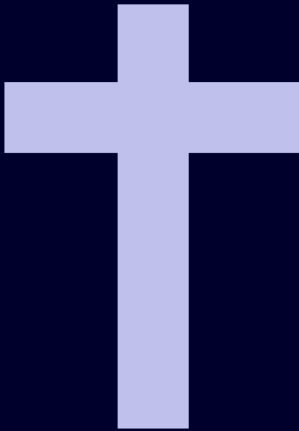

Godeeyo To Tekepo

Portions of the New Testament in the Odoodee language of
Papua New Guinea

Godeeyo To Tekepo
Portions of the New Testament in the Odoodee language of
Papua New Guinea
Sampela hap Nupela Testamen long tokples Odoodee

copyright © 2006, 2015, 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Odoodee

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
ffb0eddd-0f6e-5201-89ab-6fcbfcaebeba

Contents

FRT	1
INT	2
Matiyu	3
Maka	75
Luka	118
Yonee	191
Diye Di Odoo	245
Loum	312
1 Tesalonika	344
2 Tesalonika	350
1 Timoti	354
2 Timoti	363
Taites	369
Palimon	373
Yemes	375
1 Yonee	383
2 Yonee	391
3 Yonee	392
Yuda	394
XXB	397
Pidi to abo	400

Godeeyo To Tekepo

Published with support of Friends of the Odoodee people

A Partial New Testament in the Odoodee language

which is spoken by approximately 700 people

who live in Western Province, Papua New Guinea

Illustrations on pages 17, 50, 56, 63, 70, 73, 75, 89, 91, 92, 93, 97, 100, 109, 136, 182, 199, 241, 322 and 352 (2x) are by Louise Bass © The British & Foreign Bible Society, 1994.

Illustrations on pages 3, 7, 41, 67, 80, 102, 104, 107, 112, 115, 118, 170, 178, 180, 191, 202, 206, 218, 222, 226, 229, 238, 245, 261, 263, 284 and 286 are © 1996 David C. Cook. Used by permission.

Illustrations on pages 6, 65 and 187 are by Darwin Dunham © United Bible Societies, 1989.

Illustrations on pages 94, 148, 334 and 353 are by Horace Knowles © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972, 1995.

Illustrations on pages 122, 171, 304 and 308 are by Gordon Thompson © 2012 Wycliffe Bible Translators Inc. and are licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Australia License.

Illustrations on pages 5, 27, 44, 55, 66, 120, 150, 158, 196 and 243 are by Graham Wade © United Bible Societies, 1989.

© 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

First Edition 2017 - 150

ISBN: 0 86893 492 5

Preface

This book contains the following New Testament books, translated into the Odoodee language: Matthew, Mark, Luke, John, Acts, Romans, 1 & 2 Thessalonians, 1 & 2 Timothy, Titus, Philemon, James, 1,2,3 John and Jude.

All Scripture is inspired by God and is useful for teaching the truth, rebuking error, correcting faults, and giving instruction for right living, so that the person who serves God may be fully qualified and equipped to do every kind of good deed. (2 Tim 3:16-17)

We pray that God, through the Word of His grace, will build up the faith of the Odoodee people.

To daga malalo

Booka toowa hagee ma kulodu booka pepuso hagee moloso: Matiyu, Maka, Luka, Yonee, Diye di odo, Loum, 1 & 2 Tesalonika, 1 & 2 Timoti, Taites, Palimon, Yemes, 1,2,3 Yonee, osoloso Yuda.

Godeeyo to booka mapoo hogugu susuga ee Godee maga simi. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso odo mapoo tei goo eligilone, edebeeyo dooboo dagaduga, tei goo eligi mapoo ka ido sibo domoloso. Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso edebeeyo tekepo badeli goo ee eligiliso, Godeeyo odo oso mopooodoo doloso goo tekepo susuga tomo silesibilei ee tebilame. (2 Timoti 3:16-17)

Iyo Godee mapoo takooso, Godeeye yayo sooloo dolone pidili to tekepo maga nibada tei too goo ee kibilame.

Matiyu To tekepo Matiyuye hogugu

Matiyu booka goo eyo bei

Matiyu yo Yesu o hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu hee yoso. Yo o hu hee Libai deliso. Yu odooso Yesu mapoo tei talame to hogugu hagee yayo dimapoo teneeso. Esiga yayo to hogugu hagee ma kulodu Godeeye To Magoo Booka Nape mapoo taka goo ee Yesuye medee tobuloso tomo sileeso. Osoloso Yesu Yu odooso bamelee Kelisoso.

Yesuwo amawe dio (Luka 3:23-38)

- ¹ Yesu Keliso yo Deibidiyo amawe, osoloso Deibidi yo Eibalahameeyo amawe. Esiga Yesuwo amawe dio dia hu hagoso.
 - ² Eibalahameeyo owolo Aisek, osoloso Aisekeeyo owolo ee Yekob, Yekobeeyo owolo ee Yuda, osoloso Yekobeeyo owolo dio abo.
 - ³ Osoloso Yudayo owolo ee Peles dio Sala dio (osoloso egee bia dia owee ee Tamala), osoloso Peleseeyo owolo ee Heslon, osoloso Hesloneeyo owolo ee Lam.
 - ⁴ Osoloso Lameeyo owolo ee Aminadab, osoloso Aminadabeeyo owolo ee Nason, osoloso Nasoneeyo owolo ee Salmon.
 - ⁵ Osoloso Salmonowo owolo ee Bowas (Bowaseeyo owee ee Leihab), osoloso Bowaseeyo owolo ee Obed (Obedeeyo owee ee Lut), osoloso Obedeeyo owolo ee Yesi.
 - ⁶ Osoloso Yesiyo owolo ee wiligi odoo toboloso badebei Deibidiso. Deibidiyo owolo ee Solomon. (Solomonowo owee ee daga Yulayayo oso.)
 - ⁷ Osoloso Solomonowo owolo ee Lehobowam, osoloso Lehobowameeyo owolo ee Abiya, osoloso Abiyayo owolo ee Asa.
 - ⁸ Osoloso Asayo owolo ee Yehosapat, osoloso Yehosapateeyo owolo ee Yeholam, osoloso Yeholameeyo owolo ee Yusaya.
 - ⁹ Osoloso Yusayayo owolo ee Yotam, osoloso Yotameeyo owolo ee Ahas, osoloso Ahaseeyo owolo ee Heskaya.
 - ¹⁰ Osoloso Heskayayo owolo ee Manase, osoloso Manaseyo owolo ee Amon, osoloso Amoneeyo owolo ee Yosaya.
 - ¹¹ Yosayayo owolo ee Yekonaya, osoloso Yosayayo owolo dio abo.
- Biame domo omapoo Isalael odooso odoo abo sabolo ha temeleso, diba Babilon mi mapoo dabalame iyado diso. ¹² Esiga Isalael odooso Babilon mi mapoo dala ma kulodu debei biame omapoo Yekonayaye giso holo soomagooso, o hu ee Selatiyel. Osoloso Selatiyeleeyo owolo ee Selubabel.
- ¹³ Osoloso Selubabeleeyo owolo ee Abiyud, osoloso Abiyudowo owolo ee Eliyakim, osoloso Eliyakimeeyo owolo ee Asol.
 - ¹⁴ Osoloso Asolowo owolo ee Sadok, osoloso Sadokowo owolo ee Akim, osoloso Akimeeyo owolo ee Eliyud.
 - ¹⁵ Osoloso Eliyudowo owolo ee Eliyasal, osoloso Eliyasaleeyo owolo ee Matan, osoloso Mataneeyo owolo ee Yekob.

¹⁶ Osoloso Yekobowo owolo ee Yosep. Esiga Yosepeeye Meli huso. Osoloso Meliye Yesu edebeeyo takolone Keliso deli ee soomagooso.

¹⁷ Esiga Eibalahameeye badebei biame omaga bei mooloogooloso di wiligi odoo Deibidiye badebei biame omapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso. Osoloso wiligi odoo Deibidiye badebei biame omaga bei mooloogooloso di Babilon odoo oso Isalael odoo dala ma kulodu gilimado di biame omapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso. Osoloso abaga bei mooloogooloso di Yesu soomagoo biame mapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso.

Yesu Keliso soomagoo
(Luka 2:1-7)

¹⁸ Yesu Keliso soomagoo goo ee egeesee moloso. Owee Meli Yosepeeye hulame dadagoloso debeiso. Esino diba huilega dobolone, Meli yo Dio Tei oso kitulugu maga koowasi moodoo goo ee eyo nediliyo ogoloso gooleedooso.

¹⁹ Esino Yosepeeye goo hagee duloso, gowoolone Meli pagalame gooleeso. Esino Yosep yo Godeeyo howo woola tekepo badeli. Esiga odoo susuga eyo howo woola Meli pagalai yo goomegele. Egeeseelone Meli hulame dadaga ee mada pagalame yo goomogaso.

²⁰ Yosep yo goo hamaga goolone badoboome, Godeeyo momaiye oso sapootia mapoo yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Yosep, Deibidiyo amawe, no Meli hulei na ebi. Bei, yo Dio Tei oso kitulugu maga koowasi moodooloso ka badoso. ²¹ Esiga yo giso holo soomagalaiso. Egeeseega nayo o hu Yesu hedi. Bei, o odoo oso dibada goo tokenee eyo nei telega pagalame, yayo diba pidileiso,” diso.

²² Esiga Godeeye o odoo yimaga to tolosa kokodo takomo sili odoo yimaga to taka goo oso tei dalame, goo susuga hagoso tei peledabaso. Bei, yayo egeesee takaso,

²³ “Sobo obuo giso dia goo gooleedele poogoo oso koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso.

Osoloso odoo susuga oso o hu ee Imanuwel dolone dabalaiso,” diso. Hu eyo bei ee Godee ibolo hodobo badoso.

²⁴ Esemé Yosep yo tia hogabuloso Godeeyo momaiyeso yimapoo taka to ee dodolone Meli huso. ²⁵ Esino Yosep dio Meli dio hedebe delega badolone, Meliye giso holo soomagooso. Esemé Yosepeeye holope o hu Yesu hediso.

2

Giwo hesigeli odoo oso Yesu agalame di

¹ Helodeeye Yu odoowo wiligi odoo toboloso badebei biame omapoo, Yudiya mi toowa ma kulodu Betilihem mi pepooko mapoo Meliye Yesu soomagooso. Yesu soomagoloso hamamee giwo hesigeli odoo oso osokoso sibili maga Yelusalem mi mapoo sibadeeso. ² Diba Yelusalem mapoo peledoboloso egeesee takomo silesibiso, “Ibada midee mapoo dobolone egeino, giwo toowa osokoso sibili omapoo molome egeiso. Iyo giwo egee ogoloso, wiligi odoo hee olo soomagoo doloso gooleedoloso hamapoo ka sibadee. Esiga holope Yu odoowo wiligi odoo toboloso badalame soomagoo ee kasomo? Bei, iyo o hu dokodoo poudalame ka sibadee,” dee takomo silesibiso.

³ Esino wiligi odoo Helodee sabolo osoloso Yelusalem mapoo debeli odoo susuga sabolo oso goo hagee duloso diya gooleeso. ⁴ Egeeseelone Helodeeye

tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo oso takolone Keliso kamapoo soomagalaigona?” diso.

⁵ Esemе diayo nei egeesee takaso, “Yudiya mi toowa ma kulodu Betilihem mi pepooko mapoo soomagalaigona diso. Bei, Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso egeesee hoguguso,

⁶ ‘Betilihem Yuda mi ee ma kulodu,

Nayo Yuda mi toowa ee ma kulodu goo toowa ka moloso.

Bei, nee mi omaga wiligi odoo tabalai ee sibileiso.

Yayo mo odoo Isalael mi mapoo debeli odoo ee bamalaiso,’ dee takeliso.”

⁷ Esemе Helodeeye goo hagee duloso, giwo hesigeli odoo mapoo giwoso peledaba biame ee gooleedalame diba mada gilimadooso. ⁸ Osoloso diayo nei taka duloso diba Betilihem mapoo diye dolone to egeesee takaso, “Niba dilesa holope egee medee esiamеleso ogoloso see wedi sibilesa amapoo takee. Egeeseeга anosee yimapoo dilesa o hu dokodoo poudileiya,” dee takaso.

⁹⁻¹⁰ Esemе giwo hesigeli odoo oso Helodeeyo to duloso dulone, giwo diayo dia mi mapoo egei hedebe onosee see egeiso. Diba giwo egee ogoloso diya gomoga sabolo giwoso malalo dime hamamee deedee diso. Diba giwo egee hamamee dodomo dime, giwoso dilesa holopesa badebei moso eyo tobudu pouni meleeso. ¹¹ Esemе giwo hesigeli odoo oso holopesa badebei moso eyo kulodu gadilesa egeino, holope owee Meli dio badoboome egeiso. Esemе diayo gauwuloso dobolone holope eyo hu dokodoo poudooso. Osoloso emegei di bi gold molee, osoloso siga medee sisigageli bi medee tekepo, osoloso mopoodoo soo kolo mapoo hedili hageesee yimapoo teneeso. ¹² Esino diba see wedi dilame tiano, sapootia mapoo Godeeye dimapoo egeesee takaso, “Niba see wedi duga, Helodeeye badebei maga na di. Esino niba eli hee maga nibada mi mapoo ka diyadee,” diso. Esemе diba to ee dodolone eli hee maga dibada mi mapoo diyadeeso.

Isipi mi mapoo kukulo di

¹³ Osoloso hamamee giwo hesigeli odoo olo dime, gesi omapoo Yosep tiamolome, sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso sibilesa yimapoo egeesee takaso, “No hogabuloso holope sabolo osoloso owee sabolo gilimadoloso Isipi mi mapoo kukulo di. Bei, Helodeeyo odoo oso holope egee wooloomalame esiamo sibileiso. Esiga niba kukulo dilesa Isipi mi mapoo dabalame di. Niba omapoo dilesa doga, niyo see wedi sibilei biame ee ayo nimapoo takalaiso,” diso.

¹⁴ Egeesee taka duloso gesi omapoo Yosep hogabuloso holope sabolo owee sabolo gilimadoloso Isipi mi mapoo kukulo diso. ¹⁵ Diba omapoo dilesa Helodee towa beleso bameleeso. Esiga goo hagee tei peledabaso, Godeeye o odoo yimaga to tolosa kokodo takomo sili odoo yimaga taka to sabolo tebilame. To ee hagoso, “Ayo mo holo Isipi mi ee poogoloso sibilame iso.”

Giso holaiso piligu

¹⁶ Esino giwo hesigeli odoo oso Helodee mapoo takalame see wedi sibilega, eli hee maga dibada mi mapoo wedi di goo ee duloso yo diya kamanaso. Osoloso yayo eyo nediliyo egeesee gooleeso, “Giwo hesigeli odoo oso giwo dia midее mapoo egei biame omaga simi dugo bakadio olo

poogooso. Esiga ayo mo odoo mapoo takolone, giso holaiso dugo bakadio poogoo sabolo osoloso dima hamamee soolooga magoo sabolo piligiye daga, holope egee sabolo wooloomalaiso,” diso. Esiga yayo o odoo mapoo to kitulugu teneeso, diayo Betilihem mi mapoo osoloso mi pepuso abo koola mapoo bumo di, omapoo dileso giso holaiso pepuso susuga piligilame. Esem diayo dileso giso holaiso dugo bakadio osoloso dima hamamee soolooga magoo sabolo piliguso. ¹⁷ Esiga goo hagoso peledoboome Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Yelemayaye taka to sabolo teibaso. Bei, yayo egeesee hoguguso,

¹⁸ “Diya gooheleme Lama mi ee ma kuloduga pisa ee duso.

Bei, sobo Laiseleeye owolo dio halo ka pusumo siloso.

Esiga yo pisa koo koodobuoso.

Bei, owolo dio susuga olo piliguga.”

Yosepeye Nasalet mi mapoo see wedi simi

¹⁹ Yosep Isipi mi mapoo osee badoboome, wiligi odoo taba Helodee taso. Esem Yosep tiamolome sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso sibilesa yimapoo egeese takaso, ²⁰ “No hogabuloso holope sabolo owee sabolo gilimadoloso Isalael mi mapoo see wedi di. Bei, giso holo egee wooloomalame esieli odoo egee bia olo wediaso,” diso.

²¹ Esem Yosep to hagee duloso, holope sabolo owee sabolo gilimadoloso see Isalael mi mapoo wedi diso. ²²⁻²³ Esino Helodee teme, see owolo Akaleyoseeye Yudiya mi mapoo wiligi odoo toboloso badebeiso. Esem Yosep goo hagee duloso mi omapoo dilei ebiaso. Esem sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso see tobu sibilesa yimapoo egeese takaso, “No Yudiya mi mapoo na di,” diso. Yosep yo momaiyeso egeese taka duloso see Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko mapoo badalame diso. Esiga Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo oso taka to sabolo teibaso. Bei, diayo egeese takaso, “Edebeeyo yo Keliso dolone Nasalet odoo dalaiso,” diso.

3

Yonee odoo howo oluguli odoo oso to taka

(Maka 1:1-8; Luka 3:1-18; Yon 1:19-28)

¹ Osoloso Yesu Nasalet mi mapoo badoboome, Yonee odoo howo oluguli odoo oso sibilesa Yudiya miwe poogoo mi mapoo Godeeyo to egeese takomo siliso, ² “Niba goo goolee su wudoloso nibada tokenee maga miligi pie. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei olo koola tooboo,” dee takomo siliso. ³ Esiga Yonee odoo howo oluguli odoo eyo goo maga Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Aisayaye egeese takaso, “Odoo heeso miwe poogoo mi omaga egeesee idagoo,

‘Lodeeye sibilei eli moodee.

Osoloso o eli medee hoodo magee,’ dee takomoloso.”

⁴ Yonee yo kemol be too oso dugo dusa kaloso silone, gala koloso bagi mapoo gudu masi kaloso siliso. Osoloso nei yayo nali ee tapala sabolo koo sabolo nali. ⁵ Odoo susuga oso Yelusalem abaga osoloso Yudiya abaga osoloso Yoden howo palaga debeli mi maga Yoneeye taka to ee dulame sibadeeso. ⁶ Diba Yoneeye taka to ee duloso dibada goo tokenee yilige bugume, Yoneeye diba Yoden howo mapoo howo oluguso.

⁷ Esino Yoneeye odoo howo olugumolome, Pelisi odoo susuga sabolo osoloso Sedisi odoo susuga sibilesa omapoo peledabaso. Esemé Yoneeye diba ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba hebise, nimapoo odoo agayo takolone, niba Godeeye kamana goo egee sibo maga mada pia dabalai teiba, dee ka takana?” ⁸ Esiga niyo debei goo maga nibada goo tokenee mapoo tei miligi pia goo ee eligi. ⁹ Osoloso niba niso nediliyo niba Eibalahameeyo amawe dioga, Godeeye kamana goo maga mada pia dabalaiso, dee na goolee. Bei, ayo nimapoo taka. Godee yimapoo kitulugu moloso, yo hagoso see Eibalahameeyo amawe dio palai. ¹⁰ Esiga kabee homo bei mapoo olo magoo moloso. Esiga homo kaso ko tekepo pelega mologa, homo egee holoso dou mapoo toodalaiso.

¹¹ Nibada goo tokenee goo mapoo miligi pia maga ayo niba wulo howodee mapoo oluguso. Esino odoo ama hamamee egee sibo oso Dio Tei nima kulodu tenelaiso. Osoloso yayo yimapoo tei tele poogoo odoo ee dou mapoo toodalaiso. Esiga yayo kitulugu oso a dagadi. Esiga ayo o homo mapoo kali bi ee todilei a tebile. ¹² Yayo witi wo ko sabolo osoloso so ee pilame o tou teli bi mopoodoo doloso badoso. Osoloso witi wo ko ee mosopoo kukuleiso. Osoloso witi wo so ee dou koo semili mapoo toodalaiso,” diso.

Yesu howo olugu

(Maka 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Biame domo omapoo Yesu Gelili mi maga Yoden howo mapoo Yoneeye yo howo olugulame simiso. ¹⁴ Esino Yoneeye Yesu yo howo olugulei gowoolone yimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga no ayo howo olugulame amapoo ka simiyo? Nayo a howo olugulei tekepo,” diso.

¹⁵ Esemé nei Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo nayo a howo olugulei tekepo. Bei, goo hagee Godeeye goomoga goo oso,” diso. Esemé Yonee to hagee duloso Yesu howo oluguso.

¹⁶ Osoloso Yesu howo oluguloso gasibilesa tobudulone egeino, Kei mi osulu yamagoloso Dio Tei oso molo masi pusibilesa yimapoo pubalegeme egeiso. ¹⁷ Esemé Kei mi ma dokodooga toso egeesee taka, “Hagee ayo diya gooma mo Holo oso. Ayo yimapoo diya goomogo,” dee takaso.

4

Saitenso Yesu kukulo egei

(Maka 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Osoloso hamamee bo holo dia wiligi odoo Saitenso Yesu kukulo agalame, Dio Tei oso Yesu miwe poogoo mi mapoo ido palaso. ² Yo biame 40 osoloso gesi 40 ee ma kulodu nei nelega sileeme yo diya hodiaso. ³ Esemé kukuli odoo Saitenso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo daga, nayo yo hagoso see wo pe dee takee,” diso.

⁴ Esino Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo hedebe nei nolone badoga, gie badeli talaimé. Esino Godeeyo to wo masi nolone badoga, yo gie badeli talaiso,’” diso.

⁵ Esemé Saitenso see Yesu idoloso Godeeye hu dokodoo poudili mi Yelusalem mapoo ido diso. Osoloso tei moso tegei omu ma dokodoo ido peleso tobudume yimapoo egeesee takaso, ⁶ “No tei Godeeyo owolo daga,

no moso omu ma dokodooga miyomoo bologobigi. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takoso,

'Godeeye o momaiye mapoo,
no medee bamelee, dalaiso.

Egeesega diayo no dia deeso douguleiso,
no yo mapoo homodobiyaga."

⁷ Esemē Yesuye nei egeesee takaso, "Godeeyo to booka mapoo hogugu oso see tobu egeesee takoso,

'Nee* wiligi odoo Godeeye taka to ee dada beleso agalame yimapoo na kukulo ege,' diso."

⁸ Osoloso Saiteno Yesu see mubi toowa ma dokodoo ido palaso. Osoloso yayo mi edebeeyo bia susuga oso toowa di sabolo osoloso oso tekepo ee yimapoo eligiso. ⁹ Esemē Saiteno yimapoo see egeesee takaso, "Nayo amapoo gasuwoloso a dokodoo poudoga, mi susuga hagee ayo namapoo tenelaiso," diso.

¹⁰ Esemē Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Saiten, no amaga peegoo di. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takoso, 'No* hedebe nee wiligi odoo Godee mapoo gauwuloso o hu dokodoo poudoolone o to mapoo ka mesimo sile,' diso."

¹¹ Esemē Saiteno Yesu poogoloso diso. Esemē Godeeyo momaiyeso sibilesu Yesu pidiso.

Yesuye Gelili mi mapoo o tou bei mooloo goo

(Maka 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Yonee odoo howo oluguli odoo ee neliga moso ma kulodu magoo goo ee duloso, Yesu see Gelili mi toowa ee ma kulodu o midēe Nasalet mapoo wedi diso. ¹³ Osoloso yo Nasalet poogoloso see Kapenyum mi mapoo badalame diso. Kapenyum mi hagee Gelili abei palaga mapoo doso. Mi egee bala bakadio Sebulun dio osoloso Naptali egee bia dia mi. ¹⁴ Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to sabolo tebilame goo hagosu tei peledabaso. Bei, yayo to egeesee takaso,

¹⁵ "Gelili odoo, niba Yu odoonee sabolo doso.

Nibada mi Yoden howo hodiokoo Gelili abei palaga mapoo moloso. Osoloso odoo aboso nibada mi ee Sebulun sabolo osoloso Naptali sabolo dia mi deliso.

Esiga niba mo to dui.

¹⁶ Neliga ma kulodu debeli odoo, niba gadeebugu toowa agalaiso.

Osoloso odoo susuga oso teli mi mapoo debeli odoo, nimapoo gadeebugu toowa oso pounileiso."

¹⁷ Osoloso biame domo omapoo Yesuye Godeeyo to takalame bei mooloo-goolone egeesee takomo sileeso, "Nibada goo goolee su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pie. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei olo koola toobooso," dee takomo sileeso.

Yesuye o hamamee dili odoo abo daga malalo gilimadoo

(Maka 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Biame heeso Yesu Gelili abei palaga maga dimeleeno, di kebili odoo bakadio Saimon dio osoloso omolo Endulu dio egeiso. Saimonowo hu

4:7: Deut 6:16 * **4:7:** To Isalael odoo dimapoo taka hagee Godeeye To Magoo Booka Nape mapoo hogugu moloso. **4:10:** Deut 6:13 * **4:10:** To Isalael odoo dimapoo taka hagee Godeeye To Magoo Booka Nape mapoo hogugu moloso. **4:12:** Mat 14:3; Maka 6:17; Luka 3:19-20 **4:15:** Isa 9:1-2 **4:17:** Mat 3:2; 19:27

hee Pita. Eseme diba dia pei howo kulomoo ogusamo silesibume, Yesuye sibulone diba egeiso. ¹⁹ Eseme dimapoo egeese takaso, “Niba ama hamamee deede sibe. Niba daga di kebigeli odoo doloso debeiso. Esino see epedee biame domo hamaga niba see odoo susuga Godee mapoo gilimadoloso sibili odoo doloso dabalaiso,” diso. ²⁰ Eseme diba to eegee duloso dia pei omapoo saga poogoloso Yesubolo hodobo diyadeeso.

²¹ Osoloso diba omaga dulone egeino, di kebili odoo Sebediyo owolo bakadio Yemes dio osoloso omolo Yonee dio egeiso. Dibada amabolo du ma kulodu pei mopoodoolone debeiso. Eseme Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba ama hamamee deede sibe,” diso. ²² Eseme diba to ee duloso dibada pei sabolo osoloso dibada ama sabolo du ma kulodu saga poogoloso Yesubolo hodobo diyadeeso.

Yesuye odoo paigiga susuga tekepo moodooga

²³ Esiga Yesuye Gelili mi toowa ma kulodu mosobia susuga mapoo silone, dibada howo gisili moso susuga ma kulodu to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ee eligimo sileeso. Egeeseemo silone odoo paigiga susuga sabolo tekepo moodoogamo sileeso. ²⁴ Eseme Gelili mi hodiokoo mi toowa Siliya deli omapoo debeli odoo oso yayo goo moodoomo silee goo ee duso. Goo egeesi maga odoo susuga oso paigiga opusomo opusomo di odoo ee Yesuye tekepo palame yayo badebei mapoo iyado sibadeeso. Esiga paiye opusomo opusomo di oso too odoo hagee diayo Yesu mapoo iyado sibadeeso. Odoo aboso odoo dala toowa too ee iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo bo holo paladee iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo todili iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo su kakawa poogoo iyado simiso. Eseme Yesuye diba susuga tekepo paso. ²⁵ Osoloso odoo mooloogoodoo bei oso Gelili abaga osoloso Dekapolisi* abaga osoloso Yelusalem abaga osoloso Yudiya abaga osoloso mi abo Yoden howo hodiokoo debeli mi maga Yesuye badebei mapoo sibilesi yima hamamee deede diyadeeso.

Yesuye mubi ma dokodoo odoo mapoo eligi

5

5:1—7:29

¹ Yesuye odoo mooloogoodoo bei oso yimapoo sibadee ogoloso, mubi ma dokodoo peleso biaso. Eseme o hamamee dili odoo oso yimapoo sibadeeso.

² Eseme omapoo yayo Godeeyo to dimapoo eligilame bei mooloogoolone egeese takaso,

Goomoga sabolo dabalai (Luka 6:20-23)

³ “Edebeeyo Godeeye diba pidilame yimapoo kibiloso dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, diba Godeeye wiligi doloso ka badoso.

⁴ Osoloso edebeeyo goohele sabolo pupusigilone dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, Godeeye diba pidileiso.

⁵ Osoloso edebeeyo mesie sabolo dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, hamamee mipoo susuga hagee dibada mi dalaiso.

4:23: Mat 9:35; Maka 1:39; Diye 10:38 **4:24:** Maka 6:55 **4:25:** Maka 3:7-8 * **4:25:** Dekapolisi - mosobia dee bakadio tiadoo mooloogoodoloso hedi eyo hu toowa oso. **5:3:** Isa 57:15

5:4: Isa 61:2-3; Yili 7:17 **5:5:** Psa 37:11

- ⁶ Osoloso edebeeyo goo tekepo Godeeye goomoga goo ee talai ono diya goolee sabolo doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, diayo Godeeye goomoga goo ee talame, yayo diba pidileiso.
- ⁷ Osoloso edebeeyo emegei sooloo dolone doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, nei Godeeye dimapoo sooloo dolone badalaiso.
- ⁸ Osoloso edebeeyo hedebe Godee mapoo goo hoodolone doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, diayo Godee agalaiso.
- ⁹ Osoloso mesie dabalame segeli odoo doloso doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, Godeeye diba owolo dio dalaiso.
- ¹⁰ Osoloso edebeeyo Godeeye howo woola goo tekepo too maga dala tolone doga, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, diba Godeeye wiligi doloso ka badoso.
- ¹¹ Osoloso niyo amapoo tei too goo maga edebeeyo nimapoo to tokenee takoloso dala tenelone nimaga gamenee goo takooga, niba goomoga sabolo dabalaiso. ¹² Esiga niba sigabolone goomege. Bei, Kei mi mapoo nei toowa niyo talame nibada hu sabolo olo mopoodoo doloso moloso. Esiga nimapoo dala tenelone egee do egee dia amawe diayo Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo daga hoogoo debei mapoo dala hedebe egeese tenemeleeso.”

Solu sabolo gadeebugu sabolo

(Maka 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ “Mi toowa mapoo debeli odoo mapoo niyo solu masi ka doso. Esino soluso hadali me poogooga, nayo solu ee see hadalame kasee moodoolaiyo? Esiga solu hadali me poogooga, yo goo mauwe malaiso. Osoloso mi mapoo togobuguga, edebeeyo dokodooga homoso ebidileiso.

¹⁴ Esiga mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga mapoo niyo gadeebugu masi ka doso. Bei, mubi ma dokodoo mi edebeeyo bia mologa, mi egee mada malaime. Haye. Yo medee woola molo egeliso. ¹⁵ Esiga odoo heeso keme pouloso tolo oso koo gagali. Haye. Yo keme pouloso odoo susuga oso o moso kulodu dobolone gadeebugu ee agalame woola pou mageliso. ¹⁶ Egeesi maga niyo mipoo toowa hamapoo debeli odoo mapoo gadeebuguloso dabalai tekepo. Egeeseega odoo susuga oso niyo goo tekepo tolone egee do ogoloso diayo nibada Ama Godee Kei mi ma dokodoo egee bado o hu dokodoo poudileiso.”

Godeeye tei magoo hogugu

¹⁷ “Esiga Moseseeye tei magoo hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso Godeeyo to hogugu ee ayo peegoo magalame ka simidoo, niyo dee na goolee. Haye, ayo egeese selame ka sibile. Esino ayo wulo diayo taka goo susuga ee tobuloso talame ka simi.

¹⁸ Esiga ayo nimapoo taka. Mipoo toowa sabolo kei sabolo mauwe pegelega osee mologa, Godeeye tei magoo ma kulodu hu bei pepuso heeso peegoo osugobalame. Esino tei oso taka goo susuga oso tobuloso peledabalaiso.

¹⁹ Esiga edebeeyo Godeeye tei magoo ma kulodu tei pepooko hedebe mapoo mesilega badolone, emegei dimapoo goo egeesi masi moodoolame eligimo siloga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo diya pepooko doloso

badalaiso. Esino edebeeyo Godeeye tei magoo susuga mapoo mesiloso badolone, emegei dimapoo goo egeesi masi moodoolame eligimo siloga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo toowa doloso badalaiso. ²⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Niyo Godeeye tei magoo mapoo mesie goo oso tei eligili odoosabolo, osoloso Pelisi odoosabolo oso Godeeye tei magoo mapoo mesili goo ee dagadilega poogooga, niba Godeeye wiligi doloso badalaime.”

Kamanali goo

²¹ “Esiga Godeeye olo daga hoogoo ibada amawe dimapoo to egeesee taka goo ee niba olo duso, ‘Emegei bei mauwe wooloomalai tei. Esiga edebeeyo emegei bei mauwe wooloomaga, o goo midileiso.’ ²² Esino goo hamaga ayo see egeesee takooso. Edebeeyo emegei dimapoo kamana sabolo badoga, yo goo midili mapoo ido palaiso. Osoloso edebeeyo emegei dimapoo no tokenee odoos daga, niyo yo wiligi odoos tebisa dimapoo ido peleso o goo midilei tekepo. Osoloso edebeeyo emegei dimapoo no boobada odoos daga, yo nei Dou mi mapoo toodalai tekepo.

²³⁻²⁴ Esiga nayo Godee mapoo emegei di bi tenelame badolone epedee omapoo nee odoos oso namapoo egee gowoomolo gooleebuguga, nee emegei di bi ee omapoo magoloso see saga dileso nee odoos omapoo emegei di to takee. Osoloso see wedi sibilesa emegei di bi egee Godee mapoo tenee.

²⁵ Esiga namapoo goweli odoos oso no goo midilei mapoo ido duga, no eli domopoo yibolo dulone yayo namapoo gowe egee molo pagalame yibolo saga emegei dee. Esino nayo goo egeesi moodelega poogooga, yayo no goo midili odoos mapoo ido peleso nee goo midileiso. Egeesega goo midili odoos oso no neliga moso gibadeli odoos mapoo tenelaiso. Egeesega see yayo no neliga moso ma kulodu toosoolaiso. ²⁶ Esiga ayo namapoo taka, no neliga moso ee ma kulodu badolone nayo peegoo dilei eli agalaime. Esino molee yayo hesia sabolo tobuloso nayo yimapoo teneega, no peegoo dileiso.”

Adaba kooka sobo goo heli teli goo sabolo, osoloso sobo pegeli goo (Mat 19:19; Maka 10:11-12; Luka 16:18)

²⁷ “Esiga niba to egeesee taka olo duso, ‘Adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo goo heli talai ee tei,’ diso. ²⁸ Esino ayo nimapoo egeesee takooso, edebeeyo emegei dia kooka sobo mapoo howo todolone goo goolee ma kuloduga yibolo goo heli talame gooleega, o goo goolee oso yo sobo egee olo goo heli tooso. ²⁹ Esiga nee howo deedeede oso no goo tokenee talame gido duga, nee howo deedeede egee tabigilei tekepo. Bei, nee howo bakadio sabolo badolone Dou mi mapoo dilei tekeponee. Esino nayo howo hedebe sabolo Kei mi ma dokodoo gadilei tekepo. ³⁰ Osoloso nee dee deedeede oso no goo tokenee talame gido duga, nee dee deedeede ee kobigilei tekepo. Bei, nee dee bakadio sabolo badolone Dou mi mapoo dilei tekeponee. Esino nayo dee hedebe sabolo Kei mi ma dokodoo gadilei tekepo.

³¹ Osoloso niba to egeesee taka olo duso, ‘Edebeeyo osobo pagalame gooleega, yo sobo pegeli peipa mapoo to hoguguloso osobo mapoo tenee,’ diso. ³² Esino ayo nimapoo goo hamaga egeesee takooso, nosobo na peegee. Esino kooka sobo agayoo giso hee sabolo goo heli too daga, yayo osobo egee pagalai tei mauwe. Esino yayo wulo goo hee maga osobo poogooga, yayo osobo ee goo tokenee mapoo gido duso. Bei, sobo ogoso giso hee mapoo obuoga, yo odoos heeyo giso ee peedee huso. Osoloso edebeeyo sobo omoye poogoo ee huga, yo odoos heeyo osobo ee peedee huso.”

Goo talame tei mageli

³³ “Osoloso daga hoogoo ibada amawe dimapoo to egeesee taka ee niba olo gooleedooso, ‘No goo tei moodoolame Godee mapoo tei magooga, tei egee na gababie,’ diso. ³⁴ Esino ayo goo hamaga see egeesee takooso, no goo hee moodoolame tei na ye. Esiga no Kei mi eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee Godeeye wiligi doloso badeli oso. ³⁵ Osoloso mipoo toowa eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee Godeeye o homo kokusoloso badeli mi oso. Osoloso Yelusalem mi eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee wiligi odoos Godeeyo mi oso. ³⁶ Osoloso nee wiligi mapoo sigolone tei na ye. Bei, nayo egee takoo goo oso nee wiligi ma kulodu wudu heeso opusomo dalai tebile. ³⁷ Esiga odoos heeso nimapoo sibileso takolone tou hagee teye dee takoooga, niyo goo egee talai goomogoga, yimapoo hedebe niyo goomoga goo ee takee. Osoloso niba goo ee talai gowooga, niyo hedebe gowe goo ee takee. Bei, niyo egeesee selega poogooga, niba gamenee takooso. Esiga gamenee takeli goo ee Saiten maga siboso.”

Nei su teli goo (Luka 6:29-30)

³⁸ “Osoloso niba to egeesee taka olo duso, ‘Odoos heeso no woolone nee howo tabuguga, nei odoos o howo tabigilei tekepo. Osoloso see odoos heeso nee maga mapoo woolone mei hedebe dobuguga, nei o mei dobigilei tekepo.’ ³⁹ Esino ayo goo hamaga see egeesee takooso, no odoos heeso namapoo tokenee goo kasee moodooga, nayo yimapoo nei goo egeesi masi na moodee. Esiga odoos heeso nee haleegi mapoo kobuguga, see nee haleegi hodio mapoo kobugulame heligi magalai tekepo. ⁴⁰ Osoloso edebeeyo nee sedi talame goomogolone no goo midili mapoo ido duga, nayo nee sedi egee sabolo osoloso nee kekeisu dugo sabolo yimapoo tenee. ⁴¹ Osoloso odoos heeso o bi kadaloso yibolo mi hee koola mapoo dilame sibileso no giga, see nayo yibolo hodobo o bi eli sage kadadilei tekepo. ⁴² Esiga edebeeyo namapoo bi howaga, yimapoo wulo tenee. Osoloso edebeeyo namapoo bi hoowadalai goomogoga, yimapoo tenee.”

Nimapoo ha teli odoos sooloo dele (Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Esiga niba to egeesee taka olo duso, ‘Nee odoos sooloo dolone namapoo ha teli odoos hegie,’ diso. ⁴⁴ Esino ayo goo hamaga nimapoo egeesee takooso, nimapoo ha teli odoos ee sooloo dele. Egeeseelone nimapoo dala teneli odoos halo Godee mapoo takolone ka debbee. ⁴⁵ Esiga niyo goo hageesee tolone doga, goo oso niba tei ibada Ama Kei mi ma dokodoo badeli Godeeyo owolo dio doloso egee do goo ee ka eligiso. Egeesi ma kulodu Godeeyo howo woola tekepo debeli odoos sabolo osoloso tokenee teli odoos mapoo osoko pa sabolo howo sabolo tobuloso tenemoloso. ⁴⁶ Esiga niba hedebe nimapoo sooloo deli odoos ee sooloo dolone doga, niba nei tekepo talaisomo? Haye, talaime. Bei, tokenee teli odoos sabolo egeesee seliso. ⁴⁷ Osoloso niyo hedebe nee odoos mapoo mo odoos dolone badoga, egee goo tekepowa? Haye, peegoo debeli odoos sabolo goo hageesee teliso. ⁴⁸ Esiga nibada Ama Godeeye odoos susuga sooloo dolone egee bado egeesi masi niba nosee odoos susuga sooloo dolone ka debbee.”

6

Bi mauwe odoo pidilei goo

¹ “Esiga niba wulo edebeeयो agalame goo tekepo na tomo silesibe. Bei, goo hageesee tomo silesiboga, nibada Ama Godee Kei mi ma dokodoo badeli maga nei talaime.

² Egeesi ma kulodu niba bi mauwe odoo mapoo bi teneega, odoo howo woola na tenee. Bei, goo goolee bakadio gweli odoo oso odoo susuga oso hedebe diba tekepo doloso takalame, diayo goo hageesee howo gisili moso mapoo osoloso mosobia domopoo tomo silesibiliso. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesi tomo silesibume, odoo susuga oso diba ogoloso goomogolone egee do maga dibada nei tolone ka doso. Esiga diba Godee maga nei hee talaime. ³⁻⁴ Esiga nayo bi mauwe odoo mapoo bi tenelame gooleega, nayo dimapoo mada tenee. Egeeseega Nama Godeeye nayo mada tekepo goo egee tomolo ogoloso namapoo nei tenelaiso.”

*Godee mapoo takeli goo**(Luka 11:2-4)*

⁵ “Esiga niyo Godee mapoo takolone goo goolee bakadio gweli odoo masi na debee. Bei, diba odoo susuga oso agalame, mosobia domopoo osoloso howo gisili moso ma kulodu malalo peleso tebisamolone Godee mapoo takalai, diba goomegeliso. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesi tolone egee do maga diba nei tolone doso. Esiga diba Godee maga nei hee talaime. ⁶ Esino nayo Godee mapoo takalame gooleega, nee moso ma kulodu gadilesu osulu kisiloso edebeeयो koo egeli Nama Godee mapoo ka takee. Egeeseega nayo mada yimapoo egee takomolo ogoloso yayo namapoo nei tenelaiso. ⁷ Osoloso niyo yimapoo takolone Godeeyo goo gooleedele poogoo odoo oso dibada godee mapoo takeli egeesi masi takolone na debee. Bei, diayo Godee mapoo taka ee ma kulodu goo mauwe to diya sage takeliso. Bei, diayo goolee diayo sage takooga, dia godeeso duleiso, dee gweliso. ⁸ Esiga niyo diba egeesi masi goo mauwe Godee mapoo takolone na debee. Bei, niyo goomoga goo ee nibada Ama Godee yayo malalo olo gooleedoloso ka badoso. ⁹ Esino niyo Godee mapoo takooga, hageesee takee,

‘Ibada Ama Kei mi ma dokodoo badeli,

biame susuga ma kulodu hedebe nee hu oso toowa doloso mele dee, odoo susuga oso dokodoo poudalame.

¹⁰ Esiga nayo wiligi doloso badeli goo oso sibilei iba goomogo.

Osoloso Kei mi mapoo nayo goomoga goo egee tomolo goo ee see mipoo hamapoo debeli odoo oso tolone ka dabalame.

¹¹ Osoloso biame susuga ma kulodu nei iyo nalai imapoo tenee.

¹² Osoloso ibada goo tokenee hapoloso boobado bigi.

Bei, iba nosee odoo susuga oso goo tokenee susuga imapoo moodeli ee boobado bigiliso.

¹³ Osoloso iba goo tokenee mapoo na gido di dee.

Esino iba Saitenso kitulugu omaga peegoo gilimado di.

[Bei, nayo wiligi doloso badeli goo sabolo, osoloso nayo kitulugu egee molo sabolo,

osoloso nee hu oso toowa doloso kookaiyo moloso osee malaiso.

Hagee tei goo.]’

¹⁴ Esiga odoo aboso nimapoo tokenee goo moodooga, niyo dia tokenee ee boobado bigi. Niyo egeeseega, nei nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado oso nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. ¹⁵ Esino odoo aboso nimapoo goo tokenee moodooga, niyo dia tokenee ee boobado bigilega poogooga, nei nibada Ama oso nibada goo tokenee ee hapoloso boobado bigileime.”

Nei tei doloso Godee mapoo takolone dabalai goo

¹⁶ “Osoloso niba nei tei doloso Godee mapoo takolone dobolone, goo goolee bakadio gweli odoo oso moodeli egeesee na moodee. Bei, diba nei tei doloso dobolone, mudu poudoloso debeliso, odoo susuga oso diba nei tei doloso debei ee ogoloso gooleedalame. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesi moodoolone egee do maga, edebeeyo dia hu dokodoo olo poudooso. Goo egeesi maga Godeeye dimapoo nei hee tenelaima. ¹⁷ Esino no nei tei doloso badolone Godee mapoo takalame gooleega, nee mudu howo hapoloso wudu guloso ka badebee. ¹⁸ No egeesee badoga, odoo susuga oso nayo nei tei doloso egee bado goo ee diba gooleedalaime. Esino odoo susuga oso koo egeli Nama Godeeye nayo mada nei tei doloso egee bado goo ee ogoloso namapoo nei tenelaiso.”

Bi bei doloso badalai goo
(Luka 11:34-36; 12:33-34; 16:13)

¹⁹ “Esiga niba mi toowa hamapoo haga bi bei mooloogoo magoloso na debee. Bei, mi toowa hamapoo nibada bi abo siso naliso. Osoloso abo emisia ki nadoloso tokenee peliso. Osoloso abo heli teli odoo oso gasibileso heli teliso. ²⁰ Esino niba Godeeye goomoga goo ee tolone ka debee. Niyo egeesee seega, Godeeye Kei mi mapoo nei nimapoo tenelaiso. Mi omapoo siso nee bi koo nali, osoloso mi omapoo bi emisia ki nadoloso koo tokenee peli, osoloso heli teli odoo oso gasibileso nee bi heli koo teli. ²¹ Nimapoo bi bei toowa ma mologa, nibada goo goolee oso omapoo meliso.

²² Esiga nee su mapoo nee howo oso keme masi ka moloso. Osoloso nee howo oso tekepo mologa, nee su susuga gadeebugu malaiso. ²³ Esino nee howo oso tokenee poga, nee su susuga neliga malaiso. Egeesi ma kulodu namapoo gadeebugu egee molo semidiloso badoga, no tei diya neliga ma kulodu badoso.

²⁴ Esiga edebeeyo wiligi odoo bakadio eyo to mapoo mesiloso silone tou talai tebile. Bei, yo o wiligi odoo hee goomogolone hee gowoolaiso. Egeeseelone yayo wiligi odoo heeyo to mapoo mesiloso silone, see heeyo to mapoo mesileime. Esiga niyo Godee mapoo mesimo silone molee toowa toloso badalai goo mapoo mesilei tebile.”

Tei toloso dobolone haga na goolee
(Luka 12:22-31)

²⁵ “Esiga ayo nimapoo taka, niyo dobolone nei nalai sabolo osoloso howo nalai sabolo osoloso dugo kalai sabolo omapoo haga na goolee. Bei, nei nalai bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada gie badeli goo oso goo toowa ka moloso. Osoloso kali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada su oso goo toowa ka moloso. ²⁶ Esiga niba só ogoloso goolee. Diba nali bi dieso sogoloso koo gooloogali. Osoloso diba nei nali bi magalai moso mauwe. Esino nibada Ama Godeeye Kei mi ma dokodoo egee bado oso dimapoo nei nali bi ka tenemoloso. Esino Godeeyo howo woola só oso

goo toowa koo moloso. Esino niyo goo toowa ka moloso. ²⁷ Esiga edebeeyo kali bi sabolo osoloso nei nali bi sabolo omapoo diya gooleega, o gie badeli see hoogoo sageliso? Haye.

²⁸ Esiga niba kasi maga kali bi mapoo haga goolee sabolo ka dabala? Esino niba dobudu meli palapalawa tekepo ogoloso goolee. Bei, diba dieso nediliyo pidilame tou koo teli. Osoloso dugo dieso kalai koo duseli.

²⁹ Esiga ayo nimapoo ka taka, daga Solomonoye wiligi odooboloso badebei mapoo yayo kali bi medee tekepo kalaga meleeso. Esino dobudu meli palapalawa oso tekepo oso dugo tekepo Solomonoye kali ee dagadi.

³⁰ Esiga dobudu meli palapalawa tekepo oso epei bou gasibileso moloso, see biame hee mapoo wooseliso. Esino Godeeye palapalawa omapoo dugo masi tekepo ka kadili daga, a tei toso, Godeeye nimapoo dugo tekepo tenelaiso. Bei, niyo Godeeyo howo woola goo toowa ka moloso. Odooboloso niba tei too kibile.

³¹ Esiga niba goo koudulone dobolone egeesee na goolee, 'Iyo nei sabolo howo sabolo kamapoo talaisoba? Osoloso iyo dugo kalai bi kamapoo talaisoba?' dee na goolee. ³² Bei, peegoo debeli odooboloso oso bi hageesi maga diya goolone debeliso. Esino Nama Godeeye bi niyo talame goomegeli ee yayo malalo olo gooleedooso. ³³ Esiga niba Godeeye wiligi doloso badeli goo ee goolone, daga malalo nibada Ama yayo goomoga goo ee tolone ka debee. Niyo egeesega bi susuga niyo egee esigamolo ee nei yayo nimapoo tenelaiso. ³⁴ Esiga niba godigi gooso peledabalai mapoo goo haga koudulone na debee. Bei, godigi eyo goo ee godigi eyo goo oso. Esino niba epei eyo goo ee goolone ka debee."

7

Emegei dia goo wulo goo mauwe na midi (Luka 6:37-38, 41-42)

¹ "Niyo nee odooboloso heeyo goo wulo goo mauwe na midi. Esino niyo egeesee midiga, nei Godeeye nibada goo onosee hedebe egeesee midileiso. ² Bei, niyo emegei dia goo kasee midiga, nei nibada goo onosee Godeeye hedebe egeesi midileiso. Niyo goo teiba hedebe egeesi midiga, nei yayo niba nose teiba hedebe egeesi midileiso.

³ No kasi maga nee odoowoo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogolone, hee nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega ka pagala? ⁴ Osoloso nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega no see kaseega nee odooboloso mapoo takolone, 'Nee howo mapoo gelesi pepooko egee molo ayo tabiga,' dee ka takeliyo? ⁵ No tei goo goolee bakadio gweli odooboloso. Bei, daga nee howo mapoo homo toowa egee molo ee tabigi. Egeesega nee odoowoo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogoloso nayo tabigilei tebileiso.

⁶ Godee mapoo tenelai bi ee so mapoo na tenee. Bei, soso namapoo see wedi sibileso no palaiso. Osoloso namapoo bi tekepo egee molo be mapoo na togobise. Bei, beso bi mapoo homosoo tooboomoo siloga tokenee palaiso."

Esiga agalaiso (Luka 11:9-13)

⁷ "Esiga ayo nimapoo taka, niba woose. Egeesega, nimapoo tenelaiso. Osoloso niba esie. Egeesega, niyo agalaiso. Osoloso niba osulu mapoo

kalamadi. Egeeseega osulu nimapoo yamagalaiso. ⁸ Bei, woosali odoosoo oso goosoo talaiso. Osolosoo esielii odoosoo oso goosoo agalaiso. Osolosoo osulu mapoo kalamadilii odoosoo mapoo osulu yamagalaiso.

⁹ Esiga edebeeyoo owoloye wo nalame woosaga, yimapoo yo tenelaisomoo? ¹⁰ Osolosoo yayo see di nalame woosaga, nayo yimapoo sa tenelaisomoo? Haye. ¹¹ Niba tokenee odoosoo, esino niyo nibada owolo dimapoo bi tekepo tenelai goosoo ee niba gooleedoosoo. Esiga ibada Ama Godee Kei mi ma dokodoo egeebadoo yayo yimapoo bi woosali odoosoo mapoo bi tekepo tenelii goosoo ee niba gooleedoosoo. ¹² Niba edebeeyoo goosoo hee nimapoo moodoolame goomogoga, daga niyo dimapoo goosoo egeemoodee. Bei, Moseseeye eligi goosoo saboloo osolosoo Godee maga to tolosoo kokodoo takomoo silesibilii odoosoo oso to hogugoo oso eligi goosoo eyo bei hagoo.”

Osulu pepooko
(Luka 13:24)

¹³ “Esiga osulu pepookoo maga gadi. Bei, Dou mi mapoo dili osulu ee diya toowa osolosoo eli onosee diya toowa. Egeesoo maga odoosoo bei oso osulu omaga galagadileso eli omaga ka diyadaga molosoo. ¹⁴ Esino gie badeli mapoo gadilii osulu ee diya pepookoo. Osolosoo eli omapoo dili onosee diya pepookoo. Esiga odoosoo abosoo eli egeemoosoo omaga ka diyadaga molosoo.”

Gamenee goosoo eligilii odoosoo medee hoodoo ege
(Luka 6:43-44)

¹⁵ “Niba obeeyamoo! Gamenee goosoo eligilii odoosoo medee ege. Bei, diba kolo ma dokodooaga odoosoo tekepo masi nimapoo sibilisoo. Esino dibada kulodoo dooboo so kamanalii egeesoo masi nimapoo sibilisoo. ¹⁶ Esiga niba diayoo susoo goosoo moodoo maga diayoo egeedoosoo goosoo ee ogolosoo gooleedelisoo. Bei, pigi ko saboloo osolosoo gelepi ko saboloo we ti maga ko koo peeya. ¹⁷ Esiga homo su tekepo oso homokoo tekepo pelisoo. Osolosoo homoo su tokenee oso homokoo tokenee pelisoo. ¹⁸ Esiga homoo su tekepo oso homokoo tokenee koo peeya. Osolosoo homoo su tokenee oso homokoo tekepo koo peeya. Haye. ¹⁹ Egeesoo ma kulodoo homoo su kaso homokoo tekepo pelega mologa, homoo egee heemagolosoo dou mapoo toodalaisoo. ²⁰ Esiga gamenee goosoo eligilii odoosoo ee diayoo goosoo moodoo maga dia goosoo ee ogolosoo niba gooleedalaisoo.

²¹ Esiga haga odoosoo susoga oso amapoo Lodee, Lodee dolone egeedoosoo oso Godeeye wiligi dolosoo badeli mapoo gasibileime. Esino odoosoo agayoo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egeebadoo yayo goomoga goosoo ee tomo siloga, hedebe odoosoo egeebia oso gasibileisoo. ²² Esiga goosoo midilii biame mapoo odoosoo abosoo sibileso amapoo egeesoo takalaisoo, ‘Lodee, Lodee, iyo nee hu maga Godeeye to takomoo silesibilisoo, osolosoo nee hu maga odoosoo bo holo paladee peegoo hasisoo bugoo dolone silesibulone goosoo toowa opusomoo di moodoomoo silesibilisoo,’ dee takalaisoo. ²³ Esino nei ayo dimapoo egeesoo takalaisoo, ‘Niba a gooleedelee. Esiga niba amaga peegoo diyadee, niba tokenee teli odoosoo,’ dee takalaisoo.”

Mosoo tegelii odoosoo bakadio
(Luka 6:47-49)

²⁴ “Edebeeyoo to ayo eligi dulosoo mesilosoo siloga, yo odoosoo goosoo medee gwelii oso mosoo tegelame mi nelegedi doolosoo omoo sooloo mosoo tegei odoosoo egeesoo masi badosoo. ²⁵ Bei, i saboloo howoo saboloo simisoo, osolosoo howoo

duwa oso o moso mapoo weino, moso egee kibiya meleeso. Bei, moso omou mi nelegedi doloso omou ka sooga. ²⁶ Esino edebeeyo to ayo eligi duloso mesilega siloga, yo odoo goo medee koo gweli oso moso tegelame mi nelegedi doolega omou sooloso, moso tegei odoo egeesi masi badoso. ²⁷ Bei, i sabolo howo sabolo simiso, osoloso howo duwa oso o moso mapoo woome, moso egee kibilega saga goboloso guobuguso.”

²⁸ Yesuye goo hagee eligimeleso koodobume, odoo susuga yayo eligi du oso diya howoogadooso. ²⁹ Bei, yayo eligi ma kulodu tei eligili odoo oso eligi egeesi masi koo eligime. Esino yayo odoo diya kitulugu oso eligi masi eligiso.

8

Yesuye odoo agagisa bia tekepo pa (Maka 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Yesu mubi ma dokodooga kumoo moulome, odoo mooloogoodoo bei oso yima hamamee diyadeeso. ² Egeesee semelee biame domo mapoo odoo agagisa bia* sibilesa Yesuwo homo beiyopoo ebiso miyomoo tugusaloso egeesee takaso, “Lodee, nayo a tekepo moodolai goomogoga, a tekepo moodee,” diso.

³ Esemee Yesuye o deeso odoo egee sigolone egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai a goomogo. Esiga no tekepo pe,” diso. Esemee epedee omapoo o kolo mapoo agagisa bia mauwe poogooso.

⁴ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo dilesa no ayo tekepo moodoo goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino nayo dilesa Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mapoo nee su tekepo pa goo ee ka eligi. Osoloso odoo susuga oso ogoloso no tekepo moodoo goo ee gooleedalame, nayo Moseseeye tei magoo ee dodolone, nee su tekepo moodoo omaga emegei di bi tenee,” diso.

Loum ha teli gibadeli odoo oso tei too goo (Luka 7:1-10)

⁵ Yesu Kapeniyum mi mapoo dilesa peledoboome, Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo* oso yo pidilame Yesu mapoo sibilesa egeesee takaso, ⁶ “Lodee, mo tou teli odoo hee diya paiyega su kakawoo buguloso tiamoloso,” diso.

⁷ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ayo sibilesa yo tekepo palaiso,” diso.

⁸ Esino Loum ha teli odoo gibadeli odoo oso nei egeesee takaso, “Lodee, nayo mo mosopoo sibilei, a tebile. Esino mo tou teli odoo ee tekepo palame, no wulo omaga tobudulone toso idagee. ⁹ Bei, anoose odoo abo dia tou teli odoo. Osoloso odoo aboso mo tou teli odoo doloso dobolone mo to mapoo mesiloso silesibiliso. Esiga ayo mo tou teli odoo hee mapoo, ‘no koo diye’ daga, yo omapoo diliso. Osoloso see odoo hee mapoo takolone, ‘no hamapoo sibeye’ daga, yo sibiliso. Osoloso see mo tou teli odoo hee mapoo takolone, ‘no goo hagee teye’ daga, yo goo ee teliso. Esino mo tou teli odoo ee tekepo palame nayo wulo toso idagee.”

7:29: Maka 1:22; Luka 4:32 * **8:2:** odoo agagisa bia - Yu odoo dia tei oso takolone, odoo agagisa bia hageesee ee Godeeyo howo woola kee kauwe deliso. Osoloso Yu odooso diba sigilei tei deliso. Goo egeesi maga yo tekepo palame Yesu mapoo ka hoowa. **8:4:** Lev 14:1-32; Mat 9:30; Luka 17:14 * **8:5:** Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo hagee Yu odoonee.

¹⁰ Yesu to hagee duloso howodolone yima hamamee sibadee odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, ayo Isalael mi mapoo silee ee ma kulodu kibiya tei too odoo hee yo egeesi egele. ¹¹ Esiga ayo nimapoo taka, mi opusomo opusomo di maga sibilesa, Godeeye wiligi doloso badeli Kei mi mapoo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob sabolo hodobo mooloogoodoloso nei nalame dabalaiso. ¹² Esino Yu odoo tei tele poogoo ee Dou mi mapoo toodalaiso. Egeeseega omapoo dobolone mei gisile sabolo pupusigilone dabalaiso.”

¹³ Esemé Yesuye Loum ha teli gibadeli odoo mapoo egeesee takaso, “No nee mosopoo di. Nayo goo peledabalaiso doloso tei too oso goo peledabalaiso,” diso. Egeesee semelee mapoo Loum ha teli gibadeli odoo o tou teli odoowo mosopoo paiyega tiamelee odoo ee olo weidooso.

Yesuye odoo susuga tekepo pa
(Maka 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Osoloso Yesu Pitayo mosopoo diso. Yo omapoo dileso egeino, Pitayo nalobo paiyeso kolo dei moodoome tiamolome egeiso. ¹⁵ Esemé Yesuye sobo egeeyo dee mapoo sigime, paiye weidooso. Osoloso yo toholoso wo siloso Yesu mapoo teneeso.

¹⁶ Osoloso habe omapoo odoo susuga oso bo holo paladee susuga Yesuye badebei mapoo iyado sibadeeso. Esemé yayo to kitulugu sabolo takeme, bo holo susuga odoo ma kuloduga peegoo hasiso buguloso, odoo paigiga susuga ee tekepo paso. ¹⁷ Esiga Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Aisayaye daga hoogoo to taka sabolo tebilame siso. Bei, yayo egeesee takaso,

“Yayo ibada paiye susuga egee molo yayo tolone
iba tekepo paso.”

Yesuye di hamamee dadalai goo
(Luka 9:57-62)

¹⁸ Yesuye odoo susuga oso yimapoo sibilesa mooloogoodoo ogoloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. ¹⁹ Osoloso biame omapoo tei eligili odoo heeso sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo kamapoo dusomo, nayo di ayo hamamee deede sileiso,” dee takaso.

²⁰ Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Dobu soso debeli mi moloso, osoloso sóso tieseli dibada ou moloso. Esino Odo Holo ayo tieli moso mauwe,” diso.

²¹ Osoloso odoo abo Yesu ma hamamee dadagamo silesibili ee ma kulodu odoo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, a no dadalai goomogo. Esino nayo epedee amapoo biame tenee, a mo ma toga bouleiya,” dee takaso.

²² Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No a deede sibe. Tei tele poogoo odoo ee odoo wedia masi doso. Esiga diayo dia odoo wedia eyo kou ee boulei tekepo,” diso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka
(Maka 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Esemé Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei mapoo meilesa du mapoo dalaga poogoloso diyadeeso. ²⁴ Diba diyadaga molome, haga booloogelega i toowa sibume, howo ki toowa simiso. Osoloso howo ki toowa oso sibulone

odoo su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo olo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu ee niyo gooleedalaime. Esino ayo yimapoo takoo, ‘No toboloso nee kida toloso di,’ daga, yo toboloso duga, odoo tekepo peli kitulugu amapoo molo doloso niyo gooleedalaiso. ⁶ Esino Odoo Holo amapoo kitulugu olo teneeso, mipoo hamapoo goo tokenee hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso.” Osoloso yayo odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di,” diso. ⁷ Esemee odoo su kakawa poogoo toboloso o mosopoo diso. ⁸ Esemee odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone Godeeyo hu dokodoo poudoolone debeiso. Bei, Godeeyo kitulugu hagee odoo mapoo tenee ogoloso.

*Yesuye Matiyo idoo
(Maka 2:13-17; Luka 5:27-32)*

⁹ Goo hagee koodobume Yesuye dulone egeino, tekisi molee teli odoo Matiyuye tekisi molee mageli moso ee ma kulodu badoboome egeiso. Osoloso Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ama hamamee sibe,” diso. Esemee yo toboloso Yesuye di hamamee diso.

¹⁰ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Matiyuwo mosopoo peleso nei nolone doboome, tekisi molee teli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo oso sibilesa dibolo mooloogodoloso nei nolone debeiso. ¹¹ Esino Pelisi odoo oso goo hagee ogoloso gowoolone Yesuwo hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga nibada eligili odoo oso tekisi molee teli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo nei nolone ka badabala?” diso.

¹² Esemee Yesuye to hagee duloso nei egeesee takaso, “Odoo paile poogoo ee melesenee neli odoo mapoo koo diya. Esino hedebe odoo paigiga oso melesenee neli odoo mapoo ka diya. ¹³ Esiga Godeeyo to booka ma hogugu oso egeesee takooso, ‘Emegei sooloo dolone nei pidi nei pidi dolone dabalai goo ee ayo diya gooleeso. Esino nei niyo amapoo gala hu wooloso tenelai goo ee ayo haga koo gweli,’ dee takooso. Esiga niyo dileso to hagee takoo goo eyi bei medee gooleede. Bei, ayo simi hagee, Godeeyo howo woola tekepo teli odoo ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odoo ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi,” diso.

*Yesuye nei tei doloso debeli goo ee eligi
(Maka 2:18-22; Luka 5:33-39)*

¹⁴ Biame heeso Yoneeyo hamamee dili odoo oso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibolo osoloso Pelisi odoo sabolo Godee mapoo takolone dobolone nei tei doloso debeliso. Esino bei kasi maga nee hamamee dili odoo ee nei tei delega ka dabala?” diso.

¹⁵ Esemee Yesuye dimapoo wudu takolone nei egeesee takaso, “Sobo hulei odoo oso sobo hulame nei mopoodoo doloso o odoo gilimileiso. Egeeseega o odoo susuga sibilesa gooholone nei tei doloso dabalaisomo? Haye. Diba goomoga sabolo sobo huli odoo sabolo hodobo dobolone nei nolone hodobo dabalaiso. Esino biame heeso sobo huli odoo ee dimaga peegoo ido duga, diba nei tei doloso dabalaiso.”

¹⁶ Yesuye wudu takolone see egeesee takaso, “Edebeeyo dugo nape mapoo dugo dia koodoloso omapoo opodoloso koo dusiya. Bei, dugo egee hapoloso magooga, dugo dia oso gawoolone sesegawe oso, dugo nape ee tologodoloso ou toowa moodolaiso. ¹⁷ Osoloso see edebeeyo wain i dia katolo gout

be koloso moodoo nape mapoo koo salama seeya. Bei, wain i dia oso kitulugu oso katolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee hodalaiso. Osoloso katolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. Esiga wain i dia ee medee katolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo. Egeeseega wain i sabolo osoloso katolo gout be koloso moodoo sabolo tokenee palaime.”

*Yesuye sobo holo sabolo osoloso sobo hee tekepo pa
(Maka 5:21-43; Luka 8:40-56)*

¹⁸ Yesuye Yoneeyo hamamee dili odo mapoo to osee takomolome, howo gisili moso gibadeli odo oso sibilesu Yesuwo homo beiyopoo gauwuloso badolone egeese takaso, “Mo sobo holo epedee taso. Esiga nayo sibilesu yo o gie badeli see talame nee deeso sige,” diso. ¹⁹ Esem odo ogoso toboloso dime, Yesu o hamamee dili odo sabolo tebisaloso yibolo hodobo diso.

²⁰⁻²¹ Diba osee diyadaga molome, sobo hee aso woolooma koodobilega dugo 12 ma kulodu badebei oso Yesuwo dugo mapoo sigilame yima hamamee sibilesu egeese gooleeso, “Ayo dugo Yesuye ka eyo su mapoo wulo sigoga, a tekepo palaiso,” dee gooleeso. Osoloso hegi sibilesu sigeso.

²² Esem epedee omapoo Yesu bidi toboloso sobo ogoloso yimapoo egeese takaso, “Mo holo, no howaleege. Nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso,” diso. Esem epedee omapoo sobo egee olo tekepo paso.

²³ Osoloso Yesu see abaga howo gisili moso gibadeli odo eyo mosopoo palaso. Diba omapoo peleso egeino, odo aboso goohele sabolo dobolone bogobou masi gawulone doboome egeiso. Esem odo aboso pupusiga meleeso. ²⁴ Yesuye goo hagee ogoloso dimapoo egeese takaso, “Niba peegoo diyadee. Sobo holo hagee koo tamoloso. Esino yo wulo tiamolo,” diso. Esem diayo Yesuwo to duloso tei telega poogoloso wulo yiliga meleeso. ²⁵ Esino Yesuye odo susuga peegoo diyadee doloso sobo holo oso tamelee moso ee ma kulodu peleso o dee mapoo tooso. Esem sobo holo tamelee oso ta maga see hogabiaso. ²⁶ Esem mi su koola omapoo debeli odo mapoo goo hagee dudobuguso.

Yesuye odo howo neliga sabolo osoloso odo to koo keli ee tekepo pa

²⁷ Yesu moso omaga miyomoo meilesu dimeleeno, odo howo neliga bakadio oso yima hamamee toboloso dulone toso neligidi takolone egeese takaso, “Deibidiyo amawe,* nayo iba sooloo dologa, iba pidi,” dee takomo diyadeeso.

²⁸ Osoloso Yesu yo see moso kulodu polome, odo howo neliga bakadio oso yayo badebei mapoo sibadeeso. Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba tei tosono, ayo niba tekepo moodolai a teiba?” dee takaso. Esem diayo to nei egeese takaso, “O, Lodee. Iba tei toso,” dee takaso.

²⁹ Esem Yesuye dibada howo mapoo sigolone egeese takaso, “Niyo amapoo tei too goo maga niyo goomoga goo ee peledabalaiso,” diso. ³⁰ Esem dibada howo ee tekepo paso. Esino Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeese takaso, “Niyo dileso goo hagee odo abo mapoo na takee,” diso. ³¹ Esino odo bakadio oso mi su koola omapoo debeli odo susuga mapoo Yesuwo goo ee oposusumo diyadeeso.

³² Odo howo neliga tekepo pa bakadio oso epedee omaga peegoo diyadaga molome, odo aboso odo bo holo pala Yesu mapoo ido simiso.

9:20-21: Mat 14:36 **9:27:** Mat 20:29-34 * **9:27:** Deibidiyo amawe deli hu eyo bei ee Godeeye hudi magoo dolone takooso. **9:30:** Mat 8:4

Odoo hagee bo holoso yima kulodu badolone, to kelega badeliso. ³³ Esino Yesuye bo holo ee yimaga peegoo hasiso bugume, yo see to keiso. Esemee odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Iba Isalael mi ma kulodu daga goo hageesee egele,” dee takaso.

³⁴ Esino Pelisi odoo oso egeesee takaso, “Bo holo dia wiligi odoo oso Yesu mapoo kitulugu teneese, yayo kitulugu omaga bo holo peegoo hasiso bugulone ka silo,” dee takaso.

Yesuye odoo susuga diya sooloo deli

³⁵ Osoloso Yesuye mi susuga ma kulodu silone, Yu odoowo howo gisili moso susuga ma kulodu to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligimo sileeso. Osoloso yayo odoo paigiga susuga tekepo poomo sileeso.

³⁶ Egeeseelone Yesuye odoo susuga ogoloso diya sooloo dalaso. Bei, diba pidili odoo mauwe goo tiadoloso dobolone, sipi beso odoo diba bali mauwe debeli egeesi masi debeiso. ³⁷ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Homolee ma kulodu nei susuga olo bi moodooloso goalai ee moloso. Esino nei ee gooloogalai tou teli odoo haga beinee. ³⁸ Esiga homolee gibadeli odoo mapoo woose, yayo o homolee ma kulodu nei gooloogalame tou teli odoo abo diye dalame,” diso.

10

Yesuye odoo 12 hesiga

(Maka 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Yesuye o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso, yayo dimapoo kitulugu teneeso, diayo silesibulone odoo susuga dima kulodu bo holo paladee ee peegoo habuguloso, odoo paigiga susuga tekepo palame.

² Esiga Yesuye diye di odoo 12 hagee bia dia hu ee hagosu. Saimon, o hu hee Pita, osoloso omolo Endulu, osoloso Sebediyo owolo bakadio Yemes dio Yonee dio, ³ osoloso Pilipi, osoloso Batolome, osoloso Tomas, osoloso tekisi molee teli odoo Matiyu, osoloso Alpiyeseeyo owolo Yemes, osoloso Tadiyes, ⁴ osoloso Loum gamalee mapoo ha teli odoo Saimon, osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoo dimapoo tiasooso).

Yesuye odoo 12 diye di

(Maka 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ Yesuye odoo 12 hagee bia diye dolone dimapoo egeesee takaso, “Niyo duga, Yu odoonee mapoo osoloso Samaliya odoo mapoo na di. ⁶ Esino niba Isalael odoo mapoo di. Bei, diba sipi be hu oso diba bali odoo mauwe debeli egeesi masi doso. ⁷ Esiga niyo dilesu Godeeyo to egeesee takee, ‘Godeeye wiligi doloso badeli goo ee olo koola toobooso,’ dee takomo diyadee. ⁸ Egeeseelone odoo paigiga susuga tekepo pe, osoloso odoo wedia mapoo see gie badeli tenee, osoloso odoo agagisa bia see tekepo pe, osoloso odoo ma kulodu bo holo paladee peegoo hasiso bigi. Ayo nimapoo kitulugu hagee nei mauwe teneeso. Esiga niyo odoo susuga pidimo silone, tou eyo nei talame na howamo silesibe.

⁹⁻¹⁰ Niyo dulone molee sabolo, osoloso o sabolo, osoloso sedi bakadio sabolo, osoloso homo mapoo kali bi hee sabolo, osoloso susu sabolo toloso na diyadee. Bei, tou teli odoo ee dia tou eyo nei talai tebiliso.

¹¹ Niyo mi hee mapoo dileso, mi omapoo odoo hee niba medee egeli esie. Niba odoo egeesee ogoloso yibolo hodobo o mosopoo debee. Osoloso mi egee poogoo dilega osee dobolone, yibolo o moso omapoo debee. ¹² Osoloso niba moso hee mapoo ido pologa, niyo moso omapoo debeli odoo mapoo emegi di to egeesee takee, 'Godeeyo mesie goo oso nibolo mele dee.' ¹³ Egeeseeega moso ee ma kulodu debeli odoo oso emegi dolone mesie sabolo niba moso kulodu iyado pologa, Godeeyo mesie goo oso dibolo malaiso. Esino diayo niba dibada moso kulodu iyado pelega poogooga, Godeeyo mesie goo oso dibolo malaime. ¹⁴ Esiga niba mi hee mapoo duga, edebeeyo niba idilega poogoloso nibada to mapoo mesilega poogooga, mi egee poogoloso dulone, megegu nibada homo mapoo mologa omapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame. ¹⁵ Esiga ayo nimapoo taka, mosodei kaso niba sibadeega, ogoloso goomoga sabolo niba iyadelega poogooga, nei Godeeye midilei biame omapoo, dala toowa diayo talai oso Sodom bia sabolo osoloso Gomola bia oso dala talai ee dagadileiso."

*Dala egee sibo eyo goo
(Maka 13:9-13; Luka 21:12-17)*

¹⁶ "Esiga ayo niba sipi be hu masi dobu so kamanali ma kulodu diye deeso. Esiga niba hebise masi dobolone medee goolee sabolo bolone ka debee. Osoloso niba molo masi dobolone niyo debei ma kulodu goo tokenee mauwe debee.

¹⁷ Esiga niba obeeyamo. Edebeeyo niba toloso goo midili moso mapoo ido polo dolone dabalaiso. Osoloso niba dibada howo gisili moso mapoo ido peleso wooloogolone dabalaiso. ¹⁸ Osoloso niba mo goo maga gamalee wiligi odoo tebisa sabolo osoloso wiligi odoo toowa tebisa abo dia mudugiyopoo ido peleso omapoo holoogalaiso. Esino niyo omapoo peleso mo goo ee dimapoo osoloso Yu odoonee mapoo takolone dabalaiso. ¹⁹ Egeesi ma kulodu edebeeyo niba goo midili moso mapoo ido pologa, niyo takalai goo ee haga na goolee. Bei, biame omapoo Dio Tei oso niyo takalai goo goolee tekepo ee nimapoo tenelaiso. ²⁰ Esiga niba niso goolee takalaime, esino Nama Godeeye Dio Tei nimapoo tenee oso nibolo toboloso goo goolee tekepo teneega niyo egeesee takalaiso.

²¹ Biame omapoo edebeeyo emei dio omolo dio wooloomalame diba goweli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso amaye owolo mapoo egeesee selaiso. Osoloso owoloye dibada ama dio owee dio mapoo mesilega poogoloso diba wooloomalame tiasalaiso. ²² Bei, niyo amapoo tei too goo omaga odoo susuga oso nimapoo heiga toowa malaiso. Esino edebeeyo eyo tei too kibiliso badolone hoo poogoo mapoo dileso peledobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²³ Esiga odoo susuga oso nimapoo dala teneega, mi omaga mi hee mapoo kukulo diyadee. Esino ayo nimapoo taka. Niyo egeeseelone Isalael mi toowa ma kulodu mi pepooko susuga mapoo Godeeyo to osee takomo silesiboga, Odoo Holo ayo omapoo sibileiso.

²⁴ Esiga hamamee dili odoo oso dia eligili odoo ee dagadileso koo badoso. Osoloso tou teli odoo oso dibada wiligi odoo taba ee dagadileso koo doso. ²⁵ Egeesi ma kulodu dibada eligili odoo mapoo goo heeso peledaba hedebe egeesi oso o hamamee dili odoo dimapoo peledobooga, diba goomoga sabolo dabalai tekepo. Osoloso wiligi odoo taba mapoo goo heeso peledaba

hedebe egeesi oso o tou teli odoo dimapoo peledobooga, diba goomoga sabolo dabalai tekepo. A nibada wiligi odoo doloso ka badoso. Esiga odoo aboso a hu tokenee Belsebul* hediga, niba nosee hu diya tokenee hedigileiso.”

Mi odoobolo na ebi

(Luka 12:2-7)

²⁶ “Esiga niba goweli odoo ee bolo haga na ebi. Bei, goo susuga mada egee molo see woola peledabalaiso. Osoloso edebeeyo koo duli goo ee see woola takooga duleiso. ²⁷ Esiga ayo nibolo silone goo abo hedebe nimapoo takeli susuga ee see niyo woola yilige bigi. Osoloso ayo nimapoo goo hee mada dulu mapoo takooga, goo egee niyo moso omu ma dokodoo peleso see woola takee. ²⁸ Esiga niba odoo nimapoo goweli ee bolo haga na ebi. Bei, diba hedebe su wooloomali ee gooleedoo, esino dio wooloomalai diba tebile. Esino niba hedebe Godeebolo obulone ka debee. Bei, yayo nibada su sabolo osoloso dio sabolo tokenee palame, Dou mi mapoo toodalai yo teiba. ²⁹ Esiga niba goolee, só pepuso bakadio ee wulo molee ko ta hedebeeso teli. Esino ee ma kulodu só pe heeso talai ee ibada Ama Godeeye koo goomogoga, só pe egee talaimo. ³⁰ Esiga nibada wiligi mapoo wudu susuga egee molo, Godee yo olo gooleedoo. Bei, yayo susuga olo hesigaso. ³¹ Esiga niba haga obugulone na debee. Bei, Godeeyo howo woola sóso goo toowa koo moloso. Haye. Niyo goo toowa ka moloso.

³² Esiga odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei too goo ee yilige buguga, nei ayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado eyo howo woola yo mo odoo dalaiso. ³³ Esino odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei tele poogoo goo ee woola yilige buguga, nei ayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado eyo howo woola yo mo odoonee dalaiso.”

Domo pilei goo

(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Esiga niba ayo mi toowa hamapoo mesie goo tosimi dee na goolee. Haye, ayo mesie goo tosimile, esino domo pilame ka simi. ³⁵ Esiga ayo simi goo eyo bei egeesee moloso. Giso holo oso amabolo domo pileiso.

Osoloso sobo holo oso oweebolo domo pileiso.

Osoloso gisowo osobo oso odoowa dio domo pileiso.

³⁶ Esiga egeesi ma kulodu nee soosooso namapoo ha teli odoo doloso dabalaiso.

³⁷ Edebeeyo ama sabolo, owee sabolo, owolo giso holo sabolo, osoloso sobo holo mapoo diya goolee sabolo badolone, hee a goolee pepooko mologa, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile. ³⁸ Osoloso odoo agayo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodelega poogoloso, ayo di hamamee dedelega poogooga, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile. ³⁹ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo balai daga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga o gie badeli osugobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.”

Nei tekepo talai

(Maka 9:41)

* **10:25:** Belsebul ee Saiteneeyo hu hee. **10:26:** Maka 4:22; Luka 8:17 **10:28:** Yem 4:12; Loum 8:31 **10:31:** Mat 6:26 **10:33:** Maka 8:38; Luka 9:26; 2Tim 2:12 **10:35:** Mica 7:6 **10:38:** Mat 16:24-25; Maka 8:34-35; Luka 9:23-24; 17:33; Yon 12:25

⁴⁰ “Edebeeyo niba o mosopoo gilimado pologa, yayo a ido poloso. Esiga edebeeyo o mosopoo a ido pologa, yayo mo Ma Godee a diye di ee ido poloso. ⁴¹ Osoloso edebeeyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee ogoloso, o mosopoo ido pologa, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso nei teli yinosee hedebe egeesi masi talaiso. Osoloso edebeeyo Godeeyo howo woola odoo tekepo ogoloso, o mosopoo ido pologa, yo Godeeyo howo woola odoo tekepo oso nei teli yinosee hedebe egeesi masi talaiso. ⁴² Osoloso edebeeyo mo hamamee dili odoo hee wuluge ogoloso yimapoo bi pepooko wulo howo egeesi keneega, yo nei toowa talaiso. Esiga hagee tei goo.”

11

¹ Yesu o hamamee dili odoo 12 mapoo goo hagee taka koodobuloso see Gelili mi toowa ee ma kulodu Godeeyo to takomo silame diso.

*Yesu dio osoloso Yonee odoo howo oluguli dio
(Luka 7:18-35)*

² Yonee odoo howo oluguli oso neliga moso ma kulodu badolone, Kelisoye goo tomo silee duloso o hamamee dili odoo abo Yesu mapoo diye diso.

³ Esemе diba dilesо Yesuye badebei mapoo peledoboloso yimapoo egeesee takaso, “Yoneeye iba namapoo diye dolone to egeesee takeeyena, ‘No tei Keliso iyo hagee bamolo odoo osomo? O, iba odoo hee bamalaiyo?’” diso.

⁴ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba see wedi dilesо niyo egei goo sabolo osoloso niyo du goo ee Yonee mapoo takee. ⁵ Bei, odoo howo neliga oso see medee ogowa. Osoloso odoo bagi daga poogoo sabolo see tekepo poloso ka silesiba. Osoloso odoo agagisa bia sabolo tekepo poloso ka silesiba. Osoloso odoo dulu tabaga onosee tekepo poloso to taka see duliso. Osoloso odoo wedia sabolo hogogabuloso see silesiboso. Osoloso to tekepo hagee bi mauwe odoo oso duluga moloso. ⁶ Esiga odoo agayo ayo goo moodoo ee ogoloso diayo amapoo tei too goo ee pegelega poogooga, Godeeye dimapoo goomoga goo tenelaiso.”

⁷ Yonee o hamamee dili odoo oso see wedi diyadeeme, Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo Yoneeyo goo takalame bei mooloogooso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Niba miwe poogoo mi mapoo ogoo goo agalame ka diyo? Pooso sibulone obu dabisa ee agalame ka diyo? ⁸ Niba edebeeyo dugo tekepo kaloso badoboome ee agalame ka diyo? Haye. Bei, dugo tekepo kalagali odoo ee wiligi odoo tebisa oso debeli moso tekepo mapoo debeli.

⁹ Esino niba wulo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee agalame ka diyo? O. Niyo dilesо egei odoo Yonee hagoso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei ee yayo dagadilesо ka badoso.

¹⁰ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee egee takoo ee Yoneeyo goo ee takooso,

‘Ayo mo to tosili odoo yo daga malalo diye dalaiso,
odoo susuga oso nayo sibilei mapoo mopoodoo doloso debeeye dalame,’ diso.

¹¹ Esiga ayo nimapoo taka. Odoo daga hoogoo debei susuga ee Yoneeye dagadilesо ka badoso. Esino edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odoo wuluge oso Yonee dagadilesо ka badoso. ¹² Esiga odoo howo oluguli Yoneeye Godeeyo to takomo silee biame omaga bei moologoloso abaga simino epedee hamapoo tokenee teli odoo oso ha teli odoo masi

Godeeye wiligi doloso badeli goo ee tokenee palame diya kituluguso. ¹³ Yonee sibilega badoboome, Moseseeye eligi goo sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo odo susuga oso hogugu oso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takemeleeso. ¹⁴ Esiga niyo to diayo taka hamapoo tei toga, niyo Yonee see Ilaya dalaiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso Ilayaye sibilei goo ee takemeleeso. ¹⁵ Niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui.”

¹⁶ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odo epedee biame hamapoo egee do odo ee kasee masiso dosomo? Diba holaiso masi go domopoo dololone emegei dimapoo nei takoo nei takoo dolone dololone egeesee takaga meliso, ¹⁷ ‘Iyo goomoga kosaiya poume, niba hepele. Osoloso iyo goohele kosaiya poume, niba pisile,’ diso. ¹⁸ Niba odo egeesi masi doso. Bei, Yonee odo howo oluguli yayo sibilesi nei haga toowa namo sile, osoloso wain i keeso nele. Esino niyo yo bo holo paladoo, dee takeliso. ¹⁹ Osoloso hamamee Odo Holo a olo simiso. Ayo sibilesi wo sabolo wain i sabolo namo sileeme, niyo a nei sabolo yugune sabolo dooboo nali odo, dee takeliso. Osoloso niyo a tekisi molee teli odo sabolo, osoloso tokenee teli odo sabolo hedebe doloso ka badeli deliso. Esino odo agayo Godeeyo goo goolee tekepo gooleedoloso tomo siloga, yayo Godeeyo goo goolee ee tekepo dolone ka eligiso.”

Yesuye odo tei tele poogoo eyo goo taka

(Luka 10:13-15)

²⁰ Yesuye mi abo mapoo goo toowa opusomo di moodoomo sileeme, odo mi omapoo debeli oso dia goo tokenee su wudelega poogoome, yayo odo egee bia dia goo ogoloso dimapoo diya takolone egeesee takaso, ²¹ “Kolasin bia sabolo Betesaida bia, dala toowaso niba bamoloso. Bei, ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo opusomo di ee moodoogamo silee egeesi masi Taya bia mapoo osoloso Saidon bia mapoo moodoogamo silee diepi, diba haga booloogelega, dibada goo tokenee maga miligi pialoso debeliyo. Osoloso diayo dibada goo tokenee maga miligi pia goo ee eligilone dugo tokenee kelekaloso dosu holugaloso silesibiliyo. ²² Esino ayo nimapoo taka, Godeeye goo midilei biame mapoo dala toowa Kolasin bia sabolo osoloso Betesaida bia oso talai oso Taya bia sabolo osoloso Saidon bia oso talai ee dagadileiso. ²³ Osoloso Kapeniyum mosobia niba Kei mi ma dokodo ido palaiso, dee goolone ka dosomo? Haya. Niba toloso Dou mi mapoo toodalaiso. Ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo di moodoogamo silee egeesi masi Sodom mi mapoo moodoogamo silee diepi, Sodom mi tokenee pelega epedee hamapoo osee meliyo. ²⁴ Esino ayo nimapoo taka, Godeeye goo midilei biame omapoo dala toowa Kapeniyum bia niyo talai oso Sodom bia oso talai ee dagadileiso.”

Amapoo sibilesi hese

(Luka 10:21-22)

²⁵ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Ma, Kei mi sabolo osoloso mipoo sabolo nayo wiligi doloso ka badoso. Esiga a namapoo goomogo. Bei, nayo wiligi doloso badeli goo mada egee molo ee, odo goo goolee toowa mapoo yilige bigile. Esino nayo goo goolee dele poogoo odo mapoo yilige buguso. ²⁶ O. Tei takoo, Ma. Goo hagee nayo goomoga goo oso.”

²⁷ Yesuye see tobu egeesee takaso, “Mo Maye goo susuga amapoo olo teneeso. Esiga odoo heeso Owolo a gooleede. Esino hedebe mo Maye Owolo, a ka gooleedoo. Osoloso odoo heeso mo Ma gooleede. Esino hedebe Owolo ayo mo Ma ka gooleedoo. Odoo ogo bia mapoo Owolo ayo mo Mayo goo ee yilige bigilame goomogoga, odoo egee bia oso mo Mayo goo ee diba nosee gooleedalaiso.

²⁸ Esiga edebeeyo hegi bi masi kadaloso silone kwasu sabolo siloga, niba amapoo sibe. Egeesega ayo nimapoo hasali tenelaiso. ²⁹ Osoloso ayo eligi goo ee ogoloso mo goo peedee. Bei, a mesie odoo. Esiga niba hasalame amapoo sibe. ³⁰ Bei, goo ayo eligi ee dadalai haga kodianee. Osoloso bi masi ayo nimapoo eimedilame egee molo ee diya poopeeya.”

12

Pelisi odoo dia hasali biame maga Yesubolo toso agadiga (Maka 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Yu odoowo hasali biame heeso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo witi wo ko segei ee ma kuloduga diyadaga meleeso. Osoloso Yesu o hamamee dili odoo oso diya houdume, witi wo ko gooloogaloso nalagamo diyadeeso.

² Esem Pelisi odoo oso goo hagee ogoloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga nee hamamee dili odoo oso iyo hasali biame mapoo witi wo ko ka gooloogayo? Diayo ibada tei gababuoso,” diso.

³ Yesuye nei egeesee takaso, “Deibidiye o odoo sabolo houdume diayo moodoo goo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu niyo hesigeleyo? ⁴ Bei, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadilesa tei wo toloso o odoo sabolo neso. Esino tei wo hagee ibada tei ee dodolone Godee ogo odoo ogo doloso domo debeli odoo hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odoo sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso. ⁵ Osoloso Moseseeye tei hogugu ma kulodu to hee hageesee egee takoo niyo hesigeleyo? Goo egee Godee ogo osoloso odoo ogo doloso debeli odoo oso hasali biame mapoo tei moso ma kulodu dia tou teliso. Diayo goo egeesi moodeli oso tei magoo gababiliso. Esino Godeeye goo egee ogoloso tokenee dee koo takeli. ⁶ Esiga ayo nimapoo taka, goo hee dia epedee hamapoo sibilesa egee molo oso tei moso oso kitulugu ee dagadilesa ka moloso. ⁷ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Niyo emegei pidilei ono ayo diya goolone

niyo nei amapoo gala wooloso teneli goo ee ayo haga koo gooleeso,’
diso.

Niyo to eyo bei medee kibiya gooleedoloso ka debei diepi, niyo mo hamamee dili odoo ee tokenee odoo dee takele pegeliyo. ⁸ Bei, niyo hasali biame egee Odoo Holo ayo wiligi doloso ka badoso.”

Yesuye odoo dee hodio seeseegedoo poogoo tekepo pa (Maka 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Yesuye to taka hagee koodobuloso see omaga diayo howo gisili moso mapoo palaso. ¹⁰ Osoloso moso eyo kulodu odoo dee hodio seeseegedoo poogoo badoboome egeiso. Egeesi ma kulodu Pelisi odoo aboso Yesu

tokenee odoo dalame eli esilone yimapoo egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso takolone iyo hasali biame mapoo odoo tekepo palai tekepowo?” diso.*

¹¹ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nima kulodu odoo heeso o sipi be hedebe oso niyo hasali biame mapoo wulu ma kulodu toodobuoga, yayo yo hudilega pagalaisomo? Haye. Yayo yo wulu ma kulodu badoga see hudileiso. ¹² Esiga Godeeyo howo woola sipi beso goo haga toowa koo moloso. Haye. Edebeeyo goo toowa ka moloso. Esiga edebeeyo ibada hasali biame mapoo goo tekepo talai ee tei mauwe.”

¹³ Esemé Yesuye odoo dee hodio seeseegedoo poogoo yimapoo egeesee takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode,” diso. Esemé odoo egee o dee see hoododeme, dee egee tekepo poloso o dee tekepo hodio egeesi masi meleeso. ¹⁴ Esemé Pelisi odoo oso goo hagee ogoloso komonolone dia howo gisili moso maga peegoo diyadeeso. Osoloso diayo dileso Yesu toloso woolame diesono to mousu.

Yesu yo Godeeye hesia

¹⁵ Esiga diayo to mou goo ee yo olo gooleedoloso, Yesu yo see mi hee mapoo diso. Esemé odoo susuga oso yo deedeé diso. Esemé odoo paigiga susuga dima kulodu melee ee yayo tekepo paso. ¹⁶ Osoloso yayo dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Niyo mo goo hagee odoo susuga mapoo na oposisiye,” diso. ¹⁷ Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to sabolo teibaso. Bei, yayo egeesee takaso,

¹⁸ “Ege, hagee mo tou teli odoo.

Yo ayo hesia.

Ayo yo diya goolone

yimapoo diya goomogoso.

Ayo mo Dio yimapoo tenelaiso.

Osoloso tei goo ee yayo Yu odoonee susuga mapoo takalaiso.

¹⁹ Osoloso yayo odoo hee sabolo toso agadigilone to boowoolaimé.

Osoloso yayo eli domopoo eligiga to neligidi takalaime.

²⁰ Osoloso yayo tiosi seegee magoo ee gobigileime.

Osoloso keme pepooko paimologa yayo semidileime.

Esiga odoo tei too kibile poogoo yayo egee pidimolo goo ee epedee pagalai mauwe.

Esino odoo susuga oso Godeeye goomoga goo ee dodomolo ogoloso omapoo koodobileiso.

²¹ Esiga o hu maga Yu odoonee susuga oso diayo dulone egee bamolo gie badeli ee talaiso.”

Yesu dio Belsebul dio

(Maka 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Biame omapoo odoo aboso odoo hee howo neliga mapoo bo pala oso to kelega badebei odoo ee Yesu mapoo ido simiso. Esemé Yesuye yo tekepo paso. Esemé domo omapoo odoo egee olo howo puo ogoloso see to keiso. ²³ Odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagee Deibidiyo amawe bele,” diso.

²⁴ Esino Pelisi odoo oso goo hagee duloso egeesee takaso, “Yesuye Belsebul oso kitulugu maga bo holo peegoo hasiso bigiliso. Bei, Belsebul yo bo holo dia wiligi odoo,” diso.

* **12:10:** - Pelisi odoo aboso Yesu mapoo hageesee takaso, bei, diayo tei goo ee dodolone dia hasali biame mapoo odoo paiye ee moodoolai tei. **12:11:** Luka 14:5 **12:14:** Yon 5:16 **12:16:** Mat 8:4; Maka 3:12 **12:18:** Isa 42:1-4; Mat 3:17 **12:24:** Mat 9:34; 10:25

²⁵ Esino Yesuye diayo goolee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa mapoo debeli odoo oso abo puloso dieso nediliyo ha toga, mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. Osoloso soosoo heeso o, mosobia heeso abo puloso dieso nediliyo ha toga, diba dabalaime, tokenee palaiso. ²⁶ Esiga Saiten oso bo holo peegoo hasiso buguga, dia mooloogoodoo ma kulodu abo puloso dieso nediliyo ha talaiso. Yayo egeesee seega, yayo wiligi doloso badeli goo oso kookaiyo osee malaisomo? Tokenee palaiso. ²⁷ Esino ayo bo holo peegoo hasiso bigili kitulugu hagee tei Belsebul oso kitulugu maga ka hasisimo silo daga, nibada hamamee dili odoo oso bo holo peegoo egee hasisimo silesibo kitulugu egee kamapoo teliyo? Esiga diayo takooga niyo amapoo egee takoo goo ee tei goonee, dee takalaiso. ²⁸ Esino ayo Godeeyo Dio Tei oso kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisimo siloso. Goo oso Godeeye wiligi doloso badeli goo oso olo nimapoo simi goo ee ka eligiso. ²⁹ Esiga odoo heeso kitulugu odoo eyo moso mapoo peleso bi heli talame gooleega, yo daga kitulugu odoo egee tiso tialogoloso magalaiso. Osoloso hamamee o moso kulodu peleso o bi heli talaiso.

³⁰ Esiga edebeeyo abolo tebelega poogooga, yayo amapoo ha tomoloso. Osoloso edebeeyo abolo odoo Godee mapoo gilimado sibilega poogooga, yayo odoo Godee maga peegoo hasiso bugu domoloso. ³¹ Esiga ayo nimapoo taka. Goo tokenee susuga edebeeyo teli sabolo osoloso emegei dimapoo to tokenee takeli goo ee Godeeye hapoloso boobado bigileiso. Esino edebeeyo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o goo tokenee egee Godeeye hapoloso boobado bigileime. ³² Osoloso edebeeyo Odoo Holo amaga to tokenee takooga, Godeeye o goo tokenee egee hapoloso boobado bigileiso. Esino edebeeyo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, yo goo tokenee moloso kookaiyo osee malai ee toso. Esiga o goo tokenee egee Godeeye hapoloso boobado bigileime.”

*Homokoko maga homo o su ka gooleedeeya
(Luka 6:43-45)*

³³ “Esiga homo tekepo oso homokoko tekepo peliso. Esino homo tokenee oso homokoko tokenee peliso. Esiga homo su susuga oso ko pa maga ka gooleedeeya. ³⁴ Esiga niba tokenee odoo hebise masi dobolone niyo see goo tekepo takalai tebile. Bei, edebeeyo goo goolee dia sooloo ma kulodu egee molo ee dia magaso takooga woola yilige bigiliso. ³⁵ Esiga goo tekepo teli odoo oso goo tekepo o goo goolee mapoo meli ee o magaso woola yilige bigiliso. Osoloso goo tokenee teli odoo oso goo tokenee o goo goolee mapoo meli ee o magaso woola yilige bigiliso. ³⁶ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Goo midilei biame mapoo odoo susuga oso goo tokenee diayo taka goo eyo hei ee Godee mapoo woola yilige bigileiso. ³⁷ Esiga Godeeye goo midilei biame mapoo, to no takeli goo sabolo teiba nee goo midileiso. Egeesi ma kulodu no to tekepo takomo sili daga, yayo no odoo tekepo dalaiso. Esino no to tokenee takomo sili daga, yayo no odoo tokenee dalaiso.”

*Edebeeyo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame goomoga
(Maka 8:11-12; Luka 11:29-32)*

³⁸ Biame heeso Pelisi odoo abo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso Yesuye badebei mapoo sibilesi egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo kitulugu too egee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiya, nayo goo toowa opusomo di hee moodee,” diso.

³⁹ Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoó epedee hamapoo egee do niba diya tokenee. Osoloso niyo amapoo tei talai goweliso. Esiga niyo ayo wulo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame amapoo takeliso. Esino ayo nimapoo goo toowa opusomo di hee eligilei mauwe. Esino hedebe Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoó Yonayo goo ono nimapoo eligileiso. ⁴⁰ Yona biame bakadio hedebe di osoloso gesi bakadio hedebe di ee ma kulodu di toowa eyo gemedei ma kulodu badebeiso. Esiga Odoó Holo anosee biame bakadio hedebe di osoloso gesi bakadio hedebe di mapoo midoo ma kulodu ta malaiso. ⁴¹ Esiga Niniba odoó oso goo midilei biame mapoo nibolo hodobo toboloso nibada goo midiloso, niba tokenee odoó dalaiso. Bei, Yonaye Godeeyo to dimapoo takeme, diayo dia goo tokenee maga goo su wuduloso miligi piaso. Esino ayo Yona dagadileso ka badoso. Esino ayo Godeeyo to nimapoo takeme, niyo dulosó nibada goo tokenee maga goo su wuduloso miligi pile. ⁴² Osoloso goo midilei biame mapoo Siha mi eyo wiligi odoó taba sobo onosee nibolo hodobo nibada goo midiloso niba tokenee odoó dalaiso. Bei, wiligi odoó taba Solomonoye eligi goo ee dulame yo eli sage abaga simiso. Esino ayo Solomonó dagadileso ka badoso. Esino niyo mo to dulei ka gowooso.”

Bo holoso see wedi sibili goo
(Luka 11:24-26)

⁴³ “Esiga bo holoso odoó maga peegoo gaduga, yo dileso dobudu yayo badalai mi ee esiamo sileiso. Yo mi esiamo siloso koo ogoga, eyo nediliyo egeesee takalaiso, ⁴⁴ ‘A mawo daga badebei moso mapoo see wedi dileiso,’ dee takalaiso. Osoloso yo see sibilesó ogoga, gelesi kadee doloso bi medee mopoodoo ma molo agalaiso. ⁴⁵ Eseega yo see dobudu wedi dileso bo holo diya kitulugu abo 7 gilimadoloso sibilesó moso omapoo dabalaiso. Egeeseega odoó hagee eyo daga badebei poogoloso see diya tokenee badalaiso. Esiga goo tokenee teli odoó epedee hamapoo egee do niyo daga debei poogoloso see diya tokenee dabalaiso. Bei, niyo ayo eligi goo mapoo tei tele poogoga.”

Yesuwo owee sabolo osoloso omolo dio
(Maka 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yesúye odoó mooloogoodoo mapoo to osee takomolome, owee dio osoloso omolo dio sibilesó peegoo tebisamolone, yimapoo to takalame goomogaso. ⁴⁷ Esemé odoó heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “No ege, noowee dio osoloso nomolo dio namapoo to takalame sibilesó peegoo tebisamoló,” dee takaso.

⁴⁸ Esino Yesúye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo wee ogumo? Osoloso molo dio ogumo?” diso. ⁴⁹ Esemé yayo o hamamee dili odoó dimapoo dee kou takolone egeesee takaso, “Niba ege, odoó egee bia ee mo wee osoloso molo dio oso. ⁵⁰ Esiga edebee yo mo Ma Kei mi ma dokodoo badeli oso goomoga goo ee tomo siloga, odoó egee bia ee molo dio, osoloso mo booba dio, osoloso mo wee dio oso,” dee takaso.

13

Witi ko segei maga wudu taka
(Maka 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Biame hedebe ogoso Yesu moso kuloduga peegoo dilesu Gelili abei pee mapoo meileso biaso. ² Yo omapoo badoboome, odoosusuga oso yayo eligi goo ee dulame yimapoo sibilesu diya mooloogoodooso. Esemeyesu yo du mapoo daboogoloso eligilone badoboome, odoosusuga mubiyodoga tebisamolone duluga meleeso.

³ Osoloso yayo goo susuga maga wudu takolone odoosusuga mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba dui. Biame heeso odoosusuga witi wo ko segelame diso. ⁴ Yo witi wo ko sogomo sileeme, ko abo eli domopoo misigedibaso. Esemesó aboso sibilesu neso. ⁵⁻⁶ Osoloso witi wo ko abo yugo kauwe mi mapoo misigediba ee bou saga pisigaso. Esino osoko pa oso dei moodoolone witi wo ko saga wediaso. Bei, too delega. ⁷ Osoloso witi wo ko abo daga we ti kauwe kadee mapoo misigedibaso. Osoloso bou pisigaso. Esino we ti sabolo palaga tiso tiademe susuga wediaso. ⁸ Osoloso witi wo ko abo mi tekepo mapoo misigedibaso. Osoloso oso bou pisigaloso kakauwuloso ko diya palagaso. Egeesi ma kulodu witi wo ko aboso homokoko 100 egeesi palagaso. Osoloso aboso 60 egeesi palagaso. Osoloso aboso 30 egeesi palagaso. ⁹ Odoosusuga niba dulubolo, esiga to ayo hagee takoo medee dui!”

Bei kasalame Yesuye wulo ka wudu takomo siliyo?

(Maka 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Osoloso Yesu o hamamee dili odoosusuga sibilesu Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo kasalame odoosusuga wulo ka wudu takomo siliyo?” diso.

¹¹ Esemeyesu nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee diya gooleedalaiso. Godeeye wiligi doloso badeli goo ee daga mada meleeso. Esino Godeeye epedee hamapoo nimapoo olo yilige buguso. Esino yayo odoosusuga mapoo yilige bigile. ¹² Esiga to taka duli odoosusuga mapoo Godeeye goo goolee tekepo bei tenelaiso. Esino edebeeyo mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee tekepo pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso. ¹³ Ayo odoosusuga mapoo wulo wudu takomo siliso. Bei, ‘diayo ogoloso medee kibiya egelega pagalame.

Osoloso diayo duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedelega pagalame.’

¹⁴ Osoloso Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoosusuga Aisayaye taka to oso goo diayo moodeli sabolo teibasoo. Bei, yayo egeesee takaso, ‘Diayo medee hodu dilesu to taka duleiso,

esino goo eyo bei diayo medee kibiya gooleedalaimo.

Osoloso diayo medee hodu dilesu agalaiso,

esino goo eyo bei diayo ogoloso gooleedalaimo.

¹⁵ Bei, diba tei goo ee gooleedalai gowoolone, dieso dibada deeso dia dulu tobodo osoloso dia howo gisigaso.

Esiga diba goo eyo bei ee gooleedalai tebile.

Esino diayo ogoloso, osoloso duloso goo goolee tekepo tolosoo, amapoo wedi simi diepi,

ayo dibada goo tokenee hapoloso boobado bigiliyo.’

¹⁶ Esino Godeeye mo hamamee dili odoosusuga nimapoo goomogoso. Bei, niyo ayo moodoo goo ee ogoloso duloso gooleedoo maga. ¹⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoosusuga daga debei sabolo osoloso Godeeye howo woola tekepo debeli odoosusuga oso niyo epedee egee ogomolo goo ee agalai doloso bameleeso. Esino diayo egele. Osoloso niyo epedee egee dumolo goo ee dulei doloso bameleeso. Esino diayo dule.”

*Wudu taka goo eyo bei
(Maka 4:13-20; Luka 8:11-15)*

¹⁸ Yesuye see tobu egeesee takaso, “Esiga witi wo ko segei maga wudu taka goo eyo bei medee dui. ¹⁹ Esiga odoos abo witi wo ko oso eli domopoo misigediba egeesi masi doso. Diba to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee duloso medee kibiya gooleedelega poogooga, Saitenso sibilesos Godeeyo to dibada sooloo ma kulodu melee yayo peedee deliso. ²⁰ Osolosos odoos abo witi wo ko oso yugo kauwe mi mapoo misigediba egeesi masi doso. Esiga diayos Godeeyo to taka duloso goomoga sabolos saga telisos. ²¹ Esinos Godeeyo to oso dia sooloo ma kulodu too medee koo meili. Esiga diayos Godeeyo to duloso biame deiyepo mapoo tei telisos. Esinos diayos Godeeyo to mapoo tei too goo maga hegi goo sabolos osolosos dala goo oso dimapoo sibogas, diayos Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegelisos.

²² Osolosos odoos abo witi wo ko oso dagoi we ti kauwe kadee mapoo misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso tei telisos. Esinos mi hamapoo dabalai magas goos kodias sabolos osolosos bi bei dolosos dabalame goolee osos dibada tei too tokenee pelisos. Egeesis magas diayos tei too goos osos homokokos masi koo peli.

²³ Osolosos odoos abo witi wo ko oso mi tekepo mapoo misigediba egeesis masi dosos. Diayos Godeeyo to duloso gooleedelisos. Esiga odoos abosos homokokos masi 100 egeesis pelisos, osolosos abosos 60 egeesis pelisos, osolosos abosos 30 egeesis pelisos.”

Witi wo ko sabolos osolosos obu ko sabolos

²⁴ Osolosos Yesuyes see hee wudu takolones odoos mooloogoodos mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesis masi molosos. Odoos heesos witi wo ko o homolee mapoo segeisos. ²⁵ Esinos gesi odoos susugas tiesamolomes, yimapoo ha teli odoos osos sibilesos yayos witi wo ko segei homolee omapoo obu ko sogolosos disos. ²⁶ Esiga witi wo ko segei olos kauwudolosos ko poomes, obu ko segei sabolos hodobos palasos.

²⁷ Esemes o tous teli odoos abosos sibilesos egeesee takasos, ‘Nee homolee ma kulodu hedebe witi wo ko segeinos, see kasi magas obu sabolos ka paladeeyo?’ dee takasos.

²⁸ Esemes yayos nei egeesee takasos, ‘Imapoo ha teli odoos osos sibilesos kas segei molodoo,’ disos.

Esemes o tous teli odoos osos yimapoo egeesee takasos, ‘Iyo dilesos obu egeegitalosos peegoo togobisilei nos goomogodos?’ dees takasos.

²⁹ Esinos yayos dimapoo egeesee takasos, ‘Haye, niyos na tiges. Bei, niyos tigagas, witi wo ko segei sabolos tigebigiyagas. ³⁰ Esiga o diesonos hodobos esees paladee dees. Osolosos ko goolais biame mapoo mos tous teli odoos osos dagas obu ee tigelosos dou mapoo toodee dalaisos. Esinos witi wo ko segei osos paladee ee gooloogalosos mos nei mageli mosos mapoo mooloogoo magee dalaisos.’”

*Yesuyes ko pepookos masted deli sabolos osolosos yists magas wudu taka
(Maka 4:30-32; Luka 13:18-21)*

³¹ Osolosos Yesuyes see hee wudu takolones o hamamee dili odoos mapoo egeesee takasos, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesis masi molosos. Odoos heesos ko pepookos masted deli todilesos o homolee mapoo segeisos.

³² Esinos ko abos ma kulodu ko masted deli hagee diyas pepookos. Esinos ko pepookos osos bou pisolosos kauwugas, homolee ee ma kulodu homos sus osos toowas malaisos. Osolosos sosos omapoo sibilesos o dees mapoo ou tegelaisos.”

³³ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Soboso wo palawa silame daga homolone, wo toowa ee ma kulodu yist pepooko kukuseliso. Osoloso yist pepooko oso wo palawa ee diya koudiliso.”

³⁴ Esiga Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo goo susuga hagee eligilame dimapoo wulo wudu takeliso. ³⁵ Yayo goo hageesee tomo sili egee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso taka sabolo tebilame ka eligimo sili. Bei, yayo egeesee takaso, “Ayo odoo mapoo Godeeyo to eligilone wulo wudu takomo sileiso. Osoloso mi toowa bei mooloogolone goo mada melee ee see ayo woola yilige bigileiso.”

Witi wo ko sabolo osoloso obu maga wudu taka goo eyo bei

³⁶ Yesuye odoo mooloogoodoo diye doloso, yo see moso kulodu palaso. Esemee o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Witi wo ko segei sabolo osoloso obu ko segei omaga wudu taka goo eyo bei nayo imapoo medee kibiya takee,” diso.

³⁷ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Witi wo ko segeli odoo ee Odoo Holo aso. ³⁸ Osoloso witi wo ko segei mi ee mipoo toowa hagoso. Osoloso witi wo ko ee Godeeyo owolo dioso. Esino obu ko ee Saiteneeyo owolo dioso. ³⁹ Egeesi ma kulodu obu ko segeli odoo ee Saitenso. Osoloso goolai biame ee biame hoo poogoo oso. Osoloso witi wo ko goolai odoo ee Godeeyo momaiye oso.

⁴⁰ Esiga obu ticaloso dou mapoo toodeli egeesi masi ee biame hoo poogoo mapoo Odoo Holo ayo Saiteneeyo owolo dio ee dou mapoo egeesee toodalaiso. ⁴¹⁻⁴² Egeesi ma kulodu Odoo Holo ayo mo momaiye diye dalaiso, diayo dilesa odoo goo tokenee mapoo gido dili odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo ee gilimadoloso dou mi mapoo toodalaiso. Eseega diayo ee ma kulodu dobolone pisa sabolo mei gisile sabolo dabalaiso. ⁴³ Esino Godeeye tekepo deli odoo oso Ma Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo osokoso pa masi palaiso. Odoo niba dulubolo, esiga to ayo hagee takoo medee dui!”

Molee mada magoo maga wudu taka

⁴⁴ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso daga hoogoo bi medee tekepo molee toowaso too mi ma kulodu mada magoo ee odoo heeso mi doomeleso egeiso. Yo bi egee ogoloso see tobu miso gagaso. Osoloso goomoga sabolo o mosopoo wedi dilesa o bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee tooso. Osoloso yayo molee oso mi egee tooso. Osoloso bi medee tekepo mada mi ma kulodu magoo sabolo yayo tooso.”

Beegee maga wudu taka

⁴⁵ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso beegee esiamo siliso. ⁴⁶ Yayo esiamo siloso beegee medee tekepo ogoga, yo see dilesa o bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee teliso. Osoloso yo molee oso beegee tekepo teliso.”

Pei maga wudu taka

⁴⁷ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Pei howomoo oluguloso di bei mologa egee misiga egeesi masi moloso. ⁴⁸ Egeesi

ma kulodu pei mapoo di bei mologa, di kebili odoosoo oso dia pei booboosoo mapoo gimagoloso dobolone di piliso. Osoloso di tekepo ono o ma kulodu soliso, esino di edebeeyo koo nali ee peegoo togobiseliso. ⁴⁹ Esiga biame hoo poogoo mapoo goo hageesi masi oso peledabalaiso. Esiga Godeeyo momaiye aboso mipoo hamapoo sibilesi Godeeyo howo woola tekepo debeli odoosoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoosoo ee domo pileiso. ⁵⁰ Osoloso goo tokenee teli odoosoo ee Dou mi mapoo toodalaiso. Eseega diayo ee ma kulodu pisa sabolo dobolone mei gisile sabolo dabalaiso.”

⁵¹ Yesuye o hamamee dili odoosoo mapoo egeesee takaso, “Niba ayo hagee takoo goo susuga eyo bei medee gooleedosomo?” diso. Esemee diayo nei egeesee takaso, “O. Iba gooleedoso,” dee takaso.

⁵² Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Tei too odoosoo agayo Godeeyo to eligilone, Godeeyo wiligi doloso badeli goo ee gooleedolosoo badoga, yo moso eyo ama masi badoso. Yayoo moso ee ma kuloduga bi dia sabolo osoloso nape sabolo tolosoo ka tosiboo dalaiso.”

Yesu o mosobia oso gowe
(Maka 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ Yesuye odoosoo susuga mapoo wudu takemelee koodobulosoo mi hagee poogoo diso. ⁵⁴ Yo see wedi dileso o middee Nasalet mapoo badolone diayo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to odoosoo mapoo eligilame bei mooloogoosoo. Esemee odoosoo susuga oso yayoo eligi duloso diya howoogadolone egeesee takaso, “Odoosoo hagosoo goo egee eligimoo silo kapoo tobele? Osoloso yayoo goo toowa opusomoo di egee moodoomoo silo, kitulugoo kapoo tobele? ⁵⁵ Yo wulo Meliyo owolo. Osoloso yo wulo moso tegeli odoosoo hamapoo badeli eyo owolo. Osoloso yo Yemes, Yosep, Saimon, osoloso Yudas egee bia dia emei. ⁵⁶ Osoloso obooba dio onosee iboloo hodoboo hamapoo doso. Esiga goo susuga egee Yesuye kasee moodoomoo silosomoo?” dee takaso. ⁵⁷ Esiga diayo egeesee goolone Yesuye eligi goo ee talai goweso.

Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo Godee magoo to tolosoo kokodoo takomoo sili odoosoo eyo to duloso mesiliso. Esino o mosobia sabolo osoloso o soosoo oso o to mapoo duloso koo mesili,” diso.

⁵⁸ Esiga Yesuye diayo tei telega poogolosoo debei goo ee ogolosoo o mi omapoo goo toowa opusomoo di abo moodele poogoosoo.

14

Odoosoo howo oluguli Yonee woolooma
(Maka 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹⁻² Biame omapoo Gelili mi gibadeli odoosoo Helodeeye Yesuye goo moodoomoo silee duloso o tou teli odoosoo mapoo egeesee takaso, “Odoosoo hagee Yonee odoosoo howo oluguli oso molodoo. Yo ta magoo olo hogabiadoo. Esiga yayoo see goo toowa opusomoo di hageesee ka moodoomoo silo,” dee takaso.

(Yayoo hageesee takaso. Bei, Yonee telega badoboome, goo hagosoo peledabaso.)

³⁻⁴ Biame heeso Helodeeye omoloo Pilipiyo osoboo Helodiyees peedee husoo. Esemee Yoneeye goo hagee ogolosoo Helodee mapoo diya takolone egeesee takaso, “Nayoo nomolowoo osoboo peedee hulei tekeponee. Bei, egee tei,” diso.

Esemee Helodee diya komonolone, o ha teli odoosoo mapoo takolone, Yonee dee tialogolosoo neliga mosoo ma kulodoo huse diso. ⁵ Esemee yo Yonee

wooloomalame goomogaso. Esino odoobolo obulone woolomele poo-gooso. Bei, odoosuga oso takolone Yonee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos deliso.

⁶ Osoloso hamamee Helodee yo soomagoo biame tugodeme, yayo o odoos gilimadoloso sibileses wo nolone debeiso. Esemes Helodiyeseeyo sobo holo oso sibileses dia mudugiyopoo hopoome, Helodee diya goomogaso. ⁷ Esemes nei Helodeeeyo goo tei moodoolames takolone yimapoo egeesee takaso, “Nayo goomoga bi ee amapoo takooga, ayo bi egee namapoo tenelaiso,” diso. ⁸ Yo to egeesee taka duloso hopoomelee koodobuloso owee mapoo dileso yayo goomoga goo ee duso. Osoloso see wedi sibileses Helodee mapoo egeesee takaso, “A Yonee odoos howo oluguli eyo wiligi ono goomogo. Esiga nayo epedees o wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso amapoo tenees,” dees takaso.

⁹ Esino Helodee goo hagees duloso Yoneeyo wiligi koodoloso tenelai yo goomegele. Esino yayo sobo holo mapoo goo tei moodoolames taka ee dibolo hodobo nei nolone debei odoos oso olo duso. Esiga goo hagees pagalai yo goomegele. ¹⁰⁻¹¹ Esemes yayo o odoos mapoo to kitulugu tenees, diayo dileso Yoneeyo wiligi koodoloso tosibilames. Osoloso o odoos oso neliga moso ma kulodu gadileses, Yoneeyo wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso tosibilases, sobo holo mapoo tenees. Esemes see yayo tosibilases owee mapoo tenees. ¹² Esemes Yonee o hamamees dili odoos oso sibileses Yoneeyo kou todileses bouso. Osoloso dileso Yesu mapoo takaso.

*Yesuye odoos 5,000 mapoo nei pi
(Maka 6:30-44; Luka 9:10-17; Yon 6:1-14)*

¹³ Helodeeeyo Yonee woolooma goo ee Yesu duloso, o hamamees dili odoos sabolo du mapoo dalaga poogoloso, mi odoos mauwes mapoo hasalames diyadees. Esino mi opusomos di mapoo debeli odoos oso goo hagees duloso Yesuye badebei mapoo mubili sibadees. ¹⁴ Yesu du maga mubiyodoo daboogoloso tobudulone, odoos susuga oso mooloogoodoo ogoloso yayo diba diya sooloo dolone odoos paigiga tekepo paso.

¹⁵ Yesuye egeeseemo sileemes, o hamamees dili odoos oso habe sibileses yimapoo egeesee takaso, “Osoko olo todobuo. Esiga nayo odoos susuga egee do diyadees dees, diayo mosobia koola kee do mapoo dileso nei dieso nalai ee molees talames. Bei, mi iyo hagees do mapoo odoos mauwe. Esiga mi hamapoo nei mauwe,” dees takaso.

¹⁶ Esemes Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo diba nei talames diye dees na takees. Esino niyo nei dimapoo tenees,” diso.

¹⁷ Esemes nei diayo yimapoo egeesee takaso, “Imapoo wo si hedebe dees tiadoo sabolo osoloso di bakadio moloso,” diso.

¹⁸ Esemes Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Wo si sabolo osoloso di sabolo amapoo tosibe,” diso. ¹⁹ Esemes yayo odoos susuga pukusi mapoo bulumes dees takoloso, wo si dees tiadoo sabolo di bakadio toloso Kei mi ma dokodoo bolone Godees mapoo goomoga to takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamees dili odoos mapoo nei egee tenemes, see diayo odoos mooloogoodoo mapoo piso. ²⁰ Esemes odoos susuga oso nei teiba nega diya edigimes nei hosudelega abo poogoos. Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamees dili odoos oso misigamo dileso bou ma kulodu soo bou 12 egees metamagisaso. ²¹ Osoloso giso sabolo sobo sabolo osoloso holaiso sabolo oso nei hagees neso. Esino hedebe hesigwes hesiga ee 5,000.

*Yesuye howo ma dokodooga di
(Maka 6:45-52; Yon 6:15-21)*

²² Yesuye 5,000 odoo mapoo nei pi koodobuloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Daga niyo du toloso abei hodiokoo dalo soowee. Ayo odoo hagee bia diye doloso a hamamee ka sibileigo,” diso. ²³ Osoloso yayo odoo mooloogoodoo olo diye doloso, see obusomo badalame mubi dokodoo howo gisilame palaso. Yo mubi dokodoo peleso badoboome neligaso. ²⁴ Esino biame omapoo o hamamee dili odoo oso du mapoo toboloso abei domopooga diyadaga meleeso. Esemee poo sabolo howo ki sabolo simi oso dia du diya bidigaso.

²⁵ Osoloso gesi domo kudi takeme, Yesuye abei ma dokodooga dimapoo diso. ²⁶ Esemee diayo Yesuye simi ogoloso dio dulone diya ebigaso. Bei, diayo goolee boso siba bele dolone diya googaso.

²⁷ Esemee Yesuye saga dimapoo egeesee takaso, “Niba howaleege. Haga na ebi. Ayo siba,” dee takaso.

²⁸ Esemee Pitaye egeesee takaso, “Lodee, tei nayo siboga, nayo anosee howomoo meledoboloso howo ma dokodooga namapoo sibeye dee,” diso.

²⁹ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Sibe.” Esemee Pita howomoo meledoboloso howo ma dokodooga Yesu mapoo diso. ³⁰ Esino yo dulone egeino, poo toowa simi oso howo ki toowa sibume, yo diya ebiaso. Egeeseelone yo howo kulomoo oumo moume to neligidi egeesee takaso, “Lodee, a pidi,” dee takaso.

³¹ Esemee Yesuye o deeso Pita saga toloso yimapoo egeesee takaso, “Nayo tei too ee diya pepookodoo. Bei kasalame nayo tei too goo ee ka poogoowo?” diso.

³² Osoloso o bakadio du ma kulodu daboogoo, poo simi omapoo koodobiaso. ³³ Esemee o hamamee dili odoo oso Yesuwo homo bei mapoo gasuwoloso dobolone egeesee takaso, “No tei Godeeyo Owolodoo,” diso.

*Odoo paigiga Genesalet mi mapoo debeli oso Yesu mapoo simi
(Maka 6:53-56)*

³⁴ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei daboogoloso Genesalet mi mapoo dia du oluguso. ³⁵ Mi omapoo debeli odoo oso Yesu hoodo ogoloso mi opusomo opusomo di mapoo Yesu olo sibago doloso to takomo diso. Esemee odoo aboso odoo paigiga susuga Yesu mapoo ido sibadeeso. ³⁶ Osoloso odoo paigiga oso Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Iyo wulo nee dugo su mapoo sigilei soowayo?” diso. Esemee odoo paigiga oso Yesuwo dugo su mapoo sigime, odoo egee bia wegigadooso.

15

*Tei Godeeye eligi sabolo osoloso edebeeye eligi goo sabolo
(Maka 7:1-13)*

¹ Biame hedebeso Pelisi odoo abo sabolo osoloso tei eligili odoo abo oso Yelusalem maga sibilesi Yesuye badebei mapoo mooloogoodoloso yimapoo egeesee takaso, ² “Bei kasalame nee hamamee dili odoo oso ibada adaga dia goo ee dedelega poogoloso dia dee hapelega nei ka nasomo?” dee takaso.

³ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame niyo tei Godeeye eligi goo ee poogoloso see nibada adaga dia goo ee ka dodomo silosomo?” ⁴ Bei, Godeeye egeesee takaso, ‘Namamo to mapoo osoloso

nooweeyo to mapoo mesiloso ka silesibe. Esino edebeeeyo ama mapoo osoloso owee mapoo to tokenee takooga, yo wooloome,' diso. ⁵ Esino niyo egeesee eligiliso, odoos heeso ama dio owee dio biso pidilame tei magoo ee dadalai gowooga, yayo wulo takolone bi egee Godee mapoo tenelame olo to magoloso ka moloso, dee takalai tekepo deliso. ⁶ Goo egeesi maga edebeeeyo ama dio owee dio pidilame niyo hamaga takeliso. Niyo goo egeesi moodoolone, Godeeeyo tei magoo goo ee dedelega see nibada adaga dia goo ee dodolone ka doso. ⁷ Niba goo bakadio gweli odoos. Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odoos Aisayaye nibada goo maga tei goo takaso. Bei, yayo goo Godeeeyo taka egeesee hoguguso,

⁸ 'Odoos hagee bia oso dia magaso wulo gamenee amapoo goomoga poudiliso.

Esino dibada sooloo ma kulodu tei amapoo mesili goo ee mauwe.

⁹ Esiga diayo amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudili goo eyo bei mauwe.

Bei, diayo tei edebeeeyo eligi goo ee ayo eligi masi see diayo odoos mapoo eligimo silesibiliso."

Ogoo gooso odoos tokenee ka peliyo?

(Maka 7:14-23)

¹⁰ Yesuye odoos susuga gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, "Odoos susuga niba mo to hagee duloso medee gooleede. ¹¹ Esiga edebeeeyo nei ne oso Godeeeyo howo woola yo tokenee koo peli. Esino edebeeeyo o sooloo ma kuloduga goolee to tokenee ee takooga oso Godeeeyo howo woola yo tokenee peliso," dee takaso.

¹² Osoloso o hamamee dili odoos oso yimapoo sibilesos egeesee takaso, "Pelisi odoos nayo taka goo mapoo egee kamanaga no ogoloso gooleedoso?" diso.

¹³ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Nei howo mo Ma Kei mi ma dokodoo badeli yayo segele susuga ee o too sabolo tigadoloso togobileiso.

¹⁴ Esiga Pelisi odoos ee nei howo segei egeesi masi moloso. Niyo diba haga na goolee. Diba odoos howo neliga masi doso. Esiga odoos howo neliga heeso odoos howo neliga hee ido duga, o bakadio ou mapoo tigidibileiso."

¹⁵ Esemee Pitaye egeesee takaso, "Nayo wudu taka goo eyo bei imapoo medee kibiya eligi," diso.

¹⁶ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, "Niba to hageeyo bei gooleedelega osee dosomo? ¹⁷ Esiga nei niyo tolosoko nali oso nibada sooloo ma kulodu tokenee koo peli. Bei, nei egee nayo nalo sooloologoso see nee gemedei maga peegoo gadiliso. ¹⁸ Esino odoos o magaso to tokenee takeli goo susuga oso o sooloo ma kuloduga woola takooga goo oso yo Godeeeyo howo woola tokenee peliso. ¹⁹ Bei, o sooloo ma kuloduga goo tokenee susuga hagoso woola peledeliso: tokenee gweli goo, osoloso odoos hee wooloomali goo, osoloso adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo goo heli teli goo, osoloso sobo obuo sabolo giso kadiga sabolo goo heli teli goo, osoloso adaba bi heli teli goo, osoloso emegei dimaga gamenee takeli goo, osoloso emegei dia goo maga to tokenee takeli goo. ²⁰ Esiga goo tokenee susuga hagoso Godeeeyo howo woola odoos tokenee peliso. Esino dee hapelega nei nali oso yo tokenee palaime."

Yu sobonee oso tei too

(Maka 7:24-30)

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso see Taya mi toowa sabolo osoloso Saidon mi toowa koola mapoo mi pepuso mapoo diyadeeso.

²² Diba omapoo dilesa peledoboome, sobo heeso Yesuye badebei mapoo simiso. Sobo egee Keinen sobo. Esiga yayo Yesu ogoloso to neligidi egeese takaso, “Lodee, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dele. Bei, mo sobo holo yima kulodu bo holo peleso badolone yimapoo dala toowa tenee domoloso,” diso.

²³ Esino Yesuye to hagee duloso to nei takele. Esem e hamamee dili odoo oso Yesu mapoo sibilesa egeese takaso, “Sobo hagoso iba deede silone to neligidi takomo silo. Esiga nayo yo diye dee takee,” diso.

²⁴ Esem e Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Godeeye a hedebe Isalael odoo sipi be hu masi osugobuloso egee do mapoo diye diso,” dee takaso.

²⁵ Esem e sobo hagoso see sibilesa Yesu o homo bei mapoo gasuwoloso badolone egeese takaso, “Lodee, a pidi,” diso.

²⁶ Esem e Yesuye nei sobo yimapoo wudu takolone egeese takaso, “Holaiso dia nei toloso see so mapoo tenelai tekeponee,” diso.

²⁷ Esino sobo hagoso Yesu mapoo egeese takaso, “O. Lodee nayo tei takoo. Esino so ee amaye nei nolone kokou miyomoo mou ee nalagamo silesibiliso,” diso.

²⁸ Esem e Yesuye nei yimapoo egeese takaso, “Sobo, nayo tei too diya toowadoo. Esiga nayo goomoga goo taka ee ayo moodoolaiso,” diso. Esem e biame omapoo sobo egeeyo owolo sobo holo olo tekepo paso.

Yesuye odoo paigiga susuga tekepo pa

²⁹ Yesu mi egee poogoloso see Gelili abei palaga dimeleeso. Yo see abaga peleso mubi dokodoo biaso. ³⁰ Osoloso odoo mooloogoodoo oso odoo paigiga gilimado sibilesa Yesuwo homo beiyopoo ibedigaso. Odoo abo bagi daga poogoo, osoloso odoo howo neliga, osoloso odoo su kakawa poogoo, osoloso odoo to koo keli, osoloso odoo paigiga opusomo opusomo di abo sabolo Yesu mapoo gilimado sibadeeso. Esem e Yesuye odoo paigiga susuga egee bia tekepo paso. ³¹ Esem e odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya howogadolone Isalael odoo dia Godee mapoo goomoga toowa poudooso. Bei, to koo keli odoo see to keiso, osoloso odoo su kakawa poogoo see toboloso silesibiso, osoloso bagi daga poogoo odoo see tekepo poloso silesibiso, osoloso odoo howo neliga see egeiso.

Yesuye odoo 4,000 mapoo nei pi

(Maka 8:1-10)

³² Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso egeese takaso, “Odoo mooloogoodoo hagee bia biame bakadio hedebe di ee ma kulodu abolo hodobo debeiso. Esino see diayo nei mauwe debei ogoloso diba diya sooloo dalaso. Ayo diba nei tenelega diye daga, diba eli domopoo dumologa houdulone diya wosalai malaiso,” dee takaso.

³³ Esem e hamamee dili odoo oso yimapoo egeese takaso, “Nei mauwe mi hamapoo iyo nei kapoo toloso odoo mooloogoodoo mapoo teiba ka tenelaiyo?” diso.

³⁴ Esem e Yesuye nei egeese takaso, “Nimapoo wo si kasolo molosomo?” dee takaso.

Esem e diayo nei egeese takaso, “Imapoo wo si 7 sabolo osoloso di pepooko abo moloso,” diso.

³⁵⁻³⁶ Esemé Yesúye odoo susuga mi mapoo bulume dee takoloso wo si 7 sabolo osoloso di pepooko abo toloso Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso wo si popei, di hwei agisaloso o hamamee dili odoo mapoo teneme, see diayo odoo mooloogoodoo mapoo piso. ³⁷ Odoo susuga nei ne oso diya edigasó. Esemé nei naloso abo poogoo ee o hamamee dili odoo oso misigaloso bou tegei ma kulodu soo bou 7 egeesi metamagisaso. ³⁸ Osoloso giso sabolo sobo sabolo osoloso holaiso sabolo oso nei hagee neso. Esino hedebe gisowe hesiga ee 4,000. ³⁹ Yesúye odoo susuga diye dee takoloso o hamamee dili odoo sabolo meilesó du ma kulodu tebisaloso, Magadan mi koola mapoo dalo soowaso.

16

Edebeeyo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame goomoga (Maka 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Osoloso Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso Yesu mapoo sibilesó yimapoo kukulo agalame egeesee takaso, “Nayo kitulugu too egee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiya, nayo goo toowa opusomo di hee moodee,” dee takaso.

²⁻³ Esino Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Habe osoko tekepo mouga ogoloso niyo egeesee takeliso, ‘Godigi osoko tekepo polodoo,’ dee takeliso. Osoloso gesikolo mi hemiye ogoloso, ‘Epei howo sibulodoo,’ deliso. Esiga goo egeesi oso peledabalai niba olo gooleedooso. Esino goo susuga ayo epedee hagee eligi sabolo osoloso goo susuga ayo epedee hagee moodoomolo eyo bei, niba gooleedele. ⁴ Odoo epedee hamapoo egee do niba diya tokenee. Osoloso niyo amapoo tei talai goweliso. Osoloso niyo wulo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame amapoo takeliso. Esino ayo nimapoo goo toowa opusomo di hee eligilei mauwe. Esino hedebe Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yona eyo goo ono nimapoo eligileiso.” Yesúye goo hagee takemelee koodobuloso diba poogoo diso.

Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo ee na deede (Maka 8:14-21)

⁵ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei dalo soowaso. Diba omapoo dilesó dobolone egeino o hamamee dili odoo oso wo telega boobada neme goo diya koudiaso. ⁶ Diba goo koudulone doboome Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Obeeyamo! Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo dia wo ee habiaga, niba medee koolone ka debee.”

⁷ Esino Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee duloso, diesono to moulone egeesee takaso, “Iyo wo telega boobada poogoo simiga Yesúye iba ogoloso egeesee ka takoo,” diso.

⁸ Esemé diayo goo koudulone debee ee Yesúye ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga niyo wo telega boobada poogoo simi maga goo diya koudulone ka dabala? Niyo tei too goo ee diya pepookodoo. ⁹ Esiga niba ayo kitulugu goo ee gooleedelega osee doso. Esiga niba ayo odoo 5,000 mapoo wo si dee tiadoo populoso pi goo ee boobado buguloso ka doso. Osoloso diayo wo naloso abo poogoo, niyo misigaloso bou ma kulodu soo bou bei metamagisa goo sabolo boobado buguso. ¹⁰ Esiga niba ayo odoo 4,000 mapoo wo si 7 populoso pi goo ee boobado buguloso doso. Osoloso diayo wo naloso abo poogoo, niyo misigaloso bou ma kulodu soo bou bei

metamagisa goo sabolo olo boobado buguso. ¹¹ Esiga ayo nimapoo wodee eyo goo maga takele. Esino bei kasi maga niyo goo hagee gooleedelega ka dosomo? Esiga ayo taka goo ee niyo Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo mapoo hamamee dedeyaga niso nediliyo medee balame to hagee nimapoo ka taka.” ¹² Esemee Yesuye wodee eyo goo maga takelega, wulo Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo* maga ka takeme, Yesu o hamamee dili odoo oso omapoo ogoloso olo gooleedooso.

Pitaye Yesuwo goo yilige bugu
(Maka 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Yesu dilesa Kasaliya-Pilipai mi mapoo silone o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Edebeeyo Odoo Holo a odoo ogu deliyo?” diso.

¹⁴ Esemee diayo yimapoo egeesee takaso, “Odo aboso no Yonee odoo howo oluguli odoo osodoo, dee takeliso. Osoloso odoo aboso no Ilaya, dee takeliso. Osoloso odoo aboso no Yelemaya deliso. Osoloso odoo aboso no Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo hee daga badebei oso molodoo, dee takeliso.”

¹⁵ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Esino hee niyo a odoo ogu deliyo?” diso.

¹⁶ Esemee Saimon-Pitaye nei egeesee takaso, “No Keliso, Godeeye hudi magoo, kookaiyo badoboso gie badeli Godeeyo owolo osodoo,” dee takaso.

¹⁷ Esemee Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Saimon-Pita, Yonayo owolo, no goomege. Bei, odoo heeso goo hagee namapoo ka eligile. Esino mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso namapoo ka eligi. ¹⁸ Esiga Pita, ayo namapoo taka, no yo masi badoso. Esiga ayo yo hagee ma dokodooga mo sosee* bei mooloogoolaiso. Egeesi ma kulodu teliso kitulugu oso sosee hagee dagadileime. ¹⁹ Osoloso ayo Godeeye wiligi doloso badeli osulu ee gibadalame kitulugu namapoo tenelaiso. Esiga nayo takolone, edebeeyo mipoo hamapoo goo moodoolai ee tei daga, goo egee Kei mi mapoo olo tei doloso moloso. Osoloso nayo takolone, edebeeyo mipoo hamapoo goo moodoolai ee tei me daga, goo egee Kei mi mapoo olo tei me moloso.”

²⁰ Osoloso yayo tobudulone to kitulugu sabolo o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niyo odoo abo mapoo takolone a Kelisoso, dee na takee,” diso.

Yesu eyo talai goo ee taka
(Maka 8:31-33; Luka 9:22)

²¹ Osoloso biame domo omaga Yesuye o hamamee dili odoo mapoo eyo talai eyo goo ee takomo silame bei mooloogooso. Egeesee lone yayo dimapoo egeesee takaso, “A Yelusalem mapoo pologa, Yu odoowo wiligi odoo sabolo, osoloso tei moso eyo wiligi odoo sabolo, osoloso tei eligili odoo oso amapoo dala tenelaiso. Osoloso edebeeyo a wooloomaloso, bi mapoo ta moloso biame bakadio hedebe di mapoo see bi maga hogadileiso,” dee takaso.

²² Esemee Pitaye Yesu peegoo ido dilesa tobudulone yimapoo diya kitulugu sabolo takolone egeesee takaso, “Haye Lodee, goo hagoso namapoo peled-beyaga, Godeeye no gooleegeeye dee,” dee takaso.

* **16:12:** Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo diayo eligi goo ee wo habia masi moloso. Bei, wo giedege sabolo wo habia sabolo hamaga, wo giedege tekepo ee tokenee palaiso. **16:14:** Mat 14:1-2; Maka 6:14-15; Luka 9:7-8 **16:16:** Yon 6:69 **16:17:** Gal 1:15-16 **16:18:** Yon 1:42; Epe 2:20

* **16:18:** sosee hu eyo bei ee tei telaga odoo susuga mipoo hamapoo egee do ee takooso. **16:19:** Mat 18:18; Yon 20:23

²³ Esino Yesuye Pita mapoo bidi toboloso tobudulone egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di. To nayo egee takoo oso ayo Godeeye goomoga goo talai ee eli poo. Bei, nayo to egee takoo Godeeye taka ee koo takoo. Esino edebeeyo taka goo ee takoo,” diso.

Yesu goolone badalai
(Maka 8:34-38; Luka 9:23-26)

²⁴ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo see tobu egeesee takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, eyo talai sabolo dala toowa talai goo sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe. ²⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga o gie badeli eyo goodegelega poogoga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶ Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga ee tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee telega dagaduga, yo see ogoo goo talaisomo? Mauwe. Bei, yayo gie badeli eyo nei talai mipoo hamapoo bi hee mauwe. ²⁷ Esiga Odoo Holo ayo mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso o momaiye sabolo sibilesi, odoo susuga oso goo tomo silee eyo nei ayo dimapoo teiba tenelaiso. ²⁸ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Nima kulodu odoo abo wedilega egee do ee osee dogo, Odoo Holo ayo wiligi doloso badalame sibileiso.”

17

Yesuye Moses dio osoloso Ilaya dio to kei
(Maka 9:2-10; Luka 9:28-36)

¹ Osoloso biamé 6 poogoloso Yesuye Pita, Yemes, osoloso Yemeseyo omolo Yonee esee gilimadoloso mubi hoodee mapoo dabalame paladeeso. ² Diba omapoo peleso dobolone egeino, Yesu o su opusomo doloso osokoso poni masi o mudu maga poni molome egeiso. Osoloso o dugo oso heliye diya gadeebugu masi molome egeiso. ³ Diba omapoo dobolone egeino, Moses dio Ilaya dio peledoboloso Yesubolo to kesamolome egeiso. ⁴ Esemé Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga nayo goomogoga, iyo waseme bakadio hedebe di tegelaiso. Hee nee, osoloso hee Moseseeyo, osoloso hee Ilayayo dalaiso,” dee takaso.

⁵ Pita yo to osee komolome, kolobo diya heliye oso sibilesi diba gidisooso. Esemé kolobo ma kuloduga toso egeesee takaso, “Hagee ayo gooma mo holo oso. A namapoo diya goomogo. Esiga o to mapoo medee dui,” diso.

⁶ Esemé Pita diayo goo hagee duloso diya obulone miyomoo balaboo tiesaso. ⁷ Esino Yesuye sibilesi dimapoo sigolone egeesee takaso, “Niba tebise. Haga na ebi,” diso. ⁸ Esemé diba tebisaloso egeino Yesu obusomo tobudume egeiso.

Yesu o hamamee dili odoo oso Ilayayo goo maga woosa
(Maka 9:11-13)

⁹ Osoloso diba mubi dokodooga see kumoo moulone, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Goo niyo egei ee odoo abo mapoo na takee. Esino Odoo Holo a ta maga see hogado pala ogoloso, niyo hamamee ka takomo silesibe,” dee takaso.

¹⁰ Esemé Pita diayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Bei kasalame tei eligili odoo oso eligilone ‘Daga malalo Ilayaye sibilesó Keliso hamamee sibileigo’ dee ka takeliyo?” diso.

¹¹ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ilaya tei sibilesó goo susuga see medee mopoodoo dalaiso. ¹² Esino ayo nimapoo taka, Ilaya yo olo simiso. Esino edebeeyo yo medee kibiya hoodo egelega yimapoo dala tenemeleeso. Egeesee lone diayo Odoó Holo amapoo dala egeesi masi tenemalaiso.”

¹³ Osoloso diayo Yesuye egeesee taka duloso nei diayo goolee, Yonee odoo howo oluguli eyo goo ee takoo doloso olo gooleedooso.

Yesuye holope bo holo pala ee tekepo pa

(Maka 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Yesu o hamamee dili odoo bakadio hedebe di sabolo mubi dokodooga meilesó, odoo susuga diba balagamelee omapoo peledoboome, odoo heeso sibilesó Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badolone egeesee takaso, ¹⁵ “Lodee, nayo mo giso holo sooloo dologa yo pidi. Bei, yo todo dolone halaboomo silone, eyo nediliyo howomoo homodobuo osoloso dou mapoo homodobuo dolone dala toowa teliso. ¹⁶ Esemé ayo holope egee nee hamamee dili odoo mapoo ido simino, diayo yo tekepo moodoolai tebilena,” diso.

¹⁷ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Niba tokenee odoo, tei too mauwe. Niyo amapoo tei talame a biame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Ayo biame sage nibolo hodobo badebeino, niyo amapoo tei telega osee dogá, a nimapoo diya gowooso. Esino holope egee amapoo ido sibe,” diso. ¹⁸ Esemé bo holo holopeyo kulodu pala mapoo Yesuye to kitulugu sabolo takeme peegoo diso. Esemé epedee omapoo holope egee see tekepo paso.

¹⁹ Goo hagoso dilesó koodobume, Yesu o hamamee dili odoo oso dibusomo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo kaseme bo holo holopeyo kulodu pala ee peegoo habigilei kitulugu mauwe ka poogoowo?” diso.

²⁰ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo tei too ee diya pepooko. Goo egeesi maga niyo bo holo peegoo habigilei kitulugu mauwe ka poogoo. Esiga ayo nimapoo taka. Niyo tei too goo ee homokoko pepooko masi mologa, niyo mubi mapoo takolone ‘no see koo dilesó mele’ dee takooga, tei egeesee selaiso. Esiga egeesi ma kulodu goo susuga niyo moodoolai tebileiso. [²¹ Esino bo holo hageesi masi peegoo habigilei ee hedebe nei tei doloso dobolone Godee mapoo taka maga bo holo peegoo ka habigiya.”]

Yesu eyo talai goo ee see tobu taka

(Maka 9:30-32; Luka 9:43-45)

²² Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesó Gelili mi mapoo mooloo-goodoloso doboome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Odoó Holo a odoo mapoo tiasalaiso. ²³ Osoloso diayo a wooloomalaiso. Esino a bi mapoo ta moloso biame bakadio hedebe di mapoo gie badeli tolosó hogadileiso.” Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso diya gooheleso.

Tei moso ee pidilame tekisi molee teneli

²⁴ Osoloso see tobu Yesu o hamamee dili odoo sabolo dilesó Kapeniyum mi mapoo peledoboome, tei moso ee pidilame tekisi molee teli odoo aboso

sibilesu Pita mapoo egeesee takaso, “Nibada eligili odoo yo tei moso ee pidilame tekisi molee teneliso?” diso.

²⁵ Esem Pitaye nei egeesee takaso, “O. Teneliso,” diso. Esino Pita epedee omapoo moso kulodu Yesuye badebei mapoo gasibume, Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, nayo goo hagee amapoo takee. Mipoo hageeyo wiligi odoo tebisa oso odoo ogu bia dimaga tekisi molee ka teliyo? Odoo diayo bali maga teliyo o, odoo abo maga ka teliyo?” dee takaso.

²⁶ Esem Pitaye nei egeesee takaso, “Odoo abo maga ka teli,” diso.*

Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Esiga wiligi odoo diayo bali odoo diba tekisi molee dia wiligi odoo mapoo koo teneli.” ²⁷ Esino tei moso ee pidilame tekisi molee teli odoo hagee bia ee kemeneyaga, iyo tekisi molee tenelega pagalai tekeponee. Esiga no dileso abei mapoo kimaso di gi. Osoloso di malalo gi eyo maga gwaloso ogoga molee ko molo agalaiso. Eseega nayo molee egee tolosu dimapoo ibada tekisi molee magee,” dee takaso.

18

Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odoo agayo toowa doloso ka badosomo?

(Maka 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Biame domo omapoo Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesu Yesu mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odoo agayo toowa doloso ka badosomo?” diso.

² Esem Yesuye holope hee idoloso dima domo tobudume, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ³ “Ayo nimapoo taka. Nibada goo goolee su wudoloso holope hageesi masi badelega poogooga, niba Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime. ⁴ Esiga odoo agayo holope pepooko hageesi masi o su eyo nediliyo pepooko daga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo toowa doloso ka badoso.

⁵ Osoloso odoo agayo holope hageesi masi mo hu maga o mosopoo ido pologa, yo a ido pala masi ido poloso. ⁶ Esino odoo heeso tei too odoo hee goo tokenee mapoo gido duga, nei odoo heeso o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosolai ee dala haga toowanee. Bei, hamamee Godeeye odoo goo egeesi moodeli mapoo dala toowa tenelaiso. ⁷ Ye-ee, mipoo hamapoo debeli odoo, niba emegei! Bei, mipoo hamapoo niba goo tokenee mapoo gido dili goo diya bei moloso. Esiga goo egeeseeso sibileiso. Esino goo tokenee mapoo gido dili odoo, niba obeeyamo! Godeeye odoo egeesee seli mapoo dala diya toowa tenelaiso. ⁸ Osoloso nee dee hodio oso no goo tokenee talame gido duga, dee hodio egee kobigi, dee hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee dee bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee. Osoloso nee homo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, homo hodio egee kobigi, homo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee homo bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee. ⁹ Osoloso nee howo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, nee howo hodio egee tabigi, howo hediliwe badoboso kookaiyo gie

* **17:26:** Yesuye badebei biame omapoo, wiligi odoo toowa taba oso o ha teli odoo sabolo ha temeleso, odoo diayo dagadi egee bia dimaga yayo tekisi molee teliso. Esino o mosobia maga koo teli. * **17:26:** Yesuye to hageesee taka goo eyo bei ee, Godeeyo owolo dio oso tei moso ee pidilame tekisi molee tenelega pagalai ee tei mauwe doloso ka taka. **18:1:** Luka 22:24 **18:3:** Mat 19:14; Maka 10:15; Luka 18:17 **18:5:** Mat 10:40; Luka 10:16; Yon 13:20 **18:8:** Mat 5:29-30

badeli talai tekepo. Esino nee howo bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee.

¹⁰ Esiga niba obeeyamo. Holaiso hagee bia goo mauwe dee na goolee. Bei, Godeeyo momaiye oso Kei mi ma dokodooga Ma Godeeyo howo woola dimapoo ka bamoloso. [¹¹ Bei, Odoos Holo ayo simi hagee odoos Godee maga peegoo osugoba dimapoo gie badeli tenelame ka simi.”]

Sipi be hu osugoba
(Luka 15:3-7)

¹² “Odoos heeso sipi be hu 100 gibadalaiso. Egeesi ma kulodu sipi be hedebe osugoboodoga, yayo see ogoos moodoolaisomo? Sipi be hu abo 99 ee omapoo doga, yo see hedebe osugoba ee esiamo dileiso. ¹³ Esiga ayo nimapoo taka. Sipi be hu 99 osugobeles mapoo yo goomoga moloso. Esino sipi be hedebe osugoba ee esiameloso ogoga, yo diya goomogalaiso. ¹⁴ Esiga holaiso hageesee heeso yimaga peegoo osugobalalai nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado yo koo goomogoso.”

Tei too odoos oso goo tokenees toga, yo pidi

¹⁵ “Esiga tei too odoos oso namapoo goo tokenees moodooga, nayo mada dileso yimapoo o goo tokenees ee takalai tekepo. Egeesi ma kulodu yayo nee to duloso mesiooga, yo see goo tekepo mapoo ido siboso. ¹⁶ Esino yayo nee to duloso mesile poogoooga, nayo see tei telaga odoos hedebe, o, bakadio egeesi gilimadoloso yo agalame di, diayo to nayo taka ee tei takadoo dalame. ¹⁷ Egeesi ma kulodu yayo dibada to duloso mesile poogoooga, goo hagee tei telaga odoos susuga sosee ma kulodu egee do mapoo takee. Esino yayo see dibada to duloso mesile poogoooga, yo see peegoo badeli odoos o, goo tokenees teli odoos dalai tekepo.

¹⁸ Esiga ayo nimapoo taka. Osoloso niyo ogoos goo ee mi hamapoo tiadoo mologa, Kei mi ma dokodoo osee tiadoo molo agalaiso. Osoloso niyo mi hamapoo ogoos goo ee puobuguga, Kei mi ma dokodoo puobugu molo agalaiso.

¹⁹ Esiga ayo see nimapoo taka. Mipoo hamapoo odoos bakadio oso goo goolee hedebe doloso ogoos goo talame Godee mapoo takooga, mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso diayo goomoga goo ee tei moodoolaiso. ²⁰ Esiga odoos bakadio egeesi o, bakadio hedebe di egeesi oso sibilesos mo hu maga mooloogoodoloso doga, a dibolo hodobo badoso.”

Odoos koo sooloo deli odoos

²¹ Osoloso domo omapoo Pitaye sibilesos Yesu mapoo egeesee woosaso, “Lodee, mo tei too odoos oso amapoo goo tokenees toga, ayo nei o goo tokenees ee kasolo boobado bigileiyo? 7 mapoo toobooga ka koodobileiyo?” dee takaso.

²² Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Haye, hedebe 7 mapoo toobooga o goo tokenees na boobado bigi. Esino o goo tokenees hapoloso boobado bigili ee na koodobie.

²³ Osoloso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesee moloso. Wiligi odoos o tou teli odoos oso molee howadooso, see hamamees teiba hedebe egeesi yimapoo ka tenelame. Esemee hamamees wiligi odoos oso molee egee see talai goomogolone, o odoos mapoo takolone, odoos molee howadoo egee bia yimapoo gilimado sibeyes diso. ²⁴ Esemee o tou teli odoos hee daga molee

toowa 10,000 talent* deli ee howadoo ee yimapoo ido simiso. ²⁵ Esemee odoo ogoso molee teiba egeesi nei tenelai tebile. Esemee wiligi odoo oso o odoo mapoo egeesee takaso, 'Odoo hagee sabolo, osoloso osobo, osoloso owolo dio, osoloso o bi susuga toloso odoo abo mapoo tenee, nei molee talame. Osoloso see molee egee amapoo tosibe,' dee takaso.

²⁶ Osoloso o tou teli odoo yayo o wiligi odoowo homo beiyopoo gasuwoloso ebiso miyomoo tugusaloso badolone howolone egeesee takaso, 'Nayo a sooloo dologa biame deiyepo amapoo tenee. Ayo hamamee nee molee teiba hedebe egeesi namapoo tenelaiso,' diso.

²⁷ Esemee wiligi odoo oso yo diya sooloo dolone yimapoo egeesee takaso, 'Nayo mo molee howadoo eyo nei hamamee amapoo tenelaigo, dee takemeni ee bige peegee. Bei, ayo goo egee olo boobado buguso. Esiga no goomoga sabolo di,' dee takaso.

²⁸ Osoloso tou teli odoo ee see wedi dulone o odoo tugodooso. O odoo hagoso yimaga molee howadoo ee haga toowanee (goo egee, molee ko 100 denaliyus* deli ee howadoo). Esino tou teli odoo oso yo ogoloso o gabada mapoo toloso debidolone egeesee takaso, 'Nayo mo molee howadoo eyo nei teiba hedebe egeesi amapoo tenee,' diso.

²⁹ Esemee odoo hagoso tou teli odoowo homo beiyopoo gasuwoloso ebiso miyomoo tugusaloso badolone yimapoo howolone egeesee takaso, 'Nayo a sooloo dologa biame deiyepo amapoo tenee. Bei, ayo hamamee nee molee teiba hedebe egeesi namapoo tenelaiso,' diso. ³⁰ Esino tou teli odoo yo o odoo oso egeesee takeme gowoolone yo todileso neliga moso mapoo toosooso, yayo nei teiba egeesi yimapoo teneega peegoo ka tamagalame.

³¹ Esino wiligi odoo o tou teli odoo aboso goo hagee ogoloso diya gowoolone wiligi odoo mapoo takalame diyadeeso. ³² Esemee wiligi odoo yo goo hagee duloso o tou teli odoo ee idoloso yimapoo egeesee takaso, 'No tei diya tokenee odoodoo. Nayo mo molee hoowadoloso see hamamee tenelai tebile neme, ayo no sooloo dolone bige peegee dee takaso. ³³ Goo egeesi maga, nayo mo tou teli odoo hee sooloo dala diepi, tekepo meliyo,' diso. ³⁴ Egeesee takoloso wiligi odoo oso komonolone o tou teli odoo ee neliga moso gidebeli odoo mapoo teneeso, diayo yo neliga moso mapoo toosoosolo dala tenelame. Osoloso yayo nei teiba hedebe egeesi yimapoo teneega peegoo ka tamagalame."

³⁵ Yesuye to hagee taka koodobuloso see odoo mapoo egeesee takaso, "Esiga niyo nee sooloo ma kuloduga tei too odoo eyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, wiligi odoo oso o tou teli odoo mapoo moodoo egeesi masi nei mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso nimapoo egeesee moodoolaiso."

19

Sobo huloso pegeli goo ee eligi (Maka 10:1-12)

¹ Yesuye goo hagee takoloso koodobuloso Gelili mi poogoloso see Yudiya mi mapoo dulone Yoden howo daloso diso. ² Yo omapoo dime, odoo

* **18:24:** talent goo eyo bei hagoso. Odooo heeso dugo 15 ma kulodu tou temelee eyo nei molee toowa talent deli hedebe teliso. * **18:28:** denaliyus goo eyo bei hagoso. Odooo heeso biame hedebe mapoo tou too eyo nei molee ko denaliyus deli hedebe teliso. **18:34:** Mat 5:25-26 **18:35:** Mat 6:15; Maka 11:25; Epe 4:32; Kol 3:13

mooloogoodoo oso yo dodomo diso. Esemé Yesuye paiye dima kulodu melee susuga ee tekepo paso.

³ Esemé biame omapoo Pelisi odoó aboso sibilesó Yesu mapoo gameneé kukulo agalame yimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo sobo huloso wulo goo hee maga osobo pagalái tei molosomo?” diso.

⁴ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba Godeeyo to hesigeleyo? Godeeye mipoo hagee moodoo biame mapoo giso sabolo sobo sabolo moodoso. ⁵ Osoloso Godeeye egeesee takaso, ‘Esiga gisoso ama díó owee díó poogoloso see osobo sabolo hedebe doloso badaláiso. Osoloso obakadio su hedebe doloso badaláiso,’ dee takaso. ⁶ Esiga díayo debei ee ma kulodu díba bakadio nee, esino díba see olo hedebe doloso ka doso. Esiga Godeeye díba hedebe dí goo ee see odoó heeso domo na pí.”

⁷ Esino Pelisi odooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga Moseseeye takolone, sobo pagalame gooleega, sobo pegeli peipa mapoo hoguguloso sobo egee pagalái soowa, dee ka takayo?” diso.

⁸ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Moseseeye egeino yayo elígí goo mapoo niyo mesilega poogolo neme, bige, sobo pagalái soowa dee ka taka. Esino bei mooloogoo biame mapoo sobo huloso pagalái goo ee Godeeye takele. ⁹ Esiga ayo nimapoo taka, gisoso osobo na peegee. Esino soboso giso hee sabolo olo goo heli too daga, omoye osobo egee pagalái tei mauwe. Esiga gisoso wulo goo hee maga osobo poogoloso see sobo hee huga, yo odoó heeyo osobo ee peedee huso.”

¹⁰ Esemé Yesu o hamamee díli odoó oso yimapoo egeesee takaso, “Esiga gisoso wulo goo hee maga osobo pagalái ee tei daga, gisoso sobo hulei tekeponee,” diso.

¹¹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Goo hagee odoó susuga oso dadalái tebíle. Esino hedebe Godeeye kitulugu tenee odoó oso goo hagee dadalái teiba. ¹² Bei, odoó aboso sobo huloso holo soolooga magalái tebíle. Bei, díba díbada oweeye ho mauwe soomagooga. Goo egeesi maga díba sobo koo huli. Osoloso odoó abo ho tigaga díba sobo koo huli. Esino odoó aboso Godeeye wílígí doloso badeli eyo goo maga sobo koo huli. Esiga edebeeyo sobo huli eyo goo maga ayo elígí goo ee talái teiba daga, yo goo ayo elígí hagee medee dadalái tekepo.”

Yesuye holáiso pídi

(Maka 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Odoó aboso owoló díyo Yesu mapoo iyado simiso, Yesuye o deeso díba sigolone díba Godee mapoo takalame. Esemé o hamamee díli odoó díayo goo hagee ogoloso hamaga takaso. ¹⁴ Esemé Yesuye o hamamee díli odoó mapoo egeesee takaso, “Holáiso amapoo sibadee dee, díba na hamaga takee. Bei, edebeeyo holáiso hageesi masi oso Godeeye wílígí doloso badeli mapoo gadileiso,” diso. ¹⁵ Osoloso yayo o deeso díba sigolone Godee mapoo takoloso see mí hee mapoo diso.

Bi bei odoó

(Maka 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Odoó heeso Yesu mapoo sibilesó egeesee takaso, “Elígíli odoó, ayo ogoo goo tekepo ee toga, badoboso kookaiyo gie badeli ka talaiyo?” dee takaso.

¹⁷ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame nayo sibilesó goo tekepo talái goo maga amapoo ka woosowala? Hedebe Godeeye tekepo

ka badoso. Esiga no badoboso kookaiyo gie badeli talai goomogoga, no tei magoo goo ee medee deede.”

¹⁸ Esemé odoo ogoso egeesee takaso, “Tei magoo kagee takala?” diso.

Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoó na wooloome, osoloso adaba kooka sobo sabolo goo heli na te, osoloso adaba bi heli na te, osoloso odoo hee mapoo gamenee na gígidi, ¹⁹ osoloso nama díó noowee díó oso taka to mapoo mesie, osoloso nee su no nediliyo egee sooloo dolo egeesi masi nee odoo hee nosee egeesee sooloo dele.”

²⁰ Esemé odoo gie kauwa ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Tei magoo goo susuga ayo tobuloso medee deedeeso. Esino ayo see ogoo goo hee ka moodoolaisomo?” dee takaso.

²¹ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No medee teedee badalai goomogoga, nee bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee tolosó odoo bi mauwe mapoo tenee. Nayo egeesee seega, Kei mi mapoo bi bei nee hu sabolo malaiso. Osoloso a dodomo sibe,” diso.

²² Esemé odoo gie kauwa ogoso Yesuwo to duloso diya goohele sabolo diso. Bei, yo bi bei doloso badebeiga. ²³ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilei diya kalawa. ²⁴ Esiga ayo nimapoo see tobu taka, dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadilei kalawa. Esino bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa toowa,” diso.

²⁵ Esemé o hamamee dili odoo oso yayo eligi goo hagee duloso diya díó dulone egeesee takaso, “Goo egee diya kalawadoo. Esiga odoo agayo gadileisomo?” diso.

²⁶ Esemé Yesuye dimapoo bolone egeesee takaso, “Edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo pidilei tebile. Esino Godee yo teiba. Bei, goo susuga yayo moodolai haga kalawane,” diso.

²⁷ Esemé Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibada bi susuga hoogoo poogoloso nayo di hamamee deede simiso. Esiga iba nei ogoo bi talaiyo?” diso.

²⁸ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Godeeye goo susuga see dia moodolai biame mapoo, Odoó Holo ayo wiligi doloso badeli mi mapoo badalaiso. Osoloso biame omapoo mo hamamee dili odoo 12 níba nosee wiligi odoo oso bili 12 mapoo dobolone, Isalael odoo bala 12 ee niyo gidabalaiso.

²⁹ Osoloso odoo agayo emei díó, omoló díó, omoló díó, ama díó, owee díó, owoló díó, osoloso díá mi sabolo, díá moso poogoloso mo goo tomo siloga, díba nei toowa talaiso. Osoloso díba kookaiyo badoboso gie badeli talaiso.

³⁰ Esiga odoo abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see díba hamamee dabalaiso. Esino odoo abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso.”

20

Tou teli odoo eyo goo maga wudu taka

¹ “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Homolee eyo amaye gesikolodee tou teli odoo gilimalame diso, diayo o homolee geleipi ko segei mapoo tou talame. ² Osoloso yayo odoo abo ogoloso yibolo hodobo

to mouloso goomoga magooso, biame hedebe mapoo diayo tou too eyo nei odoo hedebe hedebe dimapoo molee ko* hedebe tenelame. Osoloso diba tou talame diye diso.

³ Osoloso homolee eyo amaye osoko howo 9 domo mapoo yo see wedi dilesos egeino, odoo abo tou telega wulo tebisamolome egeiso. ⁴ Esemeyayo dimapoo egeesee takaso, 'Niba see mo homolee mapoo tou talame di. Eseega ayo habe nimapoo niyo tou too eyo nei molee teiba tenelaiso,' diso. ⁵ Esemeyo diba tou talame diso.

Osoloso biame hedebe omapoo osoko oo domo tooboome, odoo abo gilimado dilesos o homolee mapoo tou teye diso. Osoloso biame hedebe ososee osoko howo bakadio hedebe di mapoo, yayo see tobu odoo abo gilimado dilesos o homolee hedebe omapoo tou teye diso. ⁶ Osoloso biame hedebe omapoo osoko howo dee tiadoo mapoo tooboome, yo see wedi dilesos egeino, odoo abo tou telega wulo tebisamolome egeiso. Esemeyayo dimapoo egeesee takaso, 'Niba kasalame tou telega biame toowa wulo hamapoo mosoowe ka tebisamalala?' diso.

⁷ Esemeyo diayo nei egeesee takaso, 'Odoo heeso imapoo o tou teye dee takele,' diso. Esemeyayo dimapoo egeesee takaso, 'Niba noseemo homolee mapoo tou talame sibe,' dee takaso.

⁸ Esemeyo habe homolee eyo amaye o tou teli eyo wiligi odoo mapoo egeesee takaso, 'Homolee ma kulodu tou telagali odoo gilimadoloso dia tou too eyo nei molee tenee. Esiga nayo nei molee teneega, tou talame hamameedee sibili odoo mapoo daga malalo ka tenee,' dee takaso.

⁹ Esemeyo tou teli odoo oso dia nei talame sibilesos mooloogoodoome, odoo tou talame hamameedee sibili dimapoo tou too eyo nei molee ko hedebe hedebe di teneeso. ¹⁰ Osoloso gesikolodee odoo daga malalo tou talame diyadee oso goo egee ogoloso diayo goolee, diba dia tou eyo nei toowa talaiso, dee goolone debeiso. Esino diba onosee molee ko hedebe egeesee tooso. ¹¹ Diba molee egee tolosos gowoolone homolee eyo ama mapoo egeesee takaso, ¹² 'Iba biame toowa osoko pa mapoo tou toowa telagameleeso. Esino odoo hagee bia wulo osoko howo deiyepo mapoo tou ka too. Esino nayo kasi maga molee dimapoo tenee hedebe egeesee masi imapoo ka tonowala?' diso.

¹³ Esemeyo homolee eyo amaye dima kulodu odoo hee mapoo egeesee takaso, 'Emegei, ayo goo tokenee hee namapoo moodele. Bei, no biame hedebe mapoo tou too eyo nei molee ko hedebe egeesee masi talai dolosos tou talame goomoga magooso. ¹⁴ Esiga nee molee egee tolosos di. Ayo molee namapoo tenee hedebe egeesee masi odoo abo mapoo tenelai a goomogo. ¹⁵ Bei, mo molee oso mawo goomoga goo ee talai tekepo. Esino kasi maga goo tekepo ayo moodoo ee ogoloso, nayo amapoo ka komonowala?' dee takaso."

¹⁶ Esemeyo Yesuyee see egeesee takaso, "Esiga odoo abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see diba hamamee dabalaiso. Esino odoo abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso."

*Yesu eyo talai goo ee see tobu taka
(Maka 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ Yesu Yelusalema mapoo polone o hamamee dili odoo 12 peegoo gilimado dilesos dobolone dimapoo egeesee takaso, ¹⁸ "Goolee! Iba Yelusalema mapoo

* **20:2:** molee ko hageeyo hu ee denaliyus (Mat 18:28 mapoo ege). **20:8:** Lev 19:13; Deut 24:15
20:16: Mat 19:30; Maka 10:31 **20:18:** Mat 16:21; 17:22-23

olo duso. Omapoo Odoos Holo a Yu odoos dia tei moso wiligi odoos tebisa sabolo osoloso tei eligili odoos mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo mo goo midiloso ayo talai goo ee takalaiso. ¹⁹ Osoloso Yu odoonee oso a tolosa manolone woolaiso. Osoloso a woomo dilesa homo bulubo magoo ma dokodoo yogosu enigileiso. Esino a bi ma kulodu ta moloso biame bakadio hedebe di mapoo see gie badeli tolosa hogadileiso.”

*Yemes dio Yonee dio egee bia dia oweeye goomoga goo ee ogo taka
(Maka 10:35-45)*

²⁰ Osoloso Sebediyo owolo Yemes dio Yonee dio oweeye gilimadoloso Yesu mapoo simiso. Osoloso oweeye goomoga goo ee Yesu mapoo ogo takalame, o homo beiyopoo gasuwoloso badebeiso.

²¹ Esemes Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo ogoos goo takalame ka simiyo?” diso. Esemes yayo Yesu mapoo nei egeesee takaso, “Nayo wiligi doloso badalai mi mapoo mo holo bakadio hagee heeso nee dee deede dokolo bado, osoloso hee nee dee dobusu dokolo bado dalai tekepowa?” dee takaso.

²² Esemes Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo egee takoo goo ee niba koo gooleedo,” dee takaso. Osoloso yayo Yemes dio Yonee dio mapoo egeesee takaso, “Dala toowa ayo talame egee molo niba nosee egeesee talai teibayo?” diso.

Esemes diayo nei egeesee takaso, “O. Iba teiba,” dee takaso.

²³ Esemes Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Tei takoo, niba nosee dala hageesee talaiso. Esino mo dee deede dokolo dabalai odoos sabolo, osoloso mo dee dobusu dokolo dabalai odoos hesigilei amapoo kitulugu mauwe. Esino hedebe mo Maye hesiga odoos oso mi omapoo dabalaiso.”

²⁴ Egeesi ma kulodu Yesu o hamamee dili odoos abo 10 oso to hagee duloso Yemes dio Yonee dio mapoo diya kamanaso. ²⁵ Esemes Yesuye o hamamee dili odoos susuga gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Yu odoonee dia wiligi odoos oso dima hemidu debeli odoos ee kitulugu sabolo gidebeliso. ²⁶ Esino nima kulodu egeesee selai tekeponee. Esiga nima kulodu edebeeyo toowa doloso badalai goomogoga, yo tou teli odoos masi mesie sabolo odoos abo halo tou tolone ka badebee. ²⁷ Osoloso edebeeyo malalo badalai goomogoga, yo tou wulayo teli odoos masi odoos abo halo tou tolone ka badebee. ²⁸ Bei, Odoos Holo ayo mipoo hamapoo simi hagee edebeeyo a pidilame ka sibile. Esino ayo odoos pidilame ka simi. Osoloso odoos susuga Godee mapoo iyado sibilame a talame ka simi.”

*Yesuye odoos howo neliga bakadio tekepo pa
(Maka 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Yesu o hamamee dili odoos sabolo Yeliko mi poogoloso diyadaga molome, odoos mooloogoodoo toowa oso diba dodomo sibadeeso. ³⁰ Egeesee semelee domo omapoo odoos howo neliga bakadio eli pee mapoo debeiso. Diamo Yesuye simi goo ee duloso to neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidiyo amawe, nayo iba sooloo dolone pidi,” dee takaso.

³¹ Esino odoos susuga oso dimapoo diya takolone egeesee takaso, “Niba to mauwe debee,” diso. Esino odoos susuga oso dimapoo egeesee takeme, diba dia to dulega see diya neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidiyo amawe, nayo iba sooloo dolone pidi,” dee takaso.

³² Esemе Yesuye omapoo kookoodoboloso diba iyadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo ogoo goo moodoolai goomogolo?” diso.

³³ Esemе diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada howo tekepo moodee. Iba agalai goomogo,” dee takaso.

³⁴ Yesuye diba sooloo dolone dibada howo deeso sigeso. Esemе saga omapoo dibada howo tekepo poome, Yesuye di hamamee diso.

21

Yesuye Yelusalem mi mapoo di

(Maka 11:1-11; Luka 19:28-40; Yon 12:12-19)

¹ Yesu o hamamee dili odoо sabolo Yelusalem mi koola mapoo dulone, Olipi mubi kumoo mi pepooko Betapage mapoo peledabaso. Diba omapoo peledoboloso dobolone, Yesuye o hamamee dili odoо bakadio malalo diye dolone egeesee takaso, ² “Niba mi hee malalo koogee mapoo di. Niba omapoo dileso ogoga, donki be o pe sabolo dia mu mapoo ebigiso bagagoloso, omou mapoo bagagoo mologa saga agalaiso. Eseega niyo ebigi pidiga poogoloso amapoo hado sibe. ³ Egeesi ma kuludu odoо heeso nimapoo takooga, niyo nei yimapoo egeesee takee, ‘Lodeeye donki be bakadio egee goomogogona,’ dee takee. Egeeseega odoо ogoso saga nimapoo takolone donki be egee hado diye dalaiso,” diso.

⁴ Esiga goo hagosо peledaba ee Godee maga to tolosо kokodo takomo sili odoо oso to taka sabolo tebilame ka see. Bei, yayo egeesee takaso,

⁵ “Niyo Yelusalem mapoo debeli odoо mapoo takee, ‘Ege, nibada wiligi odoо nimapoo olo sibo.

Yo mesie taba. Yo donki be pepooko mapoo buloso ka siboso.’”

⁶ Esemе Yesu o hamamee dili odoо bakadio oso Yesuye taka goo ee tobuloso moodooso. ⁷ Diba dileso donki be owee sabolo osoloso o pe sabolo hado simiso. Osoloso dibada kekeisu dugo tigadoloso donki be dia wagi ma dokodoo palagaloso, Yesuye omapoo peleso biaso. ⁸ Esemе odoо mooloogoodoo toowa oso dia kekeisu dugo tigadoloso eli domopoo palagamo dime, odoо aboso weiyo kookooloso Yesuye sibilei eli mapoo palagamo diso. ⁹ Esemе Yesuye donki be ma dokodoo buloso dimolome, malalo diyadee odoо sabolo osoloso Yesu ma hamamee sibadee odoо oso to neligidi egeesee takaso,

“Iba Deibidiyo amawe mapoo goomogo.

Odoо Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo yo Godeeye pidiye dee.

Kei mi ma doko hodoo badeli Godee mapoo goomogo,” dee takagamo diyadeeso.

¹⁰ Yesu Yelusalem mi ma kuludu gadime, odoо susuga omapoo debei oso diya dio dulone egeesee takaga meleeso, “Hagee odoо ogubele?” dee takaso.

¹¹ Esemе odoо mooloogoodoo oso nei egeesee takaso, “Hagee Godee maga to tolosо kokodo takomo sili odoо Yesu oso. Yo Gelili mi toowa ma kuludu Nasalet mi pepooko maga ka siboso,” diso.

Yesuye Yu odoо dia tei moso ma kuloduga odoо peegoo hasiso bugu

(Maka 11:15-19; Luka 19:45-48; Yon 2:13-22)

¹² Yesuye Yelusalem mapoo sibilesо tei moso mapoo peleso egeino, odoо susuga oso tei moso tegei ma kuludu gala sabolo bi abo sabolo neiso telaga molome egeiso. Yo goo egee agalai gowoolone, yayo moso ee ma kuludu

melee bi eyo ama sabolo osoloso bi ee telaga odoo sabolo peegoo hasiso buguso. Osoloso molee piligeli odoo dia debi pooba sabolo bidige buguso. Osoloso molo huyado sibilesi nei moleeso teli odoo susuga oso bili pooba sabolo bidige buguso.

¹³ Osoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Mo tei moso ee edebeeyo sibilesi Godee mapoo takeli moso,’ diso. Esino niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoo oso mada wuli moso ka poso,” diso.

¹⁴ Egeesee semelee biame omapoo Yesu tei moso ma kulodu badoboome, howo neliga odoo abo sabolo, osoloso odoo bagi daga poogoo yimapoo sibadeeso. Esememe yayo diba tekepo paso.

¹⁵ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo oso Yesuye goo toowa opusomo di moodoomo silee ogoloso diya kamanaso. Egeeseelone holaisoso tei moso ma kulodu dobolone toso neligidi takolone egeesee takaso, “Deibidiyo amawe Yesu mapoo goomogo,” dee takaga melee duloso diayo dimapoo diya goweso. ¹⁶ Osoloso diayo see Yesu mapoo egeesee takaso, “No holaisoso to egee takoo medee dusomo?” diso.

Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “O. A duso. Esino niba Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigelega dosomo? Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Godeeyo holaiso sabolo osoloso holope oso o hu dokodoo poudilei goo ee dimapoo olo eligiso,’ dee takaso.”

¹⁷ Osoloso Yesuye diba poogoo dileso Yelusalem mi maga see Betani mi mapoo tilame diso.

Pigi homoso sia

(Maka 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Gesikolo Yesu Yelusalem mapoo see wedi dulone hodiaso. ¹⁹ Esememe dulone pigi homo eli palaga mapoo dime ko pa beleso agalame diso. Esino ko pelega wulo duwe molome egeiso. Esememe Yesuye pigi homo hamapoo egeesee takaso, “No see tobu ko palaime,” diso. Esememe epedee omapoo homo saga siaso.

²⁰ Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso dio dulone egeesee takaso, “Pigi homo hagee saga kasee siabele?” diso.

²¹ Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo tei toloso dobolone goo goolee bakadio delega dogo, ayo homo hamapoo moodoo goo ee niba nose egeesee moodoolai tebileiso. Osoloso goo hedebe hagonosee talai tebile. Esino niyo goo toowa abo moodoolaiso. Egeeseelone niyo mubi hamapoo takolone ‘no nediliyo tadoloso howomoo mei’ dee takooga, goo oso tei peledabalaiso. ²² Esiga niyo tei tolone Godee mapoo takooga, yayo goo niyo hoowa eyo nei nimapoo tenelaiso.”

Yesuye kitulugu maga woosa

(Maka 11:27-33; Luka 20:1-8)

²³ Yesu see Yu odoowo tei moso mapoo peleso Godeeyo to odoo susuga mapoo eligimolome, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso sibilesi Yesu mapoo egeesee takaso, “No agamo kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala? Odo agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?” diso.

²⁴⁻²⁵ Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, “Anosee woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Odoó agayo Yonee mapoo kitulugu ka teneeyo, yayo odoó howo olugulame? Kitulugu Godeeye teneeyo o, edebeeyo teneeyo? Esiga niyo to eyo nei amapoo takooa, anosee ayo kitulugu toloso hagee silo eyo goo ee nimapoo ka takalai,” diso.

Esemé diayo to hagee duloso dieso nediliyo to moulone egeesee takaga meleeso, “Iyo kasee takalaisomo? Iyo takolone Yoneeye kitulugu ee Godeeye teneedoo, dee takooa, see nei Yesúye imapoo egeesee takalaiso, ‘Niba bei kaseme Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?’ dalaiso. ²⁶ Osoloso iyo takolone kitulugu odoó maga simigo daga, odoó susuga oso imapoo diya kamanalaiso. Bei, odoó susuga oso takolone Yonee yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoó deliso.” ²⁷ Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeye kitulugu too goo eyo bei, iba gooleedele,” dee takaso.

Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, “Esiga ayo goo hagee moodoomo silame kitulugu too hagee nimapoo takalaime,” diso.

Yesúye holaiso bakadio eyo goo maga wudu taka

²⁸ “Esiga niba goo hamapoo kasee gooleesomo? Odoó heeso o giso holo bakadio gilimadoloso debeiso. Esiga yayo daga holo mapoo egeesee takaso, ‘Mo holo, no epei geleipi ko segei homolee mapoo tou talame di,’ dee takaso.

²⁹ Esino giso holo oso nei egeesee takaso, ‘A gowoo,’ diso. Esino yo see hamamee o goo goolee su wuduloso tou talame diso.

³⁰ Osoloso amaye see tobu owolo hee mapoo dileso egeesee takaso, ‘No geleipi ko segei homolee mapoo tou talame di,’ dee takaso. Esemé owoloye nei egeesee takaso, ‘O. A tou talame dileiso,’ diso. Esino yo dilega poogooso.

³¹ Esiga holaiso bakadio hagee bia hee kaso amaye goomoga goo ka toowo?”

Esemé tei mopoó wiligi odoó tebisa sabolo osoloso Yu odoó dia wiligi odoó tebisa oso yimapoo egeesee takaso, “Daga holo oso amaye goomoga goo ee tooso,” dee takaso.

Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Tekisi molee teli odoó sabolo osoloso domo silesibili sobo oso daga diayo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadulone hee niba peegoo pagalaiso. ³² Bei, Yoneeye nimapoo goo tekepo eligime, niyo o to duloso tei tele. Esino goo tokenee teli odoó hagee bia oso Yoneeyo to duloso tei tooso. Osoloso niyo diayo tei too goo ogoloso goo goolee su wuduloso Yoneeyo to mapoo tei tele poogooso.”

Odoó tokenee bali eyo goo maga wudu taka

(Maka 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ “Osoloso see hee hagee wudu takoo dui. Biame heeso homolee eyo amaye homolee mapoo geleipi ko segeiso, osoloso pee maga beeleeso. Osoloso ko i debilame yo ou poogoloso homolee egee gibadalame doko moso tegeiso. Osoloso yayo homolee bali odoó* abo mapoo beye doloso, yo see mi eli sage mapoo badalame diso. ³⁴ Yo omapoo dileso badoboome, homokoko palagaloso olo bi moodoogaso. Esemé yayo o tou teli odoó abo mapoo takolone o homolee mapoo dileso homokoko egee gooloagaloso o hodio ee yimapoo tosi beye diso. ³⁵ Esino homolee bali odoó oso diayo

21:26: Mat 14:5 **21:32:** Luka 3:12; 7:29-30 **21:33:** Isa 5:1-2 * **21:33:** homolee bali odoó - odoó hagee bia oso homolee mapoo tou too eyo nei homokoko gooloagaloso hodio diayo teliso. Osoloso hodio homolee eyo amaye teliso.

sibadee ogoloso diba toloso, hee wulo woomele poogooso. Osoloso heeno wulo woolomaso, osoloso hee yoso woolomaso. ³⁶ Esemee homolee eyo amaye goo hagee duloso see tou teli odoos bei diyadeeye diso. Esino homolee bali odoos oso diba nosee toloso woomele poogoloso abo yoso piliguso. ³⁷ Esemee see hamameedee owolo diene dolone egeesee gooleeso, 'Homolee bali odoos oso mo holo mapoo mesilone yo wooloomalame,' dee gooleeso.

³⁸ Esino homolee bali odoos oso homolee eyo amayo owoloye simi ee ogoloso dieso nediliyo egeesee takaga meleeso, 'Holo hagoso hamamee ama toga, yayo geleipi ko segei hagee talaiso. Esiga geleipi ko segei hagee see iyo talame yo wooloomamo,' dee takaso. ³⁹ Esemee diayo holaiso hagee homolee maga peegoo ido dileso woolomaso. ⁴⁰ Esiga homolee eyo amaye sibilesos o homolee bali odoos mapoo kasee moodoolaisomos?"

⁴¹ Esemee tei moso wiligi odoos tebisa sabolos osolosos Yu odoos dia wiligi odoos tebisa osos nei egeesee takaso, "Homolee eyo amaye sibilesos homolee bali odoos wooloomalosos see bali odoos abo mapoo beye dalaisos. Osolosos odoos egee bia osos homokoko gooloogalaima mapoo homokoko gooloogalosos homolee eyo ama mapoo hodie tenee demelaisos."

⁴² Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigeleyo? Bei, omapoo egeesee takoosos, 'Moso tegeli odoos osos omou gowoolone togobugus osos see epedee hamapoo mosos omu domo pupodoo ka molosos. Esiga goo hagee Lodeeye ka moodoo.

Esiga iba goo hagee ogoloso howoodolone tekepo deeso.'

⁴³ Esiga ayo nimapoo taka. Godeeye wiligi dolosos badeli goo ee nimaga peedee dolosos, see Godeeye goomoga goo tomos silesibilis odoos omapoo tenelaisos. ⁴⁴ Esiga odoos agayos omou omapoo takodee bugulosos homod-obuoga, yo ki gebisa pagalaisos. Osolosos omou osos odoos hee bulugus magooga, odoos egee balad dileisos," dee takaso.

⁴⁵ Esemee tei moso wiligi odoos tebisa sabolos osolosos Pelis odoos osos Yesuye wudus taka goo ee dulosos "ibada goo takolone bado," dolosos egeesee gooleeso. ⁴⁶ Egeeseelone diayo Yesu talaim eli esiasos. Esino odoos susugas osos Yesu yo tei Godee maga to toloso kokodot takomos sili odoos dolosos takolone debei ee dulosos, diayo yo talaim ebiasos.

22

Sobo hu wo ne maga wudu taka (Luka 14:15-24)

¹ Esemee Yesuye see tobus wudus takolone, tei moso wiligi odoos tebisa sabolos, osolosos Yu odoos dia wiligi odoos tebisa mapoo egeesee takaso, ² "Godeeye wiligi dolosos badeli goo ee egeesee molosos. Wiligi odoos taba eyo owoloye sobo hulei maga nei toowa mopoodoo doosos. ³ Yo nei mopoodoo koodobulosos o tou teli odoos diene dolone egeesee takaso, 'Odoos daga ayo nei mopoodoo hamapoo sibilame taka ee niyo hamapoo gilimadot sibe,' diso. Esemee o tou teli odoos osos to hagee todileso odoos egee bia dimapoo takanos, diba sibilei gowesos. ⁴ Esemee yo to egee dulosos, wiligi odoos taba osos o tou teli odoos abo see tobus diene dolone egeesee takaso, 'Niba dilesos odoos daga ayo sibeye dee taka mapoo to egeesee takeeye diso, "Be hu olo piligulosos molosos, osolosos nei olo mopoodoo dolosos molosos. Esiga niba sobo hu wo ne

mapoo sibadeeye,” dee takee,’ diso. ⁵ Esemе diayo to hagee todilesо takano, одoo aboso to hagee duloso gowoolone see dia tou talame diyadeeso. Egeeseelone, одoo aboso dia homolee mapoo diyadeeso. Osoloso одoo aboso dia bi neiso teli moso mapoo diyadeeso. ⁶ Esemе see одoo aboso to hagee duloso wiligi одoo taba o tou teli одoo ee tolosо piliguso. ⁷ Esemе wiligi одoo taba oso goo hagee duloso diya komonolone o ha teli одoo mapoo egeesee takaso, ‘Emegei piligili одoo hagee bia piliguloso dia mi onosee dou gigaleege,’ dee takeme, diayo egeesee moodoso.

⁸ Esemе wiligi одoo taba oso o tou teli одoo mapoo see egeesee takaso, ‘Nei тоowa оlo mopoodoo doloso moloso. Esino одoo ayo gi hagee bia ee dia goo tokenee maga hamapoo sibilei tebile. ⁹ Esiga niyo dilesо mi domo omapoo silesibulone одoo susuga wo nalame gilimado sibe,’ diso. ¹⁰ Esemе o tou teli одoo oso dilesо одoo susuga gilimadoloso wo nalame sibadeeso. Egeeseelone goo tekepo teli одoo sabolo, osoloso goo tokenee teli одoo sabolo sibadeeso. Esemе одoo moso ee ma kulodu diya muguleso.

¹¹ Esino wiligi одoo taba oso moso ee ma kulodu одoo agalame gapelesо egeino, одoo hee sobo hu wo ne mapoo kali bi ee kelega sibilesо badoboome egeiso. ¹² Esemе wiligi одoo taba oso yimapoo egeesee takaso, ‘Emegei, no sobo hu wo ne mapoo kali bi ee kelega hagee bado, no moso hagee ma kulodu kasee gasimiyo?’ diso. Esino одoo egee to nei takele.

¹³ Esemе wiligi одoo taba oso o tou teli одoo abo mapoo egeesee takaso, ‘Oдoo hagee dee sabolo homo sabolo tiso tialogoloso moso peegoo neliga mapoo togobigi. Yo omapoo badolone pisa sabolo mei gisile sabolo badalaiso,’ diso.

¹⁴ Esiga Godeeye одoo susuga yimapoo sibilame gilimolone ka badoso. Esino yo wulo одoo abo ono ka hesiga moloso.”

Sisa mapoo tekisi molee tenelai
(Maka 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Osoloso Pelisi одoo oso peegoo dilesо Yesu kukulo agalame to mousо, yayo to tokenee takooga yo ka talame. ¹⁶ Egeeseelone diayo dia hamamee dili одoo sabolo, osoloso Helodeeyо hamamee dili одoo sabolo Yesuye badebei mapoo diye diso. Esemе одoo egee bia oso dilesо Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili одoo, iba gooleedoo, no tei goo moodeli одoo. Osoloso nayo Godeeyо goo eligilone hedebe tei goodee ee eligili. Osoloso no одoo bolo koo ebili. Osoloso no одoo su mapoo koo egeli. ¹⁷ Esiga nayo kasee gooleedo? Imapoo takee, iyo Loum gamalee wiligi одoo Sisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowo?” dee takaso.

¹⁸ Yesuye diayo goo tokenee moodoolame to mou goo ee yo оlo gooleedolosо dimapoo egeesee takaso, “Niba goo bakadio gweli одoo. Bei kasi maga niyo a kukulo agalame ka sala? ¹⁹ Esiga niyo tekisi molee magalame mooloogoo molee ko hedebe amapoo eligi.” Esemе diayo molee ko hedebe yimapoo tosimiso. ²⁰ Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Molee hamapoo agamo mudu sabolo osoloso agamo hu oso ka mololo?” diso.

²¹ Esemе diayo nei egeesee takaso, “Sisayo mudu sabolo osoloso o hu oso ka molo,” diso. Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo Sisayo bi ee Sisa mapoo tenee, osoloso Godeeyо bi ee Godee mapoo tenee,” dee takaso.

²² Diba to hagee duloso diya howoogadoloso Yesu poogoo diso.

*Ta maga hogabili eyo goo maga Yesu mapoo woosa
(Maka 12:18-27; Luka 20:27-40)*

²³ Osoloso biame omapoo Sedisi odoo abo oso Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odoo hagee bia oso takolone, “Odoo wedia see hogabileime,” dee takeliso. Esemе diayo Yesu mapoo sibilesо egeesee takaso, ²⁴ “Eligili odoo, tei magoo Moseseeye hogugu oso imapoo egeesee takooso. ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei tayo osobo bau ee huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,’ diso. ²⁵ Esiga odoo heeso giso holo 7 soomagooso. Osoloso daga emeiye sobo huso. Osoloso yo holo soomagelega taso. Esemе omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. ²⁶ Esino yinosee holo soomagelega taso. Esemе see omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. Esino yinosee holo soomagelega taso. Egeeseelone giso holo 7 susuga hagee bia oso holo soolooga magelega wediaso. ²⁷ Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. ²⁸ Esiga odoo wedia maga see hogogadilei biame mapoo sobo egee tei odoo agamo osobo dalaisomo? Bei, giso 7 oso sobo hedebe hagee huso,” diso.

²⁹ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba goo dooboo gweli odoo. Bei, niba Godeeye kitulugu sabolo osoloso o to sabolo gooleedelega ka doso. ³⁰ Bei, odoo wedia ee bi maga see hogogabuoga, diba see sobo huleime, osoloso giso obileime. Esino diba see Godeeyo momaiye oso Kei mi mapoo egee do egeesi masi dabalaiso. ³¹ Esiga niba Godeeye odoo wedia see hogogadilei eyo goo maga taka to hogugu hagee hesigeleyo? Bei, yayo egeesee takaso, ³² ‘A Eibalahameeyo Godee, Aisekeeyo Godee, osoloso Yekobowo Godee doloso ka badoso,’ dee takaso. Esiga Godee hagee odoo wedia eyo Godeenee. Haye, odoo gie egee do eyo Godee.” ³³ Esemе odoo susuga oso Yesuye eligi goo hagee duloso diya howoogadooso.

*Tei magoo kaso toowa ka molosomo?
(Maka 12:28-34; Luka 10:25-28)*

³⁴ Sedisi odoo oso Yesuye taka eyo nei takalai tebile poogoo ogoloso Pelisi odoo susuga diesono hodobo mooloogoodoloso to mouso. ³⁵ Osoloso mooloogoodoo omaga tei eligili odoo heeso Yesu kukulo agalame yimapoo sibilesо egeesee takaso, ³⁶ “Eligili odoo, Moseseeye tei magoo ma kulodu tei magoo kaso diya toowa ka molosomo?” diso.

³⁷ Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “‘Nayo nee wiligi odoo Godee diya goolee, nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nee dioso goolee sabolo, osoloso nayo goo goolee oso diya goolee.’”

³⁸ Esiga tei magoo susuga ee ma kulodu tei hedebe hagoso daga malalo diya toowa ka moloso. ³⁹ Osoloso ee ma hamamee tei magoo toowa egeesi masi hee hagoso,

‘Nayo no nediliyo diya egee goolee,
egeesee goolone nee odoo nosee diya egeesee goolee.’”

⁴⁰ Esiga Moseseeye tei magoo susuga sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso to hogugu susuga eyo bei ee tei magoo bakadio hamapoo moloso.”

*Keliso agamo owolowo?**(Maka 12:35-37; Luka 20:41-44)*

⁴¹ Pelisi odoo hodobo mooloogoodoloso osee doboome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, ⁴² “Niba Kelisowo goo maga kasee gooleesomo, yo agamo owolowo?” dee takaso. Esemе diayo egeesee takaso, “Deibidiyo amawe,” diso.

⁴³ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Bei kaseme Deibidiye Dio Tei maga takolone Keliso yo Lodee dee ka takayo? Bei, Deibidiye egeesee takaso,

⁴⁴ Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

Esiga nayo badolone namapoo ha teli odoo ee ayo dagadileiso,’ diso.

⁴⁵ Esiga Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esiga kasi maga Keliso yo Deibidiyo amawe dee ka seeyo?” diso. ⁴⁶ Esemе odoo heeso o to su mapoo to nei hee takele. Esiga biame domopooga dulone, odoo susuga oso Yesu mapoo woosalai obulone yimapoo hee woosele poogooso.

23*Yesuye tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo dia goo ee eligi**(Maka 12:38-39; Luka 11:43-46; 20:45-46)*

¹ Esemе Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo, osoloso o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ² “Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo oso Moseseeye tei magoo nimapoo ee eligilei dimapoo kitulugu moloso. ³ Esiga dibada to mapoo mesimo silesibulone, diayo taka goo ee tolone debee. Esino diayo suso goo moodeli ee ogoloso niyo na peedee. Bei, diayo tei ma goo ee nimapoo eligilino, see dieso suso koo edidili. ⁴ Esiga diayo tei eligi goo oso odoo mapoo hegi toowa teneliso. Osoloso diayo emegei pidilone hegi su ee see dieso koo teli.

⁵ Esiga goo susuga diayo moodoo ee wulo edebeeyo agalame ka moodeli. Osoloso diba Godeeyo to abo hogugu ee debege masi diya toowa kaloso ee ma kulodu sooloso edebeeyo agalame silesibiliso. Osoloso edebeeyo agalame, diayo howo gisilone, kali dugo su mapoo ti sage bagagoloso* kalagaloso silesibiliso. ⁶ Osoloso ibada howo gisili moso ma kulodu, osoloso wo toowa ne mapoo diba medee malalo peleso bilei ono diya goomegeliso.

⁷ Osoloso mi domo mapoo edebeeyo dimapoo gauwuloso emegei di to takooa ee dulei onosee diya goomegeliso. Osoloso odoo susuga oso diba eligili odoo dalame diya goomegeliso.

⁸ Esino odoo susuga oso nimapoo takolone eligili odoo dalai tekeponee. Bei, nibada eligili odoo hedebe ayo ka badoso. Osoloso nima kulodu odoo heeso dagadileso koo badoso. ⁹ Osoloso mipoo hamapoo odoo heeyo hu dokodoo poudoolone, yimapoo takolone ma dee na see. Bei, nibada Ama hedebe yayo Kei mi ma dokodoo ka badoso. ¹⁰ Osoloso odoo heeso nimapoo takolone wiligi odoo dalai tekeponee. Bei, nibada wiligi odoo hedebe Keliso aso. ¹¹ Esiga nima kulodu odoo hu toowa too oso nibada tou teli odoo doloso badalai tekepo. ¹² Osoloso odoo agayo dieso nediliyo diba si howolone doga,

22:42: Yon 7:42 **22:44:** Psa 110:1; Mat 26:64 **23:3:** Mal 2:7-8 **23:5:** Mat 6:1; Exo 13:9;

Deut 6:8; Num 15:38-39 * **23:5:** kali dugo su mapoo ti sage bagagoo - Edebeeyo ti sage hagee ogoloso, Pelisi odoo diba Godeeyo howo woala medee tekepo, dee gweliso. **23:11:** Mat 20:26; Maka 9:35; Luka 22:26 **23:12:** Job 22:29; Prov 29:23; Luka 14:11; 18:14

nei Godeeye diba pepooko dalaiso. Esino odoo agayo dieso pepooko doloso dogo, diba nei Godeeye toowa dalaiso.”

Ye-ee, tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo!
(Luka 11:39-52; 20:47)

¹³ “Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilei eli poolone ka dogo. Osoloso niba nose mapoo koo gadili.

[¹⁴ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo sobo bauwe diba ebilame gamenee takoloso, dia moso sabolo bi sabolo niyo toloso omapoo dobolone, nibada goo gagaloso Godee mapoo taka diya sageliso, odoo aboso niba tekepo odoo dee goolame. Esiga goo egeesi maga niba nei dala toowa talaiso.]

¹⁵ Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, Yu odoonee oso see Yu odoo dalame niyo mipoo hamapoo odoo esiamo silesibiliga. Osoloso niyo odoo hee toloso goo tokenee niyo eligi oso yo diya tokenee peliso. Goo egeesee moodoo oso niyo yo Dou mi mapoo ido duso. Bei, goo tokenee yayo too oso goo tokenee niyo too ee dagadilesa moloso.

¹⁶ Niba odoo howo neliga oso odoo abo gilmado di masi gilmado duso. Esiga Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo egeesee eligiliso, ‘Odoo heeso to magolone tei moso eyo hu sabolo tei yeli ee goo haga toowanee,’ deliso. ‘Esino edebeeyo tei moso ma kulodu molee egee molo eyo hu sabolo tei yeli goo ono diya toowa,’ deliso. ‘Esiga see hamamee to magoo ee na gababie,’ deliso. ¹⁷ Niba howo neliga boobada odoo. Molee ee goo haga toowanee. Esino tei moso tegei oso goo diya toowa ka moloso. Bei, molee oso tei moso ma kulodu mologa, molee egee Godeeyo doloso ka moloso.

¹⁸ Osoloso niyo see egeesee eligiliso, ‘Odoo heeso to magolone Godee mapoo emegei di bi tenelame nei sili dosulu tei moso ma kulodu egee molo eyo hu sabolo tei yeli ee goo haga toowanee,’ deliso. ‘Esino yayo to magolone dosulu mapoo emegei di bi magoo eyo hu sabolo tei yaga, goo ono diya toowa,’ deliso. ‘Esiga see hamamee to magoo ee na gababie,’ deliso.

¹⁹ Niba odoo howo neliga masi. Tei moso ma kulodu bi dosulu mapoo egee molo oso goo toowa koo moloso. Esino dosulu oso goo toowa ka moloso. Bei, emegei di bi teneli ee dosulu mapoo mologa, Godeeyo doloso ka moloso.

²⁰ Esiga odoo agayo to magolone dosulu eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe dosulu eyo hu sabolo koo yeli. Esino yo dosulu eyo hu sabolo osoloso dosulu mapoo emegei di bi magoo eyo hu sabolo tei ka yeli. ²¹ Esiga odoo agayo to magolone tei moso eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe tei moso eyo hu sabolo koo yeli. Esino yo tei moso eyo hu sabolo osoloso ee ma kulodu badeli Godeeyo hu sabolo tei ka yeli. ²² Osoloso odoo agayo to magolone Kei mi eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe Kei mi eyo hu sabolo koo yeli. Esino Godeeyo hu sabolo osoloso yayo bili eyo hu sabolo tei ka yaso.

²³ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo Godee mapoo emegei di bi tenelame kobu sabolo, osoloso nai sabolo, osoloso bi abo pepuso mooloogoo 10 egeesi mageliso. Osoloso 10 ee ma kulodu hedebe Godee mapoo tenelone debeliso. Esino nei tei magoo ee ma kulodu goo toowa egee molo ee talai

boobado bigiliso. Goo ee, tekepo goo talai, osoloso emegei sooloo deli goo, osoloso tei talai goo. Esiga goo toowa hagee tolone medee ka debee. Egeeseelone goo pepuso talai na boobado bigi. ²⁴ Niba odoos howo neliga oso odoos abo gilimado di masi ka gilimado duso. Niba kababoo nibada wo mapoo badoga ogoloso peegoo habigiliso. Esino kemol be toowa oso nibada mudugiyopoo tiamologa egelega poogoloso wulo sooloogeliso.

²⁵ Tei eligili odoos sabolo osoloso Pelisi odoos, niba goo bakadio gweli odoos! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, nibada kapu sabolo osoloso peleta ee hedebe kolo ee hapoolone kulodu hapelega pegeli, niba egeesi masi doso. Bei, niyo hedebe kolo ono hapeli. Esino nibada sooloo ma kulodu bi goomegeli goo oso diya bei moloso. Osoloso niyo hedebe niso goomegeli goo ee tomo silesibiliso. ²⁶ Pelisi odoos niba howo neliga odoos. Niba daga nibada kapu sabolo osoloso peleta kulodu hapege. Egeeseega, kolo onosee dasegelega heliye malaiso.

²⁷ Tei eligili odoos sabolo osoloso Pelisi odoos, niba goo bakadio gweli odoos! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niba odoos bi medee mopoodoo doloso meli egeesi masi doso. Bei, odoos bi ee dokodoo medee tekepo mopoodoo deliso. Esino odoos bi ee ma kulodu odoos wediayo ki sabolo ku sabolo bei meliso. ²⁸ Egeeseelone odoos aboso niba ogoloso niba odoos tekepo gweliso. Esino niba goo bakadio gweli odoos. Bei, nibada kulodu goo tokenee bei moloso.

²⁹ Tei eligili odoos osoloso Pelisi odoos, niba goo bakadio gweli odoos! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo Godee maga to tolosoko kokodo takomosi sili odoos wedia dia bi ma dokodoo moso pepuso tegegaloso mopoodoo doloso doso. Egeeseelone Godeeyo howo woola tekepo debeli odoos oso wedia eyo bi sabolo niyo medee mopoodoo doloso doso. ³⁰ Osoloso niyo see egeeseetokolone doso, 'Ibada amawe diayo debee biame omapoo iba debee diepi, ibada amawe diayo Godee maga to tolosoko kokodo takomosi sili odoos ee piligu sabolo hodobo hedebe delega pegeliyo,' deeso. ³¹ Esino niyo egeeseetaka goo oso niso nediliyo takolone, Godee maga to tolosoko kokodo takomosi sili odoos ee wooloomali odoos ee nibada amawe dio dee ka takooos. ³² Esiga goo tokenee namawe diayo bei mooloogoloso poogoo ee see niyo hosude. ³³ Niba hebiseyo owolo dio masi. Niba Dou mi mapoo egeedu peegoo pia dabalai gooleesomo?

³⁴ Esiga ayo nimapoo Godee maga to tolosoko kokodo takomosi sili odoos, osoloso goo goolee tekepo gweli odoos, osoloso Godeeyo to eligili odoos sibeyedala iso. Esino niyo odoos abo piligileiso. Osoloso abo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Osoloso odoos abo Yu odoos dia howo gisili moso ma kulodu woolaiso. Osoloso odoos abo niyo dala tenelone dobolone, mi hee maga mi hee mapoo hasiso bugu dolone dabalaiso. ³⁵ Esiga mipoo hamapoo nibada amawe diayo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoos ee piligimo simiso. Egeeseelone diayo odoos tekepo Eibol woolooma maga bei mooloogooloso abaga simino Belekaya eyo owolo Sekalaya wooloomaso. Esiga diayo Sekalaya tei moso ogo osoloso Godee mapoo gala hu wooloso sili dosulu ogo doloso domopoo tobudume wooloomaso. Esiga nibada amawe dio oso daga hoogoo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoos piligu eyo nei dala niyo talaiso. ³⁶ Esiga ayo nimapoo taka. Yu odoos epedee hagee do niyo, nibada amawe dio eyo tokenee eyo nei niyo talaiso."

*Yesuye Yelusalem maga goohele
(Luka 13:34-35)*

³⁷ “Yelusalem odoo, niba kasi maga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee piliguloso, Godeeye nimapoo diye di odoo ee yoso ka enigeliyo? Kolokoloso o pe gilimadoloso medee egee wuo egeesee selame, ayo biame susuga nowolo dio gilimadalai goomegeliso. Esino niba koo goomegelina. ³⁸ Esiga Yelusalem odoo, niba dui. Nibada tei moso tegei ee Godeeye poogoo duga, moso egee mosoowe malaiso. ³⁹ Esiga ayo nimapoo taka. Niyo a see agalaime. Esino biame oso siboga niyo egeesee takalaiso, ‘Odoe Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo Godeeye yimapoo goomogoso,’ dalaiso. Biame omapoo niyo a see agalaiso.”

24

Yesuye tei moso tegei guobigilei eyo goo ee taka
(Maka 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu tei moso poogoo dileso dimolome, o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesos egeesee takaso, “Tei moso tekepo tegei hagee ege,” diso. ² Esemee Yesuye egeesee takaso, “Niba goo susuga hagee medee ege. Ayo nimapoo taka. Moso hamapoo yo hedebesos yo hee ma tobudoo molo agalaime. Esino yo susuga mi mapoo misigeduboloso molo agalaiso,” diso.

Dala goo oso bei mooloogalai biame
(Maka 13:3-23; Luka 21:7-24)

³ Osoloso Yesu Olipi mubi ma dokodoo peleso badoboome, o hamamee dili odoo dibusomos sibilesos yimapoo egeesee woosaso, “Tei moso guobigilei ogo biameso ka guobigileiyo? Osoloso nayo sibilei mologa, malalo ogoos gooso ka peledabalaiyo? Osoloso mi hoo pagalai mologa, daga ogoos gooso imapoo ka eligileiyo? Nayo imapoo takee.”

⁴ Esemee Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Odoe heeso tei goodee maga niba peegoo gilimado diyaga. ⁵ Bei, odoo aboso mo hu maga sibilesos takolone dieso nediliyo diba Kelisosos, dee takalaiso. Egeeseelone diayo odoo bei tei goo maga peegoo gilimado dileiso. ⁶ Esiga ha too goo sabolo osoloso biliga goo oso peledoboome duga goo ee duloso, niba haga na ebi. Bei, goo hageesi oso daga malalo peledabalaiso. Esino biame egee hoo poogoo osonee, hamamee sibileiso.

⁷ Mi toowa heeso mi toowa hee sabolo ha talaiso. Biame omapoo mi susuga mapoo nei mauwe pagalaiso. Osoloso mi susuga mapoo mibia toowa sibileiso. ⁸ Goo hagoso peledobooga, dala biame oso bei mooloogolone ka seeso.

⁹ Egeesi ma kulodu odoo aboso nimapoo dala teneloso niba piligilame odoo abo mapoo tenelaiso. Osoloso niyo amapoo tei too goo omaga odoo susuga oso nimapoo heiga toowa malaiso. ¹⁰ Biame omapoo odoo aboso tei too goo ee pagalaiso. Egeeseelone diayo emegei tei too odoo ee hegilone, diba ha teli odoo mapoo tiasalaiso. ¹¹ Osoloso gamenee godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo aboso sibilesos odoo abo peegoo gilimado dileiso. ¹² Egeesi ma kulodu goo tokenee goo oso diya toowa dolone, edebeeyo emegei sooloo deli goo ee me pagalaiso. ¹³ Esino odoo agayo o tei too medee kibiloso badolone hoo poogoo mapoo dileso peledobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ¹⁴ Esiga mipoo hamapoo to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo susuga oso dulame takomo dileiso.

Osoloso to tekepo hagee odoo susuga oso olo dulugaloso doga, mi hoo pagalal biame omapoo peledabalaiso.

¹⁵ Esiga hesigeli odoo, no to hageeyo bei medee gooleede. Bei, Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Daniyeleeye egeese takaso, 'Niba bi diya tokenee mudu opusomo di oso tei moso ma kulodu molo agalaiso. Esiga bi ogoso Godeeyo howo woola tei moso tokenee palaiso,' diso. ¹⁶ Egeeseega Yudiya mi toowa mapoo debeli odoo oso bi mudu opusomo di ee ogoga mubi ma dokodoo kukulo pele. ¹⁷ Osoloso biame omapoo odoo moso hau mapoo badoga, see moso kulodu gadileso o bi na te. ¹⁸ Osoloso odoo homolee ma kulodu siloga, o gidei talame mosopoo see na wedi di. ¹⁹ Osoloso biame omapoo sobo koowasi sabolo, osoloso holope too nedili sobo ee kukulo dilei diya kalawa toowa molo agalaiso. ²⁰ Esiga Godee mapoo takee, niyo kukulo dilei biame ee wau biame o, iyo hasali biame omapoo peledabelega pagalame. ²¹ Bei, biame omapoo dala toowa oso sibileiso. Esiga mi bei mooloogoo biame abaga simino epedee hamapoo, odoo susuga oso dala goo hageesi egele. Esino dala goo toowa hagoso sibilesa koodobuoga, hamamee dala goo hageesi see agalaime. ²² Esino dala biame hagee see Godeeye deiyepo moodoolaiso. Bei, yayo biame sage magoo diepi, odoo heeso dala ee ma kulodu badalai tebile pegeliyo. Esino dala ee ma kulodu Godee eyo hesiga odoo ee halo, yayo biame see deiyepo moodoolaiso.

²³ Biame omapoo odoo heeso sibilesa nimapoo takolone, 'Hamapoo ege, Keliso hagoso' o, 'Koo ege, Keliso ogoso,' dee takooga, o to mapoo tei na te. ²⁴ Bei, gamenee keliso deli sabolo, osoloso gamenee godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso sibilesa goo toowa opusomo di edebeeyo howeli moodoolaiso, odoo susuga sabolo osoloso odoo Godeeye hesiga oso peegoo dia beleso kukulo agalame. ²⁵ Esiga niba medee dui. Goo hagee peledabelega mologa, ayo daga nimapoo ka taka.

²⁶ Esiga odoo heeso nimapoo takolone, 'Niba ege. Keliso dobudu badoso,' dee takooga, yo agalame na di. Osoloso see yayo takolone, 'Niba ege. Keliso moso kulodu badoso,' dee takooga, omapoo tei na te. ²⁷ Bei, kei ebiedigaga mi toowa egee gadeebugu egeesi masi ogoga, niyo Odoo Holo a sibo agalaiso. ²⁸ Osoloso mi hee mapoo hune mologa, kukodeeso hune egee nalame omapoo busiliso."

Odoo Holo oso sibilei

(Maka 13:24-37; Luka 21:25-36; 17:26-36)

²⁹ "Osoloso hamamee haga booloogelega dala biame hagoso dileso koodobuoga, 'osoko semelaiso.

Egeeseega anosee gadeebigileime.

Osoloso giwo kei ma dokodoo egee molo mi hamapoo tigidibileiso.

Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo Godeeye halabuga ki me pagalaiso.'

³⁰ Osoloso biame omapoo Odoo Holo ayo sibilei eyo goo ee kei ma dokodoo eligiga, odoo susuga oso agalaiso. Eseeega odoo susuga oso goohele sabolo pupusigileiso. Egeesi ma kulodu odoo susuga oso Odoo Holo ayo kolobo maga gadeebugu sabolo osoloso kitulugu toowa sabolo siboga

24:15: Dan 9:27; 11:31; 12:11 **24:17:** Luka 17:31 **24:21:** Dan 12:1 **24:23:** Mat 24:5
24:24: Deut 13:1-3; 2Tes 2:8-9; Yili 13:13-14 **24:26:** Luka 17:23-24 **24:27:** Mat 24:37-39
24:28: Luka 17:37 **24:29:** Isa 13:10; 34:4; Ezek 32:7; Joel 2:10, 31; 2Pita 3:10; Yili 6:12-13
24:30: Zec 12:10; Yili 1:7; Dan 7:13

agalaiso. ³¹ Osoloso kibu neligidi iga, ayo mo momaiye diye dalaiso, diayo dileso odoo susuga Godeeye hesiga mi susuga mapoo egee do ee gilimalame.

³² Osoloso niba sogai maga goo hagee medee gooleede. Sogai du pisigaga ogoloso wau biame koola toofoo doloso gooleedeliso. ³³ Esiga goo hagee egeesi masi moloso. Goo ayo taka hagos peledaba ogoga, Odoo Holo ayo sibilei olo koola toofoo doloso niba olo gooleedaiso. ³⁴ Ayo nimapoo taka. Odoo epedee hamapoo egee do diba osee dogo goo susuga hagos peledaba ee diba agalaiso. ³⁵ Esiga kei sabolo mipoo sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to me pagalaime.

³⁶ Esiga Odoo Holo ayo sibilei biame ee odoo hee gooleede. Osoloso Godeeyo momaiye Kei mi ma dokodoo egee do sabolo osoloso Godeeyo owolo anosee gooleede. Esino hedebe mo Ma Godeeye biame egee gooleedoloso ka badoso. ³⁷ Esiga Nowaye badebei biame omapoo goo peledaba goo hedebe egeesi masi oso Odoo Holo ayo sibilei biame mapoo peledabalaiso. ³⁸ Bei, Nowaye badebei biame omapoo, howo duwelega molome odoo susuga oso nei sabolo howo sabolo nolone dobolone sobo hulone debeiso. Diba egeeseelone doboome, biame heeso Nowa du toowa ma kulodu gadiso. ³⁹ Nowa du toowa ma kulodu gadime, odoo susuga oso goo peledabalai ee kibiya gooleedelega doboome, howo toowa duwa oso diba howoso neso. Esiga Odoo Holo ayo sibilei biame omapoo goo hedebe hageesi oso peledabalaiso. ⁴⁰ Esino biame omapoo odoo bakadio homolee ma kulodu tou tomo silesiboga, odoo heeno ido polone hee omapoo pagalaiso. ⁴¹ Osoloso sobo bakadio wo galaga mologa, sobo heeno ido polone hee omapoo pagalaiso.

⁴² Esiga niba mopoodoo doloso koolone ka debee. Bei, nibada Lodee ayo sibilei biame ee niba gooleede. ⁴³ Esino niba goo hagee medee gooleede. Edebeeyo mesiyaso o moso mapoo sibilei biame ee duga, yo mopoodoo doloso badolone medee bamalaiso. Osoloso mesiya olo siboga ogoloso yo habigileiso. ⁴⁴ Esiga niba nose medee mopoodoo doloso ka debee. Bei, Odoo Holo ayo sibilei biame ee niba gooleede.”

*Tou tekepo teli odoo sabolo osoloso tou tokenee teli odoo
(Luka 12:41-48)*

⁴⁵ “Goo mapoo mesiloso silone tou tekepo teli odoo ee ogumo? Wiligi odoo oso odoo egeesi mapoo kitulugu tenelaiso, yayo o tou teli odoo susuga medee bolone yayo dimapoo nei nali pilame. ⁴⁶ Bei, wiligi odoo yo peegoo dileso badoboso see sibileso ogoga, o tou teli odoo oso o tou medee tekepo too daga, yimapoo diya goomogalaiso. ⁴⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Wiligi odoo oso o tou teli odoo oso tou medee tekepo too ogoloso, see yimapoo bi susuga ee yayo bamelee dalaiso.

⁴⁸⁻⁴⁹ Esino tou tokenee teli odoo oso o wiligi odoo saga koo siboga eyo nediliyo egeese takalai malaiso, ‘Mo wiligi odoo saga koo sibo,’ doloso tou teli odoo abo wooloogolone, yugune nali odoo gilimadoloso nei sabolo howo sabolo nolone dabalaiso. ⁵⁰ Yo egeeseemo silone mopoodoo delega badoga, o wiligi odoo omapoo sibileiso. ⁵¹ Osoloso o wiligi odoo oso sibileso yo diya wooloso peegoo habigileiso, goo bakadio gweli odoo sabolo dabalame. Osoloso diayo omapoo dobolone pisa sabolo osoloso mei gisile sabolo dabalaiso.”

25

Sobo obuo 10 eyo goo maga wudu taka

¹ “Biame omapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei ee egeesi masi malaiso. Sobo obuo 10 oso dia keme toloso giso sobo hulame siboga, yo tugodalame diso. ² Osoloso dima kulodu sobo abo 5 ee goo medee koo gweli. Esino sobo abo 5 ee goo medee gweli. ³ Egeesi ma kulodu sobo abo goo medee koo gweli oso dia keme howo keesoloso dulone, howo abo telega diyadeeso. ⁴ Esino sobo goo medee gweli oso dia keme sabolo osoloso howo abo keesoo sabolo toloso diyadeeso. ⁵ Diba dileso balaga meleeno, odoosobo hulei ee saga sibile. Esem diba diya tila poogome tiesaso.

⁶ Osoloso gesi domo mapoo odoosobo heeso toneligidi egeesee takaso, ‘Sobohulei odoosobo olo koola sibo. Esiga niba dileso yotugode,’ dee takaso.

⁷ Esem sobo obuo susuga tiesamelee magahogogabuloso dia keme wiki medee pailame hoo kookooso. ⁸ Esino sobo obuo goo medee koo gweli oso sobo goo medee gweli mapoo egeesee takaso, ‘Ibada keme howo olo hosudalaso. Esiga niyo iba howo tenee,’ diso.

⁹ Esem goo medee gweli sobo obuo oso nei dimapoo egeesee takaso, ‘Haye. Iyo ibada howo nibada keme mapoo keesoga, iba howo tebileime. Esiga niba howo abo neiso talame biteli moso mapoo diyadee,’ diso.

¹⁰ Esem diba howo talame dime, odoosobohulei ee sibileso peledabaso. Esem goo medee gweli sobo obuo yobamelee diba yibolo hodobo nei nalame moso kulodu galagadiso. Diba moso kulodu doboome, osulu kisiso.

¹¹ Esino sobo obuo goo medee koo gweli diba hamamee sibileso osulu mapoo kalamadulone egeesee takaso, ‘Wiligi odoosobu yade, iba moso kulodu gasibileiya,’ dee takaga meleeso.

¹² Esino odoosobohulame simi oso nei dimapoo egeesee takaso, ‘Haye. Niba gasibileime. Bei, ayo nimapoo tei taka. A niba gooleedele,’ dee takaso.

¹³ Esiga niba medee koolone ka debee. Bei, Odoosobu Holo ayo sibilei biame ee niba gooleedele.”

Tou teli odoosobu bakadio hedebe di eyo goo maga wudu taka

(Luka 19:11-27)

¹⁴ “Osoloso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi malaiso. Wiligi odoosobo mi eli sage mapoo dilame, otouteli odoosobu gilimadooso. Osoloso dimapoo o bi medee bameleeye diso. ¹⁵ Egeeseelone yayo otouteli odoosobu molee tenelone dia goo goolee sabolo teiba teneeso. Egeesee solone yayo odoosobu hee mapoo molee ko 5,000 teneeso. Osoloso odoosobu hee yima hamamee taba mapoo molee ko 2,000 teneeso. Osoloso odoosobu hee ee ma hamamee taba mapoo molee ko 1,000 teneeso. Osoloso yo see mi eli sage mapoo diso. ¹⁶ Esem otouteli odoosobu molee ko 5,000 too odoosobu oso molee egee toloso dileso bitenisoteli moso togoloso badolone molee ko hodio 5,000 tooso. ¹⁷ Osoloso molee ko 2,000 too odoosobu yinosee molee egee toloso dileso bitenisoteli moso togoloso badolone molee ko hodio 2,000 tooso. ¹⁸ Esino odoosobu hee molee ko 1,000 too yotowiligi odoosobu molee egee toloso dileso mada mi doluguso.

¹⁹ Wiligi odoosobu yo mi eli sage dileso biame sage omapoo badoboso see wedi simiso. Yosibileso yayo molee pi odoosobu ee gilimadooso, molee oso goo hee moodoo beleso agalame. ²⁰ Esem molee ko 5,000 too odoosobu oso molee

tosibilesu egeesee takaso, 'Wiligi odoo, nayo amapoo molee ko 5,000 tenee ee see ayo abaga odoomo dino 10,000 tugodoo hagoso,' diso.

²¹ Esemu wiligi odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou medee goosa teli odoo. Nayo tou tekepo too ee ogoloso a goomogoso. Esiga nayo bi pepooko medee bamelee maga nei ayo namapoo bi toowa bameleeye dalaiso. Esiga no mo moso kulodu abolo hodobo goomoga sabolo badalame gasibe,' diso.

²² Esemu molee ko 2,000 too odoo yinosee molee tosibilesu egeesee takaso, 'Wiligi odoo, nayo amapoo molee ko 2,000 tenee ee see ayo abaga odoomo dino 4,000 tugodoo hagoso,' diso.

²³ Esemu wiligi odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou medee goosa teli odoo. Nayo tou tekepo too ee ogoloso a goomogo. Esiga nayo bi pepooko medee bamelee maga nei ayo namapoo bi toowa bameleeye dalaiso. Esiga no mo moso kulodu abolo hodobo goomoga sabolo badalame gasibe,' dee takaso.

²⁴ Esemu molee ko 1,000 too odoo oso sibilesu egeesee takaso, 'Wiligi odoo, a gooleedoo, no kitulugu sabolo odoo mapoo diya seseli. Osoloso no odoo heeyo nei segei wulo goobada teli. ²⁵ Esiga a nobolo obulone nee molee oso goo hee moodelega, wulo dilesu mada mi ka dolugu. Esiga nee molee amapoo tenee ee teiba osee hagee moloso,' diso.

²⁶ Esemu o wiligi odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou diya tokenee teli wabada odoodoo. Nayo goolee, a emegi dia nei segei wulo gooloogali gweliso. ²⁷ Esino nayo kasalame mo molee kauwulame molee bali odoo dia moso mapoo magelega ka poogoowo? Nayo mo molee omapoo magoo diepi, ayo see wedi simi biame mapoo mo molee ogoso toowa poloso mologa teliyo,' dee takaso.

²⁸ Osoloso wiligi odoo oso o odoo abo mapoo egeesee takaso, 'Niyo yimapoo molee ko 1,000 egee molo tolosu see odoo molee ko 10,000 too mapoo tenee. ²⁹ Bei, odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee bamologa, nei dimapoo bi bei tenelaiso. Esino odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee belega poogooga, bi susuga dimapoo egee molo see padaga dalaiso. ³⁰ Esiga tou too tokenee bali odoo ee peegoo neliga ma kuludu togobigi. Osoloso yo omapoo pisa sabolo badolone mei gisile sabolo badalaiso.'"

Goo midilei biame

³¹ "Odo Holo ayo kitulugu sabolo osoloso Godeeyo momaiye susuga sabolo siboga, biame omapoo ayo toowa doloso badeli goo omaga gadeebugu sabolo sibilesu ayo wiligi doloso bili mapoo badalaiso. ³² Osoloso mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo susuga ee Godeeyo momaiye oso gilimado sibilesu mo mudugiyopoo mooloogoodalaiso. Osoloso be bali odoo oso o be domo puloso sipi be dibusomo pi, osoloso gout be dibusomo pi deli, egeesi masi solone ayo mi odoo susuga domo puloso mooloogoodoo bakadio moodoolaiso. ³³ Egeeseelone ayo odoo mooloogoodoo hee sipi be masi ee mo dee deede dokolo mapoo sibilesu mooloogoode, osoloso odoo mooloogoodoo hee gout be masi ee mo dee dobusu dokolo mapoo sibilesu mooloogoode, dee takalaiso.

³⁴ Osoloso wiligi odoo taba ayo mo dee deede dokolo mooloogoodoo odoo mapoo egeesee takalaiso, 'Mo Maye goomegeli odoo niba sibadee, Godeeye mipoo bei mooloogeale mapoo Godeeye wiligi doloso badeli mi niyo

dabalame mopoodoo doloso egee molo mapoo gasibadee. ³⁵ Bei, a hodume niyo amapoo nei teneliso. Osoloso a howo na poogoomo niyo amapoo howo keneliso. Osoloso a odoo soo masi sibume niyo a nibada moso mapoo ido peliso. ³⁶ Osoloso a boodo diwe badoboome, niyo amapoo dugo kalame teneliso. Osoloso a paiye badoboome, niyo a medee baliso. Osoloso a neliga moso ma kulodu badoboome, niyo a agalame sibiliso,' dee takalaiso.

³⁷ Osoloso Godeeyo howo woola odoo tekepo debeli mo dee deede dokolo mooloogoodoo oso nei egeese takalaiso, 'Lodee, kopolone no hodia badoboome, iyo no ogoloso nei ka teneeyo? Osoloso kopolone no howo na paga badoboome, iyo no ogoloso howo ka keneeyo?' ³⁸ Osoloso kopolone no odoo soo masi sibume, iyo no ogoloso ibada moso ka ido palayo? Osoloso kopolone no boodo diwe badoboome, iyo no ogoloso dugo kalame ka teneeyo? ³⁹ Osoloso kopolone no paiye badoboome, iyo no ogoloso medee ka bameleeyo? Osoloso kopolone no neliga moso ma kulodu badoboome, iyo no agalame ka simiyo?' dee takalaiso.

⁴⁰ Osoloso wiligi odoo taba ayo nei egeese takalaiso, 'Ayo nimapoo tei goo taka. Niyo tei telaga odoo abo wuluge pidimenee ee, niyo a pidi masi pidi,' dee takalaiso.

⁴¹ Osoloso wiligi odoo taba ayo mo dee dobusu dokolo mooloogoodoo odoo mapoo egeese takalaiso, 'Niba amaga peegoo diyadee. Bei, niba Godeeyo kamana ma hemidu doso. Esiga Godeeye Saiten sabolo osoloso o momaiye sabolo dou koo semili mopoodoo doloso magoo mapoo dabalame diyadee. ⁴² Bei, a hodume niyo amapoo nei tenele. Osoloso a howo na paga badoboome, niyo a howo kenele. ⁴³ Osoloso a odoo soo masi sibume, niyo a nibada moso mapoo ido pele. Osoloso a boodo diwe badoboome, niyo amapoo dugo kalame tenele. Osoloso a paiye badoboome, niyo a medee bele. Osoloso a neliga moso ma kulodu badoboome, niyo a agalame sibile,' dee takalaiso.

⁴⁴ Egeeseega diayo nei egeese takalaiso, 'Lodee, kopolone no hodia sabolo osoloso howo na paga badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no odoo soo masi sibume iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no boodo diwe badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no paiye badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no neliga moso ma kulodu badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso iyo kopolone goo susuga hagee ogoloso no pidile ka poogoowo?' dee takalaiso.

⁴⁵ Osoloso wiligi odoo taba ayo nei dimapoo egeese takalaiso, 'Ayo nimapoo tei goo taka. Niyo tei telaga odoo abo wuluge pidilega poogoomenee ee a pidile poogoo,' dee takalaiso.

⁴⁶ Esiga odoo hagee bia peegoo dileso kookaiyo moloso osee malai dala goo mapoo dabalaiso. Esino Godeeye tekepo deli odoo ee Godee sabolo gie badoboso kookaiyo osee dabalaiso."

26

Yesu wooloomalame to mou
(Maka 14:1-2; Luka 22:1-2; Yon 11:45-53)

¹ Yesuye goo susuga hagee taka koodobuloso see o hamamee dili odoo mapoo egeese takaso, ² "Niba olo gooleedooso, Godeeye Gababia wo nalai ee bei mooloogalai biame hoogoo bakadio moloso. Osoloso biame omapoo

Odoo Holo a homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ha teli odoo mapoo tiasalaiso,” dee takaso.

³ Osoloso biame omapoo Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso eyo wiligi odoo tebisa, diayo dia wiligi odoo Kayapaseeyo moso mapoo mooloogoodoloso to mouso. ⁴ Diayo gamenee goo maga Yesu toloso wooloomalame mada to mouso. ⁵ Osoloso diayo egeesee takaso, “Iyo Gababia wo ne biame mapoo yo wooloomalame. Bei, odoo susuga oso dimapoo komonolone biligiyaga,” diso.

Betani mi mapoo soboso mopoodoo soo medee tekepo oso Yesuwo wiligi mapoo soo

(Maka 14:3-9; Yon 12:1-8)

⁶ Yesu Betani mi mapoo badolone, odoo daga agagisa bia Yesuye tekepo pa Saimonowo moso mapoo palaso. ⁷ Yo omapoo nei nolone badoboome, sobo heeso kapu yoso moodoo mapoo mopoodoo soo medee tekepo keesoloso tosimiso. Yayo tosiibileso Yesuwo wiligi mapoo sooso. Mopoodoo soo hagee molee toowaso teli.

⁸ Esememe Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso diya komonolone egeesee takaso, “Bei kasalame sobo hagoso mopoodoo soo medee tekepo ee wulo goo mauwe yimapoo soomeleso ka hosudoowo? ⁹ Yayo mopoodoo soo medee tekepo hagee odoo mapoo neiso talame tenee diepi, molee toowa toloso bi mauwe odoo mapoo tenelai tebiliyo,” diso.

¹⁰ Esino Yesuye diayo gowe goo ee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Sobo hagoso goo moodoo hagee ogoloso yimapoo to tokenee na takee. Bei, yayo amapoo goo tekepo moodoo. ¹¹ Esiga bi mauwe odoo ee biame susuga nibolo hodobo dabalaiso. Esino a biame susuga nibolo hodobo badalaima. ¹² Yayo mopoodoo soo egee mo wiligi mapoo soo oso mo suso bi ma kulodu malai ee mopoodoo doo. ¹³ Ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo mi kamapoo Godeeyo to tekepo takooga, diayo sobo hagoso goo moodoo onosee takalaiso. Osoloso edebeeyo o goo onosee osee goolee malaiso.”

Yudaseeye Yesu tiasalame goomoga magoo

(Maka 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu badeli odoo hee Yudas-Iskaliyoteeye tei moso wiligi odoo tebisa mapoo dileso egeesee takaso, ¹⁵ “Ayo Yesu nimapoo tiasoga, niyo amapoo nei ogoo bi tenelaisomo?” diso. Esememe diayo nei molee ko 30 yimapoo teneeso. ¹⁶ Esememe domo omaga bei mooloogoloso Yudaseeye Yesu dimapoo tiasalame eli esiamo sileeso.

Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Godeeye Gababia wo ne

(Maka 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yon 13:21-30)

¹⁷ Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo ne bei mooloogoo biame mapoo, Yesu o hamamee dili odoo oso dileso Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba mi kamapoo dileso Gababia wo nalai ka mopoodoo dalaiyo?” dee takaso.

¹⁸ Esememe Yesuye nei egeesee takaso, “Niba Yelusalem mi mapoo dileso odoo hee ogoloso yimapoo egeesee takee, ‘Eligili odoo oso egeesee taka: Mo biame Godeeye hesia ee olo koola tooboogona. Esiga ayo mo hamamee dili odoo gilimadoloso nee moso mapoo Gababia wo ka nalaigona,’ dee takee.”

¹⁹ Yesuye egeesee taka duloso o to ee dodolone o hamamee dili odoo oso dileso Gababia wo nalame mopoodoo dooso.

²⁰ Osoloso habe Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso wo nalame bulumaso. ²¹ Diba omapoo nei nolone dobolone Yesuye egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Nimaga odoo heeso a ha teli odoo mapoo tiasalaiso,” diso.

²² Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso goohele sabolo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, ayowo?” dee takaga meleeso.

²³ Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odo agayo mo peleta mapoo abolo hodobo wo olugudoloso naga, a ha teli mapoo tiasalai odoo ogoso.

²⁴ Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka ee dodolone, Odo Holo a talaiso. Esino Odo Holo a ha teli odoo mapoo tiaseli odoo yo dala toowa talaiso. Oweeye yo soomagelega poogoo diepi, yo dala tele pegeliyo.”

²⁵ Esem Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli Yudaseeye egeesee takaso, “Eligili odoo, ayowo?” diso. Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “O. No olo egee takooso,” dee takaso.

Lodee gooleebugu wo ne

(Maka 14:22-26; Luka 22:19-20; 1Kol 11:23-25)

²⁶ Diba wo nolone doboome, Yesuye wo tolosa Godee mapoo goomoga to takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo wo pulone egeesee takaso, “Wo hagee tolosa ne. Hagee mo suso,” diso.

²⁷ Osoloso see Yesuye kapu wain i keesoo tolosa Godee mapoo goomoga to takoloso o hamamee dili odoo mapoo tenelone egeesee takaso, “Niba susuga wain i hagee ne. ²⁸ Hagee mo sawo, odoo susuga dia tokenee hapalame ka sologo bugu. Mo sawo oso Godeeye o odoo mapoo to kitulugu magoo goo oso tei peledabalame. ²⁹ Esiga ayo nimapoo taka. Ayo epedee hamaga dulone wain i hagee see nalaima. Esino hamamee mo Maye wiligi doloso badeli mi mapoo ayo nibolo hodobo wain i dia see nalaiso.”

³⁰ Osoloso diba goomoga kosaiya hedebe pouloso Olipi mubi mapoo diso.

Pitaye Yesu yo boobado bigilei goo ee taka

(Maka 14:27-31; Luka 22:31-34; Yon 13:36-38)

³¹ Yesuye see tobu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Epei gesi odoo susuga niyo a poogoo dileiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Godeeye sipi be bali odoo ee wooloomaga, sipi be susuga oso yimaga peegoo kukulo dileiso.’”

³² Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Esino a ta maga hogado dileso, ayo daga malalo Gelili mi mapoo dileso niba bamalaiso.”

³³ Esem Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Odo susuga oso namaga peegoo kukulo duga, hedebe ayo no poogoo dileime,” diso.

³⁴ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo tei taka. Epei gesi kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadilei bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

³⁵ Esem Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Ayo egeesee selaima. Edebeeyo no wooloomaga, a nobolo hodobo talaiso,” diso. Esem o hamamee dili odoo susuga oso to hedebe egeesee takaso.

*Yesuye Getesemeni homolee mapoo Godee mapoo taka
(Maka 14:32-42; Luka 22:39-46)*

³⁶ Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Getesemeni homolee mapoo dilesa dobolone dimapoo egeesee takaso, “Niba hamapoo debee. A koo dilesa Godee mapoo takalaiya,” diso. ³⁷ Yayo egeesee takoloso hedebe Pita osoloso Sebediyo owolo bakadio esee ido palaso. Yo peleso badoboome, goohele goo sabolo osoloso su hegi goo oso yimapoo simiso. ³⁸ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Mo su ma kulodu hegi goo toowa oso molone ayo talai olo koola tooboo. Esiga niba hamapoo dobolone, abolo hodobo koolone ka bamo,” diso.

³⁹ Yesu egeesee takoloso dimaga pepooko hoogoo dilesa ebiso miyomoo tugusaloso balaboo tiamolone Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, no goomogoga, amapoo dala egee sibo ee nayo peegoo magee. Esino nayo goomoga goo ee moodee, ayo goomoga goonee,” dee takaso.

⁴⁰ Osoloso yo Godee mapoo taka koodobuloso dilesa egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di tiesamolome egeiso. Esem Pita mapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka tiesamalala? Niba biame deiyepo mapoo abolo hodobo koolone dabalai tebledoo. ⁴¹ Niba bolone Godee mapoo takolone ka debee, kukuga homodobiya. Bei, niba goo tekepo talame goomogoso. Esino nibada su oso ki me ka poogooso,” diso.

⁴² Yo see tobu dilesa Godee mapoo takaso, “Ma, dala goo ayo talai oso a dagadilei tebile daga, a dala egee talaiso. Bei, ayo nayo goomoga goo ee talaiso.”

⁴³ Yesu see tobu dilesa Godee mapoo takoloso sibilesa egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di diba tila poogoomo tiesa molo egeiso. ⁴⁴ Osoloso Yesu see tobu bakadio hedebe di mapoo dilesa goo hedebe eyo daga taka hedebe egeesee takaso.

⁴⁵ Osoloso yo see wedi sibilesa o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba osee tiesa molosomo? Bei, Odo Holo a tokenee odoo mapoo tiasalai biame olo siboso. ⁴⁶ Esiga koo ege, a tokenee odoo mapoo tiasalai odoo ee olo sibo. Esiga niba tebise, dimapoo dimo.”

*Edebeeyo Yesu wooloomalame ido di
(Maka 14:43-50; Luka 22:47-53; Yon 18:3-12)*

⁴⁷ Yesu to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye Yesu talame odoo mooloogoodoo toowa gilimado simiso. Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu talame odoo hagee bia diye diso. Esem diayo sibulone kaiya sabolo kodolo sabolo tolosa sibadeeso. ⁴⁸ Egeesi ma kulodu Yudas yo epedee sibilega badolone, odoo Yesu talai mapoo yayo egeesee takaso, “Ayo dilesa adaga, odoo ogoso. Eseega niyo yo tolosa ka ido di,” diso. ⁴⁹ Osoloso Yudaseeye odoo gilimado sibilesa Yesu mapoo dilesa egeesee takaso, “Emegei, eligili odoo,” dee takoloso yo adaso.

⁵⁰ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo goo moodoolame simi egee moodee,” diso. Esem odoo susuga oso sibilesa Yesu tooso. ⁵¹ Esino o hamamee dili odoo heeso kaiya tolosa tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo eyo dulu koososo.

⁵² Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nee kaiya peegoo magee. Bei, emegei piligilame kaiya tolosa silesibili odoo ee kaiyaso piligileiso. ⁵³ Esiga

niba gooledeleyo, ayo a pidilame mo Ma mapoo takooga, yayo o momaiye mooloogoodoo 12* egeesi sabolo osoloso abo epedee saga meiyee dalaiso. ⁵⁴ Esino ayo egeesee seega, ayo dala toloso talai goo ee Godeeyo toso booka maga taka sabolo kasee tebileisomo?” dee takaso.

⁵⁵ Esemee Yesuye yo talame sibadee odoo omapoo egeesee takaso, “Niyo ogoga a mesiya daga, a talame kaiya sabolo osoloso kodolo sabolo misigaloso ka sibatada? Esino ayo biame susuga tei moso ma kulodu eligimo sileeme, niyo a egeliso. Esiga bei kaseme ayo omapoo eligimo sileeme niyo a telega ka poogoowo? ⁵⁶ Esino niyo epei a talame simi hagoso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka to sabolo olo tobuoso.” Esemee biame omapoo Yesu o hamamee dili odoo susuga oso yo poogoloso kukulo diyadeeso.

Yesu wiligi odoo tebisa mapoo ido di

(Maka 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Edebeeyo Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba Kayapaseeyo moso mapoo ido palaso. Esiga moso ee ma kulodu tei eligili odoo sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso daga olo mooloogoodoloso debeiso.

⁵⁸ Esemee Pitaye hamameedee Yesu deede dilesi tei moso eyo wiligi odoo taba eyo moso beele ma kulodu gadiso. Yo tei moso gidebeli odoo sabolo omapoo badolone, Yesu mapoo ogoo goo mooda beleso bameleeso.

⁵⁹ Esemee tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia goo midili wiligi odoo tebisa oso Yesuwo goo maga gamenee takeli odoo ee esiaso, yimapoo goo tokenee hee mologa, Yesu ka wooloomalame. ⁶⁰ Egeeseelone edebeeyo wulo gamenee takolone Yesuwo goo maga goo opusomo opusomo di takaso. Esino diayo taka ee ma kulodu tei goo hee molo egele.

⁶¹ Esemee odoo bakadio oso see hamamee sibilesi egeesee takaso, “Iba Yesuye egeesee takeme duso, Godeeyo tei moso hagee guobuguloso biame bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia tegelai yimapoo kitulugu moloso, dee takeme duso.”

⁶² Esemee tei moso wiligi odoo taba oso toboloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Odo hagee biaso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takoo mapoo nayo to eyo nei takalaimoyo?” diso. ⁶³ Esino Yesu to hee takele. Esemee tei moso wiligi odoo taba oso see tobu yimapoo egeesee takaso, “Ayo gie badeli Godeeyo hu maga namapoo ka taka. No tei Godeeyo owolo Kelisosomo? Imapoo takee,” diso.

⁶⁴ Yesuye to nei yimapoo egeesee takaso, “O. Nayo olo egee takooso. Esino ayo nimapoo takooso. Hamamee niyo Odoo Holo a Kitulugu Godeeyo dee deede dokolo mapoo badoga agalaiso. Osoloso ayo kei ma dokodooga kolobo maga siboga agalaiso,” dee takaso.

⁶⁵ Esemee tei moso wiligi odoo taba oso to hagee duloso diya gowoolone, o dugo tologo bugulone egeesee takaso, “Odo hagos Godeeyo goo maga to tokenee takoo. Esiga iyo o goo see midilame to abo taka ee dulei koo goomogo. Bei, yayo Godeeyo goo maga to tokenee taka niba olo duso.

⁶⁶ Esiga niyo yimapoo ogoo goo moodolai gooleedo?” diso.

Esemee tei eligili odoo sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso nei egeesee takaso, “Yo tokenee olo tooso, esiga yo talai tekepo,” dee takaso.

* **26:53:** Momaiye mooloogoodoo hedebe ee ma kulodu momaiye 6,000 egeesi meliso. **26:55:** Luka 19:47; 21:37 **26:61:** Yon 2:19-21 **26:63:** Isa 53:7; Mat 27:12 **26:64:** Psa 110:1; Dan 7:13; Mat 24:30 **26:65:** Mat 9:3; Yon 10:33 **26:66:** Lev 24:16; Yon 19:7

⁶⁷ Osoloso diayo yo manolone o mudu mapoo magawo paganiso. Osoloso diayo o howo dugoso gagaloso, yo woolone yimapoo egeesee takaso, ⁶⁸ “Keliso, no tei Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo daga, no odoo agayo woolo?” dee takaga meleeso.

Pitaye Yesuwo goo gagadi
(Maka 14:66-72; Luka 22:56-62; Yon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita epedee moso pee mapoo osee badoboome, tei moso wiligi odoo taba o tou teli sobo heeso sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Nonosee Gelili odoo Yesu bolo silee odoo hee noso,” dee takaso.

⁷⁰ Esem Pitaye odoo susuga eyo howo woola egeesee takaso, “Nayo egee takoo goo ee a gooleedele,” diso.

⁷¹ Osoloso yo dilesa moso beelee osulu miyopoo tobudume, tou teli sobo heeso yo ogoloso odoo abo omapoo tebisamelee mapoo egeesee takaso, “Odo hagee Nasalet odoo Yesu bolo sileeso,” dee takaso.

⁷² Esem Pitaye see to kitulugu sabolo egeesee takaso, “A tei goo taka. Odo egeeyo goo a gooleedele,” diso.

⁷³ Biame deiyepo poogoloso hamamee odoo susuga omapoo tebisamelee oso sibilesa Pita mapoo egeesee takaso, “No tei Yesubolo silee odoo hee noso. Bei, nayo to egee ko ee Gelili odoo oso to keli egeesee masi ko. Esiga nayo to kei oso nee goo ee yilige buguso,” diso.

⁷⁴ Esem Pitaye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Ayo Godeeyo hu hesilone tei taka. Odo egee a gooleedele,” diso. Pitaye egeesee takoloso badoboome kolokolo takaso. ⁷⁵ Esem Pita kolokolo taka duloso Yesuye taka to ee gooleebuguso. Bei, Yesuye yimapoo egeesee taka, “Kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadi bakadio hedebe dalaiso,” diso. Esem yo to egee gooleebuguloso peegoo gadilesa diya gooholone pisaso.

27

Yudas eyo nediliyo woolooma

¹ Gesikolodee mapoo tei moso wiligi odoo tebisa susuga sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa susuga oso to mouloso, Yesu wooloomalame goomoga magooso. ² Osoloso diayo Yesuwo dee tiso tiegisaloso gamalee wiligi odoo taba Paileteeye badebei mapoo ido dilesa yimapoo teneeso.

³ Yesu tiaseli odoo Yudaseeye Yesu tei olo wooloomalame badebei goo ee duloso, diya goheleso. Esem molee ko 30 yayo too ee see tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo tenelame diso. ⁴ Yayo dilesa dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo goo tokenee mauwe nimapoo tiasoo maga, a goo tokenee olo tooso,” diso. Esino wiligi odoo tebisa oso nei egeesee takaso, “Egee ibada goonee. Nee goo. Esiga no nobusomo tekepo moodee,” dee takaso.

⁵ Egeesee taka duloso Yudaseeye molee ko egee tei moso ma kulodu kugobuguloso, see wedi dilesa eyo nediliyo tiso mo mapoo bagagoloso, homo dee ma dokodooga bagagoo sooloso taso.

⁶ Esem tei moso wiligi odoo tebisa oso molee ko misigelone egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee takooso, ‘Molee hagee see tosbilesa molee odoo aboso tenee sabolo hodobo magalai tei,’ deliso. Bei, molee hagee odoo wooloomalai eyo nei tenee,” dee takaso. ⁷ Osoloso diba molee oso goo talai to magoloso bogoso sesepeni moodoogali odoo eyo mi molee

ogoso tooso, Yu odoonee wedioga omapoo boulame. ⁸ Bei egeeseega odoosusuga oso mi egee takolone sawo mi deliso. ⁹⁻¹⁰ Esememe biame omapoo goohagoso Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odooyelemayaye taka to sabolo teibaso. Bei, yayo egeeseetakaso,

“Isalael odoodiayo o su eyo nei magoo molee ko 30 ee tolososese odoohogoso sesepeni moodoogali eyo mi ee tooso, Lodeeye amapoo taka to ee dodolone.”

Pailleteeye Yesuwo goo midi

(Maka 15:2-15; Luka 23:3-5, 13-25; Yon 18:33–19:16)

¹¹ Yesu Loum gamalee odooy Pailleteeye badebei mapoo ido sibume, nei gamalee odoosoyimapoo egeeseetakaso, “No tei Yu odoodia wiligiodoosomo?” diso. Esememe Yesuyeyimapoo nei egeeseetakaso, “O. No olo egee takoooso,” dee takaso.

¹² Esememe tei mosowiligi odootebisa sabolo, osoloso Yu odoodia wiligiodotebisa oso Yesuwo goo magoo opusomoo opusomodi takeme, yayo nei dimapoo to hee takele. ¹³ Esememe Pailleteeye yimapoo egeeseetakaso, “Odoosusuga oso nee goomaga gooopusomoo opusomodi egee takaga, nodusomo?” diso. ¹⁴ Esino Yesuyeto hee takelega poogoomo, gamalee odooygoo egee ogoloso diya dio diso.

¹⁵ Dugo susuga ma kulodu Pailleteeye Yu odoogoomogalame, Godeeye Gababia wo ne biame mapoo odoosusuga oso goomoga odooheneeliga mosoma kuloduga peegootamageeye deliso. ¹⁶ Biame omapoo mesiya hedebe odoosusuga oso gooleedoo ee neliga mosoma kulodu badebeiso, o hu ee Balabas. ¹⁷ Esiga odoosusuga olo mooloogoodeme, Pailleteeye dimapoo egeeseewoosaso, “Ayo odooo gu ee neliga mosoma kuloduga peegooka tamagalaiyo? Balabas o, Yesu, edebeeyo Keliso deli ee tamagalaiyo?” ¹⁸ Egeesi ma kulodu Yu odoodia wiligitebisa oso Yesu mapoo koolone, diayo Yesuyimapoo ido simi goo ee, yo ogoloso olo gooleedooso.

¹⁹ Paillet goo midili odoosoy bili mapoo osee badoboome, osoboyeyimapoo to tenelone egeeseetakaso, “Odoogoo tokeneemauwe omapoo nayo goo hee na moodeeye. Bei, eiyo gesi ayo o goomaga sapootia diya ku tiaga,” dee takaso.

²⁰ Esino tei mosowiligi odootebisa sabolo, osoloso Yu odoodia wiligiodotebisa oso odoosusuga mapoo toso pupulone egeeseetakaso, “Paillet mapoo egeeseetakee, ‘Yesu ono wooloomolone Balabas ono peegootamageeye,’ dee,” diso.

²¹ Esememe Pailleteeye odoosusuga mapoo egeeseetakaso, “Niba ayo odooo gu ee neliga mosoma kuloduga peegootamagalai ee ka goomogolo?” Esememe odoosusuga oso nei egeeseetakaso, “Balabas ono peegooka tamagee,” dee takaga meleeso.

²² Esememe Pailleteeye egeeseetakaso, “Ayo Balabas yo neliga mosoma kuloduga peegootamagooga, hee Yesu edebeeyo Keliso deli ee kaseemoodoolaisomo?” diso.

Esememe nei odoosusuga oso toneligidi takolone egeeseetakaga meleeso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takaso.

²³ Esino Pailleteeye dimapoo egeeseetakaso, “Yayo ogoo gootokeneetooga, niyo yo wooloomalame ka sala?” diso. Esino odoosusuga oso to

diya neligidi egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” demeleeeso.

²⁴ Esemé odoo susuga oso Pailét yayo goomoga goo ee telega poogoome, diba komonolone biligalame see ogoloso, yo howo keedoloso odoo susuga eyo howo woola o dee hapoolone* egeesee takaso, “Niyo odoo hagee wooloomaga, mo goonee, esino nibada goo,” dee takaso.

²⁵ Esemé odoo susuga oso egeesee takaso, “Yo wooloomaga eyo nei iyo ibada holaiso sabolo talaiso,” diso.

²⁶ Esiga Paileteeye Balabas neliga moso maga peegoo tamagooso. Esemé yayo o ha teli odoo mapoo takolone, Yesu we tiso wooloso homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige, dee takaso.

*Ha teli odooso Yesu mane
(Maka 15:16-20; Yon 19:2-3)*

²⁷ Esemé Pailét o ha teli odoo oso Yesu we tiso wooloso Loum gamaleeyo moso mapoo ido palaso. Esemé ha teli odoo susuga sibilesó Yesu domo tobudume toboloso silodabaso. ²⁸ Diba omapoo mooloogoodoloso, Yesu manolone o dugo tigamagoloso see wiligi odoo tebisa oso kali dugo bige sage ee yimapoo kadiso. ²⁹ Osoloso we ti sidoloso o wiligi mapoo kadiloso, o dee deedeé mapoo homo magooso. Osoloso Yesu mapoo manolone yimapoo gauwuloso egeesee takaso, “Yu odoo dia wiligi odoo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dee takaga meleeso. ³⁰ Osoloso yimapoo magawo pogolone, homo o dee mapoo magoo ee see peedeé doloso o wiligi mapoo osee woomeleeso. ³¹ Egeesee soloso koodobuloso ha teli odoo oso dugo Yesuye ka ee tamagoloso see Yesu o dugo kadiso. Osoloso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ido diso.

*Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga
(Maka 15:21-32; Luka 23:26-43; Yon 19:17-27)*

³² Ha teli odoo oso Yesu idoloso Yelusalem mi maga peegoo gadulone, Kulene odoo Saimon tugodooso. Yo tugodoloso homo bulubo magoo Yesuye imado di ee see yayo ime diso. ³³ Diba abaga dino Gologota mi mapoo peledabaso. Mi hu eyo bei ee wiligi ki mi. ³⁴ Diba omapoo sibilesó Yesu mapoo wain i sabolo habili bi gal deli sabolo wuluguloso teneeso. Esino Yesuye howo egee wulo pepooko pia naloso poogooso. ³⁵ Osoloso ha teli odoo oso Yesu homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso tuluguloso, Yesu o dugo pilame diayo yoso dasigeli hee dasigaso. ³⁶ Diba Yesuwo dugo puloso omapoo dobolone yo gibadebeiso. ³⁷ Osoloso edebeeyo Yesu wooloomalai goo eyo bei ee odoo susuga oso gooleedalame, odoo heeso Yesuwo wiligi o poogoo dokodooga to egeesee hoguguloso kalamaso, “Hagee Yesu, Yu odoo dia wiligi odoo taba.”

³⁸ Osoloso mesiya bakadio sabolo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaso. Odoó hee Yesu o dee deedeé dokolo tulugu, osoloso hee o dee dobusu dokolo tulugu diso.

³⁹ Osoloso odoo aboso eli omaga dulone, Yesu ogoloso manolone dia wiligi wabisaso. Osoloso diayo yimaga to tokenee yimapoo takaga meleeso.

⁴⁰ Egeeseelone diayo yimapoo egeesee takaso, “Nayo takolone, tei moso ee guobuguloso biame bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia ka tegelaigona,

^{27:24:} Deut 21:6-9 * ^{27:24:} Paileteeye o dee hapoo eyo bei ee, Yesu woolooma ee o goo tokenee nee dolone ka hapoo. ^{27:25:} Diye 5:28 ^{27:28:} Luka 23:11 ^{27:30:} Isa 50:6 ^{27:34:} Psa 69:21 ^{27:35:} Psa 22:18 ^{27:38:} Isa 53:12 ^{27:39:} Psa 22:7; 109:25 ^{27:40:} Mat 26:61; Yon 2:19

dee taka. Esiga no tei Godeeyo Owolo daga, no homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo meilesa no nediliyo pidi,” dee takaga meleeso. ⁴¹ Osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa dibolosee Yesu manolone egeesee takaso, ⁴² “Yayo odoo abono pidimo siliso. Esino yo epedee eyo nediliyo pidilei tebledoo. Yo tei Keliso, Isalael odoo ibada wiligi odoo daga, yo homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo meilei tekepo. Egeeseega yayo mou ogoloso iyo yimapoo tei talaiso. ⁴³ Yo Godee mapoo tei teliso. Osoloso eyo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee takomo siliso. Esiga iyo epedee yimapoo bamo, Godeeye goomogolone yo pida beleso agalame.”

⁴⁴ Goo hedebe egeesi masi moodoolone, mesiya bakadio onosee homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso molone, Yesu mapoo to tokenee takaso.

Yesuye ta

(Maka 15:33-41; Luka 23:44-49; Yon 19:28-30)

⁴⁵ Osoko oo domo tooboome, mi toowa egee nolugo doloso melee osoko howo bakadio hedebe di poogooso. ⁴⁶ Osoloso neliga melee ee mauwe poogoome, Yesuye to neligidi egeesee iso, “Ilai, Ilai, lama sabakatani.” To hageeyo bei ee egeesi moloso, “Mo Godee, mo Godee, bei kasi maga nayo a ka pagala?”

⁴⁷ Esem e odoo koola omapoo tebisa melee oso to hagee duloso egeesee takaso, “Niba dui. Yo Ilaya i,” diso. ⁴⁸ Osoloso odoo heeso hoguo sibilesa dugo tolosa wain i mei nali mapoo olugu doloso homo sage su mapoo tialogoloso Yesuye nalame o maga mapoo heligiso. ⁴⁹ Esem e odoo aboso egeesee takaso, “Ougo! Ilayaye sibilesa yo tolosa miyomoo mouwa beleso bamo,” diso.

⁵⁰ Esem e biame omapoo Yesu to neligidi idagoloso taso.

⁵¹ Esem e Yesuye ta biame omapoo, tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisi melee ee, dokodooga eyo tologomo abaga mouno miyomoo sabuguso. Osoloso mi halabulone yo toowa gagabuguso. ⁵²⁻⁵³ Osoloso odoo bi goodogamo diso. Esem e Godee o odoo susuga wedia ee hogaduloso see gie badeli tooso. Osoloso odoo bi poogoloso diso. Osoloso Yesu ta maga hogaduloso hamamee, Yelusalem mapoo dilesa dieso nediliyo diba odoo abo mapoo eligiso.

⁵⁴ Esem e ha teli odoo gibadeli odoo sabolo, osoloso odoo yibolo Yesu gibadebei oso mibia simi sabolo, osoloso goo abo omapoo peledaba ogoloso diya obulone egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godeeyo owolo doo,” diso.

⁵⁵ Esem e sobo abo Gelili abaga Yesubolo sibadee oso eli sage abaga Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome balaga meleeso. Sobo hagee biaso Gelili abaga Yesubolo sibulone yo pidiso. ⁵⁶ Sobo hagee bia dima kulodu Meli-Magadalin, osoloso Yemes dio Yosep dio dibada owee Meli, osoloso Sebediyo osobo sabolo omapoo dobolone balaga meleeso.

Yesu bi ma kulodu magoo

(Maka 15:42-47; Luka 23:50-56; Yon 19:38-42)

⁵⁷ Habedee bi bei odoo hee Alimatiya mi maga simiso. O hu ee Yosep. Yinosee Yesuwo hamamee dili odoo hee yoso. ⁵⁸ Esiga yayo dilesa Paillet mapoo Yesuwo kou talame woosaso. Esem e Pailleteeye o odoo mapoo

takolone, Yesuwo kou ee Yosep mapoo tenee, dee takaso. ⁵⁹⁻⁶⁰ Esemee Yosepeeye Yesuwo kou toloso dugo dia heliyeso tiadoloso o bi dia yo ou poogoo ee ma kulodu magooso. Osoloso wulu ou mapoo yo toowa bidigamo dileso kisiloso diso. ⁶¹ Biame omapoo Meli-Magadalin dio osoloso Meli hee dio wulu koola omapoo dobolone balaga meleeso.

Yesuwo bi gidebei

⁶²⁻⁶³ Osoloso biame hee mapoo Yu odoowo hasali biame omapoo, tei moso wiligi odoow tebisa sabolo, osoloso Pelisi odoow oso Paileteeye badebei mapoo dileso egeesee takaso, “Wiligi odoow, iba goo hagee gooleebuguso. Goo ee, gamenee takeli odoow Yesu hagoso gie badolone egeesee takeliso, ‘Yo bi ma kulodu biame bakadio poogoloso see biame hee mapoo hogabileiso,’ dee takeliso. ⁶⁴ Esiga iba goomogo, nee odoow oso biame bakadio hedebe di ee ma kulodu bi egee medee gidabalame. Bei, o hamamee dili odoow oso sibilesi o kou heli toloso see wulo gamenee takolone, Yesu olo hogaduloso dina, dee takeeyaga. Egeesega hamamee gamenee taka goo hagoso daga yayo gamenee taka goo ee dagadileiso.”

⁶⁵ Esemee Paileteeye egeesee takaso, “Niba mo ha teli odoow abo gilimado dileso bi egee medee gidebee,” diso. ⁶⁶ Esemee diba susuga dileso bi omapoo dobolone yo ou yoso kisi mapoo eli peeso, odoow heeso mada sibilesi yo peegoo bidibugu beleso agalame. Osoloso gidebeli odoow mapoo takolone, medee gidebeeye, dee takaso.

28

Yesu ta maga hogadi

(Maka 16:1-10; Luka 24:1-12; Yon 20:1-10)

¹ Yu odoowo hasali biame oso dileso koodobuloso biame hee mapoo gesikolodee Meli-Magadalin dio osoloso Meli hee dio Yesuwo bi agalame diso.

² Diba bi mapoo diyadaga molome, haga booloogelega mibia toowa simiso. Esemee Lodee o momaiye oso Kei mi ma dokodoooga sibilesi yo peegoo bidi buguloso ee ma dokodooo biaso. ³ Yo dugo diya heliye kaloso, o su maga diya gadee magoloso badoboome egeiso. ⁴ Esemee bi gidebeli odoow oso diya obugulone kikiliga oso homodobuloso wulu wedia masi meleeso.

⁵ Esino momaiye oso sobo bakadio mapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. A gooleedooso, niba Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga ee esiamo silesibo. ⁶ Yo hamapoo koo moloso. Yo to eyo taka ee dodolone yo see hogado diso. Esiga niba sibilesi o kouso melee mi mapoo ege. ⁷ Osoloso niba see saga dileso o hamamee dili odoow mapoo egeesee takee, ‘Yesu ta maga see hogado dina. Osoloso yo malalo dileso Gelili mapoo diba bamoloso. Diba omapoo dileso yo agalaiso,’ dee takee. Mo to ayo nimapoo taka ee na boobado bigi.”

⁸ Egeesee taka duloso sobo diba obulone see saga wedi dileso o hamamee dili odoow mapoo takalame diya goomoga sabolo diyadeeso. ⁹ Diba diya goomoga sabolo diyadaga molome, haga booloogelega Yesuye eli domopoo diba tugodoloso egeesee takaso, “Emegei,” diso. Esemee sobo bakadio hagoso yimapoo sibilesi gauwuloso dobolone, o homo mapoo toloso o hu dokodoo poudooso. ¹⁰ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba haga

na ebi. Niba dilesos mo hamamee dili odoo mapoo takee, diba Gelili mapoo dilesos omapoo a agalaiso,” dee takaso.

Odoo bi gidebeli odoo ee moleeso howo gaga

¹¹ Sobo bakadio hagoso Yesu o hamamee dili odoo mapoo takalame osee diyadaga molome, odoo bi gidebeli odoo aboso dilesos tei moso wiligi odoo tebisa mapoo goo susuga odoo bi omapoo peledaba ee takaso. ¹² Egeesee taka duloso tei moso wiligi odoo tebisa oso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa sabolo to mouso. Esiga diba dieso to magoo ee dodolone, molee toowa odoo bi gidebeli odoo mapoo tenelone egeesee takaso, ¹³ “Niyo odoo susuga mapoo egeesee takee, ‘Niba gesi tiesamolome, Yesu o hamamee dili odoo oso mada sibilesos Yesuwo kou todina,’ dee takee. ¹⁴ Osoloso gamalee odoo Paileteeye goo hagee duloso kamanaga, iyo yo hemisilame, nibada goo medee moodoolaiso,” dee takaso. ¹⁵ Esemee odoo bi gidebeli odoo oso molee tolosos, goo diayo moodeeye dee taka goo ee moodoosos. Goo egeesi maga gamenee taka goo hagee Yu odoosos dima kulodu osee takomos silesibosos.

Yesuye o hamamee dili odoo diye di

(Maka 16:14-18; Luka 24:36-49; Yon 20:19-23; Diye 1:6-8)

¹⁶ Yesu o hamamee dili odoo 11 oso Gelili mapoo dilesos Yesuye taka to ee dodolone mubi hee mapoo palasos. ¹⁷ Diba omapoo pelesos Yesu ogolosos yimapoo goomoga poudosos. Esino dima kulodu odoo aboso yo tei Yesudoo dolosos tei tele. ¹⁸ Esemee Yesuye dima hegi sibilesos egeesee takaso, “Kei mi sabolo osoloso mipoo hamapoo goo susuga ee balai kitulugus amapoo olo teneesos. ¹⁹ Esiga niba mipoo susuga omapoo debeli odoo susuga mapoo dilesos, diayo amapoo tei tolosos mo hamamee dili odoo dalame, Godeeyo to tekepo takomos di. Egeeseelone diba Mayo hu maga, osoloso Owolos mo hu maga, osoloso Dio Tei eyo hu maga diba howo olugi. ²⁰ Osoloso ayo kokodos taka to susuga niyo dodomos silesibilame nimapoo tenee ee see dimapoo eligi, diayo to egee dodolone ka dabalame. Esiga niba goo hagee medee gooleede, epedee hamaga bei mooloogolosos mi hoo poogoo mapoo duga, ayo biame susuga nibolos hodobos badalaisos.”

Maka To tekepo Makaye hogugu

Maka booka goo eyo bei

Maka yo Yesuwu hamamee dili odoonee. Esino iba gooleedele, Yesuye goo moodoomo sileeme ee agalame, yinosee Yesubolo hodobo sileeso. Yayo Polo dio Banabas dio pidimo siloso, see hamamee Pita pidilone badebeiso. Makaye to hagee Yu odoonee mapoo hoguguloso teneeso, diayo Yesu mapoo tei talame. Yayo to hagee ma kulodu goo toowa hagoso. Goo ee, Yesuye kitulugu oso Saitenso kitulugu ee dagadiso. Bei, Yesuye mipoo hamapoo silone, odoo paigiga tekepo moodoomo silone, goo toowa opusomo di moodoomo sileeso. Osoloso bo holo onosee odoo ma kuloduga peegoo hasiso bugu domo sileeso.

Odoo howo oluguli, Yoneeye to tekepo taka goo

(Mat 3:1-12; Luka 3:1-18; Yon 1:19-28)

¹ To tekepo bei mooloogoo hagoso, Godeeyo owolo Yesu Kelisowo goo. ² Daga hoogoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye o booka mapoo Godeeye Yesu mapoo to taka egeesee hoguguso:

“Ayo mo to tosili odoo malalo diye dalaiso.

Osoloso yayo dilesos nee eli moodoolame.

³ Miwe poogoo mi omaga edebeeyo egeesee idagoo,

‘Lodee yayo sibilei eli moodee.

Osoloso medee hoodo magee.’”

⁴ Yonee odoo howo oluguli miwe poogoo mi mapoo peledoboloso, yayo odoo howo ogusulone to tekepo takolone egeesee takaso, “Nibada goo tokenee mapoo miligi pialoso howo ogusige. Eseega Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,” dee takemeleeso. ⁵ Yudiya mi mapoo debeli mosobia sabolo, osoloso Yelusalem mi toowa mapoo debeli odoo susuga oso Yoneeye to taka ee dulame sibadeeso. Diba Yoneeye taka to ee duloso dibada goo tokenee yilige bugume, Yoneeye diba Yoden howo mapoo howo oluguso. ⁶ Yonee yo kemol be too oso dugo dusa kaloso silone, gala koloso bagi mapoo gudu masi kaloso siliso. Osoloso nei yayo nali ee tapala toowa sabolo koo sabolo nali. ⁷ Yayo odoo susuga mapoo egeesee takeliso, “Odoos hee ama hamamee sibileiso. Yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi. A tekeponee, o homo bei mapoo gauwulosos o homo bi ee pidigilei. ⁸ Ayo niba howodeeso oluguso. Esino hamamee yayo Dio Tei nima kulodu tenelaiso.”

Yesu howo olugu sabolo kuku sabolo

(Mat 3:13–4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Haga booloogelega Yesu Gelili mi toowa ma kulodu mi pepooko Nasalet omaga sibume, Yoneeye yo Yoden howomoo howo oluguso. ¹⁰ Yesu howomoo gasibileso egeino, Kei mi osulu yamagolosos Dio Tei oso molo masi pusibileso yimapoo pubalegeme egeiso. ¹¹ Osoloso Kei mi ma dokodooga to egeesee taka, “No ayo gooma mo holo nosos, a namapoo diya goomogos,” dee takaso. ¹² Osoloso biame omapoo Dio Teiso Yesu miwe poogoo mi

omapoo diye diso. ¹³ Yesu biame 40 omapoo gala seebee sabolo badoboome, Saitenso kuku demeleeso. Esino Godeeyo momaiye sibilesyo yo pidiso.

Yesuye di kebigeli odoo bakadio bakadio di gilimadoo goo
(Mat 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Yu odoo dia wiligi odoo taba Helodeeeye, Yonee neliga moso ma kulodu husuloso hamamee, Yesu yo Gelili mi toowa mapoo dilesyo, to tekepo Godee maga simi takomo siliso. ¹⁵ Yayoo egeesee takaso, “Biame tekepo olo simiso, osoloso Godeeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei koola toobooso. Esiga niba goo tokenee maga miligi pialoso, to tekepo mapoo tei te.”

¹⁶ Biame heeso, Yesu Gelili abei palaga maga dimeleeno, di kebigeli odoo bakadio Saimon dio omolo Endulu dio peiso di giligamolome yayo egeiso. ¹⁷ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba ama hamamee sibadee, ayo niba odoo gilimeli eligileiya.” ¹⁸ Esemee diba Yesuwo to duloso, dia pei omapoo saga poogoloso, see Yesubolo hodobo diyadeeso.

¹⁹ Osoloso yo pepooko hoogoo dilesyo, di kebigeli odoo abo Sebediyo owolo bakadio, Yemes dio omolo Yonee dio du ma kulodu dobolone pei moodoomolome egeiso. ²⁰ Osoloso Yesu diba ogoloso, yayo diba gilimadoo. Esemee diayo dulone o tou telagali odoo sabolo ama Sebedi sabolo du ma kulodu gilimane poogoloso, Yesubolo hodobo diyadeeso.

Odo bo holo pala
(Luka 4:31-37)

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo simiso. Osoloso Yu odoowo hasali biame hee mapoo, Yesu howo gisili moso omapoo peleso, Godeeyo to eligilame bei mooloogoo. ²² Odo susuga yayo eligi du oso diya howoogadoo. Bei, yayo eligi ma kulodu tei eligili odoo oso eligi egeesi masi koo eligime. Esino yayo odoo diya kitulugu oso eligi masi eligiso. ²³ Epedee omapoo, howo gisili moso ma kulodu odoo bo holo pala hee omapoo badebeiso. Yayoo to neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, ²⁴ “Yesu Nasalet odoo, nayo imapoo ogo goo moodoolame ka simiyo? Nayo hamapoo iba tokenee palame ka simiyo? A gooleedooso, no Godeeyo tei odoo.”

²⁵ Yesuye bo holo mapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “No to koodobuloso, odoo ma kuloduga peegoo di,” diso. ²⁶ Esemee bo holo oso odoo ma kulodu badolone neligidi kikeligameleso gwa sabolo peegoo gadiso.

²⁷ Esemee odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadoo, osoloso diesono nei woosa nei woosa diso, “Goo hagee ogo goowo? Eligili goo hagee dia, osoloso yayo kitulugu sabolo eligi. Bei, edebeeyo bo holo mapoo to takooga, peegoo koo gadili. Esino Yesuye bo holo mapoo to takooga, diba o to mapoo mesiloso peegoo gadiliso.” ²⁸ Esemee Gelili mi toowa mapoo odoo susuga goo ee saga takomo diyadeeso.

Yesuye odoo paigiga tekepo moodoo
(Mat 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Howo gisili moso poogoo dilesyo, Yesu Yonee sabolo Yemes sabolo, Saimon dio Endulu dio dibada moso mapoo diso. ³⁰ Saimonowo nalobo paiye kolo dei moodoome debi mapoo tiameleeso. Diayo Yesu mapoo sobo paiye eyo goo takaso. ³¹ Osoloso Yesuye sobo paiye mapoo dilesyo, o dee mapoo toloso, “Tebee,” diso. Esemee paiye kolo dei saga yimaga koodo diso. Esemee yayo dimapoo nei teneeso.

³² Habe osoko todobume odoo abo oso odoo paigiga sabolo bo holo paladee odoo sabolo Yesu mapoo iyado sibadeeso. ³³ Osoloso Kapeniyum mi toowa mapoo debeli odoo susuga oso Yesuye odoo paigiga moodoo ee agalame, osulu miyopoo mooloogoodooso. ³⁴ Esemé Yesuye odoo paigiga opusomo opusomo di yayo takeme tekepo poloso weido diso. Osoloso bo holo odoo ma kulodu debei peegoo hasisilone dimapoo egeesee takaso, “Mo goo na takee,” diso. Bei, bo holo susuga oso Yesu yo Godeeyo owolo doloso diba gooleedooso.

Yesuye Gelili mi toowa mapoo to takomo di goo
(Luka 4:42-44)

³⁵ Gesikolodee mi hadobilega, Yesu tia maga hogabuloso moso poogoo dileso, obusomo odoo koola mauwe mi mapoo Godee mapoo takalame diso. ³⁶ Hamamee Saimonbolo debei odoo abo sabolo Yesu esiamo silesibiso. ³⁷ Diayo yo ogoloso yimapoo takaso, “Odoosuga oso no esia moloso,” diso. ³⁸ Yesuye nei egeesee takaso, “Iba mi abo mapoo dimo, omapoo dileso Godeeyo to takalame. Bei, a goo egee talame ka simi.” ³⁹ Osoloso yo Gelili mi toowa ma kulodu mi pepooko susuga mapoo dileso, Yu odoowo howo gisili moso susuga ma kulodu Godeeyo to takomo sileeso. Osoloso bo holo odoo ma kulodu paladee peegoo hasiso bugu demeleeso.

Yesuye odoo agagisa bia tekepo moodoo
(Mat 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Odoosuga bia Yesu mapoo sibilesi ebiso miyomoo tugusaloso egeesee howaso, “Nayo a tekepo moodolai goomogoga, a tekepo moodée.” ⁴¹ Yesuye yo diya sooloo dolone o kolo mapoo sigolone yimapoo egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai, a goomogo. Esiga no tekepo pe.” ⁴² Esemé epedee omapoo o kolo mapoo agagisa bia mauwe poogooso. ⁴³ Yesuye yo diye dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, ⁴⁴ “Nayo dileso no ayo tekepo pa goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino, nee su tekepo pa goo ee, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mapoo dileso eligi. Osoloso nee su tekepo pa omaga emegei di bi tenee, Moseseeye tei magoo goo ee dodolone, odoo susuga oso ogoloso tekepo pa ee gooleedalame.” ⁴⁵ Esino yo Yesuwo to mapoo tei telega poogoloso, odoo susuga mapoo o agagisa bia tekepo moodoo goo ee oposususo. Bei egeesi maga Yesuye mi kamapoo disomo, odoo susuga oso Yesu agalame diya mooloogoodoo diso. Esemé Yesu mi abo mapoo odoo howo woola sile. Esino yo mi odoo mauwe mapoo bado neme, edebeeyo mi opusomo opusomo di maga yayo badebei mi mapoo yo agalame sibadee demeleeso.

2

Odoosuga kakawa poogoo moodoo
(Mat 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Biame abo poogoloso hamamee, Yesu see Kapeniyum mi mapoo wedi sibume, edebeeyo Yesuye simi ogoloso, mi omapoo saga takomo diso. ² Osoloso odoo susuga sibilesi, o moso kulodu sabolo peegoo sabolo omapoo diya mooloogoodoome, Yesuye dimapoo Godeeyo to eligi meleeso. ³ Esemé mi omapoo odoo su kakawa poogoo badebei ee, odoo bakadio bakadio di oso kida mapoo tiediloso imado sibadeeso. ⁴ Osoloso diayo yo Yesuye badebei omapoo todilame goomogaso. Esino odoo beiga Yesu mapoo dilei

eli egele. Esemе diayo odoо su kakawa poogoo kida sabolo moso omu ma dokodoo imado palaso. Osoloso Yesuye to kemelee domo omaga seme ou tologo poogoloso tiso kida mapoo bagagoloso kida sabolo moso kulodu toosooso. ⁵ Diayo odoо su kakawa poogoo moso omu maga toosoosolo goolee, odoо egee yayo moodoolai teiba doloso, Yesuye dia tei too ogoloso, odoо su kakawa poogoo mapoo takaso, “Mo odoо, nee goo tokenee ee olo hapoloso boobado buguso.”

⁶ Esemе tei eligili odoо omapoo dobolone dieso nediliyo egeesee gooleemeleeso, ⁷ “Odoо hagoso kaseme egeesee ka takayo? Yayo Godee dagadilame see, esino goo tokenee hapeli hedebe Godeeso.”

⁸ Yesu o dio oso diayo dibada sooloo ma kulodu goolee melee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Niyo kasi maga nibada sooloo ma kulodu egeesee ka goolee malala? ⁹ Niba odoо su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoо su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo olo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu ee niyo gooleedalame. Esino ayo yimapoo takoo ‘No toboloso nee kida toloso di,’ daga, yo toboloso duga, odoо tekepo peli kitulugu amapoo molo doloso niyo gooleedalaiso. ¹⁰ Esino Odoо Holo amapoo kitulugu olo teneeso, mipoo hamapoo goo tokenee hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso.” Osoloso yayo odoо su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, ¹¹ “No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di,” diso.

¹² Diayo balaga molome, odoо su kakawa poogoo osoogoo hogabuloso, o kida toloso saga diso. Diayo odoо su kakawa poogoo oso toboloso di ogoloso diya howoogadooso. Osoloso Godee mapoo goomoga poudooso. Osoloso diayo egeesee takaso, “Iba daga goo hageesee koo egeli.”

Yesuye Libai idoo goo
(Mat 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yesu Gelili abei palaga maga see wedi dimeleeno, odoо susuga sibilesiо yimapoo mooloogoodoome, yayo Godeeyo to dimapoo eligi meleeso. ¹⁴ Yesu abei palaga dulone egeino, odoо Alpiyes eyo owolo Libai tekisi molee misigeli moso kulodu badoboome egeiso. Osoloso Yesuye yimapoo takaso, “Ama hamamee sibe.” Esemе Libaiye toboloso Yesuye di hamamee diso.

¹⁵ Habe Yesu Libaiyo mosopoo badebeino, tekisi molee misigeli odoо bei sabolo, goo tokenee teli odoо abo sabolo, osoloso Yesuwo hamamee dili odoо sabolo, Yesubolo nei nameleeso. Odoо bei hageesee oso yimapoo hamamee dili odoо. ¹⁶ Esino Yesu tekisi molee misigeli odoо sabolo, osoloso goo tokenee teli odoо sabolo nei namolome, tei eligili Pelisi odoо oso ogoloso, o hamamee dili odoо mapoo egeesee woosaso, “Bei kasi maga Yesuye tekisi molee misigeli odoо sabolo goo tokenee teli odoо sabolo nei nolone ka badabala?”

¹⁷ Esemе Yesuye to hagee duloso nei dimapoo egeesee takaso, “Odoо paille poogoo ee melesenee neli odoо mapoo koo diya. Esino odoо paiye melesenee neli odoо mapoo ka diya. Ayo simi hagee, Godeeyo howo tekepo teli odoо doloso gweli odoо ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odoо doloso gooleedoo odoо ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi.”

Nei tei doloso dabalai goo
(Mat 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Biame aboso Yonee odoo howo oluguli o hamamee dili odoo sabolo, osoloso Pelisi odoo oso Godee mapoo takolone dobolone, nei tei doloso debeliso. Biame hedebeso odoo aboso sibilesa Yesu mapoo egeesee woosaso, “Yoneeyo hamamee dili odoo sabolo, osoloso Pelisi odoowo hamamee dili odoo oso, nei tei doloso debeliso. Bei kasi maga nee hamamee dili odoo ee nei tei delega ka dabala?” diso.

¹⁹ Esemme Yesuye dimapoo wudu takolone nei egeesee takaso, “Sobo hulei odoo oso sobo hulame nei mopoodoo doloso o odoo gilimileiso. Egeesee ga o odoo susuga sibilesa gooholone nei tei doloso dabalaisomo? Haye. Diba goomoga sabolo sobo huli odoo sabolo hodobo dobolone nei nolone hodobo dabalaiso. ²⁰ Esino biame heeso sobo huli odoo ee dimaga peegoo ido duga, diba nei tei doloso dabalaiso,” diso. ²¹ Yesuye wudu takolone see egeesee takaso, “Edebeeyo dugo nape mapoo dugo dia koodoloso omapoo opodoloso koo dusiya. Bei, dugo egee hapoloso magooga, dugo dia oso gawoolone sesegawe oso, dugo nape ee tologodoloso ou toowa moodolaiso. ²² Osoloso see edebeeyo wain i dia katolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seeya. Bei, wain i dia oso kitulugu oso katolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee hodalaiso. Osoloso katolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. Esiga wain i dia ee medee katolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo,” dee takaso.

Yu odoowo hasali biame goo
(Mat 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Yu odoowo hasali biame heeso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo witi wo ko segei ee ma kuloduga diyadaga meleeso. Osoloso Yesu o hamamee dili odoo oso witi wo ko gooloogaloso nalagamo diyadeeso. ²⁴ Esemme Pelisi odoo oso ogoloso Yesu mapoo egeesee woosaso, “No ege, bei kasi maga nee hamamee dili odoo oso iyo hasali biame mapoo witi wo ko ka gooloogayo? Diayo ibada tei gababuoso,” diso.

²⁵ Yesuye nei egeesee takaso, “Wiligi odoo taba Deibidiye o odoo sabolo houdume, Deibidiye goo moodoo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu, niyo hesigeleyo? ²⁶ Abayata yayo Godeeyo tei moso wiligi odoo toboloso badebei omapoo, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadileso tei wo toloso o odoo sabolo neso. Esino tei wo hagee ibada tei ee dodolone, Godee ogo odoo ogo doloso domo debeli odoo hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odoo sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso. ²⁷ Godeeye edebeeyo hasali biame ee pidilame ka moodele. Godeeye odoo pidilame hasali biame ka moodoo. ²⁸ Esiga niyo hasali biame egee Odoo Holo ayo wiligi doloso ka badoso,” diso.

3

Yesuye odoo dee hodio seeseegedoo poogoo tekepo moodoo
(Mat 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Yesu see Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu gapeleso egeino, odoo dee hodio seeseegedoo poogoo badoboome egeiso. ² Pelisi odoo aboso Yesu tokenee odoo dalame, Yesuwo goo ee medee balagamo silesibiso. Egeeseelone Yesuye dia hasali biame mapoo odoo dee hodio seeseegedoo poogoo tekepo moodabeleso bologolone debeiso. ³ Esemme Yesuye odoo dee

hodio seeseegedoo poogoo mapoo egeesee takaso, “No bia omaga tebee, odoo susuga oso agalame.”

⁴ Osoloso Yesuye Pelisi odoo mapoo egeesee woosaso, “Ibada tei goo oso ibada hasali biame mapoo ogooo takoosomo? Biame omapoo goo tekepo talai ee tekepowa? O, goo tokenee talai ee tekepowa? Osoloso tei goo oso imapoo ibada hasali biame omapoo odoo gie badeli pidilei goo ee takoosomo? O, odoo gie badeli wooloomalai goo ee takoosomo?” diso. Esino Pelisi odoo oso Yesu mapoo to nei takele.

⁵ Dibada sooloo ma kuludo mesili goo mauwe poogoloso debeli ogoloso, Yesuye sooloo deleme kamana sabolo dimapoo egeino, odoo dee hodio seeseegedoo poogoo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode.” Esemе odoo egee o dee hoododeme, dee egee tekepo paso. ⁶ Esemе Pelisi odoo oso Yu odoowo howo gisili moso maga peegoo dilesa, Helodeeyo mooloogoodoo odoo tugodoloso, diayo Yesu tolosa wooloomalame diesono to mousa.

Odoo susuga oso Yesuye di hamamee di

⁷⁻⁸ Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Gelili abei mapoo dime, odoo mooloogoodoo toowa oso Yesuye di hamamee diyadeeso. Odoo susuga oso goo Yesuye moodoo duloso yimapoo sibadeeso. Odoo susuga hagee mi opusomo opusomo di mi hamaga sibadee: Gelili mi toowa, Yudiya mi toowa, Yelusalem mosobia, Idumiya mi toowa, Yoden howo hodio hoogoo debeli Taya mi toowa sabolo Saidon mi toowa omaga sibadeeso. ⁹⁻¹⁰ Esemе Yesuye odoo paigiga abo tekepo moodoome weido diso, osoloso odoo paigiga abo oso yimapoo sigilame hegi pupugamo sibume, yayo o hamamee dili odoo mapoo takaso, “Niba du hee tosibe, bei abei palaga omapoo odoo diya mooloogoo deeyaga,” diso. ¹¹ Odoo bo holo paladee oso Yesu ogoga, diayo o homo beiyopoo gauwuloso goolone egeesee takeliso, “No Godeeyo owoloso,” diso. ¹² Esemе Yesuye odoo bo holo paladee omapoo to kitulugu sabolo egeesee takeliso, “Nayo odoo abo mapoo a Godeeyo owolo dee na takee,” dee takeliso.

Yesuye odoo 12 gilimadoo (Mat 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Yesu mubi ma dokodoo peleso yayo goomoga odoo hesigaloso yayo gilimademe, diba yimapoo sibadeeso. ¹⁴ Yesuye odoo 12 hesigaloso dimapoo egeesee takaso, “Niba abolo sile sibileiso, osoloso ayo niba diye dalaiso, Godeeyo to takomo sile sibilame. ¹⁵ Osoloso, ayo nimapoo kitulugu tenelaiso, odoo bo holo pala peegoo hasisilame.” ¹⁶ Yesuye gilimadoo odoo 12 dia hu hagoso: Saimon (odoo hagee Yesuye o hu hee Pita hediso); ¹⁷ osoloso Sebediyo owolo bakadio Yemes dio omolo Yonee dio (Yesuye hu hee hedi Bowaneges. Hu eyo bei ee to kei wei masi weli); ¹⁸ osoloso Endulu, Pilipi, Batolome, Matiyu, Tomas, Alpiyeseyo owolo Yemes, Tadiyes, Loum gamalee mapoo ha teli odoo Saimon-Selot, ¹⁹ osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoo dimapoo tiasooso).

Yesu dio Belsebul dio (Mat 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Esemе Yesu o odoowo moso mapoo wedi dilesa badoboome, odoo susuga oso see diya mooloogoodooso. Esemе Yesu sabolo o hamamee dili

odoo sabolo diayo nei nalai biame egele. ²¹ Esemе o soosoo goo egee dulo, yo halaboomo sila pele dolone, yo dibada mosopoo ido dilame sibadeeso.

²² Esino tei eligili odoo Yelusalem maga sibadee oso egeese takaso, “Yesu yo bo dia wiligi odoo taba Belsebul (Saiten o hu hee) o kulodu badoso. Esiga yayo bo wiligi taba oso kitulugu maga bo holo peegoo hasiso bugulone ka silo.”

²³ Esemе Yesuye tei eligili odoo gilimadoloso wudu takolone egeese takaso, “Saiten odoo ma kulodu badebei dieso nediliyo peegoo kasee hasiso bigileiyo? Eli mauwe. ²⁴ Mi toowa mapoo debeli odoo oso abo puloso dieso nediliyo ha toga mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. ²⁵ Osoloso soosoo heeso abo puloso dieso nediliyo ha toga soosoo egee dabalaimе, tokenee palaiso. ²⁶ Osoloso Saiten eyo nediliyo o odoo sabolo ha toga, yayo kitulugu sagelaimе, omapoo mauwe pagalaiso. ²⁷ Esiga odoo heeso kitulugu odoo eyo mosopoo bi heli talame gooleega, yo daga kitulugu odoo tiso tiamagalaiso. Osoloso hamamee o moso kulodu peleso, o bi heli talaiso. ²⁸ Esiga ayo nimapoo taka, goo tokenee susuga edebeeyo teli sabolo, osoloso to tokenee Godee mapoo takeli ee Godeeye hapoloso boobado bigileiso. ²⁹ Esino odoo agayo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o goo tokenee egee hapalaimе, o goo tokenee moloso kookaiyo osee malaiso.”

³⁰ Yayo goo hagee dimapoo takaso, bei diayo yo bo holo paladee dee takeme.

Yesuwo owee sabolo omolo dio sabolo
(Mat 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Yesuwo owee sabolo omolo dio Yesuye eligimelee moso mapoo peled-abaso. Diba Yesubolo to kalame peegoo tebisa molome, odoo heeso Yesu takalame moso kulodu gadiso. ³² Esemе odoo susuga Yesubolo debei odoo diayo ogoloso Yesu mapoo egeese takaso, “Noowee sabolo no molo dio oso peegoo no esia molo.”

³³ Yesuye dimapoo eligilame to nei woosaso, “Mo wee sabolo molo dio odoo ogumo?”

³⁴ Osoloso see Yesuye odoo buluma omapoo ogogolone egeese takaso, “Hamapoo ege, hagee mo wee sabolo molo dio oso. ³⁵ Odoo agayo Godeeye goomoga goo tomo siloga, diba tei molo dio osoloso mo wee dio oso.”

4

Witi ko segeli odoo eyo goo maga wudu taka
(Mat 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Yesuye Gelili abei palaga odoo susuga mapoo see tobu eligimeleeso. Esino odoo susuga yimapoo mooloogoodeme, yo du ma kulodu mele-doboloso buloso pepooko hoogoo dileso omaga to takaso. ² Yesuye wudu taka susuga dimapoo eligiliso. Yayo eligilone dimapoo takaso, ³ “Niba dui. Odoo hee ko segelame diso. ⁴ Yo omapoo ko kukobugumo sileeno, ko abo eli domopoo misigedibaso. Esemе só aboso sibilesso neso. ⁵ Osoloso ko abo yugogisi mi mapoo misigedibaso. Esemе mi sebega saga palaso. ⁶ Esino osoko pa oso dei moodoome siligaloso wediaso. Bei, too mi ma kulomoo gameilega. ⁷ Osoloso ko abo we ti bei kookoone poogoo omapoo misigedibaso. Esemе we ti ko sabolo palaso. Esino we tiso ko eyo bou

tiademe dadailoso ko pele poogooso. ⁸ Osoloso ko abo mi medee tekepo mapoo misigediba oso medee tekepo kauwa palaso. Osoloso ko paso, su aboso ko 30 egeesi paso, osoloso abo ko 60 egeesi paso, osoloso abo ko 100 egeesi paso.”

⁹ Yesuye egeese takaso, “Niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui.”

Yesuye wudu taka goo eyo bei
(Mat 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ Hamamee Yesu obusomo badebeino, o hamamee dili 12 odoo sabolo, osoloso odoo abo yimapoo mooloogoo doloso debei odoo oso yimapoo, yayo wudu taka goo eyo bei woosaso. ¹¹ Esemee Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee daga mada meleeso. Esino nimapoo woola yilige bigileiso. Esino peegoo debeli odoo mapoo ayo wudu takeliso. ¹² Esiga Aisayaye taka hagee peegoo debeli odoo maga taka, ‘Diayo medee hodu dilesa agalaiso.

Esino goo eyo bei diayo ogoloso gooleedalaime.

Osoloso diba medee hodu dilesa to taka duleiso.

Esino goo eyo bei diayo medee gooleedalaime.

Diayo gooleedoo diepi, dibada goo tokenee maga miligi pialoso,

Godeeye goo tokenee hapoloso hoobado bigiliyo, ‘diso.”

Yesuye ko segei eyo bei taka
(Mat 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Yesuye o hamamee dili sabolo odoo abo dimapoo egeese takaso, “Bei kasi maga niba wudu taka hagee medee kibiya gooleedelega ka pagala? Wudu taka hageeyo bei niyo medee kibiya gooleedelega poogooga, wudu taka abo nimapoo ayo takooga, niyo kasee gooleedalaisomo? ¹⁴ Ko edebeyo kukobigili ee Godeeyo to oso, osoloso yayo to eege odoo mapoo takeliso. ¹⁵ Esiga odoo abo ko oso eli domopoo misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to duliso. Esino Saitenso saga sibilesa Godeeyo to dibada sooloo ma kulodu melee yayo peedee deliso. ¹⁶ Osoloso odoo abo ko yugogisi mi mapoo misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to taka duloso goomoga sabolo saga teliso. ¹⁷ Esino Godeeyo to oso dia sooloo ma kulodu too medee koo meili. Esiga diayo Godeeyo to duloso biame deiyepo mapoo tei teliso. Esino diayo Godeeyo to mapoo tei too goo maga hegi goo sabolo osoloso dala goo oso dimapoo siboga, diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso. ¹⁸ Osoloso odoo abo ko oso daga we ti kauwe kadee mapoo misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso tei teliso. ¹⁹ Esino mipoo hageeyo gie badeli goolee sabolo, osoloso bi bei doloso badalai goolee sabolo, osoloso tokenee goo goolee sabolo oso dibada tei too tokenee peliso. Egeesi maga diayo tei too goo oso homokoko masi koo peli. ²⁰ Osoloso odoo abo ko mi tekepo mapoo misigediba egeesi masi doso. Diayo Godeeyo to duloso tei teliso. Osoloso diba Godeeyo to duloso dibada sooloo ma kulodu Godeeyo to oso homokoko masi peliso. Esiga odoo aboso homokoko masi 30 egeesi peliso, osoloso aboso homokoko 60 egeesi peliso, osoloso aboso homokoko 100 egeesi peliso.”

Keme maga wudu taka goo
(Luka 8:16-18)

²¹ Osoloso Yesuye dimapoo wudu takolone woosaso, “Odo heeso keme pouloso gadeebugu ee gooloogoolame, tolo ma hemidu o, debi ma hemidu

mada magelisomo? Haye, yo keme pouloso dokodoo woola mageliso. ²² Goo susuga epedee hamapoo mada egee molo, see hamamee gooleedalame gadeebugu mapoo woola peledabalaiso. ²³ Niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui.”

²⁴ Osoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “To niyo du medee goolee. Niba to hagee medee kibiya gooleedoga, goo abo niyo medee gooleedalaiso. ²⁵ Esiga to taka duli odoo mapoo Godeeye goo goolee tekepo bei tenelaiso. Esino edebeeyo mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee tekepo pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso.”

Yesuye witi ko oso pala omaga wudu taka
(Mat 13:31-34; Luka 13:18-19)

²⁶ Yesuye see wudu takolone egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso witi ko o homolee mapoo segeiso. ²⁷ Osoloso yo biame susuga, gesi susuga tialo hogabuo tialo hogabuo dolone witi ko oso pala, yo gooleede. ²⁸ Witi ko segei eyo mi naga obusomo peliso. Osoloso kauwulone daga bou gasibiliso, osoloso du teliso, osoloso hamameedee ko peliso. ²⁹ Witi ko segei poloso telegeega, segeli odoo oso dileso gwaliso.”

Ko pepooko masted deli maga wudu taka

³⁰ Yesuye egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kaseeyo? Ayo ogoo goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ³¹ Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso ko pepooko masted deli todileso o homolee mapoo segeiso. ³² Esino ko abo ma kulodu ko masted deli hagee diya pepooko. Esino ko pepooko oso bou pialoso kauwuga, homolee ee ma kulodu homo su oso toowa malaiso. Osoloso sóso omapoo sibilesi o dee mapoo ou tegelaiso.”

³³ Yesuye odoo mapoo wudu takolone, Godeeye to takomo siliso. Esem wudu taka oso dibada goo goolee sabolo teibaso. ³⁴ Yayoo odoo susuga mapoo hedebe wudu takemeliso. Esino Yesu o hamamee dili odoo sabolo diesono dobolone, yayoo wudu taka eyo bei ee dimapoo takeliso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka
(Mat 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Biame hedebe omapoo osoko olo moume, Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. ³⁶ Esem Yesuye odoo abo poogoloso, hedebe o hamamee dili odoo sabolo du maga abei daso. Esino odoo abo du hee mapoo toboloso hamamee daso. ³⁷ Diba olo abei domopoo damolome, i toowa sibume, howo ki toowa simiso. Osoloso howo ki toowa oso sibulone, dibada du ma kulodu howo sasoo. Esiga diba abei osee damolome, howo sasoo oso dibada du howomoo owulame siso. ³⁸ Esino Yesu yo du osio mapoo wolomai wolomaloso tiameleeso. Esem o hamamee dili odoo diayo yo tidibuguloso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba howomoo meilame hagee see, nayo iba sooloo dolosomo?”

³⁹ Esem Yesu yo tia hogabuloso tobudulone, i sabolo howo ki sabolo omapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo koodobie!” Esem i sabolo howo ki sabolo o to duloso, saga koodobiaso.

⁴⁰ Esemee see Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka ebiala? Niba amapoo tei too meyo?”

⁴¹ Esemee Yesu o hamamee dili odoo diba diya obume, diesono nei woosa nei woosa dolone egeesee takaso, “Hagee odoo ogumo? Yayo i sabolo howo ki sabolo omapoo takeme o to duloso koodobiaso.”

5

Yesuye odoo bo holo pala tekepo moodoo (Mat 8:28-34; Luka 8:26-39)

¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Gelili abei daso. Osoloso dibada du Gelasa mosobia dibada mi su mapoo oluguso. ² Osoloso diba du olo oluguloso, Yesu yo mubi dokodoo polomeleeno, odoo bo holo pala oso odoo bi maga Yesu mapoo simiso. ³ Odoo hagee biame susuga odoo bi mapoo badeli, yo kitulugu toowaga edebeeyo yo ki tiso koo tialeegeeli.

⁴ Biame susuga o homo sabolo dee sabolo ki tiso tialogoloso magooga eyo kitulugu oso ki ti kokisa bigiliso. Esiga edebeeyo yo balai eli opupa meli.

⁵ Biame susuga osoloso gesi susuga odoo bi mapoo osoloso esia mapoo eyo nediliyo yoso kolo kookoome gwa sabolo siliso.

⁶ Yesu eli sage hoogooga sibumolome, odoo yo Yesu ogoloso yo tugodalame hoguo diso. Osoloso o homo beiyopoo gawuaso. ⁷⁻⁸ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Bo holo, no odoo yimaga peegoo gadi.” Esino odoo bo holo pala oso toso neligidi egeesee takaso, “Yesu, dokodoo badeli Godeeyo owolo, nayo amapoo ogoo goo moodoolame ka simiyo? Godeeyo goo maga nayo amapoo dala toowa na tenee!”

⁹ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nee hu ogumo?”

Esemee odoo oso to nei yimapoo egeesee takaso, “Mo hu Bei. Bei, iba bei odoo hageeyo kulodu.” ¹⁰ Osoloso bo holo oso Yesu mapoo see howa see howa diso, bo holo mi hee mapoo seesee peegeeyaga.

¹¹ Esemee koola omapoo esia ma dokodoo be hu mooloogoodoo toowa oso mi namo silesibiso. ¹² Esemee bo holo odoo ma kulodu debei oso Yesu mapoo see howolone egeesee takaso, “Nayo iba be mapoo palame seesee pagalai sooway?” diso. ¹³ Esemee Yesuye diba be ma kulodu gasoowadee neme, bo holo odoo ma kuloduga galaga sibilesa see be ma kulodu soowadeeso. Esemee be bei 2,000 egeesi oso esia dokodooga abei mapoo kukulo meilesa, howomoo wediaso.

¹⁴ Esemee be bali odoo oso goo hagee ogoloso kukulo dilesa, dia mi mapoo osoloso mi pepooko abo mapoo goo egee takomo diso. Esemee odoo susuga oso to hagee duloso, diba agalame sibadeeso. ¹⁵ Odoo susuga oso Yesu mapoo sibilesa mooloogoodooso. Esino odoo bo holo pala see tekepo poloso, goo tekepo gooleme dugo tekepo kaloso, Yesubolo badoboome ogoloso diya ebiaso. ¹⁶ Esemee be bali odoo diayo goo odoo mapoo peledaba sabolo be mapoo peledaba sabolo ogoloso odoo susuga mapoo takaso. ¹⁷ Esemee odoo mooloogoodoo susuga oso to hagee duloso, Yesu mapoo see howa see howa diso, “No ibada mi hamaga peegoo di,” diso.

¹⁸ Yesu dilame du mapoo tooboome, odoo bo holo pala Yesuye tekepo moodoo oso Yesu mapoo egeesee howaso, “A nobolo dilei goomogo.”

¹⁹ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Haye, no mosopoo wedi dilesa, Godeeye no sooloo dolone namapoo goo toowa moodoo goo ee nemisi dimapoo oposisi,” diso. ²⁰ Esemee odoo yo see abaga wedi dino Dekapolisi

mi mapoo mosobia 10 mapoo takomo diso. Odoosusuga oso to yayo taka ee duloso diya howoogadooso.

*Yesu mapoo tei teme nei yayo odoosusuga moodoo
(Mat 9:18-26; Luka 8:40-56)*

²¹ Yesu o hamamee dili odoosabolo abei hodiokoo dalo sibume, abei palaga mapoo odoosusuga oso yimapoo mooloogoodoo. ²² Mi omapoo Yu odoowo howo gisili moso gibadeli odoos, o hu Yailas, yayo Yesu ogoloso o homo beiyopoo gawuaso. ²³ Osoloso yayo see Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Mo sobo holo paiye moodoolame, yo talai koola taba. Esiga nee deeso yo sigilame sibe, yo paiye wediloso, see gie badalame.”

²⁴ Esemes Yesu yibolo dime, odoosmooloogoodoo susuga oso hamamee yo pupugamo diso. ²⁵ Osoloso mooloogoodoo ee ma kulodu sobo aso woolooma oso sawo dimeli ososee dugo 12 poogooso. ²⁶ Sobo yo melesenee neli odoosbei mapoo diayo pidilame dugo susuga dimeliso. Esino diayo yimapoo dala toowa tenemeleeso. Osoloso yayo dimapoo melesenee talame, melesenee eyo nei magolone o molee susuga hosudooso. Esino yo sawo dimeli koodobilega see toowa poloso, sawo osee dimeliso. ²⁷ Esino sobo yo daga Yesuye odooskepo moodoomo sili goo ee duloso, yayo odoosmooloogoodoo ee ma kuloduga Yesu yima hamamee sibilesoso o dugo sage yayo ka mapoo sigeso. ²⁸ Sobo yayo goolee Yesuwo dugo sigoga yo tekepo palai gooleeso. ²⁹ Yayo Yesuwo dugo sigime sawo dimeli saga koodobiaso. Esemesyo eyo egeesee gooleeso, “Sawo dimeli tekepo pa,” dee gooleeso.

³⁰ Esemes Yesu eyo gooleeno, odoosweidilame moodeli kitulugu yimaga peegoo di neme, yo odoosmooloogoodoo mapoo hodio bidi toboloso egeesee takaso, “Odoosagayo mo dugo sigoba?” diso.

³¹ Esemes o hamamee dili odoososo yimapoo egeesee takaso, “Odoosusuga oso nobolo hodobo dulone, no ka sigo domo du. Esiga nayo kasalame, ‘Odoosagayo mo dugo sigoba’ doloso ka takala? Bei, odoosusuga oso nama sigoso,” diso.

³² Esino Yesuye odoosmooloogoodoo kulodu osee esia meleeso, yo odoosagayo sigebeleeso. ³³ Esemes sobo Yesuwo dugo sige oso eyono moodoo gooleebuguloso obulone, kiligila sabolo sibilesoso o homo beiyopoo gasuwoloso badebeiso, osoloso eyo goo moodoo Yesu mapoo takaso. ³⁴ Esemes Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso. Esiga no mesie sabolo di. No olo tekepo paso,” diso.

³⁵ Osoloso Yesu to osee takomolome, odoosaboso Yailaseeyo moso abaga sibilesoso Yailas mapoo egeesee takaso, “Neesobo holo olo ta moloso. Esiga nayo eligili odooshamapoo wulo goo mauwe na ido sibe,” diso.

³⁶ Esino Yesuye goo hagee duloso Yailas mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi, wulo amapoo tei te.”

³⁷ Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Odoosusuga, niba debee,” doloso hedebe Pita, Yemes, Yonee, osoloso Yailas esee Yesubolo diso. ³⁸ Diba abaga dino Yailas eyo moso mapoo peledoboloso egeino, odoosusuga oso to boowa sabolo pupusiga molome egeiso. ³⁹ Yesuye moso kulodu gadilesoso odoosusuga mapoo egeesee takaso, “Niba kaseega to boowa sabolo ka pupusiga malala? Sobo holo hagee koo tamoloso. Esino yo wulo tia moloso,” diso. ⁴⁰ Esemes odoosusuga oso to Yesuye taka ee duloso yiligaso.

Eseme Yesuye odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba moso kuloduga peegoo galagadi,” diso. Osoloso Yesu yo sobo holo oso tia melee debi mapoo dulone, hedebe oma dio owee dio, osoloso o hamamee dili odoo sabolo kulodu gadiso. ⁴¹ Yesuye sobo holo ta o dee mapoo toloso yimapoo egeesee takaso, “Talita koum!” (To eyo bei sobo holo, no tebee.) ⁴² Eseme sobo holo yo epedee omapoo saga toboloso siliso (yo dugo 12). Eseme oma dio owee dio, osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo diya howoogadooso. ⁴³ Yesuye dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Ayo sobo holo hagee wedilame moodoo goo ee, niyo odoo hee mapoo na takee,” diso. Osoloso oma dio owee dio mapoo Yesuye egeesee takaso, “Sobo holo mapoo nei tenee,” diso.

6

Nasalet odoo oso Yesu gowe (Mat 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi toowa omaga see o middee Nasalet mapoo diso. ² Osoloso Yu odoowo hasali biame hee mapoo howo gisili moso mapoo peleso, Godeeyo to odoo mapoo eligilame bei mooloogooso.

Eseme odoo susuga oso yayo eligi duloso diya howoogadolone, egeesee takaso, “Odoos hagosoo goo susuga hagee kasee gooleedoowo? Yo goo goolee medee tekepo. Yayo goo toowa opusomo di moodeli kitulugu kapoo toowo? ³ Yo wulo moso tegeli odoo, osoloso Meliyo owolo. Osoloso yo Yemes, Yosep, Yudas, osoloso Saimon eege bia dia emei. Osoloso obooba dio onosee ibolo hodobo hamapoo doso,” diso. Esiga diayo egeesee goolone, Yesuye eligi goo ee talai goweso.

⁴ Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Odoos susuga oso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo eyo to duloso mesiliso. Esino o mosobia sabolo, osoloso o soosoo sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo oso o to mapoo duloso koo mesili,” diso. ⁵ Esiga bei diayo Yesu mapoo gowoolone tei too mauwe poogoloso debei ogoloso, yayo o mi omapoo goo toowa opusomo di moodele poogooso. Esino odoo paigiga abo o deeso sigime weido diso. ⁶ Yesu diayo yimapoo tei too mauwe poogoo ogoloso diya hoowaso. Eseme Yesu Nasalet mi omaga see poogoloso dileso mi pepooko abo mapoo Godeeyo to eligimo siliso.

Yesuye o hamamee dili odoo 12 diye di (Mat 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Yesuye o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso dieso nediliyo puloso bakadio tooboo, bakadio tooboo doloso mi opusomo opusomo di mapoo diye diso. Yayo diba diye dolone dimapoo kitulugu teneeso, diayo bo holo paladee ee peegoo hasisilame.

⁸ Osoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo dulone bi abo na todi. Esino niba wulo susu toloso diyadee. Osoloso nei sabolo, o sabolo, osoloso molee sabolo toloso na diyadee. ⁹ Esino homo mapoo kali bi sabolo osoloso dugo niso ka hedebe eege moulolo dulone, dugo kali bi abo na te.” ¹⁰ Osoloso Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niyo mi omapoo dileso peledobooga, biame omapoo mosobia oso goomogolone moso teneega, moso hedebe omapoo dooboso mi hee mapoo dulone ka poogoo di. ¹¹ Osoloso niba mi hee mapoo duga, edebeeyo niba idilega poogoloso nibada to mapoo mesilega poogooga, mi eege poogoloso dulone,

megegu nibada homo mapoo mologa omapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame,” diso.

¹² Esemé Yesu o hamamee dili odoo diayo dileso, odoo susuga mapoo Godeeyo to takomo sile sibilone egeesee takaso, “Nibada goo goolee su wuduloso goo tokenee maga miligi pie,” diso.

¹³ Osoloso bo holo odoo ma kulodu paladee diayo peegoo hasiso bugu dolone debeiso. Osoloso odoo paigiga sabolo diayo olini iso dibada wiligi mapoo soome paigiga weido diso.

Yonee Odoo Howo Oluguli oso ta

¹⁴ Mi susuga mapoo odoo susuga oso Yesuwo goo takomo dime, wiligi odoo taba Helodeeye duloso gooleedooso. Odoo aboso egeesee takaso, “Yo Yonee Odoo Howo Oluguli ta maga see hogabia, esiga kitulugu goo toowa hagee yima kuloduga tou ka to,” diso.

¹⁵ Esino odoo aboso egeesee takaso, “Yo Ilaya.”

Osoloso odoo aboso egeesee takaso, “Yo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo hee daga badebei egeesi masi bado,” diso.

¹⁶ Esino Helodeeye goo hagee duloso yayo egeesee takaso, “Yonee Odoo Howo Oluguli, o wiligi kobugume ta odoo, yo see ta maga hogabia doo,” diso.

(Yonee telega badolone, daga goo peledaba hagosu.) ¹⁷⁻²⁰ Biame heeso Helodeeye omolo Pilipiyo osobo Helodiyes peedee huso. Esemé Yoneeye goo hagee ogoloso Helodee mapoo diya takolone egeesee takaso, “Nayo nomolowo osobo peedee hulei tekeponee,” diso. Esemé Helodiyeseeye komonolone, Helodee mapoo dileso egeesee takaso, “Nayo Yonee neliga moso ma kulodu magee,” diso. Esemé yayo Yonee neliga moso ma kulodu magalame, o ha teli odoo diye dee takeme, diayo dileso yo neliga moso mapoo magooso. Esino Helodiyes Yonee mapoo hegilone, yayo yo wooloomalame gooleeso. Esino yayo yo woolomele, bei Helodeeye Yonee wooloomalai ebiaso. Yo gooleedooso, Godeeyo howo woola Yonee goo tokenee mauwe, osoloso yo odoo medee tekepo. Esiga yayo Yonee medee bameleeso. Yayo Yoneeyo to duloso goo diya tiadiliso, esino o to mapoo dulei goomogolone, o sooloo ma kulodu goomegeliso.

²¹ Esino hamamee Yonee wooloomalame biame tekeposo Helodiyes mapoo simiso. Helodee soomagoo biame mapoo wo toowa nalame, gamalee wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso o ha teli wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Gelili mi toowa ma kulodu wiligi odoo tebisaloso debei odoo sabolo Helodeeye gilimadoloso mooloogoodooso.

²² Diba wo nolone doboome, Helodiyeseeyo sobo holo oso diayo wo nolone debei moso ma kulodu gasibileso, dimapoo goomoga tenelone habaso. Esemé Helodeeye sobo yimapoo egeesee takaso, “Nayo goomoga goo amapoo takee, ayo bi egee namapoo tenelaiya,” diso. ²³ Osoloso see Helodeeye tei yilone egeesee takaso, “Nayo goomoga goo amapoo takooga, ayo namapoo tenelaiso. Osoloso mi ayo hagee bamolo su sabolo nayo talai goomogoga, ayo namapoo tenelaiso.”

²⁴ Esemé sobo yayo owee Helodiyes mapoo dileso, yayo goomoga goo ee dulame diso.

Esemé sobo owee Helodiyeseeye nei egeesee takaso, “Nayo goomoga Yonee Odoo Howo Oluguli eyo wiligi goomogo dee takee.”

²⁵ Esemé yayo oweeyo to duloso, saga wedi dileso Helodee mapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo Yonee Odoo Howo Oluguli eyo wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso tosiboga ee talai, a goomogo,” diso. ²⁶ Helodeeye to hagee duloso yo diya gooheleso. Esino yo odoo susuga eyo howo woola mapoo eyo tei magoo ee gababilei ebiaso. Esiga yayo sobo o to mapoo gowe. ²⁷⁻²⁸ Osoloso Helodeeye o ha teli odoo hee neliga moso gibalí oso Yoneeyo wiligi koodolame diye diso. Esemé yayo neliga moso mapoo dileso Yoneeyo wiligi koodoloso, odoo susuga oso agalame tolo mapoo magoloso, odoo howo woola tosibilesó sobo holo mapoo teneeso. Esemé sobo yayo toloso owee mapoo teneeso. ²⁹ Yonee o hamamee dili odoo oso goo hagee duloso, diayo sibilesó o kou todilesó wulu odoo toga tooseli mapoo kulodu magooso.

Yesuye sobo sabolo, holaiso sabolo, osoloso gisowe 5,000 mapoo nei pi (Mat 14:13-21; Luka 9:10-17; Yon 6:1-14)

³⁰ Yesuye diye di odoo 12 diba see wedige sibilesó, goo diayo moodoo sabolo osoloso goo diayo eligi susuga ee Yesu mapoo oposusó. ³¹ Odoo susuga Yesuye badebei omapoo dile see sibo di oso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo nei nalai biame tekepo egele. Esemé Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Iba ibusomo odoo mauwe poogoo mi mapoo dileso hasalame dimo,” diso.

³²⁻³³ Esemé Yesu o hamamee dili odoo sabolo du ma kulodu bulumaloso, abei hodiokoo odoo koola mauwe mi mapoo dalo soowoolame moumeleeno, odoo abei palaga debei oso ogoloso gooleedooso. Esemé odoo susuga oso mi opusomo opusomo di maga Yesuye di mi mapoo malalo mili hoguga diyadeeso. Diba malalo dileso balaga meleeno, Yesu o hamamee dili odoo sabolo du maga sibilesó gimagooso. ³⁴ Osoloso Yesu du maga mi mapoo pubalogoloso, odoo susuga oso mooloogoodoloso debei ogoloso, yayo diba diya sooloo dalaso, bei sipi be hu masi bali odoo mauwe poogoloso doboome. Esemé yayo goo susuga dimapoo eligiso.

³⁵ Osoko olo todobume, Yesu o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesó egeesee takaso, “Osoko olo todobuo. Osoloso mi iyo hagee do mapoo odoo mauwe. Esiga mi hamapoo nei mauwe. ³⁶ Esiga nayo odoo susuga egee do diyadee dee, diayo mosobia koola kee do mapoo dileso nei dieso nalai ee moleeso talame,” diso.

³⁷ Esino Yesuye o hamamee dili odoo mapoo nei egeesee takaso, “Diayo nei nalai niso toloso dimapoo tenee,” diso.

Esemé diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo nei toloso dimapoo teneega, molee ko * 200 oso teli, esino iba molee mauwe.”

³⁸ Esemé Yesuye dimapoo egeesee woosaso, “Diba wo kasolo molosomo? Niyo agalame di.”

Esemé diayo dileso ogoloso, diayo yimapoo egeesee takaso, “Wo si dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio moloso,” diso.

³⁹ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Odoo susuga mapoo egeesee takee, ‘Niba mi mapoo pepooko mooloogoodoloso buluma mooloogoodoloso buluma,’ dee takee,” diso. ⁴⁰ Esemé diayo dimapoo takeme, diba mooloogoodoo opusomo opusomo doloso mooloogoodoo hee mapoo odoo 100, osoloso mooloogoodoo hee mapoo odoo 50 doloso bulumaso. ⁴¹ Esemé Yesuye wo si dee tiadoo sabolo di bakadio

sabolo toloso, Kei mi ma dokodoo bolone, Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso yayo wo popeiloso di sabolo agisaloso o hamamee dili odoos mapoo piso, diayo odoos susuga mapoo pilame. Esem diayo wo si popei sabolo di hwei sabolo odoos susuga mapoo piso. ⁴² Esem odoos susuga oso nei teiba nega diya edigaso. ⁴³ Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoos oso misigamo dileso bou tegei 12 egeesi metamagisaso. ⁴⁴ Osoloso sobo sabolo holaiso sabolo nei neso. Esino mooloogoodoo ee ma kulodu gisowe hesiga 5,000 oso nei ka ne.

*Yesuye howo dokodooga di
(Mat 14:22-33; Yon 6:15-21)*

⁴⁵ Diba nei nalaga koodobuloso, Yesuye o hamamee dili odoos malalo du maga Betesaida mi mapoo diye doloso, diba abei damolome, Yesuye odoos susuga dibada mi mapoo diye diso. ⁴⁶ Osoloso Yesuye odoos susuga diye doloso, yo obusomo Godee mapoo takalame mubi dokodoo palaso.

⁴⁷ Gesi domo o hamamee dili odoos dibada du maga abei domo damolome, Yesu yo obusomo mubi dokodoo badebeiso. ⁴⁸ Yesu mubi dokodoo badolone egeino, poo sabolo howo ki sabolo simi oso, o hamamee dili odoos dia du mapoo woome, diba kwasu sabolo du sulugamo diyadaga molome egeiso. Osoloso gesikolo kudi olo tadageme, yo howo dokodooga diba daga dilame dimeleeso. ⁴⁹ Esino o hamamee dili odoos diayo Yesu howo dokodooga dimelee ogoloso, diayo goolee boso siba bele dolone diya googaso. ⁵⁰ Yesu o hamamee dili odoos oso yo ogoloso obugume, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba howaleege. Haga na ebi. Ayo siba.” ⁵¹ Osoloso Yesu yo du ma kulodu dabooome, howo ki sabolo poo sabolo saga koodobiaso. Esem Yesu o hamamee dili odoos oso goo hagee ogoloso diya howoogadooso. ⁵² Diba Yesuwo kitulugu gooleedoo diepi, diba howoogege pegeliyo. Esino diba howoogadooso, bei dia goo goolee oso gooleedalai tebilega.

⁵³ Osoloso diba abei daloso abei hodiokoo Genesalet mi mapoo dibada du oluguso. ⁵⁴ Diba du oluguloso mubiyoodoo dalaga poogooome, odoos omapoo tebisa melee oso yo kibiya hoodo egeiso. ⁵⁵ Odoos susuga mi opusomo opusomo di mapoo hoguga dileso, odoos paigiga dibada kida mapoo tiedigaloso Yesu mapoo emigado sibadeeso. ⁵⁶ Yesu mi opusomo opusomo di mapoo silime, edebeeyo odoos paigiga kida mapoo tieduloso, bi teli go mapoo emigado sibilesi magooso. Esem odoos paigiga oso Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Iyo wulo nee dugo su mapoo sigilei soowayo?” diso. Osoloso odoos paigiga oso Yesuwo dugo su mapoo sigime, odoos eege bia wegigadooso.

7

*Godeeye tei eligi goo sabolo edebeeyo tei eligi goo sabolo
(Mat 15:1-9)*

¹ Biame hedebeso Pelisi odoos sabolo osoloso tei eligili odoos abo oso Yelusalem mi maga sibilesi Yesu mapoo mooloogoodooso. ² Osoloso diayo egeino, Yesu o hamamee dili odoos abo oso Yu odoowo tei dedelega poogoloso nei nalame, dibada dee howo koo hapagali. ³ (Esino Yu odoos sabolo Pelisi odoos sabolo dibada adaga dia tei eligi goo ee dodolone, daga nei nalame dee howo hapagaliso. ⁴ Diba bi teli go mapoo bi toloso nala poogolone, daga dibada dee medee howo hapagaloso ka nali. Osoloso

dibada adaga dia tei eligi goo ee dodolone, dibada kapu sabolo seseveni sabolo osoloso disi sabolo howo hapagaliso.)

⁵ Esem Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo oso Yesu mapoo egeesee woosaa, “Bei kasalame nee hamamee dili odoo oso ibada adaga dia tei eligi goo ee dedelega ka pagala? Diba dee howo hapegelega nei nalisoo,” diso.

⁶ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba goo bakadio gweli odoo. Godee maga to tolosoo kokodo takomo sili odoo hee Aisayaye nibada goo maga tei goo takaso. Bei, yayo goo Godeeye taka egeesee hoguguso, ‘Odoo hagee bia oso dia magaso wulo gamenee amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudiliso. Esino dibada sooloo ma kulodu tei amapoo mesili goo ee mauwe.

⁷ Diayo amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudili goo eyo bei mauwe. Bei, diayo tei edebeeyo eligi goo ee ayo eligi masi see diayo odoo mapoo eligimo silesibiliso,’ diso.

⁸ Niba Godeeyo tei eligi goo ee poogoloso, see nibada adaga dia tei eligi goo ee deedeeso.”

⁹ Yesuye dimapoo see tobu egeesee takaso, “Niyo tei Godeeye eligi goo ee peegoo magoona, nibada adaga dia tei eligi goo ee talame. ¹⁰ Esiga daga hoogoo Moseseeye tei goo Godee maga simi nimapoo tenee hagoso, ‘Nama dio noowee dio oso to taka duloso dimapoo mesie. Esino odoo agayo ama dio owee dio mapoo to tokenee takooaga, yo wooloomalaiso.’

¹¹ Esino niyo egeesee takeliso, ‘Soowa, edebeeyo ama dio owee dio mapoo takoo, “Emegei, niba ayo pidileime, bei molee amapoo egee molo Godee mapoo tenelame siga. Molee egee ibada toso hedi koloban.”’ ¹² Niyo odoo owee dio ama dio ee pidilei tei magooso. ¹³ Niyo tei magoo ee dodolone Godeeyo tei magoo peegoo magolone ka doso. Osoloso niba goo abo susuga egeesi masi tomo silesiboso.”

Odoo sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peli goo

(Mat 15:10-20)

¹⁴ Esem Yesuye odoo mooloogoodoo see gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga niba, mo to hagee duloso medee gooleede. ¹⁵ Esiga edebeeyo nei nali oso o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee koo peli. Esino odoo o sooloo ma kulodu goo gooleemeleso, to tokenee taka sabolo, osoloso yayo goo tokenee tomo sili oso, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso. [¹⁶ Niba dulubolo, ayo hagee takoo niyo medee hoodo dui,” diso.]*

¹⁷ Esem Yesuye odoo mooloogoodoo poogoo dilesoo, moso kulodu gadime, o hamamee dili odoo oso dilesoo yimapoo egeesee takaso, “Nayo wudu taka goo eyo bei imapoo medee takee,” diso. ¹⁸⁻¹⁹ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba goo eyo bei medee koo gooleedolo? Esiga nei niyo tolosoo nali oso nibada sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee koo peli. Bei, nei egee sooloo ma kulodu koo gameli. Esino nayo nalo sooloogoloso see nee gemedei maga peegoo gadiliso.” (Yesuye goo hagee takolone, yayo to kitulugu sabolo takaso, nei nali bi susuga nalai tekepo, diso.)

²⁰ Esino Yesuye see egeesee takaso, “Odoo o sooloo ma kulodu goo gooleemeleso, to taka sabolo, osoloso yayo goo tokenee tomo sili oso, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso. ²¹ Esino o sooloo

7:6: Isa 29:13 **7:10:** Exo 20:12; 21:17; Deut 5:16 **7:15:** Diye 10:14-15 * **7:16:** To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odoo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso.

ma kuloduga goo tokenee susuga hagoso woola peledebeliso: tokenee gweli goo, osoloso sobo obuo sabolo giso kadiga sabolo goo heli teli goo, osoloso adaba bi heli teli goo, osoloso odoo woolumali goo, osoloso adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo goo heli teli goo, ²² bi bei doloso badalai gweli goo, osoloso tokenee teli goo, osoloso emegei dimapoo gamenee takeli goo, osoloso odoo susuga eyo howo woola ebili goo talai, osoloso emegei dimapoo kweli goo, osoloso emegei dia goo maga to tokenee takeli goo, osoloso suwa peli goo, osoloso goo tekepo goolee me sili goo. ²³ Esiga goo tokenee susuga egee talame odoo o sooloo ma kulodu goofoemeleso toga, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso.”

Yu sobonee oso tei too
(Mat 15:21-28)

²⁴ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso, see Taya mi toowa koola mapoo diyadeeso. Osoloso yo dileso, odoo susuga oso yayo simi ogoloso goolededeeyaga, moso hee mapoo kulodu gapeleso mada badebeiso. Esino odoo susuga oso yayo simi goo ee duloso, odoo abo mapoo saga takomo dime, diba gooledooso. ²⁵⁻²⁶ Esemu Yu sobonee hedebe Ponesiya Siliya mi mapoo badeli oso Yesuwo goo ee duloso, yayo badebei mi mapoo simiso. Yayo sibilesu Yesuwo homo beiyopoo gauwuloso badolone egeesee hoowaso, “Mo sobo holo yima kulodu bo holo peleso badoso. Esiga nayo sibilesu o kulodu bo holo egee hado peegoo habigilame sibe,” diso.

²⁷ (Yu odoo oso Yu odoonee mapoo so, dee takeliso. Osoloso Yu odoo ee takolone odoo holaiso, deliso. Esemu sobo yayo goo egee moodoolai kitulugu teiba doloso yimapoo tei too mala beleso agalame) Yesuye sobo mapoo egeesee takaso, “Holaiso dia nei toloso so mapoo tenelai tekeponee. Esino daga holaiso dimapoo nei tenelai tekepo,” diso.

²⁸ Esemu sobo hagoso Yesu mapoo nei egeesee takaso, “O. Lodee, nayo tei takoo. Esino so moso hemidu silesibulone, holaisoso nei nolone kokou miyomoo mou ee nalagamo silesibiliso,” diso.

²⁹ Esemu Yesuye sobo mapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo to nei tekepo takaso. Esiga no mosopoo dileso nowolo sobo holo mapoo ege, yo tekepo badoso. Bo holo epedee o beliye ma kulodu mauwe,” diso.

³⁰ Esemu yo o mosopoo dileso, o sobo holo egeino bo holo o kulodu pala mauwe poogoloso, tekepo poloso debi mapoo wulo tia molome egeiso.

Yesuye odoo dulu taba ibaya tekepo moodoo

³¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Taya mi poogoloso Saidon mi mapoo peledabaso. Osoloso diba see abaga dino Dekapolisi mosobia mapoo peledoboloso, Gelili abei mapoo mousu. ³² Osoloso odoo aboso odoo dulu taba ibaya Yesu mapoo ido sibilesu howaso, yayo o deeso sigiloso tekepo palame.

³³ Yesuye odoo dulu taba ibaya odoo mooloogoodoo omaga peegoo ido dileso, Yesuwo dee woluguso dulu taba ibaya eyo dulu ou mapoo tuluguloso, makawo o dee mapoo paga magoloso, odoo dulu taba ibaya eyo i mapoo sigeso. ³⁴ Osoloso Yesuye Kei mi ma dokodoo bolone sooloo toowa polomeleso homodobuloso yimapoo o toso egeesee takaso, “Epata!” (to eyo bei ee yiliga magee). ³⁵ Esemu epedee omapoo dulu taba ibaya eyo dulu tekepo poloso to taka o duloso medee duso, osoloso o iso to medee kalame bei mooloogooso.

³⁶ Osoloso Yesuye odoo susuga mapoo takolone, goo yayo moodoo ee na oposisi doloso, dimapoo to kitulugu sabolo takeliso. Esino yayo takolone

diayo odoo abo mapoo na oposisi dee taka poogoloso, see odoo abo mapoo oposisiliso. ³⁷ Esemee odoo susuga oso Yesuye goo moodoo duloso diya howoogadoodoo. Osoloso diayo see egeesee takaso, “Yesu goo susuga tomo sili medee tekepo. Iyo goolee edebeeeyo odoo dulu tabaga ibaya tekepo koo moodoogamo silabelee dee. Esino yayo odoo dulu tabaga osoloso to koo kalagali yayo tekepo moodoogamo siliso.”

8

Yesuye odoo 4,000 mapoo nei pi (Mat 15:32-39)

¹⁻² Biame heeso Yesuye goo eligi ee dulame see yimapoo odoo susuga mooloogoodoloso debeiso. Esino nei mauwe poogoome, Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo susuga hagee diya sooloo dolo, bei diba abolo dobolone biame bakadio hedebe di poogooga. Esiga diayo nei nalai mauwe. ³ Osoloso ayo diba nei tenelega, dibada mosopoo diyadee dee takooga, diba eli domopoo houdaso kitulugu me poogoloso howamadagalaiso, bei odoo abo dibada mi koola hapoonee,” diso.

⁴ Esemee Yesu mapoo o hamamee dili odoo oso egeesee woosaso, “Nei mauwe, osoloso moso mauwe miwe poogoo mi hamapoo, iyo nei kamapoo toloso odoo susuga hamapoo ka tenelaiyo?” diso.

⁵ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, “Nimapoo wo si kasolo molosomo?” dee takaso.

Esemee diayo nei egeesee takaso, “Imapoo wo si 7 moloso,” diso.

⁶ Esemee Yesuye odoo susuga mi mapoo bulume diso. Osoloso yayo wo si 7 toloso Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso wo si popeiloso odoo susuga mapoo pilame, o hamamee dili odoo mapoo piso. Esemee diayo odoo mooloogoodoo susuga mapoo piso. ⁷ Osoloso odoo mooloogoodoo ma kulodu di pepooko abo molo egeiso. Esemee Yesuye di toloso Godee mapoo goomoga to takoloso, o hamamee dili odoo mapoo teneme, diayo toloso odoo mooloogoodoo mapoo piso. ⁸ Esemee odoo susuga nei ne oso diya edigime, diayo nei naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoo oso misigaloso, bou tegei ma kulodu soo bou 7 egeesi metamagisaso. ⁹ Esiga biame omapoo odoo 4,000 oso nei egee neso. Osoloso diba nei naloso, hamamee Yesuye dibada mi mapoo diyadee, diso. ¹⁰ Osoloso diba diye doloso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei mapoo meilesa du ma kulodu bulumaloso, Dalmanuta mi mapoo dalo soowaso.

Pelisi odoo oso goo toowa opusomo di ee agalame goomoga (Mat 16:1-4)

¹¹ Diba Dalmanuta mi mapoo soowooleso peledoboome, Pelisi odoo oso Yesu mapoo toso agadilame sibadeeso. Bei, diba goomogaso, Yesuye kitulugu egee tomolo tei Godee maga simibeleso kukuloso agalame. Egeesee meleso, diayo Yesu mapoo goo toowa opusomo di moodee doloso takaso. ¹² Esemee Yesuye goo hagee duloso, yo diba gooheleme sooloo toowa polomeleso homodobuloso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga epedee biame hamapoo odoo susuga hagee do oso goo toowa opusomo di moodoo ee agalame ka woosaliyo? Esiga ayo nimapoo tei goo taka, ayo goo toowa opusomo di odoo epedee biame hamapoo hagee do omapoo niyo agalame see moodolaime,” diso. ¹³ Osoloso Yesuye goo hagee takemelee

koodobuloso, see o hamamee dili odoo gilimadoloso du mapoo meilesa, abei hodiokoo dalo soowaso.

*Yesuye wo habili maga wudu taka
(Mat 16:5-12)*

¹⁴ Diba abei hodiokoo dalo soowoolone wo talai boobado bugunabu. Esino du ma kulodu wo si hedebe molome egeiso. ¹⁵ Esemé Yesuye dimapoo kokodo takalame, wudu takolone egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Bei, Pelisi odoo sabolo osoloso Helodee dibada goo ee wo habili masi moloso. Osoloso wo giedege sabolo wo habia sabolo hamaga, wo giedege habia oso tokenee palaiso,” diso.

¹⁶ Esemé diayo Yesuye taka duloso diesono to moulone egeesee takaso, “Iyo wo telega boobada poogoo simiga Yesuye iba ogoloso egeesee ka takoo,” diso.

¹⁷ Esino diayo to moulone debei ee Yesuye ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga niyo wo telega boobada poogoo simi maga goo diya koudulone ka dabala? Esiga niba ayo kitulugu goo ee gooledelega osee doso. Nibada sooloo ma kulodu goo ayo eligi ee gooleedoloso, nibada sooloo ma kulodu magalai diya kalawado? ¹⁸⁻¹⁹ Niba howo mauwega, egele ka pagala? Niba dulu mauwega, dule ka pagala? Niba ayo wo si dee tiadoo giso 5,000 mapoo pi goo ee boobadoolo? Diayo nei naloso, wo abo poogoomé, niyo misigamo di bou tegei kasolo metamagisayo?” diso.

Esemé diayo nei egeesee takaso, “Bou tegei 12.”

²⁰ Esemé Yesuye see egeesee takaso, “Ayo odoo 4,000 mapoo wo si 7 populoso pi, wo abo poogoomé, niyo misigamo di bou tegei kasolo metamagisayo?” diso.

Esemé diayo nei egeesee takaso, “Bou tegei 7.”

²¹ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Ayo odoo susuga mapoo wo pi goo ee niyo egeiso. Esino bei kasi maga Pelisi odoo sabolo Helodee dibada goo wo habili masi maga ayo hagee takoo niyo gooledelega osee ka dabala?”

Yesuye Betesaida mi omapoo odoo howo bakadio si tekepo moodoo

²² Osoloso diba Betesaida mi omapoo peledoboloso, odoo abo oso odoo howo bakadio si Yesu mapoo ido sibadeeso. Osoloso diayo Yesu mapoo howoolone egeesee takaso, “Odoo hagee nee deeso sigoloso yo tekepo pe,” diso. ²³ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo sabolo dulone, yayo odoo howo bakadio si eyo dee mapoo tolosa mosobia omaga yo peegoo ido diso. Osoloso Yesuye o howo mapoo makawo paganuloso, yayo odoo egeeyo howo mapoo sigoloso, Yesuye yimapoo egeesee woosaso, “No epedee bi susuga ogolo?”

²⁴ Esemé odoo yayo peegoo ogogolone egeesee takaso, “O, olo ogoso. Esino odoo silesibono medee koo ogo. Diba homo masi silesibo,” diso.

²⁵ Esemé Yesuye o deeso see odoo howo bakadio si eyo howo mapoo sigeme, olo epedee omapoo o howo tekepo poloso bi ogogolone egeesee takaso, “Bi susuga medee ogo,” diso. ²⁶ Yesu odoo howo bakadio si tekepo moodooloso, Yesuye yo tekepo moodoo odoo abo mapoo takelega pagalame, yo mosopoo diye dolone yimapoo takaso, “No duga mosobia kuloduga na di,” diso.

*Pitaye Yesuwo goo yilige bugu
(Mat 16:13-20; Luka 9:18-21)*

²⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abaga mosobia koola Kasaliya-Pilipai mi mapoo polone, eli domo dulone, Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee woosaso, “Edebeeyo a odoo ogu deliyo?”

²⁸ Esemе diayo Yesu mapoo nei egeesee takaso, “Odoо aboso taka, no Yonee odoo howo oluguli odoo tolosо hogado simi deliso. Aboso taka, no Ilaya deliso, osoloso odoo aboso taka, no Godee maga to tolosо kokodo takomo sili odoo hee daga badebei deliso.”

²⁹ Yesuye dimapoo egeesee woosaso, “Niyo a odoo ogu deliyo?”

Esemе Pitaye nei egeesee takaso, “No Keliso, Godeeye hudi magoo oso.”

³⁰ Esemе Yesuye dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Odoо mapoo a Keliso Godeeye hudi magoo dee na takeeye!” diso.

Yesu eyo talai goo ee taka
(Mat 16:21-23; Luka 9:22)

³¹ Yesuye o hamamee dili odoo eligi bei mooloogolone egeesee takaso, “Odoо Holo, a dala toowa bei talaiso, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei eligili wiligi odoo tebisa sabolo oso a gowoolone pagalaiso. Osoloso edebeeyo a wooloomaloso, bi mapoo ta moloso biame bakadio hedebe di mapoo see bi maga hogadileiso.” ³² Yesuye goo hagee o hamamee dili odoo dimapoo woola yilige bugume, Pitaye yo peegoo ido dilesо yimapoo egeesee takaso, “No egeesee na takee.”

³³ Esemе Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo bidi toboloso bolone, Pita mapoo egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di! Nayo to eege takoo Godeeye taka ee koo takoo. Esino edebeeyo taka goo ee takoo.” ³⁴ Yesuye o hamamee dili odoo sabolo osoloso odoo mooloogoodoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, eyo talai sabolo dala toowa talai sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe.” ³⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga sabolo osoloso to tekepo eyo goo maga o gie badeli eyo goodegelega poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ³⁶ Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga ee tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee telega dagaduga, yo see ogoo goo talaisomo? Mauwe. ³⁷ Bei, yayo gie badeli eyo nei talai mipoo hamapoo bi hee mauwe. ³⁸ Esiga edebeeyo Godeebolo ebilega poogoloso, goo tokenee osee tomo silesibo epedee biame hamapoo, edebeeyo abolo osoloso mo to mapoo gowooga, hamamee ayo mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso o momaiye sabolo sibilesо, nei ayo yo gowoolaiso.”

9

¹ Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo ka taka, odoo abo hamapoo hagee do, niba epedee talaimе. Esino daga malalo Godeeye wiligi doloso badalai biame goo kitulugu sabolo siboga agalaiso.”

Yesu o su opusomo di
(Mat 17:1-8; Luka 9:28-36)

² Osoloso biame 6 olo poogoloso, hamamee Yesuye Pita, Yemes, osoloso Yonee esee mubi hoo dokodoo odoo mauwe mapoo ido paladeeso. Mubi hoo dokodoo o hamamee dili odoo oso balaga molome Yesu o su opusomo

paso. ³ Esem egeino Yesu o dugo diya hohodi ka heliye omaga poni oso howo dooso. Esiga mi hamapoo odoo heeso dugo hapooga dugo heliye egeesi molo agalaime. ⁴ Diba omapoo dobolone egeino, Moses dio Ilaya dio peledoboloso Yesubolo to kesamolome egeiso.

⁵ Pitaye Yesu mapoo egeese takaso, "Eligili odoo, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga iyo waseme bakadio hedebe di tegegalaizo, hee nee, hee Moseseeyo, osoloso hee Ilayayo," dee takaso. ⁶ Pitaye takalai kibiya gooledele, diba obume.

⁷ Esem koloboso sibilesi, diba gidisooso. Osoloso kolobo ma kuloduga toso egeese takaso, "Hagee ayo gooma mo holo oso. Esiga o to mapoo medee dui," diso.

⁸ Esem Pita, Yonee, osoloso Yemes to taka duloso egeino, Moses dio Ilaya dio mena, esino hedebe Yesu dibolo tobudume egeiso.

⁹ Osoloso diba mubi dokodooga see kumoo moulone, Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeese takaso, "Goo niyo egei ee odoo abo mapoo na takee. Esino Odoo Holo, a ta maga see hogado pala ogoloso, niyo hamamee ka takomo silesibe," dee takaso. ¹⁰ Esem Yesuye to taka diayo wulo kookodooso. Esino diayo Yesu ta maga see hogado pala goo eyo bei ee diesono nei woosa nei woosa demeleeeso.

¹¹ Osoloso diayo Yesu mapoo egeese woosaso, "Bei kasalame tei eligili odoo oso takolone, daga malalo Ilayaye sibilesi, Keliso hamamee sibileigo, dee ka takeliyo?" diso.

¹² Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, "Ilaya tei sibilesi goo susuga see medee mopoodoo dalaiso. Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso, 'Odoo Holo, a dala toowa talaiso, osoloso edebeeyo a gowoolaiso.' ¹³ Esino ayo nimapoo taka, Ilaya yo olo simiso. Osoloso edebeeyo yimapoo dala teneeso, bei Godeeyo to booka maga taka ee dodolone."

*Yesuye giso holo bo holo pala tekepo moodoo
(Mat 17:14-21)*

¹⁴ Yesu o hamamee dili odoo bakadio hedebe di sabolo mubi dokodooga meilesi egeino, Yesu o hamamee dili odoo abo oso tei eligili odoo sabolo agadiga molome egeiso. Esem odoo susuga sibilesi mooloogodooso. ¹⁵ Diba diesono mooloogodoloso balaga meleeno, Yesu dimapoo simi ogoloso, diya howoogadooso. Osoloso diayo Yesu mapoo goomoga sabolo hoguga sibadeeso.

¹⁶ Esem Yesuye dimapoo egeese woosaso, "Niba ogoo goo maga agadiga malala?" diso.

¹⁷ Osoloso mooloogodoo ee ma kuloduga odoo heeso egeese takaso, "Eligili odoo, mo giso holo bo holo pala oso ibaya paga, nayo moodoolame ido simino, no hamapoo mena. ¹⁸ Esiga bo holo yimapoo pologa, yo miyomoo homodobuloso, kakawa molone o mei wulo tekeliiso, osoloso maga maga makawo tiidiliso. Esino nee hamamee dili odoo dimapoo mo holo bo holo peegoo hasiso bigilame woosano, diayo bo holo peegoo hasiso bigile, bei diayo kitulugu tebilena."

¹⁹ Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, "Niba tei too mauwe odoo. Niyo amapoo tei talame, a biame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Ayo biame sage nibolo hodobo badebeino, niyo amapoo tei telega osee doga, a nimapoo diya gowooso. Esino giso holo egee amapoo ido sibe," diso.

²⁰ Esemе diayo giso holo Yesu mapoo ido simiso. Esino bo holo eyo Yesu ogoloso, giso holo yo bo holoso o kulodu degiga meleso miyomoo homodobiaso. Esemе maga mapoo makawo oudoo sabolo mi mapoo bidigamo sileeso.

²¹ Yesuye holopeyo ama mapoo egeesee woosaso, “Goo hagee kopolone holope yimapoo bei ka mooloogoowo?”

Esemе holopeyo amameeye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yo pepooko mapoo bei mooloogoo. ²² Biame susuga bo holoso holope wooloomalame yo dou mapoo toodoo, osoloso howomoo huso demeleeso. Esiga no kitulugu teiba mologa, nayo iba sooloo dele, osoloso iba pidi,” diso.

²³ Esemе Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo taka, ‘No kitulugu teiba daga iba pidi,’ diso. Esino edebeeyo amapoo tei toga, goo susuga haga kalawanee.”

²⁴ Esemе holopeyo amameeye Yesu mapoo toso neligidi egeesee takaso, “Ayo namapoo tei tooso, esino nayo a pidi, mo tei too pepooko see toowa dee,” diso.

²⁵ Esemе odoo susuga oso Yesu mapoo saga mooloogoodalame sibadee ogoloso, Yesuye bo holo mapoo toso neligidi egeesee takaso, “No odoo mapoo dulu taba ibaya teneli. Esiga ayo namapoo to kitulugu sabolo ka taka, no epedee holope hageeyo kuloduga peegoo gasiboga, see holope hageeyo kulodu na gadi.”

²⁶ Osoloso bo holo gwa sabolo diya degiga meleso holope miyomoo togobuloso, yo peegoo gadiso. Esemе holope mi mapoo degigilega kakawoloso meleeso. Esemе odoo aboso goolee, yo olo ta, dee gooleeso. ²⁷ Esino Yesuye holopeyo dee mapoo toloso, yo tabalame pidiso. Esemе holope yo tabaso.

²⁸ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo dibusomo moso kulodu dobolone, diayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Iyo kaseme bo holo holopeyo kulodu pala ee peegoo habigilei kitulugu mauwe ka poogoowo?” diso.

²⁹ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo daga Godee mapoo takooga, bo holo egeesi masi peegoo ka hasiso bigiya,” diso.

*Yesu eyo talai goo see taka
(Mat 17:22-23; Luka 9:44-45)*

³⁰ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso, see Gelili mi ee ma kuloduga diso. Osoloso Yesu yo goomegele, odoo heeso yo egeyaga. ³¹ Bei, Yesuye o hamamee dili odoo eligi meleso. Yayo dimapoo egeesee takaso, “Odoо Holo, a amapoo ha teli odoo mapoo tenelame tiasalaiso. Osoloso diayo a wooloomalaiso, esino a bi mapoo ta moloso biame bakadio hedebe di mapoo gie badeli toloso hogadileiso.” ³² Esino diayo Yesuye taka goo eyo bei medee kibiya gooleedele. Esemе diayo see Yesu mapoo woosalai ebigaso.

*Odoо agayo wiligi doloso ka badalaiyo?
(Mat 18:1-5; Luka 9:46-48)*

³³ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo peledabaso. Osoloso diba moso dieso dabalai mapoo dobolone, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, “Niba eli domopooga sibulone, ogoо goo maga toso agadigamo simiyo?” ³⁴ Esino diayo to nei wedi dile. Bei, diayo

dieso nediliyo dima kulodu odoos agayo wiligi doloso badalai goo maga toso agadigaso.

³⁵ Yesu yo biamolone o hamamee dili odoos gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo malalo wiligi doloso badalai goomogoga, yo eyo nediliyo pepooko doloso badebee, osoloso yo tou teli odoos masi mesie sabolo odoos susuga ee halo tou tolone ka badebee.”

³⁶ Yesuye holope hee ido sibilesio, dibada mudugiyopoo tebidiso. Osoloso holope Yesuye maduloso dimapoo egeesee takaso, ³⁷ “Edebeeyo holope hageesi masi mo hu maga o mosopoo ido pologa, yayo a ido poloso. Osoloso edebeeyo o mosopoo a ido pologa, yayo mo Ma a diye di ee ido poloso.”

Odoos imapoo ha koo teli, diba ibada odoos
(Luka 9:49-50)

³⁸ Esemee Yoneeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoos, iba odoos heeso bo holo ee nee hu maga odoos ma kuloduga peegoo hasiso bugume egeeso. Esemee iyo yo hamaga takaso. Bei, yo ibada mooloogoodoo ma kulodu koo badeli.”

³⁹ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Na hamaga takee. Odoos heeso mo hu maga goo toowa opusomo di moodooga, yayo mo goo maga tokenee goo saga takalaime. ⁴⁰ Osoloso edebeeyo imapoo ha telega badoga, yo ibada odoos oso. ⁴¹ Ayo nimapoo taka, bei niba Kelisowo odooga, odoos heeso nimapoo howo keneega, yo nei toowa talaiso. Esiga hagee tei goo.”

Tokenee goo mapoo gido dili
(Mat 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² Esemee Yesuye o hamamee dili odoos dimapoo egeesee takaso, “Odoos heeso tei too odoos hee goo tokenee mapoo gido duga, nei odoos heeso o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoolai ee dala haga toowanee. Bei, hamamee Godeeye odoos goo egeesi moodeli mapoo dala toowa tenelaiso. ⁴³ Osoloso nee dee hodio oso no goo tokenee talame gido duga, dee hodio egee kobigi, dee hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee dee bakadio sabolo Dou mi mapoo dilei tekeponee.

Dou egee koo semili.* ⁴⁵ Osoloso nee homo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, homo hodio egee kobigi, homo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee homo bakadio sabolo Dou mi mapoo dilei tekeponee. ⁴⁷ Osoloso nee howo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, nee howo hodio egee tabigi. Godeeye wiligi doloso badeli omapoo howo hediliwe gadilei tekepo. Esino howo bakadio sabolo Dou mi mapoo toodalai tekeponee. ⁴⁸ Bei, mi omapoo

‘boobee egee molo koo wedili osoloso dou koo semili.’

⁴⁹ Esiga odoos susuga dala toga douso gawe masi gawoolaiso. Bei, Godee yo goomogoso, iba medee tekepo dabalame.

⁵⁰ Solu ee bi tekepo. Esino soluso hadali me poogooga, nayo solu ee see hadalame kasee moodolaiyo? Esiga niba solu masi molone nemegei dimapoo mesie sabolo debee.”

9:35: Luka 22:24-26; Mat 20:25-27; Maka 10:43-44 **9:37:** Mat 10:40 **9:40:** Mat 12:30; Luka 11:23 **9:41:** Mat 10:42 **9:43:** Mat 5:30 * **9:43:** 9:44 sabolo 9:46 sabolo Makaye hamapoo hogugule. Esino 9:48 maga taka to hedebe. **9:47:** Mat 5:29 **9:48:** Isa 66:24 **9:50:** Mat 5:13; Luka 14:34

10

Sobo huloso pegeli goo (*Mat 19:1-12; Luka 16:18*)

¹ Yesu o hamamee dili odoos sabolo Kapeniyum mi poogoloso abaga dino Yudiya mi mapoo peledoboloso, see abaga dino Yoden howo daso. Osoloso omapoo egeino, odoos mooloogoodoo yimapoo sibademe, Yesuye dimapoo Godeeyo goo eyo daga eligi egeesee eligiso.

² Esemee Pelisi odoos aboso sibilesos Yesuye to tokenee takabeleso, kukulo agalame yimapoo egeesee woosaso, “Edebeeyo sobo huloso wulo goo hee maga osobo pagalai tei molosomo?” diso.

³ Esemee Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Sobo huloso pegeli eyo goo Moseseeye nimapoo tei kasee eligiliyo?” diso.

⁴ Esemee diayo egeesee takaso, “Moseseeye imapoo tei egeesee eligiso, gisoso sobo poogooga, daga sobo pegeli peipa mapoo to hoguguloso sobo yo ka peegeena.”

⁵ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Moseseeye egeino, yayo eligi goo mapoo niyo mesilega poogolo neme, bige, sobo pagalai soowa, dee takoloso tei hagee ka magoo. ⁶ Godeeye mipoo hagee daga moodoo biame mapoo, giso sabolo sobo sabolo moodooso. ⁷ Goo egeesi maga gisoso ama dio owee dio poogoloso, see osobo sabolo hedebe doloso dabalaiso. ⁸ Osoloso obakadio su hedebe doloso dabalaiso. Esiga diayo debei ee ma kulodu diba bakadio nee, esino diba see olo hedebe doloso ka doso. ⁹ Esiga Godeeye diba hedebe di goo ee see odoos heeso domo na pi,” diso.

¹⁰ Osoloso hamamee Yesu o hamamee dili odoos sabolo moso kulodu dobolone, sobo huloso pegeli goo maga diayo see tobu Yesu mapoo woosaso. ¹¹ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo osobo poogoloso, see sobo hee huga, yo odoos heeyo osobo ee peedee huso. ¹² Osoloso sobo yo omo poogoloso, see giso hee mapoo obuoga, yo odoos heeyo giso ee peedee huso.”

Yesu sabolo holaiso sabolo (*Mat 19:13-15; Luka 18:15-17*)

¹³ Biame hedebeso odoos aboso holaiso Yesu mapoo ido sibadeeso, o deeso sigoloso diba pidilame. Esino o hamamee dili odoos oso goo egee ogoloso hamaga takaso. ¹⁴ Esemee Yesuye o hamamee dili odoos oso holaiso hamaga taka ogoloso, komonolone dimapoo egeesee takaso, “Holaiso amapoo sibilei soowa. Niyo na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso. ¹⁵ Ayo nimapoo taka, edebeeyo o goo holaiso masi amamo to mapoo mesimo sili, egeesi selega poogoloso, Godee mapoo mesilega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei mauwe.” ¹⁶ Osoloso Yesuye holaiso gilimadoloso, yayo hedebe maduloso o deeso sigolone Godeeye no pidi dee takoo, hedebe maduloso o deeso sigolone Godeeye no pidi dee takoo, diso.

Bi bei odoos (*Mat 19:16-30; Luka 18:18-30*)

¹⁷ Yesu o hamamee dili odoos sabolo mi hee mapoo dimeleeno, odoos heeso hoguo sibilesos, o homo beiyopoo gauwuloso, yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoos tekepo, ayo ogoos goo toga badoboso kookaiyo gie badeli ka talaiyo?” diso.

¹⁸ Esemé Yesu yo Godeeye hudi magoo doloso gooleedalame, yayo nei egeesee takaso, “Bei kasalame nayo a tekepo ka takala? Hedebe Godeeno medee tekepo. ¹⁹ Esino nayo woosa to eyo nei, Godeeyo tei magoo no olo gooleedooso: odoó na wooloome, adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo goo heli na te, heli na te, odoó hee mapoo gamenee na gígidi, odoó hee mapoo gamenee goo maga heli na te, osoloso nama díó noowee díó to taka mapoo mesie.”

²⁰ Esemé odoó ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Elígili odoó, a holope maga simi tei magoo susuga hagee ayo tobuloso tomo simiso,” díso.

²¹ Esemé Yesuye sooloo dala sabolo odoó omapoo bolone yimapoo egeesee takaso, “No goo hedebe dooboo dagadi moloso. No díleso, nee bi susuga odoó abo mapoo nei moleeso talame todi. Osoloso bi too eyo nei molee bi mauwe odoó mapoo pí. Nayo egeesee seega, Kei mi ma dokodoo bi tekepo nee hu sabolo mologa agalaiso. Osoloso no a dodomo sibe,” díso.

²² Osoloso bi bei odoó oso Yesuwo to duloso, díya goohele sabolo díso. Bei, yo bi bei doloso badebeiga.

²³ Esemé bi bei odoó díme, Yesuye o hamamee díli odoó mapoo bolone egeesee takaso, “Bi bei odoó oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei díya kalawa.”

²⁴ Yesuye to taka duloso díba howoogaso. Esino Yesuye see dímapoo egeesee takaso, “Mo holo díó, Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei díya kalawa. ²⁵ Esiga dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadílei kalawa. Esino bi bei odoó oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei díya kalawa toowa,” díso.

²⁶ Esemé o hamamee díli odoó oso yayo elígi goo hagee duloso díya howoogadooso. Osoloso díesono nei woosa nei woosa dílone egeesee takaso, “Goo eege díya kalawadoo. Esiga odoó agayo gie badeli ka talaisomo?” díso.

²⁷ Esemé Yesuye dímapoo bolone egeesee takaso, “Edebeeyo o gie badeli eyo nedíliyo pídílei tebile. Esino Godee yo teiba. Bei, goo susuga yayo moodoolai haga kalawanee,” díso.

²⁸ Esemé Pítaye Yesu mapoo egeesee takaso, “No ege, iba ibada bi susuga hoogoo poogoloso, nayo dí hamamee deedeé simiso,” díso.

²⁹ Esino Yesuye egeesee takaso, “Ayo nímapoo taka, edebeeyo ayo dí hamamee sibilame, osoloso to tekepo eyo goo maga, o moso, o emei, o omoo, o omolo, o owee, o ama, o holaiso, osoloso mi poogooga, ³⁰ odoó yayo o bi susuga poogoo eyo nei toowa talaiso. Esiga yo mípoo hamapoo badólone, see moso, emei, omoo, omolo, owee, holaiso, osoloso mi bei malaiso. Osoloso edebeeyo yimapoo dala tenelaiso, bei yayo mo to mapoo mesiliga. Osoloso hamamee yó kookaiyo badoboso gie badeli talaiso.

³¹ Esiga odoó abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see díba hamamee dabalaiso. Esino odoó abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso.”

*Yesu eyo talai see tobu taka
(Mat 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Yesu o hamamee díli odoó sabolo Yelusalem mi mapoo dílone, Yesuye malaso. Esino o hamamee díli odoó goo howoogamo díme, odoó abo hamamee sibadee díya ebigaso. Bei, odoó susuga oso goolee Yelusalem mapoo goo tokenee peledébeyaga. Osoloso Yesuye o hamamee díli

odoowe peegoo gilimado dilesa dobolone, Yelusalem mapoo gooso yimapoo peledabalai goo ee takolone dimapoo egeesee takaso, ³³ “Iba Yelusalem mapoo peledobooga, Odoo Holo, a Yu odoos dia tei moso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoos abo mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo mo goo midiloso, ayo talai goo ee takalaiso. Osoloso Yu odoonee mapoo tenelaiso. ³⁴ Diayo a manalaiso, osoloso amapoo makawo pagalaiso, osoloso a tiso dabalaiso, osoloso a wooloomalaiso. Esino biame bakadio hedebe di poogoloso hamamee a ta maga see gie badeli tolosa hogadileiso.”

*Yemes dio Yonee dio goomoga goo Yesu mapoo ogo taka
(Mat 20:20-28)*

³⁵ Osoloso Sebediyo owolo Yemes dio Yonee dio Yesu mapoo sibilesa egeesee takaso, “Eligili odoos, goo iyo goomoga namapoo taka,” diso.

³⁶ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Ogoo goowo?”

³⁷ Esemee diayo nei egeesee takaso, “Nama Godeeye wiligi doloso badeli mi toowa mapoo siboga, iba goomogo, odoos hee nee dee deedeede dokolo buo, osoloso hee nee dee dobusu dokolo buo doloso goo susuga nobolo wiligi dalame,” diso.

³⁸ Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo egee takoo goo ee niba koo gooleedo. Esiga dala toowa ayo talame egee molo, niba noseede dala egeesee talai teibayo? Osoloso niba ayo talame egee molo, niba egeesee talai teibayo?” diso.

³⁹ Esemee diayo nei egeesee takaso, “O. Iba teiba,” dee takaso.

Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Dala toowa ayo talame egee molo, niba dala egeesee talaiso. Osoloso ayo talame egee molo, niba egeesee talaiso. ⁴⁰ Esino mo dee deedeede dokolo dabalai odoos sabolo, osoloso mo dee dobusu dokolo dabalai odoos hesigilei amapoo kitulugu mauwe. Esino hedebe Godeeye hesiga odoos oso mi omapoo dabalaiso.”

⁴¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoos abo 10 diayo Yemes dio Yonee dio to taka duloso, dimapoo diya kamanaso. ⁴² Esemee Yesuye o hamamee dili odoos gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Yu odoonee dia wiligi odoos oso dila hamedu debeli odoos ee diya kitulugu sabolo gidebeliso. ⁴³ Esino nima kulodu egeesee selai tekeponee. Esiga nima kulodu edebeeyo toowa doloso badalai goomogoga, yo tou teli odoos masi mesie sabolo odoos abo halo tou tolone ka badebee. ⁴⁴ Osoloso edebeeyo malalo badalai goomogoga, yo tou wulayo teli odoos masi odoos susuga halo tou tolone ka badebee. ⁴⁵ Bei, Odoos Holo, ayo mipoo hamapoo simi hagee, edebeeyo a pidilame ka sibile. Esino ayo odoos pidilame ka simi. Osoloso odoos susuga Godee mapoo iyado sibilame a talame ka simi.”

*Yesuye odoos howo neliga tekepo moodoo
(Mat 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Osoloso diba Yeliko mi mapoo peledoboloso, Yesu o hamamee dili odoos sabolo mi egee poogoloso dimeleeno, odoos mooloogoodoo susuga diayo di hamamee simiso. Esemee odoos howo neliga o hu Batimeyes, Timayees eyo owolo, Yesuye sibileli eli pee mapoo badolone molee howameleeso. ⁴⁷ Esiga Batimeyesye Yesu Nasalet odoos sibogo di duloso, toso neligidi takolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Yesu, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!”

⁴⁸ Esemе odoo aboso yo hamaga takaso. Esino yo koodobilega, see diya neligidi egeesee takaso, “Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone pidiye!” dee takaso.

⁴⁹ Esemе Yesuye o to duloso, kookoo tobuloso tobululone egeesee takaso, “Yo hapoo sibe dee takee.” Esemе diayo howo neliga odoo iso, osoloso yimapoo egeesee takaso, “Goomege. No tobuloso, di. Yesuye no i,” diso.

⁵⁰ Esemе Batimeyes o gidei togobuloso, saga dokodoo pupeleso, Yesu mapoo simiso.

⁵¹ Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No ayo namapoo ogoo goo moodoolai goomogolo?”

Esemе howo neliga odoo oso nei egeesee takaso, “Eligili odoo, a see agalai goomogo.”

⁵² Esemе Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No wulo di. Nee tei too goo oso no tekepo paso.” Esemе howo neliga odoo yo epedee omapoo see medee egeiso, osoloso yo Yesubolo eli maga diso.

11

Yesuye Yelusalem mi mapoo wiligi odoo masi tobuloso gadi

(Mat 21:1-11; Luka 19:28-40; Yon 12:12-19)

¹⁻² Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem mi koola mapoo dulone, Olipi mubi kumoo mosobia bakadio, Betapage osoloso Betani mapoo peledabaso. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo bakadio diye doloso dimapoo egeesee takaso, “Mosobia koogee mapoo dileso, omapoo ogoga be hu gie kauwa donki, edebeeyo wagi ma dokodoo buloso dilega poogoo ee, o mu mapoo ebigiso bagagoloso, omou mapoo bagagoo moloso. Esiga be ee niyo ebigi pidi poogoloso, hapoo hado sibe. ³ Egeesi ma kulodu odoo heeso sibilesa nimapoo takolone, niba ogoo toowala, dee takooga, niyo nei yimapoo egeesee takee, ‘Lodeeye donki be hagee epedee talai goomogogona, osoloso see hamamee odoo heeso ka hado sibileigo,’ dee takeeye,” diso.

⁴ Yesu o hamamee dili odoo bakadio mosobia omapoo dileso, donki be moso peegoo ebigi bagagoloso eli palaga tobululone egeiso. ⁵ Esemе diayo donki be ebigi bagagoo pidi meleeno, odoo abo omapoo debei oso dimapoo egeesee takaso, “Niyo ogoo talame donki be ebigi bagagoo egee ka pidala?”

⁶ Esemе Yesu o hamamee dili odoo oso to nei Yesuye dimapoo takee doloso taka tobuloso egeesee takaso. Esemе odoo abo oso donki be hado dilei soowa diso. ⁷ Esemе diayo donki be Yesu mapoo hado sibume, o wagi mapoo dugo pooloso, Yesu dokodoo buloso diso. ⁸ Esemе odoo susuga oso Yesu mapoo goomogolone dia kekeisu dugo tigadoloso, eli Yesuye dilei mapoo malalo palagamo dime, odoo aboso weiyoo dibada go mapoo segei kookooloso eli mapoo palagamo diso. ⁹ Esemе Yesuye donki be ma dokodoo buloso dimolome, malalo diyadee odoo sabolo osoloso Yesu ma hamamee sibadee odoo oso to neligidi egeesee takaso,

“Inolome! Iba Godee mapoo goomogo!
Odo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo yo Godeeye pidiye dee!
¹⁰ Wiligi doloso badeli mi ee sibo Godeeye pidiye dee. Hagee ibada amawe Deibidiye wiligi doloso badebei mi egeesi masi malaiso.
Osoloso iba Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomogo,” dee takomo diyadeeso.

¹¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem mapoo sibilesa, Yesu Yu odoo dia tei moso ma kulodu gadiso. Yo moso kulodu bi susuga mapoo egegemeleso diso. Bei olo neligime, osoloso o hamamee dili odoo 12 sabolo Betani mi mapoo diyadeeso.

*Yesuye pigi homo mapoo to taka
(Mat 21:18-19)*

¹² Yesu Betani mapoo tialoso, gesikolo Yelusalem mapoo dimeleeno, eli domopoo yo diya hodiaseo. ¹³ Esemé Yesu eli sage abaga sibulone, pigi homo du egeiso. Esemé ko pa beleso agalame hodu diso. Esino ko pelega wulo duwe molome egeiso. Bei, pigi ko peli eyo biamenee. ¹⁴ Yesuye pigi homo hamapoo egeese takaso, “No hamamee homokoko see palaime!” Yesuye egeese taka, o hamamee dili odoo duso.

*Yesuye Yu odoo dia tei moso ma kuloduga odoo peegoo hasiso bugu
(Mat 21:12-17; Luka 19:45-48; Yon 2:13-22)*

¹⁵ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem mapoo peledoboloso, Yesu Yu odoo dia tei moso ma kulodu gadilesa egeino, odoo aboso bi abo nei moleeso talame si sabolo, osoloso odoo aboso bi abo nei moleeso telaga molome egeiso. Osoloso molee piligeli odoo dia debi pooba sabolo bidige buguso. Osoloso molo huyado sibilesa nei moleeso teli odoo susuga oso bili pooba sabolo bidege buguloso, diba susuga peegoo hasiso buguso. ¹⁶ Osoloso odoo susuga bi tolosa tei moso tegei eli pee kuloduga gadiyaga Yesuye hamaga takaso. ¹⁷ Yayó dimapoo eligilone egeese takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso, ‘Mo tei moso ee odoo mosobia susuga maga oso sibilesa Godee mapoo takeli moso,’ diso. Esino niyo goo egeesi tolone, adaba molee heli teliso. Esiga niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoo oso mada wuli moso paso.”

¹⁸ Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo susuga oso to hagee duloso, diayo Yesu wooloomalame eli esigamo silesibiso. Bei, diayo Yesubolo ebiaso, bei diayo eligi mapoo odoo susuga oso tei telega peegeeyaga, osoloso odoo susuga oso Yesuye eligi goo ee duloso hooogadooso.

¹⁹ Osoloso habe omapoo Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem poogoloso diyadeeso.

*Pigi homo oso sia goo
(Mat 21:20-22)*

²⁰ Gesikolodee mapoo diba eli domopoo diyadeega meleeno, diayo pigi homo egeiso. Pigi homo o dee sabolo o kou sabolo, osoloso too susuga sio doloso molome egeiso. ²¹ Pita Yesuye daga homo mapoo to taka gooleebuguloso, Yesu mapoo egeese takaso, “Eligili odoo, no ege. Nayo daga pigi homo mapoo to taka oso olo sio doloso molo,” diso.

²² Esemé Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeese takaso, “Niba Godee mapoo tei te,” diso. ²³ “Ayo nimapoo taka, edebeeyo mubi hamapoo egeese takooga, ‘No dilesa, abei mapoo kulodu mei,’ dee takooga, o sooloo ma kulodu goo goolee bakadio delega, yayó taka goo oso tei peledabalai dee gooleega, Godeeye goo hagee tei peledabalame moodolaiso. ²⁴ Esiga ayo nimapoo taka, niyo bi talame Godee mapoo takoloso, see bi egee talai doloso tei toga, bi egee niyo talaiso. ²⁵ Esiga niyo Godee mapoo takolone, odoo heeso nimapoo goo tokenee moodoo mologa, niyo odoo egeeyo goo tokenee

daga malalo boobado bigi. Egeeseega nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado, Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. [²⁶ Niyo odoo heeyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, nei nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileime.”]*

Yesuye kitulugu maga woosa

(Mat 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷⁻²⁸ Diba see Yelusalem mapoo sibadeeso, osoloso Yesu Yu odoowo tei moso ma kulodu sileeme, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesu mapoo sibilesa egeese woosaso, “No agamo kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala? Odo agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?” diso.

²⁹ Esem Yesuye dimapoo nei egeese takaso, “Ayo woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Osoloso niyo to eyo nei amapoo takooga, ayo kitulugu toloso hagee silo eyo goo ee nimapoo takalaiso.” ³⁰ Esiga Yesuye dimapoo egeese woosaso, “Odo agayo Yonee mapoo kitulugu ka teneeyo, yayo odoo howo olugulame? Kitulugu Godeeye teneeyo, o, edebeeyo teneeyo? Iyo amapoo to nei takee!” diso.

³¹ Esem diayo to hagee duloso dieso nediliyo to moulone egeese takaso, “Iyo kasee takalaisomo? Iyo takolone Yoneeye kitulugu ee Godeeye teneedoo, dee takooga, see nei Yesuye imapoo egeese takalaiso, ‘Niba bei kaseme Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?’ dee takalaiso. ³² Esino iyo takolone yayo kitulugu egee odoo maga simi dee takooga, odoo susuga oso imapoo diya kamanalaiso.” Bei, odoo susuga oso goolee Yonee yo tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo, dee gweli.

³³ Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeese takaso, “Yoneeye kitulugu too goo eyo bei, iba gooleedele,” diso.

Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Esiga ayo goo hagee moodoomo silame kitulugu too hagee nimapoo takalaime,” diso.

12

Geleipi ko segei homolee sabolo bali odoo sabolo

(Mat 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Yesuye see wudu takolone Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeese takaso, “Biame heeso odoo hee o homolee mapoo geleipi ko sogoloso, pee maga beeleeeso. Osoloso ko i debilame, yo ou poogoloso, see homolee egee gibadalame doko moso tegeiso. Osoloso yayo homolee bali odoo abo mapoo bameleeye doloso, yo see mi eli sage mapoo badalame diso. ² Osoloso yo omapoo dilesa badoboome, homokoko palagaloso olo bi moodoogaso. Esem yayo o tou teli odoo hee mapoo takolone, o homolee mapoo dilesa homokoko egee gooloogaloso o hodio ee yimapoo toсібeye diso. ³ Esino yo omapoo dilesa peledoboome, homolee bali odoo oso yo woomele poogoloso geleipi ko telega mosoowe see wedi diye diso. ⁴ Esem egeese ogoloso, homolee eyo amaye see o tou teli odoo hee diye diso. Esino homolee bali odoo oso odoo hagee o wiligi mapoo wooloso, yimapoo ebili goo teneloso see wedi diye diso. ⁵ Esem homolee eyo amaye o tou teli odoo hee diye diso. Esino homolee bali odoo oso yo woolomaso. Esem homolee eyo

* **11:26:** To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu, dee takeliso. Esino odoo bei oso taka Makaye hogugule, dee takeliso. **12:1:** Isa 5:1-2

amaye o tou teli odoo abo susuga diye diso. Esino homolee bali odoo oso abo wulo wooloso poogooso, osoloso abo diayo piliguso.

⁶ Esino yayo gooma owolo hedebe diye dolone egeesee gooleeso, 'Homolee bali odoo oso mo holowo to duloso, yimapoo mesileiso,' dee gooleeso.

⁷ Esino homolee bali odoo diayo homolee eyo amayo owoloye simi ogoloso dieso nediliyo egeesee takaga meleeso, 'Holo hagoso hamamee ama toga, yayo geleipi ko segei hagee talaiso. Esiga geleipi ko segei hagee see iyo talame yo wooloomamo,' diso. ⁸ Esem diayo homolee eyo amayo owolo toloso wooloomaso. Osoloso o kou homolee maga peegoo togobuguso."

⁹ Yesuye to hagee taka koodobuloso badolone, o to dulone debei odoo mapoo egeesee takaso, "Esiga homolee eyo amaye see kasee moodoolasomo? Yayo sibilesi homolee bali odoo piliguloso, see homolee bali odoo abo mapoo beye dalaiso. ¹⁰ Esiga niba Godeeyo to booka mapoo hogugu hagee hesigeleyo? Bei, omapoo egeesee takooso,

'Moso tegeli odoo diayo omou gowoolone togobugu oso epedee hamapoo moso omu domo pupodoo ka moloso. ¹¹ Goo hagee Godeeye ka moodoo. Esiga iba goo hagee ogoloso howoolone tekepo deeso.'

¹² Esem Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesuye wudu taka goo ee duloso, "Ibada goo takolone bado," doloso egeesee gooleeso. Egeeseelone diayo Yesu talai eli esigamo silesibiso. Esino diba odoo mooloogoodoo toowa ogoloso, diayo yo talai ebigaso. Esiga Yesu telega poogoo diyadeeso.

Sisa mapoo tekisi molee teneli

(Mat 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ Osoloso hamamee Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesuye Loum gamalee mapoo goo tokenee abo takalame gooleeso. Esem diayo Pelisi odoo abo sabolo Helodeeyo hamamee dili odoo abo sabolo Yesu mapoo gamenee takalame diye diso. ¹⁴ Esem odoo egee bia oso dileso Yesu mapoo egeesee takaso, "Eligili odoo, iba gooleedooso, no tei goo takeli odoo. Osoloso no odoo bolo koo ebili, osoloso nayo odoo kolo mapoo koo egeli. Osoloso nayo Godeeyo goo odoo susuga mapoo tei eligi moloso. Esiga Loum gamalee wiligi odoo Sisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowo, o, tokeneeyo? ¹⁵ Iyo tenelaisomo, o, tenelaimoyo?" dee takaso.

Esino Yesuye diayo goo tokenee moodoolame to mou goo ee, yo olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, "Bei kasi maga niyo a kukulo agalame ka sala? Niba molee ko hedebe a agalaiya tosibe," diso.

¹⁶ Esem diayo Yesu mapoo molee ko hedebe tosibilesi teneme, yayo dimapoo egeesee takaso, "Molee hamapoo agamo mudu sabolo osoloso agamo hu oso ka mololo?"

Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, "Sisayo mudu sabolo, osoloso o hu oso ka molo," diso.

¹⁷ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Niyo Sisayo bi ee Sisa mapoo tenee. Osoloso Godeeyo bi ee Godee mapoo tenee," diso.

Esem diba to hagee duloso diya howogadooso.

Ta maga hogabili eyo goo maga Yesu mapoo woosa

(Mat 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Osoloso Sedisi odoo aboso Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odo hagee bia oso takolone, "Odo wedia see hogabileime," dee takeliso. Esem diayo Yesu mapoo sibilesi egeesee woosaso, ¹⁹ "Eligili odoo, tei magoo

Moseeeye hogugu oso imapoo egeesee takoso, ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei tayo osobo bau ee huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,’ diso. ²⁰ Esiga odoo heeso giso holo 7 soomagooso. Osoloso daga emeiye sobo huso. Osoloso yo holo soomagelega taso. ²¹ Esemé omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. Esino yo holo soomagelega taso. Esemé see omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. Esino yinosee holo soomagelega taso. ²² Egeeseelone giso holo 7 susuga hagee bia oso holo soolooga magelega wediaso. Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. ²³ Esiga odoo wedia maga see hogogadilei biame mapoo sobo egee tei odoo agamo osobo dalaisomo? Bei, giso 7 oso sobo hedebe hagee huso,” diso.

²⁴ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba goo dooboo gweli odoo. Bei, niba Godeeye kitulugu sabolo osoloso o to sabolo gooledelega ka doso. ²⁵ Bei, odoo wedia ee bi maga see hogogabuoga, diba see sobo huleime, osoloso giso obileime. Esino diba see Godeeyo momaiye oso Kei mi mapoo egee do egesi masi dabalaiso. ²⁶ Esiga Moseeeye odoo wedia see hogogadilei goo ee o book mapoo hogugu, niyo hesigeleyo? Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob olo taso. Esino homo douso nademe, paiya biame omapoo Godeeye Moses mapoo egeesee takaso, ‘Epedee hamapoo a Eibalahameeyo Godee, Aisekeeyo Godee, osoloso Yekobowo Godee doloso ka badoso,’ diso. Odoo hagee wediaso, esino dibada dio oso epedee hamapoo gie doso. ²⁷ Esiga Godee hagee odoo wedia eyo Godeenee. Haye, odoo gie egee do eyo Godee. Esino niyo odoo toloso see gie badeli talaime dee gooleega, niba goo dooboo gweli odooso.”

Tei magoo kaso toowa ka molosomo?

(Mat 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Tei eligili odoo hee diayo toso agadigamelee omapoo sibilesa badolone dumeleeso. Osoloso Yesuye Sedisi odoo mapoo to nei tekepo taka duloso, yayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Tei magoo kaso diya toowa ka molosomo?” diso.

²⁹ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Tei magoo toowa hagoso, ‘Isalael odoo niba dui! Ibada wiligi odoo Godee hedebe. ³⁰ Esiga nayo nee wiligi odoo Godee diya goolee, nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nee dioso goolee sabolo, osoloso nayo goo goolee sabolo, osoloso nayo kitulugu oso diya goolee.’ ³¹ Osoloso tei magoo toowa hee hagoso: ‘Nayo no nediliyo diya egee goolee, egeesee goolone nee odoo nosee diya egeesee goolee.’ Tei magoo toowa aboso, tei bakadio hagee dagadile,” diso.

³² Esemé tei eligili odoo ogoso see Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo tei goo olo takaso. Esiga Godee hedebe badoso, Godee hee mauwe. ³³ Esiga gala hu wooloso dou mapoo siloso Godee mapoo teneli sabolo, bi abo teneli sabolo, tei oso taka hagee haga goo toowanee. Esino tei magoo bakadio hagoso goo toowa ka moloso: Nayo Godee diya goolee, nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nayo goo goolee sabolo, osoloso nayo kitulugu oso, diya goolee. Osoloso nayo no nediliyo diya egee goolee, egeesee goolone nee odoo nosee diya egeesee goolee,” diso.

³⁴ Esemé Yesuye odoo ogoso to nei tekepo taka duloso yimapoo egeesee takaso, “No Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei koola bado,” diso. Esemé odoo aboso goo abo Yesu mapoo woosalai obulone yimapoo hee woosole poogooso.

*Keliso agamo owolowo?**(Mat 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ Hamamee Yesuye Yu odoo dia tei moso tegei ma kulodu odoo susuga mapoo eligilone yayo egeesee woosaso, “Bei kasi maga tei eligili odoo diayo Keliso ee Deibidiyo amawe’ dee ka takeliyo? ³⁶ Deibidiye to kitulugu sabolo Dio Tei maga egeesee takaso, ‘Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso: “No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

Esiga nayo badolone namapoo ha teli odoo ee ayo dagadileiso,” diso.’

³⁷ Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esiga bei kasi maga tei eligili odoo diayo ‘Keliso Deibidiyo amawe’ dee ka takeliyo? Kelisoye Lodee osoloso Deibidiyo amawe dalai teibayo? O, Keliso yo Lodee osoloso yo Deibidiyo amawe oso.” Odoo susuga goomgolone o to mapoo medee duso.

*Yesuye tei eligili odoo dia goo taka**(Mat 23:1-36; Luka 20:45-47)*

³⁸ Yesuye odoo susuga mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba tei eligili odoo mapoo medee ege. Diba dugo medee tekepo megigaloso silesibiliso, osoloso bi neiso teli go mapoo debeli odoo oso diba ogoloso gauwuloso emegei di to takooga ee dulei onosee diya goomegeliso. ³⁹ Diba howo gisili moso ma kulodu wiligi odoo taba eyo debi mapoo bulumulame, osoloso wo toowa nologolone debi mi mapoo wiligi odoo toowa taba eyo debi mapoo bulumulame goomegeliso. ⁴⁰ Esino diayo sobo bauwe ebilame gamenee takoloso, dia moso sabolo bi sabolo diayo toloso omapoo dobolone, dia goo gagaloso Godee mapoo taka diya sageliso, odoo aboso diba tekepo odoo dee goolame. Esiga goo egeesi maga diba nei dala toowa talaiso.”

*Sobo bauso emegei di bi tenee**(Luka 21:1-4)*

⁴¹ Yesu tei moso tegei kulodu edebeeyo emegei di molee tooseli ki bi oso moodoo mapoo sooloogamelee koola mapoo badolone odoo susuga bameleeso. Bi bei odoo oso molee ko toowa sooso. ⁴² Osoloso sobo bau bi mauwe oso sibilesa molee ko ta bakadio toosooso.

⁴³ Esemee Yesu o hamamee dili odoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, sobo bau bi mauwe hagosso tenee oso odoo abo susuga oso tenee ee dagadiso. ⁴⁴ Bei, bi bei odoo dia molee toowa osee molome molee su pepooko teneeso. Esino sobo bau bi mauwe hagee yimapoo molee ko esiesibo meleeno teneeso. Esiga yo wo talai molee olo mauwe.”

13*Yesuye Godeeyo tei moso tegei oso tokenee palai goo taka**(Mat 24:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Biame omapoo Yesu tei moso poogoo dilesa dimolome, o hamamee dili odoo heeso sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, ibada tei moso yoso tegei medee tekepo hagee, no ege, osoloso yo toowa medee tekepo, no ege,” diso.

² Esemee Yesuye to nei yimapoo egeesee takaso, “Tei moso tekepo tegei epedee no hagee ogo, hamamee guobigileiso, eseega yo hedebeso yo hee ma tobudoo malaime,” diso.

³ Osoloso Yesu Olipi mubi ma dokodoo peleso, tei moso tegei ma hodiokoo bolone badoboome, Pita, Yemes, Yonee, osoloso Endulu diayo

dibusomo sibilesu yimapoo egeesee woosaso, ⁴ “Nayo imapoo takee, goo susuga hagoso kopolone ka peledabalaiyo? Osoloso goo susuga hagoso peledabalame mologa, ogoo gooso imapoo ka eligileiyo?” diso.

⁵ Esemu Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Odoos heeso tei goodee maga niba peegoo gilimado diyaga. ⁶ Odoos aboso mo hu maga sibilesu takolone, dieso nediliyo diba Kelisoso, dee takalaiso. Egeeseelone diayo odoos bei tei goo maga peegoo gilimado dileiso. ⁷ Esiga ha too goo sabolo osoloso biliga goo oso peledoboosoo duga goo ee duloso, niba haga na ebi. Bei, goo hageesi oso daga malalo peledabalaiso. Esino biame egee hoo poogoo osonee, hamamee sibileiso. ⁸ Osoloso mi toowa heeso mi toowa hee mapoo ha talaiso. Osoloso mi susuga mapoo mibia toowa sibileiso. Osoloso nei me pagalaiso. Esino goo susuga hagoso peledobooga, dala biame oso bei mooloogolone ka seeso.

⁹ Esiga goo susuga hagoso peledobooga, niba obeeyamo. Edebeeyo niba toloso goo midili moso mapoo ido polo dolone dabalaiso. Osoloso niba dibada howo gisili moso mapoo ido peleso wooloogolone dabalaiso. Osoloso amapoo tei too goo maga niba gamalee wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso wiligi odoos toowa tebisa abo dia mudugiyopoo gilimado peleso, niyo mo goo ee dimapoo takalaiso. ¹⁰ Mi hoo pagalai hoogoo mologa, to tekepo hagee daga edebeeyo mi susuga mapoo takomo dileiso, odoos susuga oso to tekepo ee dulame. ¹¹ Osoloso edebeeyo niba goo midili moso mapoo ido pologa, niyo takalai goo ee haga na goolee. Bei, biame omapoo niyo takalai goo goolee tekepo ee nimapoo Godeeye tenelaiso. Esino niba niso goolee takalaime, Dio Tei oso nibolo toholoso to ka takalai.

¹² Biame omapoo edebeeyo emei dio omolo dio wooloomalame, diba goweli odoos mapoo tiasalaiso. Osoloso amaye owolo mapoo egeesee selaiso. Osoloso owoloye dibada ama dio owee dio mapoo mesilega poogoloso diba wooloomalame tiasalaiso. ¹³ Bei niyo amapoo tei too goo omaga odoos susuga oso nimapoo heiga toowa malaiso. Esino edebeeyo eyo tei too kibiloso badolone, hoo poogoo mapoo dileso peledobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

¹⁴ (Hesigeli odoos, no to hageeyo bei medee gooleede.) Niba bi diya tokenee mudu opusomo di oso tei moso ma kulodu molo agalaiso. Esiga bi ogoso Godeeye howo woola tei moso tokenee palaiso. Egeeseega Yudiya mi toowa mapoo debeli odoos oso bi mudu opusomo di ee ogoga mubi ma dokodoo kukulo pele. ¹⁵ Osoloso odoos moso hau mapoo badoga, bi talame moso kulodu na gadi. ¹⁶ Osoloso odoos homolee mapoo nei howo sogomo siloga, o gidei talame mosopoo see na wedi di. ¹⁷ Osoloso biame omapoo sobo koowasi sabolo, osoloso holope too nedili sobo ee kukulo dilei diya kalawa toowa molo agalaiso. ¹⁸ Esiga Godee mapoo takee, goo hagoso wau biame mapoo peledebelega pagalame. ¹⁹ Bei, biame omapoo dala toowa oso sibileiso. Esiga mi toowa bei mooloogoo biame abaga simino epedee hamapoo, odoos susuga oso dala goo hageesi egele. Esino dala goo toowa hagoso sibilesu koodobuoga, hamamee dala goo hageesi see agalaime. ²⁰ Esiga Godeeye dala biame deiyepo moodoolaiso. Esino yayo biame sage magoo diepi, odoos heeso dala ee ma kulodu badalai tebile pegeliyo. Esino dala ee ma kulodu Godee eyo hesiga odoos ee halo, yayo dala biame see deiyepo moodoolaiso. ²¹ Biame omapoo odoos heeso sibilesu nimapoo takolone, ‘Hamapoo ege, Keliso hagoso’ o, ‘Koo ege, Keliso

13:9: Mat 10:17-20 **13:11:** Luka 12:11-12 **13:12:** Mat 10:21 **13:13:** Mat 10:22; Yon 15:21

13:14: Dan 9:27; 11:31; 12:11 **13:15:** Luka 17:31 **13:17:** Luka 23:29 **13:19:** Dan 12:1; Yili 7:14

ogoso,' dee takooga, o to mapoo tei na te. ²² Bei, gamenee keliso deli sabolo, osoloso gamenee godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odoos o sibiloso goo toowa opusomo di edebeeyo howeli moodoolaiso, odoos susuga sabolo osoloso odoos Godeeye hesiga oso peegoo dia beleso kukulo agalame. ²³ Esiga niba obeeyamo! Goo hagee peledebelega mologa, ayo daga goo susuga nimapoo ka taka.”

Yesuye see sibilei goo
(*Mat 24:29-44; Luka 21:25-33*)

²⁴ “Osoloso hamamee, biame omapoo dala goo hagoso dileso koodobuoga, ‘osoko semelaiso. Egeeseega a nosee gadeebigileime. ²⁵ Osoloso giwo kei ma dokodoo egee molo mi hamapoo tigidibileiso. Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo Godeeye halabuga ki me pagalaiso.’

²⁶ Biame omapoo odoos susuga oso Odoos Holo, ayo kolobo maga gadeebugu sabolo, osoloso kitulugu toowa sabolo siboga agalaiso. ²⁷ Osoloso ayo sibiloso, mo momaiye diye dalaiso, diayo dileso odoos susuga Godeeye hesiga mi susuga mapoo egee do ee gilimalame.

²⁸ Esiga niba sogai maga goo hagee medee gooleede. Sogai du pisigaga ogoloso, wau biame koola tooboo doloso gooleedeliso. ²⁹ Esiga goo hagee egeesi masi moloso. Goo ayo taka hagoso peledaba ogoga, Odoos Holo ayo sibilei olo koola tooboo doloso niba olo gooleedalaiso. ³⁰ Ayo nimapoo taka, epedee biame hamapoo odoos hagee do wedilega daga, goo susuga hagoso peledabalaiso. ³¹ Kei sabolo mipoo sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to kookaiyo moloso osee malaiso.”

³² “Esiga Odoos Holo ayo sibilei biame ee odoos hee gooleede. Osoloso Godeeyo momaiye Kei mi ma dokodoo egee do sabolo osoloso Godeeyo owolo anosee gooleede. Esino hedebe mo Ma Godeeye biame egee gooleedoloso ka badoso. ³³ Esiga niba medee koolone ka debee. Bei, biame ogoso sibilei ee niba gooleede. ³⁴ Odoos Holo, ayo sibilei goo ee egeesi moloso. Odoos heeso mi hee mapoo dulone, o tou teli odoos mapoo moso hagee medee bameleeye, dee takoloso dileiso. Osoloso yayo tou teli odoos mapoo moso egee bamalame, tou opusomo opusomo di pileiso. Osoloso osulu gibalai odoos mapoo yayo see wedi sibilei maga egeese takalaiso, ‘Medee be!’

³⁵ Esiga mosowo ama masi aso. Esiga niba mopoodoo doloso koolone ka debee. Bei, ayo sibilei biame ee niba gooleede. Habe sibusobelee, o gesi domo sibusobelee, o kudi takooga sibusobelee, o gesikolodee sibusobelee. ³⁶ Osoloso ayo saga sibiloso ogoga, niba tiesa molo agalai tekeponee. ³⁷ Ayo nimapoo to taka see odoos susuga mapoo takooso, niba mopoodoo doloso, koolone ka debee,” diso.

14

Yesu wooloomalame to mou
(*Mat 26:1-5; Luka 22:1-2; Yon 11:45-53*)

¹ Osoloso Godeeye Gababia wo nalai sabolo osoloso wo mosoowe nalai biame bakadio hoogoo meleeso. Esemetei moso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoos sabolo diayo Yesu tolosoko mada wooloomalame eli esiamo silesibiso. ² Esino diayo dieso nediliyo egeese takaso, “Iyo Gababia

wo ne biame hamapoo yo toloso wooloomalaime. Bei, odoosusuga oso imapoo kamanaloso ibolo biligiya,” diso.

Betani mi mapoo soboso mopoodoo soo medee tekepo oso Yesuwo wiligi mapoo soo

(Mat 26:6-13; Yon 12:1-8)

³ Yesu Betani mi mapoo badolone, odoosuga agagisa bia Yesuwo tekepo pa Saimonowo moso mapoo palaso. Yo omapoo nei nolone badoboome, sobo heeso mai masi pepooko yo alabasta deli oso moodoo mapoo mopoodoo soo medee tekepo nad deli i salama soo tosimiso. Yayoo tosibileso, me gooboo buguloso Yesuwo wiligi mapoo sooso.

⁴ Esemee odoos abo omapoo debei oso ogoloso komonolone dieso nediliyoo egeesee woosagaso, “Bei kasalame sobo hagoso mopoodoo soo medee tekepo ee wulo goo mauwe yimapoo soomeleso ka hosudoowo?” diso.

⁵ “Yayoo mopoodoo soo medee tekepo hagee odoos mapoo neiso talame tenee diepi, molee ko 300 ee toloso bi mauwe odoos mapoo tenelai tebiliyo.” Diayoo dee takoloso, sobo yimapoo kamaso.

⁶ Esemee Yesuwo dimapoo egeesee takaso, “Yimapoo egeesee na takee. Bei kasi maga niyo yimapoo kamanaloso ka takala? Yayoo amapoo goo tekepo moodooso. ⁷ Esiga bi mauwe odoos ee biame susuga nibolo hodobo dabalaiso. Esiga niyo diba gooleebuguga, diba biso pidilei tekepo. Esino biame susuga a nibolo hobobo badalaime. ⁸ Esiga sobo hagoso yayoo moodoolai dee goolee goo ee amapoo moodooso. Yayoo mopoodoo soo egee mo wiligi mapoo soo oso mo suso bi ma kulodu malai ee mopoodoo doo. ⁹ Ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo mi kamapoo Godeeyo to tekepo takooga, diayoo sobo hagoso goo amapoo moodoo onosee takalaiso. Osoloso edebeeyo o goo onosee goolee malaiso,” diso.

Yudaseeye Yesu tiasalame goomoga magoo

(Mat 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Osoloso Yesu o hamamee dili 12 ee ma kulodu odoos hee Yudas-Iskaliyot yayoo tei moos wiligi odoos tebisa mapoo dileso Yesu dimapoo tiasalame diso. ¹¹ Esemee diayoo o goo duloso, diya goomogolone yimapoo molee nei tenelame to takoloso edidi magooso. Esemee Yudaseeye Yesu dimapoo tiasalame eli esiamo silone biame tekepo bameleeso.

Yesuwo o hamamee dili odoos sabolo Godeeye Gababia wo ne

(Mat 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yon 13:21-30)

¹² Isipi mi maga peegoo di gooleebugu wo ne bei moologoo biame mapoo, Yu odoos Godeeye Gababia wo nalame, sipi be hu weliso. Esemee Yesuwo hamamee dili odoos oso Yesu mapoo egeesee woosaso, “Nayoo iba kamapoo dileso Godeeye Gababia wo nalai mopoodoo dalai ka goomogolo?” diso.

¹³ Esemee Yesu o hamamee dili odoos bakadio diye dolone egeesee takaso, “Niba Yelusalem mi mapoo diyadee. Osoloso niba omapoo dileso ogoga odoos hee howo keedoloso eli domopoo dumologa tugodalaiso. Niba yo tugodoloso yo deede di. ¹⁴ Osoloso niba yayoo dileso moso kulodu gaduga omapoo dobolone, mosowo ama mapoo egeesee takee, ‘Eligili odoos oso egeesee taka, “Ayo mo hamamee dili odoos gilimadoloso, Godeeye gababia wo nalame debi pooba gooboogoo kasomo?” ’ dee takee. ¹⁵ Osoloso yayoo niba moso dokohodoo ido peleso debi pooba gooboogoo toowa olo moodoo

doloso melee eligileiso. Esiga niba iyo Godeeye Gababia wo nalai omapoo ka mopoodoo de,” diso.

¹⁶ Esemé Yesu o hamamee dili odoo bakadio oso Yelusalem mi mapoo diyadeeso. Diba omapoo dileso egeino, goo susuga ee Yesuye dimapoo taka goo sabolo tobuloso molome egeiso. Esemé diayo Godeeye Gababia wo nalame omapoo mopoodoo doloso, diba see Yesuye o hamamee dili odoo abo sabolo debei mapoo wedi diso.

¹⁷ Osoloso habedee mapoo Yesu o hamamee dili 12 sabolo sibilesa moso omapoo peledabaso. ¹⁸ Diba omapoo wo nolone doboome, Yesuye dimapoo egeese takaso, “Ayo nimapoo taka, nima kuloduga odoo hee abolo wo hagee namolo oso a ha teli odoo mapoo tiasalaiso,” dee takaso.

¹⁹ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso, goohele sabolo dobolone, Yesu mapoo egeese takaso, “Ayonee, o ayowo?” dee takaga meleeso.

²⁰ Esemé yayo dimapoo nei takaso, “Odoos 12 mooloogoodoo hagee ma kulodu, odoo agayo mo peleta mapoo abolo hodobo wo olugudoloso naga, a ha teli mapoo tiasalai odoo ogoso. ²¹ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka ee dodolone, Odoos Holo a talaiso. Esino Odoos Holo a ha teli odoo mapoo tiaseli odoo yo dala toowa talaiso. Oweeye yo soomagelega poogoo diepi, yo dala tele pegeliyo,” diso.

*Lodee gooleebugu wo ne
(Mat 26:26-30; Luka 22:19-20)*

²² Diba wo nolone doboome, Yesuye wo tolosa Godee mapoo goomoga to takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo wo pulone egeese takaso, “Wo hagee tolosa ne. Hagee mo suso,” diso.

²³ Osoloso yo see kapu wain i keeso tolosa, Godee mapoo goomoga to takoloso, dimapoo teneme, diayo susuga wain i neso.

²⁴ Esemé Yesuye see egeese takaso, “Hagee mo sawo, odoo susuga dia tokenee hapalame ka sologo bugu. Mo sawo oso Godeeye o odoo mapoo to kitulugu magoo goo oso tei peledabalame. ²⁵ Esiga ayo nimapoo taka. Ayo epedee hamaga dulone wain i see nalai. Esino hamamee Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo wain i dia see nalaiso,” diso.

²⁶ Osoloso diba goomoga kosaiya hedebe pouloso, see Olipi mubi dokodoo paladeeso.

*Pitaye Yesu boobado bigilei goo ee Yesuye taka
(Mat 26:31-35; Luka 22:31-34; Yon 13:36-38)*

²⁷ Esemé Yesuye see o hamamee dili odoo mapoo egeese takaso, “Odoos susuga niyo a poogolosa kukulo dileiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso, ‘Godeeye sipi be bali odoo ee wooloomaga, sipi be susuga oso yimaga peegoo kukulo dileiso.’ ”

²⁸ Osoloso Yesuye see egeese takaso, “Esino a ta maga hogado dileso, ayo daga malala dileso Gelili mi mapoo niba tugodalaiso.”

²⁹ Esemé Pitaye nei Yesu mapoo egeese takaso, “Odoos susuga oso namaga peegoo kukulo duga, hedebe ayo no poogoo dileime.”

³⁰ Esino Yesuye yimapoo see egeese takaso, “Ayo namapoo tei goo taka. Epei gesi kolokoloso taka bakadio delega, malala hoogoo mologa, nayo mo goo gadadilei ee bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

³¹ Esino Pitaye to kitulugu sabolo nei egeesee takaso, “Ayo egeesee selaime! Edebeeyo no wooloomaga, a nobolo hodobo talaiso,” diso. Esememe Yesuwo hamamee dili odoo susuga oso to hedebe egeesee takaso.

Yesuye Getesemeni homolee mapoo Godee mapoo taka
(Mat 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Getesemeni olipi homo segei homolee omapoo sibadeeso. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “A dileso Godee mapoo takalaiya, niba hamapoo debee,” diso. ³³ Osoloso yayo egeesee takoloso, hedebe Pita, Yemes osoloso Yonee esee ido palaso. Yo peleso badoboome, goohele goo sabolo osoloso su hegi goo oso yimapoo simiso. ³⁴ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Mo su ma kulodu hegi goo toowa oso molone, ayo talai olo koola tooboo. Esiga niba hamapoo koolone debee,” diso.

³⁵ Osoloso Yesu egeesee takoloso, dimaga pepooko hoogoo dileso, ebiso miyomoo tugusaloso balaboo tialoso molone Godee mapoo takaso, yimapoo dala toowa egee sibo ee Godeeye peegoo magalame. ³⁶ Yayo Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, mo Ma! Goo susuga namapoo kalawanee. Esiga dala toowa oso amapoo hagee sibo, nayo peegoo magalai soowayo? Esino nayo goomoga goo moodee, ayo goomoga goonee,” diso.

³⁷ Osoloso yo Godee mapoo taka koodobuloso wedi dileso egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di tiesamolome egeiso. Esememe yayo Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, no tiayo? No biame deiyepo hamapoo abolo hodobo koolone badalai tebiledo? ³⁸ Esiga niba bolone Godee mapoo takolone ka debee, niba kukuli goo mapoo homodobiyaaga. Bei nibada goo goolee oso goo tekepo talame goomogoso, esino nibada su oso ki me ka poogooso,” diso.

³⁹ Osoloso yo see wedi dileso, Godee mapoo takolone goo hedebe onosee takaso. ⁴⁰ Osoloso yo see dimapoo wedi sibilesa egeino, diba tiesa molome egeiso, bei diba tila paga oso howo seme. Osoloso diayo Yesu mapoo to nei takalai gooleedele poogooso.

⁴¹ Yesu yo see bakadio hedebe di mapoo Godee mapoo takoloso, o hamamee dili odoo mapoo wedi sibilesa, dimapoo egeesee takaso, “Niba hosolone wulo tiesa malala? Tia olo oso! Odo Holo, a tokenee odoo mapoo toloso tenelai biame olo epedee hamapoo sibo. ⁴² Esiga koo ege, a tokenee odoo mapoo tiasalai odoo ee olo sibo. Esiga niba tebise, dimapoo dimo!” diso.

Edebeeyo Yesu too

(Mat 26:47-56; Luka 22:47-53; Yon 18:3-12)

⁴³ Yesu to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye Yesu talame odoo mooloogoodoo toowa gilimado simiso. Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei eligili odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu talame odoo hagee bia diye diso. Esememe diayo sibulone kaiya sabolo kodolo sabolo toloso sibadeeso.

⁴⁴ Egeesi ma kulodu Yudas yo epedee sibilega badolone, odoo Yesu talai mapoo egeesee takaso, “Ayo dileso adaga, odoo ogoso. Eseega niyo yo toloso medee bolone ka ido di,” diso. ⁴⁵ Osoloso Yudas yo odoo mooloogoodoo poogoloso dileso, Yesuye tebidi mapoo hoogoo dileso, yayo egeesee takaso, “Eligili odoo!” dee takoloso, Yesu adaso. ⁴⁶ Esememe odoo abo oso sibilesa

Yesu tooso. ⁴⁷ Esino Yesu o hamamee dili odoo hee koola omapoo tebidi oso o kaiya tadoloso, tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo kaiyaso woomleeso eyo dooboo poogoomo, dulu asooso.

⁴⁸ Esemé Yesuye yo talame sibadee odoo omapoo egeesee takaso, “Niyo ogoga a mesiyaa daga, a talame kaiya sabolo osoloso kodolo sabolo misigaloso ka sibatada? ⁴⁹ Esino ayo biame susuga tei moso ma kulodu eligimo sileeme, niyo a egeliso. Esiga bei kaseme niyo a omapoo telega ka poogoowo? Esino niyo epei a talame simi hagoso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka to sabolo olo tobuoso,” diso. ⁵⁰ Esemé Yesu o hamamee dili odoo susuga oso yo poogoloso kukulo diyadeeso.

⁵¹ Osoloso odoo gie kauwa dugo booloso, Yesu diayo toloso dime hamamee deedee diso. Esemé diayo yo ogoloso, yibolo talame o dugo mapoo temeleso, o dugo puobuguso. ⁵² Esino o dugo dimapoo yane poogoloso, yo boodo diwe piaso.

Yesu wiligi odoo tebisa mapoo goo midilame ido di

(Mat 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yon 18:13-14, 19-24)

⁵³ Osoloso diayo Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba eyo mosopoo ido diso. Esiga moso ee ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo oso daga olo mooloogoodoloso debeiso. ⁵⁴ Esemé Pitaye hamameedee Yesu deedee dileso, tei moso wiligi eyo moso eyo beelee ma kulodu gadiso. Yo omapoo badolone, tei moso gidebeli odoo sabolo kekeisime dou hameleeso.

⁵⁵⁻⁵⁶ Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia goo midili wiligi tebisa oso Yesuwo goo maga gamenee takeli odoo ee esiaso, yimapoo goo tokenee hee mologa, Yesu ka wooloomalame. Egeeseelone edebeyo wulo gamenee takolone Yesuwo goo maga goo opusomo opusomo di takaso. Esino diayo taka ee ma kulodu, tei goo hee molo egele.

⁵⁷ Esino odoo aboso tehisaloso, Yesuwo goo maga gamenee egeesee takaso, ⁵⁸ “Iba odoo hagoso egeesee takeme duso, ‘Edebeyo tei moso tegei hagee ayo guobuguloso, see biame bakadio hedebe di ee ma kulodu tei moso dia tegelaso. Esino edebeyo tegelaime,’ yayo dee takeme duso,” diso.

⁵⁹ Esino diayo to opusomo opusomo di taka ee ma kulodu tei goo egele.

⁶⁰ Esemé tei moso wiligi odoo taba oso odoo susuga mooloogoodoo ma kuloduga toboloso Yesu mapoo egeesee woosaso, “Odo hagee biaso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takoo mapoo nayo to eyo nei takalaimeyo?” diso. ⁶¹ Esino Yesuye to nei takele poogooso.

Esemé tei moso wiligi odoo taba oso to see Yesu mapoo egeesee woosaso, “No Godeeyo owolo, Kelisosomo?” diso.

⁶² Esemé Yesuye to nei egeesee takaso, “O, aso. Esiga hamamee Odo Holo, a Kitulugu Godeeyo dee deedee dokolo mapoo buloso yibolo wiligi doloso badoga niyo agalaiso, osoloso Kei mi ma dokodooga, kolobo ma kuloduga see wedi siboga niyo agalaiso,” diso.

⁶³ Esemé tei moso wiligi odoo taba oso to hagee duloso, diya komonolone o dugo tologo buguloso egeesee takaso, “Iyo o goo see midilame to abo taka ee dulei koo goomogo. ⁶⁴ Bei yayo ‘a Godeeyo owolo oso’ dee taka maga, yayo Godee mapoo mesilega osoloso ebilega to tokenee taka, niyo olo duso. Esiga niyo goolee yimapoo ogoo goo moodoolaiyo?” diso.

Esemé Yu odoo dia wiligi odoo tebisa susuga oso egeesee takaso, “Yesu diya tokenee odoo, esiga yo wooloomalai tekepo,” diso. ⁶⁵ Esemé odoo

aboso Yesu mapoo makawo pagaso. Osoloso diayo o howo dugoso ggaloso, dibada dee tiadoo oso woolone yimapoo egeesee takaso, “Keliso, no tei Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoos daga, no odoos agayo wooloo?” dee takaga meleso. Osoloso tei moso gidebeli odoos oso yo ido dulone woomodiso.

Pitaye Yesuwo goo gagadi

(Mat 26:69-75; Luka 22:56-62; Yon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶⁻⁶⁷ Osoloso Pita yo tei moso wiligi odoos taba eyo moso beelee ma kulodu kekeisime dou holone badebeiso. Esemee tei moso wiligi odoos taba o tou teli sobo heeso sibilesa yimapoo medee bolone, egeesee takaso,

“No nose Nasalet odoos Yesubolo silee odoos hee noso,” diso.

⁶⁸ Esemee Pitaye sobo yimapoo gamenee egeesee takaso, “Nayo eege takoo eyo goo ee, a gooleedelee,” diso. Osoloso Pita yayo egeesee takoloso, moso beelee osulu gasibili pee mapoo diso. Esemee kolokolo takaso.

⁶⁹ Osoloso tei moso wiligi odoos taba eyo tou teli sobo hagoso Pita see omapoo tebidi ogoloso, yayo odoos abo omapoo tebisamelee mapoo egeesee takaso, “Odoos hagee tei Yesubolo sili hee yoso,” diso. ⁷⁰ Esemee Pitaye see egeesee takaso, “Haye! Asonee,” diso.

Esemee diba pepooko dobos hamamee, odoos abo koola omapoo tebisamelee oso Pita mapoo see egeesee takaso, “Bei no Gelili odoos osoloso Yesu sabolo Gelili odoos, esiga no Yesubolo sili odoos hee noso,” diso.

⁷¹ Esemee Pitaye to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Ayo tei goo takelega poogooga, Godeeye amapoo dala toowa tenelai goomogo! Niyo odoos eege takoo a gooleedelee!” diso.

⁷² Osoloso Pita yo egeesee takoloso epedee omapoo, kolokolo taka bakadio diso. Esemee Pita Yesuye yimapoo to taka hagee gooleebuguso, “Epei gesi kolokoloso taka bakadio delega, malalo hoogoo mologa, nayo mo goo gagadilee ee bakadio hedebe dalaiso.” Esemee Pitaye to hagee gooleebugume, goohele toowa sibume, diya piaso.

15

Yesu Paillet mapoo ido di

(Mat 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yon 18:28-38)

¹ Osoloso gesikolodee mapoo tei moso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoos sabolo, osoloso Yu odoos dia wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso wiligi odoos tebisa abo susuga oso goo hee moodoolai to mouso. Osoloso diayo to mouloso, Yesuwo dee tiso tiegisaloso, Loum gamalee mi toowa wiligi odoos taba, Pailteeye badebei mapoo ido dileso yimapoo teneeso.

² Esemee Pailteeye Yesu mapoo egeesee woosaso, “No tei Yu odoos dia wiligi odoos taba nosomo?” diso.

Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “O, no olo eege takooso,” diso.

³ Esemee tei moso wiligi odoos tebisa oso Yesu tokenee goo bei tooso doloso, diya gigidiso. ⁴ Esemee Pailteeye see Yesu mapoo egeesee woosaso, “No odoos susuga oso nee goo maga goo opusomo opusomo di eege takoo omapoo nayo to nei takalaimoyo?” diso.

⁵ Esino Yesuye to nei takele. Esemee Paillet yayo goo eege ogoloso diya dio diso.

Pailteeye Yesu wooloomalame woosa

(Mat 27:15-26; Luka 23:13-25; Yon 18:39—19:16)

⁶ Dugo susuga ma kulodu Pailteeye Yu odo goomogalame, Godeeye Gababia wo ne biame mapoo odo susuga oso goomoga odo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageeye deliso. ⁷ Biame omapoo odo hee neliga moso ma kulodu badebeiso, o hu Balabas. Daga yayo o odo sabolo oso Loum gamalee odo mapoo ha temeleso, diayo odo hee wooloomaso. ⁸ Esem odo mooloogoodoo oso sibilesa, Paillet mapoo egeese takaso, “Nayo odo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageliso. Esiga nayo dugo hamapoo odo hee neliga moso maga peegoo tamagee,” diso.

⁹⁻¹⁰ Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odo tebisa oso Yesu mapoo koolone, yo Paillet mapoo ido simi goo ee, yo ogoloso olo gooleedooso. Esem Pailteeye odo susuga mapoo egeese woosaso, “Ayo Yu odo nibada wiligi odo hagee peegoo tamagalai, niba goomogosomo?” dee takaso. ¹¹ Esino tei moso wiligi odo tebisa diayo odo susuga mapoo toso pupulone, Paillet mapoo egeese takee diso, “Iba Yesu gowoo, esino Balabas neliga moso ma kuloduga peegoo tamageeye, dee takee,” diso.

¹² Esem Pailteeye dimapoo egeese woosaso, “Ayo Balabas yo neliga moso ma kuloduga peegoo tamagooga, odo hee hagee niyo Yu odoowo wiligi odo taba deli ee, ayo kasee moodoolaisomo?” dee takaso.

¹³ Esem nei diayo to neligidi takolone Paillet mapoo egeese takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!” diso.

¹⁴ Esem Pailteeye egeese woosaso, “Bei kasi magayo? Yayo ogo goo tokenee toowo?” diso.

Esino odo susuga oso to diya neligidi egeese takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!” diso.

¹⁵ Esem odo susuga goomogalame, Pailteeye Balabas yo neliga moso maga peegoo tamagooso. Osoloso yayo o ha teli odo mapoo takolone, Yesu we tiso wooloso homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige, dee takaso.

Ha teli odo oso Yesu mane

(Mat 27:27-31; Yon 19:2-3)

¹⁶ Esem Paillet o ha teli odo oso Yesu we tiso wooloso Loum gamaleeyo moso mapoo ido palaso. Osoloso omapoo ha teli odo susuga gilimadoloso mooloogoodooso. ¹⁷ Osoloso diayo Yesu manolone gamenee yo wiligi odo taba masi palame, kali dugo bige sage ee yimapoo kadiloso, we ti sidoloso o wiligi mapoo kadiso. ¹⁸ Osoloso diayo Yesu mapoo manolone egeese takaso, “Yu odo dia wiligi odo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dee takaga meleeso. ¹⁹ Osoloso Yesuwo wiligi mapoo diayo weiso see woo see woo dolone, yimapoo makawo paga demeleso. Osoloso diayo Yesu mapoo manolone o mudugiyopoo dibada ebiso miyomoo tugusaloso wiligi gauwuloso gamenee yimapoo tei to demeleso. ²⁰ Egeese soloso koodobuloso ha teli odo oso dugo Yesuye ka ee tamagoloso see Yesu o dugo kadiso. Osoloso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ido diso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga

(Mat 27:32-44; Luka 23:26-43; Yon 19:17-27)

²¹ Osoloso ha teli odo oso Yesu idoloso diyadaga meleeno, diayo Saimon eli domopoo Yelusalem mapoo sibumolome tugodooso. Osoloso diayo yo idoloso Yesuwo homo bulubo magoo imado diye, diso. (Saimon hagee

Alesanda dio Lupus dio dibada ama. Yo Kulene mi mapoo badeli odoos.²² Osoloso diayo Yesu tolosa Gologota mi mapoo ido simiso. (Mi hu eyo bei ee wiligi ki mi.)²³ Osoloso mi omapoo ido dilesa, diayo Yesu mapoo sibilesa wain i sabolo dala mauwe pegeli melesenee sabolo wuluguloso, Yesu mapoo tenelame siso. Esino Yesuye wain i egee nele poogooso.

²⁴⁻²⁵ Esememe gesikolo osoko howo bakadio hedebe di poogoloso osoko pouneme, diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso Yesuwo dugo pilame, diayo yoso dasigeli hee dasigasalo.²⁶ Osoloso edebeeyo Yesu woolooma goo eyo bei ee odoos susuga oso gooleedalame, odoos heeso Yesuwo wiligi oo poogoo dokodooga to egeesee hoguguloso kalamasoo,

“Yu odoos dia wiligi odoos taba.”

²⁷ Osoloso mesiya bakadio sabolo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaso. Odoos hee Yesuwo dee deedeede dokolo tulugu, osoloso odoos hee o dee dobusu dokolo tulugu diso. [²⁸ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Yo mesiya masi talaiso.” Esiga Yesuye mesiya masi talame homo bulubo magoo ma dokodoo molone, to hagee tei diso.]*²⁹ Osoloso odoos aboso eli omaga dulone, Yesu ogoloso manolone dia wiligi wabisasoo. Osoloso diayo yimaga to tokenee yimapoo takaga meleeso. Egeeseelone diayo yimapoo egeesee takaso, “Nayo takolone, tei moso ee guobuguloso, biame bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia ka tegelaigona, dee taka.³⁰ Esiga no telega pagalame homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo mei!” diso.

³¹ Osoloso tei moso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoos dibolosee Yesu manolone dieso dimapoo egeesee takaso, “Yayo odoos abo pidimo siliso. Esino yo epedee eyo nediliyo pidilei tebiledoo.³² Keliso, Isalael odoos ibada wiligi odoos daga, yo homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo meilei tekepo. Egeeseega yayo mou ogoloso iyo yimapoo tei talaiso,” diso. Esememe mesiya bakadio oso, homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso molone, dibolosee Yesu mapoo maneso.

Yesuye ta

(*Mat 27:45-56; Luka 23:44-49; Yon 19:28-30*)

³³ Osoloso osoko olo oo domopoo tooboome, mi toowa egee nolugo doloso melees, osoko howo bakadio hedebe di poogooso.³⁴ Osoloso neliga melees ee mauwe poogoome, Yesuye o to oso neligidi egeesee iso, “Elois, Elois, lama sabakatani?” To hageeyo bei ee egeesi moloso, “Mo Godee, mo Godee, bei kasi maga nayo a ka pagala?” diso.

³⁵ Esememe odoos koola omapoo tebisa melees oso to hagee duloso, diayo egeesee takaso, “Dui! Yo Ilaya i,” diso.

³⁶ Esememe odoos heeso hoguu dilesa dugo tolosa wain i mei nali mapoo olugu doloso homo sage su mapoo tialogoloso Yesuye nalame o maga mapoo heligiso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Ougo. Ilayaye sibilesa yo tolosa miyomoo mouwa beleso hamo,” diso.

³⁷ Esememe epedee omapoo Yesuye neligidi iloso taso.

³⁸ Esememe Yesuye ta biame omapoo, tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisi melees ee, dokodooga eyo tologomo abaga mouno miyomoo sabuguso.³⁹ Esememe ha teli odoos gibadeli odoos oso Yesuwo homo bulubo

15:24-25: Psa 22:18 **15:27:** Isa 53:12 * **15:28:** To hagee odoos abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odoos bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso. **15:29:** Psa 22:7; 109:25; Maka 14:58 **15:34:** Psa 22:1 **15:36:** Psa 69:21

magoo ma koola omapoo tobudulone, Yesuye tolone goo moodoo ogoloso, yayo egeesee takaso, “Tei takoo, odoos hagee tei Godeeyo owolodoo,” diso.

⁴⁰⁻⁴¹ Esemе sobo abo Yesubolo Gelili abaga Yelusalem mapoo sibadee oso, eli sage abaga Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome balaga meleeso. Sobo mooloogoodoo egee ma kuludu debei, dibada hu Meli-Magadalin sabolo, osoloso Meli hee (Yemes pepooko dio Yosep dio dibada owee) sabolo, osoloso Salome sabolo, diayo Yesu mapoo bameleeso. Sobo bakadio hedebe di hagosos daga Yesubolo Gelili mapoo silone, Yesu pidimo siliso.

Yesu midoo ma kulodu toosoo

(*Mat 27:57-61; Luka 23:50-56; Yon 19:38-42*)

⁴²⁻⁴³ Yu odoowo hasali biame malalo hoogoo molome, diayo tei doloso dabalame bi mopoodoo doo biame habe omapoo, Yosep Alimatiya odoos yayo Pailteeyee badebei omapoo diso. Yo Yu odoowo wiligi toboloso badolone, Godeeye wiligi doloso badeli oso sibilei omapoo bameli. Yayo ebilega Yesuwo kou talame Paillet mapoo woosaso. ⁴⁴ Esemе Yosepeeye Yesu taso dee takeme, Paillet diya hoowaso. Bei, Pailteeyee goolee Yesu tele, dee gooleeso. Esino Yesu olo saga taso. Esemе yayo ha teli odoos gibadeli odoos Yesuye ta egei mapoo egeesee woosaso, “Yesu taso dee takemeni teiyo?” diso. ⁴⁵ Esemе ha teli odoos gibadeli odoos oso Yesu tei taso dee takeme, Pailteeyee Yosep mapoo egeesee takaso, “Yesuwo kou todi,” diso. ⁴⁶ Esemе Yosepeeye dugo sage medee tekepo moleeso tolosos, Yesuwo kou homo bulubo magoo ma dokodoo miyomoo tomeilesos, dugosos tiadoosos. Osoloso yayo Yesuwo kou tolosos wulu ou sage yosos moodoo ma kulodu magoosos. Osoloso yayo yo toowa bidigamos dilesos, wulu ou miyopoo kisisisos. ⁴⁷ Osoloso Meli-Magadalin dio Yosepeeyos owee Meli dio Yesuwo kou magoo mi diayos egeisos.

16

Yesu ta maga hogadi

(*Mat 28:1-8; Luka 24:1-12; Yon 20:1-10*)

¹ Osoloso Yu odoowo hasali biame oso dilesos koodobulosos, Meli-Magadalin, Yemeseyos owee Meli, osoloso Salome, diayos sisigageli bi medee tekepo Yesuwo kou mapoo hedilame moleesos misigasos. ² Osoloso Sadee toowa biame gesikolodee osokos gie pounemes, diba Yesuwo bi agalame diyadeesos. ³ Diba eli domopoo diyadulone, diesos dimapoo egeesee takasos, “Yo toowa wulu ou miyopoo kisisi ee, odoos agayos peegoo bidige bigileisomos?” diso.

⁴ Esino diba dilesos egeinos, yo toowa wulu ou miyopoo kisisi ee peegoo bidigamos dilesos molomes egeisos. Yo hagee diya toowa. ⁵ Esemе sobo diayos wulu ou ma kuludu galaga dilesos egeinos, odoos gie kauwa dugo sage heliye moulosos dee deede dokolos badoboomes egeisos. Esemе sobo diayos ogolosos, diba diya ebigasos.

⁶ Esino yayos dimapoo egeesee takasos, “Niba hagas na ebi. A gooleedoosos, niba Yesu Nasalet odoos homo bulubo magoo ma dokodoo yogusos enigas odoos ee esiamos silesibos. Esino yo hamapoo koo molosos. Yo ta maga hogados disos. Esigas niba sibilesos os kousos melee mi mapoo ege. ⁷ Esigas niyos dilesos, Yesu os hamamee dili Pita dimapoo takee, ‘Niba Gelili mapoo diyadee. Bei, Yesu yo daga malalos Gelili mapoo dusos. Esigas niba dilesos Gelilis mapoo Yesu agalaisos. Bei, Yesu yayos to hagee daga nimapoo takasos,’ ” diso.

⁸ Esemé diayo goo tiadoo sabolo obulone kikiligolone midoo maga hoguo diyadeeso. Esino diayo eli domopooga diyadulone, odoó hee mapoo to takele poogooso, bei diba obume.

*Yesuye daga odoó abo mapoo dileso peledaba**
(*Mat 28:9-10; Yon 20:11-18*)

[⁹ Yesuye sádee toowa gesikolodee mapoo ta maga hogaduloso, yo daga Meli-Magadalin mapoo dileso peledabaso. Meli hagee Yesuye daga telega silone, bo holo 7 o kulodu doboome, yayo peegoo hasiso bugu sobo yoso. ¹⁰⁻¹¹ Esemé Meli yayo Yesu ta maga hogaduloso silee ogoloso, Yesuwo hamamee dili odoó diayo goohéle sabolo pupusugulone debei mapoo dileso egeesee takaso, “Yesu ta maga hogaduloso sileeme, ayo egeiso,” diso. Esino diayo to hagee duloso, o to mapoo tei tele poogooso.]

¹² Osoloso see hamamee Yesubolo silesibili odoó bakadio Yelusalem abaga sibadaga molome, Yesu yo mudu opusomo doloso dimapoo peledabaso. ¹³ Esemé diayo Yesu ogoloso, diba see wedi dileso, Yesuwo hamamee dili odoó dimapoo diayo Yesu egei takeme, diayo dibada to mapoo tei tele poogooso.

Yesuye o hamamee dili odoó 11 dimapoo dileso peledaba
(*Mat 28:16-20; Luka 24:36-49; Yon 20:19-23; Diye 1:6-8*)

¹⁴ Osoloso hamamee, Yesuwo hamamee dili odoó 11 wo nalaga molome, Yesu omapoo dileso peledabaso. Osoloso Yesuye to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Niba tei too mauwe odoó! Bei kasi maga odoó abo oso a ogoloso, sibilesi nimapoo takeme, dimapoo tei telega ka poogoowo?” diso.

¹⁵ Osoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba mi susuga mapoo dileso, to tekepo odoó susuga mapoo takomo di. ¹⁶ Esiga odoó agayo to tekepo mapoo tei toloso howo oluguga, yo badoboso, kookaiyo gie badeli talaíso. Esino odoó agayo to tekepo mapoo tei telega poogooga, Godeeye goo midilei biame mapoo o goo midiloso yimapoo nei dala tenelaiso. ¹⁷ Osoloso edebeeyo to tekepo mapoo tei toga, diayo mo kitulugu sabolo goo toowa opusomo di moodoogamo silesibileiso. Egeesi ma kulodu diayo odoó bo holo oso paladee mó hu maga peegoo hasiso bigileiso. Osoloso diayo to opusomo opusomo di kalagalaiso. ¹⁸ Osoloso dibada deeso sa talaíso, osoloso pei i nalagaga, diba wedileime. Osoloso odoó paigiga mapoo dibada deeso sigo daga, susuga weido dalaiso,” diso.

¹⁹ Osoloso Lodee Yesuye dimapoo to taka koodobuloso, Godeeyo kitulugu oso yo Kei mi mapoo ido peleso, Godeebolo wiligi doloso badalame, Godeeye dee deede dokolo peleso biaso. ²⁰ Esemé Yesu o hamamee dili odoó oso Yesuwo to ee mesilone, mi susuga mapoo to tekepo takomo diyadeeso. Egeeseelone diayo Lodeeye kitulugu sabolo goo toowa opusomo di moodoogaso. Bei, edebeeyo to tekepo mapoo tei doloso ogoloso gooleedalame.]

* **16:8:** To hagee odoó abo oso taka Makaye hogugu, dee takeliso. Esino odoó bei oso taka Makaye hogugule, dee takeliso. **16:14:** 1Kol 15:5 **16:15:** Diye 1:8 **16:16:** Diye 2:38 **16:17:** Diye 2:4; 8:7 **16:18:** Luka 10:19; Diye 28:3-6 **16:19:** Diye 1:9-11; 2:33-34 **16:20:** Diye 14:3; Hib 2:3-4

Luka To tekepo Lukaye hogugu

Luka booka goo eyo bei

Odoo Luka hagee Yu odoonee osoloso Yesuwo hamamee dili odoonee. Esino yo melesenee neli odoo badolone o odoo Poloye Godeeyo to takomo sileeme yibolosee silee. Lukaye goo toowa booka hamapoo hogugu ee egeesee moloso. Goo ee, Yesu Kelisoye hedebe Yu odoono pidilame ka sibile. Esino yayo Yu odoo sabolo osoloso mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga sabolo pidilame ka simi. Osoloso dala ma kulodu egee do sabolo osoloso goohelē ma kulodu egee do sabolo pidilame ka simi. Osoloso Yesuye odoo susuga mapoo eligimo silee goo ee o booka hamapoo hoguguso.

¹⁻² Godeeye ima kulodu tou temelee odoo aboso bei mooloogoo maga goo egee ogoloso diba see Godeeyo tou talame, odoo ma kulodu goo egee takomo silesibilame bei mooloogooso. Diayo egee takomo silesibo goo ee iba olo duso. Esemee goo tei duluga odoo sabolo osoloso goo tei egei odoo sabolo oso taka duloso, diayo goo ee hoguguso. ³⁻⁴ Esino goo susuga bei mooloogoo maga ayo medee gooleedooga, ayo to hagee see medee ka hoguga. Esiga Tiyopoles wiligi odoo hu toowa too, nayo du goo ee medee tei goodoo dalame, ayo namapoo to hogugu hagee ka teneeso.

Yonee odoo howo oluguli soomagalai goo ee yebugu

⁵ Helodeeye Yudiya mi mapoo wiligi toboloso badebei biame omapoo, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo hee badebeiso, o hu Sekalaya. Yo Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mooloogoodoo hee Abiyayo mooloogoodoo ma kulodu badebeiso. Osoloso osobowo hu Elisabet, obakadio Elonowo soosoo. ⁶ Sekalaya dio Elisabet dio Godeeyo howo woola mapoo tekepo doloso dobolone, Godeeye kokodo taka to sabolo osoloso yayo tei magoo goo ee medee dodolone debeiso. ⁷ Esino diba holo soomagelega debeiso. Bei, Elisabet yo sobo deme taba, osoloso sobo adaga poloso badebei. Osoloso Sekalaya onosee olo adaga poloso badebei.

⁸ Biame heeso Sekalaya o mooloogoodoo oso tou talai biame simiso. Esemee Sekalayaye Yu odoo dia tei moso mapoo peleso Godeeyo howo woola tobodulone tou temeleeo. ⁹ Osoloso Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo oso dima kulodu odoo hee hesilame diayo yo odoo hu ma ee kobumeleso Sekalaya hesiaso. Esemee diayo Sekalaya yo Godeeyo tei moso ma kulodu sisigageli medee tekepo Godee mapoo giralagalame hesiaso. Esemee Sekalayaye Yu odoowo tei moso mapoo peleso sisigageli medee tekepo gigalegemeleeso. ¹⁰ Esemee yayo sisigageli medee tekepo gialogomolome, odoo susuga oso tei moso pee mapoo dobolone Godee mapoo takemeleeso.

¹¹ Sekalaya yo tei moso ma kulodu osee badoboome, Godeeyo momaiye oso sisigageli medee tekepo gigaligili dosulu deede dokolo mapoo pele-doboloso tebidiso. ¹² Esemee Sekalayaye momaiye ogoloso dio dulone diya ebiaso. ¹³ Esino Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, “Sekalaya, no haga na ebi! Nayo Godee mapoo taka ee yayo olo duso. Nosobo Elisabet koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso. Eseega nayo holope o hu Yonee hedi. ¹⁴ Yayo namapoo goomoga tosilileiso. Osoloso yo soomagoo, odoo susuga oso goomogalaiso. ¹⁵ Bei, yayo Godeeyo howo woola hu toowa

toloso badalaiso. Osoloso yo yugune nalaima. Esino oweeye yo soomagoo maga bei moologoloso Dio Tei oso kitulugu sabolo badalaiso. ¹⁶ Osoloso yayo Isalael odoo see tobu dibada wiligi odoo Godee mapoo gilimado sibileiso. ¹⁷ Yo Ilayaye kitulugu sabolo badebei egeesi masi badolone, Lodeeye sibilei mologa daga malalo yayo sibileiso. Osoloso yayo odoo susuga Lodeeye egee sibo goo omapoo mopoodoo dolone dobolone, ma dio sabolo owolo dio sabolo mesie goo mapoo gilimado sibileiso. Osoloso yayo Godeeyo to mapoo koo mesimo silesibili odoo dia goo goolee ee see Godeeyo howo woola tekepo goo talame dia goo goolee su wudileiso.”

¹⁸ Esino Sekalayaye Godeeyo momaiye mapoo egeese takaso, “Ayo ogoo goo ogoloso nayo egee takoo goo mapoo tei doloso ka gooleedalaiyo? Bei, a olo giso adaga osoloso mo sobo onosee sobo adaga,” diso.

¹⁹ Godeeyo momaiye oso yimapoo nei egeese takaso, “Mo hu ee Geibulu. A Godeeyo mudugiyopoo badeli. Ayo namapoo to tekepo hagee takalame, Godeeye a sibeye diso. ²⁰ Esino no dui! No to kelega poogoloso badalaiso. Bei, nayo mo to mapoo koo tei to. Esiga no to kelega badoga, ayo namapoo taka goo hagoso peledabalai biame tugodoo omapoo ogoloso see to kalaiso,” diso.

²¹ Sekalayaye tei moso ma kulodu badebei diya koodoowoome, odoo aboso peegoo yo bolone dobolone egeese takaga meleeso, “Yo ogoo goo tamalabele?” diso. ²² Sekalaya tei moso maga gasibleso, to kelega tobudulone, wulo deeso edidi takaso. Esemee odoo susuga oso goo ee ogoloso gooleedooso, yo tei moso tegei ma kulodu badolone o howo opusomo deme, goo hee egeidoo, diso.

²³ Sekalayaye tei moso ma kulodu tou temelee biame ee koodobuloso, yo see o mi mapoo wedi diso. ²⁴ Osoloso hamamee Sekalayayo osobo Elisabet koowasi moodooloso badolone, a dee tiadoo ma kulodu Elisabeteye o moso kuloduga peegoo gadile. ²⁵ Osoloso Elisabet eyo nediliyo egeese gweliso, “Godeeye a pidiso, osoloso ayo deme toboloso badolone odoo howo woola simili goo ee yayo amaga peegoo togobuguso,” deliso.

Yesu soomagalai goo ee yebugu

²⁶⁻²⁷ Elisabet koowasi moodooloso badebei a 6 poogoloso badoboome, Godeeye o momaiye Geibulu sobo obuo Meli mapoo meiyee, diso. Meli yo Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko mapoo badeli. Esino odoo hee Meli hulame badebeiso, o hu ee Yosep, yo Deibidi dio bala hedebe. ²⁸ Osoloso Godeeyo momaiye oso meilesso Meli mapoo egeese takaso, “Emegei, Godeeye sobo no olo hesiaso. Osoloso Godeeye nobolo hodobo badoso,” dee takaso.

²⁹ Meli to hagee duloso goo tiademe, to hageeyo bei ee diya goolee meleeso. ³⁰ Esino Godeeyo momaiye oso Meli mapoo to nei egeese takaso, “Meli, no haga na ebi. Bei, Godeeye namapoo diya goomogoso. ³¹ No koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso. Osoloso nayo o hu Yesu hedi. ³² Yayo hu toowa toloso badalaiso. Osoloso yo Godeeyo owolo dalaiso. Osoloso amawe Deibidiye wiligi toboloso badebei goo ee see wiligi odoo Godeeye yimapoo tenelaiso. ³³ Esiga yayo Yekobowo bala ma kulodu wiligi toboloso badalaiso. Osoloso yayo wiligi toboloso badoga hoo pagalai mauwe,” diso.

³⁴ Esemé Meliye Godeeyo momaiye mapoo to nei egeesee takaso, “Goo hagee amapoo egeesee kasee peledabalaiyo? A sobo obuo, esiga giso dia goo ee a gooleedele,” dee takaso.

³⁵ Esino Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, “Dio Tei oso namapoo sibeleiso, osoloso Godeeye kitulugu oso no gagalaiso. Esiga nayo holope soomagalame egee see ee tei holo, osoloso yo Godeeyo owolo dalaiso. ³⁶ Esiga no dui! No nemisi Elisabet goolee. Yo sobo adaga poloso badolone deme toboloso badoso diso. Esino yo epedee koowasi badebei a 6 poogooso. ³⁷ Bei, Godeeye goo susuga ee moodoolai yo teiba,” diso.

³⁸ Meliye egeesee takaso, “A Godeeyo tou teli sobo. Esiga nayo amapoo taka goo ee amapoo moodoolai a goomogo,” diso. Esemé Godeeyo momaiye oso Meli poogoo diso.

Meliye Elisabet agalame di

³⁹⁻⁴⁰ Osoloso biame amapoo Meli yo mopoodoo doloso Elisabet agalame saga diso. Yo Yudiya esia mapoo peleso, Sekalayaye badebei mi pepooko mapoo peledoboloso, see Sekalayayo mosopoo diso. Yo Sekalayayo mosopoo dilesa Elisabet ogoloso emegei di to takaso. ⁴¹ Elisabet Meliye emegei di to taka du domo mapoo holope oso o beliyi ma kuloduga dabaso. Osoloso Dio Tei oso Elisabet mapoo sibume, yo kitulugu tooso. ⁴² Esemé yayo to neligidi egeesee takaso, “Sobo susuga ma kulodu Godeeye namapoo diya goomogolone, nama kulodu holope egee bado sabolo yimapoo diya goomogoso. ⁴³ A hu toowa too sobonee. Esino mo Lodeeyo oweeye a agalame simiso. Goo omapoo a diya goomogo. ⁴⁴ Esemé nayo amapoo emegei di to takeme, holope mo beliyi ma kulodu badebei oso goomogolone dabaso. ⁴⁵ Godeeye namapoo peledabalai goo ee takeme duloso tei too maga, Godeeye namapoo goomoga tenelaiso,” diso.

Meliye Godeeyo hu dokodoo poudoolone goomoga tenee

- ⁴⁶ Osoloso Meliye egeesee takaso,
 “Mo sooloo ma kuloduga Godee mapoo goomoga to taka.
⁴⁷ Osoloso mo dio oso mo Godee mo gie badeli pidili mapoo goomogo.
⁴⁸ Bei, yayo o tou teli wuluge sobo a toowa doloso gooleeso.
 Esiga epedee hamaga dulone odoo susuga oso a Godeeye pidi sobo dalaiso.
⁴⁹ Bei, Kitulugu Godeeye amapoo goo toowa abo olo moodooso.
 Yo tei.
⁵⁰ Edebeeyo Godee mapoo mesilone dogo,
 Godeeye sooloo deli goo oso dimapoo kookaiyo osee malaiso.
⁵¹ Osoloso yayo kitulugu oso goo toowa abo olo moodoogaso.
 Osoloso yayo odoo dieso nediliyo tekepo doloso si howeli odoo ee peegoo hasiso buguso.
⁵² Osoloso yayo wiligi odoo tebisa diayo wiligi dalame kitulugu too hu ee peegoo tabuguso.
 Esino odoo dieso pepooko doloso debeli odoo ee pidilone, diba dokodoo poudooso.
⁵³ Osoloso yayo nei mauwe odoo ee bi tekepo oso pidiso.
 Esino bi bei odoo ee mosowe peegoo hasiso buguso.
⁵⁴⁻⁵⁵ Osoloso yayo ibada amawe dio sabolo to kitulugu magoo ee dodolone

o to mapoo mesimo silesibili Isalael odoo pidiso. Esiga yayo sooloo deli goo oso Eibalaham sabolo osoloso amawe dimapoo kookaiyo moloso osee malaiso,” diso.

⁵⁶ Meliye Elisabet dio badebei a bakadio hedebe di poogoloso see o mi mapoo wedi diso.

Yonee odoo howo oluguli soomagoo

⁵⁷ Elisabet damamee ti biame omapoo, yayo giso holo soomagooso. ⁵⁸ Godeeye Elisabet mapoo goo tekepo moodoo maga o soosoo sabolo, osoloso yima koola mapoo debeli odoo sabolo oso goo hagee duloso, goomoga hodobo Elisabet bolo poudooso.

⁵⁹ Osoloso giso holo soomagoloso abaga dino biame 8 mapoo diayo holope o kolo koolame mooloogodooso. Osoloso diayo holope o hu amamo hu Sekalaya hedilame goomogaso. ⁶⁰ Esino owee Elisabeteeye egeesee takaso, “Haya, o hu Yonee hedilei,” diso. ⁶¹ Esino diayo yimapoo egeesee takaso, “Yonee egee namawe dio eyo hunee,” diso. ⁶² Osoloso diayo see holope eyo ama mapoo o hu odoo ogu hedileiyo doloso deeso edidi takaso. ⁶³ Esemé Sekalayaye holope eyo hu magalame odoo susuga mapoo dasogo sabolo homo kolo sabolo yimapoo tenee doloso deeso edidi takaso. Esemé yayo holope eyo hu egeesee magooso, o hu Yonee. Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso dio diso. ⁶⁴ Esemé epedee omapoo Sekalaya to kelega poogoloso badebei see to kolone Godeeyo hu dokodoo poudoomo sileeso.

⁶⁵ Osoloso mi omapoo debeli odoo oso goo hagee ogoloso ebigaso. Osoloso Yudiya esia mapoo debeli odoo susuga oso goo hagee duloso to kesameleso. ⁶⁶ Osoloso goo hagee duli odoo oso goolone egeesee woosaso, “Holope hagee odoo kasi masi badobomobele,” diso. Bei, diba egeiso, Godeeye kitulugu oso yibolo molome.

Sekalayaye Godeeyo hu dokodoo poudoolone goomoga tenee

⁶⁷ Yoneeyo ama Sekalayaye Dio Tei oso kitulugu toloso badolone malalo hoogoo peledabalai Godeeyo to ee yayo malalo egeesee takaso,

⁶⁸ “Isalael odoo dia wiligi odoo Godeeyo hu dokodoo poude!

Bei, yayo sibilesu o odoo see eyo gilimadalame neiso tooso.

⁶⁹ Osoloso Godeeyo tou teli odoo Deibidiyo bala ee ma kuloduga gie badeli pidili odoo kitulugu toowa imapoo olo teneeso.

⁷⁰ Daga hoogoo Godeeye goo hagee o howo woola todoloso dobolone Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso imapoo olo takaso.

⁷¹ Esiga imapoo ha teli odoo osoloso imapoo hegili odoo oso kitulugu ee ma kuloduga Godeeye iba peegoo gilimado dileiso.

⁷²⁻⁷³ Osoloso Godeeye ibada amawe dio sooloo dolone pidileiso diso.

Osoloso yayo Eibalaham dio to kitulugu magoo ee osee goolee malaiso diso.

⁷⁴ Esiga Godeeye imapoo ha teli odoo ma kuloduga gilimadoloso peegoo dileiso,

iyu Godeeyo tou tolone dobolone ebia goo mauwe poogoloso dabalame.

⁷⁵ Esiga iyo debei ma kulodu Godeeyo howo woola tekepo dobolone todolone dabalai tekepo.

⁷⁶ Esino mo holo, no odoo susuga oso dokodoo badeli Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo dalaiso.

Bei, Lodee sibilega badoga, daga malalo nayo dileso yayo sibilei goo mapoo odoo mopoodoo dalame gu takala dileiso.

⁷⁷ Nayo o odoo gie badeli pidilei goo ee eligileiso.

Goo ee dibada goo tokenee hapooga, gie badeli talaiso.

⁷⁸ Godeeye iba sooloo dolone diya goolee moloso.

Esiga Kei mi ma dokodooga yayo hudi magoo odoo oso mi gie hadobuoga osokoso egee pouno egeesee masi imapoo sibileiso.

⁷⁹ Godeeye hudi magoo odoo hagoso teli mapoo dili eli omapoo egee do sabolo

osoloso neliga ma kulodu egee do odoo dimapoo pounileiso.

Osoloso yayo iba gilimado dileiso, Godee sabolo mesie dabalame,” diso.

⁸⁰ Yonee kauwulone o dio oso kitulugu sabolo badebeiso. Yo miwe poogoo mi mapoo badoboso biame oso sibume, Isalael odoo dimapoo to tekepo takalame simiso.

2

Yesu soomagoo (Mat 1:18-25)

¹ Biame omapoo Sisa-Ogastas yayo Loum odoo dia wiligi odoo toboloso badolone, odoo susuga eyo hu booka mapoo magalame tei magooso. ² Hu tomo di hagee hu telega moloso Kuliniyos yayo Siliya mi mapoo wiligi odoo toboloso badolone daga bei ka mooloogoo. ³ Esem e odoo susuga dibada midee mapoo dia hu magalame diyadeeso.

⁴ Yosep hagee Deibidiyo amawe. Esiga yo Gelili mi ee ma kulodu mi hee Nasalet maga, see Yudiya mi mapoo mi hee Betilihem mapoo o hu magalame palaso. Bei, Betilihem mi egee Deibidi o soosoo dibada midee.

⁵ Yo Meli hulame dadagoloso dia hu magalame palaso. Esino Meli yo olo koowasi moodooloso badebeiso. ⁶ Diba Betilihem mi mapoo dileso peledoboloso omapoo doboome, Meli damamee tiso. ⁷ Osoloso yayo holope daga malalo giso holo soomagoo. Holope soomagoloso dugoso tiadoloso gala hu nei nedili moso tegei eyo kulodu howogi masi mapoo tiediso. Bei, odoo soo oso sibilesi tieli moso ee ma kulodu debi mauwe neme.

Sipi be bali odoo oso Yesu soomagoo goo ee du

⁸ Yesu soomagoo gesi omapoo sipi be bali oso Betilihem mi koola mapoo dibada sipi be balaga meleeso. ⁹ Esem Godeeyo momaiye oso saga epedee omapoo dimapoo sibilesi peledabaso. Osoloso Godee yayo toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu oso diba teme, diya ebigasoo. ¹⁰ Esino momaiyeso dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Bei, odoo susuga oso goomogalame ayo nimapoo to tekepo tosiba. ¹¹ Epei Deibidiyo mi mapoo odoo susuga eyo gie badeli pidilei holope ee soomagoo. Yo Keliso Lodee. ¹² Yo dugoso tiadoloso gala hu nei nedili howogi masi mapoo tiamologa ogoloso gooleedalaizo,” dee takaso.

¹³ Osoloso epedee saga omapoo momaiye mooloogoodoo toowa oso Kei mi maga sibilesi, momaiye daga malalo simi sabolo hodobo mooloogoodoo. Osoloso momaiye susuga oso Godeeyo hu dokodoo poudoolone egeesee takaso,

¹⁴ “Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomoga poude!

Osoloso mipoo hamapoo Godeeye goomoga odoo dimapoo mesie goo oso mele dee,” diso.

¹⁵ Osoloso momaiye susuga oso diba poogoloso Kei mi ma dokodoo see wedi paladeeso. Esem sipi be bali odoos oso dieso nediliyo egeese takaso, “Iba Betilhem mi mapoo Godeeye imapoo taka goo ee peledaba beleso agalame dimo,” diso.

¹⁶ Esem diba saga dileso egeino, Meli dio Yosep dio holope gala hu nei nedili howogi masi mapoo tiedi molome egeiso. ¹⁷ Osoloso diba dileso holope ogoloso momaiyeso holopeyo goo dimapoo taka ee see diayo odoos abo omapoo debei mapoo takaso. ¹⁸ Esem sipi be bali odoos oso holope eyo goo takeme duloso odoos susuga diya howoogadooso. ¹⁹ Esino Meli yo goo hagee duloso biame susuga ma kulodu boobado bigilega osee goolee meleeso. ²⁰ Esem sipi be bali odoos diba see wedi dulone, diayo du goo sabolo osoloso diayo egei goo omaga Godee mapoo goomoga toowa poudooso. Bei, diayo egei goo susuga ee momaiyeso taka goo sabolo teibaneme.

Yesu yo tei moso mapoo ido pala

²¹ Osoloso holope soomagoloso abaga dino biame 8 mapoo o kolo kooso. Osoloso yo Yesu hediso. Bei, daga yo Meliyo beliye ma kulodu mauwe mapoo momaiyeso hu hagee olo hediso.

²²⁻²⁴ Meli dio Yosep dio Moseseeye tei magoo ee dodolone Godeeyo howo woola tokenee mauwe dabalame, mopoodoo doo biame koodobuloso, diayo Yesu idoloso Yelusalem mi mapoo diso. Osoloso diba Yu odoowo tei moso mapoo peleso, diba see Godeeyo howo woola tokenee mauwe dabalame, só bakadio wooloso Godee mapoo teneeso. Bei, Godee o tei magoo oso egeesee takooso, “Niba molo bakadio o, wi pepooko bakadio wooloso amapoo tenee,” deeso. Osoloso diba tei moso tegei mapoo peleso, Yesu see Godee mapoo teneeso. Bei, Godee o tei magoo oso egeesee takooso, “Malalo soolooa magoo giso holo susuga Godee mapoo tenee,” deeso.*

²⁵ Biame omapoo Yelusalem mi mapoo adaga hee badebeiso, o hu Simiyon. Yo Godeeyo howo woola tekepo doloso badolone, hedebe Godeeno diya goolee sabolo badeliso. Esino yayo Godeeye Isalael odoos mapoo hegi goo melee ee togobigilame biame oso sibilei ee bolone bameleeso. Osoloso Dio Tei oso yibolo badebeiso. ²⁶ Esino yo adaga poloso telega badolone, Godeeye hesia Keliso yo agalai goo ee Dio Tei oso yimapoo olo takaso. ²⁷ Osoloso Dio Tei oso Simiyon yo tei moso tegei mapoo ido diso. Osoloso Meli dio Yosep dio oso tei magoo ee dadalame holope Yesu yo tei moso mapoo ido palaso. ²⁸ Esem adaga Simiyoneeye Yesu ogoloso maduloso Godee mapoo goomogolone to egeesee takaso,

²⁹ “Godee nayo takolone a Keliso ogoloso ka talai diso.

Esiga epei nee tou teli odoos ayo mesie sabolo talai tekepo.

³⁰⁻³¹ Bei, mo howoso gie badeli pidili odoos ee nayo odoos susuga mapoo tenee a egeiso.

³² Yo gadeebugu, Yu odoonee dimapoo Godeeyo goo ee yilige bigilame.

Osoloso yimaga nee Isalael odoos diba dokodoo poudileiso,” diso.

³³ Yesuwo ama dio owee dio Simiyoneeye taka to duloso diya howoogadooso. ³⁴ Osoloso Simiyoneeye Godeeye diba pidilame takoloso

2:19: Luka 2:51 **2:21:** Luka 1:31 **2:22-24:** Exo 13:2, 12; Lev 12:1-8 * **2:22-24:** Yu soboso Moseseeye tei magoo ee dodolone giso holo soomagooga, yo biame 40 ee ma kulodu kee koododilega, o moso mapoo obusomo badeliso. Osoloso biame oso koodobuuga, see kee koododilame, Yu odoos diya tei moso mapoo dileso Godee mapoo emegei di bi teneliso. **2:30-31:** Isa 52:10; Luka 3:6; Tait 2:11
2:32: Isa 42:6; 49:6; 52:10 **2:34:** Isa 8:14; Mat 21:42; 1Pita 2:8

Meli mapoo egeesee takaso, “Godeeye holope hagee hesiaso, Isalael odoo aboso holope hagee gowooga, Godeeye diba pepooko dalame. Osoloso odoo aboso holope hamapoo tei toga, Godeeye diba dokodoo poudileiso. Esiga odoo aboso o goo talai gowoolone yimapoo ha talaiso. ³⁵ Goo egeesi maga dibada sooloo ma kulodu egee molo goo ee woola yilige bigileiso. Osoloso goohele goo oso nee sooloo mapoo kaiyaso heleegee masi halagalaiso,” diso.

³⁶ Osoloso domo omapoo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili sobo hee tei moso tegei ma kulodu badebeiso, o hu Ana. Sobo yo o bala Asel. Osoloso amamo hu Panuwel. Yo sobo adaga poloso badebeiso. Yo daga gisoso huloso dugo 7 ma kulodu omobolo badoboso, omo taso. ³⁷ Esemé yayo badebei dugo 84 poogoloso, omapoo yo bau osee badebeiso. Yo biame susuga tei moso tegei mapoo howo gisimo silone, biame sabolo osoloso gesi sabolo Godeeyo hu dokodoo poudoolone nei tei yuloso badolone Godee mapoo takemeleeso. ³⁸ Osoloso Simiyoneeye Meli dio Yosep dio to kesamolome, yo domo omapoo simiso. Yo sibileso Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso Yelusalem mi eyo hegi goo ee ma kuloduga gilimadoloso peegoo dilame balagamelee odoo dimapoo Yesuwo goo takaso.

³⁹ Yosep dio Meli dio Godeeye taka tei goo susuga tolosa koodobuloso, see Gelili mi ee ma kulodu dia midee Nasalet mapoo wedi diso. ⁴⁰ Osoloso holope oso kitulugu sabolo kauwuloso goo goolee medee tekepo yimapoo meleeso. Osoloso Godeeye yo sooloo dolone pidimeleeso.

Yesu yo pepooko mapoo tei moso mapoo peleso badebei

⁴¹ Dugo susuga ma kulodu biame hedebe mapoo Yesuwo owee dio ama dio Yelusalem mapoo Godeeye gababia wo nalame diliso. ⁴² Osoloso dugo hee mapoo diba see gababia wo nalame dime, Yesu yo dibolo diso. Biame domo omaga Yesu o dugo 12. ⁴³ Gababia wo ne biame koodobume, diba see wedi diso. Esino Yesu yo dibolo dilega, Yelusalem mapoo badebeiso. Yesuye Yelusalem mapoo badebei owee dio ama dio gooleede. ⁴⁴ Esino ama dio owee dio goolee, Yesu odoo abo sabolo malalo di bele dolone, diba nosee diso. Diba dileso eli domopoo tilame dobolone, diayo dia soosoo ma kulodu osoloso dia odoo ma kulodu Yesu esiaso. ⁴⁵ Diba omapoo Yesu esiameloso koo egeme, see Yelusalem mapoo Yesu esilame wedi diso. ⁴⁶ Osoloso biame bakadio hedebe di poogoloso hamamee diayo Yesu Yu odoo dia tei moso mapoo Yu odoowo tei eligili odoo abo sabolo to kolone doboome egeiso. Ee ma kulodu Yesuye tei eligili odoo oso eligi goo ee dulone badolone, yayo nei dimapoo woosa demeleeso. ⁴⁷ Osoloso nei tei eligili odoo oso woosa to eyo nei dimapoo medee tekepo wedi di dulosi, osoloso o goo goolee tekepo ogoloso odoo susuga oso diya howoogadooso. ⁴⁸ Yesuwo owee dio ama dio oso Yesuye tei eligili odoo sabolo to kolone badoboome ogoloso dio diso. Esemé oweeye egeesee takaso, “Mo holo, nayo kasalame goo egeesee imapoo ka moodoowo? Nama asalo no esiamo silone diya kukuda sabolo sileeso,” diso.

⁴⁹ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyi kasalame a ka esiamo sileeyo? Ayo mo mayo moso mapoo badalai goo ee niba gooleedeleyo?” diso. ⁵⁰ Esino Yesuye taka to eyo bei diba medee kibiya gooleede.

⁵¹ Osoloso Yesu see dibolo hodobo Nasalet mapoo wedi diso. Osoloso omapoo badolone, dibada to mapoo mesimo sileeso. Esino Meliye goo susuga hagee biame susuga osee goolee sabolo badebeiso. ⁵² Yesu yo

kauwulone goo goolee tekepo sabolo kauwaso. Esem Godee sabolo osoloso odoo sabolo oso yimapoo diya goomegeliso.

3

*Yonee odoo howo oluguli oso to taka
(Mat 3:1-12; Maka 1:1-8; Yon 1:19-28)*

¹ Sisa-Taibilijeseeye Loum wiligi toboloso badebei dugo 15 poogoloso, odoo abo hagee bia oso yima hemi wiligi tebisaloso debeiso. Pontiyus-Paileteeye Yudiya mi bameleeso, osoloso Helodeeye Gelili mi bameleeso, osoloso omolo Pilipiye Ituliya mi sabolo Talakonitis mi sabolo bameleeso. Osoloso Lisaniyaseeye Abilene mi bameleeso. ² Osoloso Anas dio Kayapas dio Yu odoo dia tei moso wiligi toboloso debeiso. Biame omapoo Sekalayayo owolo Yonee miwe poogoo mi mapoo badoboome, Godeeye o to yimapoo teneeso. ³ Esem yayo dilesio Yoden howo koola ogolone debeli mi mapoo Godeeyo to takomo silone, odoo susuga mapoo egeese takomo sileeso, “Nibada tokenee mapoo miligi pialoso howo ogusige. Eseega Godeeye nibada tokenee hapoloso boobado bigileiso,” dee takemeleeso. ⁴ Goo hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye o booka mapoo hogugu to sabolo tobuoso. Bei, yayo o booka mapoo hageese hoguguso, “Miwe poogoo mi omaga edebeeyo egeesee idagoo, ‘Lodee yayo sibilei eli moodee, osoloso medee hoodo magee.

⁵ Osoloso mi godobia mologa, omapoo mi abo kuge. Osoloso eli mapoo esia mologa, esia egee gebese. Osoloso eli halaga medee hoodo magee.

Osoloso eli tokenee medee moodee.

⁶ Eseega odoo susuga oso gie badeli pidili Godee maga simi agalaiso,’ diso.”

⁷ Odoo mooloogoodoo Yoneeye diba howo ogusigilame sibademe, yayo dimapoo egeese takaso, “Niba hebise, nimapoo odoo agayo takolone howo ogusiga goo oso Godeeye kamana goo egee sibo maga mada pia dabalaiso, dee ka takana? ⁸ Esiga niyo debei goo maga nibada goo tokenee mapoo tei miligi pia goo ee eligi. Osoloso niba niso nediliyo iba Eibalahameeyo amawe dioga, Godeeye kamana maga mada pia dabalaiso dee na goolee. Bei, ayo nimapoo taka. Godee yimapoo kitulugu moloso, yo hagosoo see Eibalahameeyo amawe dio palai. ⁹ Esiga kabee homo bei mapoo olo magoo moloso. Esiga homo kaso ko tekepo pelega mologa, homo egee holoso dou mapoo toodalaiso,” diso.

¹⁰ Esem odoo susuga Yoneeye taka to ee duloso nei egeese takaso, “Egeeseega iba ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

¹¹ Esem Yoneeye nei dimapoo egeese takaso, “Namapoo sedi bakadio mologa, nee odoo sedi me daga, hee yimapoo tenee. Osoloso namapoo nei mologa, nee odoo hee nei me daga, abo yimapoo tenee.”

¹² Osoloso tekisi molee misigeli odoo abo diba nosee howo ogusigilame sibilesi Yonee mapoo egeese takaso, “Eligili odoo, iba ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

¹³ Esem Yoneeye nei egeese takaso, “Niyo odoo mapoo tekisi molee misigaga, hodio niyo talai ee goolone tekisi molee magalame tobuloso magoo ee na dagapele. Esino hedebe teiba ono odoo mapoo ka misige,” diso.

¹⁴ Osoloso ha teli odoo aboso Yonee mapoo egeesee takaso, “Iba nosee ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

Eseme Yoneeye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo emegei dia molee heli talame na seesee. Osoloso emegei dia molee heli talame dimaga gamenee goo na takee. Esino hodebe niso tou too eyo nei molee ee tolone goomoga sabolo ka debee,” diso.

¹⁵ Odoo susuga oso Keliso bolone debei mapoo Yoneeye simi ogoloso, diayo goolee yo Keliso bele dee gooleeso. ¹⁶ Eseme nei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo niba howodeeso oluguliso. Esino odoo hee ama hamamee egee sibo yayo kitulugu oso ayo kitulugu dagadi. Esiga ayo o homo beiyopoo gauwuloso o homo bi ee pidigilei a tebile. Osoloso yayo Dio Tei nima kulodu tenelaiso. Esino yayo yimapoo tei tele poogoo odoo ee dou mapoo toodalaiso. ¹⁷ Yayo witi wo ko sabolo osoloso so ee pilame o tou teli bi sabolo mopoodoo doloso badoso. Osoloso witi wo ko ee moso mapoo kukuleiso. Osoloso witi wo so dou koo semili mapoo toodalaiso,” diso. ¹⁸ Yoneeye to tekepo ee eli opusomo opusomo di maga odoo Godee mapoo gilimado sibilame, Godeeyo to tekepo takomo siliso.

¹⁹ Esino Gelili mi eyo wiligi odoo taba Helodeeye goo tokenee tooso. Goo ee omolo osee badoboome, yayo omolowo osobo Helodiyes peedee huso. Eseme Yoneeye goo hagee ogoloso yimapoo diya takolone o tokenee goo abo sabolo yilige buguso. ²⁰ Eseme hamamee Helodee komonolone yo tokenee hee toowa tooso. Goo ee yayo Yonee neliga moso ma kulodu husooso.

Yesu howo olugu

(Mat 3:13-17; Maka 1:9-11)

²¹ Biame Yoneeye odoo howo ogusigamelee domo mapoo, Yesu yinosee howo oluguso. Yesu howo oluguloso gasibileso tobudulone Godee mapoo takomolome Kei mi osulu yamagooso. ²² Eseme Dio Tei oso molo masi pusibileso yimapoo pubalagaso. Osoloso Kei mi ma dokodooga toso egeesee takaso, “No ayo gooma mo holo noso, a namapoo diya goomogo,” diso.

Yesuwo amawe diowo hu

(Mat 1:1-17)

²³ Yesu yo dugo 30 domo mapoo badolone, o tou bei mooloogooso. Odoo susuga oso Yosepeeyo owolo gweliso.

Yosep yo Heliyo owolo.

²⁴ Heli yo Matateeyo owolo.

Matat yo Libaiyo owolo.

Libai yo Melkiyo owolo.

Melki yo Yanaiyo owolo.

Yanai yo Yosepeeyo owolo.

²⁵ Yosep yo Matatiyaseeyo owolo.

Matatiyas yo Amoseeyo owolo.

Amos yo Nahumeeyo owolo.

Nahum yo Esliyo owolo.

Esli yo Nagaiyo owolo.

²⁶ Nagai yo Mateeyo owolo.

Mat yo Matatiyaseeyo owolo.

Matatiyas yo Semeineeyo owolo.

Semein yo Yosekeeyo owolo.

Yosek yo Yodayo owolo.

27 Yoda yo Yohanayo owolo.
 Yohana yo Lesayo owolo.
 Lesa yo Selubabeleeyo owolo.
 Selubabel yo Selatiyeleeyo owolo.
 Selatiyel yo Neliyo owolo.

28 Neli yo Melkiyo owolo.
 Melki yo Adiyo owolo.
 Adi yo Kosameeyo owolo.
 Kosam yo Elamadameeyo owolo.
 Elamadam yo Eleeyo owolo.

29 El yo Yosuwayo owolo.
 Yosua yo Eliyeseleeyo owolo.
 Eliyesel yo Yolimeeyo owolo.
 Yolim yo Matateeyo owolo.
 Matat yo Libaiyo owolo.

30 Libai yo Simiyoneeyo owolo.
 Simiyon yo Yudayo owolo.
 Yuda yo Yosepeeyo owolo.
 Yosep yo Yonameeyo owolo.
 Yonam yo Eliyakimeeyo owolo.

31 Eliyakim yo Meleyayo owolo.
 Meleya yo Menayo owolo.
 Mena yo Matatayo owolo
 Matata yo Neiteneeyo owolo.
 Neiten yo Deibidiyo owolo.

32 Deibidi yo Yesiyo owolo.
 Yesi yo Obedeeyo owolo.
 Obed yo Bowaseeyo owolo.
 Bowas yo Salmoneeyo owolo.
 Salmon yo Nasoneeyo owolo.

33 Nason yo Aminadabeeyo owolo.
 Aminadab yo Adimineeyo owolo.
 Adimin yo Aliniyo owolo.
 Alini yo Hesloneeyo owolo.
 Heslon yo Peleseeyo owolo.
 Peles yo Yudayo owolo.

34 Yuda yo Yekobeeyo owolo.
 Yekob yo Aisekeeyo owolo.
 Aisek yo Eibalahameeyo owolo.
 Eibalaham yo Telayo owolo.
 Tela yo Naholeeyo owolo.

35 Nahol yo Selugeeyo owolo.
 Selug yo Lewuyo owolo.
 Lewu yo Pelegeeyo owolo.
 Peleg yo Ebeleeyo owolo.
 Ebel yo Selayo owolo.

36 Sela yo Keinaneeyo owolo.
 Keinan yo Alapakasadeeyo owolo.
 Alapakasad yo Semeeyo owolo.
 Sem yo Nowayo owolo.
 Nowa yo Lamekeeyo owolo.

37 Lamek yo Metuselayo owolo.

Metusela yo Inokeeyo owolo.
 Inok yo Yeledeeyo owolo.
 Yeled yo Mahalaleleeyo owolo.
 Mahalalel yo Kenaneeeyo owolo.
³⁸ Kenan yo Enoseeyo owolo.
 Enos yo Seteeyo owolo.
 Set yo Adameeyo owolo.
 Adam yo Godeeyo owolo.

4

Saitenso Yesu kukulo egei *(Mat 4:1-11; Maka 1:12-13)*

¹ Yesu yo Yoden howo mapoo Yoneeye howo oluguloso, Yesu Dio Tei oso kitulugu toloso yo miwe poogoo mi mapoo Dio Tei oso ido diso. ² Yesu miwe poogoo mi mapoo biame 40 ee ma kulodu nei nelega badoboome, Saitenso yo kukulo ogo demeleeso. Osoloso biame 40 poogoloso hamamee Yesu yo diya hodiaseo.

³ Esem Saitenso ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo daga, nayo yo hagosoo see wo pe dee takee,” diso.

⁴ Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo hedebe nei nolone badoga oso gie badeli talaima,’” diso.

⁵ Esem see Saitenso Yesu idoloso mubi dokodoo ido palaso. Esem saga amapoo Saitenso mi edebeeyo bia susuga yimapoo eligiso. ⁶⁻⁷ Osoloso yayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Daga Godeeye bi susuga hagee amapoo teneme, ayo bamo simiso. Esiga nayo amapoo gasuwoloso a dokodoo poudoga, mi susuga hagee sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo, ayo namapoo tenelaiso. Bei, amapoo kitulugu moloso, odoo hee mapoo tenelai,” diso.

⁸ Esem Yesuye Saiten mapoo nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Nayo hedebe nee wiligi odoo Godee mapoo gauwuloso yo dokodoo poude. Osoloso hedebe o to mapoo mesie,’” diso.

⁹ Osoloso see tobu Saitenso Yesu idoloso Yelusalem mapoo diso. Osoloso tei moso tegei omu ma dokodoo ido peleso tobudume yimapoo egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo daga, no moso omu ma dokodooga miyomoo bologobigi. ¹⁰ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Godeeye o momaiye mapoo no medee bamelee dee takaso.

¹¹ Esiga diayo no dia deeso douguleiso, no yo mapoo homodobiyaga,’” diso.

¹² Esino Yesuye egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Nee wiligi odoo Godee oso kitulugu ee hoodo agalame yimapoo na kukulo ege,’” diso.

¹³ Saitenso Yesu kukulo ogomo silee koodobuloso yo see tobu kukulo agalame biame tekepo ee bolone Yesu epedee poogoloso diso.

Yesuye Gelili mapoo o tou bei mooloogoo *(Mat 13:53-58; Maka 6:1-6)*

¹⁴ Yesu Dio Tei oso kitulugu sabolo Gelili mapoo wedi diso. Osoloso Gelili mi toowa ee ma kulodu odoo susuga oso Yesuwo goo dudobuguso. ¹⁵ Yayo Yu odoowo howo gisili moso susuga mapoo eligimo sileeme, odoo susuga oso yimapoo goomegeliso.

¹⁶ Biame heeso Yesu eyo yo kauwa o midee Nasalet mapoo diso. Osoloso Yu odoo oso hasali biame mapoo Yesu eyo seli egeesee solone, yo howo gisili moso mapoo palaso. Osoloso yo Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigilame tabaso. ¹⁷ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye hogugu booka ee yimapoo teneeso. Yo booka toloso piligamo abaga dino to hogugu domo ee ogoloso, to hagee hesigaso,

¹⁸ “Godeeyo dio abolo hodobo badoso.

Bei, yayo a hesiaso, to tekepo bi mauwe odoo mapoo takalame.

Osoloso Godeeye a diye diso,

neliga moso ma kulodu debeli odoo mapoo yayo diba peegoo gilimado dileiso dee takalame.

Osoloso howo siliga odoo see agalaiso dee takalame.

Osoloso Godeeye a diye diso,

edebeeyo hegili odoo hegi goo ma kuloduga ayo peegoo gilimado dilame.

¹⁹ Osoloso Godeeye a diye diso, ayo Lodeeye o odoo mapoo goo tekepo moodoolai biame oso egee sibo goo ee odoo mapoo eligilame.”

²⁰ Yesu booka hesigamelee koodobuloso, see booka bali odoo omapoo teneloso biaso. Esemé odoo susuga moso ee ma kulodu debei oso howoso medee kitulugu sabolo yimapoo bologolone debeiso. ²¹ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeyo to hogugu booka maga takeme du goo oso nimapoo epei olo simiso,” diso.

²² Esemé o to du odoo susuga oso yo tekepo odoo doloso, yayo to taka susuga ee tekepo diso. Diayo egeesee takoloso, see egeesee takaga meleeso, “Iba gooleedooso yo Yosepeeyo owoloso. Egesino yayo kaseme to tekepo egeesee ka takayo?” dee takaga meleeso.

²³ Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, niyo goo hamaga amapoo takalaiso, ‘Melesenee neli odoo, no no nediliyo tekepo moodee. Osoloso nayo Kapeniyum mi mapoo goo mudu opusomo di moodoogamelee see nee midee hamapoo moodee,’ dee takalai malaiso,” diso.

²⁴ Esino Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo yo o mosobia oso gowoolaiso.

²⁵ Esiga niba susuga dui. Ilayaye badebei biame omapoo mi toowa kibaso. Osoloso dugo bakadio hedebe osoloso a 6 ma kulodu howo sibilega nei mauwe badebeiso. Ee ma kulodu Isalael mi mapoo sobo bauwe debeiso.

²⁶ Esino ee ma kulodu Godeeye Ilayaye diba pidiye doloso yimapoo takele. Esino yo Ilayaye wulo Yu dele poogoo sobo Saidon mi ma kulodu mi hee Salipat mi mapoo badeli sobo bau ono pidilame diye diso. ²⁷ Osoloso llaisaye badebei biame omapoo, Isalael mi omapoo kolo tokenee odoo bei debeiso. Esino llaisaye odoo egee bia yayo pidile. Esino yayo Yu odoonee o hu Naman, Siliya mi mapoo badeli odoo ono tekepo moodooso,” diso.

²⁸ Esemé odoo howo gisili moso mapoo debei oso to hagee duloso diya kamanagaso. ²⁹ Esemé diba tebisaloso Yesu toloso mosobia pee mapoo esia goosoo mapoo halagasalame ido diso. ³⁰ Esino Yesu odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga peegoo diso.

Odoo bo holo pala

(Maka 1:21-28)

³¹ Osoloso Yesu Gelili mi toowa ma kulodu mi hee Kapeniyum mapoo diso. Yo omapoo dileso badolone Yu odoosoo hasali biame heeso yayo howo gisili moso ma kulodu Godeeyo to eligimeleeso. ³² Esemee odoosoo susuga oso yayo eligi duloso diya howoogadoosoo. Bei, yayo diya kitulugu sabolo eligime.

³³ Howo gisili moso ma kulodu odoosoo bo holo pala hee omapoo badebeiso. Yayo to neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, ³⁴ "Hei, Yesu Nasalet odoosoo, nayo imapoo ogoo goo moodoolame ka simiyo? Nayo iba tokenee palame ka simiyo? Esiga no iba poogoloso di. Bei, a gooleedoo no Godeeyee hesia odoosoo," diso.

³⁵ Esemee Yesuye to kitulugu sabolo bo holo mapoo egeesee takaso, "No to koodobuloso odoosoo ma kuloduga peegoo di," diso. Yesuye egeesee takeme, bo holo oso peegoo poogolone odoosoo eegee odoosoo howo woola miyomoo homodobuloso molone yimaga peegoo diyadeeso. Esino bo holo oso yimaga peegoo dulone yimapoo dala hee tenele.

³⁶ Esemee odoosoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaga meleeso, "Yayo taka goo ee kasiyo? Bei, yayo to kitulugu sabolo bo holo mapoo takooga diba o to mapoo mesiloso peegoo dilidoo," dee takaga meleeso. ³⁷ Esemee odoosoo susuga oso goo hagee ogoloso mosobia susuga koola mapoo debeli mapoo takomo diyadeeso.

Yesuye odoosoo paigiga tekepo moodoo

(Mat 8:14-17; Maka 1:29-34)

³⁸ Yesu howo gisili moso maga see Saimonowo mosopoo diso. Moso ee ma kulodu sobo Saimonowo nalobo pailone kolo diya dei moodoome tiameleeso. Esemee odoosoo susuga oso yo Yesuye tekepo moodoolame Yesu mapoo o goo takaso. ³⁹ Esemee Yesuye sibilesyo yayo tiamelee koola mapoo gauwuloso badolone paiye mapoo egeesee takaso, "Yo poogoloso di," diso. Esemee paiye saga weidoosoo. Esemee yayo toboloso nei tolosoo dimapoo piso.

⁴⁰ Esemee osoko todobume odoosoo susuga oso odoosoo paigiga susuga Yesu mapoo gilimado sibadeeso. Esemee yayo o deeso odoosoo paigiga susuga sigime wegigadoosoo. ⁴¹ Esemee Yesuye odoosoo bo holo paladee tekepo moodoogoome bo holo oso peegoo dulone to neligidi takolone egeesee takaso, "No Godeeyo owoloso," dee takaga meleeso. Esino Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, "Niba to na ke," diso. Bei, bo holo oso Yesu yo Godeeyee hesia Keliso doloso diba gooleedoosoo.

⁴² Gesikolodee mi hadobiliga, Yesu tia maga hogabuloso odoosoo koola mauwe mi mapoo diso. Esino odoosoo susuga oso egeino yo me neme yima hamamee yo esiamo silesibiso. Diba Yesu esiamo silesiboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, "No iba na poogoo di," diso. ⁴³ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, "A mi abo mapoo Godeeyee wiligi doloso badeli goo ee takomo dilei tekepo. Bei, Godeeyee goo hamaga a diye diso," diso. ⁴⁴ Osoloso Yesuye Yudiya mi toowa mapoo diayo howo gisili moso susuga mapoo Godeeyo to eligimo sileeso.

5

Yesuye o hamamee dili odoosoo daga malalo abo gilimadoo

(Mat 4:18-22; Maka 1:16-20)

¹ Biame hee mapoo Yesuye Gelili abei palaga mapoo Godeeyo to tako-

molome odoosusuga oso o to dulame diya mooloogoodooso. ² Yesu osee tobudulone di kebigeli odoososo dia pei howo hapagalame dia du bakadio mubi dokodoo gisibado peleso ma molome egeiso. ³ Yesu du bakadio ee ma kulodu Saimonowo du mapoo meilesobadolone Saimon mapoo takaso, “Du abeli pee maga pepooko hoogoo pupubigi,” diso. Esemeyo du ma kulodu badolone odoosusuga mubiyodoo doboome, yayo Godeeyo to dimapoo eligiso.

⁴ Yesuye odoosusuga mapoo Godeeyo to taka koodobuloso Saimon mapoo egeesee takaso, “Nee du howo bou mapoo sudo dileso di talame nibada pei howomoo oguse,” diso.

⁵ Esino Saimonoye egeesee takaso, “Wiligi odoososo, iba eiyo gesi pei ogusulone tou toowa tooso, esino iba di giligile. Esino nayo amapoo takaga, mo pei howomoo ogusuleiso,” diso.

⁶ Osoloso diba dia pei howomoo ogusume di susuga oso dia pei mapoo tulone, dibada pei tologo bugulame seeso. ⁷ Esemeyo diayo dia odoososo abo du hee mapoo debei deeso iso, diba pidilame. Esemeyo diba sibademe dibada du bakadio ee diso metamagisilone howomoo owulame sino poogooso.

⁸ Saimon-Pitaye goo hagee ogoloso, Yesuwo homo beiyopoo gauwuloso egeesee takaso, “Lodee, amaga peegoo di, a tokenee odoososo,” diso. ⁹ Bei, yibolo osoloso o odoosabolo diayo di bei giliga ogoloso diya howoogadooso.

¹⁰ Osoloso Saimonobolo tou teli odoosoyemes dio Yonee dio diba nosee goo hagee ogoloso diya howoogadooso. Odoosobakadio Yemes dio Yonee dio hagee Sebediyo owolo.

Osoloso Yesuye Saimon mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi! No daga di giligeli odoosobadebeiso. Esino epei hamaga no see odoosodee mapoo gilimado sibili doloso badalaiso,” diso. ¹¹ Osoloso diba dileso dia du oluguloso bi susuga omapoo poogoloso, see Yesubolo hodobo diyadeeso.

Yesuye odoosagagisa bia moodoo

(Mat 8:1-4; Maka 1:40-45)

¹² Biame heeso Yesu see mi hee mapoo diso. Mi omapoo odoosagagisa bia badebeiso. Odoosogoso Yesu ogoloso o homo beiyopoo ebiso miyomoo tugusaloso egeesee howaso, “Lodee, nayo a tekepo moodolai goomogoga, a tekepo moodoo,” diso.

¹³ Esemeyo Yesu o deeso odoosogee sigolone egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai goomogo. Esiga no tekepo pe,” diso. Esemeyo omapoo o kolo mapoo agagisa bia saga mauwe poogooso.

¹⁴ Esemeyo Yesuye yo diye dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Nayo dileso no ayo tekepo pa goo ee odoososo abo mapoo na takee. Esino, nee su tekepo pa goo ee, Godee ogo odoosogodolosodomo badeli odoosoyimapoo dileso eligi. Osoloso nee su tekepo pa omaga emegei di bi tenee, Moseseeye tei magoo goo ee dodolone, odoosusuga oso ogoloso tekepo pa ee gooleedalame,” diso.

¹⁵ Esino odoosusuga oso Yesuwo goo ee mi susuga mapoo oposusumo dime, odoosusuga oso dulugasoo. Esemeyo odoosusuga oso Yesuye Godeeyo to taka ee dulame sibadeeso. Osoloso Yesuye dimapoo paigiga egee molo tekepo palame. ¹⁶ Esino Yesu biame susuga dimaga peegoo dileso, odoosokoola mauwe mi mapoo Godee mapoo takalame diliso.

Yesuye odoosukakawa poogoo tekepo moodoo

(Mat 9:1-8; Maka 2:1-12)

¹⁷ Biame heeso Yesuye odoo susuga eligimolome, Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo sabolo diba onosee omapoo debeiso. Odoo hagee bia Gelili mi susuga maga, osoloso abo oso Yudiya mi maga, osoloso odoo abo oso Yelusalem mi maga sibadeeso. Esemé Yesuye odoo paigiga susuga tekepo moodoogalame Godeeye kitulugu oso yibolo meleeso. ¹⁸ Esemé mi omapoo odoo aboso odoo su kakawa poogoo kida mapoo magoloso tosimiso. Osoloso diayo yo Yesuye badebei mapoo todilame goomogaso. ¹⁹ Esino odoo beiga Yesu mapoo dilei eli egele. Esemé diayo odoo su kakawa poogoo kida sabolo moso omu ma dokodoo imado palaso. Osoloso Yesuye to kemelee domo omaga seme ou tologo poogoloso tiso kida mapoo bagagoloso kida sabolo moso kulodu toosooso.

²⁰ Diayo odoo su kakawa poogoo moso omu maga toosoosolo goolee, odoo egee yayo moodoolai teiba doloso, Yesuye dia tei too ogoloso, odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “Mo odoo, nee goo tokenee olo hapoloso boobado buguso,” diso.

²¹ Esemé omapoo debei tei eligili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo oso o to duloso, dieso nediliyo egeesee gooleemeleeso, “Odoó hagosó kaseme egeesee ka takayo? Yayo Godee dagadilame see, esino goo tokenee hapeli hebebe Godeeso,” diso.

²² Esemé Yesuye diayo dibada sooloo ma kulodu gooleemelee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Niyo kasi maga nibada sooloo ma kulodu egeesee ka goolee malala? ²³ Niba odoo su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu niyo gooleedalame. Esino ayo yimapoo takoo, ‘No toboloso nee kida toloso di,’ dee takoloso, yo tobooga, amapoo odoo moodeli kitulugu molo doloso niyo gooleedalaiso. ²⁴ Esino Odoó Holo amapoo kitulugu olo teneeso, mipoo hamapoo goo tokenee hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso,” doloso yayo odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di,” diso. ²⁵ Diayo balaga molome odoo su kakawa poogoo hogabuloso, o kida toloso o mosopoo dulone Godee mapoo goomoga poudoomo diso. ²⁶ Diayo odoo su kakawa poogoo toboloso di ogoloso diya howoogadooso, osoloso Godee mapoo goomoga poudooso. Osoloso diayo obulone egeesee takaso, “Iba epei goo toowa mudu opusomo di egeiso,” diso.

*Yesuye Libai idoo goo
(Mat 9:9-13; Maka 2:13-17)*

²⁷ Goo hagee koodobuloso hamamee, Yesu moso kuloduga peegoo gadiso. Esemé yayo dulone egeino, tekisi molee misigeli odoo Libai tekisi molee misigeli moso kulodu badoboome egeiso. Osoloso Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ama hamamee sibe,” diso. ²⁸ Esemé Libaiye bi susuga omapoo poogoloso Yesuye di hamamee diso.

²⁹ Esemé Yesuye Libai yo idoo goo omaga Libaiye o mosopoo nei toowa siso. Esemé tekisi molee misigeli odoo bei sabolo osoloso odoo abo sabolo Yesubolo nei nameleeso. ³⁰ Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso gowoolone Yesu o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, “Niyo kaseega tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo sabolo nei nologolone ka dabala?” diso.

³¹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoó paiye mauwe melesenee neli odoo mapoo dileime. Esino odoo paiye ee melesenee neli odoo mapoo dileiso. ³² Ayo simi hagee, Godeeyo howo woola tekepo teli odoo doloso gweli odoo ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odoo doloso gooleedoo odoo ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi,” diso.

*Nei tei doloso badalai goo
(Mat 9:14-17; Maka 2:18-22)*

³³ Esemé odoo aboso Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeyo hamamee dili odoo oso howo gisilone nei tei doloso debeliso. Osoloso Pelisi dia hamamee dili odoo sabolo egeseliso. Esino bei kasi maga nee hamamee dili odoo oso biame susuga nei sabolo howo sabolo ka nalagamalala?” diso.

³⁴ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo sobo hulei biame omapoo yo o odoo abo sabolo osee doga, diba nei nelega dabalaisomo? Haye! Diayo sobo hulei odoo sabolo hodobo dobolone goomoga sabolo nei nalaiso. ³⁵ Esino biame heeso odoo hagee dimaga peegoo ido duga, nei nelega tei doloso dabalaiso,” diso.

³⁶ Esemé Yesuye dimapoo wudu taka hee hagee takaso, “Edebeeyo o sedi dia koodoloso sedi nape mapoo opodoloso koo duseli. Egeeseega o sedi dia tokenee palaiso. Osoloso sedi dia koodoloso sedi nape mapoo opodoloso dusa ee sedi nape sabolo tebileime. ³⁷ Osoloso see edebeeyo wain i dia katolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seli. Bei, wain i dia oso kitulugu oso katolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee peegoo sologo bigileiso. Osoloso katolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. ³⁸ Esiga wain i dia ee medee katolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo. ³⁹ Esiga edebeeyo wain i nape naga, yo see wain i dia nalai koo goomegeli. Bei, yayo egeesee takalaiso, ‘Wain i nape ono diya hadali,’ dalaiso.”

6

*Yu odooso hasali biame
(Mat 12:1-8; Maka 2:23-28)*

¹ Yu odooso hasali biame heeso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo witi wo segei ma kuloduga diyadaga meleeso. Osoloso o hamamee dili odoo oso witi wo ko ee gooloogaloso kolo soosoo poloso ko kulodu melee ono nalagamo diyadeeso. ² Esemé Pelisi odoo abo oso goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba bei kasi maga ibada hasali biame mapoo witi wo ka gwayo? Niyo ibada tei gababuo,” diso.

³ Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, “Deibidiye o odoo sabolo houdume diayo moodoo goo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu niyo hesigeleyo? ⁴ Bei, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadilesi tei wo toloso o odoo sabolo neso. Esino tei wo hagee Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odoo sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso,” diso. ⁵ Yesuye dimapoo see egeesee takaso, “Niyo hasali biame egee Odoó Holo ayo wiligi doloso ka badoso,” diso.

Yesuye odoo dee deede seesegedoo poogoo tekepo moodoo

⁶ See Yu odooso hasali biame hee mapoo, Yesu Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu gapeleso odoo mapoo eligimeleeso. Moso ee ma kulodu

odoo dee deedee seeseegedoo poogoo badebeiso. ⁷ Esino tei eligili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo oso Yesu tokenee odoo dalame, Yesuwo goo ee medee balagamo silesibiso. Egeeseelone Yesuye dia hasali biame mapoo odoo dee deedee seeseegedoo poogoo tekepo moodabeleso bologolone debeiso. ⁸ Esino diayo goo goolee melee Yesuye ogoloso gooleedoloso, dee seeseegedoo poogoo odoo mapoo egeesee takaso, “No toboloso woola hamapoo sibilesa tebee,” diso. Esemee dee seeseegedoo poogoo odoo oso woola dileso tabaso.

⁹ Osoloso Yesuye Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo mapoo egeesee takaso, “Ibada tei goo oso ibada hasali biame mapoo ogoo goo takoosomo? Biame omapoo goo tekepo talai ee tekepowa? O, goo tokenee talai ee tekepowa? Osoloso tei goo oso imapoo ibada hasali biame omapoo odoo gie badeli pidilei goo ee takoosomo? O, odoo gie badeli wooloomalai goo ee takoosomo?” diso.

¹⁰ Yesuye dimapoo egeesee takoloso, see dimapoo bolone odoo dee seeseegedoo poogoo mapoo egeesee takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode,” diso. Esemee odoo dee seeseegedoo poogoo oso o dee hoododeme o dee see tekepo paso. ¹¹ Esemee Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso diya komonogolone dieso nediliyo dima kulodu Yesu tolosa kasee woolaisomo, doloso to mousu.

Yesuye diye di odoo 12 gilimadoo goo
(Mat 10:1-4; Maka 3:13-19)

¹² Biame domo mapoo Yesu mubi ma dokodoo peleso gesi hedebe omapoo Godee mapoo takemeleeso. ¹³ Esemee mi hadobume Yesu yima hamamee dodomo silesibili odoo susuga gilimadooso. Osoloso dima kulodu odoo 12 ono tolosa, dimapoo diye di hu teneeso. Yesuye gilimadoo 12 odoo dia hu hagosu. ¹⁴ Saimon (odoo hagee Yesuye o hu hee Pita hediso), osoloso Saimonowo omolo Endulu sabolo, osoloso Yemes, osoloso Yonee, osoloso Pilipi, osoloso Batolome, ¹⁵ osoloso Matiyu, osoloso Tomas, osoloso Alpiyeseeyo owolo Yemes, osoloso Loum gamalee odoo mapoo ha teli odoo Saimon, ¹⁶ osoloso Yemeseyo owolo Yudas, osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoo dimapoo tiasooso).

Yesuye odoo eligilone odoo susuga tekepo moodoo
(Mat 4:23-25)

¹⁷ Yesuye o hamamee dili odoo 12 sabolo mubi dokodooga meilesa kubo mapoo debeiso. Diba omapoo meilesa dobolone egeino, Yesu o hamamee dili odoo susuga sabolo, osoloso odoo abo susuga Yudiya maga osoloso Yelusalem maga osoloso abei toowa palaga debeli Taya mi sabolo Saidon mi sabolo omaga sibilesa doboome egeiso. ¹⁸ Diayo Godeeyo to Yesuye taka ee dulame sibadeeso. Osoloso paiye dimapoo melee tekepo palame sibadeeso. Egeesi ma kulodu Yesuye odoo ma kulodu bo holoso dala tenemelee ee dimaga peegoo hasiso buguso. ¹⁹ Odoo susuga oso Yesuwo kolo sigilame goomogaso. Bei, diayo egeino kitulugu Yesu maga simi oso odoo susuga tekepo moodooga neme.

Niba goomege
(Mat 5:1-12)

²⁰ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo bolone egeesee takaso, “Bi mauwe odoo niba goomege.

Bei, Godeeye wiligi doloso badeli ee ma kulodu niba gasibileiso.

²¹ Odoo epedee hodia hagee do, niba goomege.

Bei, hamamee niba nei nameleso diya edigileiso.
 Osoloso goohele sabolo egee pupusiga molo, niba goomege.
 Bei, niyo goomogalai biame ee nimapoo tenelaiso.

²² Odoe Holo mo goo maga edebeeyo niba heigoga, niba goomege, osoloso diayo niba tokenee odoo doloso gowoolone managa niba goomege.

²³ Esiga domo omapoo goomoga toowa sabolo debee. Bei, Kei mi ma dokodoo niyo talai nei ee nibada hu sabolo olo mopoodoo doloso moloso. Esiga niyo medee goolee, nimapoo dala teneli odoo egee bia dia amawe dio oso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo daga hoogoo debei mapoo dala hedebe hageesee masi tenemeleso.”

Niba obeeyamo!

²⁴ “Ye-ee! Bi bei odoo niba obeeyamo!
 Bei, niso goomoga goo olo tooso.

²⁵ Ye-ee! Niba epedee nei naloso oduguloso egee do odoo, niba obeeyamo!
 Bei, hamamee nimapoo hodia goo toowa oso sibileiso.

Ye-ee! Yiligeli odoo niba obeeyamo!
 Bei, hamamee niba goohele goo sabolo dobolone pupusiga malaiso.

²⁶ Ye-ee! Odoe susuga oso niba tekepona deli odoo niba obeeyamo!
 Bei, nimapoo tekepona deli odoo egee bia dia amawe dio oso gamenee godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo onosee diba tekepo odoo dee takaga meleeso.”

Nimapoo ha teli odoo mapoo sooloo dele (Mat 5:38-48; 7:12)

²⁷ “Mo to duli odoo, ayo nimapoo ka taka, nimapoo ha teli odoo ee sooloo dele osoloso niba hegili odoo mapoo goo tekepo moodee. ²⁸ Nimapoo duwa takeli odoo dimapoo goo tekepo tolone dimapoo goomoga tenee. Osoloso nimapoo dala teneli odoo diba halo Godee mapoo takee. ²⁹ Osoloso odoo heeso nee haleegi mapoo kobuguga, see nee haleegi hodio mapoo kobugulame heligi magalai tekepo. Osoloso odoo heeso nee kekeisu sedi tadoduga, see yimapoo nee sedidee tenee. ³⁰ Osoloso odoo heeso namapoo bi howaga yimapoo wulo tenee. Osoloso odoo heeso nee bi toloso toduga nayo nei yimaga see peedee dalame na takee. ³¹ Esiga edebeeyo nimapoo ogoo goo moodoolame ka gooleesomo, nei niyo dimapoo goo hedebe egeesi masi moodoolai tekepo.

³² Niyo hedebe niba sooloo deli odoo mapoo sooloo dolone doga, odoo aboso niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo oso diba sooloo deli odoo mapoo nei diayo sooloo deliso. ³³ Osoloso niyo hedebe nimapoo goo tekepo moodeli odoo mapoo tekepo moodooga, edebeeyo niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo diba nosee egeesee seliso. ³⁴ Niyo teneega nei tobuloso teneli odoo hedebe mapoo bi ka tenee domologa, edebeeyo niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo diba nosee egeesee seliso. Diayo nei talai ee goolone dia bi odoo abo mapoo tenee deliso. ³⁵ Esino niba nimapoo ha teli odoo mapoo sooloo dolone ka debee. Osoloso dimapoo goo tekepo moodee. Osoloso dimapoo bi wulo wulayo teneloso see nei talai doloso na goolee. Niyo goo hageesi tolone doga, niba nei toowa talaiso. Osoloso niba dokodoo badeli Godeeyo owolo dalaiso. Bei, Godeeye yimapoo goomoga to koo takeli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo mapoo goo tekepo tenelone ka badoso. ³⁶ Nibada Ama Godee yo emegei sooloo dolone badoso. Esiga niba nosee emegei sooloo dolone ka debee.”

*Odoo heeyo goo tokenee haga na goolee mele
(Mat 7:1-5)*

³⁷ “Nayo nee odoo heeyo goo ee goo mauwe na midi, eseega nei nee goo midileime. Osoloso nee odoo ee tokenee odoo dee na takee, eseega nei no tokenee odoo dalaiame. Osoloso nee odoo oso namapoo goo tokenee toga, nayo o tokenee goo ee boobado bigi. Nayo egeesee seega nei nee goo tokenee onosee boobado bigileiso. ³⁸ Esiga nayo wulo tenemologa, no nei talaiso. Nayo odoo abo mapoo tenemologa, nei Godeeye namapoo toowa tenelaiso. Esiga Godeeye namapoo tenee goo hagoso bei molone abo peegoo misigedibileiso. Nayo bi kasee nee odoo mapoo ka teneesomo, nei Godeeye nei teiba egeesi namapoo tenelaiso,” diso.

³⁹ Osoloso Yesuye see wudu takolone egeesee takaso, “Odoo howo si oso o odoo hee howo si ido dilei tekepowo? Haye. Bei, o bakadio wulu mapoo tigidibigileiso. ⁴⁰ Esiga holaiso goo goolee gie tomolo oso o eligili odoo oso gooleedoo ee dagadileime. Haye. Esino yo o eligili odoo oso holaiso medee kibiya eligiga, holaiso yayo gooleedoo goo ee o eligili odoo oso gooleedoo goo sabolo tebileiso.

⁴¹ Nayo kasi maga nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogolone, hee nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega ka pagala? ⁴² Osoloso nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega no see kaseega nee odoo mapoo takolone, ‘Nee howo mapoo gelesi pepooko egee molo ayo tabiga,’ dee ka takeliyo? No tei goo goolee bakadio gwili odoo. Bei, daga nee howo mapoo homo toowa egee molo ee tabigi. Egeeseega nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogoloso nayo tabigilei tebileiso.”

*Homokoko maga homo o su ee goolee deliso
(Mat 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ “Esiga homo ko tekepo peli oso ko tokenee koo peli. Osoloso homo ko tokenee peli oso ko tekepo koo peli. Haye. ⁴⁴ Bei, homo susuga ee ko oso pa maga goolee deliso. Esiga pigi ko sabolo geleipi ko sabolo oso wulo homo hee mapoo ko koo peli. Haye. ⁴⁵ Esiga odoo tekepo oso o sooloo ma kulodu goo tekepo egee molo ee o maga maga woola yilige bigiliso. Osoloso odoo tokenee oso o sooloo ma kuloduga goo tokenee ee woola yilige bigiliso. Esiga ogoo goo oso odoo sooloo ma kulodu bei mologa, o maga maga goo egeesee takamalaiso.”

*Odoo bakadio oso moso tegei
(Mat 7:24-27)*

⁴⁶ “Niyi kasi maga amapoo ‘Lodee, Lodee,’ dolone dololone hee nei ayo taka goo ee telega ka poogoosomo? ⁴⁷ Odoo agayo amapoo sibilesi mo to duloso mesimo siloga, yo egeesee badalaiso. ⁴⁸ Yo edebeeyo moso togolone mi nelegedi dooloso omou sooloso moso tegei egeesi masi badoso. Bei, howo duwolone howo ki simi oso moso omapoo weiso. Esino moso egee dabisile. Bei, moso medee kalawa tegeiga. ⁴⁹ Esino odoo agayo mo to duloso mesilega siloga, yo odoo heeso moso togolone omou mi nelegedi doolega, moso tegei egeesi masi badoso. Bei, howo duwolone howo ki simi oso moso omapoo woome kibilega saga goboloso guobugoso.”

7

*Loum ha teli odoo gibadeli odoo oso tei too
(Mat 8:5-13)*

¹ Yesu goo susuga odoo mapoo eligimelee koodobuloso see Kapeniyum mi mapoo diso. ² Kapeniyum mi mapoo Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo badebeiso. Esino domo omapoo yo o tou teli odoo hee paiye oso talai koola taba molome egeiso. Osoloso yayo o tou teli odoo egee bia diya gweliso. ³ Esiga yayo Yesuye simi duloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo mapoo Yesu idilame diye diso, Yesuye sibilesa o tou teli odoo ee tekepo palame. ⁴ Osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa egee bia oso sibilesa Yesu mapoo howolone egeese takaso, “Iba diya goomogo, nayo dilesa ha teli odoo gibadeli ee pidilei. ⁵ Bei, yayo ibada odoo halo ibada howo gisili moso tegeiso.” ⁶ Esemé Yesu to hagee duloso dibolo diso.

Yesu moso koola mapoo dimeleeno, ha teli gibadeli odoo oso o odoo abo diye neme, diayo sibilesa Yesu mapoo egeese takaso, “Ha teli odoo gibadeli odoo oso namapoo to egeese takas, nayo o moso mapoo dilei yo koo goomogogona. Bei, yo tokenee odooga, no o moso mapoo na sibiyena. ⁷ Esiga yo see nayo bado mapoo sibilei koo goomogogona. Esino yo goomogogona nayo wulo no egee bado maga toso takeeyena o tou teli odoo ee tekepo palame. ⁸ Osoloso yayo see egeese takas, yo odoo abo ma hemiduga tou tolone dia to mapoo mesiloso siliso. Osoloso yima hemi tou teli odoo abo dosogona. Esiga yayo dimapoo koo diye daga diliso. Osoloso yayo odoo hee mapoo no hamapoo sibeye daga sibiliso. Osoloso goo egee teye daga, yo see goo egee tobuloso teliso. Esiga yo goo egeese teliga nayo see wulo hamaga badolone toso takeeyena, o tou teli odoo ee weidilame.”

⁹ Esemé Yesuye ha teli odoo gibadeli odoo oso to taka duloso diya howoodoso. Osoloso odoo mooloogoodoo yima hamamee simi omapoo bidi tobuloso dimapoo bolone egeese takaso, “Ayo nimapoo taka, ayo Isalael mi mapoo silee ee ma kulodu odoo kibiya tei too odoo hee egeesi egee,” diso. ¹⁰ Osoloso ha teli gibadeli odoo oso diye di odoo diayo see wedi dilesa egeino, ha teli gibadeli odoo eyo tou teli odoo ee weidiloso badoboome egeiso.

Yesuye sobo bauwo owolo giso holo ta maga see hogabidi

¹¹ Osoloso biame abo olo poogoloso hamamee Yesu mi hee Nein mapoo diso. Esemé o hamamee dili odoo sabolo osoloso odoo abo susuga oso yo dodomo diso. ¹² Yesu dilesa beele osulu miyopoo dumolome odoo aboso edebeeye bia mi maga giso holo gie kauwa ta eyo su imadoloso sibadeeso. Giso holo ta hagee sobo bau heeyo owolo hedebe oso. Osoloso odoo susuga oso sobo bau sabolo sibadeeso. ¹³ Lodeeye sobo bau hagee ogoloso yo diya sooloo dolone yimapoo egeese takaso, “Haga na pise,” diso.

¹⁴ Esemé Yesuye dilesa giso holo ta eyo su magoo sa tegei homo su mapoo sigime, odoo ta imadoloso diyadee diba omapoo kookoodabaso. Esemé Yesuye giso holo ta yimapoo egeese takaso, “Mo holo, ayo namapoo takoo, no tebee!” diso. ¹⁵ Esemé giso holo yo hogabuloso badolone to kemeleeso. Esemé Yesuye giso holo yo owee mapoo ido diso.

¹⁶ Odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya dio dulone Godee mapoo goomoga goo poudo demeleeso. Egeeseelone diayo egeese takaga meleeso, “Godee maga to tolosa kokodo takomo sili kitulugu odoo oso imapoo peledabadoo. Osoloso Godeeye o odoo pidilame olo simidoo,” dee takaga

meleeso. ¹⁷ Edebeeyo Yesuye goo moodoo ogoloso Yu odoowo mi Yudiya mi susuga mapoo osoloso mi abo koola omapoo oposusumo diyadeeso.

*Yonee odoo howo oluguli oso Yesuwo goo duloso woosa
(Mat 11:2-6)*

¹⁸ Yonee o hamamee dili odoo oso Yesuye goo tomo silee ee Yonee mapoo takaso. Esem Yoneeye goo hagee duloso o hamamee dili odoo bakadio oso dilesa, Yesu mapoo hageesee woosalo egeye diso, ¹⁹ “No tei Keliso iyo hagee bamolo osomo? O, iyo odoo hee bamalaiyo?” diso.

²⁰ Esem Yoneeyo hamamee dili odoo oso dilesa, Yesu mapoo egeesee takaso, “Yonee odoo howo oluguli oso iba namapoo sibeye dolone egeesee taka, ‘No tei Keliso iyo bamelee osomo? O, iyo see odoo hee bamalaiyo?’ dee taka,” diso.

²¹ Esino biame domo omapoo Yesuye odoo paigiga sabolo osoloso odoo bo holo paladee sabolo osoloso odoo howo siliga sabolo tekepo moodoomo sileeso. ²² Yayo egeeseemo silone Yonee o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba see wedi dilesa Yonee mapoo niyo egei goo sabolo osoloso niyo du goo sabolo takee. Bei, odoo howo siliga oso see medee ogowa. Osoloso odoo kido tigeediba sabolo see tekepo poloso silesiboso. Osoloso odoo kolo e bia sabolo tekepo poloso silesiboso. Osoloso odoo dulu tabaga nosee tekepo poloso to taka dulugamo silesiboso. Osoloso odoo wedia sabolo hogogabuloso see silesiboso. Osoloso to tekepo hagee bi mauwe odoo oso duluga moloso. ²³ Esiga odoo agayo ayo goo moodoo ee ogoloso diayo amapoo tei too goo ee pegelega poogooga, Godeeye dimapoo goomoga goo tenelaiso,” diso.

*Yesuye Yonee odoo howo oluguli eyo goo taka
(Mat 11:7-19)*

²⁴ Yonee o hamamee dili odoo oso see wedi dime Yesuye odoo mapoo Yoneeyo goo ee takalame bei mooloogooso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Niba miwe poogoo mi mapoo ogoo goo agalame ka diyo? Pooso siboga obuso dabisa ee agalame ka diyo? ²⁵ Niba edebeeyo dugo tekepo kaloso badoboome ee agalame ka diyo? Haya. Bei, dugo tekepo kalagali odoo ee wiligi odoo oso debeli moso tekepo mapoo debeli. ²⁶ Esino niba wulo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo ee agalame ka diyo? O. Niyo dilesa egei odoo Yoneeye Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei yayo dagadiso. ²⁷ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee egee takoo, o goo ee takooso, ‘Ayo mo to tosili odoo yo daga malalo diye dalaiso. Yayo nee eli hoodo magalame.’

²⁸ Esiga ayo nimapoo taka, odoo daga hoogoo debei susuga ee Yoneeye dagadileso badoso. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mapoo odoo wuluge oso Yonee dagadileso ka badoso,” diso.

²⁹ Odoo susuga sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo abo sabolo to hagee duloso Godeeyo goo ee tekepo diso. Bei, diba nosee Yoneeye howo ogusigaso. ³⁰ Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso Godeeye goomoga goo diayo ee talai gowoolone diba howo ogusigilega poogooso.

³¹ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Epedee domo hamapoo egee do odoo ee odoo kasi masiyo? ³² Diba holaiso masi go domo mapoo dobolone

emegei dimapoo nei takoo nei takoo dolone dobolone egeesee takaga meliso,

'Iyo goomoga kosaiya poume niba hepele, osoloso iyo goohele kosaiya poume niba pupusigele.'

³³ Niba odoo egeesi masi doso. Bei, Yonee odoo howo oluguli oso simi ee yo wo sabolo wain i sabolo namo sile. Esino niyo yo bo holo paladoo dee takeliso. ³⁴ Osoloso hamamee Odoo Holo anosee olo simiso. Ayo sibilesa wo sabolo wain i sabolo namo siloga, niyo a wo sabolo yugune sabolo dooboo nali odoo deliso. Osoloso niyo a tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo hedebe doloso ka badeli deliso. ³⁵ Esino odoo agayo Godeeye goo goolee tekepo gooleedoloso tomo siloga, yayo Godeeye goo goolee ee tekepo dolone ka eligiso," diso.

Tokenee teli sobo oso Yesuwo homo hapoo

³⁶ Biame heeso Pelisi odoo Saimonoye Yesu idoloso o moso mapoo nei nalame diso. Esemé Yesu Saimonowo moso mapoo nei nalame biaso. ³⁷ Mi omapoo goo tokenee teli sobo hee badebeiso. Esino yayo Yesuye Pelisi odoowo moso mapoo nei namelee goo ee duloso sisigageli i medee tekepo yoso moodoo howogi mapoo salamasoloso tosimiso. ³⁸ Osoloso Yesuwo miligi maga gauwuloso pusulone o didawoso Yesuwo homo balagieso. Osoloso yayo see Yesuwo homo mapoo o wudu oso tolone adameleeso. Osoloso sisigageli i medee tekepo oso Yesuwo homo mapoo soomeleeso.

³⁹ Osoloso Pelisi odoo Saimonoye goo hagee ogoloso egeesee goolee meleeso, "Odo hagee tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso diepi, soboso yo sige medee hoodo egeliyo. Bei, sobo hagee goo tokenee teli sobo," diso.

⁴⁰ Esemé Yesuye Pelisi odoo mapoo egeesee takaso, "Saimon, ayo namapoo goo takalai, a goomogo," diso.

Esemé Saimonoye egeesee takaso, "Eligili odoo, takee," diso.

⁴¹ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Odo hese odoo bakadio mapoo molee teneeso. Egeeseelone yayo odoo hee mapoo molee ko 500 tenelone, odoo hee mapoo hedebe molee ko 50 teneeso. ⁴² Esino hamamee odoo bakadio hagee bia dimapoo molee mauwe poogoome, nei o hedebe egeesi yimapoo tenelega poogooso. Esemé bi eyo amameeye goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, 'Bige boobado bigi,' diso. Esiga odoo bakadio hagee ma kulodu odoo hee kaso bi eyo ama diya ka gooleebuguba?" diso.

⁴³ Esemé Saimonoye nei yimapoo egeesee takaso, "A goolee, molee toowa too odoo oso ama diya goolee malaiso," diso.

Esemé nei Yesuye Saimon mapoo egeesee takaso, "Nayo tei goo takoo," diso.

⁴⁴ Yesuye sobo mapoo bolone Saimon mapoo egeesee takaso, "No sobo hagee ege! Ayo nee moso mapoo sibune, nayo mo homo hapalame howo amapoo tenele. Esino sobo hagoso o didawoso mo homo hapoloso see o wuduso mo homo taso. ⁴⁵ Osoloso ayo nee moso sibune nayo goomogolone a edele. Esino ayo nee moso mapoo simi domo omaga sobo hagoso mo homo mapoo adamelee koodobile. ⁴⁶ Osoloso nayo olipi i oso mo wiligi mapoo soole. Esino sobo hagoso sisigageli i medee tekepo oso mo homo mapoo sooso.

⁴⁷ Esiga ayo namapoo taka. Sobo hagee o goo tokenee susuga olo hapoloso boobado buguso. Esiga sobo hagoso a diya goolee goo ee weliga yilige buguso. Esino odoo agayo ayo o goo tokenee pepooko hedebe hapoloso boobado buguga, yayo a goolee goo ee haga toowanee,” diso.

⁴⁸ Osoloso Yesuye sobo omapoo egeesee takaso, “No nee goo tokenee susuga ee olo hapoloso boobado buguso,” diso.

⁴⁹ Esemee odoo abo yibolo hodobo dobolone nei nalaga melee odoo oso goo hagee ogoloso dieso nediliyo dima kulodu egeesee takaga meleeso, “Odoe hagee odoo ogumo? Yayo goo tokenee hapoloso kasee boobado bugu domo ka silosomo?” diso.

⁵⁰ Diayo egeesee takomolome Yesuye sobo yimapoo egeesee takaso, “Nayo tei too goo maga badoboso kookaiyo gie badeli nayo olo tooso. Esiga no goomoga sabolo di,” diso.

8

Sobo aboso Yesubolo di

¹ Goo hagoso dileso koodobume, Yesuye to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligimo silone, mi hee maga mi hee mapoo du domo silesibiso. Osoloso o hamamee dili odoo 12 yibolo hodobo sileeso. ² Osoloso sobo paigiga Yesuye tekepo moodoo sabolo osoloso sobo bo holo paladee Yesuye tekepo moodoo oso Yesubolo sileeso. Sobo egee bia hagoso: Meli, o hu hee Magadalin. Yesuye sobo hageeyo kuloduga bo holo 7 peegoo hasiso buguso. ³ Osoloso sobo hee Helodeeyo moso bali odoo hee Kusayo osobo Yowana, osoloso Susana, osoloso sobo abo dibolo silesibiso. Sobo hagee bia oso Yesu sabolo osoloso o hamamee dili odoo sabolo dimapoo diayo dia molee oso diba pidimo silesibiso.

Witi wo ko segei maga wudu taka

(Mat 13:1-9; Maka 4:1-9)

⁴ Odoe susuga mi opusomo opusomo di maga sibileso mooloogoodeme Yesuye wudu taka hamaga opususoso, ⁵ “Biame heeso odoo hee witi wo ko segelame diso. Yo witi wo ko sogomo sileeme, ko abo eli domo mapoo misigedibaso. Esemee edebeeyo eli omaga silesibulone witi wo ko dia homoso topoomo dime sóso sibileso neso. ⁶ Esemee witi wo ko abo ee yugogisi mi mapoo misigedibaso. Osoloso bou gasibileso palame sino haga booloogelega wediaso. Bei, yugogisi mi ee ma kulodu howo mauwega. ⁷ Osoloso witi wo ko abo obu ma kulodu misigedibaso. Esino haga booloogelega saga paladeeso. Esino oso polone obu sabolo palaga tiso tiadolone witi wo susuga wediaso. ⁸ Osoloso witi wo ko abo mi tekepo mapoo misigedibaso. Osoloso bou pialoso kauwuloso ko diya palagaso. Esemee witi wo ko susuga oso ko pa homokoko 100 egeesi oso palagaso.”

Yesuye to hagee takoloso tobudulone toso neligidi egeesee takaso, “Odoe niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui!” diso.

Wudu taka goo eyo bei

(Mat 13:10-23; Maka 4:10-20)

⁹ Yesuwo hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Wudu taka goo hageeyo bei kasiyo?” diso. ¹⁰ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee ogoloso gooleedalaiso. Bei, daga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee mada meleeso. Esino epei

nimapoo woola ka yilige buguso. Esino odo abo mapoo ayo biame susuga wudu takeliso. Bei,

‘diayo ogoloso medee kibiya egelega pagalame.

Osoloso diayo duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedelega pagalame.’

¹¹ Esiga wudu taka goo eyo bei hagoso: Witi wo ko ee Godeeyo to oso.

¹² Esiga odo abo witi wo ko eli domopoo misigediba egeesi masi doso. Diba to tekepo duliso. Esino Godeeyo to hagee dibada sooloo ma kulodu egee molo ee boobado bigilame Saitenso dimapoo boobado bigili goo teneliso.

Bei, diayo to mapoo tei toloso gie badeli teyaga. ¹³ Esiga odo abo witi wo

ko yugogisi mi mapoo misigediba egeesi masi doso. Esiga diba Godeeyo to

taka duloso goomoga sabolo medee teliso. Esino witi wo ko oso yugogisi

mi mapoo polone o too medee meilega poogoo egee, diba onosee egeesee

seliso. Godeeyo to oso dibada sooloo ma kulodu too medee koo meili.

Osoloso diayo Godeeyo to duloso biame deiyepo mapoo wulo tei teliso.

Esino diayo Godeeyo to mapoo tei too maga, hegi goo sabolo dala goo sabolo

oso dimapoo siboga, diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso.

¹⁴ Osoloso odo abo witi wo ko oso we ti kauwe kadee ma kulodu misigediba

egeesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso to ee teliso. Esino mi toowayo

gie badeli goolee sabolo, osoloso bi bei doloso dabalai goo gweli sabolo,

osoloso dibada su oso goomoga goo ee goolee sabolo diyadulone dibada

tei too tokenee peliso. Goo egeesi maga diayo tei too goo oso homokoko

masi koo peli. ¹⁵ Osoloso odo abo witi wo ko mi tekepo mapoo misigediba

egeesi masi doso. Diayo dibada sooloo ma kuloduga tekepo goo gweli sabolo

osoloso goomoga sabolo Godeeyo to duloso dibada sooloo ma kulodu medee

tei teliso. Osoloso diayo o to kibiya kookoodoloso, dobolone homokoko masi

diya peliso.”

Mo to medee dui

(Maka 4:21-25)

¹⁶ “Edebeeyo keme pouloso tolo oso koo gagali, osoloso mada koo mageli.

Yo keme pouloso woola mapoo pou mageliso, edebeeyo moso kulodu

gasibileso gadeebugu ee agalame. ¹⁷ Bei, goo susuga epedee mada egee

molo, see hamamee odo susuga oso agalame woola peledabalaiso. Osoloso

odo susuga oso koo duli goo ee see odo susuga oso dulame woola yilige

bigileiso. ¹⁸ Mo to hagee niyo medee dui. Bei, to taka medee duli odo

mapoo Godeeye goo goolee tekepo tenelaiso. Esino edebeeyo eyo nediliyo

yo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee yo gooleedoo doloso mo to dulega

poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee pepooko egee molo see eyo peedee

dalaiso,” diso.

Yesuwo owee sabolo omolo dio sabolo

(Mat 12:46-50; Maka 3:31-35)

¹⁹ Biame heeso Yesuwo owee sabolo omolo dio oso Yesu agalame

sibadeeso. Esino odo bei diya mooloogoodoloso ka doboome, diba Yesuye

badebei mapoo hodu dilei tebile. ²⁰ Esem e odo heeso diba ogoloso,

Yesu mapoo egeesee takaso, “Noowee sabolo osoloso nomolo dio sabolo

oso peegoo no agalame balaga moloso,” diso. ²¹ Esem e Yesuye odo

mooloogoodoo mapoo nei egeesee takaso, “Edebeeyo Godeeye eligi goo ee

duloso mesimo silesiboga, diba mo wee dio osoloso molo dio oso,” diso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka

(Mat 8:23-27; Maka 4:35-41)

²² Biame heeso Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. Esemе diba du mapoo bulumaloso soowadeeso. ²³ Diba abei domopooga damolome, Yesu tila poogoome tiaso. Esemе haga booloogelega i toowa sibume, abei omapoo howo ki toowa simiso. Esemе howo ki toowa oso sibulone dibada du ma kulodu howo sasoo oso diba dia du sabolo howomoo owulame siso.

²⁴ Esemе Yesu o hamamee dili odoo oso dilesо, Yesu tidilone egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba howomoo owuloso wedilame see!” diso.

Esemе Yesu tia hogabuloso tobudulone i sabolo howo ki sabolo koodobilame to kitulugu sabolo takaso. Esemе i sabolo howo ki sabolo simi saga omapoo koodobiaso. ²⁵ Esemе Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo tei too kasomo?” diso.

Esemе Yesuwo hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso howoogadoloso obugulone diesono egeesee takaga meleeso, “Odoо hagee odoo ogumo? I sabolo howo ki sabolo o to duloso koodobiaso,” dee takaga meleeso.

Yesuye odoo bo holo pala ee tekepo moodoo

(Mat 8:28-34; Maka 5:1-20)

²⁶ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Gelili mi maga abei daloso Gelasa mi mapoo peledabaso. ²⁷ Yesu du maga widi pee mapoo pubalolongone egeino, odoo bo holo pala oso yo tugodalame sibume egeiso. Odoо hagee daga hoogoo doбудu boodo diwe silone biame susuga odoo bi mapoo badeli. ²⁸⁻²⁹ Bei, bo holo oso kitulugu oso yimapoo toga edebeeyo ki tiso yo tialogoloso mageliso. Esino bo holoso kitulugu oso ki tiso tialogoloso magoo ee kookoobuguloso odoo ee idoloso doбудu diliso. Esino odoo hagoso Yesu ogoloso miyomoo gasuwoloso gwa sabolo tiamolone toso neligidi yimapoo egeesee takaso, “Dokodoo badeli Godeeyo owolo Yesu, nayo amapoo ogoo goo moodoolame ka simiyo?” diso. Osoloso yayo Yesu mapoo howoolone see egeesee takaso, “Nayo amapoo dala na tenee,” diso. Odoо bo holo pala oso to hageesee taka. Bei, daga Yesuye bo holo odoo ma kulodu egee bado mapoo takolone peegoo gasibeye, dee takeme ka taka.

³⁰ Esemе Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nee hu ogumo?” diso.

Esemе yayo to nei egeesee takaso, “Ibada hu ee Bei,” diso. Bei, bo holo susuga oso yima kulodu doso. ³¹ Esemе bo holo odoo ma kulodu debei oso egeesee takaga meleeso, “Nayo iba Dou mi mapoo na seesee peegee,” dee takaso.

³² Esemе biame omapoo, esia ma dokodoo be hu susuga oso mooloogoo doloso, mi nalagamo silesibiso. Esemе bo holo odoo ma kulodu debei oso Yesu mapoo howoolone egeesee takaso, “Iba be ma kulodu galaga di dee takee,” diso. Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba be ma kulodu galaga dilei soowa!” diso. ³³ Esemе bo holo susuga oso odoo ma kuloduga peegoo galaga dilesо see be ma kulodu galaga diso. Esemе be susuga oso godobia maga kukolo meilesо, howomoo wediaso.

³⁴ Esemе be bali odoo oso goo hagee ogoloso kukulo dilesо dia mi mapoo osoloso mi pepoko abo mapoo goo egee takomo diso. ³⁵ Esemе odoo susuga oso goo hagee duloso ee agalame sibadeeso. Diba sibilesо egeino, bo holo pala odoo ee tekepo poloso Yesuwo homo beiyopoo badolone goo goolee tekepo toloso dugo kaloso badoboome egeiso. Esemе diba diya ebigaso.

³⁶ Esemе Yesuye odoo bo holo pala ee tekepo moodoome egei odoo oso diayo egei goo ee agalame sibadee odoo dimapoo oposususo. ³⁷ Esemе Gelasa mosobia odoo susuga sabolo osoloso koola omapoo debeli odoo susuga sabolo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “No mi hamaga saga peegoo di,”

diso. Bei, diba Yesuye goo moodoo mapoo ogoloso diya obugume. Esemé Yesu dilame yo du mapoo dabagaso.

³⁸ Esemé odoó bo holo pala Yesuye tekepo moodoo oso Yesubolo dilame goomogaso. Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, ³⁹ “Haye. No abolo na sibe. No nee mi mapoo see wedi dileso Godeeye namapoo goo toowa moodoo goo ee oposisi,” diso. Esemé odoó yo o mi mapoo see wedi dileso, Yesuye yo tekepo moodoo goo ee oposusumo sileeso.

Yesuye Yailaseeyo owolo ta ee see hogabilame tekepo moodoo sabolo osoloso sobo paiye tekepo moodoo goo
(Mat 9:18-26; Maka 5:21-43)

⁴⁰ Yesu see abei hodiokoo dalo sibume, yo bolone debei odoó susuga oso yao simi ogoloso diya goomogaso. ⁴¹ Esemé omapoo haga booloogelega odoó hee, Yu odoó dia howo gisili moso gibadeli odoó taba, Yailaseeye, sibilesó Yesuwo homo beiyopoo gawusoloso badolone Yesu mapoo howoolone egeesee takaso, “No mo mosopoo sibe! ⁴² Bei, mo sobo holo hedebe, o dugo 12, paiye oso olo talame soomoloso,” diso.

Esemé Yesuye Yailaseeyo mosopoo dumolome eli domopoo odoó susuga oso yima hodú diya mooloogoo doloso dulone nei halagabugu nei halagabugu domo diyadeeso. ⁴³ Osoloso odoó mooloogoo doloso diyadee ee ma kulodu sobo hee aso wooloomaloso badebei sabolo diso. Yo aso wooloomaloso badebei ososee dugo 12 poogooso. Esino odoó heeso yo tekepo moodolai tebile. ⁴⁴ Esino sobo hagoso Yesu dumolome, mada miligiyoopoga sibilesó Yesuwo dugo su mapoo sigeme, aso woolooma oso sawo soomelee omapoo saga koodobiaso.

⁴⁵ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Odoó agayo a ka sigoba?” diso.

Esino odoó susuga oso Yesu sigile doloso diya pulugume, Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoó, odoó susuga oso nobolo hodobo dulone no ka sigo domo du,” diso.

⁴⁶ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Haye. Egeesee sele. Odoó heeso a ka sigiwa. Esemé odoó weidilame moodeli kitulugu ama melee oso peegoo di mawo gooleedoso,” diso.

⁴⁷ Sobo hagoso goo moodoo ee mada magalai tebile doloso gooleedoloso kikiliga sabolo dileso, Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badebeiso. Osoloso Yesuye sobo yo weidilame moodoo goo sabolo, osoloso yayo Yesu sige goo ee oposusume odoó susuga oso duso. ⁴⁸ Esemé Yesuye sobo yimapoo egeesee takaso, “Mo sobo holo, no tei too maga no olo tekepo paso, esiga no mesie sabolo di,” diso.

⁴⁹ Osoloso Yesuye sobo yimapoo to takomolome, odoó heeso Yailaseeyo moso abaga sibilesó, Yailas mapoo egeesee takaso, “Nee sobo holo olo ta moloso. Esiga nayo eligili odoó hamapoo wulo goo mauwe na ido sibe,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye goo hagee duloso Yailas mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi, wulo amapoo tei te. Egeeseeega nee sobo holo ta eege molo see weidileiso,” diso.

⁵¹ Diba dileso mosopoo doboome, Yesuye dulone hedebe Pita, Yonee, Yemes, osoloso sobo holo eyo owee dio ama dio ono gilimadoloso, moso kulodu galagadiso. ⁵² Diba moso kulodu galagadileso eegeino, odoó susuga oso sobo holo ta ee halo pupusiga molome eegeiso. Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba eege pupusiga molo epedee omapoo koodobie. Bei, sobo holo yo koo ta moloso. Esino yo wulo tia moloso,” diso.

⁵³ Esemé Yesúye egeesee taká dulosó díba yíligásó. Bei, sobo holo oso ta díba olo egeiga. ⁵⁴ Esino Yesúye sobo holo ta eyo dee mapoo tolosó yimapoo egeesee takaso, “Sobo holo, no tebee,” diso. ⁵⁵ Esemé sobo holo ta ee o gie badeli see wedi sibume, yo hogabulosó tabaso. Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Sobo holo mapoo nei tenee,” diso. ⁵⁶ Esino sobo holo eyo ama díó owée díó goo hágeé ogoloso díya howoogadóso. Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Niso egei goo hágeé odoo abo mapoo na takee,” diso.

9

Yesúye o hamamee díli odoo 12 díye dí (*Mat 10:5-15; Maka 6:7-13*)

¹ Yesúye o hamamee díli odoo 12 gilimadoloso dimapoo kitulugu teneeso, díayo bo holo odoo ma kuloduga peegoo hasiso bugu domo sílesíbulone odoo paígiga sabolo tekepo moodoo dalame. ² Osoloso yayo díba díye díso, díayo díleso Godeeye wíligi doloso badeli goo ee odoo mapoo eligimo sílesíbulone, odoo paígiga sabolo tekepo moodoo dalame. ³ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Níyo dulone, susu, osoloso o, osoloso wo, osoloso molee, osoloso kali bí bakadíó na todí, wulo hedebe todí. ⁴ Níba mí omapoo díleso peledobooga, omapoo edebeeyo níba o moso mapoo ído pologa, moso hedebe omapoo tía melee. Osoloso níyo mí omaga mí hee mapoo dulone, mí egee wulo poogoo dú domo sílesíbe. ⁵ Osoloso níyo mí hee mapoo díleso edebeeyo níba o moso mapoo ído pelega poogooga, níba mí egee poogoo dulone, nee homo mapoo basago mologa omapoo tegene peegee, Godeeye komonolone dimapoo díya goo tokenee eyo nei tenelái goo ee gooleedálame,” díso. ⁶ Osoloso díba see díyadeeso. Díba mí hee maga mí hee mapoo dú domo sílesíbulone, Godeeye to tekepo takomo sílesíbiso. Osoloso odoo paígiga susuga see tekepo moodoo domo sílesíbiso.

Helodeeye goo tíadoo (*Mat 14:1-12; Maka 6:14-29*)

⁷ Yesúye moodoomo síli goo susuga ee Gelíli mí ee balí odoo Helodee dúso. Esemé goo hágeé dulosó yo díya goo tíadoo. Bei, odoo aboso Yesúwo goo mapoo egeesee takaso, “Yo Yonee odoo howo olugulí ta maga see ka hogabíadoo,” díso. ⁸ Osoloso odoo aboso egeesee takaso, “Yo Ilayadoo.” Osoloso odoo aboso egeesee takaso, “Yo Godee maga to tolosó kokodo takomo síli odoo hee daga badebei oso ta maga hogabulosó see ka símidoo,” díso. ⁹ Esemé Helodeeye goo hágeé dulosó egeesee takaso, “Yonee ayo woolooméye neme olo wooloomáso. Esino ayo goo toowa hágeé dumolo ee ágamo goo ee dumolosomo?” díso. Yo díya goo tíademe, yayo Yesú ágalamé díya goomogásó.

Yesúye odoo 5,000 mapoo nei pí (*Mat 14:13-21; Maka 6:30-44; Yon 6:1-14*)

¹⁰ Yesúye díye dí odoo 12 díba see wedíge síbleso, goo díayo moodoo sabolo osoloso goo díayo elígí susuga ee Yesú mapoo oposusúso. Osoloso Yesúye díba gilimadoloso Betesáida mí mapoo díbusosúso dabalame díyadeeso. ¹¹ Esino odoo susuga oso goo hágeé dulosó díba noseé hamamee díyadeeso. Esemé díayo símí Yesúye ogoloso díba gilimadoloso dimapoo Godeeye wíligi doloso badeli goo ee eligíline odoo paígiga sabolo weídílame tekepo moodoo demeleeso.

¹² Yesu yo egeeseemo sileeme, o hamamee dili odoo oso habe sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Odoosugahagee epedee diye dee, diba mosobia koola omapoo dilesa dieso nei nalai sabolo moso tilei sabolo ee esilame. Bei, mi iyo hagee do mapoo nei iyo nalai sabolo moso iyo tilei sabolo mauwedoo,” diso.

¹³ Esemesyesue dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo dimapoo nei tenee,” diso.

Esemesyesue diayo nei egeesee takaso, “Odoosugahagee diya bei. Esino imapoo wo si hedebe dee tiadoo sabolo di bakadio sabolo moloso. Esino nayo imapoo nei abo talame diye doloso ka takala?” diso. ¹⁴ Bei, biame omapoo mooloogoodoo ee ma kulodu gisowe hesiga ee 5,000.

Esemesyesue o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Odoosuganeinalame odoo 50 egeesiso mooloogoodolo ka buluma, odoo 50 egeesiso mooloogoodolo ka buluma dee takee,” diso. ¹⁵ Esemesyesue odoo susuga olo nei nalame egeesee bulumamo diso. ¹⁶ Osoloso wo si dee tiadoo sabolo di bakadio Yesue toloso, Kei mi ma dokodoo bolone nei pidilame goomoga goo Godee mapoo takaso. Osoloso yayo wo popeiloso di bakadio agisaloso, o hamamee dili odoo mapoo piso, see diayo odoo susuga mapoo pilame. Esemesyesue diayo wo si popei sabolo di hwei sabolo odoo susuga mapoo piso. ¹⁷ Esemesyesue odoo susuga nei ne oso diya edigime nei hosudelega abo poogooso. Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo dilesa bou tegei mapoo soo 12 egeesi metamagisaso.

Pitaye Yesuwo goo yilige bugu

(Mat 16:13-19; Maka 8:27-29)

¹⁸ Biame heeso Yesu obusomo Godee mapoo takolone badoboome, o hamamee dili odoo oso yimapoo sibadeeso. Esemesyesue dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo a odoo ugu deliyo?” diso.

¹⁹ Esemesyesue diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Odoosugahagee aboso taka no Yonee odoo howo oluguli dee takeliso. Aboso taka no Ilaya deliso, osoloso odoo aboso taka no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo hee daga badebei oso ta maga hogabuloso see ka simidoo, dee takeliso.”

²⁰ Esemesyesue nei dimapoo egeesee takaso, “Esino nei niyo a odoo ugu deliyo?” diso.

Esemesyesue Pitaye nei egeesee takaso, “No Godeeye hudi magoo Kelisoso,” diso.

²¹ Esemesyesue see Yesue nei o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo odoo abo mapoo takolone a Keliso dee na takee,” diso.

Yesue eyo talai goo ee taka

(Mat 16:21; Maka 8:31)

²² Osoloso see tobu Yesue o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Odoosugahagee Holo, a dala toowa bei talaiso. Osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei eligili odoo sabolo oso a diya gowoolone pagalaiso. Osoloso edebeeyo a teli mapoo magalaiso. Esino biame bakadio midoo ma kulodu ta moloso biame hee mapoo see hogabileiso.”

Yesue yayo di hamamee dilei goo ee eligi

(Mat 16:24-28; Maka 8:34-38)

²³ Yesue see odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee

poogoloso, biame susuga ma kulodu eyo talai sabolo dala toowa talai goo sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe. ²⁴ Osoloso odoo agayo o gie badeli eyo nediliyo pidilame seega, yo o gie badeli ee osugobalaiso. Esino odoo agayo mo goo maga o gie badeli peegoo magooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁵ Esino odoo agayo mipoo toowa hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee telega dagaduga, yo see ogoo goo talaisomo? Mauwe. ²⁶ Osoloso odoo agayo abolo osoloso mo to mapoo gowooga, Odoo Holo ayo toowa doloso badeli goo omaga mo gadeebugu sabolo, osoloso mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso Godeeyo momaiye oso toowa doloso debei omaga gadeebugu sabolo sibilesi nei diba gowoolaiso. ²⁷ Esiga ayo nimapoo ka taka. Nima kulodu odoo abo olo doso, diba Godeeye wiligi doloso badalai biame oso simi ogoloso, hamamee wedileiso,” diso.

Yesu o su opusomo di
(Mat 17:1-8; Maka 9:2-8)

²⁸ Osoloso biame 8 egeesi poogoloso, hamamee Yesuye dulone, Pita, Yonee, osoloso Yemes esee gilimadoloso mubi dokodoo Godee mapoo takalame palaso. ²⁹ Yesuye Godee mapoo takomolome, o mudu opusomo doloso o dugo diya heliye poloso omaga poniso. ³⁰ Esemega haga booloogel-ega, Ilaya dio Moses dio galaga sibilesi Yesubolo to kemeleeso. ³¹ Diayo Kei mi diya gadeebugu sabolo peledoboloso Yesuye Godeeyo to dodolone Yelusalem mapoo dilesi talai goo ee oposususo. ³² Pita o odoo abo sabolo tiesaloso hogogabuloso keesee egeino, Yesu yayo toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo tobudulone odoo bakadio sabolo to kesamolome egeiso. ³³ Odoo bakadio oso Yesubolo to kesameleso dilame doboome, Pitaye medee goo goolega Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga iyo waseme bakadio hedebe di tegegalaiso. Hee nee, hee Moseseyo, osoloso hee Ilayayo,” diso.

³⁴ Pita to osee komolome, koloboso sibilesi diba gidiseme, diya ebigaso. ³⁵ Osoloso kolobo maga toso egeesee taka, “Hagee mowolo, ayo hesia oso. Esiga o to medee dui!” diso. ³⁶ Kolobo ma kuloduga to taka koodobuloso, diayo Yesu obusomo tobudume egeiso. Pita diayo mubi ma dokodoo egei goo ee odoo abo mapoo saga takele.

Yesuye giso holo bo holo pala tekepo moodoo
(Mat 17:14-18; Maka 9:14-27)

³⁷ Diba biame hee mapoo mubi maga kumoo meilesi doboome, odoo susuga oso Yesuye badebei mapoo saga sibadeeso. ³⁸ Esemega odoo mooloo-goodoo ma kuloduga odoo hedebeso toso neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, ayo namapoo howaso, nayo mo giso holo agalame sibe. Bei, yo mo holo hedebege. ³⁹ Bei, bo holo oso yimapoo pologa, yo kikiliga sabolo homodobuloso gwa sabolo molone maga maga makawo tiodiliso. Bo holo oso yimapoo dala tenemolome yo biame susuga ma kulodu haga medee koo sili. ⁴⁰ Esino ayo nee hamamee dili odoo mapoo bo holo hagee peegoo hasiso bigi deme, diayo peegoo hasiso bigilei tebilena,” diso.

⁴¹ Esemega Yesuye egeesee takaso, “Niba tei too mauwe tokenee odoo. Niyo amapoo tei talame a biame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Esino nowolo amapoo ido sibe,” diso.

⁴² Giso holo Yesu mapoo ido sibumolome, bo holo yimapoo pala oso kilikolone mi mapoo homodobiaso. Esemé Yesuye bo holo peegoo hasiso buguloso, yo tekepo poloso oma mapoo ido diso. ⁴³ Esemé odoo susuga oso Godeeye kitulugu goo ogoloso diya howoogadooso.

Odoo susuga oso Yesuye goo moodoo susuga ee osee goolone doboome, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁴ “Odoo Holo, a ha teli odoo mapoo tiasalaiso. Esiga niba ayo epedee goo hagee takoo na boobadee,” diso. ⁴⁵ Esino o hamamee dili odoo oso Yesuye taka goo eyo bei medee kibiya gooleedele poogooso. Bei, goo eyo bei ee dimaga mada magoloso meleeso. Esemé diayo see Yesu mapoo woosalai ebigaso.

Odoo agayo toowa doloso ka badalaiyo?

(Mat 18:1-5; Maka 9:33-37)

⁴⁶ Yesu o hamamee dili odoo oso dima kulodu odoo agayo toowa doloso ka badalaisomo, doloso dieso nediliyo toso agadigaso. ⁴⁷ Esino Yesuye dibada goo goolee ogoloso holope idoloso yima koola mapoo sibilesa tobudume, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁸ “Odoo agayo holope hageesi masi mo hu maga yibolo badalame idoga, yayo a idoso. Osoloso odoo agayo a idoga, yayo mo Ma a diye di ee idoso. Esiga nima kulodu odoo agayo eyo nediliyo pepooko daga, yo see toowa doloso badalaiso,” diso.

Edebeeyo namapoo ha telega badoga, yo nee odooso

(Maka 9:38-40)

⁴⁹ Esemé Yoneeye egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba odoo heeso bo holo ee nee hu sabolo odoo ma kuloduga peegoo hasiso bugume egeiso. Esemé iyo yo hamaga takaso. Bei, yo ibada mooloogoodoo ma kulodu koo badeli,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo na hamaga takee. Bei, edebeeyo nimapoo ha telega badoga, yo nibada odoo oso,” diso.

Samaliya odooso Yesu gowe

⁵¹ Yesu yo Kei mi ma dokodoo ido palai biame ee olo koola tooboome, yo Yelusalem mapoo dilame goomogaso. ⁵² Esemé yayo odoo abo Samaliya mi ee ma kulodu mi pepooko hee mapoo malalo diye diso, diayo dileso omapoo yayo tilei moso ee mopoodoo dalame. ⁵³ Esino mosobia oso Yesuye Yelusalem mapoo dileigo di goo ee duloso, diayo yo gowoolone yimapoo moso tenele. ⁵⁴ Esemé Yesu o hamamee dili odoo Yonee dio Yemes dio goo hagee duloso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, douso mosobia odoo hagee piligilame, iyo Kei mi ma dokodooga dou toose dee takalai, no goomogosomo?” diso. ⁵⁵ Esino Yesuye dimapoo bidi toboloso tobululone dimapoo diya takaso. ⁵⁶ Osoloso diba see mi hee mapoo diyadeeso.

Yesu dadalai doloso to taka odoo

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo eli maga diyadaga molome, odoo hedebe oso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo mi hee kamapoo dusomo, ayo no deede sileiso,” diso.

⁵⁸ Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Dobu so oso debeli mi ee moloso. Osoloso sóso tieseli ou moloso. Esino Odoo Holo, ayo tieli moso mauwe,” diso.

⁵⁹ Esemé Yesúye see odoo hee mapoo egeesee takaso, “Nayo a deedee sibe,” diso.

Esino odoo ogoso nei egeesee takaso, “Lodee, nayo epedee amapoo biame tenee, ayo mo ma toga midoosoolaiya,” diso.

⁶⁰ Esemé Yesúye yimapoo nei egeesee takaso, “Dio maga odoo wedia oso dieso nediliyo odoo wedia ee midoosodolone dabalai tekepo. Esino no sibilesó Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo takomo sile,” diso.

⁶¹ Esemé odoo heeso see egeesee takaso, “Lodee, a nama hamamee dadalai goomogo. Esino a epedee hamapoo mo soosoo dimapoo emegei di to takalame dia,” diso.

⁶² Esemé Yesúye see yimapoo nei egeesee takaso, “Odoó agayo ama hamamee dodolone see wedi dilame hamamee bidi ogo domo duga, odoo egeesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee halo tou talai tebile,” diso.

10

Yesúye odoo 72 diye di

¹ Goo hagoso dileso koodobume, Lodeeye odoo 72 hesigaso. Osoloso dima kulodu odoo bakadio tooboo bakadio tooboo doloso yayo dilei mosobia pepooko mapoo diba malalo diye diso. ² Egeeseelone yayo dimapoo egeesee takaso, “Homolee ma kulodu bi susuga ee olo teeleegeeloso goolai ee moloso. Esino bi ee gooloogalai odoo ee haga beinee. Esiga homolee gibadeli odoo mapoo woose, yayo o homolee ma kulodu bi susuga teeleegee ee gooloogali odoo diye dalame. ³ Esiga niba di! Esino niba goolee sabolo di. Bei, ayo niba sipi be hu pe masi dobu so kamanali oso egee do mi ma kulodu diye deeso. ⁴ Niba dulone molee sabolo, o sabolo, osoloso homo mapoo kali bi sabolo na todi. Osoloso niba eli domopoo dulone, odoo abo tugodoloso dibolo to na ke.

⁵ Niyo mi hee mapoo dileso peledobooga, moso kamapoo gilimado polosomo, niyo daga moso mapoo egee do odoo mapoo emegei di to takolone, ‘Godeeye mesie goo nibolo mele,’ dee takee. ⁶ Esiga mesie odoo oso moso ee ma kulodu daga, niyo emegei di to taka oso dibolo osee malaiso. Esino moso ee ma kulodu debeli odoo koo mesili daga, niyo emegei di to taka oso dibolo malaime. ⁷ Osoloso moso kasee nimapoo ka teneesomo, niba moso hedebe omapoo debee. Osoloso niba moso hedebe omapoo dobolone, diayo nimapoo nei teneega, nei ee nolone ka debee. Bei, tou teli odoo ee dia nei talai tebiliso. Esiga niba moso hee mapoo dobolone, moso hee mapoo na du dee.

⁸ Niba mi hee mapoo duga, mosobia odoo oso emegei dolone nei teneega, hedebe ee namelee. ⁹ Osoloso mi omapoo odoo paigiga tekepo moodoogolone dimapoo ‘Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nima koola mapoo moloso,’ dee takee. ¹⁰⁻¹¹ Esino niba mi hee mapoo dileso peledobooga, mosobia oso niba gowoolone moso tenelega poogooga, niba diayo bia eli domopoo dileso, to kitulugu sabolo dia mi basago oso nibada homo mapoo obooga ee dia howo woola mapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame. Osoloso niyo dimapoo egeesee takee, ‘Niba medee goolee, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee koola hamapoo moloso.’ ¹² Esiga ayo nimapoo taka, mosobia kaso niba

sibadeega, ogoloso goomoga sabolo niba iyadelega poogooga, nei Godeeye midilei biame omapoo dala toowa diayo talai oso Sodom mosobia oso dala talai ee dagadileiso.”

Yesuye tei tele poogoo mosobia odo mapoo taka

(Mat 11:20-24)

¹³ “Ye-ee! Kolasin mosobia odo osoloso Betesaida mosobia odo sabolo. Dala toowa oso niba bamoloso. Bei, ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo opusomo di ee moodoogamo silee egeesi masi Yu odoonee mosobia Taya mapoo osoloso Saidon sabolo mapoo moodoogamo silee diepi, diba haga booloogelega, dibada goo tokenee maga miligi pialoso debeli. Osoloso diayo dibada goo tokenee maga miligi pia goo ee eligilone dugo tokenee megigaloso dosou holugaloso silesibili. ¹⁴ Goo egeesi maga Godeeye goo midilei biame mapoo dala toowa Kolasin mosobia sabolo osoloso Betesaida mosobia oso talai oso Taya mosobia sabolo osoloso Saidon mosobia oso dala talai ee dagadileiso. ¹⁵ Esino Kapeniyum mosobia odo niba biame omapoo Kei mi ma dokodoo ido palaiso, doloso goolee sabolo dosomo? Haye, niba toloso Dou mi mapoo toodalaiso.

¹⁶ Esiga odo agayo nibada to duloso toga, yo mo to tolone ka seeso. Esino odo agayo nibada to duloso niba diya gowooga, yo a gowoolone ka seeso. Esino odo agayo a gowooga, yayo mo Ma a diye di ee gowoolone ka seeso,” diso.

Odo 72 oso see wedi simi

¹⁷ Yesuye odo 72 diye di oso goomoga sabolo see wedi sibilesio egeesee takaso, “Lodee, iyo nee hu sabolo takomo sileeme, bo holo odo ma kulodu debei oso ibada to duloso mesiloso peegoo galagadiso,” diso.

¹⁸ Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Keiso saga egee ebédigebugu egeesi masi Kei mi ma dokodooga Saiten miyomoo homodobume ayo egeiso. ¹⁹ Esiga niba dui, niyo hebise sabolo homolobe sabolo mapoo dokodoo nibada homosu hamadabalame ayo nimapoo kitulugu olo teneeso. Esiga kitulugu oso Saitenso kitulugu ee dagadilesio moloso. Esiga bi heeso nimapoo dala tenelai mauwe. ²⁰ Esino bo holo oso nibada to duloso mesiloso peegoo kukulo di goo mapoo haga na goomege. Esino nibada hu ee tei gie badeli booka mapoo egee molo omaga goomege,” diso.

Yesuye Ama Godee mapoo goomoga tenee

(Mat 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Yesu yo Dio Tei oso kitulugu maga goomoga sabolo badolone egeesee takaso, “Ma, Kei mi sabolo osoloso mipoo sabolo nayo wiligi doloso badoso. Esiga a namapoo goomogo. Bei, nayo wiligi doloso badeli goo mada egee molo, goo goolee toowa odo mapoo yilige bigile poogooso. Esino nayo goo goolee dele poogoo odo mapoo yilige buguso. O. Tei takoo, Ma. Goo hagee nayo goomoga goo oso.

²² Mo Maye goo susuga amapoo olo teneeso. Esiga odo heeso Owolo a gooleede. Esino hedebe Maye Owolo, a ka gooleedoo. Osoloso odo heeso Ma gooleede. Esino hedebe Owolo ayo Ma ka gooleedoo. Esiga odo ogu bia mapoo Owolo ayo Mayo goo ee yilige bigilame gooleega, odo egee bia oso Mayo goo ee diba gooleedalaiso,” diso.

²³ Osoloso o hamamee dili odo mapoo bidi toboloso omapoo tobululone dimapoo egeesee takaso, “Niyo egeli goo susuga mapoo goomege. ²⁴ Bei,

ayo nimapoo taka, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo odo daga hoogoo debei sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa daga debei oso niyo epedee hagee ogo goo ee agalai doloso balaga meleeso. Esino diayo egele. Osoloso diayo goo niyo epedee egee dumolo goo sabolo dulei doloso balaga meleeso. Esino diba dule,” diso.

Samaliya odooso emegei di goo

²⁵ Biame hee mapoo tei eligili odo heeso sibilesu Yesu tei ma susuga ee gooleedoloso badaba beleso egeese takaso, “Eligili odo, a gie badeli talame ogo ogo talaiyo?” diso.

²⁶ Yesuye to nei egeese takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso kasee takoolo? Nayo hesigaloso kasee gweliyo?” diso.

²⁷ Odo oso to nei egeese takaso, “Nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nee dio maga, osoloso nayo kitulugu sabolo, osoloso nayo goo goolee sabolo oso nee wiligi odo Godee diya goolee. Osoloso no nediliyo diya gweli egeesi masi nee odo onosee diya egeesee goolone ka badebee,” diso.

²⁸ Yesuye yimapoo nei egeese takaso, “Nayo tei goo takoo. Esiga no goo egeesi tolone badoga, goo oso no badoboso kookaiyo gie badeli talaiso,” diso.

²⁹ Esino odo yayo eyo nediliyo yo tekepo dolone egeese takaso, “Esino mo odo ogumo?” diso.

³⁰ Esem Yesuye yimapoo oposusu hee hagee oposususu, “Odo hee Yelusalem maga Yeliko mapoo moumeleeso. Yo eli domopoo moulome, mesiya aboso yo woomele poogoloso eli domopoo magoloso o dugo yayo ka sabolo osoloso o bi susuga sabolo heli toloso diyadeeso. ³¹ Yo eli domopoo talame seemolome, Godee ogo odo ogo doloso domo badeli odo oso eli hedebe omaga sibulone egeiso. Osoloso yayo sibulone egeino, odo egee olo talame semelee ogoloso peegooga boloodabaso. ³² Osoloso yima hamamee abaga tei moso tegei mapoo tou teli odo, o bala Libai, yinosee sibulone egeino, odo eli domopoo mi mapoo homodobuloso tiamolome, peegooga boloodabaso. ³³ Esino Samaliya odo yinosee eli hedebe omaga sibulone egeino, odo eli domopoo talame seemolome egeiso. Yayo odo egee ogoloso yo diya sooloo dalaso. ³⁴ Esem yo odo oso tiamelee mapoo dileso o kolo kookoo mapoo olipi i sabolo wain i sabolo oso hoduloso dugoso tialogooso. Osoloso yayo yo o be donki ma dokodoo tiedoloso, odo soowo moso mapoo ido dileso yo bameleeso. ³⁵ Osoloso see biame hee mapoo Samaliya odo oso odo soowo moso gihadeli odo mapoo molee ko bakadio yimapoo tenelone egeese takaso, ‘Odo hagee nayo medee bamelee. Esino nayo odo hagee bolone molee hagee hosudoloso, see nee molee oso pidimologa, ayo see wedi simi biame omapoo, nei o egeesi ayo namapoo tenelaiso,’ diso.”

³⁶ Osoloso Yesuye see egeese takaso, “Odo bakadio hedebe di hageeyo kulodu mesiyaso wei eyo odo tei ogumo?” diso.

³⁷ Esem tei eligili odo oso nei egeese takaso, “Edebeeyo yo sooloo dolone yo pidi odo ono tei o odo oso,” diso.

Dolone Yesuye yimapoo egeese takaso, “O. Tei takoo. Esiga no dileso goo egeesi tomo sile,” diso.

Meli dio Mata dio

³⁸ Yesu o hamamee dili odoo sabolo dulone, mi hee mapoo dileso peledabaso. Esem mi omapoo badeli sobo hedebe Mataye o moso mapoo Yesu ido palaso. ³⁹ Esem Matayo omolo Meliye sibilesa Yesuwo homo beiyopoo badolone o to dulone badebeiso. ⁴⁰ Biame omapoo Mataye moso kulodu Yesuwo mooloogoodoo odoo eyo wo silone, tou bei neme Yesu mapoo sibilesa egeesee takaso, “Lodee, moloye nobolo badoga, ayo mobusomo tou ka toga, diya kwasio. Esiga yayo a pidilame nayo yo sibeye dee takee,” diso.

⁴¹ Esino Lodeeye egeesee takaso, “Mata emegei, no tou susuga tomo silone goolone goo diya kodio. ⁴² Esino tou susuga ee ma kulodu tou hedebe hagono toowa ka moloso. Esino Meliye goo tekepo toowa olo tooso. Esiga odoo heeso goo egee yimaga peedee dalaime,” diso.

11

Yesuye Godee mapoo takeli goo ee eligi (Mat 6:9-13; 7:7-11)

¹ Biame heeso Yesu mi hee mapoo dileso Godee mapoo takemelee koodobume, o hamamee dili odoo heeso egeesee takaso, “Lodee, Yoneeye o hamamee dili odoo mapoo Godee mapoo takeli goo eligimo silee egeesi masi nayo iba nosee Godee mapoo takeli goo ee eligi,” diso.

² Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godee mapoo takolone egeesee takee:

‘Ma, biame susuga ma kulodu hedebe nee hu oso toowa doloso mele dee, odoo susuga oso dokodoo poudalame.

Esiga nayo wiligi doloso badeli goo oso sibilei iba goomogo.

³ Osoloso biame susuga ma kulodu nei iyo nalai imapoo tenemelee.

⁴ Osoloso ibada tokenee hapoloso boobado bigi.

Bei, iba nosee odoo susuga oso goo tokenee susuga imapoo moodeli ee boobado bigiliso.

Osoloso iba goo tokenee mapoo na gido di dee,” diso.

⁵⁻⁶ Yesu Godee mapoo takeli goo hagee eligimeleso koodobuloso dimapoo see egeesee takaso, “Niba to hee hagee goolee. Odoo soo heeso gesi domo mapoo nee mosopoo sibileiso. Esino nayo yimapoo nei siloso tenelai nei mauwe daga, mosobia ma kulodu nee odoo mapoo nei talame dileiso. No nee odoowo mosopoo dileso osulu mapoo kalamadulone egeesee takalaiso, ‘Mo odoo, odoo soo hee mo mosopoo simiga. Esino ayo yo pidilei nei mauwe. Esiga ayo namapoo nei talame ka siba,’ dee.

⁷ Eseeega nee odoo moso kulodu badebei oso egeesee takalaiso, ‘No see wedi di. Bei, a mo holo dio sabolo osulu kisiloso tiesamoloso. Esiga a toboloso namapoo nei tenelaime,’ dee.” ⁸ Esem Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Esino ayo nimapoo taka, yayo no wulo emegei doloso bi tenelaime. Esino nayo kalamadulone osee howamologa, yayo toboloso namapoo bi tenelaiso.

⁹ Esiga ayo nimapoo taka, niba woose. Egeeseega nimapoo tenelaiso. Osoloso niba esie. Egeeseega, niyo agalaiso. Osoloso niba osulu mapoo kalamadi. Egeeseega osulu ee nimapoo yamagalaiso. ¹⁰ Bei, woosali odoo oso goo talaiso. Osoloso esieli odoo oso goo agalaiso. Osoloso osulu mapoo kalamadili odoo mapoo osulu yamagalaiso.

¹¹ Esiga ma dio niba dui! Odoe agayo owoloye di nala poogoo daga, yimapoo sa tenelismo? Haye. ¹² Osoloso yayo só ho nala poogoo daga, nayo yimapoo homolobe tenelismo? Haye. ¹³ Niba tokenee odoo. Esino niba gooleedooso, nibada owolo dimapoo bi tekepo tenelai. Esiga iba gooleedooso, Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado oso yimapoo woosali odoo mapoo Dio Tei wulo tenemoloso,” diso.

Yesu dio Belsebul dio

(Mat 12:22-30; Maka 3:20-27)

¹⁴ Biame heeso odoo hee badebeiso. Daga bo holo oso odoo eyo su ma kulodu palademe, to kelega poogoloso badebeiso. Esemé Yesuye odoo eyo su ma kulodu bo holo paladee peegoo habuguso. Osoloso bo holo oso odoo ma kuloduga peegoo gadime, to koo keli odoo yo see to keiso. Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya howoogadooso. ¹⁵ Esino odoo aboso egeesee takaga meleeso, “Yesu yo Belsebuleeye kitulugu maga bo holo peegoo ka hasiso bigili molodoo. Bei, Belsebul yo bo holo dia wiligi odoo taba oso,” dee takaga meleeso. ¹⁶ Esemé odoo aboso Yesuye kitulugu egee tomolo tei Godee maga simibeleso agalame yimapoo egeesee takaso, “Nayo Kei mi ma dokodooga goo toowa opusomo di ee imapoo eligi,” diso.

¹⁷ Esino Yesuye diayo goo goolee olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa mapoo debeli odoo oso abo puloso dieso nediliyo ha toga mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. Osoloso soosoo heeso abo puloso dieso nediliyo ha toga soosoo egee pododalaiso. ¹⁸ Esiga Saitenso o mooloogoodoo ma kulodu domo puloso dieso nediliyo ha toga, kaseega yayo wiligi doloso badeli goo oso osee ka malaiyo? Tokenee palaiso. Bei, niyo a Belsebul oso kitulugu maga bo holo peegoo ka hasiso bugu deligo daga, ayo goo hagee nimapoo ka taka. ¹⁹ Esino ayo bo holo peegoo hasiso bigili kitulugu hagee tei Belsebul oso kitulugu maga ka hasisimo silo daga, nibada hamamee dili odoo oso bo holo peegoo egee hasisimo silesibo kitulugu ee kamapoo toowo? Esiga diayo takooga, niyo amapoo egee takoo goo ee tei goonee, dee takalaiso. ²⁰ Esino ayo Godeeye kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisimo silo daga, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo olo simiso.

²¹ Esiga kituluguli odoo oso tai sabolo tio sabolo toloso o moso gihadoga, o bi moso kulodu meli ee edebeeyo heli talaime. ²² Esino see diya kitulugu odoo oso siboga, yayo moso gihadeli odoo wooloso o tai sabolo tio sabolo peedee dalaiso. Osoloso moso kulodu peleso o bi susuga toloso odoo abo mapoo pileiso.

²³ Esiga odoo agayo a dokolo tebelega poogooga, yo amapoo ha tomoloso. Osoloso odoo agayo abolo odoo Godee mapoo gilimado sibilega poogooga, yayo odoo ee Godee maga peegoo hasiso bugu domoloso.”

Bo holo oso see wedi sibili goo

(Mat 12:43-45)

²⁴ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Esiga bo holo oso odoo maga peegoo gaduga, yo dileso miwe poogoo mi mapoo eyo badalai mi esiamo sileiso. Yo mi esiamo siloso koo ogoga, eyo nediliyo egeesee takalaiso, ‘A mawo daga badebei mapoo see wedi dia,’ dalaiso. ²⁵ Yo sibilesi ogoga, moso gelesi kadoloso bi medee mopoodoo ma molo agalaiso. ²⁶ Osoloso yo see wedi dileso bo holo diya kitulugu abo 7 gilimadoloso moso omapoo

dabalaiso. Egeeseega odoo hagee eyo daga badeli poogoloso see diya tokenee badalaiso.”

Odoo agayo goomoga sabolo ka dosomo?

²⁷ Yesuye goo hagee odoo mapoo takomolome, odoo mooloogoodoo ma kuloduga sobo heeso toso neligidi egeese takaso, “No soomagoloso too nedimo silee sobo omapoo Godeeye goomoga tenelai tekepo,” diso.

²⁸ Esino Yesuye yimapoo egeese takaso, “Haye, emegei. Goo egeesi koo moloso. Odoo agayo Godeeyo to duloso omapoo mesie sabolo siloga, odoo yimapoo Godeeye goomoga teneliso,” diso.

Edebeeyo goo opusomo di ee agalame goomoga

(Mat 12:38-42)

²⁹ Edebeeyo Yesu mapoo sibilesa mooloogoodeme, Yesuye dimapoo egeese takaso, “Epedee hamapoo egee do odoo ee diya tokenee. Osoloso diba wulo goo opusomo di agalame amapoo takeliso. Esino ayo dimapoo goo toowa opusomo di hee eligileime. Esino hedebe Yonayo goo ono dimapoo ka eligilei. ³⁰ Bei, Godeeye Yona mapoo moodoo goo oso Niniba odoo mapoo yayo tei Yona diye di goo ee eligiso. Esiga Odoo Holo amapoo goo peledabalai ee odoo epedee hagee do mapoo Godeeye tei a diye di goo ee eligileiso. ³¹ Osoloso goo midilei biame mapoo Siba mi eyo wiligi taba sobo onosee nibolo goo midilei mapoo badolone nibada goo midiloso, niba tokenee odoo dalaiso. Bei, yayo eli sage abaga sibilesa odoo toowa Solomonoye eligi goo ee dulame simiso. Esino ayo Solomonoo dagadilesa ka badoso. Esino niyo mo to dulei ka gowooso. ³² Esiga Niniba odoo oso goo midilei mapoo nibolo dobolone, nibada goo midiloso, niba tokenee odoo dalaiso. Bei, Yonaye Godeeyo to dimapoo tosibume, diba dia goo tokenee mapoo miligi piaso. Esino Yona ayo dagadilesa badoso. Esino ayo Godeeyo to nimapoo takomo sibume, niyo duloso nibada goo tokenee mapoo miligi pile.”

Ibada su mapoo howo oso gadeebugu ka moloso

(Mat 5:15; 6:22-23)

³³ “Edebeeyo keme pouloso mada koo mageeya. Osoloso toloso koo geegeeya. Haye, keme pouloso woola mageeya edebeeyo moso kulodu gasiboga gadeebugu ee agalame. ³⁴ Esiga nee su mapoo nee howo oso keme masi ka moloso. Osoloso nee howo oso tekepo mologa, nee su susuga gadeebugu malaiso. Esino nee howo oso tokenee poga nee su susuga neliga malaiso. ³⁵ Esiga obeeyamo. Nee su mapoo gadeebugu egee molo medee hoodo ege. Bei, gadeebugu ee neliga molo malaiso. ³⁶ Esiga nee su ma kulodu gadeebugu toowa oso molone neliga hee me daga, nee su mapoo kemeso pouni masi gadeebugu malaiso.”

Yesuye Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo dimapoo taka

(Mat 23:1-36; Maka 12:38-40)

³⁷ Yesu to takameleso koodobume, Pelisi odoo heeso o mosopoo nei nalame ido diso. Esemee Yesu yibolo dileso nei nalame biaso. ³⁸ Pelisi odoo oso Yesuye Yu odoo dia tei magoo ee dedelega poogoloso dee howo sawwilega nei ne ogoloso dio dulone diya gooleeso.

³⁹ Esemee Lodeeye yimapoo egeese takaso, “Pelisi odoo niba wulo nibada kapu sabolo peleta sabolo hedebe kolo ee hapolone hee kulodu hapelega pegeli niba egeesi masi doso. Bei, niyo nibada kolo ono hapeliso. Esino

sooloo ma kulodu tokenee goo sabolo osoloso bi goomegeli goo oso ka moloso. ⁴⁰ Niba boobada odo! Bei, Godeeye kolo sabolo osoloso kulodu sabolo moodooso. ⁴¹ Esiga nimapoo bi teiba mologa bi mauwe odo pidi. Niyo egeesee seega niba tokenee goo mauwe malaiso.

⁴² Ye-ee Pelisi odo! Bei, niyo Godee mapoo emegei di bi kobu sabolo bi pepuso abo sabolo medee molone 10 ma kulodu hedebe Godee mapoo tenee dolone nei tei ma hogugu ee ma kulodu goo toowa magoo ee telega pegeliso. Goo ee odo mapoo goo tekepo moodeli sabolo osoloso Godee gweli goo sabolo oso. Esiga niyo Godee mapoo emegei di bi tenelone goo toowa bakadio hagee tobuloso moodee.

⁴³ Ye-ee Pelisi odo! Bei, edebeeyo niba agalame howo gisili moso kulodu peleso odo hu toowa too oso bili mapoo bilame goomegeliso. Osoloso eli domopoo edebeeyo nimapoo gauwuloso emegei di to takooga ee dulei, niba diya goomegeliso.

⁴⁴ Ye-ee Pelisi odo! Niba odo bi mada magoo masi moloso. Edebeeyo odo bi egelega, dokodooga diliso. Niba egeesi masi moloso.”

⁴⁵ Osoloso tei eligili odo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odo, nayo Pelisi odo mapoo tokenee sisi oso ibolo hodobo tokenee ka susu,” diso.

⁴⁶ Osoloso Yesuye see tei eligili odo mapoo egeesee takaso, “Ye-ee, tei eligili odo! Bei, niyo tei eligi goo oso odo mapoo hegi goo teneliso. Esino niyo diba pidilone hegi goo ee see niso koo teli.

⁴⁷ Ye-ee tei eligili odo! Bei, niyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo ta eyo bi mapoo moso pepooko medee tekepo tegeliso. Esino niba gooleedeleyo, odo egee bia namawe diayo piligu oso? ⁴⁸ Niyo namawe diayo goo moodoo tekepona doloso odo dieso piligu eyo bi ma dokodoo moso pepooko tegeliso. ⁴⁹ Esiga Godeeye niyo goo moodoo olo hoodo ogoloso egeesee takaso, ‘Ayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo sabolo diye di odo sabolo Isalael odo mapoo diye dalaiso. Esino diayo abo piligilone abono wulo dala tenelaiso,’ diso. ⁵⁰⁻⁵¹ Osoloso mi bei mooloogoo omaga sibulone namawe diayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo piligimo simiso. Egeeselone diayo Eibol maga wooloomalai bei mooloogooloso abaga simino Sekalaya wooloomaloso omapoo koodobiaso. Bei, diayo Sekalaya yo tei moso tegei ogo osoloso Godee mapoo gala wooloso sili dousulu ogo doloso domo omapoo wooloomaso. Esiga epedee hagee do odo niyo namawe diayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo piligu eyo nei tokenee niyo talaiso. Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Bei, niyo namawe diowo tokenee eyo nei talaiso.

⁵² Ye-ee tei eligili odo! Bei, Godee gooleedalai osulu yeli ki bi niyo mada magoloso ka doso. Osoloso niyo edebeeyo osulu omaga gadiyaga, kisiloso see niso koo gadu domoloso.”

⁵³⁻⁵⁴ Yesuye Pelisi odo sabolo tei eligili odo mapoo to takameleso koodoboloso diba poogoloso diso. Esem diayo diya komonolone hamamee biame abo mapoo Yesu mapoo woosali goo opusomo opusomo di woosameleeso. Bei, diayo goomoga Yesuye to nei taka ee ma kulodu Moseseeye tei magoo gababuoga, yo toloso goo midilame.

12

*Yesuye goo bakadio gweli odo mapoo kokodo taka
(Mat 10:26-27)*

¹ Osoloso biame domo omapoo odo susuga oso Yesu mapoo mooloogoodolone diya kumugulone nei halagabugu nei halagabugu diso. Esem

Yesuye daga o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Pelisi odoo oso goo bakadio gweli goo ee wo habia egeesi masi moloso. Bei, wo giedege wo habia sabolo hamaga, wo giedege tokenee palaiso. ² Esiga goo susuga mada egee molo see woola peledabalaiso. Osoloso edebeeyo koo duli goo ee see woola takooga duleiso. ³ Osoloso niyo mada taka to ee see woola takooga duleiso. Osoloso niyo moso kulodu dudu mapoo mada taka see hamamee odoo susuga dulame moso omu ma dokodooga neligidi woola takalaiso.

Godeebolo ebi
(*Mat 10:28-31*)

⁴ Esiga emegei, ayo nimapoo taka. Odoo wulo su hagee wooloomali yibolo na ebi. Bei, yo hedebe su wooloomali ee gooleedoo, esino dio wooloomali yo tebile. ⁵ Esino ayo nimapoo taka. Niba hedebe Godeebolo obulone ka debbee. Bei, odoo wooloomaloso dio Dou mi mapoo toodalai kitulugu yimapoo moloso. Esiga niba hedebe Godeebolo obulone ka debbee. ⁶ Esiga niyo só pepuso dee tiadoo molee ko ta oso teliso. Esino ee ma kulodu Godeeye só pepuso hedebe koo boobado bigili. ⁷ Osoloso Godeeye nibada wudu susuga yo gooleedooso. Bei, wudu susuga egee yayo olo hesigaso. Esiga niba haga na ebi. Bei, Godeeyo howo woola só ee goo toowa koo moloso. Haye. Niyo goo toowa ka moloso.”

Odoo howo woola Kelisowo goo yilige bigi
(*Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20*)

⁸ “Esiga ayo nimapoo taka. Odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei too goo ee woola yilige buguga, nei Odoo Holo ayo Godeeyo momaiye eyo mudugiyi abaga tobudulone yo mo odoo dalaiso. ⁹ Esino odoo agayo odoo howo woola tobudulone amapoo tei tele poogoo goo ee woola yilige buguga, nei ayo Godeeyo momaiye dia mudugiyi abaga tobudulone yo mo odoonee dalaiso. ¹⁰ Osoloso odoo agayo Odoo Holo amaga to tokenee takooga, Godeeye o tokenee hapoloso boobado bigileiso. Esino odoo agayo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o tokenee ee Godeeye hapalaima. ¹¹ Esiga edebeeyo niba howo gisili moso mapoo osoloso wiligi odoo taba eyo moso mapoo nibada goo midilame ido pologa, niyo nei takalai ee haga na goolee. ¹² Bei, niyo omapoo peleso tobudulone, to takalai ee Dio Tei oso nimapoo eligileiso.”

Yesuye bi bei odoowo goo oposusu

¹³ Odoo mooloogoodoo ma kuloduga odoo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo mo ei mapoo takee, yayo ibada ama ta eyo bi gilibo toloso badolone bi susuga yayo egee bamolo puloso abo hodio amapoo tenelame,” diso.

¹⁴ Esemee Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Emegei, amapoo kitulugu mauwe, nee bakadio nimapoo nibada nama ta eyo bi domo puloso pilei,” diso. ¹⁵ Yesuye see odoo omapoo debei mapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Niba bi bei doloso badalai goo omapoo haga na goomege. Bei, bi bei doloso badalai goo oso tei gie badeli koo teneli,” diso.

¹⁶ Osoloso Yesu to hagee takoloso see wudu taka hagee oposususo, “Bi bei odoo o mi mapoo yayo nei howo segei oso nali bi diya palagaso. ¹⁷ Osoloso eyo nediliyo egeesee takaso, ‘Nei nali bi hagee malai amapoo moso hee mauwe. Esiga ayo ogoo goo talaiyo?’ diso.

¹⁸ Esemе yayo egeesee takaso, ‘A mo nei nali bi mageli moso guobuguloso see moso toowa abo tegelaiso. Osoloso ayo nei nali bi sabolo bi abo sabolo moso ee ma kulodu malaiso. ¹⁹ Egeeseeга amapoo bi tekepo bei oso dugo susuga ee ma kulodu osee ma malaiso. Esiga a tou hee talai mauwe. Esino a goomoga sabolo wulo badolone, wo sabolo osoloso howo sabolo namalaiso,’ diso.

²⁰ Esemе Godeeye yimapoo egeesee takaso, ‘No boobada odoodo! Esiga epei gesi nee gie badeli ayo namaga peedee dalaiso. Osoloso nayo nee su pidilame bi malosо meli see odoо agayo ka talaiyo?’ diso.”

²¹ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odoо agayo mipoo hamapoo bi bei moologoo malosо badolone, nei Godeeyo howo woola goo toowa telega poogooga, goo hageesi oso yimapoo peledabalaiso,” diso.

Tei tolosо dobolone haga na goolee
(Mat 6:19-21, 25-34)

²² Yesuye see o hamamee dili odoо mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo dobolone nei nalai sabolo osoloso dugo kalai sabolo omapoo haga na goolee. ²³ Bei, nei nali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada gie badeli goo oso goo toowa ka moloso. Osoloso kali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada su oso goo toowa ka moloso. ²⁴ Esiga niba só ogoloso goolee. Diba nei nali bi dieso sogoloso koo goologali. Osoloso diba nei nali bi magalai moso mauwe. Esino Godeeye dimapoo nei nali bi ka tenemoloso. Esino Godeeyo howo woola só oso goo toowa koo moloso. Esino niyo goo toowa ka moloso. ²⁵ Esiga edebeeyo kali bi sabolo osoloso nei nali bi sabolo omapoo diya gooleega, o gie badeli see hoogoo sagelismo? Haye. ²⁶ Goo pepooko hageesi moodolai nimapoo kitulugu me daga, niba see goo abo mapoo haga na goolee.

²⁷ Osoloso niba see dobudu meli palapalawa tekepo ogoloso goolee. Bei, diayo dieso nediliyo pidilei tou koo teli. Osoloso dugo dieso kalai koo duseli. Esiga ayo nimapoo ka taka, daga Solomonoye wiligi odoо toboloso badebei mapoo yayo kali bi medee tekepo kalaga meleeso. Esino dobudu meli palapalawa oso tekepo oso dugo tekepo Solomonoye kali ee dagadi. ²⁸ Esiga dobudu meli palapalawa tekepo oso epei gasibleso moloso, see biame hee mapoo wooseliso. Esino Godeeye palapalawa omapoo dugo masi tekepo ka kadili daga, a tei toso, Godeeye nimapoo dugo tekepo tenelaiso. Niba tei too kibile odoо oso debei masi na debee. ²⁹ Esiga niba nei sabolo howo sabolo namalai mapoo haga na goolee. ³⁰ Bei, mi odoо oso bi egee talame diya gweliso. Esino Nama Godeeye bi niyo talame goomegeli ee yayo malalo olo gooleedooso. ³¹ Esino niba daga malalo diya esie, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee talame. Niyo egeesee seega nei yayo bi niyo goomoga ee nimapoo tenelaiso.

³² Esiga niba haga na ebi. Bei, sipi be bali odoо oso o be medee bali egeesi masi, Godeeye niba medee egeesee bamoloso. Osoloso niba ebia sabolo na debee. Bei, Godeeye niba yibolo wiligi doloso badalame yayo goomoga sabolo niba olo hesiaso. ³³ Nibada bi odoо mapoo teneloso nei molee tolosо bi mauwe odoо mapoo pi. Niyo egeesee seega, nei Kei mi ma dokodoo bi bei nibada hu sabolo malaiso. Bi bei ogoso Kei mi ma dokodoo mologa mauwe pagalaimе. Bei, mi omapoo heli teli odoо oso sibleso bi ee heli koo teli. Osoloso siso bi koo nali. ³⁴ Nimapoo bi bei toowa ma mologa, nibada goo goolee oso omapoo meliso.

*Odoo Holo oso sibilei goo mapoo mopoodoo doloso debee
(Mat 24:45-51)*

³⁵ Esiga niba bi mopoodoo doloso goo mapoo dulone dobolone keme peyigaloso debee. ³⁶ Bei, tou teli odoo oso dia wiligi odoo ee sobo hu wo nalame di siboga, agalame bameli egeesi masi debee. Bei, yayo see wedi sibilesos osulu mapoo kalamadiga osulu saga yadalaiso. ³⁷ Tou teli odoo oso sibilei mapoo dulone dobolone osee bamologa, yayo simi ogoloso dimapoo goomogalaiso. Esiga ayo nimapoo taka, wiligi odoo yayo o tou teli odoo ogoloso goomogolone, diba bulume doloso dimapoo nei nali tenelaiso. ³⁸ Esiga wiligi odoo oso sibilei, yo gesi domo sibumobelee o, kudi daga takooga sibumobelee, biame diba gooleedelee. Esino o tou teli odoo oso yayo egee sibo mapoo dulone dobolone osee bamologa, yayo sibilesos diba ogoloso dimapoo goomogalaiso. ³⁹ Esino niba goo hagee medee goolee. Edebeeyo heli teli odoo oso o mosopoo sibilei biame ee duloso badebei diepi, yo olo mopoodoo doloso bolone badolone, heli teli odoo oso simi ogoloso yayo habigili. ⁴⁰ Esiga niba olo mopoodoo doloso dulone bolone ka debee. Bei, Odoo Holo ayo sibilei biame niba gooleedelee.”

⁴¹ Esem Pitaye egeesee takaso, “Lodee, no wudu hagee takoo wulo hedebe iyo dulame ka takala o, odoo susuga oso dulame ka takala?” diso.

⁴² Esem Lodeeye nei egeesee takaso, “Goo mapoo mesimo silone tou tekepo teli bali odoo ogumo? Wiligi odoo oso odoo egeesi masi mapoo kitulugu tenelaiso, yayo o tou teli odoo susuga gibolone yayo dimapoo wo tenemalame. ⁴³ Osoloso wiligi odoo oso peegoo dilesos badoboso see wedi sibilesos ogoga o tou teli odoo oso o tou ee medee tekepo tolone badebei ogoloso yimapoo goomogalaiso. ⁴⁴ Esiga ayo nimapoo taka, wiligi odoo oso o tou teli odoo oso tou medee tekepo tolone badebei ogoga, yayo see yimapoo o bi susuga ee bamelee dalaiso. ⁴⁵ Esino tou tokenee teli odoo oso o wiligi odoo saga sibilega poogooga eyo nediliyo egeesee takalai malaiso, ‘Mo wiligi odoo saga koo sibo,’ doloso, emegei sobo sabolo giso sabolo tou teli odoo abo woomele poogoloso, wo sabolo yugune sabolo ee nolone halabolone badalaiso. ⁴⁶ Yo egeesee badolone mopoodoo delega badebei mapoo, o wiligi odoo oso sibilesos peledabalaiso. Egeeseega o wiligi odoo oso sibilesos yo Godee mapoo odoo koo mesili sabolo badalame, yo diya woomeleso peegoo togobigileiso.

⁴⁷ Esiga tou teli odoo oso o wiligi odoo oso goomoga goo ee gooleedoloso tou ee telega poogoloso mopoodoo delega badoga, yo diya woolaiso. ⁴⁸ Esino tou teli odoo oso o wiligi odoo oso goomoga goo ee gooleedelega badolone goo ee telega badoga yo haga woolaime. Esiga Godeeye edebeeyo yo tou toowa talame goo goolee tekepo teneeso. Esiga yo goomogoso, goo goolee tekepo sabolo tou ee toowa tolone badalame. Osoloso Godeeye edebeeyo tou pepooko talame goo goolee tekepo teneeso. Esiga yo goomogoso, goo goolee tekepo sabolo tou pepooko ee tolone badalame.

*Mesie goo mauwe, esino domo pilei moloso
(Mat 10:34-36)*

⁴⁹ Ayo odoo susuga domo puloso dou gicalagalame mi toowa mapoo ka simi. Esino dou oso paiya ee agalai a goomogo. ⁵⁰ Esino ayo dala talai biame olo siboso. Esiga amapoo goohele toowa oso moloso. Esino ayo dala ma kuloduga gaduga, goohele amapoo egee molo amapoo mauwe pagalaiso. ⁵¹ Esiga niyo goo goolee oso a mipoo hamapoo mesie goo tosimidoo dee

gweliyo? Haye, domo pilei goo ee tosimi. ⁵² Esiga epedee domo hamaga dulone soosoo ma kulodu domo pimalaiso. ⁵³ Egeeseelone ama dio owolo giso holo dio domo pileiso. Osoloso owee dio owolo sobo holo dio domo pileiso. Osoloso gisowo owee dio osobo dio domo pileiso.”

Gooso peledabalai biame ee medee ogoloso gooleedalai

(Mat 16:2-3)

⁵⁴ Yesuye see odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba kei ma dokodoo ogoga hemiye mologa, niyo egeesee takeliso, ‘Epedee howo sibulodoo,’ deliso. Egeeseega howo tei sibiliso. ⁵⁵ Osoloso niba kei ma dokodoo ogoga kolobo me poogoloso kei dasege mologa, niyo egeesee takeliso, ‘Epei mi kibolodoo,’ deliso. Egeeseega mi kibiliso. ⁵⁶ Niba goo bakadio gweli odoo! Howo sibilei goo sabolo osoloso mi kibilei goo sabolo niba olo gooleedooso. Esino bei kasi maga niba epedee hamapoo goo egee peledoboo ogoloso gooleedelega ka dabala?”

Namapoo goweli odoo sabolo mesie

(Mat 5:25-26)

⁵⁷ “Niba kasi maga nisono goo tekepo talai goo ee gooleedelega ka dabala? ⁵⁸ Esiga namapoo goweli odoo oso no goo midilei mapoo ido duga, no saga eli domopoo yibolo dulone yayo namapoo gowe egee molo pagalame yibolo emegei dee. Esino nayo goo egeesi moodelega poogooga, yayo no goo midili odoo mapoo ido peleso nee goo midileiso. Egeeseega see goo midili odoo oso no neliga moso gibadeli odoo mapoo tenelaiso. Egeeseega see yayo no neliga moso ma kulodu toosoolaiso. ⁵⁹ Esiga ayo namapoo taka, no neliga moso ee ma kulodu badolone, nayo peegoo dilei eli agalame. Esino molee yayo hesia sabolo tobuloso nayo yimapoo teneega, no peegoo dileiso.”

13

Niba nibada goo tokenee maga miligi pilega poogooga, niba wedileiso

¹ Biame omapoo odoo abo oso sibilesu Yesu mapoo Gelili odoo aboso Godee mapoo gala hu wooloso tenelone doboome, Pailteeye diba piligu goo ee oposususo. ² Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo goo hagee ogoloso kasee gooleesomo? Gelili odoo abo piligu odoo hagee biaso Gelili odoo susuga ma kulodu hedebe diayo goo tokenee toowa tomo silesibume ka seeyo? ³ Haye, egeeseenee. Esino niyo nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga debelega poogooga, goo hedebe egeesee nosee nimapoo peledabalaiso. ⁴ Osoloso niba goo hee hagee goolee. Sailowam mi mapoo moso egi doko tegei oso goboolone odoo 18 piligusu. Odoo 18 piligu hagee biaso Yelusalem odoo ma kulodu hedebe diayo goo tokenee toowa tomo silesibume ka seeyo? ⁵ Haye, egeeseenee. Esino niyo nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga debelega poogooga, goo hedebe egeesee nosee nimapoo peledabalaiso.”

⁶ Osoloso Yesuye dimapoo wudu taka hee hagee takaso, “Odo heeso geleipi ko segei ma kulodu pigi homo tabameleso. Esino biame heeso segeli odoo oso pigi ko goolame agalame simiso. Esino sibilesu egeino, pigi ko pelega molome egeiso. ⁷ Esemé yayo o homolee bali tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘Dugo bakadio hedebe di ma kulodu a goomogaso, pigi homo hagoso ko poga nalame. Esino yo ko pele. Esiga heemagee. Yayo mo homolee ma kulodu molone mi tekepo ee namalai tekeponee,’ diso.

⁸ Esemе o tou teli odoо oso yimapoo egeesee takaso, ‘Iba epedee dugo hedebe ma kulodu bolone, ayo medee mi nemalaiso. ⁹ Egeesi ma kulodu yayo ko poga, tekepo. Esino yayo ko pelega poogooga, omapoo iba homo su egee heemagalaiso,’ diso.”

Yesuye sobo gauwuloso sili tekepo moodoo

¹⁰ Yu odoowo hasali biame hee mapoo Yesuye dia howo gisili moso mapoo peleso eligimeleeso. ¹¹ Biame omapoo sobo hee dugo 18 ee ma kulodu badolone bo holoso o kulodu badoboome, yayo biame susuga ma kulodu gauwuloso siliso. ¹² Esino Yesuye yo ogoloso yo malalo hapoo sibe doloso yimapoo egeesee takaso, “Sobo no biame susuga ma kulodu gauwuloso egee silo epedee hamapoo olo mauwe poogooso,” diso. ¹³ Egeesee takoloso Yesuye o deeso sobo ee sigeso. Esemе biame omapoo sobo gauwuloso sili ee see hoododoloso tekepo silame bei mooloogooloso Godee mapoo goomoga poudooso.

¹⁴ Esemе howo gisili moso wiligi odoо taba oso Yesuye diayo hasali biame mapoo sobo tekepo moodoo ogoloso diya komonolone odoо susuga mapoo egeesee takaso, “Sadee hedebe ma kulodu biame 7 moloso. Esiga odoо susuga oso biame 6 ma kulodu tou talai tekepo. Esiga niyo biame 6 hama kulodu odoо paiye susuga gilimado sibilesi tekepo moodolai tekepo. Esino niyo iyo hasali biame mapoo sibilesi goo egeesi moodolai tekeponee,” diso.

¹⁵ Esemе Lodeeye nei yimapoo egeesee takaso, “Niba goo bakadio gweli odoо. Bei, niba susuga oso hasali biame mapoo bulumakau ebigi pidiga buguloso howo nalame hado diliso. ¹⁶ Esiga niyo iyo hasali biame mapoo nibada be hu pidiliso. Esino iyo hasali biame mapoo Eibalahameeyo eiyе hagee tiso tia masi tiamolome pidibugu egee tekeponeeyo? Bei, Saitenso kitulugu oso sobo hagee dugo 18 ee ma kulodu tiso tialoso melee masi meleeso.”

¹⁷ Yesuye to hagee taka goo oso yimapoo kamanali odoо mapoo simili goo teneeso. Esino odoо abo oso Yesuye goo medee tekepo moodoogamo sili ogoloso diya goomogaso.

Godeeye wiligi doloso badeli goo ee Yesuye wudu takolone eligi (Mat 13:31-33; Maka 4:30-32)

¹⁸ Osoloso Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kaseeyo? Ayo ogoо goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ¹⁹ Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoо heeso ko pepooko masted deli todilesi o homolee mapoo segeiso. Esiga ko pepooko oso peleso homo toowa poloso, dee bo moodooga, sóso sibilesi omapoo ou tegegeliso.

²⁰ Ayo ogoо goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ²¹ Ee egeesi masi. Soboso palawa wo silame, daga homolone palawa wo toowa ma kulodu yist pepooko kuko siliso. Egeeseega yist pepooko oso palawa wo ee diya kodiliso.”

Osulu pepooko (Mat 7:13-14, 21-23)

²² Yesuye Yelusalem mapoo dulone, mosobia pepooko abo eli domopoga dagamo dulone, Godeeyo to eligimo diso. ²³ Egeeseemo dumolome odoо

heeso Yesu mapoo egeesee woosaso, “Lodee, odo wulo hedebe bakadio oso gie badeli ka talaiyo?” diso.

Eseme yayo nei yimapoo egeesee takaso, ²⁴ “Niba osulu pepooko maga gadilame diya kitulugi. Bei, ayo nimapoo taka, odo susuga oso osulu pepooko omaga gadilame diya kituluguleiso, esino diba omapoo gadilei tebileime. ²⁵ Bei, moso eyo amaye toboloso osulu kisileiso. Egeesega niyo peegooga silesibulone osulu yamagalame osulu mapoo kalamadileiso. Egeeseelone egeesee takalaiso, ‘Wiligi odo, iba gasibileiya osulu yamagee,’ dalaiso.

Esino yayo egeesee takalaiso, ‘A niba gooleede. Niba mi kamaga sibadeeyo?’

²⁶ Egeesega niyo nei egeesee takalaiso, ‘Iba nobolo hodobo silesibulone wo sabolo howo sabolo namo siliso. Osoloso ibada mi mapoo nayo imapoo to tekepo eligimo siliso,’ dalaiso.

²⁷ Esino yayo nimapoo see egeesee takalaiso, ‘A niba gooleede. Niba mi kamaga sibadeeyo? Niba ayo hagee bado mapoo na sibadee. Amaga peegoo diyadee, niba goo tokenee tomo silesibili odo,’ dalaiso.

²⁸ Esiga niba Godeeye wiligi doloso badeli mi maga peegoo poogooga, peegooga dobolone, Eibalaham dio Yekob dio osoloso Aisek dio osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo susuga oso Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo do ogoloso gooholone mei kumudoo sabolo dobolone pupusiga malaiso. ²⁹ Osoloso mipoo toowa hamapoo debeli mi susuga maga odo susuga oso Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo wo nalame sibilesi dabalaiso. ³⁰ Esiga odo susuga eyo howo woola odo hu toowa toloso epedee hagee do, ee see hamamee Godeeyo howo woola odo wuluge epedee hagee do, ee see hamamee Godeeyo howo woola diba hu toowa toloso dabalaiso.”

Yesuye Yelusalem goolee goo
(Mat 23:37-39)

³¹ Biame omapoo Pelisi odo aboso sibilesi Yesu mapoo egeesee takaso, “No mi hagee poogoloso see mi hee mapoo di. Bei, Helodeeye no wooloomalame ina,” diso.

³² Eseme nei Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba dilesi dobu so masi Helodee mapoo takee, ‘A epei osoloso godigi mapoo bo holo paladee odo sabolo osoloso odo paigiga sabolo ee tekepo moodoolone badalaiso. Osoloso see biame bakadio hedebe di mapoo a mo tou hosudalaiso,’ dee takee. ³³ Tei taka, epei sabolo osoloso godigi sabolo osoloso biame hee sabolo mapoo mo tou ee osee tomo dileiso. Bei, edebeeyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo ee Yelusalem mi peegoo wooloomalai tekeponee.

³⁴ Yelusalem, Yelusalem, nayo kasi maga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo piliguloso see Godeeye diye di odo ee piligilame yoso ka enigeliyo? A biame kasolo mapoo kolokoloso o pe medee gilimadoloso wili egeesee selame ayo nee holo gilimado sibilame goomegeliso. Esino no koo goomegeli. ³⁵ Esiga Yelusalem odo, niba dui. Nibada tei moso ee mosoowe malaiso. Esiga ayo nimapoo taka. Niyo a see agalaime. Esino biame oso siboga, niyo egeesee takalaiso, ‘Odo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo

egee sibo Godeeye yimapoo goomogoso,' dalaiso. Biame omapoo niyo a see agalaiso.”

14

Yesuye Pelisi odoowo mosopoo di

¹ Yu odoow diayo hasali biame heeso Yesu Pelisi odoowo wiligi odoow taba eyo mosopoo peleso nei nalame badebeiso. Esem odoow susuga oso Yesu mapoo medee hodoo dileso yimapoo balaga meleeso. ² Bei, moso ee ma kulodu odoow hee paiye toowa oso toloso o su susuga tidodoloso molome egeiso. ³ Egeesee ogoloso Yesuye Pelisi odoow sabolo osoloso tei eligili odoow dimapoo egeesee takaso, “Iyo hasali biame mapoo odoow tekepo moodoolai ee ibada teiyo?” diso. ⁴ Esino diba to hee takele. Esem Yesuye odoow ee o deeso sigime tekepo paso. Osoloso yo diye diso.

⁵ Osoloso yayo see Pelisi odoow sabolo osoloso tei eligili odoow sabolo mapoo egeesee takaso, “Nima kulodu nibada holo hee, o, bulumakau egeesi oso iyo hasali biame mapoo midoo ma kulodu todobuoga, yo peegoo tamagelega pagalaisomo? Haye. Niyo yo midoo ma kuloduga peegoo tamagalaiso,” diso. ⁶ Esem diayo Yesu mapoo nei takalai me poogooso.

Eyo nediliyo toowa dalai sabolo osoloso pepooko dalai goo sabolo

⁷ Yesu moso ee ma kulodu badolone egeino, odoow susuga oso wo ne mapoo sibulone odoow hu toowa too oso bili mapoo bulumalame diya goolee sabolo sibume egeiso. Esem Yesuye wudu taka hagee dimapoo egeesee takaso, ⁸ “Odoow heeso namapoo takolone sobo hu wo ne mapoo sibeye daga, no sibilesi wo nalame saga dileso odoow hu toowa too oso bili mapoo na bie. Bei, odoow hu toowa too hee nama hamamee sibilei malaiso. ⁹ Egeeseeaga mosowo amaye namapoo egeesee takalaiso, ‘Nayo egee bado mapoo odoow toowa oso bie dee. Esiga no toboloso hamamee koo bilame di,’ dalaiso. Egeeseeaga no hamameedee mapoo bilame diya simiye sabolo dileso bileiso. ¹⁰ Esino sobo hu wo nalame no sibeye daga, no sibilesi hamameedee bie. Egeeseeaga mosowo amaye no hamameedee mapoo badebei ogoloso no see malalo koodoo peleso bie dalaiso. Osoloso wo ne mapoo buluma odoow oso goo hagee ogoloso no odoow toowa dalaiso. ¹¹ Esiga odoow agayo eyo nediliyo yo toowa daga, nei yo Godeeye pepooko dalaiso. Esino odoow agayo eyo nediliyo yo pepooko daga, nei yo Godeeye toowa dalaiso.”

¹² Osoloso Yesuye see yo sibeye dee taka Pelisi odoow mapoo egeesee takaso, “No wo toowa nalame nee odoow sabolo osoloso nemei dio sabolo osoloso nee soosoo sabolo osoloso nee bi bei odoow sabolo na gilime. Bei, nayo diba gilimaga, nei diayo dibolo hodobo wo nalame no idileiso. Egeeseeaga no nei hee talaime. ¹³ Esino no wo toowa nalame mopoodoo doloso wulo bi mauwe odoow sabolo, osoloso kido todobia odoow sabolo, osoloso su kakawa poogoo odoow sabolo, osoloso howo si odoow sabolo ee gilime. ¹⁴ Bei, nayo goo hageesi moodooga, Godeeye namapoo nei tenelaiso. Bei, diayo nei namapoo egeesi pidilei tebile. Esiga Godeeyo howo woola tekepo debeli odoow oso wedia maga hogadilei biame omapoo Godeeye namapoo nei tenelaiso.”

Wo ne toowa eyo goo maga wudu taka (Mat 22:1-10)

¹⁵ Yesubolo hodobo wo nolone debei odoo heeso to hagee duloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo peleso hodobo wo nalai odoo diba diya goomogalaiso,” diso.

¹⁶ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Odoo heeso wo toowa nalame mopoodoo doloso odoo susuga gilimaso. ¹⁷ Osoloso wo olo nalame o tou teli odoo hee mapoo dileso yayo gilimadood odoo ee iyado sibe diso.

¹⁸ Esemé o tou teli odoo oso diba gilimalame simi ogoloso diayo wo ne mapoo sibilei gowoolone goo abo maga gamenee goo takaso. Egeeseelone odoo heeso yimapoo egeesee takaso, ‘A mi neiso epedee too. Esiga a dileso mi egee agalaiso. Esiga nayo dileso nee wiligi odoo mapoo takee, a wo ne mapoo sibileimego dee takee,’ diso.

¹⁹ Esemé see odoo heeso egeesee takaso, ‘A bulumakau 10 neiso epedee too. Esiga bulumakau egee sabolo tou talai teiba beleso dibolo tou talame dileiso. Esiga nayo dileso nee wiligi odoo mapoo takee, a wo ne mapoo sibileimego dee takee,’ diso.

²⁰ Osoloso see odoo heeso egeesee takaso, ‘A sobo epedee hu. Esiga a wo ne mapoo sibileime,’ diso.

²¹ Odoo susuga oso egeesee takageme, to todili odoo oso see wedi dileso o wiligi odoo mapoo odoo susuga oso taka goo susuga ee yimapoo takaso. Esemé wo ne eyo wiligi odoo taba oso diya komonolone see o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘No saga dileso mosobia domopoo bi mauwe odoo sabolo, osoloso kido todobia odoo sabolo, osoloso su kakawa poogoo odoo sabolo, osoloso howo si odoo sabolo iyado sibe,’ diso.

²² Esemé o tou teli odoo oso saga dileso odoo iyado sibilesa o wiligi odoo mapoo egeesee takaso, ‘Wiligi odoo, ayo odoo abo olo iyado simiso. Esino debi pooba abo odoo mauwe moloso,’ diso.

²³ Esemé wiligi odoo oso see o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘No see dileso odoo eli domopoo egee silesibo sabolo osoloso wadou moso mapoo debeli odoo ee hapoo sibilame to kitulugu sabolo takee, mo moso kulodu debi pooba ee edebeeyo tolo tebilame. ²⁴ Esiga ayo namapoo taka, wo ne hagee ma kulodu odoo daga ayo gilimome sibilei gowe odoo oso wo ayo mopoodoo doo nalaimé,’ diso.”

Yesu dadalai goo ee kaseeyo?

(Mat 10:37-38)

²⁵ Odoo susuga oso Yesu dedeme, Yesuye dimapoo bidi toboloso tobudulone egeesee takaso, ²⁶ “Odoo agayo ama sabolo, osoloso owee sabolo, osoloso osobo sabolo, osoloso owolo sabolo, osoloso o soosoo sabolo, osoloso o gie badeli sabolo mapoo diya goolone, nei a goolee pepooko daga, yo ayo di hamamee deedeé sibilei tebile. ²⁷ Osoloso odoo agayo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodelega poogoloso ayo di hamamee dedelega poogooga, yo ayo di hamamee deedeé sibilei tebile.

²⁸ Edebeeyo kulo moso tegelame gooleega, yo daga badolone yayo kulo moso tegelai molee teiba beleso agalame hesigileiso. ²⁹⁻³⁰ Bei, yo daga molee hesigelega tou bei mooloogooga, molee hosudoga, tou hoo malaimé. Egeeseega odoo susuga oso moso ee togodelega poogoo ogoloso manolone yiligilone egeesee takalaiso, ‘Odoo hagee moso tegelame bei mooloogooso. Esino hosudalai tebile,’ dalaiso.

³¹ Wudu taka hee hagoso. Mi bakadio oso ha talaiso. Egeesi ma kulodu mosodei heeso odoo 10,000 gilimado sibileiso. Osoloso mosodei heeso odoo

20,000 gilimado sibileiso. Esino odoos 10,000 gilimadoo ha teli wiligi odoos taba oso daga medee badolone, odoos 20,000 mapoo ha talai teiba beleso goos ee goolone badalaiso. ³² Osoloso yayo o odoos sabolo odoos 20,000 mapoo ha talai ee koo tobuoga, yayo o odoos hee odoos 20,000 gilimadoo simi dia wiligi odoos taba mapoo toodi dalaiso, yibolo see mesilame. ³³ Esiga odoos agayo ama hamamee dadalame gooleega, yayo o bi susuga poogoloso a ka deedees sibe.

³⁴ Solu ee bi tekepo. Esino solu hadali me daga, nayo solu ee see hadalame kasee moodoolaiyo? ³⁵ Esiga solu egees goos mauwe mologa, odoos susuga oso solu egees togobigileiso.

Odoos niba dulubolo, esiga ayo hagees takoo medees hoodo dui.”

15

Yesuye sipi be osugoba maga wudu taka (Mat 18:12-24)

¹ Tekisi molees misigeli odoos sabolo osoloso goos tokenees teli odoos sabolo Yesuwo to dulame sibilesos debeiso. ² Esino Pelisi odoos sabolo osoloso tei eligili odoos sabolo oso goos hagees ogoloso gowoolone egeeeses takaga meleeso, “Odoos hagoso tokenees teli odoos ee gilimadolosos dibolos hodobos wo namo siliso,” diso.

³ Esemee Yesuye wudu taka hagees dimapoo takaso, ⁴ “Sipi be hu bali odoos oso o sipi 100 bameleesos. Egeesi ma kulodu hedebe osugobooga, yayo ogoos goos moodoolaisomo? Yayo go woolalowe poogoo mapoo o sipi be abo 99 mapoo holoogoloso, see hedebe osugoba ee esiamos dileiso. ⁵⁻⁶ Yayo esiamelesos ogoga, yo goomogolone sipi be ee mosopoo imados sibileiso. Osoloso o odoos abo ee gilimadolosos egeeeses takalaiso, ‘Mo sipi be osugoba epedees olo egeisos. Esiga niba sibilesos abolos goomoga poude,’ dalaiso. ⁷ Esiga ayo nimapoo taka, Kei mi mapoo odoos 99 Godeeyo howo woola tekepo debeli dia goos mapoo goomoga goos oso osee molosos. Esino goos tokenees teli odoos hedebesos o goos tokenees maga miligi pialosos see Godees mapoo bididoobooga, Kei mi mapoo goomoga toowa oso malaisos.”

Yesuye molees ko oso osugoba maga wudu taka

⁸ “Biame hee mapoo sobos hee o molees ko 10 ma kulodu hedebe osugobalaisos. Eseegees yo ogoos goos moodoolaisomo? Yayo keme pudolosos esiamos silone, o moso kulodu goko oso kakabalaisos. ⁹ Osoloso yayo o molees ko osugoba ee ogoga, yayo o odoos ee iyadolosos egeeeses takalaisos, ‘Mo molees ko osugoba epedees olo egeisos. Esiga niba sibilesos abolos hodobos goomoga poude,’ dalaiso. ¹⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Goos tokenees teli odoos hedebesos o goos tokenees maga miligi pialosos see Godees mapoo bididoobooga, Godeeyo momaiyes susuga Kei mi ma dokodoo egees do oso goomoga toowa poudileisos.”

Yesuye holaisosos peegoo dobudo di maga wudu taka

¹¹ Yesuye see wudu taka hee hagees odoos mapoo egeeeses oposusos, “Odoos hee owolos gisos holo bakadio debeisos. ¹² Esino biame heesos omoloyes ama mapoo egeeeses takaso, ‘No toga nee bi ayo talai malalos epedees amapoo tenees,’ diso. Esemee amayes owolos bakadio ee ma kulodu o bi abo pulosos dimapoo pisisos.

¹³ Esemé omoloye biame abo poogoloso hamamee amameeye yimapoo bi pi ee toloso see odoo abo mapoo neiso toloso see mi hee eli sage mapoo diso. Yo omapoo dileso tokenee goo ma kulodu badolone, o molee toowa hosudooso. ¹⁴ Yayó o molee toowa hosudoloso melee biame omapoo mi kibiya oso mi omapoo hodia goo meleso. Esemé yayó see gilibo holo masi badolone, hodia goo toowa egeliso. ¹⁵ Esiga yayó molee tou talame mosobia odoo hee mapoo dileso peledabaso. Esemé mosodei odoo ogoso yo o go mapoo dileso o be bamelee diso. ¹⁶ Esemé yo dileso be hu nei nolone beso nali nei ee ogoloso nalame gweliso. Esino odoo heeso beyo nei sabolo osoloso nei abo sabolo yayó nalame koo tosibili.

¹⁷ Yayó egeesee badebei ma kulodu, biame heeso yimapoo goo goolee tekepo oso sibume, yayó egeesee gooleeso, ‘Mo mamó tou toloso nei teli odoo susuga ee hodia sabolo koo debeli. Esino a hamapoo hodia sabolo badolone talame ka seeso. ¹⁸ Esiga a see wedi dileso mo ma mapoo egeesee takalaiso: Ma, ayo Godee mapoo osoloso namapoo goo tokenee olo tooso. ¹⁹ A tokenee odoo. Esiga nayo see epedee amapoo mo holo dalai tekeponee. Esino tekepo, nayo a nee tou toloso nei teli odoo hee dee takee,’ diso. ²⁰ Osoloso yo amameeye badebei mi mapoo diso.

Esino yo eli sage abaga osee sibumolome, amaye ogoloso owolo diya sooloo dolone, yayó saga hoguo dileso owolo mapoo booloomaloso adaso.

²¹ Esemé owoloye yimapoo egeesee takaso, ‘Ma, a Godee mapoo osoloso namapoo goo tokenee olo tooso. A tokenee odoo. Esiga nayo amapoo mo holo dalai tekeponee,’ diso.

²² Esino amaye o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘Dugo tekepo sabolo osoloso homo bi sabolo osoloso dee sesa mapoo kali ki bi sabolo saga tosibleso yimapoo kadige. ²³ Osoloso mo gala hu ma kulodu bulumakau be hu kauwa wooloso si. Osoloso hodobo wo nolone goomogalaiso. ²⁴ Bei, mo holo hagee olo tano, see epedee gie badoso. Osoloso olo dobudo diso, esino epedee ogoso,’ diso. Esiga diayo hodobo wo nolone goomoga poudooso.

²⁵ Diba egeeseelone doboome, emei o homolee ma kulodu tou temeleso sibulone, amayo moso kulodu odoo susuga goomogolone hopolone kosaiya pegigamolome duso. ²⁶ Esemé yayó o tou teli odoo hee idoloso yimapoo woosaso, ‘Mo mamó moso ma kulodu ogoo goo tolo?’ diso. ²⁷ Esemé o tou teli odoo oso yimapoo egeesee takaso, ‘Nomolo epei simiso. Esiga namaye owolo yo medee tekepo wedi simi ogoloso, goomogolone bulumakau be hu kauwa wooloso siloso wo toowa ka nalagamoloso,’ diso.

²⁸ Esemé emei goo hagee duloso komonolone wo ne mapoo dile. Esemé amaye sibleso o daga holo yo wo ne mapoo gadilame giso. ²⁹ Esino yayó ama mapoo egeesee takaso, ‘Ayo dugo susuga ma kulodu nee tou teli odoo masi silone nee tou mapoo mesimo silone tou toowa temeleso. Esino nayo gout be hu pepooko wooloso amapoo takolone, nee odoo sabolo neye, dee takele. ³⁰ Esino nowolo hagosó nee bi sabolo nee molee sabolo toloso domo sili sobo sabolo badolone hosudoloso sibume, nei nayo yimapoo goomogolone be kauwa wooloso wo toowa nolone ka dabala?’ diso.

³¹ Esino amaye owolo mapoo egeesee takaso, ‘Mo holo, nayo biame susuga abolo badebeiso. Esiga mo bi susuga ee nee. ³² Esino epei iba goomogalai tekepo. Bei, nomolo hagee olo tano, epedee yo see gie ka badoso. Osoloso yo osugobano, see epei yo ogoso,’ diso.”

16

Molee gibadeli odoo maga wudu taka

¹ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Biame heeso bi bei odooso o molee gibadeli idoloso badebeiso. Egeesi ma kulodu bi bei odoo o molee gibadeli odoo oso o molee mada namelee goo ee yo duso. ² Osoloso yayo o molee gibadeli odoo ee idoloso yimapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo molee tokenee bameleena. Esiga no tekepo, nayo tou temelee goo susuga ee booka mapoo hoguguloso amapoo eligi. Bei, nayo see mo molee gibadalai tekeponee. Esiga no tou epedee pagalaiso,’ diso.

³ Esemee molee gibadeli odoo oso egeesee gooleeso, ‘Mo wiligi odoo oso mo tou ee olo peegoo magooso. Esiga a see ogoo tou toomoba? A nei howo segelame mi gabalai a kitulugu mauwe. Osoloso ayo odoo mapoo wulo hoowamo silei diya smileeyo. ⁴ Esino ayo mo tou poogooga, mo odooso a dia mosopoo ido palame, ayo goo talai epedee olo gooleedoso.’

⁵ Egeesee gooloso yayo o wiligi odoo mapoo bi wulayo temelee odoo ee gilimadooso. Osoloso daga odoo hee mapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo wiligi odoo mapoo bi wulayo too eyo nei tenelega ka pagala? Nei kasolowo?’ diso.

⁶ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, ‘Ayo mo dalamoo 100 mapoo olipi i keedoo ee nei tenele,’ diso.

Esemee molee gibadeli odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, ‘Wiligi odoo o booka hagoso. Esiga no saga buloso booka hamapoo nayo dalamoo 100 mapoo olipi i keedeme hogugu ee tabuguloso, see dalamoo 50 mapoo olipi i keedoo ono too doloso hogugi,’ diso.

⁷ Osoloso molee gibadeli oso see odoo hee mapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo wiligi odoo mapoo bi wulayo too eyo nei tenelega ka molosomo? Nei kasolowo?’ diso.

Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, ‘Ayo mo wogai 100 mapoo palawa wo soo too eyo nei tenele,’ diso.

Esemee molee gibadeli odoo oso yimapoo nei egeesee takaso, ‘Wiligi odoo o booka hagoso. Esiga no saga buloso booka hamapoo nayo wogai 100 mapoo palawa wo soo too hogugu ee tabuguloso, see wogai 80 mapoo palawa wo soo ono too doloso hogugi,’ diso.

⁸ Esino o wiligi odoo oso goo hagee duloso o molee tokenee gibadeli odoo mapoo egeesee takaso, ‘Nayo odoo abo pidi goo oso see hamamee no pidileiso,’ diso.”

Esemee Yesuye see egeesee takaso, “O, mi odoo oso eyo nediliyo goolone emegei dimaga pidili goo susuga ee medee gooleedooso. Esino Godeeyo odoo oso goo egeesi moodoolai kibiya gooleedele. ⁹ Esiga ayo nimapoo taka, niyo mipoo toowa hamapoo dobolone, nibada molee sabolo osoloso nibada bi sabolo oso emegei pidi osoloso emegei dolone ka debee. Niyo egeeseega nei bi egee mauwe poogooga, Godeeye niba Kei mi ma dokodoo kookaiyo moloso osee malai moso omapoo ido palaiso.

¹⁰ Esiga edebeeyo goo pepooko medee kibiya bamologa, yo see goo toowa balai tebileiso. Osoloso odoo agayo goo pepooko balai tebilega poogooga, yo goo toowa balai tebileime. ¹¹ Esiga niyo mi toowa eyo bi medee belega poogooga, see niyo Kei mi eyo goo ee medee kasee balaisomo? ¹² Osoloso see niyo nee odoowo bi medee belega poogooga, odoo agayo nee bidee ee no balame namapoo ka tenelaiyo?

¹³ Esiga edebeeyo wiligi odoo bakadio eyo to mapoo mesiloso silone tou talai tebile. Bei, yo o wiligi odoo hee goomogolone hee gowoolaiso. Egeeseelone yayo wiligi odoo heeyo to mapoo mesiloso silone, see heeyo to mapoo mesileime. Esiga edebeeyo Godee mapoo mesimo silone molee toowa toloso badalai goo mapoo mesilei tebile.”

¹⁴ Esem Pelisi odoo oso Yesuye to taka hagee duloso manolone yiligaso. Bei, Pelisi odoo hagee bia molee diya goomegeli. ¹⁵ Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba wulo edebeeyo tekepo odoo dalame, odoo howo woola gamenee goo tekepo moodeliso. Esino ee ma kulodu Godeeye niyo goo goolee olo gooleedooso. Esiga edebeeyo nibada goo ogoloso tekepo deli ee nei Godeeye nibada goo ee diya tokenee deliso.

¹⁶ Godeeye tei magoo Moses mapoo tenee ee hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso to hogugu oso odoo abaga gilimado simino, Yoneeye badebei biame omapoo peledabaso. Osoloso Yoneeyo biame poogoloso hamamee mapoo to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo takaso. Esiga edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilame diya ka kituluguso. ¹⁷ Esiga mipoo sabolo kei sabolo oso me pagalai ee teiba. Esino Godeeye tei magoo hogugu ee ma kulodu hu bei pepuso hee peegoo pagalai tebile.

¹⁸ Esiga edebeeyo osobo poogoloso, see sobo hee huga, yo sobo egee goo heli toso. Osoloso edebeeyo sobo omoye poogoo huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso.”

Bi bei odoo dio Lasales dio

¹⁹ “Biame heeso bi bei odoo badebeiso. Yo biame susuga dugo kali bi tekepo kaloso badolone nei medee tekepo nolone badebeiso. ²⁰⁻²¹ Biame domo mapoo bi mauwe odoo badebeiso, o hu Lasales. Yo o su susuga e buloso badebeiso. Esino yo biame susuga bi bei odoowo moso osulu miyopoo iboduloso badolone bi bei odoo oso nei ne kokou mou ee nalame goomegeliso. Osoloso soso sibilesa o e mapoo pieliso.

²² Osoloso biame abo poogoloso hamamee bi mauwe odoo Lasales taso. Esem Godeeye momaiye oso yo todilesa Eibalahameeye badebei koola mapoo ibediso. Osoloso hamamee bi bei odoo taso. Esem odoo aboso o su midoosooso. ²³ Yo toloso abaga dino odoo wedia oso debeli mi mapoo dala ma kulodu badebeiso. Yo omapoo badolone, dokodoo egeino, Eibalaham eli sage badoboome ogoloso, yima koola mapoo Lasales badoboome egeiso. ²⁴ Esem yo ilone egeese takaso, ‘Ma Eibalaham, nayo a sooloo dele. Osoloso Lasales amapoo sibeye dee, yayo sibilesa o dee wolugu oso howomoo olugudoloso, mo i mapoo sigaga, kekebie palame. Bei, a dou hagee ma kulodu dala sabolo bado,’ diso.

²⁵ Esino Eibalahameeye nei egeese takaso, ‘Mo holo, no goolee. Nayo gie badebei biame omapoo bi medee tekepo ono temeeseo. Esino Lasales yo bi mauwe gilibo holo masi badebeiso. Esiga epedee Lasaleseeeye hamapoo goomoga sabolo badoga, nei nayo dala ma kulodu ka badoso. ²⁶ Osoloso goo hee ee, niba ogo osoloso iba ogo doloso domo omapoo goodobia diya toowa edebeeyo hodiokoo dabagalai tebile moloso. Esiga iyo hagee do omaga niyo egee do mapoo dabagalai eli mauwe. Osoloso niyo egee do omaga edebeeyo iyo hagee do mapoo dabagalai onsee eli mauwe,’ diso.

²⁷ Esem bi bei odoo oso nei egeese takaso, ‘Ma Eibalaham, ayo namapoo howaso, nayo Lasales mo mayo moso mapoo wedi diye dalame. ²⁸ Bei, mo mayo moso mapoo molo dio dee tiadoo omapoo doso. Esiga Lasaleseeeye see

wedi dileso dimapoo kokodo takalai tekepo, diba toga see dala mi hamapoo sibiyaaga,' diso.

²⁹ Esem e Eibalahameeye egeesee takaso, 'Dimapoo Moseseeye tei hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoososo Godeeyo to hogugu sabolo olo moloso. Esiga dia goo goolee tekepo palame, diayo kokodo taka to ee dulei tekepo,' diso.

³⁰ Esem bi bei odoososo nei egeesee takaso, 'Haye, egeesee selaima. Esino odoososo hee ta maga see hogado sibilesososo dimapoo takooga, diayo dibada goo tokenee maga miligi pialososo Godee mapoo ka sibilei,' diso.

³¹ Esino Eibalahameeye see tobu yimapoo egeesee takaso, 'Diayo Moseseeye tei hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoososo Godeeyo to hogugu omapoo tei telega poogooga, diayo see kasi maga odoososo hee ta maga hogado sibilesososo to takooga, omapoo tei ka talaiyo?' diso."

17

Tokenee goo mapoo gido dili goo (Mat 18:6-7, 21-22; Maka 9:42)

¹ Biame heeso Yesuye o hamamee dili odoososo mapoo egeesee takaso, "Edebeeyo goo tokenee mapoo gido dilei goo ee tei sibileiso. Esino goo egee bei mooloogoomo sili odoososo mapoo, ayo yimapoo ka taka, ye-ee! ² Esiga odoososo heeso tei too odoososo hee goo tokenee mapoo gido duga, nei odoososo heeso o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoolai ee dala haga toowanee. Bei, hamamee Godeeye odoososo goo egeesi moodeli mapoo dala toowa tenelaiso. ³ Esiga niba niso nediliyo medee bamelee.

Osolososo nee odoososo tei too odoososo oso goo tokenee toga, yimapoo takee. Osolososo yayo o goo tokenee mapoo goohale sabolo o tokenee mapoo miligi piaga, o tokenee egee boobado bigi. ⁴ Osolososo yayo biame hedebe ma kulodu namapoo tokenee too ee 7 daga, osolososo namapoo sibilesososo yayo emegi di to taka onosee 7 daga, nayo o tokenee goo ee boobado bigi."

Tei too goo

⁵ Diye di odoososo oso Lodee mapoo egeesee takaso, "Iyo tei too goo ee toowa mooda," diso.

⁶ Esem Lodeeye nei egeesee takaso, "Niyo tei too goo oso homokoko pepooko egeesi masi nimapoo mologa, niba teiba niyo molobei hamapoo takolone, 'No nee too sabolo tado dileso abei mapoo tebee,' daga egeesee selaiso," diso.

Wiligi odoososo o tou teli odoososo eyo goo

⁷ "Tou teli odoososo oso o wiligi odoososo homolee mapoo mi doomelee maga, o, sipi be hu bamelee maga siboga, yo wulo sibilesososo nei nalaima, haye. ⁸ Yo daga o wiligi odoososo taba eyo nei siloso, dugo hapoo ee kaloso, nei si ee yimapoo tenelaiso. Osolososo o wiligi odoososo taba oso nei nalososo koodobuoga, see hamamee yayo wo sabolo howo sabolo nalaiso. ⁹ Esino yayo tou egeesi tomo siloga, o wiligi odoososo taba oso nei yimapoo goomoga to takalaime. Bei, egee o tou. ¹⁰ Esiga niba egeesee selai tekepo. Ayo nimapoo tou teye daga, niyo goo egee toloso egeesee takalai tekepo, 'Iba wulo tou teli odoososo. Esiga iyo tou hagee tomo silesibo goo hee talame koo seeso,' dee takee," diso.

Yesuye odoososo e bia 10 ee tekepo moodoo

11 Yesu Yelusalem mi mapoo dulone, Gelili mi ogo osoloso Samaliya mi ogo doloso domo abaga diso. 12 Yo eli domo mapoo mi pepooko hee mapoo dumolome, odoe e bia 10 egeiso. Odoe e bia 10 oso Yesu ogoloso yima hegi sibadele. Esino wulo eli sage tebisamolone, 13 toso neligidi yimapoo egeesee takaso, “Yesu, wiligi odoe, nayo iba sooloo dolone pidi!” diso.

14 Esememe yayo diba ogoloso egeesee takaso, “Niba dileso Godee ogo odoe ogo doloso domo debeli odoe mapoo nibada su eligi,” diso. Diba Yesuye egeesee taka duloso dimelee omapoo, dia kolo see tekepo paso.

15 Osoloso dima kulodu odoe hee o kolo tekepo pa ogoloso Yesu mapoo wedi sibulone, toso neligidi Godee mapoo goomoga poudoomo simiso. 16 Egeeseemo sibilesa Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badolone Yesu mapoo goomoga teneeso. Odoe hagee Samaliya odoe.

17 Esememe Yesuye egeesee takaso, “Ayo odoe 10 olo tekepo moodooso. Esino odoe abo egee bia kasomo? 18 Bei kasi maga, Yu odoonee hedebe hagoso obusomo Godee mapoo goomoga tenelame ka wedi simiyo?” diso. 19 Osoloso Yesuye odoe hamapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso. Esiga no toboloso di,” diso.

Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei
(Mat 24:23-28, 37-41)

20 Biame heeso Pelisi odoe oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kopolone sibileiyo?” diso.

Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee woola sibo agalame. 21 Osoloso edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee hamapoo hagee moloso, o, koogee moloso, dee takalame. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nima kulodu moloso,” diso.

22 Osoloso see o hamamee dili odoe mapoo egeesee takaso, “Odoe Holo mo biame oso siboga niyo agalame goomogalai biame ee sibileiso. Esino niba agalame. 23 Osoloso see edebeeyo nimapoo takolone, ‘Odoe Holo a koo badoso, o, hamapoo badoso,’ dee takooga, dia to mapoo tei tolosa omapoo na agala di. 24 Esino Odoe Holo ayo sibilei biame ee, kei ebiedi buguga mi susuga egee gadeebugu egeesee selaiso. Egeeseega odoe susuga oso agalaiso. 25 Esino daga Odoe Holo a dala toowa talaiso. Osoloso odoe epedee hagee do oso a diya gowoolaiso.

26 Nowaye badebei biame omapoo goo peledaba, goo hedebe egeesi masi oso Odoe Holo ayo sibilei biame omapoo peledabalaiso. 27 Nowaye badebei biame mapoo edebeeyo nei na howo na dolone dobolone, soboso giso obuo osoloso gisoso sobo huya dolone debeiso. Egeesee solone doboome, biame heeso Nowa du ma kulodu gadiso. Esememe howo toowa duwa oso sibilesa odoe susuga piliguso.

28 Osoloso goo hedebe egeesi masi oso Loteeye badebei biame mapoo peledabaso. Bei, Loteeye badebei biame mapoo edebeeyo nei na howo na dolone debeiso. Osoloso biso emegei nei pidi nei pidi dolone debeiso. Osoloso nei howo sogo, moso togo dolone debeiso. 29 Egeesee solone do-boome biame heeso, Loteeye Sodom mi poogoloso dime, kei ma dokodooga dou sabolo osoloso yo dei heliye oso sibilesa odoe Sodom mi mapoo debeli susuga piliguso.

30 Esiga Odoe Holo ayo sibilei biame mapoo odoe susuga oso goo egeesi tolonge daga, ee ma kulodu a ka sibilei. 31 Esiga biame omapoo odoe hau

mapoo badebei oso see moso kulodu o bi talame gadilei tekeponee. Osoloso odoo homolee mapoo nei howo sogomologa, yo see mosopoo wedi dilei tekeponee. ³² Esiga niba Loteeyo osobowo goo ee goolee. ³³ Esiga odoo agayo o gie badeli eyo nediliyo pidilame wegegeega, o gie badeli egee osugobalaiso. Esino odoo agayo mo goo maga o gie badeli peegoo magooga, yo badoboso kookaiyo gie osee badalaiso. ³⁴ Esiga ayo nimapoo taka, biame omapoo giso bakadio kida hedebe mapoo tileiso. Esino odoo hee ido polone, odoo heeno omapoo pagalaiso. ³⁵ Osoloso biame omapoo sobo bakadio wo gamalaiso. Esino sobo hee ido polone, sobo heeno omapoo pagalaiso. [³⁶ Osoloso biame omapoo giso bakadio homolee ma kulodu tou tomo sileiso. Esino odoo hee ido polone, heeno omapoo pagalaiso.”]

³⁷ Yesuye to hageesee takoloso koodobume, o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, goo hagee kamapoo peledabalaiyo?” diso.

Eseme Lodeeye dimapoo nei egeesee takaso, “Mi hee mapoo gala ta eyo su hune mologa, kukodee susuga hune egee nalame omapoo busiliso,” diso.

18

Sobo bauwo goo maga wudu taka

¹ Osoloso Yesuye see tobu wudu taka hamaga o hamamee dili odoo dimapoo eligiso, diayo biame susuga Godee mapoo takomo silone gowoolega pagalame. ² Egeeseelone yayo egeesee takaso, “Mi hee mapoo goo midili odoo badebeiso. Esino yo Godeebolo ebilega badolone, odoo koo gweli. ³ Osoloso mi hedebe omapoo sobo bau hee badebeiso. Esino sobo hagoso biame susuga goo midili odoo hamapoo sibiles howolone egeesee takeliso, ‘Nayo a pidilone odoo amapoo ha egee tomolo eyo goo midi,’ deliso.

⁴ Esino goo midili odoo oso daga sobo hagee pidilei yo goomegele. Esino biame susuga sobo hagoso yimapoo sili sileeme ogoloso egeesee gooleeso, ‘A Godeebolo koo ebili osoloso a odoo koo gweli. ⁵ Esino a sobo hageeyo to dumeleso diya gowoo. Esiga yayo see mo moso mapoo sibili ee pagalame yo pidileiso,’ diso.”

⁶ Esiga Lodeeye egeesee takaso, “Goo medee koo midili odoo eyo goo hagee ogoloso goo goolee medee kibiya te. Bei, goo midili odoo hagoso daga sobo hagee pidilei gowoomeleso see hamamee yo pidiso. ⁷ Esiga Godeeye hesiga odoo oso biame sabolo gesi sabolo yimapoo hoowa mologa ogoloso diba tei pidileiso. Osoloso yayo diayo yimapoo taka to ee duloso nei tenelai koo dagili. ⁸ Esiga ayo taka, Godee o odoo oso yimapoo hoowa duloso goomoga sabolo diba pidiliso. Esino Odoo Holo ayo see wedi sibilei biame mapoo, mipoo hamapoo tei too goo ee molo agalaisomo?”

Pelisi odoo sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo sabolo

⁹ Odoo abo dieso nediliyo diba Godeeyo howo woola tekepo dolone, hee odoo abo tokenee deli odoo mapoo Yesuye wudu taka hageesee takaso, ¹⁰ “Odoo bakadio, Pelisi odoo sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo sabolo, Yu odoowo tei moso mapoo Godee mapoo takalame palaso.

¹¹ Osoloso Pelisi odoo oso toboloso obusomo tobululone dokodoo hageesee takaso, ‘Godee, a namapoo goomoga to taka. Bei, a odoo abo egeesinee. Bei, diba adaba bi teliso, osoloso goo tokenee teliso, osoloso diba adaba sobo sabolo gisa sabolo heli teliso. Osoloso a see tobu namapoo goomoga to taka. Bei, a tekisi molee misigeli odoo keeseenee. ¹² Bei, a sadee hedebe ee ma

kulodu biame bakadio nei nelega tei doloso badeliso. Osoloso ayo bi too biame mapoo mo bi 10 ee ma kulodu hedebe namapoo teneliso,' diso.

¹³ Esino tekisi molee misigeli odoosoo oso hamameedee hoogoo bia omaga toboloso o goo tokenee mapoo gooholone o su eyo nediliyo o budo mapoo kobuguloso oo goobodo buloso tobudulone Godee mapoo egeesee takaso, 'Godee, a tei medee diya tokenee odoosoo. Esiga nayo a sooloo dolone mo goo tokenee eyo nei na tenee,' diso.

¹⁴ Esiga ayo nimapoo taka, tekisi molee misigeli odoosoo hagoso o mosopoo wedi dulone, Godeeyo howo woola abaga tekepo odoosoo doloso diso. Esino Pelisi odoosoo mapoo goo hageesi mauwe meleeso. Esiga odoosoo agayo eyo nediliyo yo toowa daga, nei yo Godeeye pepooko dalaiso. Esino odoosoo agayo eyo nediliyo yo pepooko daga, nei Godeeye yo toowa dalaiso."

*Yesu sabolo holaiso sabolo
(Mat 19:13-15; Maka 10:13-16)*

¹⁵ Biame hedebeso odoosoo aboso holope Yesu mapoo ido sibadeeso, o deeso sigoloso pidilame. Esino o hamamee dili odoosoo oso goo egee ogoloso hamaga takaso. ¹⁶ Esemes Yesuye holaiso gilimadoloso, o hamamee dili odoosoo dimapoo egeesee takaso, "Holaiso amapoo sibilei soowa. Niyo na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi poga, diba Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso. ¹⁷ Ayo nimapoo taka, edebeeyo o goo holaiso masi amamo to mapoo mesimo sili, egeesi selega poogoloso, Godee mapoo mesilega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei mauwe."

*Bi bei odoosoo
(Mat 19:16-30; Maka 10:17-31)*

¹⁸ Wiligi odoosoo heeso sibileso Yesu mapoo egeesee takaso, "Eligili odoosoo tekepo, ayo ogoo goo toga kookaiyo badoboso gie badeli ka talaiyo?" diso.

¹⁹ Esemes Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, "Bei kasalame nayo a tekepo odoosoo dee ka takala? Tekepo odoosoo hee koo badoso. Esino hedebe Godeeno tekepo. ²⁰ Esiga Godeeyo tei magoo no olo gooleedoosoo: adaba kooka sobo na peedee hui, osoloso odoosoo na woolome, osoloso heli na te, osoloso odoosoo hee mapoo gamenee na gigidi, osoloso nama dio noowee dio oso taka to omapoo mesie."

²¹ Esemes odoosoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, "A holope pepooko maga simi tei magoo susuga hagee tobuloso tomo simiso," diso.

²² Esemes Yesuye o to duloso nei egeesee takaso, "No goo hedebe dooboo dagadi moloso. No dilesonee bi susuga odoosoo abo mapoo tenee, nei molee talame. Osoloso bi too eyo nei molee ee bi mauwe odoosoo mapoo pi. Nayo egeesee seega, Kei mi ma dokodoo bi tekepo nee hu sabolo mologa agalaiso. Esiga no a deedee sibe," diso.

²³ Odoosoo hagoso Yesuwo to duloso diya pupudasoo. Bei, yimapoo bi bei meleega. ²⁴ Esemes Yesuye yimapoo bolone egeesee takaso, "Bi bei odoosoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilei diya kalawa. ²⁵ Esiga dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadilei kalawa. Esino bi bei odoosoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa toowa."

²⁶ Esemes o hamamee dili odoosoo oso eligi goo hagee duloso egeesee takaso, "Esino kalawa egee odoosoo agayo gie badeli ka talaisomo?" diso.

²⁷ Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo eyo nediliyo o gie badeli pidilei tebile. Esino hedebe Godee yino teiba. Bei, yayo goo susuga ee moodoolai yimapoo kalawa mauwe,” diso.

²⁸ Esemé Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba ibada bi susuga poogoloso, no dodomo simiso,” diso.

²⁹⁻³⁰ Esemé Yesúye dimapoo nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo maga o moso sabolo, osoloso osobo sabolo, osoloso emei dio sabolo omolo sabolo, osoloso ama dio owee dio sabolo, osoloso owolo dio sabolo poogoloso siboga, yayo epedee hamapoo nei toowa talaiso. Osoloso hamamee yo kookaiyo badoboso gie badeli talaiso,” diso.

Yesúye see eyo talai goo ee taka
(Mat 20:17-19; Maka 10:32-34)

³¹ Osoloso see Yesúye o hamamee dili odoó 12 gilimadoloso peegoo gilimado dilesó dobolone dimapoo egeesee takaso, “Iba epei Yelusalem mi mapoo poloso. Esiga Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoó oso daga Odoó Holo mo goo hogugu susuga omapoo peledabalaiso. ³² Osoloso a Yu odoonee mapoo tenelaiso. Osoloso diayo a manalaiso, osoloso amapoo tokenee goo moodoolaiso, osoloso amapoo makawo pagalaiso. ³³ Osoloso a tiso dabalaiso, osoloso a wooloomalaiso. Esino a midoo ma kulodu tamoloso, biame bakadio hedebe di poogoloso see gie badeli tolosó hogobaleiso,” diso.

³⁴ Esino Yesu o hamamee dili odoó oso to hagee duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedele. Bei, goo eyo bei dimaga mada magooga.

Yesúye odoó howo neliga tekepo moodoo
(Mat 20:29-34; Maka 10:46-52)

³⁵ Yesu Yeliko mi koola mapoo sibumolome, odoó howo neliga oso Yesúye sibilei eli pee mapoo badolone molee howameleeso. ³⁶ Egeeseelone odoó mooloogoodoo susuga oso to boowoomo sibume duloso odoó abo mapoo woosano, ogoó goo oso peledaba beleso. ³⁷ Esemé odoó aboso yimapoo takolone egeesee takaso, “Yesu Nasalet odoó oso odoó abo sabolo ka diyadee,” diso.

³⁸ Yo to hagee duloso neligidi iso, “Yesu, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!” demeleeso.

³⁹ Esino odoó malalo diyadee oso yimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “No to mauwe badebee,” diso. Esino edebeeyo yimapoo egeesee takeme, yayo dia to mapoo dulega, to kitulugu sabolo neligidi egeesee takolone badebeiso, “Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!” demeleeso.

⁴⁰ Esemé Yesu o to duloso omapoo kookoo toboloso tobudulone, odoó abo dimapoo egeesee takaso, “Odoó egee hamapoo ido sibe,” diso. Osoloso odoó howo si olo Yesu mapoo ido sibilesó badoboome, Yesúye yimapoo egeesee takaso, ⁴¹ “No ayo namapoo ogoó goo moodoolai goomogodo?” diso.

Esemé howo neliga odoó oso nei yimapoo egeesee takaso, “Lodee, mo howo tekepo pe. A see agalai goomogo,” diso.

⁴² Esemé Yesúye yimapoo egeesee takaso, “Esiga no epedee nee howo see ege. Bei, no tei tooga, no see olo tekepo paso,” diso. ⁴³ Esemé haga booloogelega o howo bakadio see tekepo paso. Esemé yayo Yesubolo dulone

Godee mapoo goomoga poudoomo diso. Eseme goo peledaba hagee egei odoo susuga oso Godee mapoo goomoga poudoomo diyadeeso.

19

Sekiyes tekisi molee misigeli odoo

¹ Yesu Yeliko mi mapoo peledoboloso, see mi domo abaga dimeleeso. ² Mi omapoo tekisi molee misigeli wiligi odoo taba badebeiso, o hu Sekiyes. Osoloso yo bi bei odoo. ³ Yesu eli domo abaga dumolome, odoo susuga oso yo agalame diya mooloogoodooso. Sekiyes yo Yesu agalai goomogaso. Esino yo odoo diya deiyepoga, yayo Yesu agalai odoo mooloogoodoo oso yo gooloogooso. ⁴ Eseme Sekiyes yo Yesu agalame Yesu diayo sibatemelee eli su mapoo malalo saga hoguo dileso homo ma dokodoo peleso badebeiso.

⁵ Eseme Yesuye sibilesa egeino, Sekiyes yo homo ma dokodoo peleso badoboome ogoloso yimapoo egeese takaso, “Sekiyes, no saga miyomoo mei. A epei nobolo hodobo nee mosopoo dilei goomogo,” diso. ⁶ Eseme yo saga miyomoo meilesa, goomoga sabolo Yesu o mosopoo ido diso.

⁷ Osoloso odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya gowoolone egeese takaso, “Yesu tokenee teli odoowo mosopoo diso,” dee takaga meleeso.

⁸ Osoloso diba dileso Sekiyeseeyo moso mapoo dobolone Sekiyeseeye toboloso egeese takaso, “Lodee, a epei goo hageesi moodoolaiso: Ayo mo bi abo hodio ee bi mauwe odoo mapoo pileiso. Osoloso adaba molee ayo gamenee taka maga ayo hedebe too eyo nei see mawo dimapoo nei toowa bakadio bakadio di egeesi dimapoo tenelaiso,” diso.

⁹ Eseme Yesuye Sekiyeseeyo to duloso yimapoo egeese takaso, “Epei moso hageeyo kulodu debeli odoo mapoo gie badeli goo olo tosimiso. Bei, Sekiyes hagee nosee Eibalahameeyo amawe. ¹⁰ Bei, Odoos Holo ayo simi hagee tei tele poogoo odoo peegoo osugoba ee esiameloso ogoloso diba gilimadoloso dimapoo gie badeli tenelame ka simi,” diso.

Wiligi odoo oso o tou teli odoo mapoo molee tenee (Mat 25:14-30)

¹¹ Edebeeyo Yesuwo to hagee dulone dobolone egeesee goolone debeiso, “Yesu Yelusalem koola mapoo sibilesa badoso. Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo onosee koola tooboo malaiso,” dimeleeso. Egeesee gooloogamelee ogoloso, Yesuye wudu taka hagee takaso, ¹²⁻¹³ “Osoloso wiligi odoo hee mi eli sage mapoo gibadeli hu tala dilame badolone, o tou teli odoo ¹⁰ gilimadoloso dimapoo molee ko mina* deli hedebe tenee, hedebe tenee diso. Esiga yayo dimapoo egeese takaso, ‘Niyo ayo see wedi sibilei ee bolone molee see toowa palame, biyo moso togoloso bei mooloogee,’ diso.

¹⁴ Osoloso yo dime, o mosobia oso yo diya gowoolone, yima hamamee odoo abo diye diso, yayo diba gibadalai goo maga diayo gowe goo ee takalame.

¹⁵ Esino odoo egee gibadeli hu toowa toloso see wedi simiso. Yo see wedi sibilesa odoo molee yayo pi ee gilimadooso, molee toowa mala beleso agalame.

19:7: Luka 15:2 **19:8:** Exo 22:1; Num 5:6-7 **19:9:** Diye 16:31; Luka 13:16 **19:10:** Luka 15:4-5; Yon 3:17; 1Tim 1:15 * **19:12-13:** Molee ko mina deli hagee molee toowa. Esiga tou teli odoo oso tou tomo dimeleso biame 100 tugodoga, eyo nei molee ko mina deli hedebe teliso.

¹⁶ Osoloso daga odoo heeso malalo sibilesa egeesee takaso, 'Nayo molee amapoo tenemeni oso biyo moso togoloso bei mooloogoloso see molee ko mina deli abo 10 egeesi tooso,' diso.

¹⁷ Esem e gibadeli odoo oso yimapoo goomogolone egeesee takaso, 'No tou medee tekepo todoo. Esiga nayo goo pepooko hagee medee bameleega, see nayo mi 10 wiligi doloso bolone badalaiso,' diso.

¹⁸ Esem see omapoo badeli tou teli odoo hee oso sibilesa egeesee takaso, 'Nayo molee amapoo tenemeni oso biyo moso togoloso bei mooloogoloso see molee ko mina deli abo dee tiadoo egeesi tooso,' diso.

¹⁹ Esem gibadeli odoo oso yimapoo egeesee takaso, 'Nayo mi dee tiadoo wiligi doloso bolone badalaiso,' diso.

²⁰ Osoloso see tou teli odoo hamameedee oso sibilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoo, nee molee hagoso. Nayo amapoo teneme, todilesa dugosa tiadoloso mada magooso. ²¹ Bei, no diya kitulugu odoo. Esiga a nobolo diya ebiaso. Osoloso nayo kitulugu maga odoo aboso bi ma ee teliso. Osoloso odoo aboso nei segei nayo gebiseliso,' diso.

²² Esem o wiligi odoo taba oso yimapoo egeesee takaso, 'No tou tokenee teli odoo. Esiga no to egeesee taka goo omaga, ayo nee goo midileiso. Bei, nayo takolone a diya kitulugu odoo diso. Osoloso nayo amapoo takolone ayo kitulugu maga odoo aboso bi ma ee teliso diso. Osoloso odoo aboso nei segei nayo wulo gebiseliso. ²³ Egeesi ma kulodu bei kasi maga molee toowa palame molee gibadeli odoowo mosopoo magelega ka poogoowo, ayo see wedi sibilesa molee toowa poloso mologa ka talai?' diso.

²⁴ Yo egeesee badolone odoo koola omapoo tebidi mapoo egeesee takaso, 'Niba yimapoo molee ko mina deli egee molo tolosa see molee ko mina deli 10 too odoo mapoo tenee,' diso.

²⁵ Esem diayo yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odoo, no ege, yo molee ko mina deli 10 olo tolosa badoso,' diso.

²⁶ Esino wiligi odoo oso dimapoo egeesee takaso, 'Ayo nimapoo taka, odoo agayo dimapoo bi tenee ee medee gihadoga, dimapoo see bei tenelaiso. Esino odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee gibadelega poogooga, dimapoo bi pepusa abo egee molo tolosa peegoo todileiso. ²⁷ Osoloso odoo agayo ayo diba gibadalame seme amapoo gowe, diba hamapoo iyado sibilesa mo howo woola piligi,' diso."

Yesuye Yelusalem mi mapoo wiligi odoo masi toboloso gadi

(Mat 21:1-11; Maka 11:1-11; Yon 12:12-19)

²⁸ Yesuye to taka hagee koodobulosa see Yelusalem mapoo dimeleeso.

²⁹ Yo Olipi mubi kuli mapoo mosodei bakadio, Betapage osoloso Betani koola mapoo peledabaso. Osoloso o hamamee dili odoo bakadio diye dolone dimapoo egeesee takaso, ³⁰ "Mosodei koogee mapoo dilesa omapoo ogoga, be hu gie kauwa donki edebeeyo wagi ma dokodoo bulosa dilega poogoo ee, o mu mapoo ebigiso bagagoloso, omou mapoo bagagoo moloso. Esiga be ee niyo ebigi pidi poogoloso, hapoo hado sibe. ³¹ Egeeseega odoo heeso sibilesa nimapoo takolone, 'Bei kasalame be hu donki ebigei ka pidibagala', dee takooga, niyo yimapoo to nei egeesee takee, 'Lodeeye be hagee talai goomogona,' dee takee," diso.

³² Esem o hamamee dili odoo oso Yesuye taka to ee dulosa mi omapoo diyadeeso. Diba dilesa egeino, goo susuga Yesuye taka to sabolo tobulosa

molome egeiso. ³³ Esemé diba donki be hu ee ebígi pidimeleeno, be eyo amameeye dimapoo egeesee takaso, “Niba kasalame be ebígi ka pidibagala?” diso.

³⁴ Esemé nei diayo dimapoo egeesee takaso, “Lodeeye be hagee talai goomogona,” diso.

³⁵ Esemé diayo donki be ee Yesu mapoo hado simiso. Osoloso dibada kekeisili dugo tigadoloso donki be eyo wagi ma dokodoo maloso, Yesu dee mapoo toloso dokodoo bediso. ³⁶ Yo be ma dokodoo buloso dumolome, odoosuga oso dibada kekeisu dugo susuga tigadoloso yayo dilei eli mapoo poomo diso.

³⁷ Osoloso Yesuye Olipi mubi ma dokodooga Yelusalem mapoo moulome, o hamamee dedeli odoosuga oso yayo goo opusomo di moodoomo silee goo maga Godee mapoo goomoga neligidi poudomo mousou.

³⁸ Egeeseelone diayo egeesee takaga meleeso, “Wiligi odoosuga ee Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo o hu dokodoo poude!

Osoloso Kei mi ma dokodoo mesie goo oso mele dee!
Osoloso Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomoga poude!” dee takolone debeiso.

³⁹ Esino mooloogoodoo toowa ee ma kulodu Pelisi odoosuga abo omapoo debeiso. Diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoosuga, no nee hamamee dedeli odoosuga diba to koodobilame dimapoo to kitulugu sabolo takee,” diso.

⁴⁰ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, odoosuga hagee bia oso to mauwe duga, nei yo susuga hagososuga to neligidi kesalaiso,” diso.

Yesuye Yelusalem mi ogoloso pisa

⁴¹ Yesu Yelusalem koola mapoo dulone, Yelusalem mi ee malalo molo ogoloso pusulone egeesee takaso, ⁴² “Yelusalem odoosuga, niba kaseeyo? A diya goomogo, epedee niyo mesie goo toloso sibilei goo ono diya gooleedalame. Esino niba goo hagee medee ogoloso koo gooleedo. Bei, mesie goo ee nimaga mada magoo moloso. ⁴³ Esiga nimapoo ha teli odoosuga oso nee mi beele peesuga sulo doholoso mi kukaloso omaga peleso mi edebeeyo bia ee ma kulodu gadilei biame oso nimapoo sibileiso. ⁴⁴ Osoloso diayo nibada moso guobuguloso odoosuga piligileiso. Osoloso nibada mi guobugu ee ma kulodu yo heeso yo hee ma tobudoo molo agalaimo. Esiga goo hageesi oso nimapoo peledabalaiso. Bei, Godeeye niba pidilame simi ee niyo medee ogoloso koo gooleedo.”

Yesuye Yu odoowosuga tei moso mapoo pala (Mat 21:12-17; Maka 11:15-19; Yon 2:13-22)

⁴⁵ Yesu Yelusalem mi mapoo gadileso Yu odoowosuga tei moso mapoo palaso. Yo moso ee ma kulodu gapeleso tobudulone egeino, odoosuga oso bi odoosuga abo mapoo tenelo nei ka to domolome egeiso. Esemé yayo bi eyo ama dio susuga moso ee ma kuloduga peegoo hasisuga bugulone egeesee takomo sileeso, ⁴⁶ “Niba goolee, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takosoo, ‘Mo tei moso ee howo gisili moso oso,’ diso. Esino niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoosuga oso mada debeli moso paso,” diso.

⁴⁷ Yesu Yelusalem mi mapoo dileso badolone biame susuga Yu odoowosuga tei moso ma gapeleso odoosuga mapoo Godeeyo to eligimeleso. Esemé

tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odo sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiamo silesibiso. ⁴⁸ Esino diba Yesu wooloomalai eli egele. Bei, odo susuga oso Yesuye eligi goo ee hoduo dileso diya goomoga sabolo duliso.

20

*Yesuye kitulugu maga woosa
(Mat 21:23-27; Maka 11:27-33)*

¹ Biame hee mapoo Yesu Yu odoowo tei moso mapoo peleso odo susuga mapoo Godeeyo to eligimolome, tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odo sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odo oso Yesu mapoo sibilesio egeesee takaso, ² “No ogoso kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala? Odo agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?” diso.

³ Esem Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Ayo woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Esiga niyo amapoo takee, ⁴ Odo howo olugumo silame Yonee mapoo kitulugu odo agayo ka teneeyo? Godeeye teneeyo, o, edebeeyo teneeyo?” diso.

⁵ Esem diayo to hagee duloso, dieso nediliyo dima kulodu to moulone egeesee takaso, “Iyo kasee takalaiyo? Iyo Godee maga simi dee takooga, yayo imapoo egeesee takalaiso, ‘Bei kasi maga niyo Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?’ dee takalaiso. ⁶ Osoloso iyo see yayo kitulugu ee edebeeyo teneedoo, dee takooga, see odo susuga oso imapoo komonolone iba wooloomalame yoso enigileiso. Bei, odo susuga oso Yonee yo tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoodoo, dee gweliso,” diso.

⁷ Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeye kitulugu too eyo bei, iba gooleedele,” diso.

⁸ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Esiga ayo kitulugu tomo hagee sulo goo ee nimapoo takalaime,” diso.

*Tou tokenee gibadeli odo eyo goo maga wudu taka
(Mat 21:33-46; Maka 12:1-12)*

⁹ Osoloso Yesuye see wudu taka hamaga odo mapoo egeesee takaso, “Biame heeso odo hee o homolee ma kulodu geleipi howo segeiso. Yo geleipi howo sogoloso eyo nei odo abo maga nei tamalame dimapoo bameleeye doloso, yo mi hee eli sage mapoo badalame diso. ¹⁰ Yo omapoo dileso badoboome, homokokoso bi moodoolai biame oso simiso. Osoloso yayo o tou teli odo hee mapoo o homolee mapoo dileso homokoko abo diayo goolooga ee tala dileso tosibeye diso. Esino omapoo dileso peledoboome, homolee gibadeli odo oso yo woomele poogoloso bi mauwe see wedi di diso. ¹¹ Egeesee ogoloso amameeye tou teli odo hee diye diso. Esino gibadeli odo oso odo hagee sabolo woolone yimapoo ebili goo teneloso bi mauwe see wedi diye diso. ¹² Esem amameeye see tobu o tou teli odo hee diye diso. Esino yinosee gibadeli odo oso woomele poogoloso peegoo habuguso.

¹³ Egeesee see ogoloso amameeye eyo egeesee gooleeso, ‘Ayo ogoo goo moodoolaiyo? A see mo holo ayo gooma diye dalaiso. Egeesee seega diayo o to mapoo mesilei malaiso,’ diso.

¹⁴ Esino homolee gibadeli odo oso homolee eyo amayo owoloye simi ogoloso dieso nediliyo egeesee takaga meleeso, ‘Holo hagoso ama toga, amamo bi gilibo susuga ee yayo talaiso. Esiga yo wooloomaloso homolee

hagee iyo tomo,' dee takaga meleeso. ¹⁵ Egeeseelone diayo holo egee homolee peegoo ido dileso wooloomaso.”

Yesuye to hagee taka koodobuloso badolone o to dulone debei odo mapoo egeesee takaso, “Homolee eyo amameeye homolee gibadeli odo mapoo ogooo goo moodoolaiyo? ¹⁶ Yo sibilesio diba piliguloso see odo dia toloso o homolee gidebeeye dalaiso,” diso.

Eseme odo susaga Yesuwo to dulone debei oso egeesee takaso, “Goo hageesi oso peledabalai tekeponee,” dee takaga meleeso.

¹⁷ Esino Yesuye dimapoo bolone egeesee takaso, “Esino bei kasalame Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee ka takoosomo?

‘Moso tegeli odooso omou gowoolone togobugu oso see moso omu domo pupodoo ka moloso.’

¹⁸ Esiga odo agayo omou omapoo takodee buguloso homodobuuga, yo dala toowa talaiso. Osoloso omou oso odo hee bulugu magooga, odo ee ebidi bigileiso,” diso.

¹⁹ Eseme tei eligili odo sabolo osoloso tei moso wiligi odo tebisa sabolo oso Yesuye wudu taka hagee gooleedoloso takolone, “Ibada goo ee takoo,” doloso, yo omapoo talame eli esiaso. Esino diba odo mooloogoodoo toowa ogoloso Yesu talai ebigaso.

Sisa mapoo tekisi molee tenelai goo

(Mat 22:15-22; Maka 12:13-17)

²⁰ Egeesi ma kulodu tei eligili odo sabolo, osoloso tei moso wiligi odo tebisa sabolo oso Yesu wooloomalame eli esilone, diayo eli kweli odo abo diye dolone egeesee takaso, “Niba dileso gamenee odo tekepo masi silesibulone, yimapoo woosali to oso woosamo silesibe. Egeesi ma kulodu Yesuye nei to tokenee kasee takooga, iyo yo toloso gamalee wiligi odo mapoo tenelaiya,” diso. ²¹ Eseme diayo Yesu mapoo dileso to hodolone egeesee takaso, “Eligili odo, iba gooleedooso, nayo eligi ma kulodu no hedebe tekepo goo ono eligili. Osoloso no odo su mapoo koo egeli. Esino no tei Godeeyo goo ono ka eligimo sili. ²² Esiga Loum gamalee wiligi odo Sisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowa, o, tokeneeyo?” diso.

²³ Esino diayo Yesu yimapoo gamenee takalame si gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, ²⁴ “Amapoo molee ko hee eligi,” diso. Osoloso yayo molee ko toloso tobudulone egeesee takaso, “Molee hamapoo agamo mudu sabolo osoloso agamo hu sabolo mololo?” diso.

²⁵ Eseme diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Sisayo mudu sabolo, osoloso o hu sabolo oso ka molo,” diso.

Eseme Yesuye tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Niba Sisayo bi ee Sisa mapoo tenee, osoloso Godeeyo bi ee Godee mapoo tenee,” diso.

²⁶ Eseme diayo Yesuye to nei tekepo taka duloso diya howoogadolone to abo takele poogooso. Egeesi ma kulodu Yesuye odo howo woola to tokenee takelega poogoome, diayo yo talai eli egele poogooso.

Ta maga see hogabili eyo goo maga Yesu mapoo woosa

(Mat 22:23-33; Maka 12:18-27)

²⁷ Osoloso Sedisi odo aboso Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odo hagee biaso takolone odo wedia see hogogabileime deliso. Eseme diayo sibilesio Yesu mapoo egeesee takaso, ²⁸ “Eligili odo, Moseseeye imapoo kokodo takolone egeesee hoguguso, ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega

toga, see omoloye emei ta eyo osobo bau huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,' diso. ²⁹ Esiga odoo heeso giso holo 7 soomagooso. Osoloso daga emeiye sobo huso. Osoloso yo holo soomagelega taso. ³⁰ Osoloso omoloye emei ta eyo osobo bau huso. Esino holo soomagelega taso. ³¹ Osoloso omolo hee domo oso bau see huloso, holo soomagelega taso. Egeesee semelee osee omolo dio 7 susuga holo soolooga magelega wediaso. ³² Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. ³³ Esiga odoo wedia maga see hogogadilei biame mapoo sobo egee tei odoo agamo osobo dalaisomo? Bei, giso 7 oso sobo hedebe hagee huso," diso.

³⁴ Esino Yesuye to nei dimapoo egeesee takaso, "Epedee hagee do biame omapoo gisoso sobo huya, osoloso soboso giso obuo dolone ka doso. ³⁵ Esino Godeeye hesiga odoo oso wedia maga hogabuloso dogo, diba see giso sabolo sobo sabolo huleime. ³⁶ Bei, diba Godeeyo momaiye masi dobolone see wedileime. Osoloso diba Godeeyo owolo dio doloso dabalaiso. Bei, diba wedia maga hogogadi goo oso ka eligiso. ³⁷ Esiga Moseseeye daga hoogoo edebeeyo wedia maga hogogabilei goo ee o booka mapoo hoguguso. Bei, yayo homo du douso namolome, ogoloso goo ee hogugulone egeesee takaso, 'Lodee yo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob dibada Godeeso,' diso. ³⁸ Esiga Godee hagee wedia odoo dia Godeenee. Haye, odoo gie egee do dia Godee. Bei, Godeeyo howo woola odoo susuga gie doso."

³⁹ Esemte tei eligili odoo abo oso Yesu mapoo nei egeesee takaso, "Eligili odoo, nayo egee takoo tekepo," diso. ⁴⁰ Esemte ee ma kulodu odoo susuga oso see Yesu mapoo woosalai ebiaso.

Keliso agamo owolowo?
(Mat 22:41-46; Maka 12:35-37)

⁴¹ Osoloso Yesuye see odoo susuga mapoo woosali to hagee takaso, "Bei kasi maga odoo aboso takolone Keliso ee Deibidiyo amawe dee ka takeliyo?"

⁴² Esino Deibidi eyo Sam booka ma kulodu egeesee takaso,

'Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

⁴³ Esiga nayo badolone namapoo ha teli odoo ee ayo dagadileiso.'

⁴⁴ Esiga Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esino kasi maga Keliso ee Deibidiyo amawe dee ka takalaiyo?" diso.

Yesuye tei eligili odoo eyo goo taka
(Mat 23:1-36; Maka 12:38-40)

⁴⁵ Odoo susuga oso to dulone osee doboome, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁶ "Niba obeeyamo! Niyo tei eligili odoo mapoo medee ege. Diba dugo medee tekepo megigaloso silesibiliso, osoloso bi neiso teli mi mapoo debeli odoo oso diba ogoloso gauwuloso emegei di to takooga ee dulei onosee diya goomegeliso. Osoloso diba howo gisili moso ma kulodu wiligi odoo taba eyo debi mapoo bulumulame, osoloso wo toowa nolone odoo hu toowa too oso bili mapoo bulumulame goomegeliso.

⁴⁷ Esino diayo sobo bauwe e bilame gamenee takoloso, dia moso sabolo bi sabolo diayo toloso omapoo dobolone, dia goo gagaloso Godee mapoo taka diya sageliso, odoo aboso diba tekepo odoo dee goolame. Esiga goo egeesi maga diba nei dala toowa talaiso."

21

Sobo baso emegei di bi tenee
(Maka 12:41-44)

¹ Yesu tei moso mapoo osee badolone egeino, bi bei odoososo emegei di molee tooseli ki bi oso moodoo mapoo soomolome egeiso. ² Osoloso biame omapoo sobo bau bi mauwe oso molee ko ta bakadio tosilileso toosooome egeiso. ³ Esemee Yesuye goo hagee ogoloso egeese takaso, “Ayo nimapoo taka, sobo bau bi mauwe hagoso tenee oso bi bei odoososo tenee ee dagadiso. ⁴ Bei, bi bei odoososo dia molee toowa osee molome molee su pepooko teneeso. Esino sobo bau bi mauwe hagee yimapoo molee ko esiesibo meleeno teneeso. Esiga yo wo talai molee olo mauwe,” diso.

Yesuye tei moso guobigilei goo sabolo osoloso mi hoo poogoo mapoo gooso peledabalai goo ee taka
(Mat 24:1-14; Maka 13:1-13)

⁵ Biame omapoo odoososo aboso tei moso yo tekeposo tegei sabolo osoloso odoososo susuga oso Godee mapoo tenee bi tei moso ma kulodu ma molome ogoloso tekepo dee takaga meleeso. Esino Yesuye diayo takaga melee to ee duloso dimapoo egeese takaso, ⁶ “Niyo epedee moso sabolo osoloso bi sabolo ogoloso tekepo dee takemeni, ee hamamee guobigileiso. Egeesi ma kulodu yo heeso hee ma tobudoo malaime. Esino moso guobuguga, yo susuga oso mi mapoo misigeduboloso molo agalaiso,” diso.

⁷ Esemee odoososo yimapoo egeese takaso, “Eligili odoososo, goo hagee kopolone ka peledabalaiyo?” Osoloso goo hagoso peledabalame mologa, ogoososo imapoo ka eligileiyo?” diso.

⁸ Esino Yesuye see dimapoo egeese takaso, “Niba obeeyamo! Odoososo heeso niba tei goo maga see peegoo gilimado diyaga. Bei, odoososo aboso sibiles gamenee takolone ayo diba diye di, dee takolone dieso nediliyo diba Kelisoso dalaiso. Egeeseelone diayo takolone Godeeyo biame olo simiso dee takooga, dia to duloso omapoo tei na te. ⁹ Esiga ha too goo sabolo osoloso galali goo sabolo oso peledoboomo duga, duloso niba haga na ebi. Bei, goo hageesi oso malalo peledabalaiso. Esino ee ma kulodu biame hamameedee saga sibileime.”

¹⁰ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeese takaso, “Mi toowa heeso mi toowa hee mapoo ha talaiso. ¹¹ Osoloso biame omapoo mi abo mapoo mibia toowa sibileiso, osoloso hodia goo sibileiso. Osoloso paiye opusomo opusomo di oso mi abo mapoo sibileiso. Egeese semelee mapoo goo opusomo di oso kei ma dokodoo peledaba ogoloso odoososo susuga oso diya ebigileiso.

¹² Esino goo hagoso epedee peledabelega mologa, niyo mo goo maga dala toowa talaiso. Egeesi ma kulodu odoososo susuga oso nibada goo midilame dibada howo gisili moso mapoo ido polo dolone dabalaiso. Osoloso diayo niba neliga moso mapoo huyaso dolone dabalaiso. Osoloso see diayo mo goo maga niba gamalee wiligi odoososo toowa tebisa mapoo gilimado peleso nibada goo midileiso. ¹³ Esino domo egee niyo mo goo ee dimapoo yilige bigilei biame tekepo ogoso. ¹⁴ Esiga niba goo medee goolee. Bei, odoososo susuga oso niba goo midilei mapoo ido duga, niyo to takalai goo mapoo haga na koude. ¹⁵ Bei, domo omapoo ayo nimapoo goo goolee tekepo sabolo osoloso to tekepo takalai goo sabolo tenelaiso, nimapoo goweli odoososo nibada to ee duloso to nei takelega pagalame. ¹⁶ Osoloso biame

omapoo nibada ama dio sabolo, osoloso noowee dio sabolo, osoloso nemei dio sabolo, osoloso nomolo dio sabolo, osoloso nee soosoo sabolo, osoloso nemegei odoo sabolo oso nimapoo dala teneli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo nima kulodu odoo abo piligileiso. ¹⁷ Esiga odoo susuga oso mo goo maga nimapoo heiga toowa malaiso. ¹⁸ Esino goo hagoso niba Godee maga pileime. ¹⁹ Esiga medee kibiya debee. Niba kibiya dogo, gie badeli talaiso.”

*Yesuye Yelusalem mi oso tokenee palai goo ee taka
(Mat 24:15-21; Maka 13:14-19)*

²⁰ “Esiga niba Yelusalem mi ee ha teli odoo oso moso silodoboloso tebisamelee ogoga, Yelusalem mi ee olo tokenee palame ka seeso doloso ogoloso niba gooleedalaiso. ²¹ Egeeseega biame omapoo Yudiya mi mapoo debeli niba mubi dokodoo kukulo pele. Osoloso edebeeyo biame omapoo Yelusalem mi ma kulodu osee dogo, diba onosee saga kukulo di. Osoloso odoo agayo biame omapoo Yelusalem mi peegoo dogo, diba mi ee ma kulodu na gadi. ²² Bei, biame omapoo Godeeyo to booka mapoo hogugu goo sabolo tobulone, nei dala tenelame ka selai. ²³ Osoloso biame omapoo sobo koowasi sabolo osoloso holope too nedili sobo oso dala toowa agalaiso. Bei, biame omapoo Godeeyo kamana goo oso siboga, goohele toowa sabolo osoloso dala toowa sabolo mi hamapoo sibileiso. ²⁴ Ee ma kulodu odoo abo ee ha teli odoo oso kaiyaso piligileiso. Osoloso odoo abo ee tiso tegisaloso tou nei mauwe talame mi abo mapoo iyado du dolone dabalaiso. Osoloso biame omapoo Yelusalem ee Yu odoonee oso gagalabuguloso homoso abalaiso. Diba osee tebisa mologa, diayo goo egeesee semelee oso hoo pagalai Godeeye biame ee tenelaiso.”

*Odoo Holo oso sibilei goo
(Mat 24:29-35; Maka 13:24-31)*

²⁵ “Esiga goo opusomo di oso osoko mapoo, osoloso a mapoo, osoloso giwo mapoo peledabalaiso. Osoloso mi toowa hamapoo abei maga howo ki toowa oso goowa duleiso. Egeeseega odoo susuga oso dimapoo ogoo goo oso peledaba beleso obulone goo tiadalaiso. ²⁶ Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo ee Godeeye halabigileiso. Egeeseega odoo susuga oso dimapoo ogoo goo oso peledaba beleso obugulone hoowama dalaiso. ²⁷ Esiga biame omapoo Odoo Holo ayo kitulugu sabolo osoloso ayo toowa doloso badeli goo omaga mo gadeebugy sabolo osoloso kolobo sabolo siboga agalaiso. ²⁸ Esiga niba goo susuga hagoso bei mooloogoo ogoga, ebilega toboloso bolone ka debee. Bei, Godeeye niba gilimado dilei biame ee koola toobooso.”

*Sogai maga wudu taka
(Mat 24:32-35; Maka 13:28-31)*

²⁹ Yesuye see goo hamapoo wudu taka hamaga egeesee takaso, “Niba sogai ogoloso homo abo mapoo egee. ³⁰ Sogai du pisigaga ogoloso, wau biame koola tooboo doloso gooleedeliso. ³¹ Esiga hagonosee egeesi masi moloso. Niba goo ayo taka hagoso peledaba ogoga, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei koola tooboo doloso gooleedalaiso.

³² Ayo nimapoo taka, odoo biame omapoo dabalai ee osee dogo, goo susuga hagoso peledabalaiso. ³³ Esiga kei sabolo osoloso mi toowa sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to ee mauwe pagalaime.”

Niso nediliyo medee be

³⁴ “Esiga niba niso nediliyo medee be. Osoloso niba wo sabolo howo sabolo nolone dobolone mi toowa eyo goo mapoo haga na goolee. Bei, ti gama mapoo beso gaduga, tiso be egee bagagooga egee dio du egeesi masi ayo sibilei biame oso nimapoo dio di egeesi masi tenelai malaiso. ³⁵ Bei, biame ogooso odoo susuga mi toowa hamapoo egee do mapoo sibileiso. ³⁶ Esiga niba niso nediliyo medee bolone Godee mapoo takolone ka debee, niba biame oso peledabalai ee ma kuloduga kitulugu sabolo peegoo ka gadilame. Osoloso Odoo Holo mo mudugiyopoo kitulugu sabolo dabalame.”

³⁷ Yesu biame susuga Yu odoowo tei moso mapoo peleso odoo susuga mapoo Godeeyo to eligimeleso koodobuloso, see tilame gesi Olipi mubi mapoo polo demeleeso. ³⁸ Esem e odoo susuga oso Yesuye eligi goo ee dulame gesikolodee tei moso mapoo sibileso mooloogoo deliso.

22

Yudaseeye Yesu wiligi odoo tebisa mapoo tiasalame to magoo

(Mat 26:14-16; Maka 14:10-11)

¹ Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nalai biame ee koola tabaso. Wo nali hagee Yu odooso takolone Godeeye gababia wo nali deliso. ² Biame omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso odoo mooloogoodoo toowa ogoloso obugulone, mada Yesu wooloomalame eli esiaso. ³ Biame omapoo Saitenso Yudas-Iskaliyot eyo kulodu gapalaso. Yudas hagee Yesuwo hamamee dili odoo 12 ma kulodu odoo hee yoso. ⁴ Esiga Yudaseeye tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei moso pee mapoo gidebeli dia wiligi odoo tebisa mapoo dileso, yayo Yesu toloso dimapoo tenelame dibolo to mouso. ⁵ Esem e diayo goo hagee duloso tekepo doloso goomogolone Yudas mapoo molee tenelame takaso. ⁶ Esem e Yudaseeye yibolosee goo hamapoo tekepo dolone mada Yesu toloso dimapoo tenelame eli esiaso.

Godeeye gababia wo nalame mopoodoo doo

(Mat 26:17-25; Maka 14:12-21; Yon 13:21-30)

⁷ Isipi mi maga peegoo di gooleebugu wo ne bei mooloogoo biame mapoo, Yu odooso Godeeye gababia wo nalame, sipi be hu weliso. ⁸ Esem e Yesuye see Pita dio Yonee dio mapoo egeesee takaso, “Niba dileso iyo gababia wo nalai ee mopoodoo dalame di,” diso.

⁹ Esem e diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iyo kamapoo dileso wo nalai ee ka mopoodoo dalaiyo?” diso.

¹⁰⁻¹¹ Esem e Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niba Yelusalem mapoo gadi. Niba omapoo gadileso ogoga, odoo hee howo keedoloso dumologa tugodalaiso. Niba yo tugodoloso yo deede di. Niba yayo dileso moso kulodu gaduga omapoo dobolone, mosowo ama mapoo egeesee takee, ‘Eligili odoo oso o hamamee dili odoo sabolo Godeeye gababia wo nalai debi ee kasomo?’ dee takee. ¹² Egeeseega yayo moso dokohodoo debi pooba toowa nimapoo eligileiso. Egeeseega niba iyo Godeeye gababia wo nalai omapoo ka mopoodoo de,” diso.

¹³ Esem e Pita dio Yonee dio to hagee duloso dileso egeino, goo susuga ee Yesuye taka goo sabolo tobuloso molome egeiso. Esem e diba gababia wo nalame omapoo mopoodoo dooso.

Lodee gooleebugu wo ne

(Mat 26:26-29; Maka 14:22-25; 1Kol 11:23-25)

¹⁴ Esemе diayo wo nalai biame ee sibume, Yesuye o hamamee dili odoо sabolo wo nalame bulumaso. ¹⁵ Yesu badolone o hamamee dili odoо mapoo egeesee takaso, “A goomoga toowa sabolo badebeiso, ayo dala ma kulodu gadilega badolone, ayo nibolo Godeeye gababia wo nalai. ¹⁶ Bei, ayo nimapoo taka, ayo Godeeye gababia wo nali hagee hamamee see saga nalaimе. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mi oso sibulone wo nali hageeyo goo bei woola yilige buguga, ayo wo nali hagee see nalaiso,” diso.

¹⁷ Esemе Yesuye kapu wain i keesoo tolosо Godee mapoo goomoga takolosо koodobulosо dimapoo tenelone egeesee takaso, “Niba kapu wain i keesoo tolosо odoо heeso naloso koodobuuga see odoо hee mapoo ka tenee domo di. ¹⁸ Bei, ayo nimapoo taka, a epedee wain i naloso hamamee see wain i saga nalaimе. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mi oso siboga, ayo see wain i ee nalaiso,” diso.

¹⁹ Yesu see wo tolosо Godee mapoo goomoga takolosо wo popeiso. Osolosо o hamamee dili odoо mapoo pulone egeesee takaso, “Hagee mo suso, niba halo ka teneeso. Esiga niba a goolee sabolo dobolone wo hagee nolone ka debee,” diso.

²⁰ Diba wo naloso koodobulosо Yesu see kapu wain i keesoo tolosо Godee mapoo goomoga takaso. Osolosо o hamamee dili odoо mapoo tenelone egeesee takaso, “Kapu wain i keesoo hagee Godeeye mo sawo maga to kitulugu magoo dia hagosо. Mo sawo hagosо niba halo ka sologo buguso.

²¹ Esino niba ege. A ha teli odoо mapoo tiasalai odoо ee mooloogoodoo hageeyo kulodu abolo badolone wo namolosо. ²² Esiga Godeeye to magoo ee dodolone Odoо Holo a talaiso. Esino Odoо Holo a ha teli odoо mapoo tiaseli odoо yo, ye-ee! Bei, odoо yo dala talaiso.” ²³ Esemе o hamamee dili oso to hagee duloso dieso nediliyo dima kulodu egeesee takaga meleeso, “Agayo ima kulodu goo hageesi ka moodolaiyo?” diso.

Toowa doloso badalai goo maga wegiga

²⁴ Esemе Yesu o hamamee dili odoо oso dieso nediliyo dima kulodu odoо agayo toowa ka badosomo doloso wegigasо. ²⁵ Osolosо Yesuye goo hagee ogolosо dimapoo egeesee takaso, “Yu odoonee dia wiligi odoо tebisa oso dima hemi debeli odoо ee diayo diya kitulugu sabolo gidebeliso. Esino diba dieso nediliyo odoо susuga mapoo takolone diba odoо susuga eyo odoо deliso. ²⁶ Esino niba nima kulodu egeesee selai tekeponee. Esiga nima kulodu odoо agayo toowa ka badosomo? Yo daga malalo eyo nediliyo pepooko doloso badebee. Osolosо nima kulodu odoо agayo gibadeli odoо masi ka badosomo? Yo tou teli odoо masi mesie sabolo tou tolone ka badebee. ²⁷ Niba medee goolee, wo nalame badeli odoо sabolo wo pili odoо sabolo dima kulodu, odoо agayo toowa doloso ka badosomo? Odoо ee badolone wo nalame badeli oso toowa doloso ka badoso. Esino nima kulodu a wo pili odoо masi badoso. ²⁸ Niba ayo hegi goo ee ma kulodu sileeme, a koo poogoo dili. ²⁹ Esiga mo Mameeye o odoо gibadalame kitulugu amapoo tenee egeesi ayo nimapoo tenelaiso. ³⁰ Esiga ayo wiligi doloso badeli mi oso siboga, ee ma kulodu niba abolo hodobo dobolone wo nalaiso. Osolosо niyo wiligi odoо oso debeli debi mapoo dobolone Isalael odoowo bala 12 ee gidobolone dia goo ee midileiso,” diso.

*Pitaye Yesu boobado bigilei goo ee Yesuye taka
(Mat 26:31-35; Maka 14:27-31; Yon 13:36-38)*

³¹ Yesu badolone Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Saimon, Saitenso niba tei kibiya beleso kukulo agalame Godee mapoo woosome, Godeeye yimapoo kitulugu olo teneeso, yayo egeesee moodoolame. ³² Esino ayo no halo Godee mapoo dokodoo olo takaso, nayo tei too peegeeyaga. Osoloso nayo amapoo see wedi simi biame mapoo, mo hamamee dili odoo hagee bia oso tei too ma kulodu kibiya dabalame nayo diba pidi,” diso.

³³ Esem e Pitaye nei yimapoo egeesee takaso, “Lodee, a nobolo neliga moso ma kulodu osoloso teli mapoo dilei mopoodoo doloso ka siloso,” diso.

³⁴ Esem e Yesuye Pita mapoo nei egeesee takaso, “Pita, ayo namapoo taka, epei gesi kolokolo takelega mologa, nayo a gooleedele doloso puodalai ee bakadio hedebe dalaiso,” diso.

³⁵ Yesuye see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo daga niyo to tekepo takomo silesibilame diye dolone molee sabolo, osoloso o sabolo, osoloso kali bi abo sabolo toloso na di diso. Esino niba ee ma kulodu silesibilulone, hegi goo abo egeesimo?” diso.

Esem e diayo nei egeesee takaso, “Haye, egele,” diso.

³⁶ Esem e Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo nimapoo molee sabolo o sabolo mologa, ee toloso di. Osoloso nimapoo kaiya mauwe daga, nibada kekeisu dugo odoo hee mapoo teneloso nei molee toloso kaiya te. ³⁷ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo yo mesiya masi wooloomalaiso,’ diso. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka goo oso amapoo peledabalaiso. O, tei takoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso mo goo maga taka goo susuga oso peledabalame siboso,” diso.

³⁸ Esem e hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, no ege. Iba kaiya bakadio moloso,” diso.

Esem e Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Bige oso,” diso.

*Yesuye Olipi mubi mapoo badolone Godee mapoo taka
(Mat 26:36-46; Maka 14:32-42)*

³⁹ Yesu goo eyo moodeli egeesee moodoolone Yelusalem maga peegoo dilesio Olipi mubi mapoo palaso. Esem e hamamee dili odoo yibolo diyadeeso. ⁴⁰ Osoloso diba dilesio omapoo dobolone, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba Godee mapoo takolone ka debee, goo tokenee mapoo gido duga homodobiya.” ⁴¹ Yesu egeesee takoloso dimaga pepooko hoo-goo dilesio ebiso miyomoo tugusaloso Godee mapoo takemeleeso. ⁴² Yesuye Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, no goomogoga, amapoo dala hagee sibo peegoo magee. Esino no goomoga goo ee te, ayo goomoga goo ee na te,” diso. ⁴³ Esem e Godeeyo momaiye oso Kei mi ma dokodooga sibilesio yo pidilone kitulugu teneeso. ⁴⁴ Egeesi ma kulodu Yesu dala talame hegi goo oso sibume, yo sooloo habasaga toowa sabolo Godee mapoo diya takaso. Esem e debiaso sawo masi mi mapoo salagadibaso.

⁴⁵ Osoloso yo Godee mapoo taka koodobuloso dilesio egeino, o hamamee dili odoo goo halagameleso tiesamolome egeiso. ⁴⁶ Esem e Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka tiesamalala? Niba hogogabuloso Godee mapoo takolone ka debee, goo tokenee mapoo gido duga homodobiya,” diso.

*Odoo susuga oso Yesu wooloomalame ido di
(Mat 26:47-56; Maka 14:43-50; Yon 18:3-11)*

⁴⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye odoo mooloogoodoo gilimadoloso sibilesu omapoo peledabaso. Esemé Yudaseeye Yesu adalame simiso. ⁴⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yudas, nayo Odoo Holo a ada sabolo ha teli odoo mapoo tiasalame ka sala?” diso.

⁴⁹ Esemé Yesu o hamamee dili odoo diayo odoo susuga oso Yesu talame simi ogoloso egeesee takaso, “Lodee, iyo kaiyaso ka biligileyo?” diso. ⁵⁰ Egeeseeme Yesu o hamamee dili odoo heeso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee kaiyaso o dulu deedeé dokolo ee kobuguso.

⁵¹ Esino Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Omapoo koodobie! Goo egeesee na moodee!” diso. Osoloso Yesuye odoo o dulu mapoo sigime see tekepo paso.

⁵² Yesu yo omapoo tobululone yo talame sibadee, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso pee maga gidebeli dia wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo mapoo egeesee takaso, “Niyo ogoga a mesiya daga a talame, kaiya sabolo wei sabolo toloso ka sibadeeyo? ⁵³ Esino niba ayo biame susuga tei moso ma kulodu eligimo sili egeliso. Esino niyo kaseme a omapoo badoboome telega ka poogoowo? Esino epedee hamapoo nibada biame oso olo siboso. Bei, epedee hagee neliga wiligi odoo taba Saiteneeyo biameso,” diso.

*Pitaye Yesuwo goo puodoo
(Mat 26:69-75; Maka 14:66-72; Yon 18:15-18, 25-27)*

⁵⁴ Osoloso odoo susuga oso Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba eyo mosopoo ido diso. Esemé Pitaye hamameedee toboloso deedeé diso. ⁵⁵ Yo deedeé dileso, odoo susuga oso moso pee beelee ma kulodu dou tooloso dou halagamolome, yo dibolo hodobo omapoo badolone dou hameleeso. ⁵⁶ Pita omapoo dou holone badoboome, sobo obuo omapoo tou teli oso sibilesu Pita mapoo medee bolone egeesee takaso, “Odoo hagee Yesubolo sili hee yoso,” diso.

⁵⁷ Esino Pitaye nei egeesee takaso, “Sobo, odoo egee a gooleedele,” diso.

⁵⁸ Osoloso see hamamee odoo heeso sibilesu yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Yesubolo sili odoo hee noso,” diso.

Esemé Pitaye nei egeesee takaso, “Giso, asonee,” diso.

⁵⁹ Osoloso osoko howo hedebe poogoloso hamamee odoo heeso sibilesu to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Yesubolo sili hee yoso. Bei, yinosee Gelili odooso,” diso.

⁶⁰ Esemé Pitaye nei egeesee takaso, “Giso, nayo egee takoo goo ee tei a gooleedele,” diso. Pita to osee komolome, kolokolo takaso. ⁶¹ Esemé Lodeeye hamameegoo bidi toboloso Pita mapoo bameleeso. Esemé biame omapoo Yesuye taka to hagee Pitaye gooleebuguso, “No epei gesi kolokolo takelega mologa nayo a gooleedele doloso puodalai ee bakadio hedebe dalaiso,” diso. ⁶² Egeeseelone yo to hagee gooleebuguloso diya goohelime peegoo gadilesu pisaso.

*Yesu wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo ido pala
(Mat 26:59-68; Maka 14:55-65; Yon 18:19-24)*

⁶³ Esemé Yesu yo gidebeli odoo oso yo manolone tolosó weiso. ⁶⁴ Osoloso diayo o howo dugoso gagaloso wooloso egeesee takaso, “Imapoo takee, no odoo agayo wala?” dee takaso. ⁶⁵ Egeeseelone to tokenee abo sabolo yimapoo takaso.

⁶⁶ Osoloso mi hadobume gesikolodee Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo hodobo mooloogoodooso. Osoloso diayo to moulone debei mapoo Yesu ido palaso. ⁶⁷ Esemé diayo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo imapoo takee, no tei Godeeye hudi magoo Keliso nosomo?” diso.

Esemé Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo takooga, niyo ayo taka goo mapoo tei talaime. ⁶⁸ Ayo nimapoo woosaga, niyo amapoo to eyo nei takalaime. ⁶⁹ Esino epedee biame hamaga Odoó Holo a Godee kitulugu eyo dee deedeé dokolo mapoo yibolo wiligi doloso badalame bileiso,” diso.

⁷⁰ Esemé odoo susuga oso yimapoo egeesee takaso, “Esiga no tei Godeeyo owolowo?” diso.

Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo a Godeeyo owolo dee egee takoo ee tei goo takoo,” diso.

⁷¹ Esemé diayo egeesee takaso, “Esiga iba o goo midilei maga to abo dulei koo goomogo. Bei, yo eyo o goo ee olo yebugulone yo Godeeyo owolo diso. Esiga yo wooloomalai tekepo,” diso.

23

*Yesu yo Paillet sabolo osoloso Helodee mapoo ido di
(Mat 27:1-2, 11-26; Maka 15:1-15; Yon 18:28–19:16)*

¹ Osoloso wiligi odoo tebisa mooloogoodoo oso tebisaloso Yesu Paillet mapoo ido diso. ² Diayo dileso Paillet mapoo Yesuwo goo maga takolone egeesee takaso, “Odoó hagosó ibada odoo eli tokenee mapoo gilimado di ogoloso ka too. Bei, yayo ibada odoo oso Sisa mapoo tekisi molee misigeli hamaga takoloso see eyo nediliyo yo wiligi odoo Keliso dee takemeleeso,” diso.

³ Esemé Pailteeye Yesu mapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoowo?” diso.

Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “O, nayo olo egee takooso,” diso.

⁴ Osoloso Pailteeye Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso odoo abo omapoo mooloogoodoloso debei mapoo egeesee takaso, “Ayo yo talaino yimapoo goo tokenee hee koo ogo,” diso.

⁵ Esino diba goo egee pagalai gowoolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Edebeeyo Loum gamalee mapoo kamanalame, yayo Yudiya mi toowa mapoo silone odoo goo tiadili goo ee eligimo siliso. Osoloso yayo goo hagee Gelili mi maga bei mooloogooloso see hamapoo sibilesó ka eligimo siloso,” diso.

⁶ Osoloso Pailteeye goo hagee duloso, Yesu tei Gelili odoo beleso odoo mapoo woosaso. ⁷ Egeesi ma kulodu yayo Yesu tei Gelili odoo dee taka goo ee duloso, Yesu Helodee mapoo ido di diso. Bei, Helodeeye Gelili mi mapoo wiligi odoo toboloso ka badebei. Biame omapoo Helodee Yelusalem mapoo sibilesó badebeiso.

⁸ Ee ma kulodu Helodeeye Yesu ogoloso diya goomogaso. Bei, yo Yesuwo goo epedee eiyo dumelega, yo agalai goomegeliso. Osoloso Yesuye goo

opusomo di o mudugiyo moodoolame diya goomogaso. ⁹ Esem Helodeeye Yesu mapoo woosali to bei woosagaso. Esino ee ma kulodu Yesuye yimapoo to nei hee takele. ¹⁰ Osoloso biame omapoo tei moso wiligi odo tebisa sabolo osoloso tei eligili odo tebisa sabolo oso to kitulugu sabolo takolone Yesu mapoo gigidiso. ¹¹ Esem Helodeeye o odo sabolo Yesu manolone wiligi odooso kali dugo kadiso. Osoloso yo Paillet mapoo see ido di diso. ¹² Biame domo omapoo Paillet dio Helodee dio emegei diso. Esino daga debei ee ma kulodu dieso nediliyo nei heigo nei heigo dolone debeiso.

¹³ Esem Yesu Paillet mapoo see ido di ogoloso, Pailleteeye tei moso wiligi odo tebisa sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo osoloso odo susuga gilimadoloso egeese takaso, ¹⁴ “Niyoo odo hagosu Yu odooso Loum gamalee mapoo kamanalame, odo goo tiadili goo ee eligimo silo doloso, amapoo ka ido simi. Esino ayo nibada mudugiyo o goo midino, yimapoo goo tokenee hee molo egele. ¹⁵ Osoloso Helodee nosee Yesu mapoo goo tokenee hee molo egele. Egeeseeme yayo yo see imapoo ido sibe dee takaso. Esiga niso ogoso, odo hagee wooloomalai yimapoo goo tokenee hee mauwe. ¹⁶ Esiga ayo yo wulo woomele poogoloso diye dalaiso.”

[¹⁷ Esino Pailleteeye Yu odooso goomogalame diayo Godeeye gababia wo nali biame mapoo odo hee neliga moso ma kuloduga peegoo diye deliso.] ¹⁸ Osoloso odo susuga oso to neligidi egeese takaso, “Yesu wooloomolone, nei Balabas neliga moso ma kuloduga peegoo diye dee!” dee takaga meleeso. ¹⁹ Balabas hagosu daga Loum gamalee mapoo ha temeleso odo hee wooloomaso. Egeeseega yo neliga moso ma kulodu husooso.

²⁰ Pailleteeye Yesu peegoo tamagalame diya goomogolone, see tobu odo mooloogoodoo mapoo woosaso. ²¹ Esino odo susuga oso to neligidi yimapoo nei egeese takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu enige! Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu enige!” dee takaga meleeso.

²² Esem Pailleteeye see tobu odo mooloogoodoo mapoo egeese takaso, “Bei, niyo kasalame yo wooloomalame ka sala? Yayo goo tokenee kasee toowo? Ayo o goo midi mapoo ayo yo wooloomalame ido dino, yimapoo goo tokenee hee molo egele. Esiga ayo yo wulo woomele poogoloso diye dalaiso,” diso.

²³ Esino odo susuga oso toso neligidi diya takaso, “Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu enige!” dee takaga meleeso. Diayo egeese takemelee Paillet to ee dulei diya gowoolone, bige dimapoo deedebeegee diso. ²⁴ Egeeseeme yayo dia to duloso odo susuga oso goomoga goo ee tooso. ²⁵ Esiga Pailleteeye Loum gamalee mapoo ha tolone odo wooloomali Balabas ono neliga moso ma kuloduga peegoo diye diso. Esino Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo talame yayo yo odo susuga mapoo teneeso.

*Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu eniga
(Mat 27:32-44; Maka 15:21-32; Yon 19:17-27)*

²⁶ Osoloso ha teli odooso Yesu toloso mi ee ma kuloduga peegoo ido dumolome, Kulene odo Saimon Yelusalem mi mapoo dumolome eli domopoo tugodooso. Osoloso diayo homo bulubo magoo toloso see o ei mapoo imeduloso Yesu ma hamamee diye diso. ²⁷ Osoloso biame omapoo, Yesu toloso diyadaga molome odo susuga hamamee diyadeeso. Osoloso ee ma kulodu sobo abo sabolo dulone Yesu halo gooholone hamamee dulone pupusigamo diyadeeso. ²⁸ Esem Yesuye bidi toboloso dimapoo bolone egeese takaso, “Yelusalem sobo, niba a halo haga na pupusige. Esino

niso nediliyo osoloso nibada holo halo ka pupusige. ²⁹ Bei, dala biame oso siboga, edebeeyo egeesee takagalaiso, ‘Sobo deme taba nibolo osoloso sobo holo soomagoloso too koo nedili niba diya goomege.’ ³⁰ Bei, biame egeesi oso peledaba omapoo edebeeyo egeesee takagalaiso,

‘Mubi sabolo osoloso esia niyo goodobuloso iba toogoode!’ dee takalaiso.

³¹ Esiga goo hageesi oso homo su gie mapoo peledobooga, see ogoo goo oso homo su sia mapoo ka peledabalaisomo?” diso.*

³² Osoloso biame omapoo ha teli odoo oso Yesu ido dulone, mesiya bakadio homo bulubo magoo ma dokodoo wooloomalame ido diso. ³³ Diba sibilesu mubi hee, eyo hu Wiligi ki mi deli mapoo, Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yogoso enigaloso tuluguso. Osoloso mesiya bakadio onosee homo bulubo magoo mapoo yogoso enigaloso, odoo hee Yesuwo deede dokolo tulugu, osoloso hee dobusu dokolo tulugu diso. ³⁴ Osoloso Yesuwo homo bulubo magoo ma dokodoo telega molone egeesee takaso, “Ma, odoo hagee bia oso goo tokenee amapoo egee moodoo ee nayo hapoloso boobado bigi. Bei, diayo goo egee moodoo eyo bei diba gooleedele,” diso. Osoloso ha teli odoo oso Yesuwo dugo talame diayo yo pepuso odoo hu ma ee kobuso.

³⁵ Odoo susuga oso peegooga tebisamolone balaga molome, Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso manolone egeesee takaga meleeso, “Yayo odoo abo pidimo siliso. Esiga yo tei Godeeye hudi magoo Keliso oso daga, o su eyo nediliyo pidilei tekepo,” dee takaga meleeso.

³⁶ Osoloso ha teli odoo sabolo oso Yesu manolone, wain i mei nali keesoloso Yesuwo nalame tenelone yimapoo egeesee takaso, ³⁷ “No medee tei Yu odoo dia wiligi odoo taba daga, no telega pagalame, no nediliyo pidi,” diso.

³⁸ Yesu o wiligi oo poogoo dokodooga to hageesee hoguguloso kalamaso, “Odooo hagee Yu odoo dia wiligi odoo taba.”

³⁹ Mesiya hee Yesuwo ho hodiokooga eniga oso Yesu mapoo tokenee sisilone yimapoo egeesee takaso, “No medee tei Keliso daga, nee su no nediliyo pidilone, iba nosee pidi,” diso.

⁴⁰ Esino mesiya hee oso o odoowo to su maga to kitulugu sabolo egeesee takaso, “No Godeebolo koo obudo? Bei, yayo dala egee to, no nosee dala hedebe egeesi toso. ⁴¹ Esiga iba asalo ibada tokenee eyo nei maga ka wodioso. Esino Yesu mapoo tokenee hee mauwe,” diso.

⁴² Osoloso yayo see Yesu mapoo egeesee takaso, “Yesu, nayo wiligi doloso badebei mapoo, nayo a gooleebigi,” diso.

⁴³ Esemu Yesu nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo tei goo taka, esiga epei no abolo hodobo goomoga mi Paladais mapoo badalaiso,” diso.

Yesuwo ta eyo goo

(*Mat 27:45-56; Maka 15:33-41; Yon 19:28-30*)

⁴⁴ Osoloso osoko olo oo domo tooboome, mi susuga neligaso, mi neligamelee ososee osoko howo bakadio hedebe di poogooso. ⁴⁵ Bei, goo ogoso peledoboome, osoko pelega poogooso. Osoloso tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisimelee ee eyo mosoowe domo tologodooso.

23:29: Luka 21:23 **23:30:** Hos 10:8; Yili 6:16 * **23:31:** Esiga to hogugu hageeyo bei egeesee moloso, “Niyo kasee gooleedo? Goo hagosu tokenee mauwe odoo mapoo peledabalai teiba daga, hee tokenee teli odoo dimapoo ogoo gooso peledabalaiyo?” **23:34:** Psa 22:18 **23:35:** Psa 22:7-8
23:36: Psa 69:21 **23:45:** Hib 6:19-20; 10:19-20

⁴⁶ Esemé Yesuye to neligidi egeesee takaso, “Ma, a mo dio nee dee mapoo maga,” diso. Yesu to hamameedee hageesee takoloso taso.

⁴⁷ Osoloso ha teli odoo gibadeli odoo oso Yesuwo homo bulubo magoo ma hemidu badolone Yesuye ta goo ee ogoloso, Godeeyo hu dokodoo poudoolone egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godeeyo howo woola tekepo odoodoo,” diso. ⁴⁸ Osoloso odoo susuga oso gooso peledaba ee agalame omapoo dileso balagamelee odoo oso goo hagee ogoloso dulone diya gooholone dia budo mapoo kobugumo see wedi diyadeeso. ⁴⁹ Osoloso Yesu o odoo sabolo osoloso sobo abo Yesubolo Gelili abaga sibadee oso wulo eli sage abaga tebisamolone goo hagoso peledaba mapoo balaga meleeso.

Yesu mi doosoo

(Mat 27:57-61; Maka 15:42-47; Yon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Dima kulodu odoo hee badebeiso, o hu Yosep. Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Alimatiya ee o midée. Yo Godeeyo howo woola tekepo badolone Godeeye wiligi doloso badeli goo oso siba beleso bameleeso. Osoloso yo Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso mooloogoodoo ee ma kulodu yo dibolo hodobo badebeiso. Esino Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu Loum gamalee odoo oso wooloomalame dimapoo tiaseme, yo goo omapoo gowoolone yayo hamaga takaso. ⁵² Osoloso yayo Yesu ta eyo su ee talame, Paillet mapoo dileso woosaso. ⁵³ Osoloso yayo Yesuwo kou homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo to meilesó, dugoso tiadoloso yo ou madu magooso. Midoo hagee dia. Esiga daga odoo hee teme omapoo magele. ⁵⁴ Esino biame domo egee Yu odoo diayo hasali biame bei mooloogoolai osoko howo koola tooboome ka see.

⁵⁵ Osoloso sobo abo Yesubolo Gelili abaga sibadee oso Yosepeeye Yesuwo kou mi doo ma kulodu magalame todime, diba yima hamamee diyadeeso. Diba omapoo dileso Yosepeeye Yesuwo kou magoo medee egeiso. ⁵⁶ Osoloso diba see wedi dileso sisigageli bi medee tekepo Yesuwo su mapoo hedilame mopoodoo dooso. Esino diba Yu odoo diayo hasali biame olo bei mooloogome, Moseseeye tei magoo ee dodolone epedee koodobuloso hasaso.

24

Yesu midoo ma kuloduga hogabia

(Mat 28:1-10; Maka 16:1-8; Yon 20:1-10)

¹ Esiga Sadee toowa biame gesikolodee sobo hagee bia oso sisigageli bi medee tekepo mopoodoo doo ee tolosó Yesuwo bi mapoo diyadeeso. ² Diba omapoo dileso egeino, yo toowa wulu ou miyopoo kisi ee peegoo bidigamo dileso molome egeiso. ³ Esemé diayo kulodu galagadilesó egeino, Lodee Yesuwo su omapoo mauwe molo egeiso. ⁴ Osoloso diayo kulodu galagadilesó goo tiademe balaga meleeno, odoo bakadio dugo diya gadeebugu kalaga oso saga peledoboloso soboso debei mapoo hodiokooga tebisaso. ⁵ Osoloso sobo diba diya dio dulone, ebia sabolo miyomoo gawuaso. Esemé odoo bakadio oso dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo kasalame odoo see gie badeli too ee midoo ma kulodu ka esiamo silesibala? ⁶ Yo kulo hadu mauwe. Esino yo see hogado dina. Esiga niba Yesubolo Gelili mapoo silone, yayo nimapoo taka goo ee gooleebigi. ⁷ Bei, yayo egeesee takaso, ‘Odoó Holo, a tokenee teli odoo dimapoo tiasalaiso, osoloso a homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Osoloso a biame bakadio midoo ma kulodu tamoloso, biame bakadio hedebe di mapoo midoo ma kuloduga see hogado

dileiso, 'diso.' ⁸ Esemе sobo diba to hagee duloso Yesuye takomo sili to ee gooleebuguso.

⁹ Osoloso diba midoo maga see wedi dileso, diye di odoо 11 sabolo osoloso odoо susuga mapoo diayo egei goo susuga ee dimapoo oposususo. ¹⁰ Esiga sobo hagee bia oso goo peledaba hagee ka egei, Meli-Magadalin osoloso Yowana osoloso Yemeseeyo owee Meli osoloso sobo abo. ¹¹ Esino sobo hagee bia oso sibilesо diye di odoо mapoo takeme diba duno, halabolone taka masi takeme to omapoo tei tele poogooso. ¹² Esino Pita toboloso midoo ee agalame hoguo diso. Yo dileso gasuwoloso wulu ma kulodu egeino, dugo Yesuwo su tiadoloso magoo ee see mosoowe wulu ma kulodu molome egeiso. Esemе Pita goo hagee ogoloso howoodoomo wedi diso.

Odoо bakadio oso Emaus mi mapoo dulone Yesu egei

¹³ Biame hedebe omapoo Yesuwo hamamee dili odoо bakadio oso Yelusalem mi poogoloso, see Emaus mi mapoo diyadaga meleeso. Emaus mi egee Yelusalem omaga haga hoogoonеe, wulo 11 kilomita egeesi masi. ¹⁴ O bakadio dumо dulone goo susuga Yesu mapoo peledaba goo ee oposusumo diyadeeso. ¹⁵ Osoloso o bakadio osee oposusumo diyadaga molome, Yesu dima hamamee sibilesо diba tugodoloso dibolo hodobo diso. ¹⁶ Esino odoо bakadio hagoso Yesu medee kibiya hoodo egele. Bei, diayo Yesu kibiya hoodo egeyaga, Godeeye diba gooloogooso.

¹⁷ Esemе Yesuye dimapoo egeeseе takaso, "Niba ogoо goo oposusumo diyadaga malana?" diso.

Esemе diba eli domo omapoo kookoo toboloso goohele sabolo mudu olugodoloso tebisameleeso. ¹⁸ Osoloso dima kulodu odoо hee, o hu Keleopas, yayo Yesu mapoo egeeseе takaso, "Yelusalem mi mapoo odoо soo sibadee ee ma kulodu mi omapoo goo peledaba ee, no dulega badosoba?" diso.

¹⁹ Esemе Yesuye nei dimapoo egeeseе takaso, "Nayo egee takoo ogoо goo takala?" diso.

Esemе diayo nei yimapoo egeeseе takaso, "Iba Yesu Nasalet odoо eyo goo ee taka. Bei, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoо doloso badolone Godeeyo howo woola osoloso odoо susuga eyo mudugiyo Godeeyo to kitulugu sabolo takomo siliso. Osoloso yayo goo toowa opusomo di moodoomo siliso. ²⁰ Esino tei moso wiligi odoо tebisa sabolo osoloso ibada wiligi odoо tebisa oso Yesu Loum gamalee oso wooloomalame dimapoo teneeso. Esemе yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso taso. ²¹ Esino iyo goolee, yayo Isalael odoо iba Loum gamalee gidebeli omaga peegoo gilimado dileiso doloso dobolone balaga meleeso. Esiga goo hagoso peledaba ee biame bakadio olo poogooso. ²²⁻²³ Osoloso ibada mooloogoodoo ee ma kulodu sobo abo oso epei gesikolodee dileso midoo mapoo egeino, Yesuwo su mauwe molo egeiso. Esemе diayo sibilesо imapoo takolone, 'Ibada howo opusomo doloso Godeeyo momaiye egeiso,' diso. Esemе momaiye oso Yesu fa maga hogado di goo ee dimapoo takaso. Esemе goo susuga hagee takeme, iba diya dio diso. ²⁴ Osoloso ibada mooloogoodoo ma kulodu debeli odoо abo diba noseе dileso midoo egeino, soboso taka to sabolo tobulone, Yesuwo su midoo ma kulodu mauwe molo egeiso."

²⁵ Esemе Yesuye nei dimapoo egeeseе takaso, "Niba medee diya boobada odoodoo. Niba kaseega Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoо dia to mapoo tei telega ka dosomo? ²⁶ Bei, diayo egeeseе takaso, 'Godeeye hesia

Kelisoye dala goo hageesi tolosa see Godeeye egee bado mapoo peleso hu toowa tolosa kitulugu sabolo badalaiso,' diso." ²⁷ Osoloso Yesuye dimapoo Moses sabolo osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoosusuga oso Kelisowo goo hogugu goo eyo bei dimapoo medee eligiso.

²⁸ Osoloso diba Emaus mi olo koola tooboome omapoo dulone Yesuye dimapoo egeese takaso, "A hamapoo hasalaima. Esino a olo wulo duso," diso. ²⁹ Esemee odoos bakadio oso to kitulugu sabolo yimapoo egeese takaso, "Emegei, no epedee na di, no ibolo hodobo tiamo. Bei, olo nolugo," diso. Esemee Yesu yo dibolo hodobo tilame diso.

³⁰ Osoloso diba moso kulodu peleso nei nalame dobolone, Yesuye wo tolosa goomoga to takolosa koodobulosa wo populosa dimapoo piso. ³¹ Egeese semelee biame omapoo diayo Yesu medee kibiya hoodo egeiso. Omapoo diayo Yesu medee kibiya hoodo egeme, yo saga omapoo osugoboodoso. ³² Esemee obakadio dobolone dibusoma egeese takaga meleeso, "O. Tei takoo, iba eli domo abaga sibataga molome, yayo Godeeyo to eyo bei imapoo takeme, ibada sooloo ma kulodu diya goomogaso," diso.

³³ Osoloso diba saga tebisalosa see Yelusalem mapoo wedi diyadeeso. Diba omapoo dileso egeino, diye di odoos 11 sabolo osolosa Yesuye di hamamee dedeli odoosusuga oso diesono hodobo mooloogoodolosa do-boome egeiso. ³⁴ Esemee odoos omapoo mooloogoodolosa debei oso dimapoo egeese takaso, "O. Tei takoo, Lodee yo ta maga see hogado didoo. Osolosa yo see Saimon-Pitaye badebei mapoo peledabadoo," dee takaga meleeso. ³⁵ Osolosa odoos bakadio hagee bia oso Yesu eli domopoo diba tugodolosa di eyo goo sabolo osolosa Yesuye dibolo hodobo nei nalame dobolone, wo tolosa popume, diayo yo medee kibiya hoodo egei goo ee dimapoo opopususo.

*Yesuye o hamamee dili odoos dimapoo dileso peledaba
(Mat 28:16-20; Maka 16:14-18; Yon 20:19-23; Diye 1:6-8)*

³⁶ Diba goo hamapoo to osee kesamolome, haga booloogelega diayo debei domo omaga Yesu peledobolosa tobululone dimapoo egeese takaso, "Emegei, mesiee goo oso nibolo hodobo mele," diso.

³⁷ Esino diayo goolee yo odoos dio bele dolone, dio dulone diya ebigaso. ³⁸ Esemee Yesuye nei dimapoo egeese takaso, "Niba kaseega ebia sabolo goo tiadoo sabolo nibada goo goolee ma kulodu ka malana?" ³⁹ Esiga niba mo dee sabolo osolosa mo homo sabolo ogolosa tei aso dolosa gooleede. Osolosa mo su sige, niyo a tei su molosa dolosa gooleedalame. Bei, odoos dio diba su mauwe," diso.

⁴⁰ Yo to hagee takolosa o dee boowo sabolo osolosa o homo boowo sabolo dimapoo eligiso. ⁴¹ Esino diayo medee tei telega goomoga sabolo osolosa dio dulone debei ogolosa Yesuye dimapoo egeese takaso, "Nimapoo nei nali hee molosoma?" diso. ⁴² Esemee diayo yimapoo di si pepooko teneeso. ⁴³ Osolosa yayo dia howo woola di egee neso.

⁴⁴ Osolosa yayo dimapoo egeese takaso, "Ayo nibolo hodobo silone nimapoo takeliso, 'Mo goo maga Moseseeye hogugu sabolo, osolosa Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoos oso hogugu sabolo, osolosa Sam booka mapoo hogugu goo oso amapoo peledabalaiso,' deliso. Esiga epei goo hagosa amapoo olo ka peledobooso," diso.

⁴⁵ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo ee medee kibiya gooleedalame, Yesuye dibada goo goolee medee hoodo magooso. ⁴⁶ Yesu egeesee solone tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu ee egeesee moloso: Godeeye hesia Keliso, a dala toloso biame bakadio midoo ma kulodu ta moloso see biame bakadio hedebe di mapoo hogabuloso toboloso dileiso.” ⁴⁷ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, “Niba Yelusalem abaga bei mooloogooloso mipoo toowa mapoo mo hu maga odo mapoo hageesee eligimo silesibe, ‘Niba goo goolee su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pie. Eseega nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,’ dee takomo silesibe. ⁴⁸ Esiga niyo mo goo hagee ogoloso takomo silesibileiso. ⁴⁹ Osoloso niba Yelusalem poogoloso epedee na di. Esino niba epedee hamapoo osee dogo, Kei mi ma dokodoo kitulugu siboga talaiso. Bei, ayo mo Maye taka to ee dodolone nimapoo Dio Tei tenelaiso,” diso.

Yesu Kei mi ma dokodoo ido pala

(Maka 16:19-20; Diye 1:9-11)

⁵⁰ Osoloso Yesuye o hamamee dili odo gilimadoloso Betani mi koola mapoo diyadaga meleeso. Diba omapoo dileso peledoboloso Yesuye dee dokodoo poudoloso diba halo Godee mapoo takolone diba pidilame goomoga to takaso. ⁵¹ Yo egeesee takomolome, Yesu Kei mi ma dokodoo ido palaso. ⁵² Esem diayo Yesuwo hu dokodoo poudoloso, goomoga sabolo Yelusalem mi mapoo see wedi diyadeeso. ⁵³ Osoloso biame susuga ee ma kulodu, diba Yu odoowo tei moso mapoo dobolone, Godee mapoo goomoga poudoolone debeiso.

Yonee To tekepo Yoneeye hogugu

Yonee booka goo eyo bei

Yonee booka hagee Yesu o hamamee dili odoo hee Yoneeye hogugu. Yayo to hogugu ee ma kulodu goo toowa hagosu. Yesu yo Keliso* osoloso yo tei Godeeyo Owolo. Esiga iyo Yesu mapoo tei toga, iba gie badeli talaiso.

Toso odoo su paso

¹ Daga mipoo hagee moodelega molome, To* olo badebeiso. To oso Godee sabolo badebeiso. Osoloso To ee Godee. ² Yo mipoo gie daga moodoo omapoo Godee sabolo badebeiso.

³ Esiga bi hee yo mauwe moodele poogoo me. Esino bi susuga hedebe yimaga ka moodoo. ⁴ Esiga gie badeli eyo bei hedebe yoso. Gie badeli oso odoo susuga mapoo gadeebugu tenemeleeso. ⁵ Esiga gadeebugu oso neliga ma kulodu ka pounimoloso. Esiga gadeebugu egee neligasas semidilei tebile.

⁶ Esiga biame omapoo Godeeye odoo hee diye diso, o hu ee Yonee. ⁷ Yayo odoo mapoo gadeebugu oso sibilei goo ee takalame simiso. Osoloso odoo susuga oso to yayo taka ee duloso tei ka talame. ⁸ Yonee yo gadeebugunee, esino yayo gadeebugu eyo goo ee odoo mapoo takalame ka simi. ⁹ Bei, tei gadeebugu oso odoo susuga mapoo pouni meli oso mipoo hamapoo sibilei ee olo koola tabaso.

¹⁰ Esiga To ee mipoo hamapoo meleeso. Osoloso mipoo hagee yimaga moodooso. Esino mi odoo oso yo medee hoodo egele. ¹¹ Yo o odoo mapoo simiso. Esino o odoo oso yo idile. ¹² Esino edebeeyo yo idoloso yimapoo tei teme, yayo odoo egee bia dimapoo kitulugu teneeso, diayo Godeeyo owolo dio doloso dabalame. ¹³ Esino edebeeyo owee dio ama dio eyo sawoso, o, suso gilee, o, odoo heeso gilee goo maga diba Godeeyo owolo dio dee ka sele. Esino Godeeye goomoga goo omaga diba Godeeyo owolo dio diso.

¹⁴ Osoloso Toso odoo su poloso ima kulodu badebeiso. Yayo iba diya sooloo dolone pidiliso. Osoloso yayo tei goodee ee takeliso. Osoloso yayo hu toowa tolosa badeli goo ee iyo egeiso. Esiga Ma Godee maga simi, Owolo hedebe yayo hu toowa egeesi tolosa ka badoso.

¹⁵ Yoneeye o goo maga takolone toso neligidi egeese takaso, “Ayo takolone, odoo hee ama hamamee sibileiso dee takomo silimenee, odoo ee hagosu. Yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi. Bei, a soomagelega badoboome, yo daga olo badebeiso.”

¹⁶ Esiga sooloo dolone pidili goo toowa yimapoo egee molo maga biame susuga yayo iba ka pidimoloso. ¹⁷ Tei magoo goo ee Godeeye Moses maga imapoo teneeso. Esino sooloo dolone pidili goo sabolo osoloso tei goodee ee Yesu Keliso maga simi. ¹⁸ Egeesi ma kulodu odoo heeso Godee egele. Esino hedebe Godeeyo Owolo yayo imapoo Godeeyo goo ee yilige bugusu. Bei, yayo Godee koola ogolone badolone yo tei Godee doloso ka badoso.

* **: Keliso dee egee takoo hu eyo bei ee Godeeye hesia dolone ka takooso. **1:1:** Yon 17:5; 1Yon 1:1-2; Yili 19:13 * **1:1:** To ee Yesu **1:3:** 1Kol 8:6; Kol 1:16-17; Hib 1:2 **1:4:** Yon 5:26 **1:5:** Yon 3:19 **1:6:** Mat 3:1; Luka 1:13-17, 76 **1:9:** Yon 8:12 **1:13:** Yon 3:3-6; 2:11; 1Pita 1:23 **1:14:** Pii 2:7 **1:17:** Exo 34:28; Loum 6:14 **1:18:** Exo 33:20; Yon 6:46; 1Tim 6:16

Yoneeye takolone a Kelisonee dee taka
(*Mat 3:1-12; Maka 1:1-8; Luka 3:1-18*)

¹⁹ Yelusalem mapoo debeli Yu odoos dia wiligi odoos oso Godee ogo odoos ogo doloso debeli sabolo, osoloso odoos abo Libaiyo bala* maga Yonee mapoo diye diso, diayo Yonee yo tei odoos ogumo doloso woosalame. Esem diayo Yonee mapoo dileso egeesee woosaso, “No tei odoos ogumo?” diso.
²⁰ Esem Yonee yo to nei takalai gowelee. Esino yayo nei dimapoo egeesee takaso, “A Kelisonee,” diso.

²¹ Esem diayo see yimapoo egeesee woosaso, “No odoos ogumo? No Ilayayo?” diso.

Esem yayo nei egeesee takaso, “Haye, a Ilayanee,” diso.

Esem see diayo yimapoo egeesee woosaso, “No Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos sibileigo neme bamelee,* odoos ee nosomo?” dee takaso.

Esem yayo nei dimapoo egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²² Esem see diayo yimapoo egeesee takaso, “No tei odoos ogumo? Iba goomogo, to nei nayo taka ee iyo todileso ibada wiligi odoos iba diye di mapoo takalaiya. Esiga no tei odoos ogumo?” diso.

²³ Esem nei Yoneeye Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos Aisayaye taka to ee dimapoo egeesee takaso, “A miwe poogoo mi maga idageli odoos ee aso,

Niba Lodeeye sibilei eli medee hoodo magee.”

²⁴ Esem Pelisi odoos dia wiligi odoos oso diye di odoos oso dileso, nei Yonee mapoo egeesee takaso, ²⁵ “Nayo takolone, no Kelisonee, osoloso no Ilayanee, osoloso no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos osonee, dee takooos. Esino bei kasalame nayo odoos howo ka olugumo silala?” diso.

²⁶ Esem nei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo wulo odoos howomoo oluguliso. Esino odoos hee nima kulodu badoso. Esino niba yo gooleedelee.

²⁷ Yo ama hamamee egee siboso. Esino a tekeponee, ayo o homo mapoo kali bi ee pidigilei.”

²⁸ Osoloso Yoden howo hodiokoo Yoneeye odoos howo olugumelee Betani mi mapoo goo gosoo peledabaso.

Yesu Godeeyo Lam be

²⁹ Biame hee mapoo Yesu Yonee mapoo sibume ogoloso Yoneeye egeesee takaso, “Ege, hagee Godeeyo Lam beso.* Yayo mipoo hamapoo debeli odoos dia goo tokenee susuga ee hapoloso boobado bigileiso. ³⁰ Ayo takolone, odoos sibileisogo doloso takomo sileemenei, odoos ee hagoso. Bei, ayo egeesee takomo sileeso, odoos hee ama hamamee sibileiso. Esino yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi, dee takeliso. Bei, a soomagelega molome, yo daga olo badebeiso, dee takeliso. ³¹⁻³³ Esiga Isalael odoos Kelisowo goo ee medee gooleedalame ayo diba howo olugulame ka simi.”

* **1:19:** Libaiyo bala eyo bei ee egeesi moloso. Eibalahameeyo amawe Yekobowo owolo hee eyo hu ee Libai. Osoloso Libaiyo bala ee ma kulodu debeli odoos oso Yu odoos dia tei moso ma kulodu tou opusomo opusomo di ee teliso. Esino Godee ogo odoos ogo doloso debeli odoos diba nossee tei moso ma kulodu tou teliso. Diba Eloneeyo bala hedebe. **1:21:** Deut 18:15, 18; Mat 11:14 * **1:21:** Yu odoos Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos Moses egeesi masi oso sibilei ee bameleeso. (Deut 18:18) **1:23:** Isa 40:3 **1:27:** Yon 1:15 **1:29:** Isa 53:6-7; 1Pita 1:18-19 * **1:29:** Lam be dee egee takoo sipi be hu gie kauwa ee takooos. Bei, Isalael odoos oso tokenee goo hapalame sipi be gie kauwa wooloomaloso Godee mapoo teneliso. **1:30:** Yon 1:15 **1:31-33:** Mat 3:16

Esiga Yonee eyo egei goo ee egeesee takaso, “Ayo daga Keliso odoo ogu bele dolone medee kibiya gooleede. Esino ayo odoo howomoo olugulame, Godeeye a diye dolone amapoo egeesee taka, ‘Nayo Keliso egeesee gooleedalaiso. Dio Tei sibilesa yibolo hodobo badoga agalaiso. Osoloso yayo odoo mapoo Dio Tei tenelaiso,’ diso. Godeeye egeesee taka duloso hamamee Dio Tei molo masi pusibilesa yimapoo pubalegeme egeiso. ³⁴Esiga ayo goo hagee tei ogoloso yo tei Godeeyo Owolo dolone to hagee ayo nimapoo ka taka.”

Yesuye o hamamee dili odoo daga hudi magoo

³⁵ Biame hee mapoo Yonee o hamamee dili odoo bakadio dibolo hodobo mi hedebe omapoo tebisa meleeso. ³⁶ Egeesee semelee omapoo Yesuye di ee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niso ege, odoo egee Godeeyo Lam be ogoso,” diso.

³⁷ Esem Yonee o hamamee dili odoo oso to egee duloso Yesuye di hamamee diso. ³⁸ Esem Yesuye bidi toboloso, odoo bakadio oso yima hamamee simi ee ogoloso, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba ogoo goo tala sibala?” diso.

Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Labai, no kapoo badeliyo?” diso. Labai hu eyo bei ee eligili odoo dolone ka takooso.

³⁹ Esem yayo nei egeesee takaso, “Niso sibilesa ege,” diso. Osoloso neli tigime, odoo bakadio hagoso Yesubolo dileso yayo badeli mi ee egeiso. Esem diba biame omapoo yibolo hodobo debeiso.

⁴⁰ Odoo bakadio hagee bia dia kulodu odoo hee o hu ee Endulu. Endulu yo Saimon-Pitayo omolo. ⁴¹ Esiga Enduluye Yesu ogoloso emei Saimon esiaso. Yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Iba Mesaya egeiso,” diso. Mesaya hu eyo bei ee Keliso dolone ka takooso.* ⁴² Osoloso Enduluye Saimon Yesu mapoo ido diso. Esem Yesuye yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nee hu see Kepas hedileiso.” Kepas dee egee takoo ee Pita dolone ka takooso.*

Yesuye Pilipi dio Nataniyol dio gilimadoo

⁴³ Osoloso biame hee mapoo Yesu yo see Gelili mi mapoo dilame goomogaso. Esino biame omapoo yo odoo hee Pilipi tugodoloso yimapoo egeesee takaso, “No ama hamamee sibe,” diso.

⁴⁴ Pilipi hagee Betesaida odoo. Betesaida mi hagee Endulu dio Pita dio dia midee. ⁴⁵ Osoloso Pilipiye dileso Nataniyol ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Moses sabolo osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso dia booka mapoo to hogugu oso takolone, odoo hee hamamee sibileisogo, dee takemelee odoo ee iyo olo egeiso. Yo Yesu, Nasalet mi mapoo badeli, yo Yosepeeyo owolo,” dee takaso.

1:34: Mat 3:17 **1:36:** Yon 1:29 **1:40:** Mat 4:18-20 * **1:41:** Esiga Hibulu dia toso Mesaya dee egee takoo sabolo osoloso Guliki toso Keliso dee egee takoo goo eyo bei ee hedebe Godeeye hesia dolone ka takooso. **1:42:** Mat 16:18 * **1:42:** Esiga Hibulu toso Kepas dee egee takoo sabolo osoloso Guliki toso Pita dee egee takoo hu eyo bei ee yo dolone ka takooso. **1:45:** Deut 18:18; Isa 7:14; 9:6; Jer 23:5; Ezek 34:23

⁴⁶ Esino Nataniyoleeye Pilipi mapoo egeesee takaso, “Goo tekepo oso Nasalet mi maga kasee sibileiyo?” diso.* Esemе Pilipiye nei yimapoo egeesee takaso, “No sibilesо ege,” diso.

⁴⁷ Esemе Nataniyoleeye Yesu yima hegi simi ee ogoloso Yesuye o goo maga egeesee takaso, “Niso ege, odoо hagee tei Isalael odoо. Yo medee tei goo takeli odoо,” diso.

⁴⁸ Esemе Nataniyoleeye nei yimapoo egeesee takaso, “Nayo a kasee gooleedoowo?” diso. Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No daga Pilipiye dilesо egelega badoboome, no pigi homo bei mapoo badoboome, ayo no egeiso,” diso.

⁴⁹ Esemе Nataniyoleeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoо, no Godeeyo Owolo. Osoloso no Isalael odoо ibada wiligi odoо,” dee takaso.

⁵⁰ Esemе Yesuye nei Nataniyol mapoo egeesee takaso, “No homo bei mapoo badoboome, ayo egei goo maga nayo amapoo tei ka toowala? Esino goo hagee pepooko, no hamamee goo toowa agalaiso. ⁵¹ Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Niyo Kei mi osulu yamagoloso mologa, Godeeyo momaiye oso Odoо Holo* amaga dokodoo polo osoloso amapoo sibo domologa agalaiso,” dee takaso.

2

Yesuye howo ee wain i palame moodoo

¹ Biame bakadio poogoloso hamamee Gelili mi toowa ee ma kulodu Kana mi pepooko mapoo odoо heeso sobo hu wo neso. Biame domo omapoo Yesuwo owee onosee omapoo badebeiso. ² Osoloso Yesu sabolo o hamamee dili odoо sabolo sobo hu wo ne ee agalame diba gilimadoloso debeiso. ³ Wo ne biame domo mapoo wain i hosudoo ee ogoloso Yesuwo oweeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Wain i olo hosudoona,” diso.

⁴ Esemе Yesuye nei owee mapoo egeesee takaso, “Mo wee, ayo ogoо goo talame no amapoo ka simiyo? Mo biame tugodele,” dee takaso.

⁵ Esemе oweeye nei odoо moso kulodu tou teli mapoo egeesee takaso, “Niba Yesuye to nimapoo takooga duloso to egee te,” dee takaso.

⁶ Egeesi ma kulodu sesepeni yugoso moodoo 6 omapoo bediga meleeso. Sesepeni 6 hedebe hedebe di egee howo 100 lita egeesi keeseli. Yu odooso dia adaga dia goo ee dodolone, sesepeni howo keesoo hamapoo dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeliso.

⁷ Esemе Yesuye odoо moso kulodu tou teli dimapoo egeesee takaso, “Sesepeni susuga hagee howoso metamagise,” diso. Esemе diayo sesepeni susuga egee howoso metamagisaso.

⁸ Esemе yayo tou teli odoо mapoo egeesee takaso, “Niba sesepeni omapoo howo keesaloso todilesо, odoо sobo hu wo ne eyo wiligi odoо mapoo tenee,” diso. Esemе diayo egeesee moodooso. ⁹ Esino howo eyo see wain i paso. Esemе wiligi odoо oso wain i egee wulo nalo egeiso. Egeesi ma kulodu wain i hagosо simi eyo bei yo gooleedele. Esino o tou teli odoо diba olo gooleedoo. ¹⁰ Egeeseelone yayo sobo hulame simi giso ee idoloso yimapoo egeesee takaso, “Odoо susuga oso Yu odoо dia adaga dia goo ee dodolone,

* **1:46:** Yu odooso goolee, Nasalet mi ee haga goo toowanee, dee gweliso. Esiga odoо hu toowa too oso mi omaga sibileime, dee gweliso. **1:49:** Mat 14:33; 16:16; Maka 3:11 **1:51:** Gen 28:12

* **1:51:** Odoо Holo - Yesuye eyo nediliyo takolone, a Odoо Holo, dee taka hagee yo tei odoо dolone ka takomo silee. **2:4:** Yon 7:30; 8:20

wo ne mapoo sibadee odoo mapoo daga wain i hadali keeneliso. Osoloso diba wain i toowa naloso halabolone doga, see wain i haga koo hadali ee dimapoo keeneliso. Esino nayo wain i dooboo hadali ee magoo moloso, see epedee keedoloso ka teneeso,” diso.

¹¹ Esiga Gelili mi toowa ma kuludu Kana mi pepooko mapoo Yesuye daga malalo goo toowa opusomo di ee moodoo maga, yayo hu toowa toloso badeli goo ee eligiso. Esem o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso yimapoo tei tooso.

¹² Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yesuye owee sabolo, osoloso omolo dio sabolo, osoloso o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo diso. Osoloso diba omapoo dileso dobolone biame abo poogooso.

*Yesuye tei moso ma kuloduga
odoo peegoo hasiso bugu*

(Mat 21:12-13; Maka 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Osoloso Yu odoo dia Gababia wo nali biame ee olo koola tooboome, Yesu Yelusalem mi mapoo palaso. ¹⁴ Osoloso yo omapoo peleso egeino, odoo susuga oso tei moso beele ma kulodu bulumakau be sabolo, osoloso sipi be sabolo, osoloso molo sabolo edebeeyo neiso talame, tosibilesa odoo mapoo tenee domolome egeiso. Osoloso odoo aboso molee opusomo opusomo di ee tei moso eyo molee piligeli debi pooba mapoo dooboome egeiso. ¹⁵ Osoloso Yesuye gowoolone tiso wei masi moodooloso wei oso sipi be sabolo, osoloso bulumakau be sabolo, osoloso odoo susuga peegoo hasiso buguso. Osoloso molee piligeli debi pooba bidige buguloso molee ko sabolo peegoo kugobuguso. ¹⁶ Osoloso see molo neiso talame debei odoo mapoo egeese takaso, “Bi susuga hagee toloso moso hamaga peegoo diyadee. Niyo mo Mamoo moso ee bi teli moso dee na see,” dee takaso.

¹⁷ Esiga goo hagoso peledaba ogoloso Yesu o hamamee dili odoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka goo ee egeesee gooleebuguso, “Ayo nee moso ee diya gooleeso.

Esiga edebeeyo a wooloomalaiso.”

¹⁸ Esem Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso bi susuga malos gidebei odoo egee bia ee Yesuye tei moso ma kuloduga peegoo hasiso bugu goo ee ogoloso diayo yimapoo egeese takaso, “No ogoso kitulugu toloso goo hageese ka moodoowo? Esiga nayo kitulugu egee Godee maga too, dee takooga, nayo goo toowa opusomo di hee imapoo eligilei tekepo,” diso.

¹⁹ Esem Yesuye dimapoo nei egeese takaso, “Niyo tei moso hagee guobigi. Egeeseega, ayo see tobu biame bakadio hedebe di ee ma kulodu tegelaiso,” dee takaso.

²⁰ Esem diayo yimapoo egeese takaso, “Iyo dugo 46 ee ma kulodu tei moso hagee tegeiso. Esiga biame bakadio hedebe di ee ma kulodu nayo saga kasee togo dalaiyo?” diso. ²¹ Esino Yu odoowo wiligi odoo hagee biaso Yesuye taka goo ee medee kibiya gooleede. Bei, Yesuye tei moso eyo goo maga taka hagee, eyo nediliyo o su ee taka. ²² Esiga Yesuye toloso hogado polome, hamamee Yesu o hamamee dili odoo oso Yesuye taka goo hagee gooleebuguso. Egeeseelone diayo Godeeyo to booka maga taka sabolo osoloso Yesuye taka to omapoo tei tooso.

²³ Yesuye Gababia wo ne biame omapoo Yelusalem mapoo peleso goo toowa opusomo di moodoo ogoloso odoo susuga oso yimapoo tei tooso.

²⁴ Esino Yesuye dimapoo haga tei dele. Bei, yo odoo susuga dia sooloo ma

kulodu goo goolee ee yo olo gooleedoo. ²⁵ Esiga yimapoo odoo heeso odoo dibada goo goolee ee takalai ee bei me. Bei, goo goolee susuga dibada sooloo ma kulodu egee molo ee, yayo malalo olo gooleedooso.

3

Nikodimaseeye Yesu mapoo simi

¹ Esiga odoo hee badebeiso, o hu Nikodimas. Yo Pelisi odoo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee ma kulodu yinosee wiligi odoo hee yoso.

² Osoloso yayo gesi sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba gooleedoo, no eligili odoo Godeeye diye di ee noso. Bei, edebeeyo eyo goolee goo toowa opusomo di nayo egee moodoomo silo egeesi moodolai tebile. Esino Godee nobolo hodobo badoga, nayo goo toowa opusomo di hageesi moodolai tebileiso,” diso.

³ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo see soomagelega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime,” dee takaso.

⁴ Esemé Nikodimaseeye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoe kauwa ee oweeyo beliye maga see tobu kasee soomagalaiyo? Yo see holope poloso oweeye see tobu soomagalai tebile,” diso.

⁵ Esino Yesuye see egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo howa maga osoloso Dio Tei maga see dia delega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime. ⁶ Mi odoo oso holope soomagoloso mi hamapoo debeliso. Esino Dio Tei oso gie badeli egee tenemolo odoo ee, Godeeyo owolo dio doloso badoboso kookaiyo gie badalaiso. ⁷ Esiga ayo namapoo takolone no see tobu soomagee dee hagee takoo duloso haga na dio di. ⁸ No pooso eyo goomoga maga sibulone goowa ee duliso. Esino yayo sibili eli sabolo osoloso yayo dili ee no gooleedele. Esiga Dio Tei oso odoo mapoo gie badeli egee tenemolo edebeeyo ogoloso koo gooleedeli.”

⁹ Esemé Nikodimaseeye egeesee takaso, “Ha? Goo hagoso kasee peleda-balaiyo?” diso.

¹⁰ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No Isalael odoo dia eligili odoo, esino no goo hagee koo gooleedolo? ¹¹ Esiga ayo namapoo taka. Iyo gooleedoo sabolo osoloso iyo egei goo ee Yu odoo nimapoo ka takomo siloso. Esino niyo ibada to mapoo tei talai ee ka gowooso. ¹² Esiga ayo nimapoo mi goo maga takeme, niyo tei tele. Egeesi ma kulodu ayo see nimapoo Kei mi eyo goo maga takooga, niyo kasee tei talaisomo? ¹³ Odoe heeso bi Kei mi ma dokodoo egee molo ee agalame pele. Haya. Hedebe Odoe Holo ayo Kei mi mapoo ka badebei. Osoloso ayo Kei mi ma dokodooga mipoo hamapoo simiso. ¹⁴ Esiga daga hoogoo Isalael odoo diba miwe poogoo mi mapoo doboome, Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudooso.* Goo hedebe egeesi masi, edebeeyo Odoe Holo anosee toloso egeesee poudileiso. ¹⁵ Goo egeesi maga edebeeyo amapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

¹⁶ Godeeye mi odoo diya sooloo dolone Owolo hedebe a meiyé diso, ayo mi odoo ee halo talame. Esiga edebeeyo amapoo tei toga, diba Godee

3:1: Yon 7:50; 19:39 **3:3:** Mat 18:3; 1Pita 1:23 **3:5:** Ezek 36:25-27 **3:6:** Yon 1:13 **3:14:**

Num 21:9; Yon 8:28; 12:32 * **3:14:** hebise ki biso moodoo - Daga hoogoo Isalael odooso Godee mapoo mesile poogoomo, diba palame hebise diye diso. Esino Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudoome omapoo ogoloso diba hebiseso pa ee see weidooso. **3:15:** Yon 20:31

3:16: Yon 3:36; 10:28; Loum 5:8; 8:32; 1Yon 4:9-10

maga pileime, esino diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ¹⁷ Esiga Godeeye Owolo a mipoo hamapoo meiyee dee taka hagee, mi odoo dia goo tokenee eyo nei tenelame ka meiyee dele. Esino mi odoo oso amaga gie badeli pidili talame ka simi. ¹⁸ Osoloso edebeeyo Godeeyo Owolo amapoo tei toloso dogo, dia goo tokenee eyo nei dimapoo dala tenelaime. Esino odoo agayo amapoo tei telega dogo, diba dia goo tokenee eyo nei talame ka doso. Bei, diba Godeeyo Owolo hedebe amapoo tei telega. ¹⁹ Gadeebugu mipoo hamapoo simiso. Esino mi odoo oso gadeebugu egee goomegele poogoloso see neliga ono diya goomogaso. Bei, diayo dia suso goo moodoo ee diya tokeneeega. Goo egeesi maga Godeeye dia goo tokenee eyo nei tenelaiso. ²⁰ Esiga goo tokenee teli odoo ee gadeebugu hegilone gadeebugu mapoo sibilei diya ebiliso. Bei, gadeebugu oso dia goo tokenee ee woola eligiyaga. ²¹ Esino edebeeyo Godeeye goomoga goo ee tomo siloga, diba gadeebugu mapoo sibilei ebileime. Bei, gadeebugu oso dia goo ee yillige buguga, goo susuga diayo moodoo ee Godeeye kitulugu maga ka moodoodoo doloso edebeeyo gooleedalaiso.”

Yonee odoo howo oluguli oso

Yesuwo goo taka

²² Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem poogoloso see Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko abo mapoo diso. Diba amapoo dileso dabolone odoo howo olugumeleso. ²³⁻²⁴ Esino Yonee yo neliga moso ma kulodu tooselega badolone, Salim mi koola mapoo Ainon mi mapoo yayo odoo howo oluguso. Bei, mi amapoo howo toowa meleega, odoo susuga diba Yoneeye howo olugulame yimapoo sibumeleso. ²⁵ Egeesee semelee biame amapoo Yonee o hamamee dili odoo aboso Yu odoo dia adaga dia goo ee dodolone dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeli goo maga Yu odoo hee sabolo toso agadigaso. ²⁶ Osoloso diayo sibileso Yonee mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, daga Yoden howo hodiokoo odoo nobolo hodobo badebei ee no gooleedoo. Esiga nayoo odoo egeeyo goo imapoo takemeni oso odoo howo ka olugumoloso. No ege, odoo susuga oso no poogoloso see yimapoo ka duso,” dee takaso.

²⁷ Esino Yoneeye egeesee takaso, “Edebeeyo eyo goolee goo hee moodoolai tebile. Esino Godeeye yimapoo kitulugu teneega, yo goo egee moodoolai ee tebileiso. ²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, a Kelisonee, dee taka goo ee niba olo duso. Esino a wulo o eli moodoolame malalo diye di odoo ee aso. ²⁹ Soboso giso obuoga, yo olo giso egeeyo. Odoo giso ido peli ee amapoo tobudulone, giso sibabeleso bameliso. Osoloso gisoso peledoboloso to taka ee duloso yo diya goomegeliso. Egeesi ma kulodu odoo giso ido peli masi ee aso. Esiga a epedee diya goomoga sabolo ka badoso. ³⁰ Esiga Kelisoye toowa dolone, nei ayo pepooko dolone badalai tekepo.

³¹ Esiga Kei mi ma dokodooga simi odoo oso odoo susuga dagadileso ka badoso. Esino mipoo hamapoo soomagoo ee mi odooso. Esiga yo wulo mipoo hageeyo goo ee takomo sili. Esino Kei mi ma dokodooga simi odoo yayo goo susuga diya dagadileso ka badoso. ³² Osoloso yayo egei goo sabolo osoloso yayo du goo ee takeliso. Esino odoo heeso o to mapoo tei koo teli. ³³ Esino odoo agayo o to duloso tei too goo oso Godee yo tei goo takeli dolone ka eligiso. ³⁴ Esiga Godeeye diye di odoo oso Godee maga to toloso takomo siliso. Bei, Godeeye o Dio Tei su goodegelega yimapoo olo teneeso. ³⁵ Godeeye Owolo sooloo dolone goo susuga ee yayo willigi doloso badalame

kitulugu yimapoo olo teneeso. ³⁶ Esiga odoo agayo Owolo mapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Esino odoo agayo Owolo mapoo mesile poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaimo. Esino Godeeyo kamana goo oso yimapoo kookaiyo osee malaiso.”

4

Yesu dio Samaliya sobo dio

¹ Yesuye howo olugu odoo oso diya bei molone, yima hamamee deedeeso. Osoloso diayo Yoneeyo hamamee dili odoo ee dagadi goo ee, Pelisi odoo diba duso. ² Esino Yesuye odoo howo olugumo sile. Hedebe o hamamee dili odoo oso odoo howo ka olugumo silee. ³ Esino Yesu yo Pelisi odoo oso o goo gooleedoo goo ee yo olo duloso, Yudiya mi poogoloso see Gelili mi mapoo wedi diso.

⁴ Osoloso yo Gelili mi mapoo wedi dulone, Samaliya mi domo abaga dili eli omaga diso. ⁵ Yesuye Samaliya mi mapoo sibilesa mi edebeeyo bia Saika deli mapoo peledabaso. Esiga Saika mi edebeeyo bia hagee mi hee daga hoogoo Yekobeeye owolo Yosep mapoo tenee eyo koola omapoo moloso. ⁶ Esiga Yekobeeyo howo ou omapoo osee meleeso. Egeesi ma kulodu Yesu yo mi eli sage simiga kwasime, howo ou koola ogolone omapoo badebeiso. Biame egee osoko olo oo domo taba mapoo egeesee ka see.

⁷⁻⁸ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo ee edebeeyo bia mi mapoo nei neiso talame dime, Samaliya sobo howo ou omapoo howo kalame simiso. Esemme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo a howo keenee,” diso.

⁹ Esino sobo egee yayo taka to ee duloso dio diso. Bei, Yu odooso Samaliya odoo maga peegooga booloogamo silesibiliso. Esemme sobo ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo kasi maga amapoo howo keenee dee ka takala? Bei, no Yu odoo. Esino a Samaliya sobo,” dee takaso.

¹⁰ Esemme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Nayo Godeeye wulo egee tenemolo goo ee gooleedoloso, odoo namapoo howo hoowa mo goo ee, no gooleedoloso badebei diepi, nayo amapoo kookaiyo gie badeli teneli howo ee hoowali. Osoloso nayo amapoo hoowa diepi, ayo nei namapoo howo egee teneli,” diso.

¹¹ Esemme sobo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, no gie badeli teneli howo ee kamapoo keelaiyo? Osoloso namapoo ou howo keli me. Osoloso howo ou hagonosee diya goobodomou. ¹² Esiga ibada amawe Yekob pepooko dolone see nayo toowa dalame ka sala? Bei, ibada amawe Yekobeeye howo hagee ka ou, osoloso yayo owolo dio sabolo osoloso o be sabolo howo ou hedebe hagee naliso. Osoloso yayo howo ou hagee imapoo poogoo diso.”

¹³ Esemme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo howo ou hamapoo howo naga, diba see howo nala pagalaiso. ¹⁴ Esino odoo agayo howo ayo hagee keenee ee naga, yo see howo nala pagalaimo. Esiga kookaiyo gie badeli teneli howo ayo yimapoo tenelai oso yima kulodu howo ou masi molone, yimapoo badoboso kookaiyo gie badeli ee tenelaiso.”

¹⁵ Esemme sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, nayo egee takoo howo egee amapoo tenee, a hamamee see howo nala pegelega pagalame. Osoloso hamamee a hamapoo see howo kala sibilega pagalame,” dee takaso.

¹⁶ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No dileso nomo ido sibe,” diso.

¹⁷ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A giso me,” diso.

Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo takolone, no giso me, dee egee takoo tei goo takoo. ¹⁸ Bei, no daga giso dee tiadoo egeesi mapoo obiaso. Esino giso epedee nobolo hagee bado ee tei nomonee. Esiga nayo egee takoo, tei goo takoo,” dee takaso.

¹⁹ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, a gooleedo, no Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo hee nosodoo.

²⁰ Samaliya bia ibada amawe dio oso mubi hagee ma dokodoo Godeeyo hu dokodoo poudiliso. Esino Yu odoo niyo takolone hedebe Yelusalem mi mapoo Godeeyo hu dokodoo ka poudilei tekepo dee takeliso. Esiga nayo amapoo takee, mi tekepo kamapoo iyo Godeeyo hu dokodoo ka poudileiyo?” dee takaso.

²¹ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Emegei, no mo to mapoo tei te. Edebeeyo Ma Godeeyo hu dokodoo poudalame Yelusalem mapoo osoloso mubi hamapoo sibilega pagalai biame ee olo siboso. ²² Samaliya odoo niyo goomoga poudili goo ee niba gooleede. Esino Yu odoo iyo goomoga poudili goo ee iba gooleedooso. Bei, gie badeli pidili odoo ee hedebe Yu odoo imaga sibileiso. ²³ Esiga biame olo siboso, esino biame ee olo simiso, tei yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei oso kitulugu maga, osoloso tei goo maga, Ma Godee mapoo goomoga poudalame. Bei, Ma Godeeye goo hageesi maga yimapoo goomoga poudili odoo omapoo diya goomegeliso. ²⁴ Godee yo Dio. Osoloso yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei maga, osoloso tei goo maga yimapoo goomoga ka poudilei tekepo,” dee takaso.

²⁵ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, Mesaya edebeeyo takolone Keliso deli ee sibileiso. Osoloso yayo sibileiso imapoo goo susuga medee eligileiso,” diso.

²⁶ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoe ee Mesaya aso, nobolo to egee komolo,” dee takaso.

²⁷ Egeesee semelee mapoo Yesuwo hamamee dili odoo oso edebeeyo bia mi ee ma kuloduga wedi sibileso egeino, Yesuye sobo sabolo to komolome, diya dio diso. Esino odoo heeso sobo omapoo woosolone, no ogoo goomogolo, dee takele. Osoloso odoo heeso Yesu mapoo woosolone, nayo kasalame sobo sabolo to ka kamalala, dee takele.

²⁸ Osoloso sobo oso o ou howo keli omapoo magoloso see o moso bia takalame see wedi diso. ²⁹ Sobo ogoso dileso egeesee takaso, “Niba odoo hee hagee agalame sibe. Yayo goo ayo moodoo susuga ee takaso. Esiga odoo egee Keliso malaiso.”

³⁰ Esemé moso bia susuga Yesu agalame diyadeeso.

³¹ Odoe susuga Yesu agalame sidadaga molome, Yesuwo hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no nei ne,” diso.

³² Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A nei moloso. Esino nei ayo nali ee niba gooleede,” dee takaso.

³³ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso diesono egeesee takaso, “Odoe heeso yimapoo nei tenee bele?” dee takaga meleeso.

³⁴ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo nei ee Godeeye goomoga goo talai goo oso. Osoloso yayo a diye diso, tou yayo amapoo tenee ee

tomo dimeleso hoo poogoo mapoo hosudalame. ³⁵ Niyo egeesee takeliso, 'a bakadio bakadio di poogoloso nei howo segei tala dileiso,' dee takeliso. Esino ayo nimapoo taka. Niba howo puo ogoloso nei howo segei* mapoo ege. Bei, epedee hagee nei telegee ee talai biame hagoso. ³⁶ Esiga nei howo segei teli odoo oso dia tou eyo nei epedee hamapoo toso. Osoloso diayo odoo ee homokoko masi gooloogaloso tosibilesi kookaiyo gie badeli talai mi mapoo mooloogoo mageliso, nei howo segeli odoo sabolo, osoloso nei howo segei teli odoo sabolo hodobo goomogalame. ³⁷ Egeesi ma kulodu toso hagee takoo ee tei takooso, 'Odo heeso nei howo segeliso. Osoloso see odoo heeso nei howo segei ee teliso.' ³⁸ Esiga a niyo nei howo segele poogoo mi mapoo nei howo segei ee talame diye diso. Bei, mi omapoo odoo aboso daga tou toowa tooso. Esino see niyo dileso talaiso."

Samaliya odooso tei too

³⁹ Samaliya soboso dileso o odoo mapoo takolone, "Goo susuga ayo moodoo ee yayo amapoo taka," dee takeme, Samaliya odoo susuga mi omapoo debeli oso to hagee duloso Yesu mapoo tei tooso. ⁴⁰ Osoloso diayo sibilesi Yesu mapoo egeesee takaso, "No epedee ibolo hodobo hamapoo badebee," diso. Esem Yesu yo biame bakadio dibolo hodobo omapoo badebeiso. ⁴¹ Egeesi ma kulodu odoo susuga oso to yayo taka ee duloso yimapoo tei tooso. ⁴² Esem diayo sobo omapoo egeesee takaso, "Nayo daga Yesuwoo goo ee imapoo takeme, nee to duloso tei tooso. Esino iba epedee yayo takooga iso duloso tei toso. Esiga iba gooleedooso, odoo hagee mi odoo susuga dia gie badeli pidili odoo osodoo," diso.

⁴³⁻⁴⁴ Egeesi ma kulodu Yesu eyo daga egeesee takaso, "Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee tei o moso bia oso goweliso," diso. Yesu biame bakadio Samaliya mi mapoo badoboso see Gelili mapoo diso. ⁴⁵ Osoloso yo Gelili mapoo sibilesi peledoboome, edebeeyo yo ido diso. Bei, diba nose Yesuye Yelusalem mapoo Gababia wo ne biame mapoo goo susuga yayo moodoo ee diba egeiga.

Yesuye gamalee odoo eyo owolo tekepo pa

⁴⁶ Osoloso Yesu Gelili mi toowa omapoo badolone see Kana mi pepooko mapoo diso. Daga mi omapoo howodee ee see yayo wain i palame moodooso.

Biame omapoo Kapeniyum mi mapoo gamalee odoo heeyo giso holo paiye badebeiso. ⁴⁷ Esino gamalee odoo ogoso Yesuye Yudiya mi maga see Gelili mi mapoo simi goo ee duloso Yesu mapoo diso. Yo dileso howolone egeesee takaso, "Mo holo paiyeso talame badoso. Esiga nayo mo holo tekepo palame Kapeniyum mi mapoo abolo sibe," dee takaso.

⁴⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Niyo ayo goo toowa opusomo di moodoo ee egelega poogooga, amapoo tei talaime," dee takaso.

⁴⁹ Esem odoo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, "Wiligi odoo, mo holo teyaga, nayo saga sibilesi yo tekepo palame moodoo," diso.

⁵⁰ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, "No see wedi di. Nee holo wedileiso," diso.

4:35: Luka 10:2 * **4:35:** nei howo segei - Yesuye wudu taka hagee tei neidee eyo goo maga takele. Esino edebeeyo Godeeyo to tekepo takomo dilei goo sabolo, osoloso odoo Godee mapoo gilimado sibilesi goo ee wudu taka. **4:42:** 1Yon 4:14 **4:43-44:** Mat 13:57 **4:45:** Yon 2:23 **4:46:** Yon 2:1-11 **4:47:** Mat 8:5-6 **4:48:** Yon 2:18; 1Kol 1:22 **4:50:** Mat 8:13

Eseme odoo yo Yesuwo to duloso tei tolosa see o mi mapoo wedi diso. ⁵¹ Osoloso yo see eli domopoo osee dimolome, o tou teli odoo oso sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Nee holo olo weidiloso badoso,” dee takaso.

⁵² Eseme odoo ogoso nei dimapoo egeesee takaso, “Osoko howo domo kamapoo molome, yo kekebisa ka koododiala?” diso. Eseme diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Eiyo osoko olo wudu magoo mapoo ka koododia,” diso.

⁵³ Eseme odoo yo gooleedoloso egeesee gooleebuguso, bei, eiyo osoko howo hedebe omapoo Yesuye yimapoo takolone, “nee holo weidileiso,” dee taka goo ee goolee buguso. Eseme odoo susuga o moso kulodu debeli sabolo osoloso yibolo Yesu mapoo tei tooso.

⁵⁴ Esiga Yesuye Yudiya mi maga see Gelili mi mapoo sibilesa goo toowa opusomo di moodoo hagoso olo bakadio diso.

5

Yesuye Betesada howo sawili ou mapoo odoo hee tekepo moodoo

¹ Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yu odooso wo nali hee nalame Yelusalem mapoo polome, Yesu yinosee omapoo palaso. ² Esiga Yelusalem mi beele mapoo osulu hee Sipi Be Osulu deli meleeso. Osoloso ee ma kulodu howo sawili dadabaya ou toowa meleeso. Howo sawili dadabaya ou o hu ee Yu odoo dia toso takolone Betesada deliso. Osoloso howo ou pee mapoo hau pooba dee tiadoo egeesi meleeso. ³⁻⁴ Egeeseelone odoo paigiga sabolo, osoloso odoo howo neliga sabolo, osoloso odoo kido todobia sabolo, osoloso odoo su kakawa poogoo sabolo hau omapoo tieseliso. [Osoloso diba omapoo tiesamolone, biame abo mapoo Godeeyo momaiye heeso sibilesa howo egee wolabeleso bolone osee tiesameliso. Bei, momaiyeso howo wolomeleso koodobuuga, odoo daga malalo howo ee ma kulodu meili odoo ee tekepo peliso.] ⁵ Egeeseelone giso hee dugo 38 ee ma kulodu paiye melee onosee hau omapoo badebeiso. ⁶ Odoo daga yayo hoogoo pailoso badebei Yesuye ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No see weidilei goomogolo?” dee takaso.

⁷ Eseme odoo ogoso yimapoo nei egeesee takaso, “Wiligi odoo, howo weeleega, a pidilame ido meilei odoo hee me. Bei, a meilame seega, odoo heeso malalo meiliso,” dee takaso.

⁸ Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No toboloso nee kida tolosa di,” diso.

⁹ Osoloso biame omapoo odoo egee see olo tekepo poloso o kida tolosa diso. Esino goo hagoso peledaba ee Yu odoo dia hasali biame omapoo ka peledaba. ¹⁰ Eseme Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo hagoso o kida tolosa di ee ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Hasali biame hamapoo odoo heeso o kida tolosa dilei tei,” dee takaso.

¹¹ Eseme odoo ogoso nei egeesee takaso, “Odoo a tekepo pa oso amapoo takolone, mo kida tolosa di, dee takeme a ka di,” diso.

¹² Eseme diayo yimapoo nei egeesee takaso, “Odoo agayo namapoo takolone, nee kida tolosa di, dee ka takala?” dee takaso.

¹³ Esino odoo yo tekepo pa ee yo medee kibiya gooleedele. Bei, odoo susuga oso diya mooloogoodeme, Yesu yo mooloogoodoo ee ma kulodu esigaboodooso.

¹⁴ See hamamee Yesuye odoo egee tei moso tegei ma kulodu badebei ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No, no medee goolee, no epedee olo

tekepo paso. Esiga no see goo tokenee na te. Nayo goo tokenee see tobu tomo siloga, goo tokenee toowa see namapoo peledbeyaga,” dee takaso. ¹⁵ Esemee odoo ogoso dileso Yu odoo dia wiligi odoo dimapoo takolone egeesee takaso, “Yesuye a tekepo ka pa,” diso.

¹⁶ Egeesi ma kulodu Yesuye Yu odoo dia hasali biame mapoo goo hageesee teme, Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso komonolone yimapoo hegi goo tenelame bei mooloogooso. ¹⁷ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma biame susuga tou tomoloso. Esiga anosee biame susuga tou ka tomoloso,” diso.

¹⁸ Yesuye to egeesee takeme, nei diayo yo wooloomalame diya goomogaso. Bei, yayo hedebe Yu odoo dia hasali biame ee gababile, esino yayo takolone, Godee yo tei Ama, dee taka goo omaga, eyo nediliyo yo Godee sabolo hodobo teiba neme.

Godeeye kitulugu Owolo

Yesu mapoo tenee

¹⁹ Esiga Yesuye Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Owolo ayo mawo goomoga goo hee talai tebile. Esino Owolo ayo hedebe Maye teli goo ee ogoloso anosee goo ee teliso. ²⁰ Maye Owolo a diya sooloo dalaga, goo yayo teli susuga ee Owolo amapoo eligiliso. Esemee niyo Owolo ayo goo moodoo ee ogoloso hoowoolame, Maye amapoo goo diya toowa moodolai eligileiso. ²¹ Egeesi ma kulodu Maye odoo wedia hogogaduloso see gie badeli egee tenemolo, egeesee solone, Owolo ayo odoo mawo goomoga mapoo gie badeli ka tenemoloso. ²² Esiga Maye odoo goo koo midili. Esino yayo Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoo susuga dia goo ee midilame. ²³ Egeesi ma kulodu Maye goo egee moodooso, odoo susuga oso Ma mapoo goomogolone o hu dokodoo poudalame. Osoloso diayo Owolo amapoo goomogolone mo hu onosee dokodoo ka poudalame. Esiga odoo agayo Owolo amapoo goomoga poudilega badoga, yo Ma Godee a diye di odoo mapoo goomoga koo poudoso.

²⁴ Esiga ayo nimapoo ka taka. Mo to duloso a diye di odoo mapoo tei teli odoo ee badoboso kookaiyo gie badeli olo tooso. Odoo egeesee seli ee o goo tokenee eyo nei talaime. Yo teli maga dagadileso see gie badeli mapoo badoso. ²⁵ Esiga ayo nimapoo ka taka. Biame oso sibileiso, esino biame ee olo simiso, odoo tei telega wedia oso Godeeye Owolo mo to dulei. Egeesi ma kulodu edebeeyo mo to duloso tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶ Bei, Ma yo gie badeli eyo bei yoso. Esiga Owolo ayo gie badeli eyo bei doloso badalame, yayo kitulugu amapoo olo teneeso. ²⁷ Osoloso Maye Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoo susuga dia goo ee midilame. Bei, a Odoo Holo.

²⁸ Esiga ayo taka to hagee duloso niba haga na dio di. Bei, biame oso sibileiso, odoo wedia dia bi mapoo egee tiesamoloo oso Odoo Holo mo to duloso dia bi maga hogogadileiso. ²⁹ Egeesi ma kulodu goo tekepo tomo sili odoo diba badoboso gie badeli talame hogogadileiso. Esino goo tokenee tomo sili odoo diba dia goo tokenee eyo nei talame hogogadileiso. ³⁰ Ayo goo mawo goolee ee tomo silei tebile. Bei, Ma a diye di oso goo midilei goo amapoo takooga, ayo goo egeesi ka midili. Esiga ayo goo midili ee diya tekepo. Bei, ayo mawo goomoga goo koo tomo sili. Esino ayo hedebe odoo a diye di oso goomoga goo ee ka tomo siloso.

Yesuwo goo taka

³¹ Esiga ayo hedebe mo goo maga takooga, edebeeyo mo to mapoo tei talai goo eyo bei mauwe dalaiso. ³² Esino mo Maye mo goo maga takomoloso. Bei, a gooleedoo, yayo mo goo maga egee takoo, ee tei takooso.

³³ Esiga niyo odoo abo Yonee mapoo diye diso. Esemeyo yayo dimapoo tei goo takaso. ³⁴ Esino edebeeyo mo goo maga tei goo egee takoo goo ee tei beleso, a medee koo gooleeso. Esino niyo gie badeli talame ayo goo susuga hagee nimapoo takaso. ³⁵ Yonee yo keme masi gadeebugu nimapoo teneeso. Esiga niyo biame deiyepo ee ma kulodu gadeebugu sabolo dabalame diya goomogaso.

³⁶ Esiga Yoneeye mo goo maga tei goo takomo siliso. Esino tou ayo temeleso hosudalame Godeeye amapoo tenee oso Yoneeye mo goo takomo sili ee dagadiso. Bei, tou ayo tomo sili oso Maye a diye di goo ee ka eligiso.

³⁷ Osoloso mo Maye a diye di oso mo goo maga tei goo ka takooso. Esino niyo to yayo taka ee dule, osoloso o mudu egele. ³⁸ Esiga niba Godeeyo to duloso nibada sooloo ma kulodu tei koo teli. Bei, niyo Maye diye di odoo amapoo tei koo teli.

³⁹ Niyo Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigaloso gooleedoloso dobolone, nei to oso nimapoo gie badeli tenelaiso doloso doso. Esino niyo to hesiga ee mo goo takeli. ⁴⁰ Esino ayo nimapoo gie badeli tenelame seega, niyo amapoo sibilei koo goomegeli.

⁴¹ Osoloso niyo see mo hu dokodoo poudilei, ayo haga koo gooleeso.

⁴² Bei, a gooleedooso, niyo nibada sooloo ma kulodu Godee goolee mauwe.

⁴³ Esiga ayo mo Ma Godeeyo hu maga simiso. Esino niyo a koo goomogoso. Esino edebeeyo eyo goolee o hu maga siboga, niyo odoo egee goomogolone yo idiliso. ⁴⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo nibada hu dokodoo poudilei goomogolone debeliso. Esino Godee hedebe yayo nibada hu ono dokodoo poudalame, niyo ki koo kituluguli. Esiga niyo amapoo kasee tei talaiyo?

⁴⁵ Esiga ayo Mayo mudugiyopoo niba odoo tokenee dee takeeya dee na goolee. Niyo goolee, Moseseeye niba pidilei gooleeso. Esino yayo Mayo mudugiyopoo niba odoo tokenee dalaiso. ⁴⁶ Egeesi ma kulodu niyo Moseseeye taka to mapoo tei too diepi, niba ayo taka to mapoo tei teliyo. Bei, Moseseeye mo goo ee Godeeyo to booka mapoo ka hogugu. ⁴⁷ Esino niyo Moseseeye to hogugu mapoo tei telega ka doso. Esiga niyo to ayo hagee takoo mapoo kasee tei talaiyo?"

6

Yesuye odoo 5,000 mapoo nei pi

(Mat 14:13-21; Maka 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Esemeyo goo hagoso dileso koodobume, Yesu yo see Gelili abei hodiokoo du maga dalo soowaso. Gelili abei hageeyo hu hee ee Taibiliyes deliso.

² Egeeseelone Yesuye goo toowa opusomo di moodoolone, odoo paigiga susuga tekepo moodoo demelee maga, odoo mooloogoodoo toowa oso goo egee ogoloso yima hamamee mili diyadeeso. ³ Esemeyo Yesuye o hamamee dili odoo sabolo mubi ma dokodoo peleso debeiso. ⁴ Osoloso biame omapoo Yu odoo dia Gababia wo nali biame ee olo koola tabaso.

⁵ Biame omapoo odoo mooloogoodoo toowa oso yimapoo sibadee ee ogoloso Yesuye Pilipi mapoo egeesee takaso, "Iyo nei moleeso kamapoo toloso odoo susuga hamapoo ka pileiyo?" diso. ⁶ Esiga Yesuye odoo hagee

bia dimapoo moodoolai goo ee yo olo gooleedoloso badolone, see wulo Piliپیی tei too ee agalame yimapoo egeesee ka taka.

⁷ Esemе Piliپیی nei egeesee takaso, “Odoо susuga hagee bia dimapoo iyo nei toloso pilei ee, molee toowa kamapoo talaiyo? Bei, edebeeyo odoо susuga hagee bia nei pilame molee talame biame 200 ee ma kulodu tou toowa toga, molee oso odoо hedebe hedebe di mapoo wulo nei pepooko pilei tebileime,” dee takaso.

⁸⁻⁹ Esemе Yesu o hamamee dili odoо hee Saimon-Pitayo omolo Enduluye Yesu mapoo egeesee takaso, “Hagee ma kulodu giso holo heeso wo si dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio sabolo toloso badoso. Esino nei pepooko hagoso odoо susuga ee pilei tebile,” diso.

¹⁰ Esemе Yesuye o hamamee dili odoо dimapoo egeesee takaso, “Odoо susuga hagee bia bulume doloso takee,” diso. Mi omapoo obu bouwe meleeso. Esemе odoо susuga go domo omapoo bulumasо. Egeesi ma kulodu hedebe gisowe hesiga ee 5,000 egeesi tugodooso. ¹¹ Esemе Yesuye wo si toloso Godee mapoo goomoga to takoloso, wo si popeiloso odoо susuga mapoo piso. Osoloso di bakadio toloso goo hedebe o egeesi moodooso. Esemе odoо susuga oso nei egee naloso diya edigasо.

¹² Diba nei naloso oduguloso doboome, Yesuye o hamamee dili odoо dimapoo egeesee takaso, “Nei abo poogoo susuga ee misigamo di. Nei abo wulo gamenee peegeeyaga,” diso. ¹³ Esemе wo si dee tiadoo odoо susuga oso naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoо oso misigamo dileso bou tegei 12 egeesi metamagisaso.

¹⁴ Odoо susuga oso Yesuye goo toowa opusomo di moodoo hagee ogoloso egeesee takaso, “Tei takoo, odoо hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoо iyo sibileiso doloso bolone debei odoо ee hagosodoo,” dee takaga meleeso. ¹⁵ Esemе Yesuye dia wiligi odoо tabalame, Yesu mapoo sibilesо seselame gooleemelee goo ee, yo olo gooleedooso. Esino Yesuye olo ogoloso diba poogoloso see obusomo mubi ma dokodoo palaso.

Yesuye howo ma dokodooga di
(Mat 14:22-33; Maka 6:45-52)

¹⁶ Olo habedee mapoo Yesu o hamamee dili odoо oso yo balame abei mapoo mouso. ¹⁷ Esino Yesu sibilega molome olo neligasо. Esemе diba dia du mapoo toboloso Kapeniyum mi mapoo dalo soowaso. ¹⁸ Diba sudaso olo sulugamo diyadaga molome, i toowa simi oso howo ki toowa simiso. ¹⁹ Diba eli sage 5 kilomita egeesi diyadaga molome, Yesuye howo ma dokodooga dimapoo sibume egeiso. Esemе diba diya obulone dio diso. ²⁰ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Ayo siba,” diso. ²¹ Esemе diayo goomoga sabolo yo dia du ma kulodu dabeegee diso. Egeesee semelee mapoo haga booloogelega mi diayo di omapoo peledoboloso dia du omapoo oluguso.

Yesu yo wo gie badeli teneli

²² Biame hee mapoo Yesuye nei pi odoо susuga oso du dali hedebe omapoo meilesо Yesu bameleeso, daga omapoo du hedebe meleega, diayo goolee Yesu omapoo badaba bele dolone. Bei, Yesu o hamamee dili odoо dibusomo daga malalo du egee toloso dime diayo egeiga. ²³ Esemе biame domo omapoo odoо du abo maga Taibiliyes mi maga sibilesо odoо mooloogoodoo toowa oso debei mapoo peledabaso. Daga mi koola omapoo Yesuye Godee mapoo goomoga to takoloso odoо susuga mapoo nei piso.

²⁴ Esino diayo omapoo egeino, Yesu sabolo o hamamee dili odoo sabolo me neme, see diayo du omaga Yesu esilame Kapeniyum mi mapoo soowaso.

²⁵ Diayo abei daloso Kapeniyum mi mapoo peledoboloso Yesu ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no kopolone hamapoo ka simiyo?” dee takaso.

²⁶ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo a esiamo simi egee, ayo goo toowa opusomo di moodoo ee egeiga, niyo a ka esiamo sibile. Esino niba ayo nei pime ne oso diya edigaga, niyo wulo a ka esiamo simidoo. ²⁷ Esiga niba nei saga me pegeli egeesi haga na esiamo silesibe. Esino niba kookaiyo moloso osee meli nei ono ka esiamo silesibe. Odoo Holo ayo nei hagee nimapoo tenelaiso. Bei, Ma Godeeye Owolo ayo goo hagee talame amapoo kitulugu olo teneeso.”

²⁸ Esemé diayo nei egeesee takaso, “Godeeye iyo ogoo goo talame diya ka goomogosomo?” dee takaso.

²⁹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godee yo goomogoso, yayo diye di odoo amapoo tei talame.”

³⁰⁻³¹ Esemé odoo mooloogoodoo oso yimapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo tei talame, nayo ogoo goo toowa opusomo di ka moodoolaiyo? Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso takolone, ibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo silesibume, Moseseeye Kei mi ma dokodooga wo mana deli* ee diayo nalame teneliso. Esiga Moseseeye ibada amawe dimapoo goo hagee moodooso. Esino iyo namapoo tei talame, nayo imapoo ogoo goo moodoolaiyo?” dee takaso.

³² Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Moseseeye nibada amawe dio mapoo Kei mi wo ee tenele. Esino mo Maye dimapoo wo egee ka tenee. Goo hedebe egeesi masi, yayo Kei mi ma dokodooga tei wodee ee nimapoo ka tenemoloso. ³³ Esiga Godeeyo wo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo sibeye dee taka ee aso. Bei, ayo mi odoo mapoo gie badeli ka tenemoloso.”

³⁴ Esemé nei diayo yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, biame susuga gie badeli wo egee nayo imapoo tenemelee,” dee takaso.

³⁵ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Gie badeli teneli wo aso. Esiga odoo agayo amapoo siboga, yo see hodileime. Osoloso odoo agayo amapoo tei toga, yo see howo nala pagalaime. ³⁶ Daga ayo nimapoo takolone, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee niyo olo egeiso, dee takaso. Esino niba amapoo tei koo to. ³⁷ Odoo mo Maye amapoo tenee oso amapoo sibileiso. Esiga dima kulodu odoo hee ayo peegoo habigileime. ³⁸ Bei, ayo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo simi egee, mawo goomoga goo ee talame ka sibile. Esino mo Ma, a diye di odoo oso goomoga goo ee talame ka simi. ³⁹ Egeesi ma kulodu yayo goomoga goo ee hagoso. Odoo yayo amapoo tenee dima kulodu ayo hedebe osugobalai, yo koo goomogoso. Esino hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see gie badeli talame hogoadileiso. ⁴⁰ Bei, mo Ma yo goomogoso, odoo agayo Owolo a ogoloso amapoo tei toga, diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogoadileiso.”

6:27: Yon 6:48-58 **6:29:** 1Yon 3:23 **6:30-31:** Exo 16:14-15; Num 11:7-9; Psa 78:24; Mat 16:1;

Yon 2:18 * **6:30-31:** wo mana deli - Yu odooso dugo 40 ee ma kulodu miwe poogoo mi mapoo silesibume, Godeeye wo mana deli hagee diayo nalame teneliso. Mana deli hagee, wo masi heliye pepooko dooboo hadali. **6:35:** Yon 4:14 **6:39:** Yon 10:28-29; 17:12

⁴¹ Egeesee semelee biame omapoo Yesuye takolone, “A Kei mi ma dokodooga simi wo aso,” dee takeme, Yu odoo oso duloso komonolone to boowaso. ⁴² Esem diayo egeesee takaso, “Odoo hagee Yosepeeyo owolo Yesuso. Esiga ama dio owee dio, iba gooleedoo. Esino yayo takolone, yo Kei mi maga simi, diso. Yayo kasalame egeesee ka takayo?” dee takaso.

⁴³ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nima kulodu to boowa egee molo omapoo koodobie. ⁴⁴ Bei, edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Ma a diye di oso amapoo sibilame gi odoo oso amapoo sibileiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo yo ta maga see hogadileiso. ⁴⁵ Osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo heeso egeesee hogugoso, ‘Godeeye odoo susuga eligileiso,’ diso. Esiga odoo agayo Mayo to duloso yimaga goo gooleedoga, diayo amapoo sibileiso. ⁴⁶ Odoo heeso Ma egele. Esino hedebe Ma Godee maga simi odoo ayo Ma egeiso. ⁴⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Amapoo tei too odoo yo olo badoboso kookaiyo gie badeli tooso. ⁴⁸ Gie badeli teneli wo ee aso. ⁴⁹ Esino nibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo dobolone, wo mana deli ee nolone debeiso. Esino wo mana deli ee nali odoo egee bia olo wediaso. ⁵⁰ Esino wo hagee Kei mi maga simi. Esiga wo hagee naga odoo egee bia wedileime. ⁵¹ Kei mi ma dokodooga simi gie badeli teneli wo ee aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, yo badoboso kookaiyo gie badalaiso. Osoloso wo ayo tenelai egee molo ee mo hwei, mi odoo oso gie badeli talame.”

⁵² Esem Yu odooso to hagee duloso dima kulodu to boowoolone egeesee takaso, “Odoo hagoso o hwei iyo nalame kasee tenelaiyo?” dee takaso.

⁵³ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo Odoo Holo mo sawo sabolo osoloso mo hwei sabolo nelega poogooga, niba gie badeli talaime. ⁵⁴ Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo, diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogogadileiso. ⁵⁵ Mo hwei sabolo osoloso mo sawo ee tei nei dee oso. ⁵⁶ Egeesi ma kulodu mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso abolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso anosee dibolo hodobo badoso. ⁵⁷ Esiga Ma a diye di oso gie badoga anosee ka badoso. Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso amaga gie badeli talaiso. ⁵⁸ Egeesi ma kulodu a nibada amawe diayo namo silee wo egeesinee. Bei, diayo wo egee ne oso dimapoo gie badeli tenele. Esino a Kei mi ma dokodooga simi wo tei aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, diba badoboso kookaiyo gie badalaiso.”

⁵⁹ Yesuye Kapeniyum mapoo howo gisili moso ma kulodu odoo susuga mapoo eligilone goo susuga egeesee ka taka.

Yesuwo to ee gie badeli teneli

⁶⁰ Esino Yesu yo deedee silesibili odoo oso Yesuye eligi goo ee duloso egeesee takaso, “Eligi goo hagee diya koudadoo. Odoo agayo to hagee talai ka teibayo?” dee takaso.

⁶¹ Egeesi ma kulodu Yesu yo deedee silesibili odoo oso dima kulodu to boowoogamelee ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Goo ayo hagee takoo oso nimapoo dala teneedo? ⁶² Goo hagoso nimapoo dala teneega, niyo Odoo Holo ayo see Kei mi ma dokodoo wedi pala ogoloso kasee goolaisomo? ⁶³ Dio Tei oso gie badeli ka tenemoloso. Esino suso goomoga goo oso gie

badeli koo tenemoloso. To ayo nimapoo taka ee Dio Tei maga simi, esiga to oso gie badeli ka tenemoloso.”

⁶⁴ Yesu yo daga malalo olo gooleedooso, yimapoo tei telega pagalai odoe ee. Osoloso yo toloso ha teli odoe mapoo tiasalai odoe onosee yo olo gooleedooso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, “Odoe abo nima kulodu egee do amapoo tei koo toso. ⁶⁵ Goo egeesi maga ayo to hagee nimapoo olo takaso, ‘Edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Maye amapoo sibilame kitulugu tenee odoe oso amapoo sibileiso,’ dee takooso.”

⁶⁶ Yesuye to hagee taka koodobume, yo deede silesibili odoe aboso yo deede silei gowoolone yo poogoo diso.

⁶⁷ Esem Yesuye o hamamee dili odoe 12 mapoo egeesee takaso, “Niba nosea a poogoo dilei goomogosomo?” dee takaso.

⁶⁸ Esem Saimon-Pitaye nei egeesee takaso, “Lodee, iba odoe ogu mapoo dileiyo? Hedebe nee to oso gie badeli ka tenemoloso. ⁶⁹ Esiga iyo namapoo tei toso. Osoloso iba gooleedooso, no tei odoe Godee maga simi oso,” diso.

⁷⁰ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoe 12 niba olo hudi magooso. Esino nima kulodu odoe hedebe Saiteneeyo tou teli odoe badoso.” ⁷¹ Esiga Yesuye to hageesee taka egee, Saimon-Iskalyot eyo owolo Yudas eyo goo ee taka. Bei, Yudas yinosee Yesuwo hamamee dili odoe 12 ee ma kulodu badeli. Esino yayo hamamee Yesu ha teli odoe mapoo tiasalaso.

7

Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei tele poogoo

¹ Esiga goo hagosoo dileso koodobume, Yesu yo Yudiya mi mapoo silei gowoolone, see Gelili mi mapoo dileso siliso. Bei, Yudiya mi omapoo Yu odoe dia wiligi odoe oso Yesu wooloomalame eli esiamo siliso. ² Osoloso Yu odoe dia Waseme moso maga wo nalai biame* olo koola tabaso. ³ Esem Yesuwo omolo dio oso yimapoo egeesee takaso, “No mi hagee poogoloso see Yudiya mi mapoo di, no deede silesibili odoe oso nayo goo toowa opusomo di moodooga ee agalame. ⁴ Bei, edebeeyo o goo ee odoe susuga oso gooleedalai goomogoga, yo goo mada koo moodoomo siliya. Esiga no goo toowa opusomo di medee woola moodoomo sile, odoe susuga oso nee goo ee ogoloso gooleedalame,” diso. ⁵ Goo egeesi ma kulodu Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei telega debeiso.

⁶ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo Yelusalem mapoo dilei biame koo tugodo. Esino niba dilei goomogoga, wulo biame hee mapoo dilei tekepo. ⁷ Mi odoe oso niba hegilei eyo bei me. Esino diayo a hegiliso. Bei, ayo dia goo tokenee ee woola yilige buguga. ⁸ Esiga niba wo ne mapoo diyadee. Esino a dileime. Bei, mo biame tugodelega.” ⁹ Yesuye egeesee takoloso Gelili mi mapoo badebeiso.

Waseme moso maga wo ne biame mapoo Yesuye odoe mapoo eligi

¹⁰ Yesuwo omolo dio oso Waseme moso maga wo nalame Yelusalem mapoo paladee neme, Yesu yinosee hamamee palaso. Esino odoe howo

6:64: Yon 13:11 **6:65:** Yon 6:44 **6:68:** Mat 16:16 **7:1:** Yon 5:18 **7:2:** Lev 23:34 * **7:2:** Yu odoe dia amawe diayo miwe poogoo mi mapoo dobolone, dugoso moso teegaloso omapoo debeliso. Biame ee goolone, Yu odooso Waseme moso maga wo nali biame mapoo homo deeso waseme moso teegaloso omapoo debeliso. Osoloso Yu odoe dia wo nali hagee sabolo osoloso abo ee Yelusalem mapoo naliso. **7:5:** Diye 1:14

woola palai gowoolone mada palaso. ¹¹ Osoloso wo ne ee ma kulodu Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu esilone egeesee takaso, “Yesu kasomo?” dee takaso.

¹² Esemee odoo mooloogoodoo toowa oso mada dima kulodu Yesuwo goo maga mada takomo silesibulone, odoo aboso egeesee takaso, “Yesu odoo tekepo,” dee takaso. Esino odoo aboso takolone, “Haye, yo wulo gamenee goo maga odoo peegoo ka gilimado du,” dee takaso. ¹³ Esino Yu odoo dia wiligi odoo holo obulone, diayo Yesuwo goo maga to woola takele.

¹⁴ Osoloso wo ne olo domo taba mapoo, Yesuye tei moso mapoo peleso Godeeyo to eligilame bei mooloogooso. ¹⁵ Esemee Yu odoo oso yayo eligi goo ee duloso diya howoogadolone diayo egeesee takaso, “Odoos hagee kasi maga Godeeyo to susuga ka gooleedoowo? Bei, yo Godeeyo to gooleedeli sukulu mapoo dile,” dee takaso.

¹⁶ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo hagee eligi wulo mawo goolee koo eligili. Esino a diye di Godee maga simi goo ee eligili. ¹⁷ Esiga Godeeyee goomoga goo ee talame goomoga odoo oso ayo eligi goo hagee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiso. Osoloso ayo mawo goolee koo eligili goo onosee gooleedalaiso. ¹⁸ Edebeeyo eyo goolee eligimo siloga, yo o hu eyo nediliyo doko topoloso. Esino edebeeyo yo diye di odoo oso goolee ee eligimo siloga, yo diye di odoo eyo hu ee doko topoloso. Esiga yo tei goo takeli, osoloso yo gamenee koo takeli. ¹⁹ Moseseeye nimapoo tei magoo hogugu ee teneeso. Esino niba susuga tei magoo hagee koo dedeli. Esiga kasi maga niyo a wooloomalame ka sala?”

²⁰ Esemee odoo mooloogoodoo oso nei yimapoo egeesee takaso, “Bo holoso nama kulodu palaga, no to egeesee ka takoo. Iba no wooloomalame koo seeso,” diso.

²¹ Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo hasali biame mapoo ayo goo toowa opusomo di hedebe moodoo ogoloso niba susuga dio diso. ²² Egeesi ma kulodu niba nose Moseseeye tei magoo ee dodolone niyo hasali biame mapoo tou teliso. Bei, niyo Moseseeye tei magoo ee dodolone holope kolo kweliso. Esino holope kolo koolame tei magoo hagee Moseseeye magele. Esino nibada amawe diayo ka magoo. ²³ Esiga Moseseeye tei magoo gababiyaga hasali biame mapoo niyo holope kolo kweliso. Esino niyo kaseega ayo niyo hasali biame mapoo odoo paiye tekepo moodooga niyo amapoo ka komonowala? ²⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo o suso goo moodoo ee ogoloso saga na midi. Esino tei goodee maga niyo o goo ka midi.”

Yesu tei Kelisowo?

²⁵ Osoloso Yesuye to taka hagee duloso, Yelusalem odoo aboso dieso nediliyo egeesee takaso, “Odoos hagee ibada wiligi odoo oso wooloomalaigo dee takemeni osobebe? ²⁶ Niba ege, yayo odoo susuga eyo howo woola eligime, odoo heeso yimapoo to hee koo takooso. Esiga ibada wiligi odoo oso goolee yo tei Keliso goolee malaiso. ²⁷ Esiga Kelisoye siboga, mi yayo simi ee odoo heeso gooleedalaime. Esino mi Yesuye simi ee iba gooleedooso,” diso.

²⁸ Esemee Yesuye tei moso mapoo osee eligilone toso neligidi egeesee takaso, “O. Tei takoo. Mo goo sabolo osoloso ayo simi mi sabolo niba olo gooleedoodoo. Esino a mawo goolee maga sibilesa hamapoo koo badoso.

Haye, a diye di odoo eyo goo ee tei, esino niba yo gooleedele. ²⁹ Esino hebebe ayo yo ka gooleedoo. Bei, a yimaga simi osoloso yayo a nimapoo sibeye diso.”

³⁰ Esem biame omapoo wiligi odoo diba goomogaso, Yesu omapoo talame. Esino odoo heeso yimapoo goo hee moodele. Bei, o biame tugodelega. ³¹ Esino odoo mooloogoodoo ee ma kulodu odoo aboso Yesu mapoo tei tolone egeesee takaso, “Odoo heeso sibilesa goo toowa opusomo di moodooga, goo toowa opusomo di Yesuye moodoo hagee dagadileime. Esiga Yesu hagee tei iyo hagee bamolo Keliso oso,” dee takaso.

³² Esiga odoo mooloogoodoo oso Yesuwo goo maga taka ee Pelisi odoo oso duso. Esiga Pelisi odoo egee bia sabolo osoloso tei moso wiligi odoo tebisa oso tei moso gidebeli odoo diye diso, diayo dilesa Yesu talame.

³³ Yesuye see odoo mapoo takolone egeesee takaso, “A biame deiyepo hamapoo nibolo hodobo badalaise. Osoloso a diye di odoo mapoo see wedi dileiso. ³⁴ Niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Bei, ayo badalai mi omapoo sibilei niba tebileime,” diso.

³⁵ Esem Yu odooso dieso nediliyo dima kulodu egeesee takaga meleeso, “Yo kamapoo duga iyo yo egelega ka pagalayi? Yo ibada odoo abo Guliki odooso debeli mi mapoo egee do mapoo dilesa Guliki odoo mapoo Godeeyo to eligilame ka sabele. ³⁶ Osoloso yayo imapoo takolone, iyo yo esileiso, esino iyo yo agalaime. Osoloso, yayo badalai mi omapoo sibilei iba tebileime, dee taka eyo bei ogoobo?” dee takemeleeso.

Gie badeli teneli howo

³⁷ Esiga Waseme moso maga wo ne hamameedee biame egee goo toowa. Osoloso biame omapoo Yesuye toboloso to neligidi egeesee takaso, “Odoo agayo howo ka na poogoosomo, yo amapoo howo nala sibeye dee.

³⁸ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo amapoo tei toga, gie badeli teneli howo oso yima kuloduga gasibileiso.’”

³⁹ Esiga Yesuye goo taka hagee, yimapoo tei too odoo mapoo Dio Tei tenelai goo ee takolone egeesee ka taka. Esino epedee omapoo Dio Tei dimapoo tenele. Bei, Yesu yo Ama mapoo pelega.

⁴⁰ Esiga odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga odoo aboso Yesuye taka to ee duloso egeesee takaso, “Odoo hagee tei Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo sibabeleso iyo bamelee osodoo,” dee takaga meleeso.

⁴¹ Esem odoo aboso egeesee takaso, “Yo Keliso,” dee takemeleeso. Esino aboso egeesee takaso, “Haye, yo Kelisonee. Bei, Keliso yo Gelili mi maga sibileime. ⁴² Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Keliso yo Deibidiyo amawe dio dima kuloduga sibileiso. Osoloso yo Deibidiye badebeli mi Betilhem mapoo soomagalaise,’ diso,” dee takaso.

⁴³ Egeeseelone Yesuwo goo maga odoo abo puloso debeiso. ⁴⁴ Osoloso odoo aboso Yesu talame goomogaso. Esino odoo heeso yimapoo goo hee moodele.

Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso tei tele poogoo

⁴⁵ Esem epedee omapoo tei moso gidebeli odoo oso see mosoowe wedi simi ogoloso, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Pelisi odoo oso

dimapoo egeesee takaso, “Bei kaseme niyo Yesu hamapoo ido sibilega ka poogoowo?” diso.

⁴⁶ Esemе diayo nei egeesee takaso, “Daga odoо heeso to Yesuye keli egeesee koo keli,” dee takaso.

⁴⁷ Esemе Pelisi odooso nei dimapoo egeesee takaso, “Niba noseе yayo eligi goo oso peegoo gilimado disomo? ⁴⁸ Esino Pelisi odoо ima kulodu osoloso ibada wiligi odoо dima kulodu odoо heeso yimapoo tei too niyo egeisomo? Haye. ⁴⁹ Esino odoо mooloogoodoo hagee ma kulodu, odoо aboso Moseseeye tei magoo goo ee kibiya gooledelega tei tooso. Esiga diba Godeeyo kamana ma hemidu doso.”

⁵⁰ Esiga dima kulodu Pelisi odoо hee badebeiso, o hu Nikodimas. Daga yayo gesi Yesu agalame diso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, ⁵¹ “Moseseeye tei magoo ee dodolone iyo daga odoо o goo midilega, wulo o tokenee eyo nei tenelai ee tekeponee,” diso.

⁵² Esemе Pelisi odoо abo sabolo osoloso wiligi odoо tebisa oso yimapoo egeesee takaso, “Nonosee Gelili odoowo? No Godeeyo to booka mapoo hogugu ee medee hesigaloso gooleede. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, Godee maga to tolosoko kodoko takomo sili odoо ee Gelili mi maga sibileime.”

[⁵³ Osoloso to kesamelee omapoo koodobuloso odoо susuga dia mosopoo diyadeeso.

8

Kooka soboso adaba giso goo heli too

Yesu mapoo ido simi

¹ Esino Yesu Olipi mubi ma dokodoo palaso. ² Osoloso gesikolodee Yesu yo tei moso mapoo wedi sibilesa badoboome, odoо susuga oso yimapoo simiso. Esemе yayo omapoo badolone odoо eligimeleso.

³ Esemе domo omapoo tei eligili odoо sabolo, osoloso Pelisi odoо oso kooka sobo heeso adaba giso goo heli too ee ogoloso, diayo yo ido sibilesa odoо howo woola tebediso. ⁴ Esemе diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoо, kooka sobo hagoso adaba giso goo heli tomo sileeme ogoloso yo hamapoo ka ido simi. ⁵ Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takaso, ‘Sobo heeso goo hageesee toga, yo yoso enigameleso wooloome,’ dee takooso. Esiga nayo imapoo takee, iyo sobo hamapoo goo kasee moodoolaisomo?” dee takaso. ⁶ Goo egeesi maga Yesuye to tokenee takooga ka midilame, diayo yo kukolo egeiso.*

Esino Yesu miyomoo gauwuloso dee woluguso mi mapoo hogugu meleeso. ⁷ Esino diayo yimapoo osee woosa molome, Yesu yo toboloso dimapoo egeesee takaso, “Esiga nima kulodu odoо hee goo tokenee koo teli daga, odoо ogoso malalo sobo omapoo yoso ka enige,” diso. ⁸ Osoloso Yesu see tobu miyomoo gauwuloso dee woluguso mi mapoo hogugu meleeso.

⁹ Esemе odoо susuga sobo egee ido simi oso Yesuwo to duloso obulone, daga adaga dimaga bei mooloogooloso hedebe du, hedebe du diso. Osoloso

7:46: Maka 1:22 **7:48:** Yon 12:42 **7:50:** Yon 3:1-2 **7:52:** Yon 7:41-42 **8:5:**

Lev 20:10; Deut 22:22-24 * **8:6:** Biame omapoo Yu odoо oso tei magoo bakadio ee dodolone debeiso. Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takaso, “Sobo heeso goo hageesee toga, yo yoso enigameleso wooloome,” dee takooso. Esino Loum gamalee eyo tei magoo hogugu oso egeesee takaso, “Goo ee tei.” Yesuye takolone, sobo egee wooloome, dee takooga, yayo Loum gamalee eyo tei magoo ee gababileiso. Esino yayo takolone, sobo egee na wooloome, dee takooga, yayo Moseseeye tei magoo ee gababileiso. **8:7:** Deut 17:7

odoo susuga olo poogoo dulone, hedebe Yesu dio sobo egee dio omapoo poogooso. ¹⁰ Esemé Yesuye toboloso sobo mapoo egeesee takaso, “Sobo, no goweli odoo hamapoo debei ee kasomo? Odoo hee nee tokenee eyo nei namapoo dala tenelai hedebe badolo?” dee takaso.

¹¹ Esemé sobo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, haye, odoo hee medoo,” diso.

Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Anosee nee tokenee eyo nei ayo namapoo dala tenelaime. Esiga no di. Esino no tokenee see tobu na te,” dee takaso.]

Yesu mipoo hageeyo gadeebugu

¹² Esemé Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo see egeesee takaso, “Mipoo hageeyo gadeebugu ee aso. Esiga a dodomo sili odoo yo neliga ma kulodu sileime. Esino yo gie badelai talai eligili gadeebugu ee talaiso,” dee takaso.

¹³ Esemé odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga Pelisi odooso nei egeesee takaso, “No wulo nee goo ee takomolo. Esiga nayo egee takoo goo ee iba tei koo toso,” dee takaso.

¹⁴ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “O. Tei takoo. A mo goo ee takooso. Esino ayo hagee takoo tei goo taka. Bei, ayo simi mi ee a gooleedoo. Osoloso ayo dilesa badalai mi onosee a gooleedoo. Esino ayo simi mi sabolo, osoloso ayo dilesa badalai mi ee, niba gooleedele. ¹⁵ Esiga mi odoo dia goo ee dodolone, niyo emegei dia goo ee midiliso. Esino ayo emegei dia goo ee koo midili. ¹⁶ Esino ayo emegei dia goo midilei gooleega, ayo medee tei goo maga dia goo midileiso. Bei, ayo mobusomo koo midili. Esino mo Ma a diye di sabolo goo ka midili. ¹⁷ Esiga Moseeeye tei magoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Goo hedebe mapoo odoo bakadio oso to hedebe onosee takooga, diayo egee takoo ee tei goo takooso,’ deliso. ¹⁸ Esiga anosee tei magoo egee dodolone mawo nediliyo mo goo maga tei goo takooso. Osoloso mo Ma a diye di oso mo goo maga tei goo takeliso.”

¹⁹ Esemé Pelisi odooso nei yimapoo egeesee takaso, “Nama kasomo?” diso. Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma sabolo osoloso a, niba gooleedele. Niba a gooleedoo diepi, mo Ma nosee niba gooleedeliyo,” dee takaso.

²⁰ Yesuye tei moso ma kulodu emegei di molee tenee mageli koola omapoo tobodulone, goo susuga hagee eligimeleeso. Esino odoo heeso yo tele. Bei, o biame tugodelega.

Yesu eyo o goo taka

²¹ Esemé Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo peegoo duga, niyo a esileiso. Esino niba goo tokenee ma kulodu dobolone, nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso. Osoloso ayo badalai mi omapoo sibilei, niba tebileime,” dee takaso.

²² Esino Yu odoo oso egeesee takaso, “Bei kasi maga Yesuye takolone, yayo badalai mi omapoo sibilei, iba tebileime, dee ka takayo? Iba gooleedele, Yesu eyo nediliyo wooloomalame ka sabele,” diso.

²³ Esemé Yesuye dia to duloso nei egeesee takaso, “Niba mipoo hamapoo debeli odoo. Esino a Kei mi ma dokodooga simi. Esiga niba mi odoo. Esino a mi odoonee. ²⁴ Goo egeesi maga ayo nimapoo takolone, nibada goo

tokenee hapelega poogoloso wedileiso, dee ka taka. Bei, ayo mo goo* maga taka mapoo niyo tei telega poogooga, niba nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso.”

²⁵ Esemē diayo nei egeesee takaso, “No odoō ogumo?” diso. Esemē Yesuyē nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo eligi bei mooloogooloso abaga simino epedee hamapoo mo goo nimapoo olo eligiso. ²⁶ Esiga ayo nimapoo tokenee odoō dee takalai goo bei moloso. Esino a diye di odoō oso takeme du goo ono ayo odoō mapoo ka takomo sili. Bei, yo tei goo takeli.”

²⁷ Egeesi ma kulodu Yesuyē amamo goo takano, Yu odooso duloso medee kibiya gooleedele. ²⁸ Esemē Yesuyē see dimapoo egeesee takaso, “Niyo Odoō Holo a tolosa dokodoo poudoga,* amapoo niyo mo goo ee medee kibiya gooleedalaiso. Osoloso ayo mawo goomoga goo koo tomo sili goo onosee niba gooleedalaiso. Bei, mo Maye amapoo taka goo hedebe ee ayo ka eligimo sili. ²⁹ Esiga a diye di odoō ee abolo hodobo badoso. Yo a koo poogoo dili. Bei, ayo hedebe yo goomogalai goo ono tomo sili.” ³⁰ Esiga Yesuyē goo hagee takeme, odoō susuga yimapoo tei tooso.

Tei goo oso odoō tokenee ma kuloduga peegoo gilimado dili

³¹ Esemē Yesuyē Yu odoō yimapoo tei telaga odoō mapoo egeesee takaso, “Niyo ayo eligi goo hamapoo medee kibiya kookoodoloso dodomo silesiboga, niba tei mo hamamee dili odoō dalaiso. ³² Esiga niba tei goo ee gooleedalaiso. Osoloso tei goo oso niba nei mauwe tou teli goo maga peegoo gilimado dileiso.”

³³ Esemē diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eibalahameeyo amawe dio ibaso. Esiga iba odoō heeso wiligi doloso badoboome, hegi goo ma kulodu nei mauwe o tou tolonge ka debele. Bei kasi maga nayo imapoo takolone, ‘hegi goo ma kuloduga puo pagalaiso,’ dee ka takala?”

³⁴ Esemē Yesuyē nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Edebeeyo goo tokenee tolonge badoga, yo goo tokeneeso wiligi doloso ka badoso. ³⁵ Esiga nei mauwe tou teli odoō ee o wiligi odoō eyo soosoo sabolo kookaiyo osee koo badeli. Esino owoloye o soosoo sabolo kookaiyo osee badeliso. ³⁶ Esiga Owolo ayo niba tokenee goo ma kuloduga puo poogooga, niba tokenee goo ma kuloduga tei olo puo pagalaiso. ³⁷ A gooleedooso, niba Eibalahameeyo amawe dio. Esino niyo a wooloomalame ka goomogoso. Bei, ayo eligi goo ee nima kulodu malai, niba koo goomogoso. ³⁸ Mo Maye goo amapoo eligi ee ayo nimapoo ka takomo siloso. Esino niba nosee nibada amaye takeme du goo ee tomo silesiboso.”

³⁹ Esemē diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibada ama ee Eibalaham,” diso.

Esemē Yesuyē nei dimapoo egeesee takaso, “Niba tei Eibalahameeyo owolo dio diepi, niyo goo Eibalahameeyo moodoo egeesee moodoolone debeli. ⁴⁰ Esino tei goo Godeeye amapoo tenee ee ayo takomo sileeme, niyo a wooloomalame seeso. Esino Eibalaham goo egeesi moodele. ⁴¹ Esiga goo nibada amaye moodoo hedebe onosee niyo ka moodoomo siloso.”

* **8:24:** ayo mo goo - Godeeyo to Guliki odoō dia toso hogugu mapoo Yesuyē takolone, yo aso, dee taka egee yo Keliso, Godeeye hesia dolone ka taka. **8:28:** Yon 3:14 * **8:28:** a tolosa dokodoo poudoga - Yesuyē taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka. **8:33:** Mat 3:9 **8:34:** Loum 6:16, 20 **8:39:** Mat 3:9 **8:41:** Isa 63:16

Eseme diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba giba holonee. Esino ibada Amadee ee hedebe Godeeso,” dee takaso.

⁴² Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godee tei nibada Ama diepi, a niyo diya goolee sabolo debeliyo. Bei, a Godee maga sibilesa hamapoo ka badoso. Yayu a diye diso. Esiga a mawo goolee sibilesa hamapoo koo badoso. ⁴³ Niba kasi maga goo ayo taka ee duloso gooleedel-ega ka dabala? Niba goo ayo eligi ee dulei gowoolone ka seeso. ⁴⁴ Esiga nibada ama ee Saiten. Esiga niyo o goo ogoloso yayu goomoga goo ee talame diya goomegeliso. Bei, bei mooloogoo biame maga epedee hamapoo sibulone yo odoo wooloomali doloso badebeiso. Osoloso yo gamenee takeli odoo. Bei, yima kulodu tei goo takeli me. Osoloso yayu gamenee takooga, yayu wulo o goo ee takeli. Bei, yo gamenee takeli odoo. Osoloso gamenee takeli eyo bei yoso. ⁴⁵ Esino ayo nimapoo tei goo takeliso. Goo egeesi maga niyo mo to mapoo tei koo teli. ⁴⁶ Esiga goo tokenee ayo moodoo ee niyo egeisomo? Haye, me. Ayo tei goo takomo silino, niyo kaseega mo to mapoo tei tele ka pagala? ⁴⁷ Godeeyo odoo oso o to duloso omapoo mesimo silesibiliso. Esino niba Godeeyo odoonee. Esiga goo egeesi maga niba o to duloso omapoo mesilega ka poogooso.”

Yesuye Eibalaham dagadi

⁴⁸ Eseme Yu odooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo takolone no Samaliya odoo bo holo pala, dee takemeni ee tei taka.”

⁴⁹ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo kulodu bo holo koo badoso. Esino ayo mo Mayo hu dokodoo poudiliso. Esino niyo abolo takolone mo hu dokodoo poudilega pegeliso. ⁵⁰ Esiga edebeeyo mo hu dokodoo poudalame ayo goo hagee koo tomo siloso. Esino odoo heeso diya goomogoso, edebeeyo mo hu dokodoo poudalame. Yo goo midili odoo. ⁵¹ Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Odo agayo mo to mapoo mesimo siloga, yo talaime.”

⁵² Eseme Yu odooso Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba epedee olo gooleedo, no tei nee kulodu bo holo bado. Bei, nayo daga egeesee takaso, ‘odoo agayo nee to mapoo mesimo siloga, yo talaime,’ diso. Esino ibada amawe Eibalaham dio osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo diba olo wediaso. ⁵³ Esiga ibada amawe Eibalaham ee nayo dagadi doloso ka takala? Bei, ibada amawe Eibalaham olo taso, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo onosee olo wediaso. Egeesi ma kulodu nayo goolee no odoo ogu gweliyo?” dee takaso.

⁵⁴ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo goo tomo sili hagee mo hu dokodoo poudalame ka tomo sili diepi, goo hagee bei mauwe meliyo. Esino mo Maye mo hu dokodoo ka poudomoloso. Yo niyo takolone nibada Godee deliso. ⁵⁵ Esino niba yo gooleedele. Esino ayo yo ka gooleedoo. Esino ayo takolone, ‘a o goo gooleedele,’ dee takeli diepi, a gamenee takeli odoo niba egeesi masi badeliyo. Esino a o goo gooleedoo, osoloso a to yayo taka mapoo mesimo siliso. ⁵⁶ Esiga nibada amawe Eibalaham goomogaso, ayo mipoo hamapoo simi ee agalame. Osoloso a olo sibume, yayu ogoloso diya goomogaso.”

⁵⁷ Eseme Yu odooso nei yimapoo egeesee takaso, “No dugo 50 tugodele. Esino nayo takolone, no Eibalaham olo egeiso, dee ka takala?”

⁵⁸ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo tei goo nimapoo ka taka. Bei, Eibalaham soomagelega badoboome, daga a olo badebeiso.”
⁵⁹ Yesuye egeesee taka duloso diayo komonolone, yo toloso enigilame sino poogooso. Esemе Yesu mada wua moloso tei moso ma kuloduga peegoo diso.

9

Yesuye odoo howo neliga osee soomagoo ee tekepo pa

¹ Esiga Yesu yo dulone odoo hee egeiso. Odoo egee oweeye soomagolone howo neliga o egeesi soomagoona. ² Esemе Yesu o hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, odoo agamo goo tokenee oso yo howo neliga egeesee ka soomagoo? O goo tokenee oso egeesee ka soomagoo, o owee dio ama dio eyo goo tokenee maga howo neliga egeesee ka soomagoo?” dee takaso.

³ Esemе Yesuye egeesee takaso, “Odoo howo neliga hagee o goo tokenee oso egeesee ka sele, osoloso ama dio owee dio eyo goo tokenee oso egeesee ka sele. Esino odoo howo neliga soomagoo goo eyo bei ee egeesi moloso. Godeeye kitulugu goo ee yimaga woola yilige bigilame, yo howo neliga egeesee ka soomagoo. ⁴ Esiga biame osee mologa, iba odoo a diye di eyo tou ee tomo. Esino gesi olo siboga, odoo heeso tou hee talai tebileime. ⁵ Esiga ayo mipoo hamapoo osee hagee bado oso mipoo hamapoo keme masi gadeebugu ka moloso.”

⁶ Yesu to hagee takoloso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso odoo howo neliga eyo howo mapoo hediso. ⁷ Osoloso odoo omapoo egeesee takaso, “No Sailowam howo ou mapoo nee howo hapalame di,” diso. Esiga Sailowam hu eyo bei ee diye dolone takeli. Esemе odoo egee dileso o howo hapoome tekepo paso. Esemе yo see wedi sibulone medee ogomo simiso.

⁸ Egeesi ma kulodu odoo koola mapoo debeli sabolo osoloso odoo aboso yo daga eli domopoo bi howolone badoboome egei oso egeesee takaso, “Odoo hagee eli palaga bi howolone badoboomeni osobebe,” diso.

⁹ Esemе odoo aboso egeesee takaso, “O. Odoo hedebe ogoso,” dee takemeleeso. Esino odoo aboso egeesee takaso, “Haye, odoo ogosonee, odoo hee yo masi molodoo,” dee takemeleeso. Esemе odoo eyo egeesee takaso, “Odoo egee tei aso,” dee takemeleeso.

¹⁰ Esemе diayo yimapoo egeesee takaso, “Nee howo kaseme tekepo ka payo?” diso.

¹¹ Esemе yayo egeesee takaso, “Edebeeyo takolone Yesu deli oso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso mo howo mapoo basago hediloso amapoo egeesee taka, a Sailowam howo ou mapoo mo howo hapalame diyena. Esemе a dileso mo howo keesee hapoono tekepo ka poowa,” diso.

¹² Esemе diayo yimapoo egeesee takaso, “Odoo egee kasomo?” Esemе yayo dimapoo egeesee takaso, “A gooleedele,” dee takaso.

Pelisi odooso odoo howo neliga tekepo pa mapoo woosa

¹³⁻¹⁴ Yesuye odoo howo neliga tekepo pa hagee, Yu odooso hasali biame mapoo tekepo ka pa. Esiga odoo aboso odoo howo neliga Yesuye tekepo

pa ee Pelisi odoos mapoo ido diso. ¹⁵ Esemee Pelisi odoosoo yimapoo egeesee takaso, “Nee howo kaseme tekepo ka payo?” diso. Esemee nei yayo dimapoo egeesee takaso, “Yesuye basago beesee doloso mo howo mapoo hedime, mo howo howomoo keesee hapoono, see tekepo ka pa,” dee takaso.

¹⁶ Egeesee taka duloso Pelisi odoos aboso egeesee takaso, “Yesu hagee Godee maga sibile. Bei, yo Godee maga simi diepi, ibada hasali biame mapoo tou tolone tei magoo ee gababile pegeliyo,” diso.

Esino odoos aboso egeesee takaso, “Kasee maga goo tokenee teli odoos oso goo toowa opusomo di hageesee ka moodoomo silosomo?” dee takameleeso. Goo egeesi maga Pelisi odoosoo Yesuwo goo maga dieso dima kulodu domo pi meleeso.

¹⁷ Osoloso Pelisi odoosoo odoos howo neliga tekepo pa mapoo see tobu egeesee woosaso, “Odoos nee howo tekepo pa ee odoos ogu gooleesomo?” diso. Esemee odoos ogosoo nei egeesee takaso, “Ayo goolee, yo Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odoos gooleeso,” dee takaso.

¹⁸ Esino odoos hagee daga tei howo noluguloso badebei goo omapoo Yu odoos dia wiligi odoos diba tei dele. Esiga tei goo beleso gooleedalame, diayo owee dio ama dio idoosoo. ¹⁹ Osoloso diba olo sibilesotebisamolome, wiligi odoosoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo takolone, nowolo howo neliga osee soomagoogo, dee takemeni ee hagosomo? Esiga kasi maga epedee o howo olo tekepo polosoko ka badosomo?” dee takaso.

²⁰ Esemee owee dio ama dio oso nei egeesee takaso, “O. Hagee tei ibada owolo howo neliga osee soomagoosoo oso, goo ee iba gooleedooosoo. ²¹ Esino o howo kasee tekepo payo? Iba gooleedele. Osoloso odoos yo tekepo pa onosee, iba gooleedele. Esiga niso ibada owolo mapoo woosalo ege. Bei, yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee takaso. ²² Diayo dia wiligi odoos tebisako ogolosoko obulone wulo dimapoo to hageesee ka taka. Bei, Yu odoos dia wiligi odoos oso goomoga goo hageesee olo magoosoo, “Edebeeyo takolone Yesu ee Keliso dee takooga, yo Yu odoos dia howo gisili moso ma kuloduga hu talosoko peegoo magoo damalaiso,” dee takaso. ²³ Goo egeesi maga owee dio ama dio oso takolone, “Yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yu odoos dia wiligi odoos oso see tobu odoos howo neliga tekepo pa ee idolosoko yimapoo egeesee takaso, “Godeeyo howo woola nayo imapoo tei goo takee. Bei, odoos no tekepo pa egee goo tokenee teli odoos, iba gooleedoo.”

²⁵ Esemee odoos ogosoo nei egeesee takaso, “A gooleedele, yo goo tokenee teli odoos bele, o, goo tekepo teli odoosoo. Egeesi ma kulodu goo hagee a gooleedoo, a daga howo neliga badebeiso. Esino epedee hamapoo mo howo olo tekepo polosoko see ka ogosoo silosoo.”

²⁶ Esemee diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoos hagosoo namapoo kasee moodoomo, nee howo see tekepo ka payo?” dee takaso.

²⁷ Esemee odoos ogosoo nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo susuga olo takaso. Esino niyo mo to medee dule. Esiga niyo bei kasalame goo egee see dulame ka sala? Esiga niba nosee yayo di hamamee dilei goomogolone ka sala?” dee takaso.

²⁸ Esemee diayo yo manolone yimapoo egeesee takaso, “No o hamamee dili odoos. Esino iba Moseseeyo hamamee dili odoos. ²⁹ Bei, Godeeye Moses

mapoo to taka ee, iba gooleedooso. Esino odoo no tekepo pa ee, iba gooleedele.”

³⁰ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Goo hagee kaseeyo? Yayo mo howo tekepo paso. Esino niba o goo gooleedelega ka dosomo? ³¹ Bei, iba gooleedoo, Godee yo goo tokenee teli odoo eyo to koo duli. Esino yayo o to mapoo mesiloso yayo goomoga goo tomo silesibili odoo eyo to ee duli.

³² Esiga mipoo hagee bei mooloogoo maga simino epedee hamapoo, odoo heeso odoo howo neliga soomagoo ee tekepo paso dee taka goo ee iba dule.

³³ Esino Yesuye mo howo tekepo ka pa. Esiga yo Godee maga sibile diepi, yayo goo hee moodoolai tebile pegeliyo.”

³⁴ Esemee diayo gowoolone nei yimapoo egeesee takaso, “No gie daga soomagoo biamee maga simino epedee hamapoo, no goo tokenee teli odoo doloso badebeiso. Esiga nayo kasalame imapoo goo eligilame ka sala?” dee takaso. Esemee diayo yo toloso howo gisili moso ma kuloduga peegoo ido diso.

Diowo howo seme

³⁵ Esino Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo howo neliga tekepo pa ee howo gisili moso maga peegoo ido di goo ee Yesu yo duso. Esiga yayo odoo egee ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Odoo Holo mapoo tei tosomo?” dee takaso.

³⁶ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Odoo Holo ee odoo ogumo? Amapoo takee, eseega ayo yimapoo tei ka talaiya,” dee takaso.

³⁷ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No yo olo egeiso. Esiga yayo epedee nobolo to egee komoloso,” diso.

³⁸ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Lodee, a namapoo tei toso.” Osoloso yo gasuwoloso badolone Yesuwo hu dokodoo poudooso.

³⁹ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Ayo mipoo hamapoo goo midilame simiso. Goo ee odoo howo neliga oso see medee agalame, osoloso odoo howo tekepo ee see howo neligalame,” dee takaso.

⁴⁰ Esemee Pelisi odoo abo koola omapoo tebisamelee oso Yesuye to egeesee taka ee duloso yimapoo egeesee takaso, “Nayo goolee, iba howo neliga goolone, egeesee ka takala?” dee takaso.

⁴¹ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba howo neliga odoo diepi, niba goo tokenee teli odoo dele pegeliyo. Esino niyo takolone, niba howo neliga odoonee dee egee takoo oso niba goo tokenee teli odoo doloso osee ka doso.”

10

Sipi be bali odoo eyo goo maga wudu taka

¹ Yesuye see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Edebeeyo sipi be beelee ma kulodu osulu maga gadilega, see eli hee maga sibilesi kulodu gaduga, yo heli teli odooso. ² Esino osulu maga gadili odoo ee tei sipi be bali odoo oso. ³ Esiga osulu gibadeli odoo oso osulu yadeliso, sipi be bali odoo oso kulodu gadilame. Osoloso sipi beso dia bali odoo eyo to duliso. Osoloso dia bali odooso dia hu hesigaloso, beelee ma kuloduga peegoo gilimado diliso. ⁴ Osoloso yayo o sipi be susuga peegoo gilimado dileso, daga yayo malalo duga, diba yima hamamee diliso. Bei, diba o to gooleedooga. ⁵ Esino diba odoo heeso di hamamee koo dili. Esino ee ma kulodu odoo heeso

diba sibilame haga, diayo yimaga kukulo dileiso. Bei, diba odoo egeeyo to gooleedelega.”

⁶ Yesuye wudu takolone odoo mapoo hageesee eligiso. Esino wudu taka goo eyo bei ee diba medee kibiya gooleedele.

Yesu yo osulu

⁷ Osoloso Yesuye dimapoo see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Sipi be beelee eyo osulu ee aso.* ⁸ Esino a sibilega badoboome, odoo susuga daga malalo sibadee egee bia ee heli teli odooso. Esiga sipi beso dibada to duloso mesile. ⁹ Osulu aso. Edebeeyo amaga gaduga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilesio, kookaiyo badoboso gie badeli talaiso. Osoloso yo siloga, Yesuye medee bamalaiso. ¹⁰ Esiga heli teli odoo ee wulo heli talame, osoloso odoo wooloomalame, osoloso tokenee palame ka sibili. Esino ayo simi hagee, niyo gie badeli toloso, goo tekepo susuga ee tolone dabalame ka simi.”

Yesu sipi be medee bali odoo

¹¹ “Esiga sipi be medee bali odoo ee aso. Egeesi ma kulodu sipi be medee bali odoo oso o sipi be ee gooloogalame o gie badeli teli mapoo mageliso.

¹² Esino nei talame tou teli odoo oso sipi be medee belega pegeliso. Bei, yo sipi be bali odoonee, osoloso sipi be hagee tei onee. Esiga dobu so simi ogoloso sipi be omapoo poogoloso yo pulo diliso. Eseega dobu soso sibilesio sipi be abo wooloomaga, abo kukulo diliso. ¹³ Bei, nei talame tou teli odoo oso sipi be medee goolega, wulo pulo diliso.

¹⁴⁻¹⁵ Esiga sipi be medee bali odoo ee aso. Egeesi ma kulodu mo Maye mo goo ee gooleedoloso ka badoso. Osoloso ayo mo Mayo goo onosee gooleedoloso ka badoso. Goo egeesi masi mo sipi beso a gooleedoloso ka doso, osoloso ayo diba gooleedoloso ka badoso. Esiga mo sipi be ee gooloogalame ayo mo gie badeli teli mapoo magalaiso. ¹⁶ Osoloso mo sipi be abo* dono, diba mooloogoodoo hagee ma kulodu mauwe. Esiga a goomogoso, diba nosee gilimado sibilame. Osoloso diayo mo to duleiso. Osoloso diba soosoo hedebe doloso dogo, bali odoo hedebeeso bamalaiso.

¹⁷ Esiga mo Maye a diya gweliso. Bei, ayo mo gie badeli ee teli mapoo magalaiso, osoloso see ka talame. ¹⁸ Esiga odoo heeso mo gie badeli ee amaga peedee dalaime. Esino mawo goomoga goo ee dodolone, ayo mo gie badeli ee wulo wulayo tenelaiso. Esiga ee ma kulodu, ayo mo gie badeli ee odoo halo teli mapoo magalai amapoo kitulugu moloso, osoloso see peedee dalai amapoo kitulugu moloso. Bei, goo hagee mo Maye ayo moodoolame amapoo kitulugu sabolo olo takaso.”

¹⁹ Esemu Yu odooso Yesuwo to duloso dieso dima kulodu toso agadigilone abo piso. ²⁰ Egeeseelone odoo aboso egeesee takaso, “Yo bo holo peleso badolone ka halaboomo silo. Esiga o to na dui,” dee takaga meleeso.

²¹ Esino odoo aboso egeesee takaso, “Odoo bo holo pala oso goo tekepo hageesi kasee takomo sileiyo? Osoloso bo holoso odoo howo neliga tekepo palai teibayo?” dee takaga meleeso.

Yu odooso Yesu mapoo tei tele poogoo

* **10:7:** Edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadili ee Yesu maga ka gadili. **10:8:** Jer 23:1-2; Ezek 34:2-3 **10:11:** Psa 23:1; Yili 7:17 **10:12:** Diye 20:29 **10:14-15:** Mat 11:27; 1Yon 3:16 **10:16:** Isa 56:8; Ezek 34:23 * **10:16:** sipi be abo - odoo hagee Yu odoonee ee takooso. Osoloso mooloogoodoo hagee Yu odoo ee takooso. **10:17:** Pil 2:8-9

²² Esiga wau biame mapoo Yelusalem mi mapoo Yu odooso dia tei moso osulu ya ee gooleebugulone wo neso.* ²³ Osoloso wo ne biame omapoo Yesuye tei moso tegei beelee ee ma kulodu Solomonowo hau mapoo sileeso. ²⁴ Esemu Yu odooso yo ogoloso sibilesu tobolo sidiboloso yimapoo egeesee takaso, “Iba biame susuga nee goo mapoo diya goolone ka doso. Esiga nayo imapoo woola takee, no tei Kelisowo?” dee takaso.

²⁵ Esemu Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo olo takaso. Esino niyo mo to mapoo tei tele. Esiga goo toowa opusomo di ayo mo Mayo hu maga moodeli oso nimapoo mo goo ee eligiso. ²⁶ Esino niyo tei koo toso. Bei, niba mo sipi benee. ²⁷ Mo sipi beso mo to duliso. Osoloso a diba gooleedoo. Osoloso diayo ama hamamee dedeliso. ²⁸ Osoloso ayo dimapoo kookaiyo badoboso gie badeli teneliso. Osoloso diba Godee maga pileime. Osoloso diba mo dee maga odoos heeso peedee dalaimu. ²⁹ Mo Maye mo sipi be hagee amapoo olo teneeso. Osoloso yayo kitulugu oso odoos susuga oso kitulugu ee dagadi. Esiga odoos heeso mo Mayo dee maga peedee dalai tebile. ³⁰ A mo Ma sabolo hedebe.”

³¹ Esemu Yu odoos Yesu enigilame yo see tobu misigasoo. ³² Esemu Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo Maye amapoo kitulugu teneme, ayo nibada howo woola goo tekepo moodoomo sileeso. Esino goo tekepo susuga ayo moodoo ee ma kulodu goo hee kaso tokenee daga, niyo a wooloomalame ka sala?” dee takaso.

³³ Esemu see Yu odoos dia wiligi odoos tebisa oso egeesee takaso, “Nayo goo tekepo moodoo maga iyo no wooloomalame koo seeso. Esino nayo Godeeyo goo maga to tokenee taka ee duloso no wooloomalame ka seeso. Bei, no wulo odoos wuluge, esino see nayo takolone, no Godee, dee takeliso.”

³⁴ Esemu Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nibada tei magoo ee ma kulodu Godeeye egeesee takooso, ‘Niba godee,’ deliso. ³⁵ Egeesi ma kulodu iba gooleedoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei goo takooso. Esiga Godeeye o to mapoo tei teli odoos mapoo takolone, diba godee, deliso. ³⁶ Esiga ayo takolone, a Godeeyo Owolo doloso ka takano, bei kasi maga niyo takolone, ayo Godeeyo goo maga to tokenee takoo, dee ka takala? Bei, mo Maye a hesialoso mipoo hamapoo sibeye diso.

³⁷ Esiga ayo mo Maye goomoga goo ee moodelega badoga, niyo to ayo taka mapoo tei tele ka peegee. ³⁸ Esino niyo to ayo taka mapoo tei tele poogolone, wulo goo ayo hagee tomo silo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei ka te. Bei, niyo egeesee seega, mo Ma asalo hedebe doloso hagee do goo ee niba gooleedalaiso.”

³⁹ Esime odoos susuga oso to hagee duloso Yesu see talame seme, Yesu dimaga peegoo diso.

⁴⁰ Osoloso Yesu see Yoden howo dalo sooweleso, Yoneeye daga odoos howo olugumelee mi omapoo badebeiso. ⁴¹ Esemu odoos susuga oso yimapoo sibilesu egeesee takaso, “Yoneeye goo toowa opusomo di moodoomo sile. Esino yayo Yesuwo goo maga taka goo susuga ee tei goodoo,” dee takaga meleeso. ⁴² Esemu odoos susuga omapoo debeli oso Yesu mapoo tei tooso.

* **10:22:** Daga hoogoo Siliya biaso Yu odoos sabolo ha temeleso Yelusalem peedee buguso. Osoloso diayo tei moso mapoo be wooloso, siloso dia godee mapoo teneeso. Esiga tei moso ee Godeeyo howo woola tokenee pasoo. Osoloso see hamamee Yu odoos Siliya bia habuguloso Yelusalem see dieso peedee dooso. Osoloso see tobu tei moso ee Godeeyo dalame peegoo magoloso see osulu yaso.

10:28: Yon 3:16; 6:39 **10:33:** Lev 24:16 **10:34:** Psa 82:6 **10:38:** Yon 14:10-11 **10:40:** Yon 1:28

11

Lasalesee ye ta

¹ Betani mi mapoo badeli odoo hee paiye badebeiso, o hu Lasales. Osoloso omoo Meli dio Mata dio onosee Betani mi omapoo debeli. ² Meli hagoso hamamee Lodeeyo homo mapoo mopoodoosoo sooloso o wuduso talaiso. ³ Esiga Meli dio Mata dio odoo hee mapoo dia to takaso, yayo dilesio Yesu mapoo takalame. Esem e yayo dilesio Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo no gooma ee paiyega badoso,” dee takaso.

⁴ Esino Yesu to hagee duloso egeesee takaso, “Paiye ogoso yo talaime. Esiga goo hagoso peledabalaiso, edebeeyo goo hagee ogoloso Godeeye kitulugu sabolo osoloso Owolo ayo kitulugu ee gooleedalame,” dee takaso. ⁵ Esiga ee ma kulodu Yesuye Mata dio, omolo Meli dio, osoloso Lasales diya gweliso. ⁶ Esino yo Lasalesee ye paiye goo ee duloso saga dilega, biame bakadio omapoo badebeiso.

⁷ Biame bakadio poogoloso Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Iba see Yudiya mi mapoo wedi dimo,” dee takaso.

⁸ Esem e hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no omapoo badoboome, Yu odooso no yoso woolumalame sino poogooso. Esiga no see kasalame mi omapoo wedi dilame ka sala?” dee takaso.

⁹ Esem e Yesuye egeesee takaso, “Biame hedebe ma kulodu osoko howo 12 moloso. Esiga edebeeyo biame siloga, yo takodee bigileime. Bei, yo gadeebugu ma kulodu siloga.* ¹⁰ Esino edebeeyo gesi siloga, yo takodee bigileiso. Bei, yimapoo gadeebugu mega.”

¹¹ Yesuye to hagee takoloso see egeesee takaso, “Ibada odoo Lasales yo tiamoloso. Esiga ayo yo tidibigileiso,” dee takaso.

¹² Esem e hamamee dili odoo oso egeesee takaso, “Lodee, yo wulo tiaga, see weidileiso,” dee takaso.

¹³ Esino Yesuye taka goo ee ma kulodu Lasales yo tei olo ta neme ka taka. Esino Yesu o hamamee dili odoo oso goolee Lasales wulo tiamolo gooleeso.

¹⁴ Esem e Yesuye dimapoo woola egeesee takaso, “Lasales olo ta moloso. ¹⁵ Esiga a goomogoso, ayo niba halo yo agalame dile. Esino ayo yimapoo goo moodoo ee niso ogoloso amapoo tei talaiso. Esiga yimapoo dimo.”

¹⁶ Esem e Tomas, o hu hee Didimas deli, oso Yesu o hamamee dili odoo abo mapoo egeesee takaso, “Iba nose Yudiya mi mapoo dimo, Yesu bolo hodobo talame,” dee takaso.

Odoo wedia hogogaduloso see gie badeli teneli ee Yesu yoso

¹⁷ Yesuye sibilesio Betani mi mapoo peledoboloso egeino, Lasales bi ma kulodu tamelee biame bakadio bakadio di poogoloso molome egeiso.

¹⁸ Betani mi hagee Yelusalem mi maga haga hoogoonnee, wulo kilomita bakadio hedebe di egeesi. ¹⁹ Osoloso Meli dio Mata dio omolo Lasalesee ye ta maga goohele sabolo doboome, Yu odoo aboso dibolo hodobo dabalame, Yelusalem maga sibadeeso.

²⁰ Esem e Mataye Yesuye simi goo ee duloso, yo eli domopoo tugodalame diso. Esino Meli yo mosopoo badebeiso. ²¹ Esem e Mataye Yesu tugodoloso

11:1: Luka 10:38-39 **11:2:** Yon 12:3 **11:4:** Yon 9:3 * **11:9:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Yesu yo gadeebugu. Yayo o hamamee dili odoo dibolo hodobo egee bado goo maga, diayo goo kodilei bei mauwe. Bei, Godeeye goomoga goo ee talame yayo biame teiba dimapoo teneeso.

11:16: Maka 14:31

yimapoo egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo telega pegeliyo. ²² Esino a gooleedoo, goo hagee ma kulodu, nayo ogoo goo ee Godee mapoo woosaga, Godeeye goo egee namapoo tenelaiso,” dee takaso.

²³ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nomolo see hogabileiso,” diso.

²⁴ Esemé Mataye nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedoo, yo biame hamameedee mapoo odoowedia oso hogogabuoga, yinosee omapoo hogadileiso,” dee takaso.

²⁵ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Odoowedia maga hogogaduloso see gie badeli teneli ee aso. Esiga edebeeyo amapoo tei tolosobadoboso toga, yo kookaiyo gie badalaiso. ²⁶ Osoloso edebeeyo amapoo tei toga, o dio talaimé, esino yo kookaiyo gie badalaiso. Esiga Mata no goo hamapoo tei tosomoo?”

²⁷ Esemé Mataye nei yimapoo egeesee takaso, “O, Lodee, a goo hamapoo tei toso. Bei, no Keliso, Godeeyo Owolo, mipoo hamapoo sibileigo dee takemelee ee noso,” dee takaso.

²⁸ Mataye to hagee taka koodobuloso see wedi dileso omolo Meli mapoo mada egeesee takaso, “Eligili odoowedia olo sibilesobado. Esiga yayo no agalaimé goomogona,” dee takaso. ²⁹ Meli to hagee duloso toboloso Yesu agalaimé saga diso.

³⁰ Yesu mosopoo peledebelega, Mataye dileso yo tugodoo mi omapoo osee badebeiso. ³¹ Esemé Yu odooso Meli pidilone diba yibolohodobomoso goeiso. Esino yayo saga toboloso di ogoloso yima hamamee diso. Diayo goolee Meli bi mapoo dileso pisileigooleeso.

³² Esino Meliye Yesuye badebei mapoo dileso o homo beiyopoo gauwuloso badolone egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo telega pegeliyo,” dee takaso.

³³ Yesuye Meli dio osoloso Yu odoowedia abo Melibolo sibadee oso hodobopupusigamolomeogoloso su hegi sabolobadolone diya gooheleso. ³⁴ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo yo kapoo magooba?” diso. Esemé diayo nei egeesee takaso, “Lodee, no agalaimé ibolohodobosibe,” dee takaso.

³⁵ Esemé Yesu yinosee pisaso.

³⁶ Esemé Yu odooso goo egee ogoloso egeesee takaso, “Yesuye Lasales diya gweli goo ee niso ege,” diso.

³⁷ Esino odoowedia aboso egeesee takaso, “Odoowedia hagosoo doo howo neliga ee tekepo paso. Esiga bei kasi maga yayo Lasales telega pagalaimé pidile ka poogoowo?” dee takaso.

Yesuye Lasales ta maga see hogadi

³⁸ Yesu su hegi osee molone, Lasales magoo wulu ou miyopoo simiso. Osoloso wulu ou ee yo toowaso kisiso.

³⁹ Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Yo egee peegoo bidibigi,” diso.

Esemé Lasaleseyo omo Mataye egeesee takaso, “Lodee, o kou ee wulu ma kulodu melee biame bakadio bakadio di egeeso poogooga, olo hune koko,” dee takaso.

⁴⁰ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo daga takolone egeesee takaso, nayo tei toga, no Godeeye kitulugu ee agalaiso,” diso.

⁴¹ Esemе odoo aboso yo toowa wulu ou kisi ee peegoo bidibuguso. Esemе Yesuye dokodoo bolone egeesee takaso, “Ma, ayo namapoo goomoga to ka taka. Bei, ayo namapoo taka goo ee nayo duga. ⁴² Osoloso a gooleedoo, nayo biame susuga ayo namapoo taka goo ee nayo duliso. Esino odoo hamapoo egee tebisamolо oso nayo a diye di goo mapoo tei talame, goo hagee ayo ka taka.”

⁴³ Yesuye egeesee takoloso to neligidi egeesee takaso, “Lasales, no wulu ma kuloduga peegoo gasibe,” dee takaso. ⁴⁴ Esemе Lasales o dee sabolo, osoloso o homo bodo sabolo, osoloso o mudu ee dugo semeso tiegisa sabolo wulu ma kuloduga peegoo gasibileso tobudume egeiso. Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Dugo egee puobigi, osoloso yo diye dee,” dee takaso.

Yesu wooloomalame eli esia
(*Mat 26:1-5; Maka 14:1-2; Luka 22:1-2*)

⁴⁵ Esiga Yu odoo susuga Meli agalame sibadee oso goo Yesuye moodoo ee ogoloso yimapoo tei tooso. ⁴⁶ Esino odoo aboso dileso goo Yesuye moodoo ee Pelisi odoo mapoo takaso. ⁴⁷ Esiga tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso Yu odoo dia wiligi odoo mooloogoodoo Sanhedelin deli ee gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Iyo kasee selaisomo? Bei, odoo hagosoo goo toowa mudu opusomo di bei moodoogamo siliso. ⁴⁸ Iyo wulo бага, odoo susuga oso yimapoo tei talaiso. Osoloso Loum gamalee odoo oso ibada tei moso ee guobuguloso ibada odoo tokenee palaiso,” dee takaso.

⁴⁹ Esemе dima kulodu odoo hee badebeiso, o hu Kayapas. Dugo omapoo yayo tei moso wiligi odoo toboloso badolone, odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Niba goo goolee mauwe odoo. ⁵⁰ Esiga niba koo gooleedolo? Odoo hedebeeso odoo susuga ee halo talai tekepo. Egeeseega, Yu odoo susuga iba tokenee palaimе,” diso.

⁵¹ Esiga Kayapaseeye taka goo hagee, wulo eyo goolee takele. Esino yayo dugo omapoo tei moso wiligi odoo toboloso badoboome, Yesuye Yu odoo halo talai goo ee Godeeye yimapoo eligime, yayo egeesee ka taka.

⁵² Esino hedebe Yu odoo halo talaime. Esino Godeeyo odoo mi opusomo opusomo di mapoo egee do ee see hedebe dalame ka talai. ⁵³ Esiga biame omaga bei mooloogoloso dulene Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiamеleeso.

⁵⁴ Goo egeesi maga Yesu see Yu odoo dia howo woola koo sili. Esino yayo o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso, see miwe poogoo mi koola mapoo mi hee, Epelaim deli, mapoo dileso debeiso.

⁵⁵ Osoloso Godeeye Gababia wo nalai biame olo koola tooboome, Yu odoo dia mi pepuso maga Yelusalem mapoo palaso, Godeeyo howo woola diba medee mopoodoo doloso tekepo dabalame.* ⁵⁶ Osoloso diayo Yelusalem mapoo dobolone Yesu esiamo silesibiso. Egeeseelone tei moso ma kulodu mooloogodoloso dieso nei woosa nei woosa demeleeso, “Niyo kasee gooleedo? Yesu wo ne hamapoo sibileisomo?” dee takaga meleeso.

⁵⁷ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso to kitulugu sabolo odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Odoo heeso Yesuye

11:45: Yon 7:31 **11:46:** Luka 16:31 **11:52:** Yon 10:16 **11:53:** Yon 5:18 * **11:55:** Biame omapoo Yu odoo diba Godeeyo howo woola subugo mauwe dabalame, dia adaga dia goo ee dodolone, dia su medee hapoloso gala wooloso, siloso Godee mapoo teneliso.

badebei egei daga, imapoo takee, egeeseega iyo dileso yo ka talaiya,” dee takaso.

12

*Meliye Yesuwo homo mapoo
mopoodoo soo soo
(Mat 26:6-13; Maka 14:3-9)*

¹ Gababia wo nalai ee biame 6 malalo hoogoo molome, Yesu yo Lasalesee yo mi Betani mapoo see wedi diso. Lasales hagee daga Yesuye ta maga hogadi ee yoso. ² Osoloso habe mi omapoo diayo Yesuwo nei toowa mopoodoo dooso. Osoloso Mataye nei piso. Osoloso Lasales yinosee ee ma kulodu dibolo hodobo dobolone Yesubolo nei nameleeso. ³ Esemeliye mopoodoo soo tekepo nad deli i salama soo lita botoloo gegelee egeesi tolosa Yesuwo homo mapoo sooso. Osoloso o homo o wuduso taso. Esemeliye mopoodoo soo oso sisigage oso moso kulodu tiadooso. Mopoodoo soo tekepo hagee molee toowaso teli.

⁴ Esino domo omapoo Yesu o hamamee dili odoos hee badebeiso, o hu ee Yudas-Iskaliyot. Odoos hagoso hamamee Yesu ha teli odoos mapoo tiasalaiso. Osoloso yayo egeese takaso, ⁵ “Mopoodoo soo tekepo hagee molee ko* 300 oso teli. Esino bei kasi maga mopoodoo soo tekepo hagee, iyo odoos mapoo teneloso nei molee tolosa bi mauwe odoos mapoo tenele ka poogoowo?” dee takaso. ⁶ Esino Yudaseeye to hageesee taka egee, yo bi mauwe odoos ee sooloo dolone to hagee ka takele. Esino yo heli teli odooga to hageesee ka taka. Bei, yayo Yesu o hamamee dili odoos dia molee ee gibadolone abo mada heli temeleso.

⁷ Esemeliye Yesuye egeese takaso, “Meliye goo egee moodoo ogoloso yimapoo goo hee na moodee. Bei, yayo goo egeesi moodoo egee a toga mi doosalai ee gooleebugulone ka moodoo. ⁸ Osoloso bi mauwe odoos oso biame susuga nibolo dabalaiso. Esino a biame susuga nibolo badalaime,” dee takaso.

*Wiligi odoos oso Lasales
wooloomalame to mou*

⁹ Esiga biame domo omapoo Yu odoos mooloogoodoo toowa oso Yesuye Betani mi mapoo sibilesa badebei goo ee dulosa Yesu agalame dulone, Lasales yinosee agalame diyadeeso. Bei, Yesuye yo ta maga see hogadiso. ¹⁰ Goo egeesi maga tei moso wiligi odoos tebisa oso Lasales onosee wooloomalame to mouso. ¹¹ Bei, Lasales see hogadi eyo goo maga Yu odoos aboso dia wiligi odoos ee poogoloso see Yesu mapoo tei tooso.

*Yesuye Yelusalem mi mapoo gadi
(Mat 21:1-11; Maka 11:1-11; Luka 19:28-40)*

¹² Osoloso biame hee mapoo odoos mooloogoodoo toowa Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo di odoos oso Yesu sibosogo di goo ee duso. ¹³ Osoloso diayo weiyoo kookoloso Yesu tugodalame dulone to neligidi egeese takomo diyadeeso, “Iba Godeeyo hu dokodoo poudoomo.

Odoos Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo, yo wiligi odoos Godeeye pidiye dee.

12:1: Yon 11:1, 43 **12:2:** Luka 10:40 **12:3:** Luka 7:37-38 * **12:5:** molee ko hagee denaliyus deli ee, biame hedebe mapoo tou too eyo nei hedebe hageese teliso. **12:8:** Deut 15:11
12:11: Yon 11:45 **12:13:** Psa 118:25-26; Yon 1:49

Osoloso Isalael odoo dia wiligi odoo, yo Godeeye pidiye dee,” dee takomo diyadeeso.

¹⁴ Biame domo omapoo Yesuye donki be gie kauwa ogoloso o wagi ma dokodoo biaso. Goo peledaba hagee Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame ka seeso. Bei, Godeeyo toso egeese takoo,

¹⁵ “Yelusalem odoo, niba haga na ebi.

Nibada wiligi odoo donki be pe eyo wagi ma dokodoo buloso siboso,” diso.

¹⁶ Esino biame omapoo Yesu hamamee dili odoo oso goo hagee medee kibiya gooleede. Esino Yesu ta maga hogaduloso hamamee goo susuga Yesu mapoo moodoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tobume, goo ee ogoloso gooleedooso.

¹⁷ Esiga Yesuye Lasales ta maga hogaduloso see wulu ou ma kuloduga peegoo gasibilame i goo ee egei odoo mooloogoodoo hagee biaso odoo abo mapoo takalame diyadeeso. ¹⁸ Esemee odoo susuga oso goo toowa opusomo di Yesuye moodoo ee duga, diba Yesu tugodalame diso. ¹⁹ Esemee Pelisi odooso dieso dima kulodu egeese takaso, “Niso ege. Iba kitulugu olo me poogoo. Bei, odoo susuga oso yima hamamee deedeeso,” dee takemeleeso.

Yesuye eyo talai goo ee edidi taka

²⁰ Osoloso Guliki odoo aboso odoo Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo paladee sabolo palaso, Godeeyo hu dokodoo poudalame. ²¹ Osoloso diba difeso Gelili mi ma kulodu mi pepooko Betesaida mapoo badeli odoo hee Pilipi mapoo egeese takaso, “Emegei, iba Yesu agalai goomogo,” dee takaso. ²² Esemee Pilipiye Endulu takala dileso obakadio Yesu takalame diso.

²³ Esemee Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Odoe Holo ayo toowa doloso badalai biame ee olo siboso. ²⁴ Esiga ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo ko mi mapoo segele poogoo, ko egee see opusomo dalai. Esino ko hedebe onosee osee malaiso. Esino ko mi mapoo sogoloso opusomo doloso pologa, bou dia gasibileo kauwuloso ko okopolo palaiso.* ²⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli ee eyo diya goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone o gie badeli goodogelega badoga, odoo egee o gie badeli osugobalaimo. Esino yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶ Esiga edebeeyo mo tou talai goomogoga, yo a deede sibe. Eseega, yo ayo egee bado mi omapoo yayo abolo hodobo badalaiso. Esiga mo tou teli odoo ee mo Maye o hu dokodoo poudileiso.

²⁷ Epedee hamapoo a su diya hegi moodoo. Esiga ayo mo Ma mapoo takolone, ‘Ma, dala amapoo egee sibo nayo peegoo magee,’ dee takalai tekepowo? Haye, tekeponee. Bei, a dala egee talame mipoo hamapoo ka simi. ²⁸ Esiga Ma, nayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo eligi.”

Esemee toso Kei mi ma dokodooga egeese taka, “Ayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo olo eligiso. Osoloso ayo dimapoo see eligileiso,” dee takaso. ²⁹ Esino odoo mooloogoodoo omapoo tebisamelee oso to hagee dulo egeese takaso, “Kei woo,” diso. Osoloso odoo aboso takolone, momaiyeso Yesu mapoo to takoo, dee takaso.

³⁰ Osoloso Yesuye see egeese takaso, “To taka hagee a pidilame ka takele. Esino niba pidilame ka taka. ³¹ Esiga Godeeye mi odoo dia goo midilei biame ee hagoso. Osoloso mipoo hageeyo wiligi odoo Saiten ee Godeeye

12:15: Zec 9:9 **12:16:** Yon 2:22 **12:23:** Yon 13:31-32; 17:1 **12:24:** 1Kol 15:36 * **12:24:** Yesuye wudu taka hagee, eyo toloso see hogadilei goo sabolo, osoloso edebeeyo yimapoo tei talai goo maga ka taka. **12:25:** Mat 16:25 **12:27:** Psa 6:3; 42:5; Mat 26:38

daga dileiso. ³² Esiga edebeeyo a toloso mi hamaga dokodoo poudoga, * ayo odoo susuga amapoo gido sibileiso.” ³³ Yesuye taka hagee, eyo talai goo ee kasee tomoba dolone ka taka.

³⁴ Esemee odoo mooloogoodoo oso egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee taka duliso, Keliso yo badoboso kookaiyo badalaiso, dee takeliso. Esino bei kasi maga nayo takolone, Odoo Holo yo toloso mi hamaga dokodoo poudileiso, dee ka takeliyo? Osoloso Odoo Holo hagee odoo ogumo?” dee takemeleeso.

³⁵ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Gadeebugu oso biame deiyepo nibolo malaiso. Esiga gadeebugu nimapoo mologa, niba gadeebugu ee ma kulodu silesibe, neligaso niba gooloogeyaga. Egeesi ma kulodu niba neliga ma kulodu silesiboga, niba niso egee du eli ee medee ogoloso gooleedalaima. ³⁶ Esiga gadeebugu nimapoo osee egee molo mapoo tei te. Niyoo egeesee seega, niba gadeebugu eyo owolo dio dalaiso.” Yesu to hagee takoloso koodobuloso peegoo dileso dimaga mada wuaso.

Yu odooso Yesu mapoo tei tele poogoo

³⁷ Yesuye goo toowa opusomo di susuga odoo howo woola moodoogaso. Esino edebeeyo yimapoo tei tele. ³⁸ Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka goo sabolo tebilame, goo hagoso peledabaso. Aisayaye egeesee takaso,

“Lodee, odoo agayo iyo taka goo ee tei ka toba?

Osoloso Lodeeye kitulugu ee odoo ogu bia dimapoo ka yilige buguba?”
dee takaso.

³⁹ Esiga edebeeyo Yesu mapoo tei talai tebile. Bei, Aisayaye see egeesee takaso,

⁴⁰ “Godeeye odoo susuga dia howo gooloogooso.

Osoloso yayo diba goo goole pagalame moodooso,

dia howoso kibiya egelega pagalame,

osoloso diayo medee kibiya gooleedelega pagalame,

osoloso see Godee mapoo wedi sibileso tekepo pelega pagalame.”

⁴¹ Aisayaye Yesuye toowa doloso badeli goo ee ogoloso o goo maga egeesee ka taka.

⁴² Esino odoo abo sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo abo oso Yesu mapoo tei tooso. Esino diba Pelisi odoobolo obulone, diayo tei too goo ee woola yilige bigile. Bei, Pelisi odooso dia hu howo gisili moso ma kulodu magoo ee tabigiyaga. ⁴³ Osoloso diayo Godee maga goomoga talai haga gooole pogoloso, hee odoo maga goomoga talai ono diya gweliso.

⁴⁴ Esemee Yesuye to neligidi egeesee takaso, “Edebeeyo amapoo tei toga, yo hedebe amapoo tei koo toso. Esino a diye di odoo omapoo nosee tei toso. ⁴⁵ Osoloso edebeeyo a ogoga, yo a diye di odoo onosee ogoso. ⁴⁶ Esiga ayo mipoo hamapoo neliga ma kulodu keme masi poudo simiso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo tei toga, yo neliga ma kulodu osee badalaima.

⁴⁷ Esiga edebeeyo mo to duloso mesilega poogooga, ayo o goo midileime. Bei, ayo mipoo hamapoo simi hagee, odoo goo midilame ka sibile. Esino odoo dia gie badeli ee pidilame ka simi. ⁴⁸ Esino edebeeyo a gowoolone mo to telega poogooga, Godeeye goo midilei biame mapoo to ayo taka oso nei

12:32: Yon 3:14 * **12:32:** Yesuye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka. **12:33:** Yon 19:6 **12:34:** Psa 110:4; Isa 9:7; Dan 7:14 **12:35:** Yon 8:12 **12:36:** Epe 5:8 **12:38:** Isa 53:1 **12:40:** Isa 6:10 **12:41:** Isa 6:1 **12:42:** Yon 9:22 **12:43:** Yon 5:44 **12:45:** Yon 14:9 **12:47:** Yon 3:17

dia goo ee midileiso. ⁴⁹ Bei, a mawo gooleeso to hagee ka takele. Esino mo Ma, a diye di oso to ayo takalai sabolo osoloso ayo kasee takalai goo ee, yayo amapoo takaga, ayo egeesee ka taka. ⁵⁰ Esiga Godeeye taka to hagoso odoo mapoo gie badeli fosibiliso. Goo egeesi maga mo Maye amapoo taka goo ee see nimapoo ka takomoloso.”

13

Yesuye o hamamee dili odoo dia homo howo hapoo

¹ Yu odooso Gababia wo nali biame olo koola tooboome, Yesu yo mipoo hagee poogoloso see Ama mapoo palai biame ee olo koola tooboo, doloso gooleedooso. Esiga yayo mipoo hamapoo gie badolone, o hamamee dili odoo ee sooloo deliso. Esino yayo diba diya sooloo deli goo ee epedee dimapoo eligiso.

² Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo sabolo habe nei nolone debeiso. Esino ee ma kulodu Saimon-Iskalyoteeyo owolo Yudas mapoo Saitenso goo goolee olo teneeso, yayo Yesu ha teli odoo* mapoo tiasalame. ³ Osoloso Amaye goo susuga ee balame kitulugu Yesu mapoo tenee goo ee yo olo gooleedooso. Osoloso yo Godee maga simi, esiga yo see Godee mapoo wedi palai goo ee yo olo gooleedooso. ⁴ Osoloso nei nolone debei maga toboloso o dugo sage tamagoloso see dugo howo i tali ee toloso o bagi mapoo booso. ⁵ Osoloso katolo mapoo howo salama soloso o hamamee dili odoo hedebe hedebe di eyo homo hapoloso, dugo howo i tali o bagi mapoo boo oso howo i ka ta domo dilame bei mooloogooso.

⁶ Egeeseelone Saimon-Pitayo homo hapalame seme, yayo egeesee takaso, “Lodee, nayo mo homo hapalame ka sala?” dee takaso.*

⁷ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Goo ayo hagee moodoo eyo bei no epedee koo gooleedoso. Esino no hamamee gooleedalaiso,” diso.

⁸ Esemé Pitaye egeesee takaso, “Nayo mo homo hapalame,” diso. Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo nee homo hapelega poogooga, no mo hamamee dili odoonee,” dee takaso.

⁹ Esemé Saimon-Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, nayo hedebe mo homowe ono na hapee. Esino mo dee sabolo osoloso wiligi sabolosee hapee,” diso.

¹⁰ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Odoo howo sauwe ee o su mapoo subugo me meleeya. Esiga hedebe o homowe hapalai tekepo. Esiga niba olo subugo mauwe. Esino nima kulodu odoo hee subugo sabolo badoso.”

¹¹ Osoloso Yesu yo ha teli odoo mapoo tiasalai odoo ee, yo olo gooleedooso. Esiga yayo egeesee ka taka, “Odoo hee nima kulodu subugo sabolo badoso,” dee ka taka.

¹² Yesuye o hamamee dili odoo dia homo hapaga koodobuloso o dugo sage kaloso wedi sibilesa bulone egeesee takaso, “Niba goo ayo epedee nimapoo moodoo eyo bei gooleedoosomo? ¹³ Esiga niyo amapoo takolone, ‘eligili odoo,’ osoloso ‘Lodee,’ deliso. Niyo amapoo egeesee takeli ee tei goo. Ee aso. ¹⁴ Esiga nibada eligili odoo osoloso nibada Lodee ayo nibada

13:2: Luka 22:3; Yon 13:27 * **13:2:** Yesu mapoo ha teli odoo ee Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee takoooso. **13:3:** Yon 3:35; 16:28 * **13:6:** Homo hapeli ee nei mauwe tou teli odoo dia tou. Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia homo hapoo ee ogoloso diya dio diso. Bei, Yesu yo dia wiligi odooga. **13:10:** Yon 15:3; 6:64, 70-71 **13:14:** Mat 20:28; Luka 22:27

homo ka hapooso. Esiga niyo nee odoowo homo nei hapoo nei hapoo dolone ka debee. ¹⁵ Goo ayo nimapoo hagee edidi ee peedee. ¹⁶ Esiga ayo nimapoo taka. Odoou tou nei mauwe teli oso o wiligi odoou dagadileso koo badoso. Osoloso to tosili odoou oso yo diye di odoou ee dagadileso koo badoso. ¹⁷ Egeesi ma kulodu niyo goo hagee gooleedoloso peedeega, Godeeye goo hagee ogoloso nimapoo goomogalaiso.

¹⁸ Esiga goo ayo hagee takoo, haga odoou susuga nimapoo koo takooso. Bei, odoou ayo hesiga ee, a olo gooleedooso. Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, 'Odoou abolo wo nolone badebei oso amapoo ha talaiso.' To hagoso gooso peledabalai sabolo tebilame ka hogugu. ¹⁹ Esiga goo hagee peledebelega mologa, ayo nimapoo malalo ka taka. Goo hagoso tei peledobooga, niyo a tei Kelisodoo doloso tei ka talame. ²⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo odoou ayo diye di ee idoga, yayo a idoso. Osoloso edebeeyo a idoga, mo Ma a diye di ee idoso."

Yesu yo tiasalai odoou eyo goo taka
(Mat 26:20-25; Maka 14:17-21; Luka 22:21-23)

²¹ Yesuye to hagee taka koodobuloso su hegi sabolo badolone, o hamamee dili odoou mapoo egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Odoou heeso nima kuloduga a ha teli odoou mapoo tiasalaiso," dee takaso.

²² Esemee o hamamee dili odoou oso dieso dima kulodu nei ogo nei ogo dolone egeesee gooleeso, "goo hagee odoou ogu mapoo takabele," dee gooleeso. ²³ Osoloso Yesu o hamamee dili odoou dima kulodu odoou hee Yesuye diya gooma ee* yima koola ogolone badebeiso. ²⁴ Esemee Saimon-Pitaye odoou omapoo howo gisolooogoso, Yesuye odoou ogu taka beleso yayo yimapoo woosalame.

²⁵ Esemee yayo Yesu mapoo bouwa molone yimapoo egeesee takaso, "Lodee, odoou agayo no ha teli odoou mapoo ka tiasalaiyo?" dee takaso.

²⁶ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, "Ayo wo i mapoo oluguloso teneega, odoou oso a ha teli odoou mapoo tiasalaiso." Osoloso Yesuye wo toloso i mapoo oluguloso Saimon-Iskaliyoteeyo owolo Yudas mapoo teneeso. ²⁷ Yudaseeye wo teme, Saitenso o kulodu palaso. Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Nayo goo talame egee gooleemolo goo ee saga moodee," diso. ²⁸ Egeesi ma kulodu Yesuye Yudas mapoo egeesee taka goo eyo bei ee o hamamee dili odoou diba medee kibiya gooleedele. ²⁹ Esiga odoou aboso goolee, Yudaseeye Gababia wo nalame bi abo talame di, dee takoo gooleeso. Osoloso odoou aboso goolee, ee molee odoou bi mauwe mapoo tenelame di, dee takoo gooleeso. Bei, Yesu o hamamee dili odoou dia molee ee Yudaseeye gibadeliga. ³⁰ Osoloso gesi Yudaseeye wo Yesuye tenee ee toloso peegoo gadiso.

Kokodo takeli to dia

³¹ Yudas olo peegoo dime, Yesuye egeesee takaso, "Epedee Odoou Holo ayo toowa doloso badeli goo ee woola yilige bigileiso. Osoloso Godeeye toowa doloso badeli goo ee amaga woola yilige bigileiso. ³² Esiga Godeeye toowa doloso badeli goo ee amaga woola yilige buguga, nei Godee eyo Odoou Holo ayo toowa doloso badeli goo onosee woola yilige bigileiso. Esiga goo hagee saga moodoolaiso.

13:15: Pil 2:5; Kol 3:13; 1Pita 2:21 **13:16:** Mat 10:24 **13:18:** Psa 41:9 **13:19:** Yon 14:29;

16:4 **13:20:** Mat 10:40 * **13:23:** Yonee eyo nediliyo o hu dokodoo poudilei goomegele. Esiga o hu woola hesile. **13:27:** Yon 13:2 **13:31:** Yon 12:23 **13:32:** Yon 17:5

³³ Esiga mo odo, ayo biame deiyepo nibolo hodobo badalaiso. Osoloso a duga, niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Esiga ayo Yu odo dimapoo taka goo ee see tobu nimapoo ka taka. Niba mi ayo hagee du mapoo dilei tebile.

³⁴ Esiga kokodo takeli to dia hagee ayo nimapoo ka taka. Niyo nee odo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka dabalame. Ayo niba goolee sabolo egee bado egeese masi, nee odo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.

³⁵ Egeesi ma kulodu niyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dogo, odo susuga oso niba tei mo hamamee dili odoodo doloso gooleedalaiso.”

Pitaye Yesuwo goo gagadilei goo ee

Yesuye taka

(Mat 26:31-35; Maka 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Esino Saimon-Pitaye egeese takaso, “Lodee, no kapoo dilame ka sala?” diso. Esem Yesuye nei egeese takaso, “No epedee ayo hagee du mapoo sibilei tebile. Esino no see hamamee sibileiso,” dee takaso.

³⁷ Esem Pitaye see egeese takaso, “Lodee, bei kaseega ayo epedee nobolo sibilei tebile ka molosomo? Ayo no halo talame olo mopoodoo doloso ka badoso,” dee takaso.

³⁸ Esem Yesuye nei egeese takaso, “No tei a halo talame mopoodoo doloso ka badosomo? Esiga ayo namapoo tei goo taka. Kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadilei ee bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

14

Eli hedebe Yesuso

Ma Godee mapoo palai

¹ Esem Yesuye egeese takaso, “Niba goo haga koudulone na debee. Esino niba Godee mapoo tei tolone amapoosee tei te. ² Bei, mo Mayo moso mapoo debi bei moloso. Esiga goo hagee tei goonee diepi, ayo goo hagee nimapoo takele pegeliyo. Esiga ayo omapoo niyo dabalai debi ee moodoolame dileiso. ³ Osoloso ayo omapoo dileso debi mopoodoo doloso see sibilesi niba gilimadoloso abolo hodobo palaiso. Osoloso niba mi omapoo abolo hodobo dabalaiso. ⁴ Esiga ayo hagee du eli ee niba olo gooleedooso.”

⁵ Esem Tomaseeye Yesu mapoo egeese takaso, “Lodee, mi nayo egee du, iba gooleede. Nayo egee du eli ee iyo kasee gooleedalaiyo?” dee takaso.

⁶ Esem Yesuye egeese takaso, “Eli aso. Osoloso tei goo takeli eyo bei aso. Osoloso gie badeli eyo bei aso. Esiga odo heeso eli hee maga Ma Godee mapoo palaime. Esino yo hedebe amaga Ma mapoo ka palai. ⁷ Niyo mo goo gooleedo diepi, niba mo Ma nose gooleedeliyo. Esino epedee domo hamaga niyo yo olo gooleedooso. Osoloso yo olo egeiso.”

⁸ Esem Pilipiye egeese takaso, “Lodee, nayo Ma imapoo eligi, iba hemisileiya,” dee takaso.

⁹ Esem Yesuye nei Pilipi mapoo egeese takaso, “Pilipi, ayo biame susuga nibolo hodobo badebeiso. Esino egeesi ma kulodu nayo a gooleedelega osee ka badosoba? Esiga edebeeyo a ogoga, yo Ma olo egeiso. Esiga bei kasi maga nayo amapoo takolone, ‘Ma imapoo eligi,’ dee ka takala? ¹⁰ Ayo

13:33: Yon 7:33-34 **13:34:** Yon 15:12, 17; 1Yon 3:23; 2Yon 1:5 **13:38:** Yon 18:15-18, 25-27

14:3: Yon 12:26 **14:6:** Yon 11:25; Loum 5:1-2 **14:7:** Yon 8:19 **14:9:** Yon 12:45; Kol 1:15;

Hib 1:3 **14:10:** Yon 12:49

mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso egee bado goo mapoo no tei telega ka badosoba? Esiga to ayo nimapoo hagee takomo silo mawo goolee koo takomo siloso. Esino Maye abolo badolone yayo amaga o goo ee ka tomoloso. ¹¹ Esiga ayo takolone, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso badoso, dee egee takoo goo omapoo tei te. Esino niyo to ayo taka mapoo tei telega poogooga, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei dee.

¹² Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo amapoo tei toga, goo toowa opusomo di ayo moodeli egeesi masi yayo moodoolaiso. Osoloso goo toowa opusomo di abo yayo moodooga, oso ayo moodeli ee dagadileiso. Bei, a mo Ma mapoo duso. ¹³ Osoloso niyo mo hu maga ogoo goo ee woosaga, ayo goo egee moodoolaiso, Maye toowa doloso egee bado goo ee Owolo amaga ka yilige bigilame. ¹⁴ Esiga niyo amapoo mo hu maga ogoo goo talame woosaga, ayo goo egee moodoolaiso.”

Yesuye Dio Teiso sibilei goo ee taka

¹⁵ “Niyo a gooleega, niyo ayo kokodo taka goo mapoo mesimo silesibileiso. ¹⁶ Osoloso ayo Ma mapoo woosalaiso, yayo pidili odoo hee nimapoo tenelame. Pidili odoo hagosoo kookaiyo nibolo hodobo osee badalaiso. ¹⁷ Pidili odoo egee Dio Tei ee takooso. Yayo tei goodee ee eligiliso. Esino mi odooso yo talai tebile. Bei, diayo yo ogoloso koo gooleedeli. Esino niba o goo olo gooleedooso. Bei, yo nibolo hodobo badoso. Osoloso nima kulodu badalaiso.

¹⁸ Esiga ayo niba gilibo holo masi wulo domopoo poogoloso badalaimo. Esino a see tobu nimapoo wedi sibileiso. ¹⁹ Osoloso biame deiyepo poogoloso mi odoo oso a see agalaimo. Esino niyo a see agalaiso. Egeesi ma kulodu a gie badeliga, niba nosee gie dabalaiso. ²⁰ Egeesi ma kulodu a ta maga see hogadiga, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado goo ee, niba gooleedalaiso. Osoloso niyo abolo hedebe doloso egee do goo sabolo, osoloso ayo nibolo hedebe doloso egee bado goo ee gooleedalaiso. ²¹ Esiga edebeeyo ayo kokodo taka to ee dulosoo mesimo siloga, odoo egee a diya goolee sabolo badoso. Osoloso odoo a diya goolee sabolo badeli mapoo mo Maye yo sooloo dolone ka badoso. Osoloso anosee odoo egee diya sooloo dolone ka badoso. Osoloso ayo mo goo ee yimapoo yilige bigileiso.”

²² Esemee Yudas-Iskaliyot nee, esino Yudas heeso egeesee takaso, “Lodee, bei nima maga nayo nee goo ee mi odoo mapoo yilige bigile poogoloso, see imapoo ka yilige bigileiyo?” dee takaso.

²³ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Edebeeyo a diya gooleega, yayo goo ayo eligi mapoo mesimo sileiso. Osoloso mo Maye yo diya sooloo dalaiso. Osoloso mo Ma asalo sibilesi yibolo hodobo badalaiso. ²⁴ Esino edebeeyo a goolega badoga, yo goo ayo eligi mapoo mesiloso koo siloso. Egeesi ma kulodu goo ayo eligime niyo du ee, ayo mawo goolee eligimo sile. Esino eligi hagee mo Ma, a diye di oso taka ee eligi.

²⁵ Esiga ayo nibolo hodobo osee badolone, goo susuga hagee nimapoo olo takaso. ²⁶ Esino mo Maye mo hu maga Dio Tei ee nimapoo meiyee dalaiso. Osoloso yayo niba pidilone badolone goo susuga nimapoo eligileiso. Osoloso goo susuga ayo nimapoo taka ee see niyo goolee sabolo dabalame, yayo nibada goo goolee pileiso.

²⁷ Esiga mesili goo ayo nimapoo ka tonowa. Mo mesili goo ayo nimapoo hagee tenee ee mi odooso mesili goo egeesinee. Esiga niba goo diya koudulone ebia sabolo na debee.

²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, ‘a mo Ma mapoo peleso badoboso see nimapoo ka wedi sibileisogo,’ dee taka goo ee, niba olo duso. Esiga niyo a tei diya goolee sabolo debei diepi, ayo mo Ma mapoo pologa niba goomegeliyo. Bei, yayo toowa doloso badolone, a dagadilesa ka badoga. ²⁹ Egeesi ma kulodu goo egee peledebelega molome, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso, goo ogoso hamamee peledobooga ogoloso niyo tei ka talame.

³⁰ Esiga ayo niba eligi ee koodobilei olo koola toobooso. Bei, mi odo dia wiligi odo Saiten olo sibo. Yayo a dagadilei yimapoo kitulugu mauwe.

³¹ Esino ayo mo Ma diya goolee sabolo egee bado goo ee mi odo oso ogoloso gooleedalame, to mo Maye amapoo taka ee ayo tobuloso moodeliso.

Esiga niba tebise, iba dimo.”

15

Yesu tei homokoko su

¹ “Esiga tei homokoko sudee aso. Osoloso mo Maye homo su ee ka gibadoso. ² Osoloso homo dee amaga agaga oso ko pelega mologa, yayo kookooloso peegoo togobiseliso. Esino homo dee ko peli eyo dee abo ee kookeliso, oso see homokoko okopolo palame. ³ Egeesi ma kulodu goo ayo nimapoo eligi oso niba homo dee abo egeesi masi olo kookooloso subugo mauwe ka doso. ⁴ Esiga niba amapoo oluguloso ka debee. Eseega ayo nimapoo oluguloso badalaiso. Esiga dee obusomo molone ko palai mauwe. Esino dee oso homo su mapoo oluguloso mologa, ko palaiso. Goo egeesi maga, niba amapoo olugulega doga, homokoko palaimé. Esino niyo amapoo oluguloso doga, homokoko okopolo palaiso.

⁵ Esiga homokoko su aso. Osoloso homo dee ee nibaso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo sibilesa oluguloso badoga, ayo yimapoo oluguloso badalaiso. Eseega yo homokoko okopolo palaiso. Esino niba a mauwe doga, niyo goo hee moodolai tebileime. ⁶ Esiga edebeeyo amapoo sibilesa olugulega doga, yo homo dee ko koo peli koodoloso peegoo togobugu egeesi masi moloso. Esiga homo dee egee sioga misiga magoloso dou mapoo toodeliso. ⁷ Goo egeesi maga niyo amapoo oluguloso dobolone, ayo eligi goo omapoo mesimo silesibulone, niyo ogoo goo talame amapoo woosaga, niba goo egee talaiso. ⁸ Esiga niyo homokoko okopolo poloso mologa, oso mo Mayo hu dokodoo poudiliso, osoloso niba mo hamamee dili odo doloso egee do goo ee yilige bigiliso.

⁹ Esiga mo Maye a diya sooloo dolone egee bado egeesi masi ayo niba diya sooloo dolone ka badoso. Esiga niba ayo sooloo deli goo ee ma kulodu debee. ¹⁰ Egeesi ma kulodu ayo mo Maye kokodo taka to omapoo mesimo silone, yayo sooloo deli ma kulodu ka badoso. Osoloso hedebe egeesi masi niyo ayo kokodo taka to omapoo mesimo silesiboga, niba nosee ayo sooloo deli goo ee ma kulodu dabalaiso.

¹¹ Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso, goomoga goo amapoo egee molo niyo talame. Osoloso nimapoo goomoga goo oso kauwuloso ka malame. ¹² Esiga ayo kokodo taka to hagoso. Ayo niba sooloo deli egeesi masi niyo nee odo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.

¹³ Egeesi ma kulodu edebeeyo o odo diya sooloo dolone, yo halo o su teli

mapoo magalai, goo oso toowa ka moloso. ¹⁴ Esiga niyo ayo kokodo taka to mapoo mesimo siloga, niba tei mo odo. ¹⁵ Esiga niba ayo wulo mo tou teli odo de koo takoo. Bei, tou teli odo ee o wiligi odo eyo goo ee yo gooleede. Esino niba tei mo odo deeso. Bei, mo Maye amapoo taka goo susuga ee ayo nimapoo olo eligiso. ¹⁶ Egeesi ma kulodu niyo a ka hesile. Esino ayo niba ka hesiga, niyo homokoko okopolo palame. Homokoko egee kookaiyo moloso osee malaiso. Niyo egeesee solone, ogoo goo talame mo hu maga mo Ma mapoo weesaga, yayo nimapoo tenelaiso. ¹⁷ Esiga ayo nimapoo kokodo taka to ee hagoso. Niyo nee odo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.”

Mi odo oso heiga goo

¹⁸ “Mi odo oso niba heigoga, daga diayo a heigoso doloso gooleede. ¹⁹ Esiga niba mi odo sabolo hedebe doloso ka debei diepi, diayo niba dia odo dolone diya goolee sabolo debeliyo. Esino ayo niba mi odo dima kuloduga olo hesiaso, niyo dibolo hedebe doloso debelega pagalame. Goo egeesi maga diayo nimapoo heiga ka moloso. ²⁰ Esiga to ayo nimapoo taka ee medee goolee. Bei, ayo egeesee takaso. Wulo tou teli odo oso o wiligi odo ee dagadileso koo badoso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo dala olo teneega, diayo niba nosee dala tenelaiso. Osoloso diayo ayo eligi goo mapoo mesiega, diba nosee niyo eligi goo mapoo mesileiso. ²¹ Esino niba mo odooga, diayo goo susuga hagee nimapoo moodoolaiso. Bei, a diye di odo ee diba gooleede.

²² Egeesi ma kulodu ayo sibilesos dimapoo to takele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino epedee hamapoo ayo sibilesos olo takaso. Goo egeesi maga goo tokenee diayo moodoo ee Godeeye midileiso. Esino diayo to nei takalai tebileime. ²³ Edebeeyo a heigoga, yo mo Ma nosee heigoso. ²⁴ Esiga goo toowa opusomo di ayo moodoomo silee egeesi odo heeso moodoomo sile. Osoloso ayo dima kulodu goo hageese moodele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino diayo goo toowa ayo moodoo ee egeliso. Esino diayo mo Ma asalo imapoo heiga ka moloso. ²⁵ Esiga goo hagee olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo toso egeesee takoo, ‘Diayo wulo goo mauwe amapoo heiga ka moloso,’ deliso.

²⁶ Ayo niba pidilame Dio Tei nimapoo diye dalaiso. Dio Tei oso mo Ma maga sibiliso, osoloso tei goodee eligiliso. Osoloso Dio Tei oso sibilesos, mo goo ee woola yilige bigileiso. ²⁷ Osoloso niba nosee niyo mo goo odo mapoo yilige bigi. Bei, niba daga bei mooloogoo biame omaga abolo hodobo sileeso.”

16

¹ “Esiga niyo tei too goo maga peegoo diyaga, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. ² Bei, odo aboso nibada hu howo gisili moso ma kulodu egee molo taloso niba peegoo hasiso bigileiso. Osoloso odo aboso tei too odo ee piliguga, diayo goolee Godeeyo tou to dee goolai, biame ee sibilesos. ³ Esiga diayo goo hageese nimapoo moodoolaiso. Bei, mo goo sabolo osoloso mo Mayo goo ee diba gooleedelega. ⁴ Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso. Egeesi ma kulodu goo hagoso tei peledobooga, niba to ayo taka ee gooleebigileiso.”

Dio Tei oso sibilei eyo goo taka

“Esiga ayo daga Godeeyo tou bei moologolone a nibolo hodobo badebeiso. Goo egeesi maga, ayo goo hagee nimapoo takele. ⁵ Esino a epei odo a diye di mapoo duso. Esino nima kulodu odo heeso amapoo takolone, a kapoo diala, doloso koo woosa. ⁶ Esiga ayo takolone, a epei dileiso, dee taka goo ee niyo duloso niba diya ka goholoso. ⁷ Esino ayo tei goo nimapoo ka taka. Ayo niba poogoloso duga, goo oso niba pidileiso. Bei, a duga, nei ayo Dio Tei nimapoo diye dalaiso, yayo niba pidilame. Esino a dilega poogooga, Dio Tei ee nimapoo sibileime.

⁸ Egeesi ma kulodu Dio Tei siboga, yayo mi odo mapoo goo tokenee eyo goo maga tei goo takalaiso. Osoloso odo Godeeyo howo woala tekepo dabalai goo onosee takalaiso. Osoloso Godeeye goo midilei goo eyo bei onosee takalaiso. ⁹ Esiga Dio Tei oso goo tokenee eyo goo maga tei goo takolone, amapoo tei tele pagalai goo ee mi odo dia goo tokenee toowa ka moloso, dee takalaiso. ¹⁰ Osoloso a mo Ma mapoo hagee polo see niyo a agalaime. Goo ogo Godeeyo howo woala tekepo badalai goo ee yilige bigileiso. ¹¹ Osoloso Dio Tei oso Godeeye goo midili goo ee tei goo takolone, mi odo dia goo ee midileiso, dee takalaiso. Bei, mi odo dia wiligi odo Saiteneeyo goo ee olo midiso.

¹² Esiga amapoo goo bei moloso, ayo nimapoo takalai. Esino epedee niyo goo bei egee gooleedalai tebile. Esiga ayo goo egee nimapoo takalaime. ¹³ Esino Dio Tei oso nimapoo siboga, yayo niba tei goo susuga mapoo gilimado dileiso. Yayo eyo goolee takalaime. Esino yayo to ayo takeme du goo ee takomo sileiso. Osoloso hamamee goo ogo peledabalai ee yayo nimapoo eligileiso. ¹⁴ Esiga Dio Tei oso to ayo yimapoo takalai ee see nimapoo takalaiso. Goo egeesi maga yayo mo hu dokodoo poudileiso. ¹⁵ Esiga goo susuga mo Maye toloso hagee molo ee mo. Goo egeesi maga ayo takolone, Dio Tei oso to ayo taka ee nimapoo takalaiso, dee ka taka.”

Goohela goo oso

goomoga goo tosibileiso

¹⁶ “Biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime. Esino see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see agalaiso.”

¹⁷ Esiga Yesuwo hamamee dili odo aboso dieso nediliyo egeese takaso, “Yayo imapoo takolone, biame deiyepo badoboso hamamee iyo yo agalaime, doloso see, biame deiyepo poogoloso hamamee iyo yo see ka agalai, dee taka goo eyo bei ee ogoobo? Osoloso yayo takolone, yo Ama mapoo dia, dee taka goo eyo bei ee ogoobo? ¹⁸ Osoloso yayo imapoo takolone, biame deiyepo, dee taka goo eyo bei ogoobo? Iba to yayo taka eyo bei medee koo gooleedo,” dee takemeleeso.

¹⁹ Yesuye o hamamee dili odo oso yimapoo woosalo agalame debei goo ee, yo olo gooleedoloso dimapoo egeese takaso, “Ayo nimapoo takolone, ‘biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime,’ dee taka sabolo osoloso, ‘see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see ka agalai,’ dee taka goo omaga niyo amapoo woosalame ka dabala? ²⁰ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Niba gooholone pisileiso. Esino mi odo ee goomogalaiso. O, tei takoo, niba goohalaiso. Esino goohela goo oso nimapoo goomoga goo tosibileiso. ²¹ Esiga niba medee goolee, soboso holo soomagoo biame omapoo yo dala teliso. Esino yo holo soomagoloso hamamee eyo dala too goo ee boobado bigiliso. Bei, yayo holope soomagoo goo maga diya

goomogolone. ²² Esiga niba egeesi masi doso. Bei, niba epedee goohele sabolo doso. Esino a see wedi sibilesa niba agalaiso. Eseega domo omapoo niba diya goomogalaiso. Goomoga goo hagee odoo heeso nimaga peedee dalaime. ²³ Biame omapoo niyo goo hee talame amapoo woosalaime. Esino ayo nimapoo tei taka. Niyo ogoo goo talame mo hu maga Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso. ²⁴ Esiga niyo daga goo abo talame mo hu maga woosala egele. Esino epedee hamaga dulone niyo ogoo goo talame mo hu maga woosaga, niyo goo egee talaiso. Eseega goomoga goo nimapoo egee molo ee kauwuleiso.”

*Yesuye mi odoo dia wiligi
odoo ee dagadi*

²⁵ “Esiga ayo goo susuga hagee takomo silone, wulo wudu takomo sileeso. Esino biame siboga, ayo goo susuga ee see nimapoo wulo wudu takomo sileime. Esino ayo Mayo goo ee nimapoo woola takomo sileiso. ²⁶ Esiga biame omapoo nibada goo ee ayo Ma mapoo woosalaime. Bei, niyo nibada goo ee mo hu maga Ma mapoo woosamalaiso. ²⁷ Bei, niyo tei tolone, a tei Ma maga simi doloso, a diya goolee sabolo egee do goo maga Maye niba diya sooloo dolone ka badoso. ²⁸ Esiga ayo Maye badeli mi maga mipoo hamapoo simiso. Osoloso see epedee mipoo hagee poogoloso Maye badeli mi mapoo ka wedi poloso,” dee takaso.

²⁹ Esemee o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Epedee nayo goo hagee imapoo wulo koo wudu takoo. Esino nayo goo susuga hagee imapoo woola yilige buguso. ³⁰ Esiga iba tei toso, no tei Godee maga simiga. Bei, goo susuga ee no diya gooleedoo. Osoloso odoo heeso namapoo woosalame gooleemelee ee ogoloso daga nayo yimapoo nei takeliso,” dee takaso.

³¹ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Niba epedee tei tosomo? ³² Esino niba medee dui. Biame olo sibileiso, osoloso olo simiso, niyo a poogoloso nibada mosopoo kukulo dilei. Esino a mobusomo koo badeli. Bei, mo Maye abolo hodobo badeliso. ³³ Niyo amapoo tei too goo maga nimapoo mesie goo oso malame, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. Niba mipoo hamapoo dala ma kulodu dabalaiso. Esino niba ebilega medee kibiya debee. Bei, mipoo hagoso kitulugu ee ayo dagadileso ka badoso.”

17

Yesuye o su halo Godee mapoo taka

¹ Yesu to hagee taka koodobuloso, Kei mi ma dokodoo bolone egeesee takaso, “Ma, mo biame olo siboso. Esiga Nowolo ayo toowa doloso badeli goo ee odoo susuga mapoo eligi, Nowolo ayo nei nayo toowa doloso badeli goo ee odoo susuga mapoo eligilame. ² Bei, odoo susuga ee balame nayo Nowolo amapoo kitulugu olo teneeso, see ayo odoo nayo amapoo tenee dimapoo kookaiyo badoboso gie badeli tenelame. ³ Osoloso kookaiyo badoboso gie badeli goo ee, tei Godee hedebe no gooleedalai sabolo, osoloso nayo diye di odoo, Yesu Keliso a gooleedalai ee takooso. ⁴ Tou nayo amapoo tenee ee ayo hosudoo maga, ayo mipoo hamapoo badolone, nayo toowa doloso badeli goo ee odoo susuga mapoo eligiso. ⁵ Esiga Ma, mipoo hagee moodelega molome, ayo nobolo badolone ayo toowa doloso badebeiso. Esiga goo egee see epedee amapoo tenee.”

*Yesuye o hamamee dili odoo halo
Godee mapoo taka*

⁶ “Ma, mipoo hagee ma kuloduga odoo nayo amapoo tenee mapoo ayo nee goo olo eligiso. Hagee nee odoo, nayo amapoo teneeso. Osoloso diayo nee to mapoo mesimo silesibiliso. ⁷ Esiga goo susuga nayo amapoo tenee ee, namaga siboso doloso diba epedee olo gooleedooso. ⁸ Osoloso eligi goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneme, see diayo eligi goo omapoo tei tooso. Osoloso ayo namaga simi goo ee, diba olo gooleedooso. Osoloso diba nosee nayo a diye di goo mapoo tei tooso.

⁹ Esiga ayo namapoo hagee takoo mi odoo halo koo takooso. Esino odoo nayo amapoo tenee ee halo namapoo ka taka. Bei, odoo hagee nee odoo. ¹⁰ Egeesi ma kulodu odoo hagee bia ee ibada odoo. Diba mo odoo osoloso diba nosee nee odoo oso. Osoloso ayo toowa doloso badeli goo ee dimaga woola yilige bigiliso. ¹¹ Esiga a mipoo hagee poogoo dileiso. Bei, a namapoo olo siboso. Esino mo hamamee dili odoo oso mipoo hamapoo osee dabalaiso. Ma, no tei. Nee hu oso kitulugu amapoo tenee oso odoo hagee bia medee bamelee, nayo abolo hedebe doloso egee bado egeesee solone, diba nosee dieso hedebe doloso dabalame. ¹² Egeesi ma kulodu ayo dibolo hodobo badolone, nee hu oso kitulugu nayo amapoo tenee goo oso ayo diba medee bameleeso. Esemee odoo hee osugobele. Esino odoo hee Godee maga pileigo dee taka hedebe ono osugobaso, Ma Godee nee to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame.

¹³ Esiga a namapoo olo siboso. Esino a mipoo hamapoo osee badolone, goo hagee ayo namapoo ka taka, goomoga goo amapoo egee molo oso mo hamamee dili odoo dima kulodu toowa doloso malame. ¹⁴ Esiga ayo nee to dimapoo olo takaso. Esino mi odoo oso diba heigaso. Bei, a mi odoonee, egeeseelone diba nosee mi odoo doloso koo doso. ¹⁵ Esiga Ma, ayo namapoo hagee takoo, nayo mo hamamee dili odoo mi hamaga peegoo gilimado dilame koo takooso. Esino diba Saitenso tokenee peeyaga nayo medee balame ka taka. ¹⁶ Esiga a mi odoonee, egeeseelone diba nosee mi odoo doloso koo doso. ¹⁷ Nee to ee tei goo. Esiga nayo nee to omaga diba nee odoo dalame peegoo pi magee. ¹⁸ Esiga nayo a diye di egeesee solone, ayo diba nosee mipoo hagee ma kulodu diye deeso. ¹⁹ Osoloso ayo diba halo a namapoo teneeso, diba nosee tei nee odoo doloso peegoo pi magoloso ka dabalame.”

*Yesuye tei telaga odoo halo
Godee mapoo taka*

²⁰ “Esiga ayo hedebe mo hamamee dili odoo ee halo namapoo koo takooso. Esino diayo eligi goo ee duloso edebeeyo amapoo tei talai odoo sabolosee diba halo ka takooso. ²¹ Osoloso Ma, ayo namapoo to egeesee ka taka. Ayo nobolo hedebe doloso egee bado, egeesee solone nei nayo abolo hedebe doloso ka badoso. Egeesee solone diba nosee hedebe doloso dabalame ka taka. Osoloso diba nosee ibolo hedebe doloso dabalame ka taka. Egeeseega mi odoo oso a tei nayo diye di goo mapoo tei ka talame. ²² Esiga toowa doloso badeli goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneeso, diba dieso hedebe doloso dabalame. Egeesi ma kulodu iba nosee hedebe doloso egeesee ka doso. ²³ Esiga ayo dibolo hodobo badoso, osoloso nayo abolo hodobo badoso. Iyo egee do egeesi masi diba nosee hedebe doloso dabalai a goomogo. Eseega mi odoo oso goo egee ogoloso a tei nayo

diye di goo ee gooleedalaiso. Osoloso nayo a diya sooloo dolone egee bado, egeesee solone nayo tei telaga odoo diya sooloo dolone egee bado goo sabolo mi odoo gooleedalaiso.

²⁴ Esiga Ma, tei telaga odoo nayo amapoo tenee hagee bia ee ayo badalai mi mapoo abolo hodobo dabalai, a goomogoso. Osoloso toowa doloso badeli goo ee nayo amapoo tenee ee diayo agalai, a goomogo. Mipoo moodelega molome, nayo a sooloo dolone, toowa doloso badeli goo egee nayo amapoo teneeso.

²⁵ Esiga Ma, hedebe no tekepo. Mi odoo oso no gooleedele. Esino ayo no ka gooleedoo. Osoloso nayo a diye di goo ee tei telaga odoo diba olo gooleedooso. ²⁶ Ayo nee goo dimapoo olo yilige buguso, osoloso see yilige bigileiso, nayo a sooloo dolone egee bado goo egeesi masi oso dima kulodu ka malame. Osoloso anoosee dibolo hodobo badalame.”

18

Edebeeyo Yesu too

(Mat 26:47-56; Maka 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Yesuye Godee mapoo taka koodobuloso, see o hamamee dili odoo sabolo Kidilon howo tolobo dalo diso. Osoloso mi omapoo olipi segei homolee meleeso. Esemee Yesuye o hamamee dili odoo sabolo omapoo gadiso.

² Egeesi ma kulodu Yudas, Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo onosee homolee ee yo gooleedoo. Bei, biame abo mapoo Yesuye o hamamee dili odoo sabolo omapoo dileso mooloogoodeliso. ³ Esiga Yudaseeye Loum ha teli odoo mooloogoodoo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoo gilimado simiso. Tei moso gidebeli odoo hagee bia ee tei moso eyo wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso ka diye di. Diayo sibulone keme sabolo, egime sabolo, osoloso ha teli bi toloso sibilesa peledabaso.

⁴ Esemee Yesuye goo susuga yimapoo peledabalai ee yo olo gooleedoloso malalo toboloso dimapoo egeesee takaso, “Niba odoo ugu esiamo silala?” diso.

⁵ Esemee diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” diso. Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyoo egee esiamo silo odoo ee aso,” diso. Epedee egeesee semelee mapoo Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo Yudas yinosee omapoo dibolo hodobo tebidiso.

⁶ Esemee Yesuye dimapoo takolone, odoo egee aso, dee taka duloso diba badayo dileso miyomoo misigedibaso.

⁷ Esemee Yesuye see tobu dimapoo egeesee woosaso, “Niba odoo ugu esiamo silala?” Esemee see diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” dee takaso.

⁸ Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Odoe egee aso doloso ayo nimapoo olo takaso. Esiga niyo tei a esiamo silesiboga, odoo abolo hagee silesibo diba nosee diye dalai tekepo.” ⁹ Esiga goo hagosoo egeesee peledabaso. Bei, Yesuye daga o hamamee dili odoo sabolo silesibulone taka to sabolo tebilame. Bei, yayo egeesee ka taka, “Ma, odoo nayo amapoo tenee ee ayo diba medee bameleeso, odoo hee peegoo osugobe,” dee takaso.

¹⁰ Esemee Saimon-Pitaye o kaiya tadoloso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee Malakuseeyo dulu deede dokolo ee kobuguso. ¹¹ Esemee Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, “Nee kaiya egee o moso mapoo toose. Maye dala amapoo tenelame egee molo, ayo talai tekepo,” dee takaso.

¹² Esemé Loum ha teli odoó mooloogoodoo toowa sabolo, osoloso dia wiligi odoó taba sabolo, osoloso Yu odoó dia tei moso gidebeli odoó oso Yesu toloso dee tiaso. ¹³ Osoloso diayo yo Kayapaseeyo nalobo Anas mapoo ido diso. Kayapas hagos dugo omapoo tei moso wiligi odoó toboloso badebeiso. ¹⁴ Kayapas hedebe hagos daga Yesuwo goo maga Yu odoó dia wiligi odoó mapoo takolone, “Odoó hedebeiso odoó susuga ee halo talai tekepo,” dee ka taka.

Pitaye Yesuwo goo gagadi

(Mat 26:69-70; Maka 14:66-68; Luka 22:54-57)

¹⁵ Edebeeyo Yesu toloso ido dime, Saimon-Pita dio osoloso Yesu o hamamee dili odoó hee dio hamamee diso. Esino tei moso wiligi odoó taba oso odoó Pitabolo di ee* yo olo gooleedooso. Esemé yayo Yesuye di hamamee deedeé dileso, tei moso wiligi odoó taba eyo moso* beelee ee ma kulodu gadiso. ¹⁶ Esino Pita yo beelee osulu miyopoo tebidiso. Esemé odoó Pitabolo simi oso see osulu miyopoo wedi dileso, sobo osulu gibadeli mapoo takoloso, Pita kulodu ido diso.

¹⁷ Esemé sobo ogoso Pita ogoloso yimapoo egeesee woosaso, “No noseé, Yesu o hamamee dili odoó hee nosomo?” dee takaso. Esemé Pitaye nei egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

¹⁸ Biame omapoo tei moso wiligi odoó taba eyo tou teli odoó abo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoó diba diya kekeisime, dou toloso dou halagameleeso. Esemé Pita yinoseé dileso dibolo hodobo tobudulone dou hameleeso.

Tei moso wiligi odoó taba oso

Yesu mapoo woosa

(Mat 26:59-66; Maka 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Biame omapoo tei moso wiligi odoó taba oso Yesu yayo eligi goo sabolo, osoloso o hamamee dili odoó dia goo ee yimapoo woosaso.

²⁰ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoó susuga eyo howo woola ayo goo susuga hagee takomo sileeso. Osoloso ayo ibada howo gisili moso mapoo osoloso tei moso ma kulodu peleso odoó mapoo eligimo siliso. Bei, Yu odoó susuga oso sibilesó omapoo mooloogoo deliso. Egeesi ma kulodu ayo goo hee mada takele. ²¹ Esiga bei kasi maga nayo amapoo ka wooswala? Nayo odoó ayo eligime du mapoo woose. Bei, to ayo taka ee, diba gooleedooga.”

²² Yesuye goo hagee takeme, tei moso gibadeli odoó hee koola omapoo tebidi oso Yesuwo mudu mapoo kobugulone egeesee takaso, “Nayo ibada tei moso wiligi odoó taba mapoo to nei egeesee takalai tekeponee,” diso.

²³ Esemé Yesuye odoó yo kobugu mapoo nei egeesee takaso, “To ayo taka ee ma kulodu to tokeneé hee taka daga, nayo goo egee woola odoó susuga hamapoo yebigi. Esino ayo tei goo takano, bei kasalame nayo a ka kobuguwo?” dee takaso. ²⁴ Esemé Yesu o dee tia sabolo osee tobudume, Anaseeye tei moso wiligi odoó taba Kayapas mapoo ido diye diso.

Pitaye Yesuwo goo see tobu gagadi

(Mat 26:71-75; Maka 14:69-72; Luka 22:58-62)

18:14: Yon 11:49-51 * **18:15:** Odoó Pitabolo di ee Yonee. * **18:15:** tei moso wiligi odoó taba eyo moso hagee Anaseeyo moso. Daga yayo tei moso wiligi odoó toboloso badoboome, see hamamee Kayapaseeyo o debi tooso. Esino edebeeyo takolone, Anas yo tei moso eyo wiligi odoó taba doloso osee takeliso.

²⁵ Saimon-Pita dou holone osee tobudume, odoo aboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Yesu o hamamee dili odoo hee nosomo?” diso. Esem Pitaye egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²⁶ Esem tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee omapoo tebidiso, yo odoo Pitaye dulu kobugu sabolo soosoo hedebe. Osoloso yayo Pita mapoo egeesee takaso, “Ayo no Yesubolo olipi segei homolee ma kulodu sileeme egeiso,” diso. ²⁷ Esem Pitaye see tobu egeesee takaso, “Odoo egee asonee,” diso. Esem epedee omapoo kolokolo takaso.

Yesu Paillet mapoo ido di
(*Mat 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Luka 23:1-5*)

²⁸ Gesikolodee Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu Kayapaseeyo moso abaga see Loum gamalee odoo Paillet mapoo ido diso. Esino diba moso ee ma kulodu gadilega peegoo debeiso. Bei, diba goomegele, diayo Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga goo oso diba subugo kauwe dolone Gababia wo nelega peegeeyaga.* ²⁹ Esem Paillet peegoo dileso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Odoo hagosoo goo kasi moodoowo, esiga niyo yo hamapoo ka ido simiyo?” dee takaso.

³⁰ Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo hagee goo hee tele diepi, iyo yo namapoo ido sibile pegeliyo,” diso.

³¹ Esem Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso yo ido dileso nibada tei magoo sabolo tebilame o goo midi,” dee takaso.

Esem Yu odoo dia wiligi odoo oso nei egeesee takaso, “Iyo yo wooloomalai goomogo. Esino iyo odoo wooloomalai Loum gamalee odooso imapoo kitulugu tenele,” ³² Esiga goo hagosoo olo peledabaso, Yesuye eyo talai goo ee takomo silee sabolo tebilame.

³³ Yayo egeesee taka duloso Paillet yo see moso kulodu gadileso badolone, Yesu idoloso yimapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoo taba nosomo?” dee takaso.

³⁴ Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo egee woosa ee no goolee takala, o, odoo heeso mo goo ee namapoo takaga ka takala?” diso.

³⁵ Esem Pailleteeye nei egeesee takaso, “Hagee mo goonee. Bei, a Yu odoonee. Teiyo? Esino nee odoo sabolo, osoloso tei moso wiligi odoo tebisa oso no amapoo ido simiso. Esiga no goo kasi moodoowo?”

³⁶ Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso. Egeesi ma kulodu ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamapoo meli diepi, Yu odooso a teyaga, mo tou teli odooso a galalo biligeliyo. Esino ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso,” dee takaso.

³⁷ Esem Pailleteeye see egeesee takaso, “Esiga no tei wiligi odoo. Teiyo, ha?” diso.

Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo takolone, a tei wiligi odoo, dee takemeni, ee tei taka. A mipoo hamapoo soomagooso, ayo odoo mapoo tei goodee takomo silame. Esiga edebeeyo tei goo ma kulodu dogo, diba mo to dulone ka doso.”

³⁸ Esem Pailleteeye nei egeesee takaso, “Tei goo ee ogoobo?” diso.

18:27: Yon 13:38 * **18:28:** Yu odoo dia tei magoo oso egeesee takooso, “Yu odoo oso Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga, yo subugo kauwe badalaiso.” **18:31:** Yon 19:6-7 **18:32:** Yon 3:14; 12:33 **18:35:** Yon 1:11

*Pailleteeye Yesu wooloomalame
kitulugu tenee*

(Mat 27:15-31; Maka 15:6-20; Luka 23:13-25)

Paillet see peegoo gadilesu tobudulone Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo odoo hamapoo goo hee koo ogo. ³⁹ Esino ayo nibada adaga dia goo ee dodolone, niyo Gababia wo ne biame mapoo, ayo odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageliso. Esiga ayo Yu odoo nibada wiligi odoo hagee peegoo tamagalai, niba goomogosomo?” dee takaso.

⁴⁰ Esem diayo toso neligidi nei egeesee takaso, “Haye, odoo egee peegoo tamagalai, iba koo goomogo. Esino nayo Balabas ono peegoo ka tamagee,” dee takaga meleeso. Esino Balabas hagosu Loum odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo ha temeleso.

19

¹ Osoloso Pailleteeye o ha teli odoo mapoo takolone, Yesu tolosu we tisu weeye, diso. ² Esem diayo yo wooloso we ti sidoloso, o wiligi mapoo mediso, osoloso wiligi odoo tebisa oso kali dugo bige sage yimapoo kadiso. ³ Osoloso diayo yo manolone yimapoo takolone, “Yu odoo dia wiligi odoo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dolone o mudu mapoo kobugu demeleso.

⁴ Esem Pailleteeye see o moso kuloduga peegoo gadilesu tobudulone odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Niso be, ayo Yesu nimapoo ido sibileiso, ayo yimapoo goo hee egele poogoo goo nimapoo ee eligileiya,” dee takaso. ⁵ Yayo egeesee takeme, Yesu we ti sidoo o wiligi mapoo mediloso dugo bige sage ka sabolo peegoo gasimiso. Esem Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso ege, odoo hagosu,” diso.

⁶ Esem epedee omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso gidebeli odoo oso yo ogoloso toso neligidi egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu enige. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu enige,” dee takemeleso.

Esem Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu enigilame ido di. Bei, ayo yimapoo goo hee koo ogo,” diso.

⁷ Esem Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee takooso, yo talai tekepo. Bei, yayo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee takeliso,” diso.

⁸⁻⁹ Esino Paillet goo hagee duloso diya obulone, see moso kulodu gadilesu tobudulone, Yesu mapoo egeesee takaso, “No odoo ogu biayo?” dee takaso. Esem Yesuye Pailleteeye taka to eyo su nei takele. ¹⁰ Esem Pailleteeye yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo to nei takele poogoosoba? Bei, no gooleedeleyo, ayo no peegoo tamagee dee takalai, osoloso no homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu enige dee takalai, amapoo kitulugu moloso?” dee takaso.

¹¹ Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Kitulugu epedee namapoo egee molo ee no goolee tele. Esino kitulugu hagee Godeeye namapoo ka tenee. Esiga odoo a tolosu namapoo tenee eyo goo tokenee oso nee goo tokenee ee dagadilesu ka moloso,” diso.

¹² Pailteeye to hagee duloso, Yesu peegoo tamagalai yo goomogaso. Esino Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso to neligidi egeesee takaso, “Odoos agayo eyo nediliyo takolone yo wiligi odoo, dee takomo siloga, yo Loum wiligi odoo Sisa mapoo ha toso. Osoloso nayo odoo hagee peegoo tamagooga, no Sisayo odoonee,” dee takaga meleso.

¹³ Pailteeye to hagee duloso, Yesu peegoo ido sibilesa, yo goo midili odoo oso bili mapoo biaso. Bili mi egee takolone, yopoo mi, deliso. Osoloso Hibulu toso takolone, Gabata, deliso. ¹⁴ Esiga goo hagee diayo Gababia wo nali sadee ee ma kulodu dia hasali biame ee mopoodoo dalai biame mapoo ka peledaba. Epedee omapoo osoko howo olo oo domo talai koola tabaso. Esemee Pailteeye Yu odoo mapoo egeesee takaso, “Niso ege. Nibada wiligi odoo hagoso,” dee takaso.

¹⁵ Esemee diayo toso neligidi egeesee takaso, “Yo wooloome. Yo wooloome. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takemeleso.

Esemee Pailteeye dimapoo egeesee takaso, “Niba goomogosomo, ayo nibada wiligi odoo ee homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilei?” dee takaso.

Esemee tei moso wiligi odoo tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada wiligi odoo hedebe Sisaso, odoo hee me,” diso.

¹⁶ Esemee Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame, Pailteeye yo dimapoo teneeso. Esemee o ha teli odoo oso Yesu toloso ido diso.

*Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo
yoguso eniga*

(Mat 27:32-44; Maka 15:21-32; Luka 23:26-43)

¹⁷ Ha teli odoo oso Yesu toloso ido dulone, o homo bulubo magoo ee eyo eimaloso mi hee eyo hu wiligi ki mi deli mapoo ido diso. Mi hagee Hibulu toso takolone Gologota deli. ¹⁸ Osoloso mi omapoo diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso odoo bakadio onosee homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso, odoo hee Yesuwo deedeede dokolo tulugu, osoloso hee dobusu dokolo tulugu diso.

¹⁹ Osoloso Pailteeye o odoo mapoo takolone, to hogugiye dee takeme, diayo to hageesee hoguguloso Yesuwo oo poogoo ma dokodooga kalamaso, “Yesu Nasalet odoo, Yu odoo dia wiligi odoo taba.”

²⁰ Esiga to hogugu hagee Yu odoo dia to sabolo, osoloso Loum odoo dia to sabolo, osoloso Guliki odoo dia to oso hogugu. Esiga odoo susuga to hogugu egee ogoloso hesigaso. Bei, Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga mi ee Yelusalem maga haga hoogoonee. ²¹ Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa oso sibilesa Pailteeye egeesee takaso, “Nayo to hogugulone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba doloso na hogugi. Esino hageesee hogugi, ‘Odoos hagoso takolone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba, dee takomo siliso,’ dee,” dee takaso.

²² Esemee Pailteeye nei dimapoo egeesee takaso, “To ayo hogugu hagee osee hogugu malaiso,” dee takaso.

²³ Ha teli odoo bakadio bakadio di oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso, o dugo diesono domo puloso tooso. Osoloso o sedi sage edebeeyo dusele poogoo sabolo diayo tooso. ²⁴ Osoloso ha teli odoo dieso nei takoo nei takoo dolone egeesee takaso, “Iba dugo hagee wulo domo na didamo. Esino dugo hagee odoo agayo toowa beleso yoso dasigeli

hee dasigalo ogomo,” diso. Osoloso goo hagoso olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeesee takoo, “Diayo mo dugo diesono puloso tooso.

Osoloso mo dugo sage ee talame yoso dasigeli hee dasigaso,” diso. Esiga ha teli odoo oso goo egee moodooso.

²⁵ Egeesee somolome, Yesuwo owee sabolo, osoloso oweeyo omolo sabolo, osoloso Kolopaseeyo osobo Meli sabolo, osoloso Meli-Magadalin oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome, koola omaga tebisamolone balaga meleeso. ²⁶ Esemé Yesuye owee sabolo osoloso o hamamee dili odoo yayo diya gweli diba koola mapoo tebisamolome ogoloso owee mapoo egeesee takaso, “Mo wee, odoo hagee nowoloso,” dee takaso. ²⁷ Osoloso see o hamamee dili odoo hedebe omapoo egeesee takaso, “No ege, noowee hagoso,” diso. Biame domo omaga Yesuwo hamamee dili odoo hagoso o moso mapoo Meli ido dileso medee bameleeso.

Yesuye ta

(Mat 27:45-56; Maka 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸ Esiga goo hagoso dileso koodobume, tou susuga Godeeye Yesu mapoo tenee ee yayo olo hosudooso doloso gooleedooso. Egeesee lone Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame egeesee takaso, “A howo na poogoo,”

diso. ²⁹ Mi omapoo wain i koo hadali* katolo mapoo keesoo ee magoo meleeso. Esemé odoo heeso homo sage toloso su mapoo dugo tialogoloso, wain i omapoo olugu doloso yayo nalame, Yesuwo maga mapoo heligiso.

³⁰ Esemé Yesuye wain i egee olo naloso egeesee takaso, “Goo susuga olo hosudooso,” dee takaso. Osoloso oo goobodo buloso taso.

³¹ Esiga biame egee Yu odooso hasali biame ee mopoodoo deli biame oso. Esino dia hasali biame egee goo diya toowa. Bei, Godeeye Gababia goo ee Yu odooso gooleebigili sadee ee ma kulodu hasali biame egee meleeso.* Goo egeesi maga Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso dia hasali biame mapoo odoo ta eyo kou ee homo bulubo magoo ma dokodoo osee malai, diba goomegele. Esiga diayo Paillet mapoo egeesee takaso, “Odoó homo bulubo magoo ma dokodoo egee molo saga wedilame, dibada homo gebisa poogoloso, dia kou miyomoo tomeileso peegoo todi,” dee takaso. ³² Esemé ha teli odoo oso dileso odoo hee Yesuwo dee deedeé dokolo eniga eyo homo gebisa poogooso. Osoloso see odoo hee Yesuwo dee dobusu dokolo eniga eyo homo onosee gebisa poogooso. ³³ Esino diayo sibilesó egeino, Yesu olo taneme, o homo gebisa pegele. ³⁴ Esino ha teli odoo heeso o molo toloso Yesuwo ho hodie mapoo guso. Esemé haga booloogelega, sawo sabolo osoloso howo sabolo moloso gu omaga sooso.

³⁵ Esiga goo hagoso peledaba egei odoo* oso goo hamaga tei goo takaso. Osoloso yo gooleedoo, yo tei goo takeli. Egeesi ma kulodu goo yayo taka hamapoo niyo tei talame ka taka.

³⁶ Esiga goo hagoso tei peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeesee takoo, “O ki hee gebisa pagalaime,” dee takoo.

³⁷ Osoloso Godeeyo to hogugu heeso see egeesee takoo,

19:25: Mat 27:55-56 **19:26:** Yon 13:23 **19:28:** Psa 22:15 **19:29:** Psa 69:21 **19:29:** wain i koo hadali - bi mauwe odoo sabolo osoloso ha teli odoo oso wain i koo hadali naliso, howo nala pegelega pagalame. **19:31:** Deut 21:22-23 **19:31:** Godeeye Gababia goo ee Yu odooso gooleebigili sadee ee ma kulodu, diayo Tasdee biame gesi mapoo Gababia wo naliso. **19:35:** Yon 21:24 **19:35:** Odoó hagee Yonee **19:36:** Psa 34:20; Exo 12:46; Num 9:12 **19:37:** Zec 12:10; Yili 1:7

“Edebeeyo odoo dieso moloso gu mapoo balaga malaiso,” dee takooso.

Yesu mi doosoo

(Mat 27:57-61; Maka 15:42-47; Luka 23:50-56)

³⁸ Osoloso hamamee, odoo hee Alimatiya mi mapoo badeli, o hu Yosep, yayo Yesuwo kou talame Paillet mapoo dilesos woosaso. Yosep hagee Yesu o hamamee dili odoo hee yoso. Esino yo Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee bolo obulone, mada Yesuye di hamamee diliso. Esem Pailleteeye yimapoo kitulugu teneeso, yayo Yesuwo kou talame. Esem Yosepeeye dilesos Yesuwo kou ee homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo tomeileso peegoo todiso. ³⁹ Esem Nikodimaseeye yo pidimo diso. Nikodimas hagee daga gesi Yesu agalame di odoo oso. Yayo sisigageli bi medee tekepo Yesuwo kou mapoo hedilame todiso. Sisigageli bi medee tekepo hagosos hegi ee 30 kilo egeesi masi. ⁴⁰ Osoloso odoo bakadio oso Yesuwo kou tolosos, Yu odoo odoo toga mi dooseli goo ee dodolone, sisigageli bi medee tekepo oso Yesuwo kou mapoo hedilosos dugo semesos tiegisasos. ⁴¹ Egeesi ma kulodu Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo eniga mi eyo koola omapoo homolee meleesos. Homolee ee ma kulodu bi dia yo ou poogoo mapoo daga odoo tayo kou magele poogoo meleesos. ⁴² Esiga dia hasali biame bei mooloogalai koola tooboome, diayo Yesuwo kou tolosos saga yo ou poogoo ee ma kulodu magoosos. Bei, yo ou poogoo egee haga hoogooneega.

20

Bi mosoowe molo egei

(Mat 28:1-8; Maka 16:1-8; Luka 24:1-12)

¹ Sadee toowa gesikolos mi hadobilega molome, Meli-Magadaliineeye Yesuwo bi agalame disos. Yayo sibilesos egeinos, yo toowasos wulosos yo kisis ee peegoo bidigamos dilesos molome egeisos. ² Esem Meliye see hoguos dilesos Saimon-Pita dios osolosos Yesuwo hamamee dili odoo yayo diya gweli mapoo egeesee takasos, “Lodeeyo kou peegoo todina. Osolosos diayos o kou todilesos magoo mi ee, iba gooleedeles,” dee takasos.

³ Esem Pita dios osolosos o hamamee dili odoo hee egee dios bi mapoo agalame disos. ⁴ Diba hoguo diyadagas molome, o hamamee dili odoo heesos Pita dagadilesos bi mapoo peledabasos. ⁵ Osolosos yo gauwulosos yo ou poogoo ma kulodus keesee egeinos, hedebe dugo seme Yesuwo kou tiegisasos onos molome egeisos. Esino yo yo ou poogoo ma kulodus gadiles. ⁶ Esem Saimon-Pitaye hamamee sibilesos peledobolosos, yo ou poogoo ma kulodus gadilesos egeinos, dugo Yesuwo kou tiadoo hedebe onos omapoo molome egeisos. ⁷ Osolosos dugo Yesuwo wiligis tiadoo ee medee tiadolosos obusomos peegoo magoo molome egeisos. ⁸ Esem o hamamee dili odoo hee bi mapoo daga malalos peledabasos oso yo ou poogoo ma kulodus gadisos. Yo gadilesos goo hagee ogolosos tei toosos. ⁹ Egeesi ma kulodus Godeeyo tos booka mapoo hoguos oso takolones, yo ta maga hogadulosos gie badalaisos, dee taka goo eyo bei ee, diba medee kibiyas gooleedelegas osee debeisos. ¹⁰ Osolosos o bakadios see mosopoo wedi disos.

*Yesuye Meli-Magadalin
mapoo peledaba*

(Mat 28:9-10; Maka 16:9-11)

¹¹⁻¹² Esino Meli-Magadalin bi ma peegoo tobudulones pusumeleesos. Yo omapoo pusulones gauwulosos, yo ou poogoo ma kulodus keesee egeinos,

Godeeyo momaiye bakadio dugo heliye kalagaloso doboome egeiso. Momaiye heeso Yesuwo wiligi poogoo dokolo buo, osoloso heeso kai poogoo dokolo buo doloso doboome egeiso.

¹³ Esemē momaiye bakadio oso yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kaseega ka pumalala?” dee takaso.

Esemē Meliye dimapoo egeesee takaso, “Diayo mo Lodeeyo kou ee peegoo todina. Esino diayo o kou magoo ee a gooleedele,” diso. ¹⁴ Meliye to egeesee takoloso bidi toboloso keesee egeino, Yesu tobudo egeiso. Esino yayo goolee, Yesu odoo hee gooleeso.

¹⁵ Esemē Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kaseega ka pumalala? Osoloso no odoo ogu esiamo silala?” dee takaso.

Esemē Meliye goolee yo homolee mapoo tou teli odoo oso bele dolone yimapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo Yesuwo kou peegoo todilesa ka magoo daga, mi eege amapoo takee. Eseega ayo dilesa o kou eege ka talaiya,” dee takaso.

¹⁶ Esemē Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Meli,” diso.

Esemē Meliye bidi toboloso yimapoo Hibulu toso egeesee takaso, “Laboni.” To hageeyo bei ee eligili odoo dolone ka takooso.

¹⁷ Esemē Yesuye yimapoo egeesee takaso, “A nayo na gide. Bei, a mo Ma mapoo wedi pele. Esino nayo dilesa mo hamamee dili odoo mapoo takee, ‘A mo Ma Godee mapoo palame ka seeso. Ma Godee hedebe onosee dibada Godee osoloso nibada Godee,’ dee takee,” diso.

¹⁸ Esemē Meli-Magadalineeye see wedi sibilesa Yesu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu olo egeiso,” diso. Osoloso goo susuga Yesuye yimapoo taka ee see yayo dimapoo takaso.

Yesuye o hamamee dili odoo mapoo peledaba

(Mat 28:16-20; Maka 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ Sadee toowa habe omapoo Yesu o hamamee dili odoo oso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee bolo obulone, hodobo mooloogoo doloso moso osulu medee kisigaloso debeiso. Esemē omapoo Yesuye sibilesa peledoboloso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” dee takaso. ²⁰ Yayo to egeesee takoloso tobudulone, o dee boowo sabolo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee dimapoo eligiso. Esemē Yesu o hamamee dili odooso yo ogoloso diya goomogaso.

²¹ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee. Esiga Maye a diye diga, ayo niba nosee diye deeso,” dee takaso. ²² Yesuye goo hagee takoloso see dimapoo magaso hologoo nilone egeesee takaso, “Niba Dio Tei te,” diso. ²³ Osoloso see dimapoo egeesee takaso, “Niyo odoo heeyo goo tokenee boobado buguga, odoo eege bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileiso. Esino niyo odoo heeyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, odoo eege bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileime,” dee takaso.

Tomaseeye Yesu ogoloso tei too

²⁴ Esino Yesu o hamamee dili odoo hee Tomas, o hu hee Didimas* deli, yo Yesuye o hamamee dili odoo mapoo dilesa peledaba biame mapoo yo omapoo badele. ²⁵ Esemē Yesu o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee

20:14: Luka 24:16; Yon 21:4 **20:17:** Loum 8:29; Hib 2:11-12 **20:20:** Yon 16:22; 1Yon 1:1

20:23: Mat 16:19 * **20:24:** Didimas hu eyo bei ee biame hedebe mapoo bakadio soomagoo dolone ka takooso.

takaso, “Iba Lodee olo egeiso,” dee takaga meleeso. Esino Tomaseeye dimapoo egeese takaso, “A niyo egee takoo duloso epedee tei talaime. Esino a mawo o dee boowo ogoloso mo dee woluguso omapoo sigo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee ogo doloso mo deeso omapoo sigoga, a tei ka talai,” dee takaso.

²⁶ Osoloso sadee hedebe poogoloso hamamee, Yesu o hamamee dili odoo oso moso hedebe mapoo mooloogoo doloso debeiso. Biame omapoo Tomas yinosee dibolo hodobo omapoo badebeiso. Esino diba osulu susuga kisigaloso doboome, Yesuye diayo debei domo mapoo peledoboloso tobululone egeese takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” diso. ²⁷ Osoloso tobululone Tomas mapoo egeese takaso, “Nee dee wolugu oso mo dee boowo hamapoo sigolo ege. Osoloso mo ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo mapoo nee deeso sige. No goo haga na egege, esino amapoo tei te,” dee takaso.

²⁸ Esem Tomaseeye nei yimapoo egeese takaso, “Mo Lodee osoloso mo Godee,” diso.

²⁹ Esem Yesuye yimapoo egeese takaso, “Nayo a egeiga, amapoo tei ka toso. Esino edebeeyo a egelega poogoloso wulo amapoo tei toga, Godeeye nei dimapoo diya goomogalaiso,” dee takaso.

Yoneeye to booka hamapoo hogugu goo eyo bei

³⁰ Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia howo woola goo toowa opusomo di abo hee moodoogamo siliso. Esino goo egee booka hagee ma kulodu hogugule. ³¹ Esino to hagee hoguguso, niyo Yesu yo tei Kelisodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso niyo yo tei Godeeyo Owolodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso yimapoo tei too goo maga gie badeli ka talame.

21

Yesuye Gelili abei mapoo o hamamee dili odoo mapoo peledaba

¹ Osoloso see hamamee Yesu o hamamee dili odoo oso Gelili abei* palaga mapoo doboome, yayo omapoo peledabaso. Goo hagoso egeese peledabaso.

² Biame omapoo Yesu o hamamee dili odoo hagee biaso hodobo debeiso. Saimon-Pita, osoloso Tomas (o hu hee Didimas), osoloso Gelili mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Kana mapoo badeli odoo hee Nataniyol, osoloso Sebediyo owolo bakadio, osoloso Yesu o hamamee dili odoo bakadio omapoo debeiso. ³ Esem Saimon-Pitaye o odoo mapoo egeese takaso, “A pei olugulei dia,” diso. Esem odoo aboso egeese takaso, “Iba nobolo hodobo siba,” dee takaso. Esem diba du mapoo hodobo tebisaso. Esino diba gesi di kobumo sileeno, di hedebe gile.

⁴ Egeeseelone gesikolodee Yesuye abei palaga mapoo tobululone egeiso. Esino Yesu o hamamee dili odoo du ma kulodu tebisamolone Yesu ogoloso, diayo goolee yo odoo hee gooleeso. ⁵ Esem Yesuye abei palaga maga tobululone dimapoo egeese idagaso, “Emegei, niba di giligasomo?” diso. Esem diayo nei egeese takaso, “Haye, iba di hedebe gile,” dee takaso.

⁶ Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Nibada pei toloso see deede dokolo mapoo olugi, egeeseega niba di giligileiso,” diso. Esem diba Yesuwo

20:29: 1Pita 1:8 **20:31:** Yon 3:15; Loum 1:17; 1Yon 5:13 * **21:1:** Gelili abei eyo hu hee ee Taibiliyes. **21:3:** Luka 5:4-7

to duloso goo egeesi moodooso. Esemе di bei dia pei ma kulodu galagadiso. Esemе diayo dia pei pouduloso du ma kulodu magalai tebile poogooso.

⁷ Esemе Yesu o hamamee dili odoо hee yayo diya gweli oso Pita mapoo egeesee takaso, “Egee yo Lodeedoo,” diso. Pitaye to egeesee taka duloso o dugo tigamagoo see kaloso Yesu mapoo tabuo dilame howomoo bologobuguso. ⁸ Esino Yesu o hamamee dili odoо aboso du sumo dulone, dia pei ee di sabolo howo kulomooga abei pee mapoo gisibamo diso. Bei, diayo pei olugu omaga widi pee ee haga hoogoonee, wulo 100 mita egeesi. ⁹ Osoloso diba sibilesa dia du gimagoloso mubi mapoo daboogoloso egeino, dou hoo mapoo di sabolo wo sabolo si molome egeiso.

¹⁰ Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Di niyo epedee giliga egee abo hamapoo tosibe,” dee takaso.

¹¹ Esemе Saimon-Pitaye du ma kulodu daboogoloso pei di sabolo widi pee mapoo gisibamo dileso booboosее mapoo gisubu magooso. Pei ee ma kulodu di toowa bei, 153 egeesi molome egeiso. Esino pei ma kulodu di bei galaga dino dia pei tologo bigile. ¹² Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba nei nalame sibadee,” diso. Esino Yesu o hamamee dili odoо dima kulodu odoо heeso Yesu mapoo takolone, “no odoо ogumo?” dee takele. Bei, diba olo gooleedoo, yo tei Lodee. ¹³ Esemе Yesuye di sabolo wo sabolo tolosa dimapoo teneeso.

¹⁴ Esiga Yesu ta maga hogaduloso hamamee, o hamamee dili odoо mapoo peledaba hagosо bakadio hedebe diso.

Yesu dio Pita dio

¹⁵ Osoloso diba nei naloso koodobuloso, Yesuye Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a gweli oso odoо hagee biaso a gweli ee dagadusomo?” dee takaso.

Esemе Pitaye nei egeesee takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no gooleedoo,” diso.

Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be ee nayo medee poopomelee,” dee takaso.

¹⁶ Osoloso Yesuye see tobu egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo badosomo?” diso.

Esemе yayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedoo,” dee takaso.

Esemе Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be nayo medee bamelee,” diso.

¹⁷ Osoloso see bakadio hedebe di mapoo Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo badosomo?” dee takaso.

Esemе Pita to hedebe hagonosее Yesuye bakadio hedebe di taka ee duloso diya gooheselo. Esiga yayo nei egeesee takaso, “Lodee, goo susuga no gooleedooso. Osoloso ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedooso,” diso.

Esemе Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be nayo medee poopomelee. ¹⁸ Esiga ayo namapoo tei taka. No gie kauwa mapoo bi medee mopoodoo doloso no goomoga mi mapoo diliso. Esino no adaga poloso badoga, odoо heeso nee dee mapoo tiso bagagoloso, no mi nayo goweli mapoo gisibado dileiso.” ¹⁹ Yesuye Pita mapoo taka hagee, Pitaye

dooboo kasee talai goo ee taka. Esiga Pitaye ta maga Godeeyo hu dokodoo poudileiso. Osoloso Yesuye yimapoo mapoo egeesee takaso, “No a deedee,” diso.

²⁰ Esem Pitaye bidi toboloso egeino, o hamamee dili odo Yesuye diya gweli oso dima miligiyopooga sibume egeiso. Yesuwo hamamee dili odo hagee biaso daga o hamamee dili odo sabolo nei nolone dobolone, Yesu mapoo bouwa melee oso, yimapoo egeesee ka woosa, “Lodee, odo agayo no ha teli odo mapoo ka tiasalaiyo?” dee taka odo ee hagoso. ²¹ Esem odo ogoso dima hamamee simi ee ogoloso, Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odo hamapoo kasee moodoolaisomo?” dee takaso.

²² Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesyo yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee. No wulo a deedee,” dee takaso. ²³ Esem Yesu o hamamee dili odo egee talaime, dee taka goo ee tei telaga odo abo mapoo dudobuguso. Esino Yesuye takolone odo egee talaime, dee takele. Yo wulo egeesee taka, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesyo yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yesu o hamamee dili odo hagoso goo susuga yayo egei ee booka hamapoo hoguguso. Iba gooleedooso, goo susuga yayo hogugu ee tei goo.

²⁵ Esiga Yesuye goo hagee sabolo osoloso goo abo sabolo olo moodooso. Esino goo susuga egee booka hamapoo hogugule. Esino goo susuga egee booka abo mapoo hogugu diepi, mipoo hamapoo booka bei meliyo. Egeesee lone booka magalai debi me meliyo.

Diye Di Odoos

Diye di odoos booka goo eyo bei

Lukaye daga malalo o booka mapoo to tekepo Yesu Kelisowo goo hoguguloso, see Diye di odoos booka hagee hoguguso.

Odoos Luka yo daga melesenee neli odoos badolone, o odoos Poloye Godeeyo to takomo sileeme, yibolo sileeso.

Booka hagoso Yesuye toloso see hogabuloso kei mi ma dokodoo polome, hamamee sosee bei mooloogoo goo ee takooso. Diye di odoos booka hageeyo kuloduga taka goo ee dugo 30 egeesi ee ma kulodu sibulone peledoboos simiso.

Esiga sapta 1 abaga dino sapta 7 omaga takooso, daga malalo Yelusalem mapoo to tekepo Yu odoowe dibusomo toloso debei goo ee. Esino sapta 8 abaga dino sapta 12 omaga takooso, to tekepo Yu odoos abo Yelusalem peegoo debeli odoos mapoo takomo di goo ee. Osoloso see sapta 10 maga takooso, Yu odoonee oso daga malalo to tekepo duloso tei too goo ee. Osoloso hamamee sapta 13 abaga dino hoo poogoo maga takooso, Poloye mi opusomo opusomo di susuga mapoo Yu odoos sabolo, osoloso Yu odoonee sabolo dimapoo to tekepo takomo di goo ee.

Lukaye Diye di odoos booka hageeyo kulodu hogugu goo toowa bakadio hagoso. Malalo goo hagoso. To tekepo hagee mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoos susuga dibada. Bei, Godeeyo to tekepo tenee hagee hedebe Yu odoos mapoo fenele. Hagee, Yu odoonee diba nosee to tekepo dimapoo teneeso.

Osoloso goo hee hagoso. Diye di odoos booka oso daga malalo Dio Tei oso tei telaga odoos mapoo meledaba goo ee eligiso. Osoloso omaga bei mooloogoloso abaga simino epedee hamapoo Dio Tei oso tei telaga odoos susuga pidilone kitulugu ka tenemoloso.

Yesu kei mi ma dokodoo ido pala goo

¹⁻² Tiyopoles emegei,

Ayo daga namapoo booka hoguguloso tenee omapoo, Yesuye goo tomo sili sabolo yayo eligi goo sabolo hoguguso. Osoloso yo kei mi mapoo ido palai goo sabolo hoguguso. Osoloso yo kei mi mapoo ido pelega badolone, Dio Tei oso kitulugu maga diye di odoos yayo gilimadoo odoos dimapoo kokodo takaso. ³ Osoloso Yesu toloso midoo maga hogabuloso biame 40 eyo kulodu yayo tei hogabia goo ee diayo ogoloso tei talame yayo silone, o hamamee dili odoos mapoo peledoboo demeleeso. Osoloso dibolo silone, Godeeye wiligi doloso badeli goo dimapoo takomo siliso. ⁴ Osoloso biame hedebeeso Yesu o hamamee dili odoos gilimadoloso nei nolone badolone, Yesuye to kitulugu sabolo takaso, "Niba Yelusalem poogoloso na di! Esino mo Maye taka Dio Tei oso sibilei omapoo dulone bolone ka debee, bei mo Maye to hagee nimapoo olo takaso. ⁵ Esiga Yoneeye niba howodeeso ogusigaso, esino biame koola mapoo Dio Tei oso sibileso nimapoo kitulugu tenelaiso," diso.

1:1-2: Maka 16:19; Luka 1:3; 24:49-51
14:16-17; Diye 2:33

1:3: Luka 24:36-49; Diye 10:41

1:4: Luka 24:49; Yon

1:5: Mat 3:11

⁶ Esemе diye di odoo Yesubolo Olipi mubi mapoo mooloogoodoloso dobolone, diayo yimapoo woosaso, “Lodee, nayo epedee hamapoo Isalael odoo oso ibada mi gidabalame kitulugu see imapoo tenelaisomo?” diso.

⁷ Esemе Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Hedebe Maye biame hageesi yayo kitulugu sabolo mageliso. Esiga biame egeesi niyo gooleedalai nibada goonee. ⁸ Esino Dio Tei nimapoo meledobooga, niba kitulugu talaiso. Osoloso niyo mo goo mi toowa mapoo takomo dileiso, Yelusalem abaga bei mooloogoloso abaga dino, Yudiya mi toowa mapoo, osoloso Samaliya abaga dino mi toowa hoopoo mapoo takomo dileiso.”

⁹ Yesuye to hagee takoloso tobudulone, diayo balaga molome, Godeeyo kitulugu oso kei mi mapoo yo ido palaso. Esemе kei ma dokodooga kolobo oso sibilesa Yesu gooloogoo bugume diayo egele poogooso.

¹⁰ Diba Yesuye kei ma dokodoo pala mapoo osee balaga molome, odoo bakadio dugo heliye megiga oso dima koola omapoo saga sibilesa, tebisa meleeso. ¹¹ Diayo egeesee takaso, “Gelili odoo, niba bei kasi maga kei ma dokodoo ka balaga malala? Nibada howo woola Godeeye Yesu kei mapoo ido palaso. Esiga Yesu kei ma dokodoo poolome niso egemenee, yayo hamamee kolobo ma dokodooga, see egeesee siboga agalaiso,” diso.

Diye di odoo hee, Matiyas hesia goo

¹² Diye di odoo oso Yesu kei mi ma dokodoo pala ogoloso, Olipi mubi maga Yelusalem mapoo wedi diyadeeso. Yelusalem ee Olipi mubi abaga hoogoonee. ¹³ Diba Yelusalem mapoo peledoboloso, diso debeli moso mapoo paladeeso. Odoo abo hagoso moso eyo kulodu debeiso: Pita, Yonee, Yemes, Endulu, Pilipi, Tomas, Batolome, Matiyu, Alpiyeseeyo owolo Yemes, Saimon (daga Loum gamalee maga ha teli odoo), osoloso Yemeseeyo owolo Yudas. ¹⁴ Diye di odoo, sobo abo sabolo, osoloso Yesuwo owee Meli sabolo, osoloso Yesuwo omolo dio sabolo hagee hodobo mooloogoodoloso biame susuga Godee mapoo takeliso.

¹⁵ Biame hedebe mapoo tei telaga odoo susuga 120 oso hodobo mooloogoodoloso doboome, Pitaye toboloso dimapoo egeesee takaso, ¹⁶⁻²⁰ “Mo odoo, ayo Yudaseeyo goo nimapoo taka. Yo ibada mooloogoodoo ma kulodu Godeeyo tou hodobo tomo siliso. Esino yayo Yesu ha teli odoo mapoo tiasooso.”

(Esemе tei moso wiligi odoo tebisa oso Yudas yimapoo molee teneme, yayo molee oso mi su neiso tooso. Osoloso yo mi omapoo dileso, miyomoo homodobuloso, beliyе tologonuloso, kakobo gwadobuloso taso. Esemе Yelusalem mapoo debeli odoo susuga oso goo hagee duloso, mi egee dibada toso hu egeesee hediso, “Akeledama.” Hu hageeyo bei, “sawo go.”)

Esemе Pitaye see egeesee takaso, “Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei diso. Bei, Dio Tei oso Deibidi mapoo eligi maga yayo Yudaseeyo goo daga hoogoo Godeeyo to hogugu Sam booka mapoo egeesee hoguguso, ‘O mi mapoo odoo mauwe pagalaiso.

Odoo heeso omapoo badalaime.’

Osoloso see egeesee hoguguso,

‘O tou su see odoo heeso talaiso,’” diso.

²¹⁻²² Pitaye see egeesee takaso, “Esiga Yudaseeyo tou teli ee see odoo heeso talame odoo hee hesiamo. Yayo ibolo silone Yesuye toloso hogabia goo ee takomo silame. Osoloso odoo yayo biame susuga ibolo hodobo silone, Yonee

odoo howo ogusiga molome egei sabolo, osoloso abaga simino Yesuye kei ma dokodoo polome egei odoo ee hesileiso,” diso.

²³ Esemte tei telaga odoo susuga oso Yosep dio Matiyas dio hesiaso. Yosep hagee hu bakadio hedebe di (Balasabas osoloso Yustus). ²⁴⁻²⁵ Diayo odoo bakadio hagee hesialoso dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, no odoo susuga oso goo goolee no gooleedooso. Esiga odoo bakadio hamapoo nayo hesia imapoo eligi, yayo Yudaseeyo debi omapoo badolone, diye di odoo eyo tou su ee talame. Bei, Yudas yo tokenee tooga, eyo nei yo dou mi mapoo diso,” diso. ²⁶ Diayo Yesu mapoo taka koodobuloso, diye di odoo heeso yo bakadio toloso hee mapoo Matiyaseeyo hu magoo, osoloso hee mapoo Yosepeeyo hu magoo doloso toloso halabume, yo hedebe miyomoo homodobiaso, diayo odoo bakadio hesia ma kulodu Godeeye hesia odoo ee talame. Diayo egeesee moodooloso, odoo hedebe Matiyas tooso. Esemte yo diye di tou ee talame diye di odoo 11 sabolo hedebe diso.

2

Dio Tei oso meledaba

¹ Pentikos biame omapoo, tei telaga odoo susuga moso hedebe mapoo mooloogoodoloso debeiso. ² Esemte haga booloogelega kei ma dokodooga iso goowa masi oso diayo mooloogoodoloso debei moso omapoo tooso. ³ Esemte dou paiya masi oso odoo susuga moso kulodu mooloogoodoloso debei, dimapoo tugusume egeiso. ⁴ Esemte Dio Tei oso dibada kulodu meledoboloso molome, Dio Tei oso kitulugu maga to opusomo opusomo di kesaso.

⁵ Biame omapoo Godeeyo goo diya gooleedoo Yu odoo mi susuga maga sibilesa, Yelusalem mapoo debeiso. ⁶ Esino diba iso goowa masi goowa ee duloso, goo ee agalame sibadeeso. Diba sibilesa egeino, tei telaga odoo susuga oso to opusomo opusomo di kesamolome duso. Diayo to opusomo opusomo di kesamelee ma kulodu diayo dibada to kei duloso, diya howoogadooso. ⁷ Esemte diba howoogadoloso goo tiadoo sabolo dobolone egeesee takaso, “Odoos to egee kesa, Gelili odoo oso kesa. ⁸ Bei kasi maga diayo ibada to kesa iyo ka dusomo? ⁹ Bei, iba mi opusomo opusomo di hamaga sibadee odoo: Patiya abaga, osoloso Mediya, Elam, Mesopotamiya, Yudiya, Kapadokiya, Pontus, Asiya, ¹⁰⁻¹¹ Piligiya, Pampiliya, Isipi, Libiya mi toowa ma kulodu mi pepooko Kulene abaga sibadee. Osoloso odoo abo Loum mi abaga sibadee. Osoloso Yu odoonee abo Loum mi abaga sibadee oso, Yu odoowo Godee mapoo tei too maga, Yu odoowo hu too odoo oso. Osoloso odoo abo Kiliti sabolo Alabiya mi abaga sibadee odoo oso. Iba mi opusomo opusomo di omaga sibadee oso. Esino diayo ibada to keseme duso. Esiga diayo to hagee boowoo Godeeye goo toowa moodoo maga ka boowoo,” diso. ¹² Diba howooga sabolo, goo tiadoo sabolo, dobolone dieso nediliyo egeesee takaso, “Hagee ogoo goowo?” diso.

¹³ Esino odoo abo Yelusalem mapoo sibadee oso tei telaga odoo dimapoo manolone dieso nediliyo egeesee takaso, “Odoos hagee yugune naloso ka halabaga,” diso.

Pitaye to taka goo

¹⁴ Esemte Pitaye goo hagee duloso, diye di odoo sabolo tebisaloso to neligidi takolone, odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Yu odoo Yelusalem mapoo debeli sabolo, osoloso odoo soo sibadee, niba mo to hagee

medee dui! ¹⁵ Odo abo niyo imapoo takolone, iba yugune naloso ka halabaga, diso. Esino iba egeesee koo seeso. Bei, gesikolo osoko simi domo taba mapoo, edebeeyo yugune naloso koo halabagali. ¹⁶ Esino to niyo du sabolo, osoloso goo niyo egei sabolo egee, Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo Yoweliye to taka goo sabolo olo teibaso:

¹⁷ ‘Godeeye egeesee takaso,

“Biame hamameedee omapoo ayo Dio Tei odoo susuga mapoo tenelaiso.

Osoloso nibada giso holaiso sabolo, sobo holaiso sabolo, oso to Godeeye taka goo ee takalaiso.

Nibada holaiso gie kakauwa oso howo opusomo doloso, Godee maga simi goo ee agalaiso.

Osoloso nibada adaga oso Godee maga simi goo ee sapootileiso.”

¹⁸ Osoloso Godeeye see egeesee takaso,

“Biame hamameedee omapoo mo tou teli odoo susuga, giso sabolo, sobo sabolo, dimapoo Dio Tei tenelaiso.

Osoloso diayo Godeeye taka to ee duloso odoo mapoo takalaiso.

¹⁹ Osoloso kei ma dokodoo osoloso mi hamapoo goo mudu opusomo di moodoolaiso.

Biame omapoo mi toowa hamapoo niyo ha too sabolo, dou sabolo, osoloso dei i toowa sabolo agalaiso.

²⁰ Osoloso kei ma dokodoo osoko neligidi bigileiso.

Osoloso a see sawo masi bigileiso.

Goo egeesi oso peledobooga, Lodeeyo biame goo toowa oso sibilei koola toobooga ka selai.

²¹ Osoloso edebeeyo Lodeeye pidilame yimapoo woosaga, nei yayo yimapoo gie badeli tenelaiso.”

²² Esiga Isalael odoo, niba to hagee dui! Yesu, Nasalet odoo, Godeeye niba gooleebugulone hesiaso. Osoloso Yesuye nima kulodu goo mudu opusomo opusomo di moodoomo silone, Godeeye yo hesia goo ee woola yilige buguso. Esiga goo oso peledaba niba gooleedooso. ²³ Esino Godee eyo goomoga maga daga hoogoo Yesu tolosokokodo nimapoo tenelame to takoloso magooso. Egeesi maga yayo Yesu tolosokokodo nimapoo teneme, Yu odoo niyo osoloso Godeeye tei magoo mapoo koo mesili odoo sabolo oso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga maga yo wooloomaso. ²⁴ Esino Godeeye Yesu dala teli goo maga peegoo tamagalame, Godeeye yo ta maga hogabidiso. Bei, teli oso yo talai tebile. ²⁵ Esiga ibada amawe wiligi odoo taba Deibidiye Yesuwo goo Godeeyo to booka mapoo hogugu maga egeesee takooso,

‘A biame susuga Godeeye mo mudugiyopoo tobudo doloso gooleedeliso.

Yo koola mapoo tobudoso. Esiga a ebileime.

²⁶ Esiga mo sooloo ma kulodu goomoga toowaso molone, goomoga goo hagee ka taka.

A tei toso, mo su see gie badalaiso.

²⁷ Bei, Godee nayo a toga mo gie badeli ee odoo wedia eyo dio oso debeli mi mapoo a pagalaime.

Nayo hesia odoo eyo su midoo ma kulodu hunulame pagalaime.

²⁸ Osoloso gie badeli eli nayo amapoo eligiso.

Esiga ayo nobolo badolone, diya goomogalaiso,’ diso.

²⁹ Emegei, Deibidiye goo taka hagee, yayo o goo eyo nediliyo takele. Bei, yo teme midoosooso. Osoloso midoo ibolo moloso. ³⁰ Esiga Godee

maga to tolosa kokodo takomo sili odo daga malalo badebeiso. Esiga Godeeye to takolosa magoo ee gooleemeleeso. Bei, Godeeye yimapoo to magolone egeese takaso, 'Deibidiyo amawe heeso Deibidiye wiligi doloso badeli mi omapoo, see yayo wiligi doloso badalaise,' diso. ³¹ Esiga Deibidiye malalo hoogoo peledabalai goo ee ogoloso, Godeeye hesia Keliso ye midoo maga hogabilei maga egeese takaso, 'Godeeye yo midoo mapoo pagalaime, osoloso o su hunuleime,' diso. ³² Esiga Godeeye Yesu ta maga see gie badeli mapoo hogabidiso. Goo ee iyo susuga ogoloso ka takomo siloso. ³³ Osoloso Godeeye Yesu kei ma dokodoo ido peleso, o dee deede dokolo badoso, yayo yimapoo hu toowa tenelame. Osoloso yayo to magoo ee dodolone, o Dio Tei Yesu mapoo teneme, see Yesuye imapoo teneeso. Goo hagee niyo epedee hamapoo ogolone dulone ka badoso. ³⁴ Esiga Deibidi yo kei ma dokodoo pele. Haya! Yayo taka egee Yesuwo goo ee taka, 'Godeeye mo Lodee mapoo takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deede dokolo bie.

³⁵ Esiga nayo badolone namapoo ha teli odo ee ayo dagadileiso.'

³⁶ Esiga Isalael odo, niba goo hagee medee goolee! Niyo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga ee, Godeeye yo Lodee wiligi toowa taba doloso hudi magoo Keliso," diso.

³⁷ Esem odo mooloogoodoo oso to hagee duloso, dieso nediliyo dibada goo tokenee gooleedoloso, sooloo dala sabolo, ebia sabolo, Pita diye di odo abo sabolo mapoo egeese takaso, "Emegei, iyo ogo goo moodolaiyo?" diso.

³⁸ Esem Pitaye dimapoo nei egeese takaso, "Niba susuga nibada goo tokenee maga miligi pialoso, Yesu Kelisowo hu maga howo ogusiga. Egeeseega nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Egeeseega niba Godeeye Dio Tei wulayo egee tenemolo niyo talaiso. ³⁹ Bei, Godeeye to magoo ee dodolone, yayo Dio Tei nimapoo, osoloso nowolo dimapoo, osoloso eli sage debeli odo dimapoo tenelaiso. Osoloso odo susuga Godeeye gilimalalai goo ee dimapoo tenelaiso."

⁴⁰ Esem Pitaye to sage takolone kokodo takaso, "Goo tokenee teli odo epedee hamapoo egee do dala talaiso. Esiga niba dala teyaga, goo tokenee ee pagalame Godeeye pidilame yimapoo takee."

⁴¹ Esem odo Pitayo to duloso, tei too odo diba howo ogusigaso. Esiga biame omapoo 3,000 odo oso howo ogusigaloso, tei telaga odo sabolo hedebe doloso mooloogoodooso. ⁴² Osoloso diba howo ogusigaloso, biame susuga eyo kulodu diesono mooloogoodoloso, diye di odo oso eligime, medee duluga meleeso. Osoloso diba Lodee gooleebugu wo nalagamo silesibulone, biame susuga Godee mapoo takeliso.

Tei telaga odo oso mooloogoodoloso debei goo

⁴³ Diye di odo diayo Godeeye kitulugu sabolo goo mudu opusomo opusomo di moodogamo silesibume, odo susuga oso ogoloso diya ebia sabolo howoogadooso. ⁴⁴ Osoloso tei telaga odo susuga oso biame susuga hodobo mooloogoodoloso, bi nei pidi, nei pidi deliso. ⁴⁵ Egeeseemo silesibulone, dibada mi sabolo, bi sabolo, odo mapoo teneloso, nei molee tooso. Osoloso molee oso tei telaga odo abo bi mauwe odo ee pidigamo siliso. ⁴⁶⁻⁴⁷ Osoloso biame susuga diayo howo gisilame, Yu odoowo tei

moso beele ma kulodu hodobo mooloogoo deliso. Osoloso diayo Yesu gooleebugu wo nolone, diba moso opusomo opusomo di mapoo nalagaliso. Osoloso diayo silesibulone, dibada sooloo ma kulodu goo goolee hedebe doloso, goomoga goo Godee mapoo poudiliso. Eseme Yelusalem odoos susuga oso dibada goo ogoloso tekepo deliso. Osoloso Lodeeye biame susuga odoos abo mapoo gie badeli teneliso. Egeeseelone tei telaga odoos bei deliso.

3

Pitaye odoos kido todobia tekepo moodoo goo

¹ Biame heeso habe Yu odoosoo Godee mapoo takeli osoko howo teme, Pita dio Yonee dio Yu odoowo tei moso mapoo palaso. ² Diba omapoo peleso egeino, odoos kido todobia osulu mi eyo hu Osulu Medee Tekepo deli omapoo badoboome egeiso. Odoos hagee soomagolone kido todobia sabolo soomagooso. Esiga biame susuga o odoos abo oso yo sa mapoo magoloso imado peleso, osulu mi hamapoo ka ibedi deliso. Osoloso yo omapoo badolone, odoos tei moso mapoo pala ogoga, yayo dimapoo molee howaliso. ³ Yo omapoo howolone badolone egeino, Pita dio Yonee dio moso kulodu gadime, dimapoo molee howaso. ⁴ Eseme Pita dio Yonee dio yimapoo bolone, Pitaye yimapoo egeese takaso, "Imapoo ege!" diso. ⁵ Eseme yayo goolee, yimapoo molee tenelame kasabele dolone dimapoo egeiso.

⁶ Eseme Pitaye yimapoo egeese takaso, "Amapoo molee tei mauwe. Esino goo hagee amapoo egee molo wulo namapoo tenelaiso. Esiga ayo Yesu Keliso Nasalet odoowo hu maga namapoo ka taka, no toboloso di," diso. ⁷ Yayo egeese takoloso, odoos kido todobia o dee deede mapoo tolosa tebidime, o kido see tekepo paso. ⁸ Yo o kido tekepo poloso silone, Pita dibolo tei moso ma kulodu galaga diso. Yo tei moso ma kulodu gadileso pupulodomo silone, Godee mapoo goomoga poudoosoo. ⁹⁻¹⁰ Odoos susuga oso odoos kido todobia yayo Godee mapoo goomoga poudoosoo sili ogoloso howoogadoosoo. Osoloso dieso nediliyo egeese takaga meleeso, "Odoos hagee kido todobia Osulu Medee Tekepo deli eyo osulu miyopoo badolone molee howali hagoso. Esino yo kasee toboloso silone, goo hageesi ka tomo silosomo?" diso.

Pitaye Yu odoowo tei moso mapoo to taka

¹¹ Odoos daga kido todobia oso Pita dio Yonee dio dee mapoo tolosa, Solomonowo hau* mapoo silesibi ogoloso, odoos susuga oso howoogadoloso, diayo debei omapoo hoguga sibadeeso. ¹² Eseme Pitaye odoos susuga ogoloso, dimapoo egeese takaso, "Isalael odoos, niba bei kasi maga ka howoogowala? Osoloso bei kasi maga niyo imapoo bologolone, goo diya ka tiadowala? Bei, odoos hagee ibada kitulugu sabolo osoloso iyo tekepo doloso debei maga tekepo poloso koo siloso. ¹³ Esino Eibalaham, Aisek, Yekob, osoloso ibada amawe dibada Godeeye o tou teli odoos Yesu mapoo kitulugu toowa olo teneloso, o hu dokodoo poudoosoo. Esino diayo yo wooloomalame, niyo yo Yu odoowo wiligi odoos tebisa mapoo teneeso. Osoloso yo goo midilame Paillet mapoo ido dime, Pailleteeye egeese takaso,

3:4: Diye 14:9 **3:6:** Diye 4:10; 16:18 * **3:11:** Solomonowo hau - Solomonowo yo daga hoogoo Yu odoowo wiligi odoos taba Deibidiyo owolo oso. Yelusalem mi mapoo Yu odoowo tei moso tegei mapoo hau meleeso, hau eyo hu Solomonowo hau. **3:13:** Exo 3:6, 15; Luka 23:13-25; Diye 2:23

'Ayo yimapoo goo tokenee koo ogo,' dee takeme, niyo yo goweso. ¹⁴ Esino Yesu tekepo, tokenee mauwe odoos oso. Esino niyo yo gowoolone, Balabas odoos wooloomali odoos ee Paileteeye neliga moso ma kuloduga peegoo di diso. ¹⁵ Esino niyo Yesu gie badeli teneli wooloomaso. Esino Godeeye yo ta maga see hogadiso. Esiga yo ta maga see hogabuloso silime, iyo egei goo ee ka takomo siloso. ¹⁶ Esiga odoos kido todobia oso Yesu mapoo tei too maga yo tekepo paso. Esiga niba odoos hagee gooleedoos, yo daga kido todobuloso badebeiso. Esino yayo Yesuwo kitulugu mapoo tei too maga odoos susuga oso balaga molome, yo tekepo paso."

¹⁷ Osoloso Pitaye odoos mooloogoodoo mapoo see egeesee takaso, "Emegei, a gooleedoos, nibada wiligi odoos tebisa sabolo oso Yesu boobadolone, yimapoo goo moodoo eyo bei niba gooleede. ¹⁸ Esino daga hoogoo Godeeye o odoos yimaga to toloso kokodo takomo silesibili odoos dimaga Kelisoeye dala talai goo ee malalo olo takaso. Esiga goo hagee peledabalame Godeeye moodoos. ¹⁹ Esiga nibada goo su wuduloso, goo tokenee maga miligi pialoso, Godee mapoo bidiga debee. Egeesega Godeeye nibada tokenee hapoloso boobado bigileiso. Nibada goo su wuduloso, goo tokenee maga miligi pialoso, Godee mapoo bidiga dobooga, Godeeye nimapoo kitulugu dia tenelaiso. ²⁰ Osoloso owolo Yesu, Godee yayo hesia Keliso nimapoo di dalaiso. ²¹ Esiga epedee biame hamapoo Yesu kei ma dokodoo badoso. Yo kei ma dokodoo badolone Godeeye goo susuga dia daga, omapoo sibileiso. Esiga Godeeye o odoos yimaga to toloso kokodo takomo silesibili hesia odoos daga hoogoo debei dimaga goo hagee olo takaso. ²² Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos hee Moseseeye Godeeyo to booka mapoo egeesee takaso, 'Godeeye niba gooleebugulone, nima kuloduga o odoos yimaga to toloso kokodo takomo sili odoos hee a egeesi masi hesileiso.

Esiga goo susuga yayo taka mapoo medee dui.

²³ Osoloso edebeeyo o to duloso, tei telega poogooga, odoos ee Godeeyo mooloogoodoo ma kuloduga peegoo peledoboloso, talaiso,' diso.

²⁴ Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos hee Semuweleeyo hamamee tebisa sabolo oso epedee biame hamapoo peledabalai goo ee takaso. ²⁵ Esiga Godeeye nibada amawe sabolo, osoloso o odoos yimaga to toloso kokodo takomo silesibili odoos daga hoogoo debei sabolo, oso to magoo ee nibada. Bei, yayo Eibalaham mapoo egeesee takaso, 'Namawe hee maga ayo odoos susuga mi toowa mapoo hagee do ee pidileiso,' diso.

²⁶ Esiga Godeeye hesia tou teli odoos Yesu ee nimapoo di diso, niyo malalo to tekepo dulame. Esiga yayo niba pidi maga nibada goo goolee mudu opusomo doloso, nibada tokenee maga miligi pilame," diso.

4

Pita dio Yonee dio goo midilame ido pala

¹⁻⁴ Pita dio Yonee dio odoos mooloogoodoo mapoo to takolone Yesuye ta maga hogabia eyo goo takaga meleeso. Esiga diayo egeesee takaso, "Yesu ta maga hogabia maga niba ta maga see hogabileiso," diso. Esemee omapoo Pitaye to taka duloso tei telaga odoos sabolo, osoloso daga tei telaga odoos sabolo, hodobo mooloogoodeme 5,000 tugodoos. Esemee tei moso wiligi

odoo tebisa sabolo, tei moso gidebeli odoo dia wiligi odoo taba sabolo, Sedisi odoo sabolo sibilesa, Pitaye Godeeyo to takolone, ta maga see hogabilei goo maga taka duloso, diya kamanaso. Osoloso diayo Pita dio Yonee dio tooso. Osoloso olo neligime diba epedee neliga moso tegei ma kulodu toosooso, osoloso see gesikolo Yu odoowo wiligi odoo tebisa mapoo ka ido dilame.

⁵ Osoloso gesikolo Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi tebisa adaga susuga sabolo, osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odoo susuga sabolo, Yelusalem mapoo mooloogoodooso. ⁶ Dibada mooloogoodoo ma kulodu tei moso wiligi odoo taba Anas sabolo, o soosoo Kayapas sabolo, Yonee sabolo, Alesanda sabolo, osoloso o soosoo abo sabolo mooloogoodooso. ⁷ Esiga wiligi odoo tebisa susuga oso omapoo mooloogoodoloso dobolone, diayo odoo abo oso Pita dio Yonee dio ido sibe, diso. Esem e Pita dio Yonee dio omapoo doboome, wiligi odoo tebisa oso dimapoo egeesee woosaso, “Niyo odoo kido todobia tekepo kasee moodoowo? Niba agamo kitulugu osoloso agamo hu maga yo tekepo ka payo?” diso.

⁸ Pita Dio Tei oso kitulugu tolosa badolone Dio Tei maga dimapoo to nei egeesee takaso, “Wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi tebisa adaga sabolo, niba mo to dui. ⁹ Niba iyo odoo kido todobia yo pidilone tekepo moodoome niyo ogoloso, ibada goo midilame ka ido diala? Niba yo tekepo pa eyo bei gooleedalai goomogosomo? ¹⁰ Esino nibolo Yu odoo susuga sabolo goo hagee gooleedalai tekepo. Bei, Yesu Keliso, Nasalet odoo, niyo woolooma Godeeye ta maga hogadi eyo kitulugu maga, iyo epedee niyo egee ogo odoo hagee olo tekepo paso. ¹¹ Esiga Yesuwo goo maga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Moso tegeli odoo diayo omou gowoolone togobugu oso epedee hamapoo moso omu domo pupodoo ka moloso.’

¹² Esiga Yesu mapoo gie badeli teneli ka moloso. Esiga mi toowa hamapoo odoo hee mauwe edebeeyo badoboso gie badeli talai, hedebe Yesu yimapoo moloso.”

¹³ Esem e Yu wiligi odoo tebisa oso Pita dio Yonee dio dimapoo ebilega, diayo dimapoo to nei tekepo taka duloso, diba diya howoogadooso. Pita dio Yonee dio sukulu tele osoloso wulo mosoowe odoo. Esem e wiligi odoo tebisa oso egeesee gooleedooso, odoo bakadio hagee Yesubolo silidoo, diso. ¹⁴ Osoloso diayo Pita dio Yonee dio odoo kido todobia tekepo moodooloso, Pita dibolo tebisa melee ogoloso, wiligi odoo tebisa oso to nei takele poogooso. ¹⁵ Diayo to nei takalai mauwe poogoome, Pita dio Yonee dio moso kuloduga peegoo galaga diye doloso, balaga melee diso. Osoloso wiligi odoo tebisa diesono to mousu. ¹⁶ Esem e diesono to moulone egeesee takaso, “Iyo dimapoo ogoo goo moodoolaisomo? Bei, Yelusalem odoo susuga oso diayo mudu opusomo di goo toowa moodoo egee egeiso. Esiga iyo goo hamapoo gamenee takalai tekeponee. ¹⁷ Esiga goo hageesi oso toowa diyaga, odoo bakadio hagee tolosa, see Yesuwo hu maga odoo susuga mapoo na eligimo silesibe, kitulugu sabolo egeesee takalaiso,” diso.

¹⁸ Esiga wiligi odoo tebisa oso Pita dio Yonee dio gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Niyo silesibulone, Yesuwo hu maga goo abo na eligi,” diso. ¹⁹ Esem e Pita diayo dimapoo to nei egeesee takaso, “Esiga niba niso nediliyo goo hagee medee goolee. Godeeyo howo woola abaga, nibada to mapoo iyo mesilone, nei iyo Godeeyo to mapoo mesilega pagalai tekepodo? ²⁰ Bei, iyo

Yesuye goo tomo silime egei goo sabolo osoloso Yesuye takeme du goo ee takalai pagalame,” diso.

²¹ Esemewiligi odoo tebisa oso dimapoo to kitulugu sabolo takolone, “Yesuwo hu maga niyo see eligimo silesiboga, iyo nimapoo dala tenelaiso,” deetakoloso, goo midili moso maga peegoo diye diso. Bei, odoo susuga oso odoo kido todobia tekepo pa maga Godee mapoo diya goomogome. Esemewiligi odoo tebisa oso Pifa dimapoo dala tenelai biame egele poogooso.

²² Esiga odoo kido todobuloso badebei dugo 40 poogooso.

Tei telaga odoo oso

Godee mapoo takeli goo

²³ Pita dio Yonee dio goo midili moso maga peegoo galaga dilesos, tei telaga odoo sabolo mooloogoodolosos tei moso wiligi odoo tebisa sabolos, osoloso Yu odoowos wiligi odoo tebisa diayos taka goo ee dimapoo takasos.

²⁴ Esemewiligi odoo oso to hagee dulosos, diesonos mooloogoodolosos Godee mapoo takolone egeesee takasos, “Kitulugu Godee, nayo mi sabolos, kei sabolos, osoloso abei sabolos, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo moodoosos. ²⁵ Esiga nayo Dio Tei maga nee tou teli odoo ibada amawe Deibidiye egeesee takasos,

‘Bei kasi maga Yu odoonee oso diya ka kamanaliyo?’

Osoloso goo bei mauwe maga to wulos ka moumo siliyo?’

²⁶ Mi toowa eyos wiligi odoo tebisa oso diesonos hodobos mooloogoodolosos kitulugu Godee sabolos, osoloso yayos hesia Kelisos sabolos, mapoo ha talame mopoodos dolos dosos,’ disos.

²⁷ Deibidiye tei goos takasos, bei Yu odoowos wiligi odoo taba Helodee sabolos, Loum gamalee odoo Pontiyus-Paillet sabolos, osoloso Isalael odoo sabolos, Yu odoonee sabolos, diesonos Yelusalemos omapoo mooloogoodolosos Yesu nayo hesia tou teli odoo Kelisos wooloomalame to mousos. ²⁸ Esino diayos goo moodos hagee, daga hoogos nayo gooleedolosos, goo hagosos peledabalame, nayo kitulugos sabolos goomogas magoosos. ²⁹ Esiga kitulugos Godee, wiligi odoo tebisa hagosos epedee nee tou teli odoo imapoo ebilis to taka ee nayos dusos. Esiga imapoo kitulugos tenee, iyo nee to takomos silesibulone, ebias goos mauwe pagalame. ³⁰ Esiga nayo kitulugos eligilone, odoo paigigas tekepo pe. Osoloso nee tou teli odoo nayo hesia Yesuwo hu maga goos toowa mudu opusomos di moodee,” disos.

³¹ Esino diayos Godee mapoo taka koodobulosos, diayos debei mosos ee halabumes egeisos. Esemewiligi odoo oso dimapoo meledobolosos, diba Dio Tei oso kitulugos tolosos dobolone, ebias goos mauwe poogolosos, Godeeyos to takomos silesibilame bei mooloogooosos.

Tei telaga odoo oso debei goo

³² Esiga tei telaga odoo mooloogoodos oso dibada sooloo ma kuloduos goos goolee hedebe dolos dobolone, odoo heesos bi koo goodegeli, diba disos bisos nei pidi, nei pidi delisos. ³³ Egeeseelone diye di odoo oso kitulugos toowa sabolos silesibulone, Yesuye tolosos hogabias eyos goos takomos silesibilisos. Osoloso Godeeyos tei telaga odoo susuga dimapoo goos tekepo moodelisos.

³⁴⁻³⁵ Esiga tei telaga odoo oso dibada mi sabolos moso sabolos odoo mapoo tenelisos, nei molee tolosos diye di odoo mapoo tenelisos. Egeeseegas diye di odoo oso molee egee papisalosos, tei telaga odoo abo bi tebile poogoo mapoo tenelisos. Osoloso dibada kuloduos odoo heesos bi mauwe koo sili.

36-37 Osoloso tei too odoo hee Yosepeeye o mi odoo abo mapoo teneloso nei molee tooso. Osoloso yayo sibilesos, molee ee diye di odoo dimapoo teneeso. (Yosep hagee Saiples mi te omapoo badeli, yo o bala Libai. Esino diye di odoo oso yimapoo hu hee teneeso, Banabas, hu eyo bei emegei pidili odoo.)

5

Ananayas dio osobo Sapila dio dibada goo

¹ Osoloso odoo hee badebeiso, o hu Ananayas, osoloso osobowo hu Sapila, diayo dibada mi su pepooko odoo mapoo teneloso nei molee tooso. ² Osoloso mosopoo sibilesos, obakadio to moulosos, molee abo mada magolosos, Ananayaseeye diye di odoo dimapoo molee abo tosibilesos teneeso.

³ Esem Pitaye Ananayas mapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga nayo Saitenso gamenee taka to mapoo mesilone, Godeeyo Dio Tei mapoo gamenee takolone, mi molee too abo mada ka magoowo?” ⁴ Mi hagee odoo mapoo tenelega melee omapoo nee mi diso. Esino nayo odoo mapoo mi teneloso, nei molee too egee neeso. Esiga nee molee oso, no goomoga goo ee talai tekepo. Bei kasi maga, nayo molee abo nee mosopoo mada magoo egee imapoo takele, esino nayo gamenee takolone, ayō molee susuga tosimi hagosos, dee ka takayo? Esino nayo hedebe imapoo gamenee takele, esino nayo Godee mapoo gamenee takaso,” diso.

⁵⁻⁶ Esem Ananayaseeye to hagee dulosos, yo tolosos homodobiasos. Esem odoo gie kakauwa oso dugosos o su tiadolosos midoososos. Esem goo hagee takeme duluga, odoo susuga oso diya ebigasos.

⁷ Esino Ananayaseeyo osobo goo hagee dule. Esino yo osoko howo bakadio hedebe di poogolosos, hamamee Pita diayo debei mapoo simisos.

⁸ Esem Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Amapoo takee, niyo mi su odoo mapoo teneme molee too ee hagosos?”

Esem Ananayaseeyo osobo nei egeesee takaso, “O, molee iyo too olo ogosos.”

⁹ Esino Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga nee bakadio Godeeyo Dio Tei mapoo gamenee takalame goomoga ka magoowo? No ege, gie kakauwa odoo oso nomo midoosos odoo, osulu miyopoo tebisa molosos. Osoloso no toga, diayo no midoosoolaisos,” diso.

¹⁰ Osoloso yo to kemelee biame omapoo Ananayaseeyo osobo tolosos, Pitayo homo beiyomoo homodobiasos. Esem odoo gie kakauwa odoo oso sibilesos ogolosos yo ta molome, diayo o su tolosos, omowo midoo hodiokooga midoososos. ¹¹ Esem tei telaga odoo susuga sabolos, osoloso goo hagee du odoo susuga sabolos oso diya ebigasos.

Diye di odoo oso odoo paigiga susuga tekepo moodoo

¹² Diye di odoo oso goo toowa mudu opusomos opusomos di odoo ma kulodu moodoogamos silesibilisos. Osoloso tei telaga odoo susuga oso tei moso tegei Solomonowo hau mapoo diesonos mooloogoodelisos. ¹³ Esem tei tele poogoo odoo oso, diye di odoowo goo ee tekepo dee takelisos. Esino diayo dibolos hodobo mooloogoodolosos hedebe dalai diya ebigelisos. ¹⁴ Esino biame susuga ma kulodu, sobo sabolos, giso sabolos, Lodee mapoo tei tolosos, tei telaga odoo mooloogoodoo sabolos hedebe delisos. ¹⁵ Diye di odoo oso goo

mudu opusomo opusomo di moodoogamo silesimi ogoloso, odoos susuga oso odoos paigiga iyado sibilesos, eli domopoo kida palagalosos, kida mapoo tiedigelisos. Bei, Pitaye osokos pa magas dulones, o dios taba oso gooloogoogas, diba ka wedilames. ¹⁶ Esemes Yelusalems koolas omapoo mosobias pepookos oso odoos paigiga sabolos, odoos bo holo paladees oso dala temelee sabolos, iyados sibalilisos. Egeeseegas diyes di odoos oso diba tekepo pelisos.

Diye di odoos oso

Yesuwos goos magas dala too

¹⁷ Diyes di odoos oso goos mudu opusomo opusomo di hagees moodoogamos silesibumes, teis moso wiligis odoos taba sabolos, osolosos o emeegis Sedisis odoos sabolos, goos hagees ogolosos, diyes di odoos dimapoo diyas koolooogas. ¹⁸ Esemes diayos diyes di odoos tolosos neligas mosos tegeis ma kuloduos toosooos. ¹⁹ Esinos gesis mapoo Lodeeyos momaiyes oso sibilesos neligas mosos eyos osulos kisis yamagoosos. Esemes diyes di odoos neligas mosos ma kulodugas peegoo iyados dilesos, dimapoo egeesees takasos, ²⁰ “Niba teis mosos tegeis mapoo dilesos odoos mapoo gie badelis goos dias hagees takees,” disos.

²¹ Esemes diyes di odoos oso o to mapoo mesilosos, gesikolodees osokos gie sibumes, teis mosos ma kuloduos galagas dilesos, Yesuwos goos ee eligilames bei moolooogoosos.

Esemes teis mosos wiligis odoos taba sabolos, osolosos Sedisis odoos sabolos, oso diyes di odoos eyos goos mapoo to meilames, Yu odoowos wiligis odoos tebisas susugas gilimadoosos. Osolosos diayos neligas mosos gibadelis odoos dimapoo to takasos, diayos diyes di odoos susugas iyados sibilames. ²² Esemes gibadelis odoos oso neligas mosos tegeis mapoo dilesos egeinos, diyes di odoos me molo egeisos. Esemes diba sees wedi dilesos, wiligis odoos tebisas mapoo egeesees takasos, ²³ “Iyo dilesos neligas mosos mapoo egeinos, osulos diyas kisinas, osolosos gibadelis odoos oso pee magas gidoboome egeisos. Esemes iyos osulos yamagolosos, mosos kuloduos galagas dilesos egeinos, diyes di odoos mauwenas,” disos. ²⁴ Esemes teis mosos wiligis odoos tebisas sabolos, osolosos teis mosos gidebelis odoos dias wiligis odoos taba oso goos hagees dulosos, goos diyas gooleesos, ogoos goos oso hamamees ka peledoboomebeles dolosos.

²⁵ Esemes odoos heesos dimapoo sibilesos egeesees takasos, “Dui! Niyo odoos neligas mosos tegeis mapoo toosoo ee, sees dilesos teis mosos mapoo odoos eligi molosos,” disos. ²⁶ Esemes to ee dulosos, teis mosos gibadelis dibadas wiligis odoos taba oso o odoos sabolos diyes di odoos ee sees iyadalames, disos. Esinos diayos diba iyadolosos weles. Bei, edebeeyos gibadelis odoos mapoo gowoolones, yosos diba piligiyyagas.

²⁷ Esinos diayos diyes di odoos wiligis odoos tebisas dibadas mudugiyopoo iyados simisos. Esemes teis mosos wiligis odoos taba oso dimapoo egeesees takasos, ²⁸ “Iyo to kitulugos sabolos nimapoo egeesees takasos, ‘Niyo Yesuwos goos eligimos na silesibe,’ disos. Esinos niyo ibadas to mapoo mesiles. Esigas niba ege! Niyo eligi goos oso Yelusalems mi toowa ee toosos. Osolosos Yesuyes ta goos ee sees niyo imapoo gigidilames ka sees,” disos.

²⁹ Esinos Pitayes diyes di odoos abos sabolos to neis egeesees takasos, “Iba Godees mapoo mesimos silesibilisos. Esinos edebeeyos goomogas goos ee talaimes. ³⁰ O, teis takoo, niyo Yesu homos bulubos magoo mapoo yoguos enigas oso wooloomasos. Esinos ibadas amaweyos Godeeyes Yesu niyo wooloomas ta magas sees hogadisos. ³¹ Osolosos Godeeyes Yesu ta magas hogadilosos o dees deedes dokolos mapoo ibedisos, yayos wiligis dolosos badolones gie badelis ee pidilis odoos

dalame. Esiga epedee hamapoo yimapoo kitulugu moloso, Yu odoos susuga oso dibada goo goolee opusomo doloso, dibada goo tokenee mapoo miligi piaga, goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. ³² Esiga goo susuga hagee Yesuye moodoomo sili goo sabolo, osoloso yimapoo peledaba goo sabolo, ee iyo ogoloso, see odoos mapoo takomo silesibiliso. Osoloso Dio Tei ima kulodu egee molo oso goo hamapoo tei takoo, deeso. Bei, Godeeyo to mapoo mesimo silesibili odoos mapoo Dio Tei teneliso,” diso.

³³ Esemee Yu odoowo wiligi odoos tebisa oso goo hagee duloso komonolone, diye di odoos piligilame goomogaso. ³⁴ Esino dima kulodu Pelisi odoos hee, o hu Gamaliyoye tabaso, odoos hagee Godeeye tei magoo ee eligili odoos. Osoloso odoos susuga oso yo tekepo odoos dolone, yo dokodoo maluguso. Esino yayo tobudulone, diye di ee epedee biame deiyepo peegoo gilimadoo di, diso. ³⁵ Esemee wiligi odoos tebisa mapoo egeese takaso, “Isalael odoos, niyo odoos hagee dimapoo goo moodoolame medee gooleemeeso ka moodee. ³⁶ Bei, niba goolee, daga odoos hee Tudaseeye goo hageesi moodoolone o su toowa diso. Osoloso 400 odoos oso yibolo silesibiliso. Esino edebeeyo yo wooloomome, yibolo silesibili odoos 400 diba kukulo diyadeeso. Egeesi maga goo mauwe poogooso. ³⁷ Esemee yima hamamee, gamalee odoos oso odoos susugayo hu tomo silesimi biame omapoo odoos hee Yudas Gelili odoos oso peledabaso. Yibolosee o su toowa doloso, odoos gilimado sileeso. Esemee edebeeyo yo wooloomome, yibolo silesibili odoos ee kukulo diyadeeso. ³⁸ Esiga ayo goo hagee gooleebuguloso, nimapoo ka kokodo taka, odoos hagee dimapoo goo hee na moodee. Bei, diayo goo moodoogamo egee silesibo, odoos maga simi daga, goo hagosoo mauwe pagalaiso. ³⁹ Esino goo egee Godee maga siboga, niyo diba hamaga takooga tebileime. Esino wulo niyo Godee mapoo ha talame ka selai,” diso.

⁴⁰ Esemee wiligi odoos tebisa oso Gamaliyowo to mapoo tei takoo diso. Osoloso diayo diye di odoos see iyado sibe diso. Osoloso diye di odoos diba sibileso doboome, edebeeyo diba woolooge, diso. Osoloso diba wooloogaloso, wiligi odoos tebisa oso diba diye dolone to kitulugu sabolo egeese takaso, “Niba see Yesuwo goo ee takolone eligimo na silesibe!” diso.

⁴¹ Diye di odoos oso wiligi odoos tebisa diba poogoloso dulone, diya goomogaso. Bei, diayo Yesu mapoo tei too maga dala teme, Godeeye diba dokodoo poudooso. ⁴² Osoloso diba biame susuga tei moso tegei ma kulodu, osoloso odoos abo dia moso ma kulodu odoos mapoo to hagee eligimo silesibilulone, “Yesu Godeeye hudi magoo Keliso oso,” dee taka koodobile.

6

Pidili odoos 7 daga hesia goo

¹ Biame omapoo tei telaga odoos oso bei moodooso. Esino tei telaga odoos susuga ma kulodu, Guliki to kesali odoos oso Hibulu to kesali odoos sabolo toso agadigaso. Bei, diayo mooloogoodoo ma kulodu, Guliki to kesali dibada sobo bau mapoo nei koo teneme. ² Esemee diye di odoos oso tei telaga odoos susuga gilimadoloso egeese takaso, “Iyo Godeeyo to takomo sili poogoloso see sobo bau mapoo nei pilei ee tekeponee. ³ Esiga emegei, nima kulodu pidili odoos giso 7 hesie. Niyo diba hesiaga, odoos goo goolee medee tekepo, osoloso Godeeyo Dio Tei oso kitulugu toloso debeli giso ee hesie. Egeeseega diba iyo emegei pidili tou dimapoo tenelaiso. ⁴ Esino iba wulo Godeeyo to takomo silesibilulone, yimapoo takomo silesibileiso,” diso.

⁵ Esiga tei telaga odoo susuga oso to hagee duloso tekepo doloso, odoo 7 hagee helasio: Sitiben (odoo hagee tei too kibiloso badolone Dio Tei oso kitulugu tolosa badeli), osoloso Pilipi, osoloso Polokolus, osoloso Nikanolu, osoloso Timono, osoloso Palemenas, osoloso Antiyoka odoo, Nikolas. Odoos hagee Yu odoonee, esino yayo Yu odoowo Godee mapoo tei too maga Yu odoo dia hu ka too. ⁶ Diba odoo 7 hagee hesialoso diye di odoo mapoo iyado sibadeeso. Esem diye di odoo oso dimapoo deeso sigolone Godee mapoo takaso, bei diba tou hageese tei odoo dalame.

⁷ Esem tei telaga odoo oso odoo susuga mapoo Godeeyo to takomo sileeme, tei telaga odoo oso Yelusalem mi ee ma kulodu bei moodooso. Osoloso tei moso wiligi odoo tebisa bei oso Yesu mapoo tei tooso.

Tei moso wiligi odoo tebisa oso

Sitiben too

⁸ Godeeye Sitiben tei pidilone kitulugu teneeso, yayo odoo ma kulodu goo toowa mudu opusomo opusomo di moodoolame. ⁹ Esino Yu odoo abo Libetini howo gisili moso ma debeli odoo oso yimapoo toso agadigaso.* Odoos hagee Kulene mi mapoo debeli, osoloso odoo abo Alesandiliya mi mapoo debeli, osoloso Kilikiya mi mapoo debeli, osoloso odoo abo Asiya mi mapoo debeli. Diayo sibilesi Sitiben mapoo toso agadigaso. ¹⁰ Esino diayo toso agadiga ma kulodu, Sitibeneeye Dio Tei oso kitulugu maga to takeme, odoo susuga oso to takalai eli egele poogooso.

¹¹ Esem Sitibenbolo toso agadiga melee odoo oso Sitiben maga gamenee takalame, odoo abo mapoo mada sibilesi toso pupume, diayo egeese takaso, "Sitibeneeye Godeeyo hu sabolo, osoloso Moseseeyo hu mapoo duwa takeme duso," diso.

¹² Esem odoo susuga sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odoo sabolo oso to hagee duloso, diya komonolone Sitiben tooso. Osoloso diayo Sitiben tolosa wiligi odoo tebisa oso to kesamelee mapoo ido palaso. ¹³ Diba omapoo peleso dobolone, Sitibeneeye goo maga gamenee takeli odoo oso gamenee egeese takaso, "Odoos hagosu ibada tei moso maga tokenee goo takeliso, osoloso Moseseeye eligi goo hogugu goo maga tokenee goo takeliso. ¹⁴ Osoloso iba yayo egeese takeme duso, 'Yesu Nasalet odoo oso ibada tei moso tegei guobuguloso, see Moseseeye tei magoo hogugu ee abo poogoloso, see tei dia abo magalaiso,'" diso.

¹⁵ Esem wiligi odoo tebisa susuga dobolone Sitiben mapoo bolone egeino, Sitibeneeye mudu Godeeyo momaiye eyo mudu masi poloso to budume egeiso.

7

Sitibeneeye to toowa taka goo

¹ Esem tei moso wiligi odoo taba oso Sitiben mapoo egeese woosaso, "Odoos susuga oso nee goo maga egee takoo teiyo?" diso.

² Esem Sitibeneeye tei moso wiligi odoo tebisa dimapoo to nei takolone egeese takaso, "Mo ei dio osoloso mo ma dio, niba mo to hagee medee

6:7: Diye 2:41; 16:5 * **6:9:** Libetini howo gisili moso ma debeli odoo - Odoos hagee dibada goo egeesi: Daga hoogoo Loum odoo oso gibamelee biame omapoo, diba iyado diloso neliga moso tegei ma kulodu toosooso. Osoloso odoo abo nei mauwe tou talagamo silesibe, diso. Osoloso hamamee Loum odoo oso dibada mi mapoo wedi diyadee, diso. **6:10:** Luka 21:15 **7:2:** Gen 11:31; 12:1

dui. Ibada amawe Eibalaham yo Halan mi mapoo dilega, Mesopotamiya mi mapoo badoboome, ibada Godee kitulugu toowa oso yimapoo peledabaso.

³ Esem Godeeye Eibalaham mapoo egeesee takaso, 'Nee mi sabolo nee odoo sabolo poogoloso ayo namapoo eligilei mi mapoo di,' diso.

⁴ Esiga Eibalaham Mesopotamiya mi poogoloso see Halan mi mapoo badalame diso. Esino Eibalaham yo mi omapoo badoboso, ama teme, Godeeye yo see epedee niyo egee do mi hamapoo sibe, diso. ⁵ Esem Godeeye mi hamapoo Eibalaham mapoo mi su pepooko tenele. Esino Godeeye Eibalaham bolo osoloso amawe dibolo oso hamamee mi hagee talai maga to takoloso magooso. Biame omapoo Eibalaham yo holo soomagelega badebeiso.

⁶ Osoloso Godeeye yimapoo egeesee takaso, 'Namawe dio oso mi hee mapoo dileso odoo soo masi dabalaiso. Egeeseega mosobia odoo oso namawe dimapoo tou nei mauwe wulayo talaiso. Osoloso diayo dala ma kulodu dobolone dugo 400 pagalaiso. ⁷ Esino namawe dimapoo dala egee tenemolo odoo dimapoo ayo nei dala tenelaiso. Egeeseega namawe diayo mi egee poogoloso see hamapoo sibilesa, amapoo goomoga tenelone mo hu dokodoo poudileiso,' diso.

⁸ Osoloso Godeeye Eibalaham dio to takoloso magolone egeesee takaso, 'Ayo nobolo osoloso namawe dio eyo Godee doloso badolone, nima koola hamapoo badalaiso. Osoloso niyo amapoo tei too goo ee eligilone nibolo, osoloso nowolo dibolo, osoloso namawe dio susuga hamamee soolooga magalai sabolo, kolo kookoolone dabalaiso,' diso. Esem Eibalahameeye giso holo Aisek soomageme, biame 8 poogoloso kolo kooso. Osoloso hamamee Aisekeeye giso holo Yekob soomageme, kolo kooso. Osoloso Yekob sabolo owolo giso holo 12 susuga kolo kookooso. Esiga Yekobowo owolo 12 odoo hagoso ibada bala 12 eyo bei ka moloso.

⁹ Esino Yekobowo owolo susuga hagoso dibada omolo Yosep mapoo diya kweliso. Egeeseelone dibada omolo Yosep yo Isipi odoo mapoo ido dileso neiso talame teneeso. Yayo mi omapoo dileso, nei mauwe tou toowa wulayo tolonge badalame. Esino Godee yibolo badolone, ¹⁰ dala goo ma kuloduga yo medee pidiliso. Osoloso Godeeye Yosep mapoo goo goolee tekepo teneeso. Esem Isipi odoowo wiligi odoo taba oso goo hagee ogoloso, Yosep mapoo diya goomogaso. Esem Yosep mapoo egeesee takaso, 'Nayo ama hemi tou tolonge badolone, Isipi mi toowa nayo gibadalaiso. Osoloso mo moso sabolo nayo gibadalaiso,' diso.

¹¹ Osoloso hamamee Isipi mi sabolo, ibada amawe diayo debei Keinen mi sabolo, mapoo osoko pa toowa biame oso nei mauwe poogooso. Esem odoo omapoo debeli oso dala ma kulodu debeiso. Osoloso ibada amawe sabolo nei mauwe debeiso. ¹² Esino Yekobeye Isipi mi mapoo nei melee goo ee duloso, owolo diayo nei ee neiso talame diye diso. Esem diayo dileso nei tolosa sibadeeso. ¹³ Nei diayo tosi badee mauwe poogoome, see Isipi mi mapoo nei abo talame diyadeeso. Diba dileso nei talame doboome, Yosep yimapoo pelebada goo ee yayo emei dimapoo woola takaso. Esem Isipi wiligi odoo taba oso Yosepeyo soosoo eyo goo gooleedooso. ¹⁴ Esem Yosepeeye ama sabolo, o soosoo sabolo, Isipi mi mapoo sibilesa dabalame to teneeso. Esem diba Yosepeeye to egeesee taka duloso, diba susuga 75 odoo oso Isipi mi mapoo sibadeeso. ¹⁵ Esem Yekobowo owolo dio Isipi mi mapoo dileso dobolone, yibolo, osoloso owolo dibolo mi omapoo wediaso. ¹⁶ Hamamee diba wedime, dibada su Sekem mi mapoo midoosalame

7:5: Gen 12:7; 15:18; 17:8 **7:6:** Gen 15:13-14; Exo 12:40 **7:7:** Exo 3:12 **7:8:** Gen 17:9-14;
 21:4 **7:9:** Gen 37:11, 26-28; 39:1-3, 21-23 **7:10:** Gen 41:37-44 **7:11:** Gen 41:54; 42:1-2
7:13: Gen 45:1-4, 16 **7:14:** Gen 45:9-11; 46:27 **7:15:** Gen 46:1-7; 49:33 **7:16:** Gen 23:2-20;
 33:19; Josh 24:32

todiyadeeso. Midoo wulu ou hagee daga hoogoo Eibalahameeye Hamolowo owolo mapoo neiso tooso.

¹⁷ Dugo bei poogoloso hamamee ibada amawe dio oso Isipi mi mapoo bei moodooso. Esememe biame omapoo Godeeye Keinen mi Eibalaham mapoo, osoloso amawe dimapoo tenelaiso, doloso to takoloso magoo biame oso koola simiso. ¹⁸ Esiga wiligi odoo taba dia, Yosepeeyo goo gooleedelee poogoo odoo oso Isipi mi ee gibadebeiso. ¹⁹ Wiligi odoo taba hagos ibada amawe dio diya gowoolone, dimapoo kukulone dala tenelone badebeiso. Osoloso yayo to kitulugu sabolo pupulone, ibada amawe dia holope gie soolooga magoo susuga ee wedilame, peegoo malosoo peege diso.

²⁰ Egeeseelone debei biame omapoo, Isalael sobo hedebe oso giso holo mudu medee tekepo soomagooso, o hu Moses. Osoloso a bakadio hedebe di ma kulodu ama dio owee dio oso dibada moso kulodu mada gibadebeiso. ²¹ Osoloso a bakadio hedebe di poogoloso holope peegoo magooso. Esememe Isipi wiligi odoo taba eyo owolo sobo holo oso holope ogoloso, yayo maduloso, owolo doloso mosopoo madio dilesosoo poopooso. ²² Esememe Moses kauwume, Isipi odoo oso yimapoo sukulu goo goolee tekepo eligiso. Osoloso yayo to taka sabolo, tou too sabolo, kitulugu toowa tomo sileeso.

²³ Osoloso Moses dugo 40 poogoloso badolone, yayo o odoo Isalael odoo ee agalame dilame gooleeso. ²⁴ Yayo dulone egeino Isipi odoo heeso Isalael odoo hee woomelee ogoloso, yayo nei Isipi odoo hee wooloomaso. ²⁵ Osoloso Moseseeye egeesee gooleeso, 'Isalael odoo oso goolee, ayo diba dala ma kuloduga peegoo gilimado dilame, Godeeye a dimapoo ka sibeyi di doo,' dee gooleeso. Esino Isalael odoo oso goo ee gooleedelee. ²⁶ Biame hee mapoo Moseseeye Isalael odoo bakadio biliga molome egeiso. Esememe yayo diba biliga melee hamaga takalame hodu dilesosoo, egeesee takaso, 'Emegei, niba kasi maga ka biliga malala? Niba soosoo hedebe,' diso.

²⁷ Esememe odoo hee emegei woomelee oso Moses halaga buguloso egeesee takaso, 'No ibada wiligi tabayo, osoloso goo midili odoowo?' ²⁸ Nayo eiyo Isipi odoo hee wooloomaso. Esiga nayo a wooloomalame ka sala?' diso. ²⁹ Esememe Moseseeye to ee duloso obulone, Isipi mi maga see Midiyan mi mapoo pulo diso. Osoloso Midiyan mi omapoo odoo soo masi badolone sobo huloso, giso holo bakadio soolooga magooso.

³⁰⁻³¹ Moses Midiyan mi mapoo dilesosoo dugo 40 poogoloso badolone, see Sainai mubi esia kumoo miwe poogoo mi mapoo silone egeino, homo su deiyepo o du douso nadelega dou omapoo paiya molome ogoloso howoodooso. Esino dou paiya oma kulodu Godeeye momaiye oso tebidi egeiso. Esememe Moses yo dou paiya mapoo agalame hodu dimeleeno, Godeeye yimapoo egeesee takaso, ³² 'A namawe dio Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob dibada Godee oso,' diso. Esememe Moses ebia sabolo kikiligolone see tubu egele poogooso.

³³ Esiga kitulugu Godeeye see yimapoo egeesee takaso, 'Mi nayo taba egee molo tei mi. Esiga nee homo bi ka egee tiga magee. ³⁴ Ayo mo odoo susuga oso Isipi mi mapoo dobolone dala egee tomolo, ayo egeiso. Osoloso diayo dala ma kulodu dobolone pupusiga melee ayo duso. Esiga ayo diba Isipi mi maga gilimadoloso peegoo dilame ka simi. Esiga no epedee Isipi mi mapoo see wedi di,' diso.

³⁵ Esiga Moses hagee daga Isalael odoo oso gowoolone egeesee takaso, 'No ibada wiligi tabayo, osoloso goo midili odoowo?' diso. Esino Godeeye Moses hedebe yo hesiayo, yayo Isalael odoowo wiligi odoo toboloso badolone, diba dala ma kuloduga gilimadoloso peegoo dilame. Esiga homo deiyepo o du douso nadelega paiya molone, Godeeyo momaiye oso goo hagee takaso.

³⁶ Osoloso Moseseeeye o odoo Isipi mi maga gilimadoloso peegoo dilame, yayo goo toowa mudu opusomo opusomo di Isipi mi mapoo, osoloso Abei Bige mapoo moodoogaso. Esemme yayo o odoo Isalael odoo gilimadoloso Isipi mi maga peegoo diso. Osoloso yayo miwe poogoo mi mapoo o odoo gilimadoloso dugo 40 ma kulodu silone goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo sileeso.

³⁷ Osoloso Moses hedebe hagosu o odoo Isalael odoo dimapoo egeesee takaso, 'Godeeye niba ee gooleebugulone, nima kuloduga o odoo yimaga to tolosu kokodo takomu sili odoo a egeesi masi hesileiso,' diso. ³⁸ Esiga Moses hedebe hagosu ibada amawe dio Isalael odoo sabolu, miwe poogoo mi mapoo silone, yayo Sainai mubi dokodoo pelesu badoboome, Godeeyo momaiye oso yibolu to kolone yimapoo gie badeli to imapoo tenelame teneso.

³⁹ Esino ibada amawe dio oso Moseseeeye to mapoo gowoolone, o to mapoo mesile. Esemme diba Isipi mi mapoo wedi dilame goomogaso.

⁴⁰ Osoloso Moses Sainai mubi dokodoo osee badoboome, odoo susuga oso Moseseeeye emei Elon mapoo egeesee takaso, 'Moseseeeye iba Isipi mi maga gilimado simiso. Esino Moseseeeye di, iba gooleedele. Esiga iba ee gilimado dilei godee masi deeso moodee,' diso. ⁴¹ Esemme biame omapoo Isalael odoo oso gamenee godee bulumakau pe be masi dadabayo moodooso. Osoloso diayo gamenee godee omapoo goomogolone, o hu dokodoo poudalame gala hu wooloogaso. ⁴² Esiga Godeeye goo hagee ogoloso dimapoo miligi piasso. Esemme diba kei ma dokodoo bi egee molo, a, osoko, osoloso giwo, omapoo godee masi goomogolone doboome, Godeeye diba hamaga takele. Esiga goo hagee Godeeyo to oso booka mapoo taka Godee maga to tolosu kokodo takomu sili odoo heeso booka maga egeesee hogugusu:

'Isalael odoo, niba dui!

Niyo miwe poogoo mi mapoo dugo 40 ma kulodu silesibilone,
amapoo emegei di bi sabolu gala hu sabolu wooloso tenelismo?

Haye! Esino niyo gamenee godee mapoo teneliso.

⁴³ Esiga niba tei moso dugoso tegei ee imadoloso silesibiliso.

Osoloso niyo moso oma kulodu goomoga poudili ee amapoo goomoga koo poudili.

Esino niyo deeso moodoo gamenee godee Moloko sabolu Lapan godeeyo giwo sabolu omapoo goomoga poudiliso.

Esiga niba ayo nibada miidee hamaga see mi eli sage Babilon mi hodiokoo hasisu bigileiso,' diso.

⁴⁴ Esiga tei moso dugoso tegei hagee Godeeye Moses mapoo eligilone egeesee tege diso. Esemme edebeeye Godeeyo to ee dodolone, moso hagee tegeiso. Osoloso ibada amawe diayo miwe poogoo mi mapoo moso hagee imado silesibilone, 'Godeeye ibolu badoso,' deliso. ⁴⁵ Esemme dugo abo poogoloso hamamee see Yosuwaye ibada amawe dio gilimadoloso mi hagee talame silone, tei moso hagee sabolu imado sibadeeso. Esemme Godeeye ibada amawe dio ee pidilone, mibia odoo susuga ee mi hamaga peegoo hasisu bugusu. Osoloso diayo mi hamapoo tei moso dugoso tegei ee tolosu

dobolone, wiligi odoo taba Deibidiyo biame mapoo peledabaso. ⁴⁶ Esem Godeeye Deibidi mapoo goomogaso. Esem Deibidiye tei moso Godee eyo badalame tei moso dia tegelame woosaso. ⁴⁷ Esino tei moso dia egee yayo tegele. Owolo Solomonoye tegei.

⁴⁸ Esino ibada Godee kitulugu toowa edebeeयो deeso tegei moso oma kulodu koo badeli. Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso Godeeyo goo maga egeesee takaso,

⁴⁹ ‘Godeeye egeesee takooso:

Kei mi mapoo ayo badolone ka gibadoso.

Osoloso mi toowa hagee ayo mo homosoo kokusoloso ka tobudoso.

Esiga niyo moso togoga, ayo moso omapoo badalai koo tebili.

Osoloso niyo ayo badeli moso ee tegelai koo tebili.

⁵⁰ Ayo mi toowa sabolo, kei mi sabolo, osoloso bi susuga sabolo moodooso,’ diso.”

⁵¹ Osoloso Sitibeneeye o to hamameedee see wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Niba koo mesili odoo. Osoloso nibada sooloo ma kulodu tei too goo mauwe. Esiga niba Godeeyo to mapoo koo duli. Osoloso namawe dio Dio Tei oso eligi goo ee gowoolone poogooso. Esiga niyo see egeeseelone, Dio Tei oso eligi goo ee gowoolone poogooso. ⁵² Osoloso namawe diayo Dio Tei oso eligi gowoolone, Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo susuga mapoo dala teneeso. Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo aboso egeesee takaso, ‘Odo tekepo Keliso hamamee sibileiso,’ diso. Esem namawe dio oso diba piligusoo. Egeesi ma kulodu odoo tekepo Keliso simiso. Esino niyo gowoolone yo tiasoloso wooloomaso.

⁵³ Osoloso daga hoogoo Godeeyo momaiye oso Godeeyo tei magoo nimapoo olo teneme, niyo omapoo mesilega poogooso,” diso.

Sitiben woolooma goo

⁵⁴ Esem wiligi odoo tebisa oso Sitibeneeye to duloso, diya komonolone, dibada mei diya kumudooso. ⁵⁵ Esem Sitibeneeye Dio Tei oso kitulugu toloso badolone, kei mi ma dokodoo egeino, Godeeyo gadeebugu kitulugu toowa ma kulodu Yesu Godeeyo dee deede dokolo mapoo tobudume egeiso. ⁵⁶ Esem yayo wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Ege! A kei mi yamagoloso Odo Holo Godeeyo dee deede dokolo mapoo tobudo ogoso,” diso.

⁵⁷ Esem odoo susuga oso Sitibeneeye to ee dulei gowoolone neligidi agadiga sabolo, dibada dulu toobooga doloso sibilesi Sitiben tooso.

⁵⁸ Osoloso diayo Sitiben mosobia oma kuloduga peegoo ido dileso bado-boome, yoso enigilame bei mooloogooso. Osoloso Sitibeneeye goo mapoo gamanee takeli odoo abo oso dibada kekeisi soloso dugo tigadoloso, odoo giekauwa, Solowo homo beiyomoo tigamagooso.

⁵⁹ Odo susuga oso yimapoo yoso enigime, Sitibeneeye Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Lodee Yesu, mo dio nayo te,” diso. ⁶⁰ Diayo yoso enigime, yo mi mapoo ebiso tugusaloso badolone, toso neligidi takolone egeesee takaso, “Lodee, dibada goo tokenee hagee hapoloso boobado bigi!” diso. Sitiben to hagee takoloso taso.

8

1-3 Solo omapoo tobudulone Sitiben yoso enigaloso wooloomalame odoo dimapoo goomoga goo takeme, yo wooloomaso. Esemte tei telaga odoo abo oso sibileso Sitibeneeyo su midoosoloso diya pupusigaso.

*Edebeeyo tei telaga**odoo dimapoo gowe*

Esemte Sitiben woolooma biame omapoo Yelusalem mapoo debeli tei telaga odoo mapoo odoo susuga oso gowoolone, dimapoo dala tenelame bei mooloogooso. Esemte Soloye moso susuga mapoo peleso tei telaga odoo, giso sabolo, sobo sabolo, toloso neliga moso mapoo huyaseliso. Esemte tei telaga odoo susuga oso Yelusalem maga kukulo dulone, mi pepooko abo susuga mapoo Yudiya mi mapoo osoloso Samaliya mi ma kulodu diyadeeso. Esino hedebe diye di odoo susuga Yelusalem mapoo debeiso.

*Pilipiye Samaliya mi mapoo**Godeeyo to taka*

4 Esiga tei telaga odoo susuga oso Yelusalem maga kukulo dileso, mi pepooko opusomo opusomo di mapoo to tekepo takolone, Kelisowo goo takagamo silesibiliso. 5 Osoloso Pilipiye Samaliya mi toowa ee ma kulodu Sebasete mi mapoo dileso peledoboloso, Kelisowo goo odoo susuga mapoo takaso. 6 Esemte Pilipiye to tekepo Kelisowo goo takolone, goo opusomo opusomo di moodoogamo silee diayo ogoloso, odoo susuga oso o to medee duso. 7 Osoloso odoo susuga mooloogoodoo oma kulodu bo holo odoo ma kulodu paladee, Pilipiye peegoo hasiso buguso. Esemte bo holo oso neligidi googa sabolo peegoo galagadiso. Osoloso odoo su kakawa poogoo sabolo, kido tigidiba sabolo, tekepo moodoogaso. 8 Esemte Sebasete mi oma kulodu odoo susuga oso goomoga toowa meleeso.

9-11 Esino Sebasete mi ma kulodu odoo googoo gooleedoo badebeiso, o hu Saimon. Esiga yayo biame susuga o googoo oso goo toowa opusomo opusomo di moodoogamo siloga, Samaliya mi toowa mapoo debeli odoo susuga oso ogoloso howoogadeliso. Egeeseelone yayo goolee, eyo nediliyo yo tekepo doloso, suwa peliso. Osoloso odoo susuga, hu toowa too odoo sabolo osoloso goo mauwe odoo sabolo oso, yayo goo opusomo opusomo di moodoo ogoloso, o to mapoo medee duloso tei tooso. Osoloso diayo egeese takaso, "Odo hagee Godee masi osoloso o hu Kitulugu Toowa," diso. 12 Esino Pilipiye to tekepo takolone, Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo sabolo, Yesu Kelisowo goo sabolo, taka duloso, to omapoo tei teme, giso sabolo, sobo sabolo, howo ogusigaso. 13 Osoloso Saimoneeye Pilipiyo to mapoo tei toloso howo oluguloso, Pilipi bolo sileeso. Osoloso yayo yibolo silone, Pilipiye goo toowa opusomo opusomo di moodoogamo silee ogoloso, diya howoodooso.

14 Esemte Yelusalem mi mapoo diye di odoo oso Samaliya odoo oso Godeeyo to duloso tei too goo ee duloso, Pita dio Yonee dio Samaliya tei telaga odoo dimapoo diye, diso. 15-17 Esino Samaliya mi toowa ee ma kulodu Sebasete mi mapoo debeli tei telaga odoo oso Lodee Yesuwo hu maga howo ogusigaloso, debei odoo omapoo Dio Tei oso dimapoo meledebelega debeiso. Esemte Pita dio Yonee dio Sebasete mi mapoo sibileso, tei telaga odoo mapoo dibada deeso sigolone, Godee mapoo takeme, Dio Tei oso dimapoo meledabaso.

18 Esemte Saimoneeye goo hagee ogoloso, diye di odoo dimapoo molee ayo tosimi ee tenelame goolone, 19 egeese takaso, "A goomogo, mo deeso odoo

mapoo sigolone, Godee mapoo takooga, Dio Tei oso dimapoo ka meledoboo dalame. Niyo kitulugu egee tomo silesibo amapoo tenee,” diso.

²⁰ Esino Pitaye yimapoo egeesee takaso, “No nee molee sabolo Dou mi mapoo dileiso. Bei, Godeeye emegi di bi maga Dio Tei wulayo hagee tenemolo, nayo see moleeso talai diso. ²¹ Osoloso no ibolo Godeeyo tou hodobo talai koo tobuo. Bei, Godeeyo howo woola nee goo goolee egee diya tokenee. ²² Esiga no epedee nayo tokenee goolee omaga mudu opusomo doloso Godee mapoo takee. Egeesee nayo tokenee egee goolee molo, yayo hapoloso boobado bigilei malaiso,” diso. ²³ Esem Pitaye Saimon mapoo see egeesee takaso, “Ayo ogoso, nee sooloo ma kuludu emegi heiga toowa molone, goo tokenee mapoo hamamee dodomo siliso,” diso.

²⁴ Esiga Saimoneeye obulone see Pita dio Yonee dio dimapoo egeesee takaso, “A goomogo, niyo a Godee mapoo takee, bei niyo taka goo oso amapoo peledebelega pagalame,” diso.

²⁵ Osoloso hamamee Pita dio Yonee dio oso Yesu sabolo silee goo ee odoo susiga mapoo takoloso, see Yelusalem mapoo dulone, Samaliya ma kulodu mibia pepooko abo mapoo to tekepo takomo diso.

Itiyopiya odoo Pilipiye howo olugu goo

²⁶ Biame heeso Godeeyo momaiye oso Pilipi mapoo egeesee takaso, “No toboloso Yelusalem maga Gasa mi mapoo dili eli omapoo di. Eli egee osoko sibili deede dokolo mapoo miwe poogoo mi mapoo moloso,” diso.

²⁷⁻²⁸ Esem Pilipiye toboloso dulone eli domopoo egeino, Itiyopiya wiligi odoo hee, Itiyopiya mi eyo wiligi taba sobo Kandake* eyo molee gibadeli odoo egeiso. Yo Yelusalem mapoo Godeeyo hu dokodoo poudalame di oso see wedi sibulone, talaka masi, esino hosee be omapoo bagagoloso, hosee be oso gisibamo dimolome mapoo buloso, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye hogugu booka hesigamo sibumeleeso. ²⁹ Esem Dio Tei oso Pilipi mapoo egeesee takaso, “No dileso odoo koola omapoo tebee,” diso.

³⁰ Esem Pilipiye odoo hee yima koola omapoo hoguo sibilesu tobudulone duno, odoo yayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye hogugu booka hesigamelee duso. Esem Pilipiye yimapoo egeesee woosaso, “Nayo egee hesigamolo goo eyo bei no gooleedoosomo?”

³¹ Esino odoo yayo yimapoo nei egeesee takaso, “Haye, oposusu eyo bei a gooleede. Bei, edebeeyo oposusu hagee eyo bei amapoo koo eligili.” Osoloso yayo Pilipi mapoo egeesee takaso, “No talaka masi ma dokodoo peledoboloso ama hodiokooga bilei sibe,” diso. Esem yo peledoboloso biaso.

³² Esiga odoo yayo badolone Godeeyo to hogugu hesigamelee hagosu: “Yo sipi be hu wooloomalame ido dili egeesi masi ido diso. Yo sipi be hu masi o too edebeeyo kooga, to mauwe tabameli egeesi masi, edebeeyo yimapoo dala teneme, dimapoo hamaga takele.

³³ Edebeeyo yo manolone yo pepooko dolone, o goo medee hooda midile. Edebeeyo o amawe dio eyo goo opossisileime.

Bei, yo amawe dio mauwe.

Osoloso edebeeyo yo woolomaso, esiga yo mi toowa hamapoo holo soomagele,” diso.

* **8:27-28:** Kandake to eyo bei egeesi moloso. Itiyopiya odoo dia toso wiligi taba sobo dolone ka takeli. **8:32:** Isa 53:7-8

³⁴ Esemē Itiyopiya odoos oso Pilipi mapoo egeesee woosaso, “Amapoo takee, Godee maga to tolosos kokodo takomo sili odoos hagoso agamo goo takoolo? Eyo nediliyo o goo takoolo, o odoos heeyo goo takoolo?” diso. ³⁵ Osolosos Piliipiye, odoos yayo Godeeyo to hesigamelee eyo bei yimapoo takolone bei moologoolone, to tekepo Yesuwo goo sabolos takaso.

³⁶ Osolosos obakadio eli domopooga dulone, howo tolobos mapoo peledabaso. Esemē Itiyopiya odoos oso Pilipi mapoo egeesee takaso, “No ege! Howo tolobos bou hagoso. Nayo a howo olugulei soowayo?” diso. ³⁷ [Esemē Piliipiye nei egeesee takaso, “Nee sooloo ma kulodu tei too mologa, no howo olugulei soowa,” diso. Osolosos Itiyopiya odoos oso Pilipi mapoo nei egeesee takaso, “Ayo Yesu Kelisos ee Godeeyo owolos dolosos yimapoo tei toso,” diso.]* ³⁸ Esemē Itiyopiya odoos oso talaka masi hosee be mapoo bagagoloso ido dili odoos mapoo egeesee takaso, “Talaka masi omapoo kookoodebee,” diso. Esemē obakadio howo tolobos omapoo meilesos, Piliipiye Itiyopiya odoos howo olugusos. ³⁹⁻⁴⁰ Osolosos diba howo tolobos maga mubi dokodoo peledoboome, Dio Tei oso Pilipi tolosos mi eli sage Asotus mapoo holoogoosos. Esemē Itiyopiya odoos oso yo see egele poogoosos. Esemē yo Godee mapoo tei tooga, yayo dulone goomoga sabolos o mi mapoo diso. Esinos Piliipiye Asotus mi mapoo peledobolos, to tekepo Yesuwo goo takolosos, see Kasaliya mi mapoo dulone, mi pepookos abos mapoo takomos diso.

9

Yesuye Solo mapoo peledaba goo

¹⁻² Osolosos biames omapoo Soloye Yelusalem mapoo badolone, tei telaga odoos dimapoo komonolone heiga toowa molone, “diba piligileisos,” diso. Egeesee lone yayo Damasko mi mapoo tei telaga odoos, gisobabolos, sobos sabolos, diba dees tisos tegisalosos Yelusalem mapoo iyados sibilames tei mosos wiligis odoos taba agalames diso. Esemē tei mosos wiligis odoos taba oso peipa mapoo to hogugulone egeesee hogugusos, “To hogugu hagee namapoo kitulugus teneesos, nayo Damasko mi mapoo dilesos, Yesu mapoo tei telaga odoos susuga talames. Esigos no Damasko mi mapoo dilesos, Yu odoowos howo gisilis mosos wiligis odoos tebisa dimapoo to hogugu peipa hagee tenee,” diso.

³ Esemē Soloye odoos abos oso kitulugus tolosos Damasko mi mapoo debelis tei telaga odoos susuga talames diso. Esemē diba Damasko mi koolas mapoo peledabalames dimeleenos, kei ma dokodooga gadeebugus oso sibilisos Solo toosos. ⁴ Esemē Solo yo mi mapoo homodobulosos molone, to takas duno, to oso yimapoo egeesee takaso, “Solo, Solo, bei kasis maga nayo amapoo dala ka tenemalala?” diso.

⁵ Esemē Soloye woosasos, “Wiligis odoos, no ogumos?” diso.

Esemē to oso Solo mapoo egeesee takaso, “A Yesu, nayo tei telaga odoos dimapoo dala egee tenemolos amapoo tenemolosos. ⁶ Esigos no tobolosos Damasko mi toowa ma kulodu di. Egeesee gas mi omapoo badelis odoos hee oso nayo goo talas namapoo eligileisos,” diso.

⁷ Esemē odoos abos Solobolos diyadees oso goo hagee ogolosos, ebigas sabolos tebisamolone to takele poogoosos. Bei, to takas diba dusos, esinos odoos tei egele poogoosos. ⁸ Solo homodobias magas hogabulosos howo puos egeinos, howo bakadio siliwes melesos. Esemē yibolos diyadees odoos abos oso Damasko mi

8:36: Diye 10:47 ^{*} **8:37:** To hagee odoos abos oso takas Lukaye hogugus, dees takelisos. Esinos odoos bei oso takas Lukaye hogugule, dees takelisos. **8:39-40:** Diye 21:8 **9:1-2:** Diye 8:3

mapoo dulone, o dee mapoo toloso ido diso. ⁹ Solo howo bakadio siliwe molone Damasko mi mapoo dileso badolone, biame bakadio hedebe di eyo kulodu nei sabolo howo sabolo nelega badebeiso.

¹⁰ Esem Damasko mi toowa ma kulodu tei too odoo hee badebeiso, o hu Ananayas. Biame omapoo Lodeeye Ananayaseeyo howo opusomo doloso yimapoo egeesee takaso, “Ananayas!”

Esem Ananayaseeye nei egeesee takaso, “Lodee, nayo egee takoo a duso,” diso.

¹¹ Esem Lodeeye yimapoo egeesee takaso, “No toboloso eli hee, o hu Hooda omaga Yudaseeyo moso ma kulodu peleso, Talesas odoo, o hu Solo, yo agalame woose, bei yo amapoo takolone badoso. ¹² Bei, ayo o howo opusomo doloso, Ananayas nayo sibilesa nee deeso yo sigoga, o howo tekepo palame ka eliga,” diso.

¹³ Esem Ananayaseeye egeesee takaso, “Esino Lodee, odoo susuga oso odoo hagee eyo o goo amapoo opusususo. Osoloso a gooleedooso, yayo Yelusalem mapoo Godeeyo odoo mapoo dala teneli. ¹⁴ Esiga tei moso wiligi odoo tebisa oso yimapoo kitulugu teneme, Damasko mi hamapoo dobolone, Yesu namapoo tei telagali odoo susuga iyadoloso see Yelusalem mapoo iyado diyadeeso,” diso.

¹⁵ Esino Lodeeye Ananayas mapoo egeesee takaso, “Di, bei ayo Solo yo mo tou talame yo hesiaso. Osoloso Yu odoonee susuga sabolo, osoloso dibada wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo susuga mapoo mo goo woola yilige bigileiso. ¹⁶ Osoloso yayo amapoo tei too maga dala toowa talai goo ee ayo yimapoo eligileiso,” diso.

¹⁷ Esem Ananayaseeye dileso Yudaseeyo moso kulodu peleso, Solo mapoo o deeso sigolone egeesee takaso, “Mo odoo, Solo, nayo eli domopooga sibulone, Lodee Yesu egei yayo a diye diso. Osoloso yayo nee howo tekepo poloso Dio Tei namapoo meledabalaiso,” diso. ¹⁸ Biame omapoo di bee masi oso Solowo howo maga homodobume, o howo tekepo paso. Esem Ananayaseeye yo howomoo ido meilesa, howo oluguso. ¹⁹ Osoloso Solo nei naloso kitulugu tooso.

Esem biame abo ma kulodu Soloye tei telaga odoo abo sabolo Damasko mi mapoo debeiso.

Soloye Damasko mi mapoo to tekepo Yesuwo goo taka

²⁰ Biame olo omapoo yayo Yu odoowo howo gisili moso tegei ma kulodu gapeleso, to tekepo Yesuwo goo takolone bei mooloogoolone egeesee takaso, “Yesu Godeeyo owolo oso,” diso. ²¹ Esiga odoo susuga to hagee dulugaloso howoodolone egeesee takaso, “Odoos hagoso daga Yelusalem mapoo badolone, odoo susuga oso Yesu mapoo tei telagaga, yayo dimapoo dala teneloso piligiliso. Esiga tei moso wiligi odoo tebisa oso yo diye deme, tei telaga odoo susuga ee yayo iyadoloso Yelusalem mapoo dilame ka simidoo,” diso. ²² Esem Soloye Godeeyo to takalame, Godeeye yimapoo kitulugu tenee oso diya toowa diso. Esem yayo Yesu Godeeye hudi mapoo Keliso oso doloso dimapoo eligiga, Yu odoo susuga Damasko mi mapoo debeli oso to nei takalai gooleedele pegeliso.

²³ Osoloso biame bei poogoloso hamamee, Yu odoo oso Solo wooloomalame to mouso. ²⁴ Osoloso diayo mosobia pee beele eyo osulu miyopoo tebisamolone, Solo toloso wooloomalame biame susuga sabolo gesi susuga

sabolo gidebeiso. Esino edebeeyo yimapoo sibilesa goo hagee takeme, yo duso. ²⁵ Esem Solo o odoo abo oso yo pidilame yo pulo dilame, gesi hee mapoo yo wogai toowa ma kulodu husoloso beele dokodooga peegoo toosooso.

²⁶ Esem Solo Yelusalem mapoo pulo sibilesa, tei telaga odoo omapoo debei sabolo hedebe dalame seme, diayo yibolo ebiaso. Bei, Soloye Lodee mapoo tei too goo ee duloso, medee tei tele. ²⁷ Esino Banabaseeye yo pidilone diye di odoo mapoo Solo ido dilesa egeesee takaso, “Solo Damasko eli domopoga dimolome omapoo Lodeeye peledoboloso yimapoo to keiso. Esem Soloye yimapoo tei toloso Damasko mi mapoo kitulugu sabolo Godeeyo to Yesu Kelisowo goo takalai ebile,” diso. ²⁸ Esem Soloye tei telaga odoo sabolo Yelusalem mapoo badolone, odoobolo ebilega, Lodee Yesuwo goo diya kitulugu sabolo mi ee ma kulodu takomo sileeso. ²⁹ Egeeseelone, Guliki dia to keli Yu odoo sabolo Yesuwo goo maga Soloye dimapoo toso agadigeliso. Eseega diayo yo wooloomalame gweliso. ³⁰ Osoloso tei telaga odoo oso goo hagee duloso, Solo ido dilesa Kasaliya mi mapoo peledabaso. Osoloso see abaga o middee Talesas mapoo diye diso.

³¹ Esem Yudiya, Gelili, osoloso Samaliya mi bakadio hedebe di hageeyo kulodu mi susuga mapoo tei tele poogoo odoo oso tei telaga odoo mapoo dala teneli goo oso mauwe poogoome, dibada tei too toowa diso. Egeeseelone diba Lodee Yesu mapoo mesilone Dio Tei oso pidi goo sabolo badolone tei too odoo bei moodooso.

Pitaye Ainiyas tekepo moodoo goo

³² Pitaye Yu odoowo mi susuga mapoo silone, Godeeyo odoo mapoo Godeeyo to oso pidimo siliso. Egeeseemo silone, Godeeyo odoo abo Lida mi mapoo debeli odoo mapoo dilesa peledabaso. ³³ Osoloso mi omapoo egeino, odoo su kakawa poogoo, o hu Ainiyas, o kida mapoo teleme egeiso. Yo su kakawoloso dugo 8 ma kulodu biame susuga tiameliso. ³⁴ Esino Pitaye yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Ainiyas, Yesu Kelisoye no epedee tekepo poso. Esiga no toboloso nee kida boooloogee,” diso. Esem biame omapoo Ainiyas tekepo poloso tabaso. ³⁵ Osoloso Lida mi mapoo debeli odoo sabolo Salon mi kubo mapoo debeli odoo sabolo oso odoo su kakawa poogoo tekepo poloso silee ogoloso, diayo Lodee Yesu mapoo tei telagasoo.

Pitaye Tabita tekepo moodoo

³⁶ Esino Yopa mi mapoo tei too sobo badebeiso, o hu Tabita (o hu hee Guliki toso hedi Dokas). Yayo odoo abo pidimo silone, emegei bi mauwe odoo sabolo diya pidimo siliso. ³⁷ Esino Pita Lida mi mapoo osee badoboome, Tabita paiye toloso taso. Esem o odoo oso o su howo sawudoloso moso egi doko tegei ma kulodu debi pooba goopoogoo mapoo magooso. ³⁸ Esino Lida mi egee Yopa mi maga haga hoogoonee. Esem tei telaga odoo Yopa mi mapoo debeli odoo oso Pita Lida mi mapoo badoso doloso odoo bakadio oso Pita takalame diye diso. Esem diayo Pita sibilame egeesee takaso, “Pita, no ibada mi mapoo saga sibe!” diso.

³⁹ Esem Pita dibole diso. Osoloso yo Yopa mi mapoo peledoboome, diayo Pita yo soboso tamelee debi dokodoo pooba mapoo ido palaso. Moso oma kulodu sobo bau susuga pupusiga melee oso, Pita ogoloso yimapoo Tabitaye telega silone dugo dusa eligiso.

⁴⁰ Esino Pitaye sobo bau sabolo, osoloso odoo abo sabolo peegoo di doloso, ebiso miyomoo tugusaloso badolone Godee mapoo takaso. Yayo takoloso,

sobo ta mapoo bidibuguloso yimapoo bolone egeesee takaso, “Tabita, no tebee,” diso. Esem Tabita howo puo ogoloso, Pita ogoloso hogabiaso. ⁴¹ Esem Pitaye yo pidilone, o dee mapoo toloso tebidiso. Osoloso tei telaga odoo sobo bau sabolo, osoloso odoo abo sabolo gilimadoloso, Tabita tekepo poloso badebei dimapoo eligiso. ⁴² Esem Yopa mi mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso, Lodee mapoo tei telagaso. ⁴³ Esem Pitaye Yopa mi mapoo biame susuga badolone, gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonobolo o mosopoo badebeiso.

10

Godeeye Yu odoonee Koneliyas mapoo to taka goo

¹ Kasaliya mi mapoo Loum ha teli odoo mooloogoodoo meleeso. Mooloogoodoo hagee Itali mi toowa eyo mooloogoodoo oso. Esino Koneliyas mooloogoodoo egee gibadeliso. ² Odo Koneliyas hagee Godeeye goomoga goo tomo silame goomegeliso. Osoloso Koneliyas yibolo osoloso o moso kulodu debeli odoo susuga oso Godee mapoo mesiliso. Osoloso yayo bi mauwe odoo mapoo biso pidilone, biame susuga ma kulodu Godee mapoo takolone badebeiso. ³ Osoloso biame hee habe mapoo Godeeye Koneliyaseeyo howo opusomo doloso, yayo Godeeyo momaiye tei egeiso. Osoloso momaiye oso sibileso yimapoo egeesee takaso, “Koneliyas!”

⁴ Esem Koneliyaseeye Godeeyo momaiye mapoo ebia sabolo bolone egeesee takaso, “Wiligi odoo, nayo ogoo goomogolo?” diso.

Esem Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, “Nayo Godee mapoo takemelee goo ee yayo duso. Osoloso nayo bi mauwe odoo pidimelee Godeeye ogoloso goomogoso. ⁵ Esiga nayo epedee odoo abo Yopa mi mapoo diye, dee takee, diayo Saimon-Pita namapoo ido sibilame. ⁶ Yo gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonobolo o mosopoo badoso. O moso ee abei toowa palaga mapoo tegei moloso,” diso.

⁷ Osoloso Godeeyo momaiye oso yibolo to kemeleso dime, o tou teli odoo bakadio sabolo, osoloso ha teli odoo hee Godee mapoo tei teli odoo sabolo gilimadooso. Ha teli odoo hagee Koneliyas pidili. ⁸ Osoloso Koneliyaseeye Godeeyo momaiye oso yimapoo taka goo ee dimapoo takoloso see diba Yopa mi mapoo diyadee diso.

Pitaye howo opusomo di goo

⁹ Esem diba Yopa mi mapoo dulone eli domopoo tiesaso. Osoloso mi hadobume dulone, osoko oo domo toboome, Yopa mi koola mapoo peledabalame dimeleeso. Osoloso biame omapoo Pitaye Godee mapoo takalame moso omu ma dokodoo palaso. ¹⁰ Esem yayo Godee mapoo takolone badoboome, hodiaso. Esem odoo abo oso o nei simolome, Godeeye o howo opusomo diso. ¹¹ Esem yayo egeino, kei mi yamagoloso molome egeiso. Esem kei ma dokodooga dugo masi eyo pee mapoo tiso bagagisaloso o mudugiyopaga mi mapoo kukoosoo molome egeiso. ¹² Dugo ee ma kulodu gala opusomo opusomo di susuga, homo bakadio bakadio di oso dili sabolo, osoloso beliyeso kolo dili sabolo, osoloso só egeiso. ¹³ Esem kei ma dokodooga toso yimapoo egeesee takaso, “Pita, no gala susuga hagee ma kulodu nayo abo wooloso ne,” diso.

¹⁴ Esino Pitaye nei egeesee takaso, “Haye, Lodee, a gala egeesi koo nali. Bei, nayo gala egeesi na ne doloso daga hoogoo tei magooso. Esiga ayo gala abo wooloso nalaime,” diso.

¹⁵ Esemese toso see nei egeesee takaso, “Godee, ayo bi susuga tekepo di, bi egee see nayo tokenee dee na takee,” diso.

¹⁶ Godeeye Pita mapoo gala susuga nalai tekepo doloso taka goo ee bakadio hedebe di takoloso dugo masi ee see kei ma dokodoo topeleso osugoboodooso.

¹⁷ Esemese Pitaye o howo opusomo doloso egei goo eyo bei ee goolone badoboome, Koneliyaseeye diye di odoosoo sibileso, Saimonowo moso beelesee osulu miyopoo tobudulone bameleeso. ¹⁸ Osoloso diayo egeesee takaso, “Odoosoo hee Saimon-Pita yo moso kulodu badolo?” diso.

¹⁹ Esino Pita yayo egei goo ee eyo bei goolone osee badoboome, Dio Tei oso yimapoo egeesee takaso, “Pita, odoosoo bakadio hedebe di oso no esigamoloso.

²⁰ Esiga no toboloso miyomoo meilesosoo dibolosoo di, bei ayo diba no hamapoo esiamosoo sibe,” diso.

²¹ Esemese Pitaye miyomoo meilesosoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo odoosoo egee esigamosoo silesibosoo odoosoo ee aso. Esiga niba hamapoo ogoosoo talame ka sibaadeeyosoo?” diso.

²² Esemese diayo Pita mapoo nei egeesee takaso, “Ibada wiligi odoosoo taba Koneliyas Loum ha teli odoosoo gibadelisoo odoosoo oso iba diye diso. Koneliyas yo Godeeye goomogaa goo tomosoo silame goomegelisoo, osolosoo yo Godee mapoo mesilisoo. Osolosoo Yu odoosoo susuga oso yo tekeposoo delisoo. Esiga Godeeyosoo momaiye oso sibileso Koneliyas mapoo takolone, Pita nayo Koneliyas mapoo Godeeyosoo to takee, diso. Esiga iyo no Koneliyas mapoo idosoo dilame ka simi,” diso. ²³ Osoloso diayo goo hagee taka koodobulosoo, Pitaye diba o mosopoo gesi hedebe omapoo tilame idosoo palasoo.

Osolosoo diba omapoo tiesalosoo, mi biamomese Koneliyaseeye diye di odoosoo sabolosoo, tei telaga odoosoo abo Yopa mi mapoo debelisoo odoosoo sabolosoo Pita idolosoo Yopa mi maga Kasaliya mi mapoo diyadeesoo.

Pitaye Koneliyaseeyosoo moso kulodu Yu odoosoo dimapoo Godeeyosoo to taka

²⁴ Diayosoo dilesosoo eli domopoo tiesalosoo biame hee oso Kasaliya mi mapoo dilesosoo peledabasoo. Koneliyas yo biame omapoo bolone, o soosoo susuga sabolosoo, o odoosoo susuga sabolosoo, gilimadolosoo balaga melesoo. ²⁵ Esemese Pitaye Koneliyaseeyosoo moso kulodoo gasibumese, Koneliyaseeye Pitayosoo homosoo beiyomosoo ebisosoo miyomoo tugusalosoo yimapoo goomogalame balabosoo tiasoo.

²⁶ Esino Pitaye Koneliyaseeyosoo deesoo mapoo tolososoo yo tobudulone egeesee takaso, “Nosoo tebee, nayo a toowa dolosoo amapoo na gauwe. Bei, a mosoowe odoosoo,” diso.

²⁷ Osolosoo Pita diosoo Koneliyas diosoo to komosoo moso kulodoo gadulone egeinosoo, odoosoo bei mooloogoodosoo egeisosoo. ²⁸ Esemese Pitaye Yu odoosoo oso mooloogoodolosoo debeesoo ogolosoo dimapoo egeesee takaso, “Niba Yu odoosoo tei gooleedoosoo. Esiga Yu odoosoo oso Yu odoosoo sabolosoo hedebe dolosoo goo tomosoo silei tei. Osolosoo Yu odoosoo oso Yu odoosoo dibadamosoo kulodoo palai tei delisoo. Esino Godeeye mosoo howosoo opusomosoo dolosoo amapoo egeesee eligisoo, ‘Yu odoosoo ibolosoo osolosoo Yu odoosoo nibolosoo Godeeyosoo howosoo woola hedebe.’ Esiga ayo Yu odoosoo maga Godeeyosoo howosoo woola odoosoo hee tokenee deesoo takalai koo tobuosoo. ²⁹ Esiga niyo a ime, ayo nimapoo sibileesoo gowelee. Esiga niyo a hamapoo sibe deesoo taka goo eyo bei amapoo takee,” diso.

³⁰ Esem Konelijaseeye yimapoo nei egeesee takaso, “A biame bakadio hedebe di poogoloso biame hee habe mapoo moso kulodu Godee mapoo takolone badebeiso. Esem haga booloogelega, odoo hee dugo heliye hohodi kaloso mo mudugiyopoo sibleso tobudume egeiso. ³¹ Esem yayo amapoo egeesee takaso, ‘Konelijas nayo Godee mapoo takemelee goo ee yayo duso. Osoloso nayo bi mauwe odoo pidimelee Godeeye ogoloso goomogoso. ³² Esiga nayo epedee odoo abo Yopa mi mapoo diye, dee takee, diayo Saimon-Pita namapoo ido sibilame. Yo gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonowo mosopoo badoso. O moso ee abei toowa palaga mapoo tegei moloso,’ diso. ³³ Esem biame omapoo ayo odoo abo oso no hamapoo ido sibilame diye diso. Osoloso nayo hamapoo simi ogoloso a goomogo. Esiga iba hamapoo Godeeyo mudugiyopoo sibleso mooloogoodoo hagee, to susuga Godeeye namapoo tenee goo ee imapoo takee dee taka, goo ee dulame ka sibadee,” diso.

³⁴ Esem Pitaye to taka bei mooloogoolone egeesee takaso, “A epedee gooleedoso, Godeeye egei maga odoo susuga ma kulodu odoo heeso, odoo hee dagadi molo koo ogoso. ³⁵ Osoloso mi toowa hamapoo mi opusomo opusomo di ma kulodu edebeeyo Godeeye goomoga goo tomo silone, Godee mapoo mesimo silesibili odoo mapoo Godeeye goomegeliso. ³⁶ Esiga niba Godeeye Isalael odoo dimapoo to tekepo tenee goo ee niba duso. To tekepo ee hagoso, Yesu Kelisoye odoo susuga ma kulodu wiligi odoo toowa taba doloso badoso. Esiga Yesu Keliso maga Godeebolo hedebe doloso mesiloso badeli goo ee imapoo teneeso. ³⁷ Osoloso Yonee odoo howo oluguli oso to takolone, odoo susuga dibada goo tokenee maga miligi pialoso howo ogusige, dee takoloso koodobume, Gelili maga bei mooloogooloso Yudiya mi toowa mapoo peledaba goo ee, niba olo gooleedooso. ³⁸ Osoloso Godeeye Yesu Nasalet odoo hesialoso yimapoo Dio Tei sabolo osoloso kitulugu sabolo tenee, niba gooleedooso. Bei, Godeeye biame susuga yo pidilone yibolo badolone, yayo Yu odoowo mi susuga mapoo silone, tekepo goo susuga moodoogamo sileeso. Osoloso Saiten oso gibadeli odoo susuga ee tekepo moodoogamo sileeso.

³⁹ Esiga diye di odoo, iba Yesuye Yelusalem mapoo osoloso Yu odoowo mi abo mapoo goo susuga hagee tomo silee, iyo egeiso. Osoloso Yelusalem mapoo debeli odoo oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso woolooma, iyo egeiso. ⁴⁰⁻⁴¹ Esino biame bakadio poogoloso see biame hee mapoo Godeeye Yesu ta maga hogadiso. Osoloso Yesu yo ta maga hogabuloso silone odoo susuga mapoo peledoboo dele. Esino hedebe Godeeye daga hoogoo iba hesialoso diye di odoo imapoo Yesuye ta maga hogabuloso peledoboo demeleeeso. Esem yayo hogabuloso silee ogoloso, iyo yibolo silesibulone, wo sabolo howo sabolo nolone silesibiso. ⁴² Esiga Yesuye imapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, ‘Niyo odoo susuga mapoo Godeeyo to tekepo takomo silesibe diso. Osoloso Godeeye Yesu ayo odoo susuga wedia sabolo, osoloso mi toowa hamapoo hagee do sabolo, goo midileiso,’ diso. ⁴³ Osoloso daga hoogoo Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo susuga oso goo hamapoo tei takoo diso. Edebeeyo Yesu mapoo tei toga, Godeeye Yesu maga o goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,” diso.

Dio Tei oso Yu odoonee dimapoo daga meledaba goo

⁴⁴ Pita to osee takomolome, Dio Tei oso meilesa Pitaye to takomolome dulugamelee odoo mapoo meledabaso. ⁴⁵⁻⁴⁶ Esemé Dio Tei oso kitulugu maga diayo to opusomo opusomo di ee keselone Godeeyo hu dokodoo poudooso. Esemé Yu odoo tei telaga Pitabolo sibadee oso goo hagee ogoloso diya howoogadooso. Bei, Godeeye Dio Tei Yu odoonee sabolo dimapoo teneeso.

Esemé Pitaye dimapoo egeesee takaso, ⁴⁷ “Bei, Godeeye Dio Tei imapoo tenee egee egeesi masi dimapoo ka teneeso. Esiga diayo howo olugulei edebeeyo hamago takalaime,” diso. ⁴⁸ Esemé Pitaye see egeesee takaso, “Niyo Yesu Keliso mapoo tei too goo ee eligilame, niba howo ogusige,” diso. Osoloso diba howo ogusigaloso, diayo Pita biame abo mapoo dibolo hodobo badoboso dilame goomogaso. Esemé Pitaye Yopa mapoo tei telaga odoo sabolo omapoo debeiso.

11

Pitaye Yu odoonee dia goo ee Yelusalem mapoo taka

¹ Diye di odoo sabolo, tei telaga odoo Yudiya mapoo debeli sabolo, oso Yu odoonee oso Godeeyo to duloso tei too goo ee duso. ² Esiga Pitaye Yu odoonee sabolo badoboso, see Yelusalem mi mapoo wedi sibume, Yu odoo tei telaga odoo oso toso kitulugu sabolo yimapoo diya takolone egeesee takaso, ³ “Bei kasi maga no Yu odoonee dia mosopoo dilesa dibolo badolone wo ka nameleeyo? Goo egee tekeponee,” diso.

⁴ Esemé Pitaye goo susuga eyo bei medee dimapoo takolone bei mooloogolone egeesee takaso, ⁵⁻⁶ “A Yopa mi mapoo badolone Godee mapoo takolone badoboome, Godeeye mo howo opusomo diso. Goo egeesi ma kulodu egeino, dugo masi eyo pee mapoo tiso bagagisaloso kei ma dokodooga holomo sibumolome egeiso. Bi oso holomo sibumolome, ayo koola mapoo tobudulone egeino, dugo masi eyo kulodu gala opusomo opusomo di susuga, homo bakadio bakadio di oso dili sabolo, osoloso beliyeso kolo dili sabolo, gala seebee sabolo, osoloso só egeiso. ⁷ Esemé biame omapoo kei ma dokodooga toso amapoo egeesee takaso, ‘Pita nayo gala susuga hagee ma kulodu abo wooloso ne,’ diso.

⁸ Esemé ayo yimapoo nei egeesee takaso, ‘Haye, Lodee, a gala egeesi koo nali. Bei, nayo gala egeesi na ne doloso daga hoogoo tei magooso. Esiga ayo gala abo wooloso nalaimé,’ diso.

⁹ Esemé toso see nei egeesee taka, ‘Godee, ayo bi susuga tekepo di, bi egee see nayo tokenee dee na takee,’ diso. ¹⁰ Goo hagoso peledaba bakadio hedebe doloso see kei ma dokodoo peleso osugoboodooso.

¹¹ Esemé haga booloogelega odoo bakadio hedebe di oso Kasaliya mi maga a agalame diye di odoo oso ayo tieli moso mapoo sibilesa peledabaso.

¹² Egeesi ma kulodu Dio Tei oso a Kasaliya mi mapoo dibolo dilei na ebi, dee takaso. Esemé tei telaga odoo 6 hamapoo buluma hagee molo oso abolo diso. Osoloso iba dilesa Koneliyaseeyo moso kulodu hodobo paladeeso.

¹³ Esemé Koneliyaseeye Godeeyo momaiye oso moso kulodu peledoboome egei goo ee imapoo oposususo. Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takabu, ‘Nayo odoo abo Yopa mi mapoo diyadee dee takee. Diayo dilesa Yopa mi mapoo Saimon-Pita, a Koneliyas namapoo ido sibenabu. ¹⁴ Pita,

ayo namapoo sibilesa nobolo, osoloso nee moso kulodu debeli odoe mapoo Godee maga gie badeli teli goo ee takalaiso,' dee takeme duso.

¹⁵ Esemé ayo dimapoo dileso to tekepo takalame bei mooloogoo, Dio Tei daga Pentikos biame mapoo imapoo meledaba egeesi masi oso dimapoo meledabaso. ¹⁶ Esemé ayo Lodeeye to taka hagee gooleebuguso, yayo egeesee takaso, "Yoneeye niba howodeeso oluguso, esino niba hamamee Godeeyo Dio Tei oso sibilesa nimapoo kitulugu tenelaiso,' diso. ¹⁷ Esemé iyo daga Yesu Keliso mapoo tei teme, Godeeye Dio Tei imapoo teneeso. Egeesi masi diayo Yesu Keliso mapoo tei teme, Godeeye dimapoo Dio Tei ka tenee. Esiga ayo Godeeyo goo ee hamaga takalaime," diso.

¹⁸ Esino Yu odoe tei telaga oso Pitaye to taka dudoso diayo kamanamelee omapoo poogooso. Esemé diayo Godeeyo hu dokodoo poudoolone egeesee takaso, "Godeeye Yu odoonee mapoo osulu yamagooso, diayo dibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga toboloso gie badeli talame," diso.

Yu odoonee Antiyoka mi mapoo debeli odoe oso Lodee Yesu mapoo tei too goo

¹⁹ Sitiben woolooma biame omapoo tei tele poogoo odoe oso tei telaga odoe mapoo dala teneli goo oso toowa moodoome, tei telaga odoe susuga Yelusalem mi maga mi opusomo opusomo di mapoo kukulo diyadeeso. Diayo kukulo dulone odoe abo oso mi eli sage Ponesiya mi toowa mapoo kukulo diyadeeso. Osoloso odoe abo Saiples mi te mapoo kukulo diyadeeso. Osoloso odoe abo Antiyoka mi mapoo kukulo diyadeeso. Osoloso diba mi omapoo kukulo dileso dobolone, to tekepo Yesu Kelisowo goo hedebe Yu odoe dimapoo takomo silesibiso. ²⁰ Esino Yelusalem maga kukulo diyadee odoe ee ma kulodu Kulene odoe abo sabolo, Saiples odoe abo sabolo, Antiyoka mi mapoo sibilesa, Yu odoonee dimapoo Lodee Yesuwo goo takomo silesibiso. ²¹ Godeeyo kitulugu dimapoo molone, Yu odoonee oso dibada to mapoo tei toloso, dibada goo tokenee maga miligi pialoso Lodee Yesu mapoo bidiga dabaso.

²² Esemé tei telaga odoe Yelusalem mapoo debeli odoe oso Yu odoonee oso tei too goo ee dulosi, Antiyoka mi mapoo Banabas diye diso. ²³⁻²⁴ Esiga Banabas odoe tekepo doloso badebeiso, yo tei too kibiya Dio Tei oso kitulugu toloso badebeiso. Osoloso yo Antiyoka mi mapoo dileso badoboome, odoe susuga Godeeye pidi ogoloso, yo diya goomogaso. Esemé diba Lodee Yesu mapoo hedebe doloso dobolone, tei too kibiloso badalame, yayo dimapoo kokodo takaso. Esemé Banabaseeye to takomo silee diayo dulosi to omapoo tei teme, tei too odoe bei moodooso.

²⁵ Esemé Banabas Talesas mi mapoo Solo esiamo diso. ²⁶ Yayo Solo ogoloso see Antiyoka mi mapoo ido simiso. Osoloso dugo hedebe ma kulodu obakadio tei telaga odoe sabolo badolone, Godeeyo goo eligimeleeso. Esiga Antiyoka mi mapoo odoe susuga oso daga malalo takolone tei telaga odoe ee Kelisowo odoe deliso.

²⁷ Esemé Banabas dio Solo dio Antiyoka mi omapoo osee doboome, Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoe abo oso Yelusalem mi maga mi hamapoo sibadeeso. ²⁸ Esiga dima kulodu odoe hee, o hu Agabus, yayo dibolo sileeso. Esiga yayo Dio Tei oso kitulugu maga egeesee takaso, "Mi susuga mapoo dala goo oso siboga, nei nali bi mauwe pagalaiso," diso. (Esiga daga hoogoo goo hagoso Sisa-Kolodiyaseeye Loum mi toowa wiligi

doloso badebei biame omapoo hodia goo toowa hageesi oso peledabaso.)
²⁹ Esem Antiyoka mi mapoo debeli tei telaga odoo oso emegei Yudiya mi toowa mapoo debeli odoo ee pidilame molee mooloogooso. Egeesi ma kulodu bi bei odoo oso molee toowaso pidiso. Osoloso bi pepooko melees odoo oso molee pepookoso pidiso. ³⁰ Osoloso diayo molee ee toloso Banabas dio Solo dio dimapoo teneeso. Esem diayo Yelusalem mi mapoo tei telaga wiligi odoo tebisa mapoo todiso.

12

Helodeeye tei telaga odoo dimapoo dala tenee goo

¹ Biame omapoo Yu odowo wiligi odoo taba Helodee-Agilipaye tei telaga odoo abo toloso dimapoo dala tenelone badebeiso. ² Egeeseelone yayo diye di odoo hee Yoneeyo emei Yemes toloso odoo mapoo tenelone, kaiya sage oso wooloome diso. Esem diayo Yemes wooloomaso. ³ Esem Yu odoo oso goo hagee ogoloso goomogolone tekepo dee takeme, Helodeeye odoo mapoo Pita onosee wooloomalame te doloso takeme, diayo Pita tooso. Goo moodoo hagee Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nali biame mapoo ka moodoo. ⁴ Helodeeye goomogaso, Godeeye gababia wo nali biame ee daga dileso, odoo howo woala mapoo goo midiloso ka wooloomalame, Pita yo epedee neliga moso mapoo toosooso. Osoloso o ha teli odoo 16 gilimadoloso diayo Pita medee gibadebee, diso.

⁵ Esino Pita yo neliga moso ma kulodu badoboome, tei telaga odoo oso yo Godee mapoo takolone debeiso.

⁶ Helodeeye Pita neliga moso tegei ma kuloduga peegoo tamagoloso, odoo susuga eyo howo woala goo midilei biame godigi molome gesi omapoo, ha teli odoo bakadio oso Pita gitilone, Pitayo dee hodio sabolo, ha teli odoo eyo dee hodio sabolo, ki ti oso tialogoo, osoloso ha teli odoo hee eyo dee sabolo, Pitayo dee sabolo, ki ti oso tialogoo doloso tiesaso. Osoloso ha teli odoo abo oso osulu miyopoo gidebeiso. ⁷ Esem epedee omapoo Godeeyo momaiye oso Pita mapoo sibilesa peledabaso. Esem gadeebugu oso neliga moso eyo kulodu gadee magoo meleeso. Osoloso Godeeyo momaiye oso Pita tidilone egeese takaso, "Pita, no saga tebee," diso. Esem ki ti oso o dee sabolo ha teli odoo dibada dee sabolo tiegisamelee eyo mosoowe pidiga poogooso.

⁸ Esem Godeeyo momaiye oso Pita mapoo egeese takaso, "No toboloso nee dugo kolaiyoga gidili ee boolooma doloso nee homo mapoo kali bi ke," diso. Esem Pitaye bi egee kalagaso. Osoloso momaiye oso Pita mapoo see egeese takaso, "Nee dugo sage kaloso abolo sibe," diso. ⁹ Esem Pitaye Godeeyo momaiye sabolo neliga moso tegei debi gooboogoo ma kuloduga peegoo dulone, Pitaye goo hagee ogoloso gooleeso, Godeeye o howo opusomo doloso goo hagee ka ogo diso. ¹⁰ Diayo egeeseelone, Godeeyo momaiye sabolo osulu gidebeli odoo bakadio oso gidoboome, diba galagadiso. Esino diayo diba egele. Osoloso diba see ki biso moodoo osulu oso kisi hamameede omapoo dileso tebisa molome, osulu egee eyo mosoowe yamagooso. Esem diba neliga moso ma kuloduga peegoo galagadilesa dumolome, Godeeyo momaiye omapoo osugoboodoso.

¹¹ Esem hamamee Pitaye goo omapoo ogoloso gooleedoloso eyo nediliyo egeese takaso, "O, goo hagee teidoo. Esiga a epedee gooleedoso, Godeeye o momaiye ee amapoo sibe diso, yayo a Helodeeyo dee maga idoloso

peegoo peledabalame. Esiga epedee Helodeeye Yu odoowo mudugiyopoo a wooloomalame,” diso.

¹² Esemé yayo egeesee goolee sabolo Yonee-Makayo owee Meliyo mosopoo dileso palaso. Moso egee ma kuludu odoos susuga oso mooloo-goodoloso dobolone Godee mapoo takemeleeso. ¹³ Esemé Pitaye dileso osulu mapoo kalamadime, moso ee ma kulodu tou teli sobo obuoo, o hu Loda, yayo osulu mapoo odoos agayo kalamadia beleso agalame diso. ¹⁴ Yayo osulu yilame dulone duno, Pitayo to duloso gooleedoloso diya goomogolone, osulu yilega see moso kuludu gasibilesoo, odoos susuga mapoo egeesee takaso, “Pita osulu miyopoo tobudo!” diso.

¹⁵ Esino odoos susuga oso to ee duloso nei yimapoo egeesee takaso, “No boobadolone ka takoo,” diso. Esino yayo goo egee taka koodobilega osee takemeleeso. Esemé diayo egeesee takaso, “Egee Pitanees, esino egee Godeeyoo momaiye Pita yo bali oso malaiso,” diso.

¹⁶ Pita yo peegoo osee tobudulone osulu mapoo osee kalamadimeleeso. Esemé odoos susuga sibilesoo, osulu yimagoloso egeino, Pita ogoloso diya howoogadooso. ¹⁷ Esemé Pitaye diba to kesamelee koodobilame deeso wabisaso. Osoloso Godeeye yo neliga moso maga idoloso peegoo di goo ee dimapoo oposusoo. Osoloso yayo see egeesee takaso, “Tei telaga odoowo wiligi odoos taba Yemes sabolo, tei telaga odoos abo sabolo mapoo goo hagee takee,” diso. Esemé Pitaye to hagee takoloso see mi hee mapoo diso.

¹⁸ Gesikolodee mapoo ha teli odoos Pita gidebei oso Pita mauwe molo ogoloso goo diya tiadolone ebigasoo. ¹⁹ Esemé Helodeeye o odoos sabolo Pita diya esiasoo. Esino diayo Pita egele poogoome, see wedige dileso, Pita gidebei odoos mapoo woosaso. Esemé yayo odoos abo mapoo takolone Pita gidebei odoos ee piligi diso. Goo oso dileso koodobume, Helodeeye Yudiya mi poogoloso see Kasaliya mi mapoo badalame diso.

Helodee-Agilipaye ta

²⁰ Esino Helodee yayo Kasaliya mi mapoo badolone, Taya mosobia odoos sabolo, osoloso Saidon mosobia odoos sabolo, mapoo diya komonolone badebeisoo. Esemé Taya mosobia odoos sabolo, Saidon mosobia odoos sabolo, mesiloso badalame Helodee sabolo to meilame, Helodee mapoo diso. Bei, diba Helodeeyoo mi toowa mapoo nei nali ka teli. Bei, Helodeeye dimapoo kamana sabolo osee badoga, diayo nei talai hamaga takeeyaga, Helodeebolo to meilame sibadeeso. Osoloso diayo sibilesoo Helodeeyoo moso gibadeli odoos, o hu Balastus, sabolo emegei diso. Yo dibolo toboloso dibada goo ee Helodee sabolo to tekepo ka moodoolame.

²¹ Esemé Helodeeye dibolo to meilame biame magoosoo. Osoloso biame omapoo Helodeeye dibolo to meilame, yayo wiligi odoos taba oso kali dugo tekepo kaloso, wiligi odoos taba oso badeli debi mapoo biasoo. Osoloso yayo badolone odoos susuga mapoo to takaso. ²² Yayo to taka koodobume, odoos susuga oso goomogolone to neligidi takolone, diso dimapoo egeesee takaso, “Odoos hagee Godeeye to kei masi keliso, yo edebeeyoo to kei masi koo keli!” diso. ²³ Esino goo hamaga Helodeeye Godeeyoo hu dokodoo poudile. Hedebe o hu ee dokodoo poudoosoo. Esemé Godeeyoo momaiye oso yimapoo paiye sago teneeso. Esemé seeso o su nadoloso taso.

²⁴ Esino tei telaga odoos oso Godeeyoo to mi susuga mapoo takomo dime, odoos susuga oso to ee duloso to mapoo tei teme, tei telaga odoos bei moodoosoo.

²⁵ Esemé Banabas dio Solo dio Antiyoka mi mapoo tei telaga odoos oso

molee moologoo ee tosiibileso, Yelusalem mi mapoo tei telaga wiligi odoos tebisa dimapoo teneloso, see Antiyoka mi mapoo wedi dulone diayo Yonee-Maka ido diso.

13

Banabas dio Solo dio diye di goo

¹ Antiyoka mi mapoo tei telaga odoos oso moologoodoloso, debei ma kulodu Godee maga fo tolosos kokodo takomos silesibili odoos sabolos Godeeyo goo ee eligili odoos ee dibada hu hagosos: Banabas, osolosos Simiyon (o hu hee Nigele), osolosos Kulene odoos Lukiyas, osolosos Manayan (wiligi odoos taba Helodee dio hodobos kauwa), osolosos Solo. ² Diba nei teyulosos, Godeeyo hu dokodoo poudoolone doboome, Dio Tei oso dimapoo egeesee takasos, “Banabas dio Solo dio idolosos tou ayo hesia ee talame diba diye dee takee,” diso. ³ Esemes diayos nei teyulosos dobolone, Godee mapoo takemelee koodobulosos, Banabas dio Solo dio mapoo dibada deesos sigesos. Bei, diayo Godeeye kitulugus tolosos o tou talames. Osolosos diba Godeeyo tou talames diyo diso.

Banabas dio Solo dio Saiples mi te mapoo diye di goo

⁴⁻⁵ Banabas dio Solo dio Dio Tei oso diye dee takemes, Selukiya mi omagas du toowa tolosos Saiples mi te mapoo dulone, diba pidili odoos Yonee-Maka idolosos diso. Diba sibileso Saiples mi te mapoo mi hee eyo hu Salami mi mapoo du olugusos. Osolosos diayos mi omapoo dobolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleos Godeeyo to takoo demeeleosos.

⁶⁻⁸ Osolosos mi te omapoo osee silesibulone, mi hee Papos mapoo dilesos peledabasos. Diba mi omapoo egeinos, Yu odoos hee googos sabolos badoome egeisos. O hu Bale-Yesu (o hu hee Guliki dia toso hedi Elimas). Yayo mi omapoo gamenee goo eligili odoos badebeisos. Mi te eyo wiligi odoos taba Selegiyas-Polus eyo odoos. Mi te eyo wiligi odoos taba yo goo goolee medee tekepo. Esigas yayo Godeeyo to dulames goomogolone, Banabas dio Solo dio ime simisos. Esinos googos gooleedoo odoos Elimas yayo gowoolone, wiligi odoos taba oso Godeeyo to duloso, Yesu mapoo tei talai goomegele. Esemes yayo Banabas dio Solo dio Godeeyo to takeeyagas gowoolone hamagas takasos. ⁹ Esinos biames omapoo Solo, o hu hee Polo, Dio Tei oso kitulugus tolosos badolone, googos gooleedoo odoos Elimas yimapoo howo hooda tulugus bolone ¹⁰ egeesee takasos, “No Saiteneeyo owolo! Nayo goo tekepo susugas mapoo ha telisos. Nayo biames susugas ma kulodu odoos susugas mapoo wulos kukulisos. Esigas nayo Godeeyo maga tei goodee, ee see opusomos dee na see. ¹¹ Esigas epedees Godeeye no dala tenelaisos. Epedees no howo bakadio silos molone, biames abo ma kulodu bi susugas agalaime,” diso. Esemes biames omapoo neligas oso o howo mapoo gidisemes, o howo sisos. Esemes yo odoos heesos eli eligilames odoos esiamos sileesos. ¹² Esemes wiligi odoos taba oso Elimas mapoo goo moodoo ee ogolosos, yayo Lodee Yesu mapoo tei toosos. Bei, yayo Polo dio Banabas dio Lodee Yesuwo goo kitulugus sabolos eligi ogolosos howoodoosos.

Poloye Pisidiya mi Antiyoka mapoo Godeeyo to taka

¹³ Osolosos Polos sabolos, odoos yibolos sibadee sabolos, Papos mi magas du toowa tolosos abei toowa dalosos see Pampiliya mi toowa mapoo sibileso

peledabaso. Mi toowa ma kulodu mi hu Pelega mapoo dibada du oluguso. Esem biame omapoo Yonee-Maka diba poogoloso see Yelusalem mapoo wedi diso. ¹⁴ Osoloso Polo dio Banabas dio Pelega mi maga see muli Pisidiya mi Antiyoka mapoo dileso peledabaso. Diba omapoo dileso dobolone, Yu odoowo hasali biame omapoo, diba howo gisilame, Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu peleso bulumaso. ¹⁵ Esem howo gisili moso wiligi odoos tebisa oso Moseseeye eligi goo hogugu sabolo, osoloso Godee maga to tolosos kokodos takomos silesibili odoos oso hogugu goo sabolo, odoos susuga mapoo hesigaso. Osoloso see Polo dio Banabas dio mapoo egeesee takaso, “Emegei, niyo imapoo pidi to takalai mologa, takee,” diso.

¹⁶ Osoloso Polo toboloso diayo to kesamelee ee koodobilame o deeso wabisulone egeesee takaso, “Emegei, Isalael odoos sabolo, Yu odoonee Godee mapoo mesili odoos sabolo, niba mo to hagee dui! ¹⁷ Isalael odoos ibada Godeeye ibada amawe dio hesiaso. Osoloso diba Isipi mi mapoo doboome, Godeeye diba medee gibadebeiso. Esem Isalael odoos oso bei moodooso. Esem Godeeye kitulugu sabolo Isipi mi maga diba gilimadoloso peegoo diso. ¹⁸ Osoloso diba dugo 40 ma kulodu miwe poogoo mapoo silesibulone, Godee mapoo diayo gowooloso yimaga miligi pialoso silesibiso, esino Godeeye diba pegele. ¹⁹ Esem Godeeye Keinen mi ma kulodu to opusomos opusomo di kesali 7 mosobia odoos susuga peegoo hasisos buguloso, dibada mi peedee buguloso, see o odoos Isalael odoos imapoo teneeso.

²⁰⁻²¹ Esem ibada amawe dio oso Isipi mi mapoo dobosos see mi hagee talame sibadee, dugo 450 poogooso. Osoloso ibada amawe dio oso omapoo osee doboome, Godeeye goo midili odoos hesiaso, diba gibadalame. Esino hamamee Godee maga to tolosos kokodos takomos sili odoos Semuweleeye badebei biame omapoo Isalael odoos see goomogaso, diba gibadalai wiligi odoos taba talame. Esem Godeeye Benjamin eyo bala ma kulodu odoos hee Kiseeyo owolo Solo wiligi odoos tabalame hesiaso. Esem Soloye dugo 40 ma kulodu Isalael odoowo wiligi odoos toboloso badebeiso. ²² Esem Godeeye Solo gowoolone peegoo poogooso. Osoloso see Yesiyo owolo Deibidiye dibada wiligi odoos tabalame hesiaso. Esem Godeeye Deibidiyo goo maga egeesee takaso, ‘Ayo Yesiyo owolo Deibidi mapoo ogoloso goomogoso. Bei, yayo ayo goomoga goo susuga ee talaiso.’

²³ Esiga Godeeye daga hoogoo to takoloso magolone egeesee takaso, ‘Deibidiyo amawe dima kuloduga Isalael odoos dibada gie badeli pidili odoos sibileiso.’ Esiga odoos ee olo simiso. Yo Yesu. ²⁴ Esino Yesu sibilega molome, daga Yoneeye sibileso Isalael odoos susuga mapoo Godeeyo to takomos silone egeesee takaso, ‘Niba goo su wudulosos nibada goo tokenee maga miligi pialoso howo ogusige,’ diso. ²⁵ Osoloso Yoneeye o tou hoo pagalame dulone egeesee takomos sileeso, ‘Niyo a odoos ogu deliyo? Godeeye hesia Keliso asonee. Esino yo ama hamamee sibileiso. Yayo kitulugu toowa ayo kitulugu yayo dagadi. Esiga a tekeponee, o homo bei mapoo gauwulosos o homo bi tigamagalai,’ diso.”

²⁶ Poloye see egeesee takaso, “Emegei, Eibalaham eyo amawe dio (Yu odoos) nibolos, osoloso Yu odoonee Godee mapoo mesili odoos, niba mo to dui! Gie badeli pidili goo hamaga to ee imapoo teneeso. ²⁷⁻²⁸ Esino Yelusalem mi mapoo debeli Yu odoos sabolo, dia wiligi odoos tebisa sabolos oso Yesu

yo kibiya hoodo egele. Esiga diayo Yesu yo wooloomalame goomogaso. Osoloso diayo goo mauwe dilesa Paillet mapoo Yesu wooloomeye doloso tiasooso. Diayo goo hagee tomo silee ee Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso daga hogugu sabolo teibaso. O, esiga goolee, Yu odoowo hasali biame susuga mapoo wiligi odoo tebisa oso, Yu odoowo howo gisili moso kulodu to hogugu ee hesigeliso. Esino diayo goo eyo bei kibiya gooleedele. ²⁹ Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso Yesuwo goo mapoo taka goo susuga oso dilesa hosudoloso, diayo Yesu yo homo bulubo magoo dokodooga tomeilesa wulu ma kulodu magooso. ³⁰ Esino Godeeye yo ta maga see hogadiso. ³¹ Osoloso hamamee biame bei ee ma kulodu Yesu yo telega Gelili mi maga Yelusalem mi mapoo yibolo sibadee odoo dimapoo o su eligimo sileeso. Osoloso odoo egee bia oso diayo Yesu ta maga hogabuloso silee ogoloso goo ee, ibada odoo Yu bia odoo mapoo takomo ka siloso.

³²⁻³³ Esiga iyo to tekepo nimapoo tosimiso. Osoloso daga Godeeye ibada amawe dio sabolo to magoo goo oso yayo owolo Yesu ta maga see hogadi eyo goo maga epedee dibada amawe dio imapoo peledabaso. Esiga Sam booka ma kulodu, Sam bakadio mapoo Godeeye Yesuwo goo maga egeesee takooso,
'No mo holo deeso.

Epei ayo no moma deeso.'

³⁴ Osoloso Godeeye Yesu ta maga hogadiso. Esiga Godeeyo owolo Yesu see talaime. Goo hamaga Godeeye egeesee takaso,
'Ayo daga Deibidi mapoo to magoo sabolo tei pidili goo ee nimapoo tenelaiso,' diso.

³⁵ Osoloso Godeeye Sam hee mapoo egeesee takaso,
'Nayo hesia odoo eyo su midoo ma kulodu hunuleime,' diso.

³⁶ Esino Godeeyo to hagee Deibidiyo goo takele. Bei, Deibidiye Godeeyo tou susuga tomo siloso hosudoloso taso. Esem o su ee amawe dio midoosoo pee mapoo midoosoo. Osoloso o su omapoo huneso. ³⁷ Esino Yesu o su ee midoo ma kulodu molone hunule. Bei, Godeeye yo ta maga hogadiso.

³⁸⁻³⁹ Esiga emegei, niba iyo to hagee taka medee dui! Bei, Yesuye ta maga nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Esino Moseseeye eligi goo oso nibada goo tokenee susuga hapalaima. Esino edebeeyo Yesu mapoo tei toga, yo o goo tokenee susuga hapoloso, Godeeyo howo woola yo tekepo palaiso. ⁴⁰ Esiga niba mo to medee kibiya toloso tei too ma kulodu debee. Niyo mo to medee tele pogooga, Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka goo hagoso nimapoo sibileiso. Bei, diayo Godeeyo booka mapoo hageesee hoguguso,

⁴¹ Godeeye egeesee takooso,
'Niyo debei domo omapoo ayo goo toowa moodoolaiso.
Esino niyo goo hagee ogoloso tei talaime.

Osoloso odoo heeso goo hageeyo bei nimapoo takooga,
niyo medee tei talaime.

Esiga mo to mapoo manali odoo niba goo hagee ogoloso howoogadalaiso.
Esino niba wedileiso,' diso."

⁴² Osoloso Poloye to takoloso koodobume, Polo dio Banabas dio howo gisili moso maga meiyadaga molome, odoo aboso sibleso dimapoo egeesee takaso, "Niba see hasali biame heeso niyo to taka goo hagee see medee takalame sibadee!" diso. ⁴³ Gooloogo oso dilesa koodobume, odoo susuga

oso dia moso mapoo diyadeeso. Esemu Yu odoos abo sabolo, osoloso Yu odoonee oso, Yu odoowo Godee mapoo tei teli odoos abo sabolo, Polo dio Banabas dio diyadaga molome hamamee diyadeeso. Esemu Polo dio Banabas dio dimapoo egeese takaso, “Niba Godeeye sooloo dolone pidili ee ma kulodu debee,” diso.

⁴⁴ Osoloso hasali biame heeso mosobia odoos susuga oso Godeeyo to Yesuwo goo maga taka ee dulame sibadeeso. ⁴⁵ Esemu Yu bia oso odoos gooloo goo toowa ogoloso Polo dio Banabas dio mapoo diya kooso. Osoloso Poloye Godeeyo to takomolome, diayo tebisaloso, Polowo to su maga gamenee goo takoo doloso, diayo Polowo goo maga to tokenee takaso.

⁴⁶ Esino Polo dio Banabas dio ebilega to nei dimapoo egeese takaso, “Godeeye to kitulugu sabolo imapoo taka, malalo nimapoo Godeeyo to Yesuwo goo ee takalaiso. Esino niyo gie badeli talai gowooso. Esiga iyo niba poogoloso see Yu odoonee mapoo Godeeyo to takomo silesibileiso. ⁴⁷ Bei, Godeeye o odoos yimaga to toloso kokodo takomo sili odoos hee maga Isalael odoos imapoo to kitulugu sabolo hageese takaso,

‘Ayo niba Yu odoonee dima kulodu gadeebugu masi badalame hesiaso.

Esiga niyo gie badeli goo ee mipoo toowa hamapoo debeli odoos susuga mapoo takomo dilame.’”

⁴⁸ Esemu Yu odoonee oso Poloye to taka duloso goomogolone, Lodeeyo goo taka ee tekepo diso. Osoloso dima kulodu Godeeye gie badalame hesia odoos susuga oso tei tooso.

⁴⁹ Esemu mi omapoo odoos susuga oso Godeeyo to ee dulugamo diso. ⁵⁰ Esino Yu odoos oso Polo dio Banabas dio dimapoo heiga toowa molone, diayo dileso Godee mapoo mesili Yu sobonee hu toowa too sabolo, osoloso mosobia eyo wiligi odoos tebisa sabolo, oso kamanalame Polo dia goo maga dimapoo gamenee takaso. Esemu diayo Polo dimapoo dala teneloso mi omaga peegoo hasiso bugoso. ⁵¹ Egeeseeme Polo dio Banabas dio see Ikoniyum mi mapoo dilame dobolone, diayo wudu taka eligilone, Godeeye diba poogolone dimapoo dala tenelaiso dolone, dia homo mapoo basago tidadoo Yu odoowo howo woola mapoo taso. ⁵² Esino tei telaga odoos diba Dio Tei oso kitulugu toloso dobolone, diya goomogaso.

14

Polo dio Banabas dio

Ikoniyum mi mapoo debeli

¹ Ikoniyum mi mapoo Polo dio Banabas dio Yu odoowo howo gisili moso mapoo Godeeyo to takalame palaso. Omapoo diayo to kitulugu sabolo Yesuwo goo taka duloso, Yu odoos susuga sabolo, osoloso Guliki odoos susuga oso, Lodee mapoo tei tooso. ² Esino Yu odoos abo oso Poloye Yesuwo goo taka talai gowooolone, Yu odoonee dimapoo Polowo goo ee gamenee takomo silesibiso, Yu odoonee oso tei telaga odoos mapoo kamanalame.

³ Esino ee ma kulodu, Polo dio Banabas dio Ikoniyum mapoo biame kolopo sage debeiso. Diba omapoo dobolone ebilega, Godeeye sooloo dolone pidili eyo goo ee odoos mapoo takolone debeiso. Esemu edebeeyo dibada to mapoo tei talame, Lodeeye Polo dio Banabas dio mapoo goo toowa opusomo opusomo di talame kitulugu teneeso. ⁴ Egeeseeme mosobia ma kulodu odoos abo oso domo pee toowa meleeso. Odoos abo oso diye di odoos Polo dibolo tooboo, osoloso odoos abo oso Yu odoos sabolo tooboo diso. ⁵ Osoloso ee ma kulodu Yu odoos sabolo tebisa, Yu odoonee sabolo,

osoloso Yu odoos sabolo, osoloso dibada wiligi odoos tebisa sabolo, Polo dimapoo yoso enigaloso wooloomalame to tekepo moodooso. ⁶⁻⁷ Esemee Polo dio Banabas dio to hagee duloso Likaoniya mi toowa mapoo kukulo diso. Osoloso omapoo kukulo dilesos dobolone, Listala mi sabolo, osoloso Delebe mi sabolo, osoloso mi pepusos abo sabolo omapoo Yesuwos goos magos to tekepo takomos silesibiso.

*Polo dio Banabas dio
see Listala mapoo dilesos debei*

⁸ Osoloso Listala mi ee mas kuloduos odoos hee oweeye soomagolone homos bidiga magoo sabolos soomagoosos. Esiga yos koo sili. ⁹ Esino yos badolone Poloyes Godeeyos to takomolome medees dulone badebeisos. Poloyes odoos homos bidiga magoo mapoo bolone gooleesos, yayos teis tosos, Godeeyos yos tekepo palame, disos. ¹⁰ Osoloso Poloyes yimapoo to neligidis egeeeses takasos, “No tebees!” disos. Esemee yos tobolosos sileesos.

¹¹ Esino odoos mooloogoodos osos Poloyes odoos tekepo moodos ogolosos to neligidis takolone Likaoniya tosos egeeeses takemeleesos, “Ibada godeeyes odoos masi polosos kei mas dokodoogas imapoo kas simidoo,” disos. ¹² Egeeseelone diayos Banabas yos dibada gamenees godees toowa Sus hus hedisos. Osoloso Polo yos gamenees godees hee Sus os to tosili odoos Helemes hus hedisos. Bei, Poloyes biames susugas to takomos sileesos. ¹³ Esino mosobias odoos dias godees Sus eyos teis mosos ee mosobias beelees peegoo eyos tegeis meleesos. Esiga Sus godeeyos teis mosos wiligi odoos taba osos bulumakaus be hus sabolos, palapalawas sabolos, tolosos sibilesos beelees osulos mapoo masos. Bei, yibolos osolosos mosobias odoos sabolos goomogasos, Polo dio Banabas dio mapoo goomogolone, be hus woolame. Bei, diayos goolees Polo dibas godees bele dolone.

¹⁴ Esino Polo dio Banabas dio goos hagees dulosos diayos gowes goos ee odoos mapoo eligilone dibada dugos tologos buguos. Osoloso odoos mas kuloduos hoguos silesibulone to neligidis egeeeses takomos silesibiso, ¹⁵ “Emegei, niyos kasi magos goos hagees imapoo kas moodalas? Bei, iba mi odoos, niba egees masisos. Esiga iyos nimapoo to tekepo teneesos, niyos gamenees godees ee poogolosos see gie badeli Godees mapoo teis talame. Bei, yayos kei sabolos, osoloso mipoo sabolos, osoloso abeis sabolos, osoloso bis susugas ee mas kuloduos egees molo sabolos moodoosos. ¹⁶ Osoloso Godeeyes dagas edebeeyos disos goomogas goos tomos silesibumes, ogolosos hamagas takeles. ¹⁷ Esino niyos ee mas kuloduos doboomes, Godeeyes yayos sooloo dalas goos ee eligilone, kei mas dokodoogas howos tenelisos, osoloso nei nalis bi segeis osos tekepo palame pidilisos. Osoloso nimapoo nei nalis bis toowa tenelisos, see nimapoo goomogas tenelisos. Esiga Godeeyes eyos nediliyos os goos yiliges bugulone goos susugas hagees nimapoo tenelisos,” disos. ¹⁸ Polo dio Banabas dio to hagees takemes, mosobias odoos osos bulumakaus be hus woolosos goomogas dimapoo tenelame semes, Polo diayos hamagas takemes, dibas hegis moodoosos. Esino dimapoo teneles.

¹⁹ Esino Yus bias odoos abos Pisidiyas mi Antiyokas magas, osolosos Ikoniyums magas sibadeesos. Diayos sibilesos mosobias odoos osos kamanalames, Polowos goos magas gamenees takasos. Esemee odoos abosos kamanalosos, Polo yos yosos enigalosos, mosobias peegos gisibados dilesos magoosos. Esemee diayos Polo yos olo woolooma gooleesos. ²⁰ Esino teis telagas odoos osos Poloyes tiamelees mapoo dilesos mooloogoo dolosos doboomes, Polo yos hogabulosos tabasos. Esemee hodobos mosobias mas kuloduos wedis sibadeesos. Osoloso biames hee mapoo Polo dio Banabas dio Delebe mi mapoo diyadeesos.

*Polo dio Banabas dio see Siliya mi
Antiyoka mapoo wedi di*

²¹⁻²² Polo dio Banabas dio see Delebe mi mapoo to tekepo takomo silesibume, odo susuga oso tei tooso. Osoloso diba see Delebe mi maga see mi abo Listala sabolo, osoloso Ikoniyo sabolo, osoloso Pisidiya mi Antiyoka mapoo tei telaga odo see tobu Godeeyo to sabolo pidimo silesibilame diso, diayo tei too ma kulodu dobolone kibiya dabalame. Egeeseelone diayo egeese takomo silesibiso, “Tei toloso badalai goo ee diya kodia. Esiga tei telaga odo oso dala ma kuloduga Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso,” diso. ²³ Osoloso Polo dio Banabas dio oso sosee susuga mapoo wiligi odo tebisalame hesigamo diyadeeso. Osoloso nei teyuloso dobolone, diba Lodeeyo dee mapoo magalame Godee mapoo takeliso. Bei, diba Lodee mapoo tei tooso. ²⁴⁻²⁵ Osoloso diba Pisidiya mi maga see Pampiliya mi Pelega mapoo sibadeeso. Omapoo Godeeyo to takoloso koodobuloso see Ataliya mi mapoo mouseo.

²⁶ Osoloso Ataliya mi maga du toloso see Siliya mi Antiyoka mapoo soowaso. Osoloso mi hamapoo daga tei telaga odo oso Polo dio Banabas dio diba toloso, mi abo mapoo Godeeyo to takomo diye dolone egeese takaso, “Godeeye niba sooloo dolone pidiye dee,” diso. Esem diayo Godeeyo to olo toloso mi abo mapoo dileso siloso tou hosudoome, see wedi sibilesi dibada mi Antiyoka mapoo peledabaso. ²⁷ Osoloso Polo dio Banabas dio sibilesi Antiyoka mapoo peledoboloso tei telaga odo susuga gilimadoloso hodobo gooloogoodooso. Osoloso diayo Godeeyo to toloso mi susuga mapoo takomo silone, diayo goo tomo sileeme, Godeeye diba pidi goo ee odo mapoo oposususo. Osoloso Godeeye Yu odoonee oso tei talai osulu yamagoo goo sabolo oposususo. ²⁸ Osoloso koodobuloso Polo dio Banabas dio tei telaga odo sabolo mi omapoo biame kolopo sage debeiso.

15

*Yelusalem mapoo Yu odoonee
dia goo maga to mou*

¹ Osoloso egeesi ma kulodu, odo abo oso Yudiya mi maga Antiyoka mi mapoo sibilesi, Yu odoonee tei telaga odo mapoo eligilone egeese takaso, “Niba Moseeeye imapoo kolo koolai goo eligi, ee dedelega poogooga, niba gie badeli talaime,” diso. ² Esem Polo dio Banabas dio eligi hagee duloso gowoolone dibolo toso diya agadigaso. Egeeseeme sosee odo oso Polo dio Banabas dio, osoloso tei telaga odo abo sabolo, toloso Yelusalem mapoo diye diso, diayo dileso diye di odo sabolo, osoloso Yelusalem sosee eyo wiligi odo tebisa sabolo, goo hamaga to medee meilame. ³ Diba sosee odo oso diye deme diyadulone, Ponesiya mi maga osoloso Samaliya mi maga diyadeeso. Omapoo diyadulone, sosee odo susuga mapoo Yu odoonee oso dibada gamenee godee poogoloso, see Yesu mapoo tei too goo ee oposususo. Esem tei telaga odo susuga oso goo hagee duloso diya goomogaso. ⁴ Esiga diayo sibilesi Yelusalem mapoo peledoboome, sosee wiligi odo tebisa sabolo, osoloso tei telaga odo susuga oso diba ogoloso diya goomogaso. Esem Polo dio Banabas dio Godeeye dimaga tou too goo ee oposususo.

⁵ Esino tei telaga odo abo Pelisi odo gooloogo ma kuloduga tebisaloso egeese takaso, “Niyo Yu odoonee tei telaga odo mapoo to kitulugu sabolo

takee, ‘Diba odoo heeso dibada kolo kooloso Moseseeye eligi goo ee deede, deede takee,’ diso.

⁶ Egeeseeme diye di odoo sabolo, sosee wiligi odoo tebisa sabolo, to hagee eyo bei medee to meilame hodobo mooloogoodoos. ⁷ Biame sage ma kulodu goo hagee to moumeleso Pitaye toboloso egeesee takaso, “Emegei niba goolee! Daga Godeeye nima kuloduga, ayo Yu odoonee mapoo to tekepo takomo dilame, a hesiaso. Eseme diayo amaga Godeeyo to duloso tei tooso. ⁸ Eseme Godee, odoo sooloo ma kulodu egeli oso Yu odoonee oso tei too goo hagee ogoloso, tekepo diso. Bei, yayo goo hagee tei dolone, Dio Tei ee imapoo tenee egeesi masi dimapoo teneeso. ⁹ Esiga Godeeyo howo woola mapoo iba Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee sabolo opusomonee. Esiga diayo tei teme, Godeeye dibada goo tokenee hapoloso boobadoo buguso. ¹⁰ Niyo Yu odoonee oso Moseseeye eligi goo ee dadalame pupu maga niyo Godeeye kamanalai goomogolo? Niyo egeeseega, niyo dimapoo hegi bi masi kadalame teneeso. Osoloso ibolo ibada amawe dio sabolo hegi bi masi ee kadalai tebilena. ¹¹ Esino iba tei toso, ibada Lodee Yesuye imapoo sooloo dolone pidi maga gie badeli tenee ee. Egeesi maga Yu odoonee sabolo eli hedebe omaga gie badeli ka toso,” diso.

¹² Eseme gooloogoo toowa oso Pitayo to duloso to mauwe bulumaso. Osoloso diayo to mauwe bulumume, Polo dio Banabas dio Yu odoonee ma kulodu silone, Godeeye dimaga goo toowa opusomo opusomo di moodoo goo ee dimapoo opusususo. ¹³ Diayo opusuu koodobume, see Yemeseeye toboloso egeesee takaso, “Emegei, mo to dui! ¹⁴ Saimon-Pitaye imapoo olo takaso, Godeeye daga malalo yayo sooloo dala goo Yu odoonee mapoo eligiso. Esiga Godeeye Yu odoonee dima kuloduga odoo abo yayo owolo dalame hesiaso. ¹⁵ Esiga goo hagoso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka to sabolo tobuoso. Bei, Godeeyo to booka mapoo Godeeye to taka hogugu egeesee moloso,

¹⁶ ‘Goo hagee koodobuuga, a see wedi sibileiso.

Bei, wiligi odoo Deibidiye gibadebei mi goo ee moso egeesi masi guodobuloso moloso.

Esino ayo sibileso moodooloso see tobu tegelaiso.

¹⁷ Egeeseega odoo susuga sabolo, osoloso Yu odoonee ayo hesia sabolo, oso Godee amapoo sibileiso.

¹⁸ Esiga odoo abo oso goo hagee gooleedalame Godeeye daga hoogoo takaso.’

¹⁹ Esiga Yu odoonee Godee mapoo gie tei too odoo oso, Moseseeye eligi goo ee dadalame pupu maga iyo hegi goo dimapoo tenelai, a koo goomogoso.

²⁰ Esino iyo wulo to hogugu ono Yu odoonee dimapoo tenelone egeesee takalaiso, ‘Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Bei, nali bi egee Godeeyo howo woola olo tokenee paso. Osoloso odoo hee mapoo goo heli na te. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne,’ diso. ²¹ Esiga Yu odoonee diba kibiya goo hagee dodolone dabalai tekepo. Bei, daga hoogoo Yu odoo oso mi susuga ma kulodu diayo howo gisili moso mapoo goo egeesi na teye dolone woola olo takaso. Bei, diayo Moseseeye tei hogugu ee hasali biame susuga mapoo odoo mapoo olo hesigaloso eligiliso,” diso.

Yu odoonee tei telaga odoe mapoo to hogugu tenee

²² Osoloso diye di odoe sabolo, osoloso sosee wiligi odoe tebisa sabolo, osoloso tei telaga odoe susuga oso goomoga magoloso odoe abo toloso, Polo dio Banabas dio see Antiyoka mapoo diye diso. Egeeseelone diayo wiligi odoe mooloogoodoo ma kuloduga odoe bakadio Yudas-Balabas dio osoloso Sailesi dio hagee hesigaso. ²³ Esemee diayo hodobo Antiyoka mapoo diyadulone to hogugu hagee toloso diyadeeso:

Esiga emegei, iba diye di odoe sabolo, osoloso sosee wiligi odoe tebisa sabolo, to hagee ka hoguga. Esiga iyo to hagee Yu odoonee tei telaga odoe susuga Antiyoka mapoo, osoloso Siliya mapoo, osoloso Kilikiya mapoo debeli odoe nimapoo ka hoguga.

²⁴ Esiga ibada mooloogoodoo ma kuloduga odoe abo oso dileso nimapoo to abo takeme, niyo goo tiadoo goo ee iba duso. Esino iyo dimapoo to takeme ka moodele. ²⁵⁻²⁷ Esiga iba see Polo dio Banabas dio see nimapoo wedi diye deeso. Bei, odoe hagee bia Lodee Yesu Kelisowo goo mapoo dibada su tenelai koo goweli. Egeesi ma kulodu iyo goomoga maga ibada mooloogoodoo ma kulodu Yudas sabolo, Sailesi sabolo, Polo dio Banabas dio dibolo diye dalame, iyo diba hesiaso. Esiga diayo nimapoo sibilesa to hedebe iyo hogugu hagee takalaiso. ²⁸ Bei, iba Dio Tei sabolo goo goolee olo hedebe doloso magooso. Esiga iyo nimapoo hegi hee tenelaime. Esino niba wulo goo hedebe hagono deede. ²⁹ Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne. Osoloso odoe hee mapoo goo heli na te.

Niba goo hagee telega doga, niba tekepo dabalaiso. Epe-ee emegei, ibada to oso.

³⁰ Esiga odoe hagee bia oso to hogugu hagee toloso, Yelusalem maga see Antiyoka mi mapoo diyadeeso. Osoloso diba Antiyoka mapoo dileso peledoboloso, tei telaga odoe susuga gilimadoloso, to hogugu ee dimapoo teneeso. ³¹ Esemee Antiyoka tei telaga odoe oso pidi to hogugu hagee hesigaloso diya goomogaso. ³² Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoe Yudas dio Sailesi dio oso, tei telaga odoe mapoo diayo tei too kibilame pidi to takaso. ³³ Osoloso biame abo Antiyoka mapoo doboso, tei telaga odoe oso Yudas dio Sailesi dio see Yelusalem mapoo medee obeeyamo wedi diyadeeye diso. ³⁴ [Esino Sailesi yo Yudas bolo Yelusalem mapoo wedi dile, esino yo Antiyoka mapoo badebeiso.]* ³⁵ Esemee Polo dio Banabas dio Antiyoka mi mapoo osee dobolone odoe abo sabolo, Godeeyo to Yesuwo goo maga takolone debeiso.

Polo dio Banabas dio domo pee

³⁶ Hamamee biame heeso Poloye Banabas mapoo egeese takaso, "Iba see wedi dileso, iyo daga Lodeeyo to takomo di mi pepuso susuga ee ogogomo dimo. Bei, tei telaga odoe mi omapoo egee do ee ayo diya gooleega, iyo dileso diba agalai, a goomogo," diso. ³⁷ Esino Banabaseeye Yonee-Maka dibolo ido dilame goomogaso. ³⁸ Esino Polo yo Yonee-Maka diayo ido dilei tekeponee diso. Bei, diayo daga di ma kulodu Yonee Maka hesiano, yayo o tou dibolo tele poogooso. Bei, Yonee Makaye diba poogoloso Pampiliya mi maga diso. ³⁹ Esemee Polo dio Banabas dio toso diya agadigameleso, hodobo

15:28: Mat 23:4 * **15:34:** To hagee odoe abo oso taka, "Lukaye hogugu," dee takeliso. Esino odoe abo oso taka, "Lukaye hogugule, odoe heeso hamamee hogugu," dee takeliso. **15:37:** Diye 12:12, 25 **15:38:** Diye 13:13; Kol 4:10

silesibi maga domo puloso diyadeeso. Esemе Banabaseeye Yonee-Maka idoloso du toowa maga Saiples mi te mapoo soowaso. ⁴⁰ Esemе tei telaga odoo oso Poloye Sailesi ido dilame hesime egeesee takaso, “Diye, Lodeeye niba sooloo dolone pidiye dee,” diso. ⁴¹ Esemе diayo dilesi Siliya mi sabolo, osoloso Kilikiya mi sabolo, omapoo tei telaga odoo mapoo Godeeyo to takomo silesibume, diayo to ee duloso, diayo tei too kibiyaso.

16

Timotiye Polo dio Sailesi dibolo di goo

¹ Polo dio Sailesi dio Delebe mi mapoo dilesi peledoboloso, see Listala mi mapoo dilesi egeino, tei too odoo hee badoboome egeiso, o hu Timoti. Timotiyo owee ee tei too Yu sobo. Esino ama ee Guliki odoo. ² Osoloso tei telaga odoo oso Listala mi mapoo debeli sabolo, Ikonyum mi mapoo debeli sabolo, oso takolone Timoti yo odoo medee tekepo dee takeliso. ³ Egeesi ma kulodu Poloye Timotibolo silame goomogaso. Esino Yu odoo susuga omapoo debeli oso, Timotiyo ama ee Guliki odoo doloso gooleedooso. Esiga Poloye Yu odoo goomogalame, Yu odoowo adaga dia goo ee dodolone Timoti idoloso kolo kooso.* ⁴ Esemе Polo diayo diye di odoo sabolo, osoloso sosee wiligi odoo tebisa sabolo, oso Yelusalem mapoo to hogugu ee odoo susuga oso dadalame mi susuga mapoo to hogugu hagee takomo silesibiso. ⁵ Esemе biame susuga ee ma kulodu odoo aboso tei teme, tei telaga odoo bei moodoolone, sosee susuga ma kulodu odoo susuga oso tei too kitulugu sabolo debeiso.

Godeeye Polo Makedoniya mi mapoo diye di

⁶ Poloye o odoo abo sabolo dilesi Asiya mi toowa mapoo Godeeyo to takalai, Dio Tei oso hamaga takaso. Esiga diayo dulone Piligiya mi ogo, osoloso Galesia mi ogo doloso domo omaga diyadaga meleeso. ⁷ Osoloso diayo Misiya mi koola mapoo sibilesi peledoboloso, see Bituniya mi mapoo dilame seme, Yesuwo dio oso hamaga takaso. ⁸ Esiga diba Misiya mi dagadileso see Tolowasee mi mapoo mouso. ⁹ Diba Tolowasee mi mapoo sibilesi, gesi domopoo Polowo howo opusomo doloso, Makedoniya mapoo badeli odoo egeiso. Odoos oso yimapoo howolone egeesee takaso, “No abei daloso Makedoniya mi hamapoo sibilesi iba pidi,” diso. ¹⁰ Polowo howo opusomo doloso melee koodobuloso hamamee, iba Makedoniya mi omapoo dilame mopoodoo dooso. Egeesi ma kulodu, Godeeye iba Makedoniya odoo dimapoo to tekepo takomo diye doloso taka goo ee iba gooleedooso.*

Lidiyaye tei too goo

¹¹ Iba du toowa tolosi Tolowasee mi poogoloso, Samoteleisee mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, biame hee mapoo Neyapolisi mi mapoo soowaso. ¹² Osoloso iba see abaga mili Pilipai mi mapoo diso. Mi hagee Makedoniya mi eyo kulodu mi toowa hee hagoso. Loum odoo sabolo mi hamapoo debeliso. Osoloso iba biame abo mi hamapoo debeiso.

¹³ Osoloso iba Yu odoowo hasali biame mapoo mosobia beelee peegoo dilesi howo palaga omapoo meiyadeeso. Bei, Yu odoo omapoo howo

16:1: Diye 14:6; 2Tim 1:5 **16:2:** Pil 2:19-22 * **16:3:** Yu odoowo howo woola mapoo, Timoti yo Yu odoo. Bei, owee Yu sobo. Esiga Yu odoowo adaga dia goo ee dodolone, Timoti o kolo koolai tekepo diso. **16:4:** Diye 15:23-29 **16:6:** Diye 18:23 * **16:10:** Polobolo Makedoniya mi mapoo diyadee odoo hagoso: Sailesi, Timoti, osoloso Luka (Lukaye Diye Di Odoos booka hagee hogugoso).

gisilei malaiso doloso, iba gooleedooso. Esem e iba omapoo meilesa sobo abo sabolo mooloogoodoloso omapoo dobolone dimapoo to takemeleeso. ¹⁴ Diayo to ee dulone debei ma kulodu Tayatila mi mapoo badeli sobo hedebe badebeiso, o hu Lidiya. Sobo yo o dugo tia bige odo abo mapoo nei sabolo teliso. Osoloso yayo Yu odoowo Godee mapoo tei tolosa mesiliso. Osoloso Poloye to takomolome, Godeeye sobo hagosu Polowo to mapoo medee tei talame pidiso. ¹⁵ Osoloso yibolo o moso kulodu mapoo debeli odo sabolo howo ogusigaso. Osoloso yayo iba o moso ma kulodu gilimadolone egeesee takaso, “Niyo a Lodee mapoo tei too sobo daga, niba dileso mo moso ma kulodu debee,” diso. Esem e yayo egeesee takeme, iba o moso ma kulodu peleso debeiso.

Polo dio Sailesi dio neliga moso mapoo toosoo goo

¹⁶ Biame heeso iba howo gisilame howo palaga maga diyadaga meleeno, odo heeyo tou teli sobo oso iba eli domo tugodooso. Osoloso sobo hagosu sa holo oso yimapoo polome, goo peledabalai odo mapoo olo malalo takomo siliso. Yayo egeeseemo silone, o gibadeli odo tebisa eyo molee toowa teliso. ¹⁷ Osoloso sobo hagosu ima hamamee sibulone, to neligidi egeesee takomo sileeso, “Odo hagee bia dokodoo badeli Godeeye tou teli odo oso, esiga diayo epei gie badeli talame ka takomo siloso,” diso. ¹⁸ Yayo biame susuga ma kulodu osee takomo siliso. Osoloso yayo osee takomo sileeme, Poloye diya gowoolone, bidi ogolone sa holo o kulodu pala omapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu Kelisowo hu maga namapoo ka taka, no yimaga peegoo gadi!” diso. Esem epedee omapoo sa holo oso yimaga peegoo gadiso.

¹⁹⁻²⁰ Esem sobo ee gibadeli oso diayo molee teli eli pee ogoloso, sibilesu, Polo dio Sailesi dio tolosa gamalee odo mapoo iyado diso. Diayo Polo dio Sailesi dio iyado dileso mosobia domo woola mapoo holoogoloso Loum gamalee odo dimapoo egeesee takaso, “Odo hagee bia Yu odo. Esiga diayo ibada mi hamapoo goo tiadili goo eligimo silesibo. ²¹ Esiga diayo eligi goo oso Loum odo ibada adaga dia tei goo sabolo koo tobuo. Esiga Loum odo iyo diayo eligi goo ee talai tekeponee,” diso.

²² Egeeseelone mosobia odo susuga oso Polo dio Sailesi dio diya goweso. Esem gamalee odo oso dibada odo mapoo Polo dio Sailesi dio dia dugo ee tologo buguloso, tigamagoloso homosu weeye, diso. ²³ Osoloso gamaleeyo odo oso diba neligidi wooloogaloso, neliga mosu ma kulodu huyasooso. Osoloso diayo neliga mosu gibadeli odo mapoo egeesee takaso, “Medee gibadebee,” diso. ²⁴ Esem yayo egeesee taka duloso, neliga mosu gibadeli odo oso mosu kulo hodu osulu kisi ee yamagoloso, Polo dio Sailesi dio mosu kulodu iyado dileso, dibada homo homo ou soduga ma kulodu galaga dileso kisu kisiso.

²⁵ Esem gesi domo mapoo Polo dio Sailesi dio oso Godee mapoo takolone dobolone, yimapoo goomogolone kosaiya poulone debeiso. Esem mesiya neliga mosu tegei ma kulodu debeli odo abo oso duso. ²⁶ Esem epedee omapoo mibia toowa saga simi oso neliga mosu halabuso. Egeeseeme neliga mosu osulu susuga yiliga magooso. Osoloso ki ti oso neliga mosu ma kulodu debeli odo tiegisa ee eyo pidiga poogoloso mousu. ²⁷ Egeesi ma kulodu neliga mosu gibadeli odo oso toboloso egeino, neliga mosu osulu susuga yiliga magoloso molome egeiso. Egeesi ogoloso yayo goolee, neliga mosu ma kulodu debeli odo susuga kukulo didoo doloso, kaiya tolosa

eyo nediliyo wooloomalame siso. ²⁸ Esino Poloye neligidi takolone egeesee takaso, “No nediliyo na wooloomo! Iba susuga hagee doso!” diso.

²⁹ Esemel neliga moso gibadeli odoo oso o odoo yimapoo keme tosibe, diso. Esemel yayo keme tolosol neliga moso kulodu hoguo dilesol, obulone kikiliga sabolo Polo dio Sailesi dio dibada homo beiyomool ebisol miyomool tugusalosol balabool tiasol.

³⁰ Osolosol yayo Polo dio Sailesi dio peegool iyadol dilesol dimapool egeesee takaso, “Wiligi odool, ayo ogool gool togal, gie badeli ka talaiyo?” diso.

³¹ Esemel Polo dio Sailesi dio yimapool egeesee takaso, “No Lodee Yesu mapool tei! Egeeseegal no gie badeli talaisol. Esiga nobol osolosol nee mosol kulodu debelil odool oso Lodee Yesu mapool tei togal, niba gie badeli talaisol,” diso. ³² Esemel yayo Polo dio Sailesi dio o mosopool idol disol. Esemel diayol yibolol osolosol o mosol kulodu debelil odool sabolol mapool to tekepol Lodeeyool gool magal takasol. ³³ Esemel gesi omapool neliga moso gibadeli odool oso Polo dio edebeeyool wei oso kool koogool ee howol hapoosol. Osolosol omapool Polo diayol neliga moso gibadeli odool sabolol, osolosol o mosol kulodu debelil odool sabolol, howol ogusigasol. ³⁴ Dibal howol ogusimel, neliga moso gibadeli odool oso Polo dio Sailesi dio o mosopool iyadol dilesol nei teenesol. Osolosol yibolol, osolosol o mosol kulodu debelil odool sabolol, diayol Godee mapool tei too gool magal diyal goomogasol.

³⁵ Osolosol gesikool gamaleel odool oso dibadal odool ee neliga moso gibadeli odool mapool diyel dolonel egeesee takasol, “Polo dio see peegool tamageel,” disol. Esemel diayol dilesol neliga moso gibadeli odool mapool Polo dio peegool tamagalamel, gamaleel odool oso taka to ee yimapool takasol. ³⁶ Esemel neliga moso gibadeli odool oso to hagee dulosol dilesol, Polo mapool egeesee takasol, “Gamaleel odool oso takolone niba diyenal, esiga niba medeel diyadeel,” disol.

³⁷ Esinol Poloye gamaleel odool oso diyel di odool mapool dilesol egeesee takasol, “Nibadal wiligi odool tebisal oso ibadal gool ee medeel midil. Egeeseelonel diayol nimapool kitulugul tenemel, niyol ibal odool howol woola mapool woologasol. Esiga dibal Loum mi toowal mapool debelil odool mapool gool egeesil moodoolal tekeponel. Bei, Sailesi asalol ibal Loum mi toowal mapool debelil odool. Esinol niyol ibal woologasol. Osolosol nibadal wiligi odool tebisal oso ibal neliga mosol ma kulodul toosool. Osolosol see diayol ibal neliga mosol magal madal peegool iyadol dilamel ka salal? Egeesee selal tekeponel. Esiga diesol sibilesol ibal neliga mosol hamagal iyadolosol peegool dilel tekepol,” disol.

³⁸ Esemel gamaleel odool oso diyel di odool ee see wedil dilesol, Poloyel to takal ee gamaleel odool dimapool takasol. Esemel gamaleel odool oso Polo dio ee tei Loum mi toowal odool, deel takal dulosol, diyal dio dulonel ebigasol.

³⁹ Esemel gamaleel odool oso diesol sibilesol Polo dimapool emegei di to takasol. Osolosol dibal neliga mosol ma kulodugal peegool iyadol dilesol howolone egeesee takasol, “Nibal epeil mi hamagal peegool diyadeel,” disol. ⁴⁰ Esemel Polo dibal neliga mosol ma kulodugal peegool dilesol, Lidiyayol mosopool diyadeesol. Omapool dilesol tei telagal odool mapool pidil to takolosol diyadeesol.

17

Polo dio Sailesi dio Tesalonika mi mapool di

¹ Polo dibal Tesalonika mi mapool diyadolone, Ampipolis mi sabolol, osolosol Apoloniyal mi sabolol, ma kulodugal diyadeesol. Egeesil ma kulodugal

Yu odoowo howo gisili moso ee Tesalonika mi mapoo meleeso. ² Polo see mi omapoo eyo goo moodeli egeesi moodoolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo palaso. Osoloso Yu odoowo hasali biame bakadio hedebe di ma kulodu, Poloye Godeeyo to booka ma kuloduga, Kelisowo goo ee Yu odoos mapoo medee eligi meleeso. ³ Yayo odoos mapoo Godeeyo to eligilone goo eyo bei woola egeesee takaso, “Godeeyo to takoloso magooso, yayo hesia Kelisoye dala toloso, toloso ta maga see hogabileiso. Esiga ayo nimapoo Yesuwo goo hagee takoo odoos ee Godeeyo hudi magoo Keliso oso,” diso. ⁴ Esemu Yu odoos abo oso Polo dio Sailesi dio dibada to duloso tei toloso dibada mooloogoodoo sabolo hedebe diso. Osoloso Godee mapoo mesili Guliki odoos susuga sabolo, osoloso sobo hu toowa too abo sabolo, tei toloso dibada mooloogoodoo sabolo hedebe diso.

⁵ Esino Yu odoos Polowo to mapoo tei tele poogoo odoos oso Polo dimapoo diya kooso. Egeeseelone diayo tokenee teli odoos mi domo silesibili, diba gilimadoloso mooloogoodoloso diba diya kamanalame toso diya pupuso. Esemu odoos susuga oso diya komonolone, Yasoneeyo mosopoo toso agadigamo hoguga dilesos, Polo dio Sailesi dio toloso, odoos howo woola mapoo dibada goo midilame esiamo diso. ⁶ Esino diayo Polo dio koo egeme, Yason sabolo tei telaga odoos abo sabolo toloso, mi wiligi odoos tebisa mapoo iyado diso. Esemu kamanalame bei mooloogoo odoos oso wiligi odoos tebisa dimapoo to neligidi takolone, Polo dibada goo maga egeesee takaso, “Odoos hagee bia oso mi susuga mapoo goo tokenee talame pupugamo silesibo. Esiga epedee hamapoo diba ibada mi hamapoo simiso. ⁷ Esemu Yason hagosos diba toloso o moso mapoo gilimado peleso doso. Esiga odoos hagee bia oso ibada wiligi odoos taba Sisaye tei goo ma ee gabagamo silesibo. Bei, diayo takolone, Sisa ee ibada wiligi odoos toowa taba onone, esino odoos hee Yesu ono ibada wiligi odoos deliso,” diso. ⁸ Esemu mosobia odoos sabolo, wiligi odoos tebisa sabolo, to hagee duloso, kamana sabolo diya to boowoogaso. ⁹ Osoloso wiligi odoos tebisa oso molee nei meye deme, Yason diayo wiligi odoos tebisa dimapoo molee malosos peegoo diyadeeso.

Polo dio Sailesi dio Beleya mi mapoo di

¹⁰ Osoloso gesi domo omapoo tei telaga odoos oso Polo dio Sailesi dio Beleya mi mapoo diye diso. Esemu diayo Beleya mi mapoo peledobolosos, Yu odoowo howo gisili moso mapoo palaso. ¹¹ Osoloso egeesi ma kulodu, Poloye Tesalonika mapoo hadebei domo omapoo Yu odoos omapoo debeli oso o to dulei goweso. Esino Beleya mi hamapoo Yu odoos oso Poloye Godeeyo to takeme goomoga sabolo o to duloso, to eyo goo bei esieliso. Osoloso diayo Poloye eligi tei belesos, biame susuga Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigeliso. ¹² Esiga Yu odoos bei sabolo, osoloso Guliki sobo hu toowa too abo sabolo, osoloso giso abo sabolo oso tei toosos.

¹³ Esino Tesalonika mapoo debeli Yu odoos oso Polo diayo Beleya mapoo Godeeyo to takomolosogos di duloso, diba see Beleya mapoo sibadeeso. Diba Beleya mapoo sibilesos, diayo mosobia odoos oso Polo dibada goo maga kamanalame toso diya pupuso. ¹⁴⁻¹⁵ Esemu Sailesi dio Timoti dio Beleya mi omapoo osee doboome, tei telaga odoos oso Polo ono di dali mapoo saga ido mousos, yayo omaga du toloso Atene mi mapoo dilame. Osoloso diba Atene mi mapoo dilesos peledoboome, Polo yo ido di odoos dimapoo egeesee takaso, “Niba wedi dilesos Timoti dio Sailesi dio dimapoo takee, diba see ayo bado mapoo saga sibeye,” diso.

*Poloye Atene mi mapoo
Godeeyo to taka*

¹⁶ Polo Atene mapoo Sailesi dio Timoti dio bameleeso. Yo omapoo diba bolone badolone egeino, mosobia ma kulodu edebeeyo deeso dadabayo moodoo gamenee godee bei molo egeiso. Egeesi ogoloso yo sooloo ma kulodu hegi toowa molone diya gooleeso. ¹⁷ Osoloso Yu odoowo howo gisili moso mapoo Yu odo abo sabolo, osoloso Godee mapoo mesili Guliki odo sabolo to meliso. Osoloso biame susuga ma kulodu mi domopoo gamenee silesibili odo sabolo to takomo silesibiliso. ¹⁸ Esemee goo goolee toowa odo, Epikuliya mooloogoodoo mapoo debeli odo sabolo, osoloso Sitoiki mooloogoodoo mapoo debeli odo sabolo, oso sibilesi Polobolo to moulone toso agadigaso. Osoloso Poloye Yesuwo goo sabolo, osoloso odo wedia see ta maga hogabilei goo ee takeme, goo goolee toowa odo abo oso egeesee takemeleeso, “Odo hagee yayo taka goo eyo bei yo gooleede. Yo ogo goo eligilame ka silabele?” diso. Osoloso odo abo oso egeesee takemeleeso, “Yayo imapoo mi abo dibada godeeyo goo ee eligilame ka sulo,” deliso. ¹⁹ Osoloso diayo Polo yayo eligimo silee goo ee medee takalame, Aleopagi esia dokodoo wiligi odo tebisa oso to moumelee mapoo ido diso. Omapoo ido dilesio diayo Polo mapoo egeesee takaso, “Nayo eligi goo dia egee takomo sulo imapoo medee takee. ²⁰ Bei, nayo eligimo silee iba gooleede. Esiga iba nayo eligi goo eyo bei gooleedalai goomogoso,” diso. ²¹ (Osoloso goo ee ma kulodu Atene mapoo debeli odo sabolo, osoloso mi abo maga sibadee odo sabolo, biame susuga diayo goomoga goo talai biame ee poogoloso, see gamenee eligi goo maga to dia meliso.)

²² Osoloso Poloye mooloogoodoo ma kuloduga toboloso egeesee takaso, “Atene bia odo, niba mo to dui! Niba eli bei maga godee susuga mapoo goomoga tenelai gooleedoona. ²³ Bei, ayo nibada mi ma kulodu ogogomo silone egeino, niyo goomegeli godee opusomo opusomo di egegeiso. Osoloso ee ma kulodu, godee heeyo goo maga to egeesee hogugu yo mapoo molo egeiso, ‘Mi hamapoo edebeeyo gooleedele poogoo godee o hu dokodoo poudiliso,’ ee egeiso. Esiga niyo gooleedele poogoo godee mapoo goomoga goo teneliso. Esino ayo nimapoo Godeeyo goo hagee takalaiso.

²⁴ Esiga niba goolee, Godee hagoso mipoo toowa sabolo, kei dokodoo sabolo eyo wiligi doloso badoso. Bei, mipoo toowa sabolo, osoloso kei dokodoo sabolo, osoloso ee ma kulodu bi susuga egee molo sabolo, yayo moodooso. Esiga yo moso edebeeyo tegei mapoo koo badeli. ²⁵ Esiga Godee hagoso gie badeli sabolo, bi susuga sabolo, odo mapoo teneliso. Esiga iyo yo pidilei eli mauwe. Bei, yimapoo bi susuga yibolo tobuloso badoso. ²⁶ Esiga Godeeye daga hoogoo odo hedebe moodooso. Osoloso odo hedebe yimaga odo opusomo opusomo di susuga oso mipoo susuga mapoo diayo dabalame moodooso. Osoloso Godeeye mi diayo dabalai sabolo biame diayo dabalai oso hoo pagalai magooso. ²⁷ Bei, Godeeye odo howo si masi oso esiameliso yo agalame goomogaso. Esino yo imaga hoogoo koo badoso. ²⁸ Bei, yayo imapoo gie badeli teneeso. Osoloso iba yayo kitulugu maga silone ka doso. Esiga to hagee nibada odo oso taka to sabolo teiba. Bei, daga nima kulodu badebei odo heeso egeesee takaso, ‘Iba nose Godeeyo owolo dio,’ diso.”

²⁹ “Iba Godeeyo owolo dio doloso dobolone egeesee na goolee, ‘Godee yo edebeeyo dadabayo yoso, osoloso bi abo sabolo oso deeso moodoona,’

dee na goolee. ³⁰ Godeeye daga hoogoo odoo ee egeesi goo ma kulodu osee doboome dimapoo takele. Bei kasi magayo, diba Godee gooleedelega debeiso. Esino epedee hamapoo Godeeye egeesee takooso, 'Odoos susuga mi susuga ma kulodu nibada goo tokenee maga miligi pie!' diso. ³¹ Bei, yayo mi odoo susuga dibada goo ee midilei biame olo magooso. Esiga yayo medee midileiso. Egee yayo daga hesia odoo oso ka selai. Esiga Godeeye to hamapoo tei dolone, yayo hesia odoo ee ta maga hogadiso," diso.

³² Poloye eligi goo maga odoo oso Yesuye ta maga hogabia duloso odoo abo oso maneso. Esino odoo abo oso Polo mapoo egeesee takaso, "Iba goo hagee biame hee mapoo see tobu dulei goomogo," diso. ³³ Osoloso Polo to takoloso koodobuloso diba poogoo diso. ³⁴ Esino ee ma kulodu, odoo abo oso Polowo to duloso Yesu mapoo tei tolone, yibolo hedebe diso. Polowo to mapoo tei telaga odoo eyo kulodu odoo hee Dionisiyas, Aleopagi mooloogoodoo ma kulodu badeli odoo. Osoloso sobo hee Damalis, osoloso odoo abo sabolo tei tooso.

18

Poloye Kolin mi mapoo badebei

¹ Hamamee Polo Atene mi mapoo badoboso see Kolin mi mapoo diso.

² Yo mi omapoo dileso Yu odoo hee tugodooso, o hu Akwila, o middee Pontus. Odoos hageeyo osobo Plisila dio, epedee Itali mi toowa ee ma kulodu Loum mi maga Kolin mi mapoo sibadeeso. Bei, Sisa-Kolodiyaseeye Yu odoo susuga ee Loum mi maga peegoo hasiso buguso. ³ Esino Poloye dileso Akwila dio osobo Plisila dio dibada moso mapoo hodobo debeiso. Bei, diba hodobo dugoso moso tegegeli tou temeliso. ⁴ Yu odoowo hasali biame susuga mapoo Poloye Yu odoo sabolo, Guliki odoo sabolo, Yesu mapoo tei talame, Yu odoowo howo gisili moso mapoo Yesuwo goo ee to meliso.

⁵ Esemee Sailesi dio Timoti dio Makedoniya maga Poloye badebei mapoo sibume, Poloye o tou poogoloso biame susuga mapoo hedebe Godeeyo to takalai bei mooloogoloso sileeso. Egeeseelone yayo Yu odoo dimapoo, Yesuwo goo woala mapoo eligimo silone, Yesu yo Godeeye hudi magoo Kelisoso deliso. ⁶ Esino diayo Poloye eligi to talai gowoolone, see Polo mapoo duwa takemeleeso. Esemee Poloye Godeeye kamanali goo ee dimapoo eligilone, o dugo megegu pilidibuguloso dimapoo egeesee takaso, "Ayo niba goolone tou toowa tooso. Esino niyo gie badeli tele poogooga, ee nibada goo. Esiga a epedee domo hamaga see Yu odoonee mapoo Godeeyo to takomo dileiso," diso.

⁷ Osoloso Polo Yu odoowo howo gisili moso poogoloso, see koola mapoo Yu odoonee Titiyus-Yustus eyo moso mapoo badalame diso. Odoos hagee Yu odoowo Godee mapoo mesili odooso. ⁸ Osoloso howo gisili moso wiligi odoo taba Klispas sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo, Lodee Yesu mapoo tei tooso. Osoloso Kolin mi mapoo debeli odoo abo sabolo Polowo to duloso tei teme, diba howo ogusigaso.

⁹ Osoloso gesi heeso Lodeeye Polo howo opusomo doloso yimapoo egeesee takaso, "No haga na ebi! Osoloso nayo to takomo sili ee na koodobie!" ¹⁰ Bei, a nobolo badalaise. Esiga odoo heeso namapoo dala tenelaime. Bei, Kolin mi toowa hama kulodu ayo hesiga odoo susuga doso," diso. ¹¹ Esemee Poloye Kolin mi mapoo Godeeyo to eligilone, dugo hedebe poogoloso, osoloso see dugo hee bei mooloogoloso dulone a 6 badebeiso.

Yu odoos oso Polo yo gamalee odoos

Galiyo mapoo ido di

¹² Loum odoos Galiyoye Kolin mi mapoo badolone, Akaya mi toowa gibadebeiso. Esino Poloye Kolin mi ee ma kulodu Godeeyo to eligimo silime, Yu odoos susuga oso gowoolone goo goolee hedebe doloso, Polowo goo midilame, yo Galiyo mapoo ido simiso. ¹³ Egeeseelone, diayo Polo ido sibilesa Galiyo mapoo egeese takaso, “Odoos hagosos eli hee maga Godee mapoo goomogalai eligimo silone, ibada tei magoo goo sabolos koo tobuos,” diso.

¹⁴ Osolos Poloye epedee to hee takalame molome, Galiyoye Yu odoos dimapoo egeese takaso, “Yu odoos, edebeeyo goo tokenee toowa too diepi o, Loum gamaleeyo tei gababia diepi, ayo o goo medee midiliyo. ¹⁵ Esino nibada tei goo maga goo pepooko tosimiga, niso midilei tekepo! Esiga a goo egeesi midilei gowoo,” diso. ¹⁶ Esemeyo to hagee dimapoo takolosos goo midili moso maga diye diso. ¹⁷ Esemeyo goo midili moso ma kulodu odoos susuga oso howo gisili moso wili gisili odoos Sostenes tolosos weiso. Esino Galiyoye goo hagee ogolosos yimapoo goonee diso.

Poloye Antiyoka mapoo see wedi di

¹⁸ Polo Kolin mi mapoo tei telaga odoos sabolos biame bei badebeiso. Osolosos yo Siliya mi mapoo wedi dilame badolone, Akwila sabolos Plisila sabolos hodobos Kenekeleya mi mapoo sibadeesos. Omapoo Polo yayo Godee sabolos to magoo dodolone, o wudu waso. ¹⁹ Osolosos diba du tolosos see Epesos mi mapoo soowasos. Epesos mapoo dilesos peledobolosos, Plisila dio Akwila dio omapoo holoogooos. Polo Epesos mapoo osee badolone, Yu odoos howo gisili moso mapoo peleos, Yesuwos goo maga Yu odoos sabolos to moumeleesos. ²⁰ Esemeyo tei telaga odoos oso Polo mapoo egeese takaso, “No biame sage ibolos badalai tekepo,” diso. Esino Polo yo mi omapoo badalai goomegele goo takolosos see egeese takaso, ²¹ “Godeeyo goomogoga, a see nimapoo wedi sibileiso,” diso. Osolosos yo du toowa tolosos Epesos mi maga Kasaliya mi mapoo diso. ²² Polo Kasaliya mapoo sibilesos du olugulos see Yelusaleem mapoo palasos, tei telaga odoos mapoo emegei di to takalame. Poloye Yelusaleem tei telaga odoos dimapoo emegei di to takolosos, see Antiyoka mapoo wedi diso.

²³ Osolosos Antiyoka mapoo biame deiyepos badobosos, see Galesia mi sabolos osolosos Piligiya mi sabolos mapoo silone, tei telaga odoos diayo tei too kibilame pidimos sileesos.

Apoloseeye Epesos mi mapoo to taka

²⁴ Domo omapoo Yu odoos Apolos, Alesandiliya mapoo badeli odoos ee Epesos mapoo simisos. Yo Godeeyo to booka mapoo hogugu diya gooleedoo. Esiga yayo Godeeyo to taka domo mapoo medee tekepo takeli. ²⁵ Odoos hagee Lodee Yesuwos goo ee odoos heesos eligisos. Esiga yayo Yesuwos goo ee kitulugus sabolos tekepo eligilisos. Esino yo odoos Yesuwos hu maga howo olugulos goo ee gooleedelega badolone, wulos Yoneeye odoos susuga howo ogusiga goo ono gooleedolosos badebeiso. ²⁶ Osolosos Apoloseeye Yu odoos howo gisili moso mapoo peleos, ebilega, Godeeyo to ee kitulugus sabolos takemeleesos. Esemeyo Plisila dio Akwila dio o to dulone dobolone, yo dibada

18:18: Num 6:18; Diye 21:24 * **18:18:** Yu odoos oso wudu wali eyo goo bei hagosos. Yu odoos Godee sabolos to magolone biame hesielisos, yayo biame hesia ee ma kulodu Godeeyo tou tolone o wudu woolega badalame. Osolosos hamamee o tou oso dilesos koodobuuga o wudu walisos.

moso mapoo ido dileso, Godeeye odoo mapoo gie badeli teneli eyo goo maga yimapoo medee eligiso.

²⁷ Osoloso hamamee Apolosee Akaya mapoo dilei goomogaso. Esemete telaga odoo oso tekepo dolone, to hogugu ee Akaya fei telaga odoo mapoo teneeso, yo sibilesi dibolo badolone diba pidilame siboga, diayo yimapoo goomoga to tenelame. Esemete yayo omapoo dileso tei telaga odoo medee pidimeleeso. Osoloso odoo hagee diayo Yesu mapoo Godeeye mesilone wulayo pidi goo maga olo tei tooso. ²⁸ Bei, yayo Yu odoo sabolo Yesuwo goo ee odoo howo woola mapoo o toso kitulugulone Yu odoo oso to kookeliso. Egeeseelone yayo Godeeyo to booka maga eligilone, Yesu tei Godeeye hudi magoo Keliso doloso bado goo ee dimapoo woola eligiliso.

19

Poloye Epeses mi mapoo di

¹⁻² Apolos Kolin mi mapoo badoboome, Polo mili dileso Epeses mi mapoo peledabaso. Polo omapoo dileso tei telaga odoo abo tugodoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba tei teme, Dio Tei oso nimapoo meledabasomo?” diso.

Esemete diayo nei egeesee takaso, “Nayo ogoo goo imapoo ka takala? Iba Dio Tei eyo goo ee gooleedele,” diso.

³ Esemete Poloye dimapoo egeesee takaso, “Niba odoo agayo eligi maga howo ka ogusigayo?”

Esino odoo abo oso Polo mapoo egeesee takaso, “Iba Yonee odoo howo oluguli oso eligi dodolone howo ogusigaso.”

⁴ Esemete Poloye dimapoo egeesee takaso, “Yonee odoo howo oluguli oso eligi goo ee egeesee moloso. Edebeeyo Kelisoye sibilei goo mapoo moodoolone, diayo dibada goo tokenee maga miligi pume, howo ogusigaso. Esino yayo egeeseelone egeesee takeliso, ‘Ama hamamee egee sibo odoo omapoo tei te,’ dee takeliso. Odoo ee Yesu,” diso. ⁵ Esemete diayo goo ee duloso Yesuwo hu maga howo ogusigaso. ⁶ Osoloso Poloye dimapoo o deeso sigolone Godee mapoo takeme, Dio Tei oso dimapoo meledabaso. Esemete diayo to opusomo opusomo di kesameleeso. Osoloso diayo Godeeye taka duloso odoo mapoo takemeleeso. ⁷ Esino mooloogoodoo hagee ma kulodu odoo 12 oso goo hagee ka moodoo.

⁸ Egeesi ma kulodu Yu odoo oso tei talame, Poloye dibada howo gisili moso mapoo peleso, a bakadio hedebe di ma kulodu ebilega, Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo maga takemeleeso. ⁹ Esino Yu odoo abo oso tei talai goo mapoo mesilega dobolone, odoo howo woola mapoo Yesuwo goo maga to tokenee takaso. Esemete Poloye diba poogoloso tei telaga odoo gilimadoloso, Tilano sukulu moso mapoo diso. ¹⁰ Osoloso omapoo Poloye dugo bakadio ma kulodu biame susuga Lodeeyo goo ee takeliso. Egeesi ma kulodu Asiya mi toowa mapoo debeli Yu odoo susuga sabolo, osoloso Guliki odoo susuga sabolo, Godeeyo to Yesuwo goo maga taka dulugaso.

¹¹ Godeeye Polo maga goo toowa opusomo opusomo di moodoogaso.

¹² Esemete edebeeyo Poloye debia tali dugo sabolo, osoloso tou tolone kali dugo abo sabolo, toloso dileso odoo paigiga ma dokodoo mome, odoo paigiga susuga wegigadooso. Egeeseelone bo holo odoo ma kulodu paladee sabolo peegoo hasiso buguso.

¹³ Esino Yu odoo abo wulo domo silesibili odoo oso bo holo odoo ma kuloduga peegoo hasiso bigiliso. Diayo Poloye Yesuwo goo taka duloso,

see Lodee Yesuwo hu sabolo bo holo peegoo hasiso bugulone silesibilame bei mooloogooso. Egeeseelone diayo bo holo mapoo egeesee takeliso, “Iba Poloye egee eligimo silo Yesuwo hu maga nimapoo ka taka, niba peegoo gasibe!” deliso. ¹⁴ Goo egeesee tomo silee ee Yu odoowo tei moso willigi odo bo taba Sikibayo owolo dio 7 oso egeesee ka moodoomo silesibiso. ¹⁵ Egeesee moodogamo silesibi ma kulodu, biame hee mapoo diayo bo holo peegoo hasisa molome, bo holo oso nei dimapoo egeesee takaso, “A Yesu gooleedooso, osoloso a Polo gooleedooso. Esino niba odo ogumo?” diso. ¹⁶ Esem odo bo holo pala oso diba toloso neligidi kitulugu sabolo diba wooloogaso. Esem diayo o moso maga sawo sabolo bododidiwe kukulo diyadeeso.

¹⁷ Esem Epeses mapoo debeli Guliki odo sabolo, Yu odo sabolo goo hagee duloso diya obulone hedebe Lodee Yesuwo hu dokodoo poudooso. ¹⁸ Osoloso tei telaga odo susuga oso dibada goo tokenee ee woola yilige buguso. ¹⁹ Esem dima kulodu googoo gooleedoo odo oso goo moodoomo silee odo egeesi masi oso dibada googoo hogugu booka ee howo woola mapoo hodobo mooloogoo magoloso dou gigoogooso. Diayo googoo booka susuga hagee odo mapoo tenee diepi, eyo nei molee ko toowa 50,000* egeesi teliyo. ²⁰ Egeesi ma kulodu Godeeyo to Lodeeyo goo maga mi toowa mapoo diayo kitulugu sabolo takomo diyadeeso.

²¹ Goo hagos dileso hoo poogoo, Polo yo Makedoniya mi sabolo Akaya mi sabolo mapoo dileso see omaga Yelusalem mapoo dilame goomogaso. Egeeseelone yayo see egeesee takaso, “A Yelusalem mapoo dileso see Loum mapoo dileiso,” diso. ²² Osoloso Polo yo pidili odo bakadio Timoti dio Elastus dio Makedoniya mi mapoo diba malalo diye doloso, yo Asiya mi mapoo epedee badebeiso.

Epeses mi mapoo odo susuga oso kamanali goo toowa poudoo

²³ Polo Epeses mi mapoo epedee badoboome, odo susuga oso Yesuwo goo maga kamanali goo toowa poudooso. ²⁴ Bei, Epeses mi mapoo gamenee godee Atemis mapoo goomegeli moso tegei meleeso. Esem odo hee Demetilyuseeye o odo gilimadoloso, yoso gamenee godee masi moodoo egeesi masi dia dee oso pepuso moodoogaloso, odo mapoo tanelone nei diayo molee toowa teliso. ²⁵ Osoloso Demetilyuseeye o odo sabolo, osoloso odo abo dibolo tou hodobo teli odo egeesi sabolo, gilimadoloso to mouso. Osoloso Demetilyuseeye to moulone dimapoo egeesee takaso, “Mo odo, niba dui! Iyo tou hagee tolone badolone molee toowa teliso. ²⁶ Esino niba odo Poloye goo tomo egee silo, niba gooleedooso. Yayo takolone edebeeyo deeso moodoo godee ee tei godeenee, dee takomo silime, odo susuga Asiya mi mapoo debeli sabolo, osoloso Epeses mapoo debeli sabolo, oso yima hamamee dadagamo silesibiso. ²⁷ Esiga iba obeeyamo! Odo susuga oso Poloye eligi goo omapoo hamamee dodolone, iba gowooga, iyo tou too maga molee toowa hagee fomolo pagalal malaiso. Osoloso goo hee hagos, odo susuga Asiya mi hamapoo debeli odo sabolo, osoloso mi abo mapoo debeli odo sabolo, oso ibada godee hedebe Atemis mapoo tei tolone goomegeliso. Esino odo susuga oso Poloye eligi mapoo tei toga, see diayo ibada godee Atames ee gamenee godee dalaiso. Osoloso yimapoo goomegeli moso ee gowoolaiso,” diso.

19:17: Diye 5:11 * **19:19:** molee ko toowa 50,000 - Molee ko toowa hageeyo hu dalakamas. Edebeeyo biame hedebe mapoo tou toga, yo nei molee ko toowa hagee hedebe nei teliso. **19:21:** Diye 23:11; Loum 1:13 **19:23:** 2Kol 1:8

²⁸ Demetiliyuseeye goo hagee takomolome, o to dulone debei odoo oso kamanaloso toso diya agadilone egeesee takaso, “Epeses odoo ibada godee Artemis hedebe yayo toowa ka badoso!” diso. ²⁹ Goo hagoso Epeses mi toowa ma kulodu debeli odoo susuga oso diya kamanaso. Egeeseelone odoo susuga oso mi ee ma kulodu to neligidi agadilone, edebeeyo goologoo doloso debeli mi omapoo hoguga diyadeeso. Diayo hoguga dulone, Polowo odoo Makedoniya mi mapoo debeli Gaiyus dio Alistakus dio iyadoloso diyadeeso. ³⁰ Esem Polo yayo odoo goologoodoo mapoo dileso to takalame goomogaso. Esino tei telaga odoo oso yo hamaga takaso. ³¹ Osoloso Polowo odoo abo Asiya mi mapoo willigi odoo tebisa oso yo dilame goomegele. Egeeseelone Poloye mi omapoo dilega pagalame, yo diyaga to teneeso.

³² Egeeseeme goologoodoo ee ma kulodu odoo aboso toso agadilone, goo opusomo takoo, osoloso odoo aboso goo opusomo takoo, diso. Egeeseelone odoo susuga oso diayo goologoodoo goo eyo bei kibiya gooleedele. ³³ Esiga Yu odoo oso odoo hee, Alesanda yo malalo mapoo pupumo dileso holoo-goo, yayo odoo goologoodoo mapoo to takolone, goo hagee Yu odoo dibada goo tokenee nee, dee takalame. Esem yayo odoo susuga oso to kesamelee omapoo koodobilame, o dee wabisaso. ³⁴ Esino goologoodoo oso Alesanda yo Yu odoo doloso gooleedoloso, gowoolone to agadi sabolo see tobu egeesee takaso, “Epeses odoo ibada godee Artemis hedebe yayo toowa ka badoso!” diso. Diayo toso agadigamelee ososee, osoko howo bakadio poogoo.

³⁵ Esem mi omapoo gamaleeyo tou teli odoo heeso keesee tabano, goologoodoo toowa oso to kesamelee omapoo koodobiaso. Egeeseeme yayo egeesee takaso, “Epeses odoo, niba dui! Odoe susuga ibada godee toowa Artemis mapoo goomegeli moso ee iyo gibadeli, diba gooleedooso. Osoloso kei ma dokodooga Artemis egeesi masi imapoo homodobia, diba gooleedooso. ³⁶ Esiga edebeeyo goo hamaga gamanee takalai tebile. Esiga niba kamanaga epedee hamapoo koodobie, osoloso goo tokenee hee na te. ³⁷ Osoloso niyo odoo hagee bia ee goo mauwe hamapoo iyado sibadeeso. Esino diayo ibada godee mapoo to tokenee takele. Osoloso diayo ibada godee mapoo goomegeli moso ma kulodu bi hee heli tele. ³⁸ Esiga Demetiliyus nobolo, osoloso nayo gowe odoo sabolo, goo midili moso mapoo dileso nibada goo midilei tekepo. Bei, goo midili odoo osee doso. ³⁹ Esino nimapoo goo hee maga to kalai mologa, mosobia oso to keli biame omapoo tosililei tekepo. ⁴⁰ Esiga iba susuga obeeeyamo. Epei iyo goo moodoo hamapoo Loum odoo oso imapoo tokenee nei teneeyaga. Esiga Loum odoo oso imapoo goo egeesi moodooga, iba iso nediliyo pidilei eli agalaime. Bei, epei iyo kamana goo eyo bei mauwe,” diso. ⁴¹ Osoloso mosobia gamaleeyo tou teli odoo oso to hagee takoloso koodobuloso mosobia odoo diba diyadee diso.

20

Poloye Makedoniya mi sabolo

Akaya mi sabolo mapoo di

¹ Epeses mi mapoo kamanali goo toowa poudoo oso koodobume, Poloye tei telaga odoo susuga gilimadooso. Poloye diba gilimadoloso dimapoo pidi to takoloso see Makedoniya mi mapoo dulone emegei di to takaso. ²⁻³ Yayo Makedoniya mi toowa ma kulodu silone, mi omapoo tei telaga odoo oso

debei mapoo dibada tei too kibilame dimapoo pidi to takaso. Osoloso see Akaya mi mapoo dileso badolone a bakadio hedebe di poogooso. Osoloso Polo a bakadio hedebe di Akaya mi mapoo poogoloso, see Siliya mi mapoo dalo soowoolame badoboome, Yu odoos oso yo wooloomalame to mou duso. Esino yo goo egee duloso Akaya mi maga du tololo dilega, see Makedoniya mi mapoo wedi dileso du tololo Siliya mi mapoo dilei diso. ⁴ Esiga odoos hagee bia oso Polobolo diyadeeso, Pilusuwo owolo Sopata, yo Beleya mi mapoo badeli. Osoloso Tesalonika odoos, Alistakus dio Sekundus, osoloso Delebe odoos Gaiyus, osoloso Timoti. Osoloso Asiya mi toowa odoos Tikikus dio Tolopimus dio. ⁵ Esiga odoos hagee bia oso malalo dileso Tolowasee mi mapoo iba balaga meleeso. ⁶ Esemme iba mili dileso Pilipai mi mapoo dobolone, Isipi mi maga peegoo peledaba biame gooleebugu wo nali omapoo debeiso. Osoloso wo ne biame ee poogoloso, Pilipai mi maga du toowa tololo Tolowasee mi mapoo dalo soowoolone, abei domo mapoo biame dee tiadoos poogooso. Osoloso Tolowasee mi mapoo dileso odoos hagee bia tugodoloso mi omapoo dobolone biame ⁷ poogooso.

Poloye Tolowasee mosobia odoos mapoo

Godeeyo to hamameedee taka

⁷ Iba Tolowasee mi mapoo dobolone, Sadee toowa biame mapoo Yesu gooleebugu wo nalame tei telaga odoos susuga sabolo hodobo mooloo-goodooso. Esemme Poloye mooloo-goodoos mapoo Godeeyo to takaso. Esino Polo yo mi beeamoga mi hee mapoo dilame badolone, gesi omapoo Godeeyo to sage taka gesi domo mapoo koodobiaso. ⁸ Esemme iba moso egi doko tegei debi pooba gooboogoo ma kulodu keme bei pegiga magoloso dobolone, Polowo to duluga meleeso. ⁹ Moso ee ma kulodu giso kadiga hee Yutikus, poo osulu mapoo dokodoo badebeiso. Yo Poloye Godeeyo to sage takeme ee dulone badolone, tilasapoo meleeso. Yo egeesee tilasapoolone moso dokodoo miyomoo homodobiaso. Yo miyomoo homodobume, edebeeyo meilesa yo tololo egeino, yo olo tana. Bei, moso egee diya egi doko tegei. ¹⁰ Osoloso Polo yo miyomoo meilesa ebiso miyomoo tugusaloso, yo tololo badolone egeesee takaso, "Goo haga na koude. Yo see gie badeli toso," diso. ¹¹ Osoloso Polo see moso dokodoo peleso nei naloso,* see tobu Godeeyo to takemelee osoos mi biameso. Osoloso see gesikolodee mapoo mi egee poogoloso diso. ¹² Esemme odoos susuga oso giso kadiga Yutikus ee gie badeli teme, goomoga sabolo o mosopoo ido diso.

Polo diayo Tolowasee mi maga

Miletus mi mapoo di

¹³ Osoloso iba Tolowasee mi maga Asos mi mapoo dilame doboome, Poloye egeesee takaso, "Niba malalo du toowa tololo Asos mi mapoo dalo soowee. A mili dileso Asos mi mapoo nibada du mapoo ka dabagalaiya," diso. ¹⁴ Esemme iba du maga soowooleso Asos mi mapoo yo tugodoloso, yo see du ma kulodu dabagasoo. Osoloso see omaga Mitilene mi mapoo dalo soowaso. ¹⁵ Osoloso see mi beeamome, Mitilene mi maga see Kiyos mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, see mi beeamome, du toowa tololo Samos mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, mi beeamome, see du tololo Miletus mi mapoo dalo soowaso. ¹⁶ Esino Polo yo see Epeses mi mapoo dilei goomegele. Bei, yo Asiya mi ee saga poogoo dileso, Yelusalem mapoo Pentikos wo ne biame mapoo badalame goomogaso.

* **20:11:** Odoos aboso egeesee takeliso, "Biame omapoo Polo diayo Yesu gooleebugu wo neso," diso.

*Poloye Epeses sosee wiligi
odoo tebisa sabolo to kei*

¹⁷ Esiga Polo Miletus mi mapoo badolone, Epeses sosee wiligi odoo tebisa oso yo agalame sibilame to teneeso. ¹⁸ Osoloso Epeses sosee wiligi odoo tebisa oso yayo badebei mapoo sidademe, yayo dimapoo egeese takaso, “Niba ayo biame susuga nibolo Asiya mi mapoo badolone goo tomo silee gooleedooso. ¹⁹ A biame susuga ma kulodu Godeeyo tou talai mapoo koo goweli. Egeeseelone mawo nediliyo dokodoo koo poudoomo sili. Osoloso Yu odoo oso a wooloomalame dala teneme, ee ma kulodu didawo sabolo Godeeyo tou tomo sileeso. ²⁰ Esiga ayo niba pidilame ebilega Godeeyo goo susuga nimapoo woola taka, niba gooleedooso. Egeeseelone ayo goo hee mada koo mageli. Esino odoo susuga goologoodoo toowa ma kulodu, osoloso nibada moso ma kulodu, Godeeyo goo susuga ee nimapoo takeliso. ²¹ Esiga a Guliki odoo sabolo, Yu odoo sabolo, oso goo goolee su wuduloso Godee mapoo bidiga doholoso ibada Lodee Yesu mapoo tei talame to takaso.

²² Esiga a Dio Tei eyo to mapoo mesiloso Yelusalem mapoo dileiso. Esino omapoo dileso badoga, amapoo goo peledabalai, a gooleede. ²³ Esino goo hedebe hagono a gooleedooso. Ayo mi susuga mapoo siloga, Dio Tei oso ayo dala talai goo sabolo, neliga moso ma kulodu husalai goo sabolo, amapoo eligiliso. ²⁴ Esiga mo gie badeli haga koo gooleeso. Esino a hedebe Lodee Yesuye amapoo tou tenee susuga ee temeleso hosudalai diya gooleeso. Tou hagee to tekepo Godeeye mesilone wulayo pidi goo odoo mapoo takalai oso.

²⁵ Esiga a nima kulodu Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takomo sileeso. Esino nima kulodu odoo heeso a see agalaime. ²⁶ Esiga epedee ayo nimapoo taka, nima kulodu odoo heeso gie badeli telega, dou mi mapoo duga, mo goo tokenee nee. ²⁷ Bei, ayo goo susuga Godeeye taka goo ee niyo gooleedalame olo takaso. ²⁸ Esiga niba niso nediliyo medee bamelee. Egeeseelone Dio Tei oso nimapoo tenee sipi be hu masi medee bamelee. Esiga niba sipi be hu bali odoo masi doholone, Godeeyo sosee ma kulodu debeli odoo medee bamelee. Bei, Godeeyo owolo Yesuye ta maga o sosee ma kulodu debeli odoo ee tooso. ²⁹ A gooleedooso, a di mapoo hamamee, gamenee eligili odoo oso nimapoo sibilesi tei telaga odoo mapoo dala tenelaiso. Gamenee eligili odoo hagoso dohu so masi sibilesi sipi be hu masi wooloomaloso nalaiso. ³⁰ Osoloso nima kulodu nibada odoo abo oso tebisaloso tei goo ee see bidigaloso gamenee goo ee takomo silesibileiso. Egeeseelone diayo niba domo puloso tei telaga odoo abo ee peegoo gilimado dileiso. ³¹ Esiga niba to hagee goolee sabolo doholone, medee bolone debee. Bei, ayo dugo bakadio hedebe di ma kulodu biame susuga, osoloso gesi susuga mapoo goo hamapoo nimapoo pisa sabolo eligimo sileeso. Esiga ayo eligi goo hagee na boobado bigi!

³² Esiga epedee ayo niba Godeeyo dee mapoo ibedileiso. Osoloso Godee yayo sooloo dolone pidili to tekepo maga nibada tei too kibilame kitulugu tenelaiso. Osoloso to oso nibolo, osoloso Godeeye hesiga odoo susuga mapoo gie badeli tenelaiso. ³³ Esiga niba goolee, ayo nibolo silee mapoo, a odoo abo dia bi sabolo, molee sabolo, osoloso dugo tekepo kali bi sabolo ogoloso bi ee talame koo gweli. ³⁴ Esino niba olo gooleedooso, ayo goomoga goo sabolo, osoloso abolo silesibi odoo oso goomoga goo sabolo tebilame tou kitulugu sabolo teliso. ³⁵ Esiga a biame susuga ma kulodu

egeesi goo maga niba see eligimo sileeso. Egeesi maga niyo tou tolone dobolone, odoe kitulugu mauwe pidimo silesibilame. Bei, Lodee Yesuye to egeese takaso, "Teneli biame omapoo goomoga toowa oso moloso, esino teli biame omapoo goomoga pepooko oso moloso," diso. ³⁶ Poloye to hagee takoloso koodobuloso dibolo ebiso miyomoo tugusaloso dobolone Godee mapoo takaso. ³⁷⁻³⁸ Osoloso diba susuga pupisigaso. Bei, Poloye dimapoo taka, "Niba see a agalaime," deme. Osoloso hamamee Polo bolomaloso adameleso, diba yibolo du dali mapoo mousu.

21

Poloye Yelusalem mapoo di

¹ Iba Miletus mi maga dilame du dali mapoo meileso, du toowa mapoo tebisaloso, dila poogolone, Epeses sosee wiligi odoe dimapoo emegei di to takaso. Osoloso Kos mi te mapoo dalo soowaso. Omapoo tialoso biame hee mapoo see Lodes mi te mapoo dileso peledoboloso, see abaga Patala mi mapoo diso. ² Iba Patala mapoo dileso egeino, du toowa Ponesiya mapoo dilame molo egeiso. Esem eiba du omapoo daboogoloso diso. ³ Osoloso iba Saiples mi te dobusu dokolo poogoloso, see Siliya mi Taya mapoo diso. Bei, du toowa eyo kulodu bi ma mubiyodoo malame. ⁴ Iba omapoo dileso tei telaga odoe abo ogoloso, dibolo biame 7 debeiso. Iba dibolo omapoo doboome, Dio Tei oso eligi maga diayo Polo mapoo Yelusalem mapoo na diye, dee takemeleeso. ⁵ Esino iba Taya mi mapoo dobosu see dilame bei mooloogooso. Esem tei telaga odoe susuga sobo sabolo, holaiso sabolo, iba du dali mapoo gilimado mousu. Osoloso omapoo iba hodobo ebiso miyomoo tugusaloso dobolone Godee mapoo takaso. ⁶ Iba takoloso du ma kulodu tebisaloso dulone emegei di to takeme, diba see dia moso wedi diyadeeso.

⁷ Iba Taya mi omaga see Tolemais mi mapoo diso. Mi omapoo tei telaga odoe abo tugodoloso, dibolo biame hedebe badebeiso. ⁸ Osoloso biame hee mapoo iba Tolemais mi poogoloso see Kasaliya mapoo diso. Iba omapoo odoe to tekepo takeli Pilipiyo moso mapoo dabalame diso. Pilipi yo daga odoe pidili dikon odoe 7 hesia eyo kulodu hee yoso. ⁹ Egeesi ma kulodu Pilipiyo owolo sobo obuo bakadio bakadio di, diba Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoe debeiso.

¹⁰ Biame abo omapoo doboome, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoe Agabus Yudiya maga simiso. ¹¹ Yayo sibilesu Polowo gudu tamagoloso see eyo nediliyo o dee sabolo o homo sabolo tialogoloso egeese takaso, "Dio Tei oso egeese takooso, 'Yelusalem mapoo debeli Yu odoe oso gudu sodu ti oso ama hageesi tialogoloso magoloso Yu odoonee mapoo tenelaiso,' diso."

¹² Ibolo osoloso omapoo debeli odoe abo sabolo goo hagee duloso, Polo mapoo howolone egeese takaso, "No Yelusalem mapoo na diye," dee takemeleeso. ¹³ Esino Poloye imapoo egeese takaso, "Bei kasi maga niyo pupusiga sabolo amapoo goohele ka tonowala? A Yelusalem mapoo tiso tialogoloso magalai goo hedebe mapoo mopoodoo dele. Esino Yesuwo goo maga talai sabolo mopoodoo dooso," diso. ¹⁴ Osoloso ee ma kulodu iba yayo Yelusalem mapoo dilei hamaga taka eli egele. Esiga haga na goolee doloso egeese takaso, "Hagee Lodeeye goomoga goo daga, goo hagosu peledabalai tekepo," diso.

¹⁵ Iba goo hagee koodobuloso, ibada bi toloso Yelusalem mapoo diso. ¹⁶ Iba Yelusalem mapoo sibilesa peledoboome, tei telaga odoo abo oso ibolo iba Kasaliya maga sibadee odoo oso iba Nasoneeyo mosopoo iyado diso. Yo Saiples mi te mapoo badeli. Osoloso yo daga hoogoo tei toloso badebeiso.

¹⁷ Iba Yelusalem mapoo dileso peledoboome, tei telaga odoo oso iba ogoloso diya goomogaso. ¹⁸ Osoloso omapoo tialoso biame hee mapoo Polobolo hodobo Yemes agalame diso. Esem e iba omapoo dileso egeino, sosee wiligi odoo susuga oso yibolo badoboome egeiso. ¹⁹ Osoloso Poloye diba ogoloso, dimapoo emegi di to takoloso, Godeeye yimaga Yu odoonee mapoo goo toowa moodoo susuga ee medee oposususo.

²⁰ Osoloso diayo goo hagee duloso Godee mapoo diya goomogaso. Esem diayo Polo mapoo egeesee takaso, "Emegei, nayo mi hagee ege. Yu odoo susuga oso olo tei telagaso. Esino diba see Moseseeye eligi goo ee dadalai ono goo toowa deliso. ²¹ Osoloso odoo aboso dimapoo nee goo maga gamenee takolone egeesee takaso, 'Poloye Yu odoo mi abo mapoo debeli dimapoo takolone: Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso holaiso kolo koolai goo sabolo, osoloso Yu odoo ibada adaga dia goo abo sabolo na deedee, dee takomo silo,' diso. ²² Esiga goo diayo du hagee tei goonee daga, iyo kasee moodoolaisomo? Bei, diayo no hamapoo peledaba duga, namapoo kamanalaiso. ²³ Esiga no iyo goo takooga, no goo hagee medee te. Goo ee ma kulodu sosee eyo kulodu odoo bakadio bakadio di oso tou hee talame Godee mapoo to magooso. ²⁴ Esino diayo Godeeyo tou tomo silee biame oso koodobilei koola toobooso. Esiga no diayo tei moso mapoo wudu walame mopoodoo dalame duga, no dibolo diye. Osoloso diayo mopoodoo doo oso koodobuoga, niba susuga Moseseeye eligi goo ee dodolone, Godee mapoo emegi di bi tenee. Esino nayo diayo emegi di bi tenee ee eyo nei molee tenee. Osoloso goo susuga hagee koodobuoga, diayo wudu walai tekepo. Esiga nayo goo hagee medee deedeega, Yu odoo susuga oso ogoloso, diayo no Moseseeye eligi goo ee dodomo silo dee gooleedalaiso. Osoloso diayo nee goo maga taka du ee tei goonee dee gooleedalaiso. ²⁵ Esino goo hagee Yu odoonee tei too odoo dibada goonee. Bei, iyo dimapoo to hogugu olo teneeso. Osoloso iyo to hogugu ee ma kulodu egeesee hoguguso, 'Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne, osoloso odoo hee mapoo goo heli na te,' diso."

²⁶ Osoloso biame hee mapoo Poloye odoo bakadio bakadio di gili-madoloso wudu walame mopoodoo dalai biame bei mooloogooso. Esem Poloye tei moso mapoo peleso wiligi odoo taba mapoo egeesee takaso, "Iba biame 7 ee ma kulodu mopoodoo koodobuloso, hamamee Godee mapoo emegi di bi tenelaiso," diso.

Polo neliga moso mapoo todilame too

²⁷ Osoloso biame 7 hagee koodobilei koola tooboome, Yu odoo abo Asiya mi maga sibadee odoo oso Polo tei moso kulodu badoboome egeiso. Osoloso diayo mosobia ee ma kulodu kamanali goo toowa poudoloso Polo tooso. ²⁸ Osoloso diayo toso agadigilone egeesee takaso, "Isalael odoo, niyo iba pidi! Odo hagoso mi susuga mapoo silone, Moseseeye eligi goo sabolo, Isalael odoowo goo sabolo, osoloso ibada tei moso sabolo maga gamenee takeliso. Osoloso epei Guliki odoo ee ibada tei moso mapoo ido pala oso

ibada tei moso Godeeyo howo woola tokenee paso,” diso. ²⁹ (Yu odo hagee bia oso Yu odoonee Epeses mapoo badeli, Tolopimus, Polo dio Yelusalem mapoo silee ogoloso, diayo goolee, Poloye yo dibada tei moso mapoo ido palabele dolone egeesee taka.)

³⁰ Osoloso Yelusalem odo susuga oso diya komonolone, hodobo hoguo sibilesa Polo tei moso maga peegoo pupumo dilesa, tei moso osulu saga kisiso. ³¹⁻³² Osoloso diayo Polo wooloomalame debeiso. Esino Loum ha teli wiligi odo taba Yelusalem mapoo kamana goo ee dulosa, ha teli odo sabolo, osoloso dia gibadeli odo sabolo gilimadoloso, odo mooloogoodoo mapoo saga hoguga sibadeeso. Esem odo Polo woomelee ha teli odo oso sibadee ogoloso, omapoo koodobiaso.

³³ Osoloso ha teli wiligi odo taba oso Polo tolosa, o odo oso ki ti bakadio oso tialeegee dolosa, yayo Yu odo mapoo egeesee takaso, “Odo hagee ogumo? Osoloso yo goo tokenee kasee toga ka woolaiyo?” diso. ³⁴ Osoloso odo susuga oso goo opusoma opusoma di takolone to neligidi takaso. Egeeselone ha teli wiligi odo taba oso dia to medee tele. Esiga o odo mapoo Polo tolosa, Polo yo ha teli odoowo mosopoo ido di, diso. ³⁵⁻³⁶ Ha teli odo oso Polo dia moso mapoo todime, odo abo oso hamamee sibulone, to neligidi egeesee takoma sibadeeso, “Yo wooloome! Yo wooloome!” diso. Osoloso Polo yo bo maga palame tobudume, ha teli odo oso yo imado palasa. Bei, edebeyo Polo wooloomalame diya alabume.

³⁷⁻³⁸ Esino ha teli odo oso Polo dia moso kulodu ido dilame doboome, Poloye ha teli wiligi odo taba mapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo to takalai tekepowa?” diso.

Ha teli wiligi odo taba oso Poloye yimapoo Guliki toso taka dulosa egeesee takaso, “No Guliki to kasee gooleedoowo? Ayo goolee, no Isipi odo biame hee hamamee hagoo ibada gamalee odo sabolo ha tomo silone odo wooloomali odo 4,000 gilimadoloso miwe poogoo mapoo gilimadodi odo oso beledde.”

³⁹ Esino Poloye egeesee takaso, “Odo egee anee. A Yu odo Kilikiya mi toowa ee ma kulodu Talesas mi mapoo badeli. Mo mi hu toowa moloso. Esiga ayo odo susuga hagee bia mapoo to takalai tekepowa?”

⁴⁰ Esem ha teli wiligi odo taba oso Poloye to takalai soowa, dee takeme, yo toboloso bo mapoo tobudulone, odo to koodobilame odo mapoo dee wabisaso. Osoloso odo susuga oso to koodobulosa doboome, yayo Hibulu toso dimapoo to takalai bei mooloogooso.

22

Poloye Yu odo mapoo o goo taka

¹ Poloye to takalai bei mooloogolone egeesee takaso, “Ma dio, ei dio, osoloso molo dio, niba ayo mawo pidi to takooga, medee dui!” diso.

² Osoloso Yu odo Poloye dia Hibulu toso taka dulosa, to koodobulosa medee dobolone dumeleeso. ³⁻⁴ Poloye egeesee takaso, “A Yu odo Kilikiya mi toowa ee ma kulodu Talesas mi mapoo soomagoo. Esino Yelusalem mi hamapoo badolone kauwudooso. Osoloso Gamaliyoye a eligime, ayo ibada amawe diayo tei magoo medee gooleedooso. Esino epei niyo goolee Godeeyo tou bele dolone, komonolone a wooloomalame ka seeso. Osoloso daga a see goo ee Godeeyo tou bele dolone, ayo kitulugu toowa magolone, Yesu mapoo tei telaga odo wooloomalame dimapoo dala toowa teneliso. Osoloso ayo giso sabolo, sobo sabolo, tolosa neliga moso ma kulodu

huyaseliso. ⁵ Osoloso tei moso wiligi odo taba sabolo, Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, oso mo goo hagee diba gooleedooso. Bei, diayo tei telaga odo Damasko mapoo debeli toloso neliga moso mapoo toosoolame, amapoo to hogugu tenelone egeesee takaso, 'Niba dileso Damasko wiligi odo tebisa mapoo to hogugu tenelone, tei telaga odo toloso Yelusalem mapoo iyado sibadee, diba dala toowa talame,' diso.

⁶ Ayo egeeseemo silone, biame heeso Damasko mi mapoo tei telaga odo talame diso. Domo mapoo osoko oo domo mapoo Damasko mi koola mapoo dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu sibilesa a tooso. ⁷ Esem a mi mapoo homodobuloso tiamolome, toso egeesee takeme duso, 'Solo, Solo, nayo kasi maga amapoo dala ka tonowala?' diso.

⁸ Esem ayo nei yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odo, no ogumo?' Yayo nei egeesee takaso, 'A Nasalet odo, Yesu. Nayo tei telaga odo dimapoo dala eege tenemolo ee nayo amapoo tenemoloso,' diso. ⁹ Ee ma kulodu odo abolo diyadee diba gadeebugu egeiso, esino to yayo taka medee dule.

¹⁰ Esem ayo egeesee takaso, 'Lodee, ayo ogo goo talaisomo?' diso.

Esem Lodeeye amapoo nei egeesee taka, 'No toboloso Damasko mi mapoo di. Mi omapoo ayo goomoga goo nayo talai ee takalaiso,' diso. ¹¹ Esino gadeebugu oso mo howo sime, odo abolo diyadee oso Damasko mi mapoo dulone, mo dee mapoo toloso ido diso.

¹² A Damasko mapoo dileso peledoboome, odo hee Ananayaseeye a agala simiso. Yo Moseseeye eligi goo ee medee dodomo sili odo. Osoloso Yu odo Damasko mi omapoo debeli oso yo tekepo odo, dee takeliso. ¹³ Osoloso yayo sibilesa ama koola hapoosee tobudulone egeesee takaso, 'Solo, emegei, no see tobu ege!' diso. Esem epedee omapoo mo howo see tekepo poome, ayo yo egeiso. ¹⁴ Esem yayo amapoo egeesee takaso, 'Bada amawe dia Godeeye goomoga goo ee gooleedalame, yayo no olo hesiaso. Osoloso nayo odo tekepo Keliso ogoloso o to medee dulame. ¹⁵ Esiga nayo o goo ee odo susuga mapoo nayo du sabolo, osoloso nayo egei sabolo, yiligamo sileiso. ¹⁶ Esiga no ogoo bamalala? No saga toboloso howo olugi. Osoloso Yesu mapoo takee, yayo nee tokenee hapoloso boobado bigilame,' diso.

¹⁷ Hamamee a Yelusalem mapoo wedi dileso tei moso mapoo Godee mapoo takomolome, Lodeeye mo howo opusomo diso. ¹⁸ Mo howo opusomo deme, Lodeeye amapoo to takomolome egeiso. Egeesee lone yayo amapoo egeesee takaso, 'No saga toboloso Yelusalem poogoo di! Bei, odo hamapoo eege do oso, nayo mo goo takemelee duloso, tei talai megona,' diso.

¹⁹ Esino ayo Lodee mapoo nei egeesee takaso, 'Odo susuga, diba gooleedooso, ayo howo gisili moso susuga mapoo silone, tei telaga odo toloso neliga moso kulodu tooseli, osoloso diba wooloogali goo ee. ²⁰ Osoloso diba gooleedooso, nee tou teli odo, Sitiben, woolooma biame mapoo a badebeiso. A dibolo goo goolee hedebe diso. Osoloso dibada kekeisu dugo tigadoo ayo bameleeso.'

²¹ Esino Lodeeye amapoo egeesee taka, 'No epedee di. Bei, no ayo mi hamaga eli sage Yu odoonee oso debeli mi mapoo diye dalaiso,' diso."

²² Osoloso Polo daga o to bei mooloogoloso takomo silee domo mapoo odo mooloogoodoo oso o to medee dulone debeiso. Esino see yayo Yu odoonee eyo goo takomolome, diayo duloso komonolone to neligidi egeesee

takaso, “Wooloome! Wooloome! Yo mipoo hamapoo badalai tekeponee!”

²³ Egeeseelone diayo to neligidi takolone, kamana goo eligilone, dia kekeisu dugo tigadoloso mogoukee deeso keesee doloso dokodoo togobuguso.

²⁴ Esem ha teli wiligi odo taba oso Polo dibada mosopoo ido dileso woosolone, yo ka woolame o odo mapoo takaso. Bei, odo mooloogoodoo oso Polo mapoo komonolone, to neligidi taka goo eyo bei Poloye yimapoo takalame yo goomogaso. ²⁵ Osoloso ha teli odo oso Polo woolame, ki tiso o dee homo mapoo tialogo molome, Poloye ha teli odo ee gibadeli hee koola mapoo tobudume, yimapoo egeesee takaso, “Esiga nibada tei magoo oso takolone, niyo tei Loum odo goo mauwe mosoowe weeye, dee taka molosomo? Haye! Mauwe. Bei, niyo mo goo medee midile,” diso.

²⁶ Esem ha teli odo ee gibadeli oso to hagee duloso, dileso o wiligi odo mapoo egeesee takaso, “Nayo goo tomo silee gooleedoso? Bei, odo hagee tei Loum mi mapoo badeli. Esiga ibada teiso egeesee takooso, ‘Loum mi mapoo badeli odo ee mosoowe goo mauwe woolai tei,’ deliso, diso.”

²⁷ Esem dibada wiligi odo taba yo dio dulone, yayo Polo mapoo dileso egeesee takaso, “Nayo amapoo takee, no tei Loum odoowo?”

Poloye nei egeesee takaso, “O, a tei Loum odo,” diso.

²⁸ Egeeseeme ha teli wiligi odo taba oso nei yimapoo egeesee takaso, “A tei Loum odo dalame, nei molee toowa magooso.”

Esino Poloye yimapoo egeesee takaso, “A tei Loum odo dalame nei molee toowa ka magele. Bei, a soomagoo biame mapoo a tei Loum odo paso,” diso.

²⁹ Esem ha teli odo oso Polo woolame dobolone, to hagee duloso peegoo diyadeeso. Osoloso dibada wiligi odo sabolo diya ebigasoo. Bei, diayo tei Loum odo ki tiso tialogoloso woolame seme.

Poloo o goo midilame Yu odo oso to mou mapoo ido pala

³⁰ Osoloso biame hee mapoo ha teli wiligi odo taba oso Polowo goo medee gooleedalame, tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, to meilame gilimasoo. Osoloso diayo Polo ki tiso tialogoo puobuguloso, odo mooloogoodoo dia mudugiyopoo tebidiso.

23

¹ Osoloso Poloye wiligi odo tebisa oso mooloogoodoo mapoo bolone egeesee takaso, “Emegei, ayo badebei biame susuga mapoo, a Godeeyo howo woola silone, mo sooloo ma kuloduga goo goolee oso goolee ayo tomo sili goo ee tekepo gooleeso,” diso. ² Esem tei moso wiligi odo taba Ananayaseeye to hagee duloso, odo abo Polo koola ogolone debei dimapoo egeesee takaso, “Polo maga mapoo wee!” diso. Esem odo heeso Polo maga mapoo weiso. ³ Esino Poloye Ananayas mapoo egeesee takaso, “Nayo a wei eyo nei Godeeye no woolaiso. Esiga no goo goolee bakadio gweli odo. Bei, nayo Moseseeye tei magoo sabolo mo goo midiliso. Esino epedee nayo a wei oso no tei magoo gababiaso,” diso.

⁴ Esem Poloye tei moso wiligi odo taba mapoo egeesee takame, odo Polo koola ogolone tebisa melee oso nei egeesee takaso, “Nayo Godeeyo tei moso wiligi odo taba mapoo to egeesee na takee!” diso.

⁵ Poloye nei egeesee takaso, “Emegei, odo hagee tei moso wiligi odo tobagodi, a gooleede. Godeeyo to booka mapoo hogugu hagos, ‘Nibada odoowo wiligi odo taba mapoo to tokenee na takee,’ diso.”

⁶ Osoloso mooloogoodoo ee ma kulodu Poloye Sedisi odo abo sabolo, osoloso Pelisi odo abo sabolo egeiso. Esemeyo yayo to neligidi egeesee takaso, “Emegei, a Pelisi odo, osoloso mo ma nose Pelisi odo. Esino ayo odo wedia maga hogogabilei goo mapoo tei teme, goo midili mapoo todiles hagee badoso,” diso. ⁷ Esemeyo Poloye egeesee takeme, mooloogoodoo abo puloso toso agadigas. ⁸ Bei, Sedisi odo diba toloso hogabilei goo mapoo tei koo teli. Osoloso diayo tei tolonge, Godeeyo momaiye sabolo dio sabolo mauwe, dee takeliso. Esino Pelisi odo susuga goo hamapoo tei teliso.

⁹ Esemeyo ee ma kulodu wiligi odo oso mooloogoodoo abo puloso toso diya agadigas. Osoloso Godeeyo tei magoo ee eligili odo abo Pelisi odo dia mooloogoodoo ee ma kulodu badeli oso toboloso kitulugu sabolo egeesee takaso, “Iba odo hamapoo goo tokenee koo ogo. Iba gooleede, dioso o, Godeeyo momaiye oso yimapoo to taka molodoo,” diso. ¹⁰ Esemeyo toso agadiga toowa deme, Pelisi odo sabolo Sedisi odo sabolo abo puloso, biliga toowa bei mooloogooso. Osoloso ha teli wiligi odo taba oso o odo mapoo Polo wooloomeyaga, dibada mosopoo ido diye diso.

¹¹ Osoloso gesi mapoo Lodee sibiles, Polo koola ogolone tobuludone egeesee takaso, “No haga na ebi! Nayo Yelusalem mapoo mo goo taka egeesi masi Loum mapoo mo goo takalaiso,” diso.

Yu odooso Polo wooloomalame to magoo

¹² Osoloso gesikolo Yu odo aboso Polo wooloomalame to kitulugu magolone egeesee takaso, “Iyo Polo wooloomalega dogo, nei sabolo howo sabolo nalai. Esino iyo yo wooloomaloso, nei sabolo howo sabolo ka nalai,” diso. ¹³ Mooloogoodoo ee ma kulodu, Yu odo 40 egeesi masi oso to egee ka magoo. ¹⁴ Osoloso diayo diles tei moso wiligi odo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, dimapoo egeesee takaso, “Iyo Polo wooloomalame to kitulugu olo magooso. Esiga iba nei sabolo howo sabolo nelega doso. Osoloso Polo wooloomaloso hamamee nei sabolo howo sabolo ka nalai. ¹⁵ Esiga niyo ha teli wiligi odo taba mapoo to hagee todilei, iba goomogoso. Niyo yimapoo egeesee takee, ‘Nayo Polo toloso hamapoo ido sibe, iyo yimapoo woosalaiya,’ diso. Esino iba eli domopoo bameleso Polo siboga, yo wooloomalaiso,” diso.

¹⁶ Esino Polo o besiga oso to hagee dulos, ha teli odoowo moso mapoo diles, Polo ogoloso yo wooloomalame to magoo yimapoo takaso. ¹⁷ Osoloso Poloye ha teli odo gibadeli gilimadoloso yimapoo egeesee takaso, “Mo besiga hagoso nibada wiligi odo taba mapoo to todagalame simina, esiga yimapoo ido di,” diso.

¹⁸ Esemeyo ha teli gibadeli odo oso Polowo besiga ido diles, o wiligi odo mapoo egeesee takaso, “Neliga moso ma kulodu badeli Poloye a idolos o besiga hagee namapoo ido sibena. Bei, yayo namapoo to todagala simigona,” diso.

¹⁹ Osoloso wiligi odo taba oso Polowo besiga dee mapoo toloso, obusomo peegoo ido diles dobolone, yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo ogo goo takalame ka simiyo?” diso.

²⁰ Esem Polo besigaye nei egeesee takaso, “Yu odoo abo diba goomogogona, godigi dibada wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo nayo Polo ido dilame. Osoloso omapoo diayo Polo mapoo see woosalai doloso gamenee takalaiso. ²¹ Esino no dia to mapoo tei dee na see! Egeeseelone, no Polo omapoo na ido di. Bei, odoo bei, 40 egeesi eli domopoo yo wooloomalame dabalaiso. Esiga odoo hagee bia to kitulugu magoloso Polo wooloomalame nei sabolo howo sabolo nalai teyuloso doso. Esiga diba olo mopoodoo doloso nayo to nei taka dulame doso,” diso.

²² Osoloso wiligi odoo taba oso Polowo besiga diye dolone, yimapoo egeesee takaso, “Nayo dileso odoo mapoo takolone, nayo amapoo taka goo ee ayo takago, dee na takee,” diso.

Polo Kasaliya mapoo todi

²³⁻²⁴ Osoloso ha teli wiligi odoo taba oso ha teli odoo gibadeli bakadio gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba epedee Polo Kasaliya mapoo ido di. Omapoo dulone, odoo 200 kaiya talaga sabolo, osoloso odoo 200 tio talaga sabolo, osoloso odoo 70 be hosee maga dilei toloso, Kasaliya mapoo dilame mopoodee. Niba egeesee mopoodoo doloso, epei gesi odoo susuga tiesaga, Kasaliya mapoo ka dilei. Niyo egeeseelone, Polo mapoo be hosee hee yimapoo tenee, yo gamalee odoo Peliks mapoo medee ido dileso peledabalame,” diso.

²⁵ Egeeseelone yayo gamalee odoo Peliks mapoo to hageesee hoguguso:

²⁶ Emegei, gamalee odoo Peliks hu toowa too, a Kolodiyas-Lusiyas,

²⁷ Yu odoo oso odoo hagee toloso wooloomalame seeso. Esino yo tei Loum odoogo di duloso, ayo mo odoo sabolo yo toloso mada peegoo ido diso. ²⁸ Osoloso ayo o goo dulame, Yu odoowo wiligi odoo tebisa diayo to mou mapoo ido diso. ²⁹ Yu odoo oso taka Poloye dibada tei magoo gababiaso, diso. Esino yayo Loum odoowo tei toowa magoo gababile. Esiga yo wooloomalai o, neliga moso ma kulodu husilei yimapoo goo hee mauwe.

³⁰ Esino Yu odoo abo oso Polo wooloomalame mopoodoo doo duloso, yo namapoo ido diye, diso. Osoloso ayo Yu odoo abo sabolo namapoo diye diso, diayo yo gowe goo ee takalame. Mo to oso.

³¹ Osoloso gesi ha teli odoo oso dia wiligi odoowo to duloso, Polo Kasaliya mi mapoo ido dulone, eli domopoo Antipatilis mi mapoo sibilesa peledabaso. ³² Biame hee mapoo be hosee maga dili odoo oso Polo Kasaliya mi mapoo ido dumolome, ha teli odoo abo Yelusalem mapoo wedi diyadeeso.

³³ Odoos be hosee maga dili oso Kasaliya mapoo sibilesa peledoboloso, gamalee odoo Peliks mapoo dia wiligi odoo taba oso to hogugu teneeso. Osoloso Polo yimapoo teneeso. ³⁴⁻³⁵ Esem gamalee odoo oso to hogugu hagee hesigaloso, Polo mapoo egeesee takaso, “No mi kamapoo badeliyo?” Esino Poloye yimapoo egeesee takaso, “A Kilikiya mi toowa mapoo badeli,” dee takeme, yayo nei egeesee takaso, “Odoos namapoo kamanali hamapoo peledobooga, ayo nee goo midileiso,” diso. Esem yayo o odoo mapoo Polo Helodeeye moso toowa tegei mapoo ido dileso, medee bamelee, diso.

24

*Yu odooso Polowo goo ee
Peliksiyo howo woola taka*

¹ Biame dee tiadoo poogoloso hamamee, tei moso wiligi odoo taba Ananayas sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo sabolo, Kasaliya mapoo gamalee odoo Peliksiyo howo woola Polowo goo midilame sibadeeso. Diayo sibulone, goo midilei mapoo Polowo goo takalame, odoo hee Loumowo tei magoo gooleedoo odoo Teletulus ido simiso. ² Osoloso diayo goo midili moso mapoo polomologa, Peliksiye Polo hamapoo sibeye, diso. Esemee Poloye goo midili moso mapoo sibilesa badoboome, Teletuluseeye Polowo goo takalame bei mooloogolone egeesee takaso, “Peliks, no ibada wiligi odoo hu toowa too. Bei, nayo ibada mi toowa bamologa, mesie ka doso. Osoloso goo tokenee susuga ee nayo pidi maga medee tekepo moodeliso. ³ Esiga iyo goo susuga ogoloso, namapoo emegei di sabolo goomoga to sabolo ka takooso. ⁴ Esiga iyo namapoo hegi goo teneeyaga biame sage nobolo to kalai koo goomogo. Esino ayo namapoo howolone ka taka, no wulo biame deiyepo mapoo to hagee dui,” diso.

⁵ Osoloso Teletuluseeye egeesee takaso, “Odoo hagee tokenee goo eligimo sili. Bei, yayo mi toowa susuga mapoo goo eligimo sili maga Yu odoo oso kamanaliso. Osoloso yinosee Nasaleṭ odoo Yesu dedeli dia wiligi odoo taba. ⁶ Osoloso yayo goo hee moodooso. Esino yayo ibada tei moso Godeeyo howo woola tokenee palame seme, iyo yo tooso. [Osoloso iyo ibada teiso o goo midilame goomogaso. ⁷ Esino ha teli wiligi odoo taba, Lusiyaeseeye kitulugu sabolo sibilesa Polo imaga ido diso. ⁸ Osoloso Lusiyaeseeye Peliks namapoo sibilesa Polowo goo midiyee doloso imapoo egeesee takaso.]^{*} Esiga no nosee Polo mapoo woosalo ogoga, to nei yayo taka duloso, nayo tei goo iyo Polowo goo taka duloso gooleedalaiso,” diso. ⁹ Osoloso Yu odoo abo Teletulusbolo sibadee oso Peliks mapoo takolone egeesee takaso, “O, Teletuluseeye egee takoo tei takoo,” diso.

Goo midi mapoo Poloye o goo eyo nediliyo taka

¹⁰ Osoloso gamalee odoo oso Polo no to takee neme, nei Poloye egeesee takaso, “Peliks, a gooleedooso, no dugo susuga ee ma kulodu ibada mi hamapoo badolone goo midiliso. Esiga ayo to nei namapoo takalai, a goomogo. ¹¹ Nayo medee dui. Nayo goo hagee odoo abo mapoo takooga, diayo namapoo goo hedebe hagonosee takalaiso. Goo ee ayo Godeeyo hu poudalame, Yelusalem mapoo di biame 12 poogoloso ka badoso. ¹² Esiga a Yelusalem mapoo badolone, Yu odoowo tei moso mapoo odoo hee sabolo koo agadigeli. Osoloso howo gisili moso ma kulodu, osoloso Yelusalem mi mapoo silone, odoo kamanalame koo moodeli. ¹³ Esiga Yu odoo hamapoo egee do oso mo goo namapoo to opusomo opusomo di taka goo susuga ee tei goonee. ¹⁴ Esino diayo taka eyo kulodu, goo heeno tei goo. Ee, ibada amawe dia Godeeyo hu poudalame, ayo Yesu mapoo tei teliso. Esino Yu odooso takeliso, Yesuwo goo eligi sabolo diayo eligi sabolo hedebee. Esino a Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo oso to hogugu mapoo tei teliso. ¹⁵ Esiga Godeeye tekepo odoo sabolo tokenee odoo sabolo ta maga see hogabidilei goo mapoo Yu odooso tei tolosa egee do, goo hedebe mapoo anosee tei teliso. ¹⁶ Esiga goo hageesi maga, a Godeeyo howo woola osoloso odoo howo woola goo tekepo talai goomegeliso.

24:5: Diye 17:6 **24:6:** Diye 21:28-30 * **24:8:** To hagee odoo aboso taka, Lukaye hogugu, deliso. Esino odoo aboso taka, Lukaye hogugule, odoo heeso hamamee hoguguna, dee takeli. **24:15:** Yon 5:28-29

¹⁷ A Yelusalem poogoo dileso mi abo mapoo silone dugo abo poogooso. Omapoo siloso, see Yelusalem mapoo wedi simiso, bi mauwe odoo mapoo emegei di bi molee tenelame, osoloso Godee mapoo emegei di bi tenelame. ¹⁸⁻¹⁹ Esino a tei moso mapoo badolone, Godee mapoo emegei di bi tenelai ee mopoodoo dolone badebeiso. Omapoo badolone, odoo susuga badele, osoloso kemenele. Osoloso ee ma kulodu Yu odoo oso sibilesa a egeiso. Esino dima kulodu, Asiya mi maga sibadee Yu odoo oso mo goo maga diya kamanaso. Esiga bei kasi maga odoo hagee bia hamapoo mauwe ka dosomo? Odo hagee bia oso sibilesa mo goo namapoo takalai tekepo. ²⁰ Esino odoo egee bia hamapoo mauwe. Esiga Peliks, nayo Yu odoo hagee do mapoo woosalai tekepo, diayo a Yelusalem mapoo dibada wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo ido peleso dogo, mo goo tokenee edebeyo egei ee takalai tekepo. ²¹ Esino ayo goo hedebe hagee diayo to mou ma kulodu to kitulugu sabolo egeesee taka, 'Esino niyo wedia maga see hogogabilei mapoo tei teme goo ka midiso,' diso."

²² Esino Peliks yo Lodeeyo goo ee olo duloso badebeiso. Osoloso odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, "Iba Polowo goo midilei epedee hamapoo koodobileiso. Esiga see ha teli wiligi odoo taba Lusiyas siboga, Polowo goo see midileiso," diso. ²³ Osoloso Peliksiye ha teli gibadeli odoo hee mapoo egeesee takaso, "Niba Polo medee bolone, yimapoo hegi goo hee na tenee. Osoloso emegei odoo heeso yo pidilei na hamaga takee," diso.

²⁴ Osoloso biame abo poogoloso, Peliksiye osobo Dulusila dio Polo agalame sibadeeso. Peliksiyo osobo Dulusila ee Yu sobo. Osoloso diayo sibilesa egeesee takaso, "Polo yo hamapoo ido sibe," diso. Esem Poloye sibilesa Yesu Keliso mapoo tei talai goo ee takomolome, Peliksiye medee dumeleeso. ²⁵ Yayo dulone badolone, Poloye yimapoo tekepo badalai goo sabolo, osoloso tokenee goo teyaga su kookoodalai goo sabolo, osoloso Godeeye biame hamameedee mapoo goo midilei goo sabolo takaso. Esem Peliksiye to hagee duloso obulone, yimapoo egeesee takaso, "Oso, omapoo koodobie! Amapoo biame hee mologa, no see sibe dalaiso," diso. ²⁶ Egeesi ma kulodu Peliksiye mada egeesee gweliso, "Poloye amapoo molee teneega, molee oso ayo nei Polo ee neliga moso ma kuloduga peegoo ido dileiso," diso. Yayo egeesee goolone badolone, biame abo mapoo Polo sabolo to kalame yo iliso.

²⁷ Esino dugo bakadio poogoloso hamamee Peliksiye o gamalee tou teli maga peegoo dime, see odoo heeso badebeiso, o hu Posiyus-Pestus. Esino Yu odoo oso goomogalame, Peliks o tou teli maga peegoo dilega badolone, yayo Polo neliga moso mapoo osee badebee, diso.

25

Polo o goo Sisaye midilame taka

¹ Pestuseeye gamalee hu tolosa biame bakadio hedebe di poogoloso, see Kasaliya mi maga Yelusalem mapoo simiso. ²⁻³ Yayo omapoo simi biame mapoo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo sibilesa yimapoo Polowo goo egeesee takaso, "Polo yo goo tokenee tooso. Esiga no iyo goomoga goo ee moodee. Egeeseelone Polo see Yelusalem mapoo ido sibeye, dee takee," diso. Bei, diba Polo Yelusalem mapoo sibumologa, mada eli domopoo wooloomalame goomogaso. ⁴ Esino Pestuseeye egeesee takaso, "Haye, Polo yo Kasaliya omapoo osee badalaiso.

Yelusalem mapoo ido sibileime. Esino a biame abo poogoloso hamamee see Kasaliya mapoo wedi dileiso. ⁵ Esiga nibada wiligi odoo tebisa see abolo dilei tekepo, diayo tei Poloye goo tokenee too egei omapoo takalame,” diso.

⁶ Pestus biame 10 egeesi Yelusalem mapoo poogoloso, see Kasaliya mapoo wedi diso. Yo Kasaliya mapoo dileso, tialoso biame hee mapoo goo midili moso mapoo peleso, yayo badeli debi mapoo badolone, Polo yo sibeye doloso odoo abo mapoo to teneeso. ⁷ Esem ebebeeyo Polo yo goo midili moso mapoo ido polome, Yelusalem maga sibadee Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Polo tobudume, pee maga tebisaloso silodoboloso, Polowo goo mapoo to opusomo opusomo di takolone, Polo yo diya tokenee odoo dee takaga meleeso. Esino diayo to opusomo opusomo di taka ma kulodu, Pestuseeye tei goo egele.

⁸ Esem Poloye eyo nediliyo pidilei to takolone egeesee takaso, “A Yu odoowo tei hee gababile. Osoloso ayo ibada tei moso eyo hu mapoo tokenee goo takele. Osoloso Loum mi toowa wiligi odoo taba Sisayo goo mapoo tokenee goo takele,” diso.

⁹ Esino Yu odoo oso goomogalame, Pestuseeye Polo mapoo egeesee takaso, “Iba susuga oso Yelusalem mapoo dileso nee goo omapoo midilei tekepowo?” diso.

¹⁰ Esem Poloye nei egeesee takaso, “A Yelusalem mapoo dileime. Bei, a Loum odoowo goo midili moso mapoo olo badoso. Esiga hamapoo mo goo midilei tekepo. Esino Pestus, no olo gooleedooso, ayo Yu odoo mapoo tokenee goo hee moodele. ¹¹ Egeesi ma kulodu ayo goo tokenee too diepi, tei ee dodolone, a talai tekepo. Esino Yu odoo oso mo goo wulo gamenee taka maga, odoo heeso a Yu odoowo dee mapoo tenelai tekeponee. Esiga a Loum mi wiligi odoo taba Sisaye mo goo midilei goomogo!” diso.

¹² Esem Pestuseeye yimapoo kokodo takeli odoo sabolo goo hamapoo to mouloso, Polo mapoo egeesee takaso, “No Sisaye nee goo midilei goomoga magooga, no Sisa mapoo ido dileiso,” diso.

Pestuseeye Agilipa mapoo Polowo goo taka

¹³ Biame abo poogoloso hamamee Yu odoowo wiligi odoo taba Agilipaye omolo sobo holo, Benis sabolo Pestus mapoo emegei di to takalame Kasaliya mapoo sibadeeso. ¹⁴ Osoloso biame bei diba Pestus sabolo omapoo debeiso. Osoloso omapoo osee doboome, Pestuseeye Polowo goo ee Agilipa mapoo oposususo. Yayo oposusulone egeesee takaso, “Odo hee, Polo ee Peliksiye neliga moso mapoo toosoo osee badoso. ¹⁵ Esino a Yelusalem mapoo dileso peledoboome, Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso wiligi odoo tebisa abo sabolo, sibilesa amapoo Polowo goo egeesee taka, ‘Polo ee tokenee odoo, esiga yo wooloome,’ diso.

¹⁶ Esino ayo dimapoo egeesee takaso, ‘Loum odoo iyo odoo hee goo mauwe koo wooloomali. Esino iba Loum odoo oso goo midili ee egeesi. Odo hee ee goo midii mapoo yimapoo goweli odoo oso o goo takoloso koodobuoga, nei odoo o goo eyo nediliyo takeliso. Osoloso hamamee goo midili odoo oso yimapoo goo tokenee melee ogoga, yo wooloome, dee takeliso,’ diso. ¹⁷ Esiga Yelusalem wiligi odoo tebisa abo abolo hodobo hamapoo ka simi. Biame omapoo mo goo midilei boolooge. Esino a sibilesa, tialoso biame hee mapoo goo midili moso mapoo peleso badolone, Polo yo hamapoo ido sibeye, diso. ¹⁸⁻¹⁹ Ee ma kulodu ayo goolee, Polo

yo tokenee goo toowa toobelee, diso. Esino Yu odoo oso gamenee dibada howo gisili fei goo sabolo, osoloso odoo hee Yesu, diayo olo taso deli, see Poloye odoo ee see gie badoso, dee taka goo omapoo toso agadigaloso o goo midilame ido pala egeeso. ²⁰ Esino a goo hagee medee gooleedelega badolone, Polo mapoo egeesee woosaso, ‘No Yelusalem mapoo dileso nee goo midilei soowayo?’ diso. ²¹ Esino yo Yelusalem mapoo dilei goomegele. Esemme yo Sisaye o goo midilame goomogaso. Esiga yo wulo epedee hamapoo badalaiso. Osoloso ayo biame tekepo ogoga, yo Sisa mapoo o goo midilame ido diye dalaiso,” diso.

²² Esemme Agilipaye Pestus mapoo egeesee takaso, “A odoo hagoso taka goo mawo duleiyasa,” diso.

Esemme Pestuseeye yimapoo egeesee takaso, “No godigi yayo takooga duleiso,” diso.

Poloye Agilipa dio Benis dio mapoo ido simi

²³ Osoloso biame hee mapoo Agilipa dio, Benis dio, hu toowa too odoo masi, dugo medee tekepo kalagaloso, goo midili moso mapoo paladeeso. Diba goo midili moso mapoo galaga dulone, ha teli odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Kasaliya mi wiligi odoo tebisa sabolo galaga diso. Osoloso diba susuga goo midili moso mapoo mooloogoodoloso doboome, Pestuseeye Polo ido sibe, diso. ²⁴ Esemme Poloye goo midili moso mapoo sibilesso tobudume, Pestuseeye egeesee takaso, “Wiligi odoo taba Agilipa nobolo, osoloso odoo susuga sabolo, odoo hagee ege! Yu odoo hamapoo egee do sabolo, osoloso Yu odoo Yelusalem mapoo debeli sabolo, oso odoo hamapoo diya gowoolone, amapoo to neligidi takolone, yo wooloomalai tekepo, dee takeliso. ²⁵ Esino ayo yo teli mapoo magalai o goo tokenee hee mauwena. Esino yo eyo goomoga oso Sisaye o goo mididi diga, ayo yo Sisa mapoo ido di, diso. ²⁶ Esino goo hamapoo ayo ibada wiligi odoo taba Sisa mapoo Polowo goo maga to hoguguloso tenelai to mauwe. Esiga ayo yo nibada howo woola mapoo ka ido simi. Esiga Agilipa nayo yimapoo woose. Egeesega to yayo nei taka ee ayo hoguguloso Sisa mapoo ka tenelaiya. ²⁷ Bei, neliga ma kulodu badeli odoo oso moodoo goo ee hogugule mosoowe sabolo Loum wiligi odoo taba Sisa mapoo diye dalai tekeponee,” diso.

26

Poloye wiligi odoo taba Agilipayo howo woola mapoo o goo taka

¹ Agilipaye Polo mapoo egeesee takaso, “Ayo epedee no nediliyo pidi to takalame namapoo biame teneeso.”

Esemme Poloye dee dokodoo poudoloso, to takalai bei mooloogoolone egeesee takaso, ² “Wiligi taba Agilipa, a epei Yu odooso mo goo mapoo goo opusomo opusomo di taka mapoo nei ayo mawo a pidi to namapoo takalai goomogo. ³ Bei, no Yu odoo ibada adaga dia goo susuga sabolo, osoloso ima kulodu to agadigeli goo sabolo no gooleedooso. Esiga ayo namapoo howaso, mo to hagee takoo medee dui.

⁴ Egeesi ma kulodu, Yu odoo susuga oso ayo daga Yu odoo sabolo Yelusalem mapoo badebei goo ee, diba olo gooleedooso. ⁵ Esiga Yelusalem odoo susuga oso mo goo diba gooleedooso. Esiga diayo namapoo mo goo takalai dee takooga, diayo ayo Pelisi odoo toboloso badebei goo ee takalaiso. Egeesee mapoo Yu odoo ma kulodu Pelisi odoo oso Moseseeye eligi goo

hogugu medee dedeliso. ⁶ Esino Godeeye mawe dimapoo to takoloso magoo mapoo ayo tei teme, a epedee goo mido mapoo ka badoso. ⁷ Osoloso ibada Yu odoo bala 12 susuga oso biame susuga Godeeyo hu poudoolone dobolone, diba to magoo hedebe ee bamoloso. Esiga mo wiligi odoo taba Agilipa, abolo epedee to magoo hedebe omapoo tei teme, Yu odoo oso a wooloomalame goomogoso. ⁸ Egeesi ma kulodu, Yu odoo niba bei kasi maga Godeeye wedia odoo ee see hogogabileiso dee taka goo mapoo tei telega ka pegeliyo?

⁹ Esiga a niyo egee gooloomolo egeesi masi goolone, ayo Yesu Nasalet odoo mapoo tei telaga odoo mapoo heiga toowa molone, ayo dimapoo dala tenelame goomogo meleeso. ¹⁰ Egeeseelone tei moso wiligi odoo tebisa oso amapoo kitulugu teneme, ayo Godee o odoo esialoso toloso neliga moso ma kulodu tooseliso. Osoloso tei telaga odoo abo ee olo piligume, ayo goo omapoo tekepo doloso, goomegeliso. ¹¹ Osoloso a Yu odoowo howo gisili moso susuga mapoo silone, tei telaga odoo mapoo dala tenelone, ayo dimapoo toso pupulone, to tokenee takoloso Yesuwo goo mapoo miligi pie, dee takeliso. Osoloso ayo dimapoo diya komonolone, mi abo mapoo dilesio, tei telaga odoo toloso dala teneliso.

¹² Ayo egeeseemo silone, biame heeso tei moso wiligi odoo tebisa oso amapoo kitulugu teneme, Damasko mi mapoo tei telaga odoo talame diso.

¹³ Esino osoko oo domo taba mapoo a eli domopoo dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu oso pouneme egeiso. Gadeebugu ee diya toowa, osokoso gadeebugu egeesinee. Esiga odoo abolo hodobo di gadeebugu oso tooso. ¹⁴ Osoloso iba susuga miyomoo misigedubuloso tiesamolome, kei ma dokodooga ibada Hibulu toso amapoo egeesee takeme duso, 'Solo, Solo, nayo bei kasi maga amapoo dala ka tenemalala? Esiga no medee goolee. Nayo egeeseemo siloga, no Godee sabolo ha taso. Esiga eyo nei no dala talaiso,' diso.

¹⁵ Esem ayo egeesee takaso, 'Wiligi odoo, no ogumo?' diso.

Esem Lodeeye amapoo nei egeesee taka, 'A Yesuso. Nayo tei telaga odoo mapoo dala egee tenemolo, amapoo tenemoloso. ¹⁶ Esiga no tebee! Ayo namapoo sibilesio peledobooso. Bei, ayo no olo hesiaso, nayo mo tou teli odoo doloso badolone, ayo namapoo eligi sabolo, osoloso eligilei goo sabolo, odoo mapoo eligilame. ¹⁷⁻¹⁸ Esiga nayo Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee sabolo ma kulodu mo to takomo siloga, ayo no medee balaiso. Egeesi ma kulodu diayo no dala teneega, ayo no pidileiso. Esiga diayo tei goo ee gooleedoga, diayo neliga maga miligi pialoso, gadeebugu mapoo bidiga dabalame, osoloso Saiten oso gibadolone debei poogoloso, see Godee mapoo bidiga dabalame, ayo no dimapoo diye deeso. Egeeseega ayo dibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Egeeseega diayo amapoo tei too goo maga, Godeeye hesia odoo oso egee do sabolo hodobo dabalaiso,' diso.

¹⁹ Esem wiligi odoo taba Agilipa, mo howo opusomo doloso, kei ma dokodooga to taka duloso, to omapoo mesieso. ²⁰ Osoloso ayo Damasko mapoo, osoloso Yelusalem mapoo, osoloso Yudiya mi toowa ma kulodu, osoloso Yu odoonee dia mi susuga mapoo, Godeeyo to egeesee takomo sileeso, 'Nibada goo goolee su wuduloso, nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo sibadee! Osoloso niyo Godee mapoo sibadee goo ee eligilone, odoo susuga eyo howo woola tekepo goo ee tomo silesibe,' dee takeliso. ²¹ Esiga ayo goo hagee tomo silime, Yu odoo oso ayo dibada tei moso ma kulodu badoboome, diayo a wooloomalame keliso. ²² Esino Godeeye pidi toowa maga, a see epedee nibada howo woola mapoo

tobudulone, wiligi odoo tebisa nimapoo, osoloso odoo abo susuga nimapoo, Godeeyo to takolone ka badoso. Esino ayo taka to susuga ee Moses sabolo Godee maga to toloso takomo silesibili odoo sabolo oso Godeeye hudi magoo Keliso mapoo peledabalai goo taka sabolo hedebē. ²³ Esiga to hagee eyo bei hagoso, Keliso dala toloso talaiso. Osoloso yayo daga malalo ta maga hogabuloso, gadeebugu ee Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee sabolo mapoo tosilibeiso,” diso.

²⁴ Esino Polo to osee takomolome, Pestuseeye to neligidi yimapoo egeesee takaso, “Polo, no boobadolone wulo halaboo! Nayo diya goolee oso no ka boobadoo,” diso.

²⁵ Esemē Poloye to nei Pestus mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo taba Pestus, a wulo koo halabooso. Bei, ayo to taka susuga hagee tei goo. Esiga goo eyo bei moloso. ²⁶ Esiga wiligi odoo taba Agilipaye goo susuga hagee yo gooleedooso. Ayo goo susuga hagee yimapoo takooga, ayo to takalai koo obuso. Bei, goo susuga hagee mada moodele. Haye! Odo susuga eyo howo woola ka moodoo,” diso. ²⁷ Esemē Poloye wiligi odoo taba Agilipa mapoo egeesee takaso, “Agilipa, no Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo susuga oso to hogugu mapoo tei telisomo? O. A gooleedoso, no tei teliso,” diso.

²⁸ Esino wiligi odoo taba Agilipaye egeesee takaso, “No biame deiyepo hamapoo ayo Keliso mapoo tei talame amapoo to egeesi masi ka takamalala?” diso.

²⁹ Poloye to nei egeesee takaso, “A nayo tei talai biame deiyepo o, biame sage koo magooso. Esiga ayo nobolo osoloso epedee hamapoo mo to dulone hagee do odoo susuga oso Godeeyo to mapoo tei toloso ayo hagee bado egeesi masi badalame dokodoo ka takooso. Esino nibada dee mapoo ki ti oso tialagalaime,” diso.

³⁰ Esemē wiligi odoo taba Agilipa sabolo, osoloso Pestus sabolo, osoloso Benis sabolo, osoloso odoo susuga Polowo to dulone debei ee tebisaloso diyadeeso. ³¹ Diayo diyadulone dieso dimapoo egeesee takaso, “Odo hagee goo tokenee hee tele. Esiga iyo yo neliga moso mapoo toosooloso wooloomalai tekeponee,” diso.

³² Esemē Agilipaye Pestus mapoo egeesee takaso, “Iyo odoo hagee goo midili maga diye dalai tekepo. Esino yo Sisaye o goo midilei goomogaga, yo Sisa mapoo ido diye, dee takee,” diso.

27

Poloye du maga Itali mi mapoo dilame bei mooloogoo

¹ Pestuseeye Polo Sisaye badebei mapoo ido dilame goomoga magoloso, yayo Loum ha teli gibadeli odoo hee Yuliyes iso. Osoloso yimapoo egeesee takaso, “Polo sabolo, osoloso neliga moso ma kulodu debeli odoo abo sabolo, du maga Itali mi mapoo Sisaye badebei mapoo iyado di,” diso. Yuliyes hagee ha teli odoo mooloogoodoo hee, o hu Sisayo mooloogoodoo dee takeli eyo kulodu badeli. ² Esemē iba Adalamatiya odoo dia du toowa ee Kasaliya mi maga see Asiya mi ma kulodu mi opusomo opusomo di mapoo dilame molome egeiso. Esemē Yuliyeseeye iba du omapoo dalaga peegeena. Osoloso Makedoniya mi ma kulodu Tesalonika mapoo badeli odoo hee, Alistakus du omapoo ibolo hodobo bulumaloso, see Saidon mi mapoo dulone domopoo tiesaso.

³ Osoloso biame hee mapoo Saidon mi mapoo sibilesa peledabaso. Esino iba Saidon mi mapoo sibilesa peledoboome, Yuliyeseeye Polo yo diya goolone yimapoo egeesee takaso, “Nee odoo oso biso pidilame, no peegoo di,” diso. ⁴⁻⁵ Osoloso iba see Mila mi mapoo dalo soowoolone, Saiples mi te koola mapoo poo toowa meneme abaga daso. Bei, abei toowa woola mapoo poo toowa oso sibulone, howo ki toowa siba. Esem e iba osee Saiples mi te maga gulugumo sibilesa, Kilikiya sabolo Pampiliya sabolo daga dilesa, Lisiya mi Mila mapoo sibilesa peledabaso. ⁶ Iba omapoo dilesa doboome, ha teli gibadeli odoo Yuliyeseeye Alesandiliya odoo dia du toowa Itali mapoo dilame molome egeiso. Esem e yayo iba du omapoo dalaga peegeena. ⁷⁻⁸ Esem e iba du omapoo dalaga poogoloso, Nidus mi mapoo obeeyamo dulone, biame bei abei domopoo poogooso. Iba Nidus mi ee daga dime, poo toowa simi oso, howo ki toowa sibume, see Kiliti mi te mapoo dalo soowaso. Bei, omapoo poo toowa meneme. Osoloso iba Kiliti mi te su Salomone koola abaga obeeyamo gulugumo dulone, Lasiya mi koola mapoo du dali omapoo oluguso. Du dali eyo hu Du Oluguli Medee Tekepo deli.

⁹ Iba du oluguli omapoo dobolone, egeesee goolone debeiso, “Iba biame toowa olo hosudooso. Osoloso Yu odoo oso nei teyulosa badeli biame olo dagadilesa badoso. Esino dugo biame olo bei mooloogooso. Egeesi ma kulodu iyo dugo biame mapoo abei toowa maga dilei tekeponee. Bei, howo ki toowa oso sibulone, iba tokenee peya,” diso. Esem Poloye odoo susuga mapoo egeesee taka, ¹⁰ “Emegei, dugo biame mapoo abei toowa maga duga, ibola osoloso ibada bi sabolo, osoloso ibada du sabolo tokenee palai, a gooleedooso. Esiga iba hamapoo osee dabalai tekepo,” diso. ¹¹ Esino du wiligi taba sabolo osoloso duwo ama sabolo diba egeesee selai goomegele. Esem ha teli gibadeli odoo oso Polowo to mapoo tei telega poogoloso, odoo bakadio hageeyo to mapoo deedeeso. ¹² Esem odoo susuga oso egeesee takaso, “Iba dugo biame mapoo hamapoo dobolone du olugulosa dabalai du oluguli tokenee,” diso. Egeeseelone diba saga Poiniks mi mapoo dilesa dogo, dugo biame ee koodobilame goomogaso. Kiliti mi te mapoo Poiniks hagee du oluguli tekepo hee oso. Bei, du oluguli omapoo poo toowa haga koo sibili.

Poo toowa sabolo howo ki toowa sabolo ma kulodu di

¹³ Osoloso biame heeso poo toowa koodobume, see poo pepooko oso abei toowa domo abaga pee maga sibilame bei mooloogooso. Esem e du toowa tosilesibili odoo oso egee ogolosa tekepo dolone, hegi biso du gidolosa howo kulomoo melee giligadolosa du ma kulodu maso. Osoloso iba Kiliti mi te mapoo soowooleso widi pee maga gulugumo diso. ¹⁴ Iba mi te widi pee maga obeeyamo gulugumo dumolome, haga booloogelega mi te abaga poo toowa simi oso ibada du ee see abei toowa domopoo todiso. ¹⁵ Egeeseeme iba du balamelega, ibada du pooso todime, wulo balaga meleeso. ¹⁶⁻¹⁷ Esino pooso ibada du ee Kauda mi te mapoo poo toowa meneme hodiokooga todi molome, du tosilesibili odoo oso du toowa tokenee poga pidili du pepooko, du toowa eyo osio mapoo bagagolosa melee ee diya kitufugu sabolo tolosa du toowa ma kulodu magooso. Osoloso howo ki oso sibilesa ibada du mapoo woolone du toowa gadilega pagalame, diayo du ee tiso tialogooso. Osoloso du tosilesibili odoo ee Libiya mi hodio abaga dulone, howo soo mapoo du doguyaga diya ebigasoo. Egeeseelone, diba pooso sibilesa weli dugo du ma dokohodoo bagagoo ee du medee dilame miyomoo bagagooso. Esem pooso ibada du ee abei domopoo wulo todimeleeso. ¹⁸ Osoloso biame hee mapoo poo toowa oso see diya sibume, du tosilesibili odoo oso

du poopeeya dalame, bi abo du toowa ma kulodu melee toloso howomoo sooso. ¹⁹ Osoloso see biame hee mapoo, bi abo egeesi masi du ma kulodu melee howomoo sooso. Pooso sibilesu weli dugo sabolo, osoloso homo talogoo sabolo, osoloso dugo bagagili ti sabolo, osoloso bi abo egeesi masi sabolo howomoo sooso. ²⁰ Iba poo toowa oso simi ma kulodu, osoloso howo ki toowa simi ee ma kulodu biame bei poogoomo dulone, osoko sabolo giwo sabolo egele. Egeesi ma kulodu dulone, iba dabalai goole. Esino wulo wedilei gooleeso.

²¹ Esino iba biame bei ma kulodu nei nelega sibulone, Poloye toboloso imapoo egeese takaso, “Emegei, niba kasi maga mo to dulega Kiliti mi te poogoloso ka simiyo? Iba omapoo debei diepi, goo hageese imapoo sibile pegeliyo. ²² Esino niba goo hamapoo haga na ebi. Bei, odo susuga nima kulodu odo hee talaime. Esino hedebe ibada du ee tokenee palaiso. ²³ Bei, mo Godee ayo o hu dokodoo poudili o momaiye oso amapoo sibeye dee takeme, eiyo gesi amapoo sibilesu egeesee taka, ²⁴ ‘Polo, no haga na ebi, bei no wulo gamenee dile, wiligi odo taba Sisayo mudugiyopoo nee goo midilame duso. Esiga Godeeye nimapoo mesie maga nobolo hodobo egee du odo sabolo, abei domo hamapoo wedileime,’ diso. ²⁵ Esiga odo susuga, niba to hagee duloso na ebi. Bei, Godeeye o momaiye oso goo taka goo ee tei moodolai doloso, a tei toso. ²⁶ Esino iba omapoo dulone, mi te hee koola mapoo dileso, yo mapoo godee bigileiso,” diso.

²⁷ Iba Adiliyati abei domopoo silesibulone, biame 14 poogoloso see gesi hee mapoo gesi domopoo du tosilesibili odo oso goolee widi pee koolabelee, diso. ²⁸ Egeeseelone diayo howo kasee boubeleso howo bou tebili ti toloso teibaso. Osoloso egeino, howo bou ee teiba ibada bagi sabolo teiba 40 egeesi masi mala. Osoloso hoogoo pepooko dileso, see tobu teibaso. Osoloso egeino, howo bou ee teiba ibada bagi sabolo teiba 30 egeesi masi mala. Esem diayo goolee widi pee olo koola tooboo, diso. ²⁹ Esem diba gesi dulone, du howo soo maga duga, yo mapoo godee bigiyaga diya ebigaso. Egeeseelone du dilega omapoo malame, diayo hegi bi bakadio bakadio di du osio mapoo bagagoloso howomoo toosooso. Osoloso gesi omapoo dobolone, du tosilesibili odo oso saga mi beama beleso ee bolone debeiso. ³⁰ Egeeseelone dobolone, diayo du toowa maga mada kukolo dilame, du toowa tokenee poga pidili du pepooko ee howomoo ti sabolo gisibasoloso olugu molone imapoo egeesee taka, “Iba du wiligi maga hegi bi abo howomoo tosoowagona,” diso. ³¹ Esino Poloye ha teli gibadeli odo sabolo, o odo sabolo mapoo egeese takaso, “Du tosilesibili odo oso kukulo duga, iba susuga wedileiso,” diso. ³² Esem ha teli odo oso du toowa tokenee poga pidili du pepooko ee ti koo poogoomo, pooso todiso.

³³ Osoloso olo mi beeamalai koola toboome, Poloye diba nei nalame howolone odo susuga mapoo egeese takaso, “Niba biame 14 ma kulodu ebia sabolo sibulone nei medee nele. ³⁴ Esiga niba wedilega pagalame, epedee hamapoo nei medee ne. Osoloso niba goolee, nima kulodu odo hee dala talaime,” diso. ³⁵ Osoloso Poloye to hagee takoloso, wo toloso goomoga to Godee mapoo takoloso, odo susuga eyo howo woola mapoo wo po doloso neso. ³⁶ Esem Poloye nei namelee ogoloso, odo susuga oso yibolo nei nalame goomogaso. ³⁷⁻³⁸ Diba nei ne koodobuloso, du poopeeya dalame, nei abo susuga howomoo togobisaso. Esiga iba 276 odo oso du ee ma kulodu debeiso.

*Duso dileso yo mapoo
godee buguloso gagabugu goo*

³⁹ Osoloso gesi mi beeamome egeino, du tosilesibili odoo oso widi pee egeiso. Osoloso diayo widi pee ee medee ogoloso gooleedele. Esino omapoo dileso du olugumo, diso. Bei, diayo widi pee ee du olugulei tekepo goolee. ⁴⁰ Egeeseelone, diba widi pee mapoo dilame hegi bi du ma bagagisaloso melee, ee howomoo kookoo sooso. Osoloso du osio mali suda masi howomoo wusuloso, pooso du todilame, du wiligi mapoo dugo bagagoloso meli hee poudoloso bagagooso. Osoloso iyo widi pee egei mapoo diso. ⁴¹ Esino iba widi pee mapoo dulone, du wiligi oso dileso howo soo mapoo dougaso. Esemé howo ki oso sibilesi, du osio mapoo woome, du gagabuguso.

⁴² Egeesi ma kulodu ha teli odoo oso neliga ma kulodu debeli odoo ee howo tabuloso kukulo diyaga, diya gooleeso. Egeeseeyaga neliga ma kulodu debeli odoo ee diayo du ma kulodu wooloomalame goomogaso. ⁴³ Esino ha teli gibadeli odoo Yuliyes yo Polo wooloomalai goomegele. Esiga yayo ha teli odoo dimapoo egeese takaso, “Niyo neliga ma kulodu debeli odoo ee na wooloome,” diso. Esemé yayo egeese takaso, “Niba howo tabili gooleedoo daga, niba widi pee mapoo howo tigebie! ⁴⁴ Osoloso odoo howo koo tabili daga, niba du gagabugu mapoo toloso deeso widi pee mapoo sumo di,” diso. Egeese see maga odoo susuga medee tigebuloso widi pee mapoo dabogoloso gie badeli tooso.

28

*Poloye Malata mi te mapoo
sibilesi peledaba*

¹ Osoloso iba howo tigamo dileso, mi te mapoo dalaga poogoloso dobolone duno, mi te eyo hu Malatagona. ² Iba omapoo sibilesi peledoboome, mi te mapoo debeli odoo oso iba medee pida. Esiga biame omapoo howo toowa simi oso kekebie meleega, mi te mapoo debeli odoo oso iyo dou halame, dou toowa tooloso ka daba. ³ Osoloso Polo noseé dou kaka tosibilesi, dou toomeleeno, hebise sa masi dou ma mapoo kulodu tiamelee ee diya dei moodoome, dou kaka ma ma kuloduga gasibilesi Polo dee mapoo paso. ⁴ Esemé mi te mapoo debeli odoo oso Polo hebiseso dee mapoo poloso soolooogoosoo melee ogoloso diba diesono egeese takaso, “Odoos hagee odoo wooloomali odoo osobe. Bei, yo abei domopooga simi oso yo tele. Esiga epedee nei dala teneli godee oso Polowo goo tokenee maga nei ka teneeso. Esiga hebiseso yo dee mapoo ka pana”, diso. ⁵ Esino Polo hebiseso o dee mapoo pome, o dee keeseé heyadige buguno hebise dou mapoo toodooso. Ee ma kulodu goo hee yimapoo peledebele. ⁶ Esino mi te mapoo debeli odoo oso egeeseé goolone debeiso, “Polowo dee papoloso, miyomoo homodobuloso talaiso,” dee gooleeso. Esino biame sage ma kulodu goo heeso Polo mapoo peledebele. Esemé mi te mapoo debeli odoo oso goo hagee ogoloso, Polo yo godee hee molodoo, dee takaso.

⁷ Osoloso ee ma kulodu iyo dou halaga melee mi maga Malata mi te mapoo debeli odoowo wiligi odoo taba, Pubiliyeseeyo mi haga hoogoonee. Esiga yayo iba ogoloso, o moso mapoo ido dileso, biame bakadio hedebe di omapoo doboome, yayo iba medee pidiso. ⁸ Moso ee ma kulodu Pubiliyeseeyo ama kolo dei sabolo osoloso su paiye sabolo tiameleeso. Esemé Poloye yayo tiamelee mapoo gadilesi, Godee mapoo takoloso, o

deeso yimapoo sigime, paiye weidooso. ⁹ Hamamee odoo paigiga mi te mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso sidademe, Poloye diba tekepo moodoo demeleeso. ¹⁰⁻¹¹ Egeesi ma kulodu iyo mi omapoo doboome, mi te mapoo debeli odoo oso imapoo hu toowa tenelone emegei di bi tenemeleeso. Osoloso a bakadio hedebe di omapoo dobooso, see dilame doboome, mi te mapoo debeli odoo oso iyo eli domo dulone nalai, nei sabolo osoloso bi abo sabolo imapoo tosidadeeso.

Poloye Loum mi mapoo dileso peledaba

Osoloso iba Alesandiliya odoo dia du toowa dugo biame mapoo Malata mi te mapoo melee mapoo dabagaso. Du ee tosilesibili odoo oso dadabayogamenee godee masi bakadio moodooloso du wiligi mapoo tugusa molome egeiso. ¹² Iba du omaga dileso Silakusa mi mapoo du oluguloso, biame bakadio hedebe di omapoo debeiso. ¹³ Osoloso see abaga Legiyum mi mapoo dalo soowaso. Omapoo tialoso biame hee mapoo poo iyo simi hamamee abaga sibilame bei mooloogooso. Esemee pooso ibada du saga todilame pupu buguso. Osoloso biame heeso Putiyoli mi mapoo dileso peledabaso. ¹⁴ Iba dileso Putiyoli mapoo du oluguloso, tei telaga odoo abo egeiso. Esemee diayo iba biame 7 dibolo debeeyena. Osoloso omapoo dobooso see mili Loum mapoo diso. ¹⁵ Osoloso tei telaga odoo Loum mapoo debeli oso iba sibogo di duloso, eli domopoo iba tugodalame simina. Ee ma kulodu odoo abo sibileso, iba Apiyus Polum mi mapoo tugodooso. Osoloso aboso mi hee, o hu Odoos Soowo Moso Bakadio Hedebe deli mapoo sibileso tugodooso. Esemee Poloye diba ogoloso diya goomogolone, Godee mapoo goomoga toowa poudooso. ¹⁶ Esemee iba Loum mi mapoo sibileso peledoboome, ha teli gibadeli odoo oso Polo mapoo egeesee takaso, “No neliga moso mapoo dileime. Esino no wulo moso hee mapoo badoga, ha teli odoo hedebe oso no ka gibadalaigona,” diso.

¹⁷ Osoloso biame bakadio hedebe di poogoloso hamamee, Poloye Yu odoowo wiligi odoo tebisa Loum mi ee ma kulodu debeli susuga yimapoo sibilame to teneeso. Diba olo sibileso doboome, Poloye dimapoo egeesee takaso, “Emegei, ayo goo tokenee hee Yu odoo mapoo moodele. Osoloso ibada adaga dia tei hee gababile. Esino Yelusalem mapoo Yu odooso a goo mauwe toloso Loum odoo mapoo teneeso. ¹⁸ Osoloso nei diayo amapoo woosali to bei woosano, amapoo goo tokenee hee egele. Esiga diayo a teli mapoo magalai goomegele. Esino diayo a neliga moso maga peegoo tamagalame goomogaso. ¹⁹ Esino Yu odoo oso a neliga moso maga peegoo tamagalalai tekeponee, dee takeme, ayo mo goo Sisaye midilei a goomogo, dee takaso. Esino ayo mo odoo, Yu odoo mapoo gididilei goo mauwe. ²⁰ Esiga ayo goo hagee nibolo medee to meilame ka gilimadoo. Osoloso a epedee ki tiso tialogoloso moloso. Bei, ayo Isalael odoo oso dulone egee bamolo, odoo yimapoo tei too goo maga,” diso.

²¹ Esemee wiligi odoo tebisa oso Polo mapoo nei egeesee takaso, “Iyo Yudiya maga nee goo maga to hogugu teneme tele. Osoloso Yu odoo abo omaga sibasee oso nee goo maga tokenee goo taka, iba dule. ²² Esino goo nayo egee eligimo silo imapoo takalai goomogo. Bei, mi susuga eyo kulodu, edebeeyo Yesuwo goo eligili goweli,” diso.

²³ Osoloso Polo sabolo Yu odoo sabolo biame hedebe magooso, diayo see tobu Polobolo Yesuwo goo maga to kalame. Osoloso diayo biame hedebe magoo mapoo Yu odoo susuga Yesuwo goo maga to kalame Polo

mapoo sibadeeso. Esem Poloye gesikolo bei mooloogoloso abaga dino habe mapoo Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ee eligilone, Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso Godee maga to tolosoko kokodo takomo silesibili odoe oso to hogugu maga Yesuwo goo eligiso, diayo Yesu mapoo tei talame.

²⁴ Esem odoe abo oso Polowo to duloso tei tooso. Esino odoe abo tei tele. ²⁵ Egeesi ma kulodu diesono abo puloso toso agadigaso. Osoloso diba dilame doboome, Poloye tei tele poogoo odoe mapoo to hedebe hagee takaso, “Dio Tei oso tei goo Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odoe Aisaya maga nibada amawe dio mapoo egeese takaso,

²⁶ ‘Nayo dileso odoe hagee bia dimapoo egeese takee,

“Niyo medee hodu dileso to taka duleiso.

Esino goo eyo bei niyo medee gooleedalaima.

Osoloso niyo medee hodu dileso agalaiso, esino goo eyo bei niyo ogoloso gooleedalaima.”

²⁷ Bei, diba goo eyo bei gooleedalai koo goomogo.

Osoloso diba dulu tabagado, osoloso howo gisiga diga.

Esino diayo ogoloso, osoloso duloso goo goolee tekepo tolosoko, amapoo wedi simi diepi,

ayo dibada tokenee hapoloso boobado bigiliyo,’ diso.

²⁸ Esiga niba medee goolee, Godeeye gie badeli hedebe Yu odoe mapoo tenele. Haye, yayo Yu odoonee sabolo mapoo teneeso. Esiga diayo goomoga sabolo Godeeye to medee duleiso,” diso. ²⁹ [Osoloso Yu odooso Polowo to duloso, dibada mooloogoodoo ma kulodu diesono toso diya agadigamo diso.]* ³⁰ Osoloso Polo dugo bakadio ee ma kulodu moso nei molee magoloso tieli mapoo badoboome, odoe abo yo agalame simi, yayo o mosopoo goomoga sabolo ido palaso. ³¹ Osoloso yayo dimapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligilone, Lodee Yesu Kelisowo goo takalai ebile. Osoloso ee ma kulodu odoe heeso yimapoo hamaga takele.

28:26: Isa 6:9-10; Diye 25:13; 26:2, 6; 27:24; Loum 1:5 * **28:29:** To hagee odoe aboso taka, Lukaye hogugu, deliso. Esino odoe aboso taka, Lukaye hogugule, odoe heeso hamamee hoguguna, dee takeli.

Loum Poloye Loum sosee mapoo to hogugu tenee

Loum booka goo eyo bei

Poloye Loum mi mapoo dilega badolone to hagee hoguguloso Loum odoo mapoo teneeso. Hogugu hagee ma kulodu tei talai goo eyo bei hoguguso. Egeeseelone yayo Kelisoye tou too goo sabolo, osoloso Godeeye sooloo deli goo sabolo, osoloso tei talai goo sabolo, osoloso gie badeli talai goo sabolo hoguguso. Osoloso goo tokenee maga hoguguso. Osoloso tei Yu odoo sabolo osoloso Yu odoonee sabolo oso tei too goo maga hedebe doloso egee do eyo goo onosee hoguguso.

¹ A Polo, Yesu Kelisowo tou teli odoo. Godeeye a hesialoso amapoo diye di odoo hu teneeso, Godeeyo to tekepo ee takomo silame. ² Daga hoogoo Godeeye to tekepo hagee odoo susuga mapoo tenelame to edidi magooso. Esemee Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo oso to edidi magoo hagee Godeeyo booka mapoo hoguguso. ³⁻⁴ To tekepo hagee Owolo Yesu Kelisowo goo ee takooso. Yesu Keliso ibada wiligi odoo. Yo mipoo hamapoo soomagooso, osoloso yo wiligi odoo taba Deibidiyo amawe. Esino Godeeye Dio Tei oso kitulugu maga yo ta maga hogadi goo oso yo tei Godeeyo Owolo doloso woola yilige buguso. ⁵ Esiga Godeeye a sooloo dolone Keliso maga diye di tou tekepo amapoo teneeso, mipoo hamapoo debeli odoo susuga oso amaga Keliso mapoo tei tolosa o to mapoo mesimo silesibilame. Goo egeesi maga ayo Keliso halo o tou hagee ka toso. ⁶ Osoloso Godeeye Loum odoo niba nosee Yesu Kelisowo dalame olo hesigaso.

⁷ Esiga ayo to hogugu hagee Godeeye sooloo deli odoo Loum mi mapoo debeli nimapoo ka tonowa. Godeeye niba o odoo doloso dabalame olo hesigaso. Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Ama Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo nimapoo tenelame.

Poloye Loum odoo ee

agala dilame goomoga

⁸ Malalo ayo nimapoo ka takooso. Mi susuga ma kulodu odoo susuga oso niyo tei too goo ee olo dudobuguso. Esiga ayo Yesu Keliso maga niba halo Godee mapoo goomoga to takeliso. ⁹ Ayo mo sooloo ma kuloduga goomoga sabolo Godeeyo tou tolonge badolone, to tekepo Owolowo goo ee ka takomo siloso. Esiga Godee yo gooleedooso, ayo niba halo yimapoo egee takomolo goo ee tei goo. ¹⁰ Esiga ayo niba agalame sibilei goo maga Godee mapoo takolone ka badoso. Esino goo egee Godeeye goomogoga, ayo niba agalame sibileiso. ¹¹ Bei, niyo tei too ma kulodu kibilame, Dio Tei maga goo tekepo oso niba pidilame, ayo niba agalame sibilei, a diya goomogo. ¹² Esiga to ayo taka eyo bei ee egeesee moloso. Ayo tei too goo oso niba pidilei, a goomogoso. Osoloso nei niyo tei too goo oso a pidilei onosee goomogoso. ¹³ Esiga emegei, niba goolee, a diya goomegeliso, niba agala sibilame. Esino ayo niba agalame sibilei ee goo heeso eli peliso. Egeesi ma kulodu ayo Yu odoonee abo pidi egeesi masi pidilame, a diya goomegeliso, niyo tei too goo ee kauwulame.

¹⁴ Esiga Godeeye amapoo odoo susuga ee pidilame tou teneega, amapoo goomoga goo toowa moloso, mi toowa ma kulodu debeli odoo mapoo osoloso dobudu debeli odoo mapoo to tekepo takalame. Osoloso goo gooleedoo odoo mapoo osoloso goo gooleedele poogoo odoo mapoo to tekepo takalai onosee a goomegeliso. ¹⁵ Goo egeesi maga ayo Loum mi mapoo sibilesa to tekepo nimapoo takalai a diya goomegeliso.

¹⁶ Esiga to tekepo hagee ayo dokodoo ka poudoso. Bei, to hamapoo Godeeyo kitulugu mologa. Esiga to hagoso yimapoo tei too odoo dia gie badeli ee ka pidimoloso. Egeeseelone yayo daga Yu odoo pidiloso see Yu odoonee sabolo ka pidimoloso. ¹⁷ Esiga to tekepo hagoso Godeeyo howo woola tekepo badalai goo ee ka yilige bugu moloso. Egeesi ma kulodu tekepo badalai goo hagee hedebe tei toloso badalai goo omaga ka moloso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Godeeye tekepo odoo deli odoo diba ee dieso tei too goo maga gie badeli tolone ka doso.”

Godeeyo kamana goo

¹⁸ Esiga Godeeye kamana goo ee Kei mi ma dokodooga yimapoo miligi pieli odoo susuga mapoo, osoloso goo tokenee teli odoo susuga mapoo ka eligimoloso. Bei, odoo hagee biaso goo tokenee tolone tei goo ee mada mageliso. ¹⁹ Esino odoo susuga oso Godeeyo goo ee medee gooleedalai tebiliso. Bei, Godeeye o goo dimapoo eligiso. ²⁰ Edebeeyo Godee koo egeli. Esino mipoo hagee bei mooloogoloso abaga simino epedee hamapoo, bi susuga Godeeye moodoo ee ogolone, yayo kitulugu kookaiyo osee meli sabolo, osoloso o goo ee ka gooleedoso. Esiga edebeeyo dieso nediliyo diba Godee gooleedele dee takalai koo tebili.

²¹ Esiga diba Godeeyo goo gooleedoona, diayo o hu dokodoo koo poudili. Osoloso diayo yimapoo goomoga to koo takeli. Esino dibada goo goolee ee diya tokenee, osoloso dibada sooloo ma kulodu tokenee poloso diya neliga moloso. ²² Osoloso diba dieso nediliyo takolone diba goo medee gweli odoo deliso. Esino diba goo medee koo gweli odoo. ²³ Esiga diayo kookaiyo gie badeli Godeeyo hu dokodoo poudoolone yimapoo goomoga tenelai goo ee poogoloso, see gamenee godee dadabayo moodoo mapoo goomogolone debeliso. Gamenee godee dadabayo moodoo ee odoo mudu too, osoloso sówo mudu too, osoloso galayo mudu too, osoloso hebiseyo mudu too.

²⁴ Esiga dieso dima kulodu goo hageesi tolone doboome, Godeeye diba goo tokenee mapoo hologooso. Osoloso ee ma kulodu odoo susuga oso dieso goomoga goo ee dodolone, dibada suso goo tokenee tolone debeliso. ²⁵ Osoloso diayo tei Godeeyo goodee mapoo tei talai ee poogoloso, see gamenee goo mapoo tei toloso ee dodolone debeiso. Egeeseelone diayo bi susuga moodeli Godee mapoo tei telega poogoo. Esino bi yayo moodoo mapoo tei toloso ee dodolone, dia hu dokodoo poudoolone debeiso. Esino hedebe Godeeyo hu dokodoo kookaiyo osee poudoolone dabalai tekepo. Goo hagee tei goo.

²⁶ Esiga odoo hagee biaso goo hageesi tolone debei ee ogoloso, Godeeye diba dia goo tokenee ma kulodu dabalame hologooso. Goo egeesi maga soboso omo dio poogoloso see emegei sobo sabolo goo heli tolone debeliso. ²⁷ Egeeseelone giso nosee oobo dio poogoloso see emegei giso sabolo goo

heli tolone debeliso. Esiga diba goo tokenee hageesi tolone debeiga, goo tokenee eyo nei dia suso teliso.

²⁸ Esemee odoo hagee biaso Godeeyo goo ee diya boobado bugume, nei Godeeye diba goo tokenee talame gweli goo ma kulodu dabalame holooso. Goo egeesi maga Godeeye takolone, goo egeesi na moodeeye dino, diayo goo egee moodoolone debeliso. ²⁹ Esiga dima kulodu goo tokenee hageesi oso bei ka moloso. Goo ee goo tokenee, osoloso bi diya goomegeli goo, osoloso kweli goo, osoloso emegei wooloomali goo, osoloso emegei sabolo toso agadigeli goo, osoloso gamanee takeli goo, osoloso emegei dimapoo tokenee gweli goo, osoloso emegei dia goo takeli goo, ³⁰ osoloso emegei miligi galo takeli goo, osoloso Godee mapoo hegili goo, osoloso manali goo, osoloso eyo nediliyo yo tekepo dolone si howeli goo, osoloso goo tokenee dia talame moodeli goo, osoloso ama dio owee dio eyo to mapoo mesilega pegeli goo oso. ³¹ Osoloso diba goo medee koo gweli odoo. Osoloso diba dieso to edidi magoo koo dedeli odoo. Osoloso diba dia soosoo koo gweli odoo. Osoloso diba emegei koo sooloo deli odoo. ³² Esiga Godeeye goo hageesi tolone debeli odoo ee dia tokenee eyo nei toloso wedileiso dee takeli goo ee, diba gooleedooso. Esino diba goo tokenee egeesi tolone dobolone, see o odoo oso goo egeesi moodoo ee ogoloso dimapoo takolone, niba goo medee tekepo tolone do, dee takeliso.

2

Godee yo goo medee midili odoo

¹ Nee odooso goo tokenee too ee ogoloso nayo wulo goo gooleeso o goo midiliso. Esino nayo takolone, Godeeye amapoo mo goo tokenee eyo nei tenalai eyo bei me, dee takalai tebile. Bei, nayo takolone, Godeeye nee odoowo goo tokenee eyo nei tenelai tekepo, dee takeliso. Esino goo egeesi taka maga, Godeeye nee goo tokenee eyo nei tenelai tekepo deliso. Bei, nonosee goo tokenee hedebe egeesee teliga. ² Esino Godeeye tokenee teli odoo eyo goo medee midili goo ee, iba gooleedooso. ³ Esiga nayo emegei dia goo midilone badolone, see nayo goo tokenee hedebe egeesi masi tomo siloga, no Godeeye kamana maga kasee pia dabalaisomo? ⁴ Esino Godeeye nee goo goolee su wudulame no sooloo dolone mesie sabolo bamoloso. Esino no yayo sooloo deli goo ee goo mauwe deliso. Bei, Godeeye sooloo deli goo oso nayo goo tokenee teli ee pagalame egee ido du goo ee, no gooleedeleyo? ⁵ Esino nee sooloo ma kulodu koo mesili goo sabolo, osoloso goo goolee su wudulega pegeli goo oso Godee kamanalame ka moodooso. Esiga Godeeye kamana goo oso sibilei biame mapoo, yayo namapoo nei dala toowa tenelaiso. Goo egeesi maga biame omapoo yayo goo medee teiba midili goo ee woola yilige bigileiso.

⁶ Esiga Godeeye edebeeyo goo moodoo eyo nei ee medee tobuloso pileiso. ⁷ Esiga edebeeyo mesie sabolo goo tekepo tolone dobolone, Godeeye diba o howo woola odoo tekepo dalai goo sabolo, osoloso yayo gie badeli teneli goo ee esilone doge, nei Godeeye dimapoo kookaiyo badoboso gie badeli tenelaiso. ⁸⁻⁹ Esino edebeeyo dieso goomoga goo ee tolone tei goodee ee gowooloso see goo tokenee tolone doge, nei Godeeye komonolone dimapoo dala tenelaiso. Egeeselone yayo daga Yu odoo mapoo dala teneloso, see hamamee Yu odoonee mapoo dala tenelaiso. ¹⁰ Esino Godeeye odoo goo tekepo teli ee dokodoo poudoolone dimapoo mesie goo tenelaiso. Egeeselone yayo daga Yu odoo mapoo egeesee moodooloso, osoloso see

hamamee Yu odoonee mapoo egeesee moodoolaiso. ¹¹ Bei, Godeeye odoosuga dia goo ee medee midileiso. Yayo wulo goo hediliwe midileime.

¹² Esiga Yu odoonee odoosuga agayo Moseseeye tei magoo goo ee gooleedelega dobolone goo tokenee tolone doga, diba nosee dia goo tokenee eyo nei talaiso.* Osoloso Yu odoosuga onosee, odoosuga agayo Moseseeye tei magoo goo ee gooleedoloso dobolone goo tokenee tolone doga, Godeeye tei magoo goo sabolo tobulone dia goo tokenee eyo nei dimapoo tenelaiso. ¹³ Bei, wulo tei magoo goo ee duloso debeli odoosuga diba Godeeyo howo woola tekepo koo doso. Esino odoosuga agayo tei magoo goo ee duloso mesimo silesibili odoosuga ee Godeeyo howo woola tekepo doso. ¹⁴ Esiga Yu odoonee ee Moseseeye tei magoo goo ee diba gooleedelega. Esino diayo goo tolone dobolone Moseseeye tei magoo goo oso taka sabolo tobuloso tolone doga, goo oso dia goo tokenee sabolo osoloso goo tekepo gooleedoloso egee do goo ee eligiliso. ¹⁵ Goo egeesi maga iba ogoso, tei magoo goo ee dibada sooloo ma kulodu olo hoguguloso ka doso. Bei, diayo goo tokenee toga, dia goo goolee oso dimapoo ebili goo teneliso. Osoloso nei diayo goo tekepo toga, dimapoo goomoga goo teneliso. ¹⁶ Goo hagee goo midilei biame mapoo woola yilige bigileiso. Bei, biame omapoo Godeeye Yesu Keliso maga odoosuga dia goo ee midilone, dia mada goo ee woola yilige bigileiso. To tekepo ayo hagee takoo oso goo hagee ka takooso.

*Yu odoosuga sabolo osoloso
tei magoo goo sabolo*

¹⁷ Esiga ayo Yu odoosuga nimapoo taka. Niba niso nediliyo tei Yu odoosuga dolone, Moseseeye tei magoo mapoo kibiloso debeli odoosuga deliso. Osoloso niba niso nediliyo Godee koola ogolone debeli odoosuga dolone si howeliso. ¹⁸ Osoloso Godeeye goomoga goo ee, niba olo gooleedooso. Bei, niba tei magoo ee hesigaloso goo tekepo sabolo, osoloso goo tokenee ogoloso gooleedalai ee niba olo gooleedooso. ¹⁹ Osoloso niso nediliyo takolone niba odoosuga howo neliga ee eli eligili odoosuga, dee gweliso. Osoloso neliga ma kulodu debeli odoosuga dia gadeebuguu masi, dee gweliso. ²⁰ Osoloso niba nosee goo medee koo gweli odoosuga sabolo, osoloso Godeeyo goo gooleedelega poogoo odoosuga ee eligilei teiba, dee gweliso. Bei, niyo takolone, “tei magoo ee nimapoo teneeso doloso see tei goodee susuga ee niba olo gooleedooso,” deliso. ²¹ Esino niba kasi maga odoosuga abono eligilone see nisono eligilega ka pegeliyo? Bei, niso takolone, “Emegei dia bi heli na te,” dee takeliso. Esino niba see adaba bi heli tolone ka doso. ²² Osoloso niyo takolone, “Adaba sobo sabolo osoloso giso sabolo goo heli na te,” dee takeliso. Esino niso goo egeesi tolone ka doso. Osoloso see gamenee godee dadabayo moodoo mapoo diya gowoolone debeliso. Esino niba see gamenee godeeyo moso mapoo dileso bi heli tolone ka doso. ²³ Esiga niba niso nediliyo si hoowolone tei magoo goo ee gooleedoo, dee takeliso. Esino niyo tei magoo goo ee gababia maga Godeeyo hu tokenee peliso. ²⁴ Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Yu odoosuga niyo goo tokenee tolone debei ee
ogoloso nei Yu odoonee oso Godee maga to tokenee takeliso,” dee takaso.

* **2:12:** Godeeye Yu odoonee dia goo midiga, yayo Moseseeye tei magoo oso midileime. Esino diayo goo tekepo talame gooleedoo goo oso dia goo yayo midileiso. **2:14:** Diye 10:35 **2:20:** 2Tim 3:5 **2:21:** Mat 23:3-4 **2:24:** Isa 52:5

²⁵ Tei takoo, no tei magoo goo ee dodolone badoga, kolo kweli goo* oso no pidileiso. Esino nayo tei magoo ee gababuoga, no Godeeyo howo woola kolo koole poogoo odoo masi badalaiso. ²⁶ Esiga kolo koole poogoo odoo oso tei magoo ee medee dodolone badoga, yo Godeeyo howo woola kolo koo odoo masi badalaiso. ²⁷ Esiga Yu odoo nimapoo tei magoo goo sabolo osoloso kolo kookeli goo sabolo osee moloso. Esino niba tei magoo gababiliso. Goo egeesi maga edebeeyo kolo koolega poogoloso tei magoo ee dodolone badoga, odoo egee biaso niba odoo tokenee dalaiso.

²⁸ Nayo kolo kooloso egee bado goo oso no tei Yu odoo dee koo seeso. Bei, tei Yu odoo doloso badalai goo ee wulo kolo ma dokodoo koo moloso. Osoloso tei kolo koolai goo sabolo wulo kolo ma dokodoo koo moloso.

²⁹ Esino tei Yu odoo dalai goo ee egeesi moloso. Edebeeyo Godeeyo howo woola tekepo badoga, goo oso yo tei Yu odoo doloso ka badoso. Osoloso tei kolo kweli goo ee wulo kolo ma dokodoo koo moloso, esino Dio Tei oso odoo sooloo ma kulodu opusomo dee ka seli. Esiga odoo egeese seli ee odoo maga goomoga tolone koo doso, esino Godee maga goomoga tolone ka doso.

3

¹ Esiga Yu odoo doloso badalai goo mapoo, goo tekepo kasi molosomo? Osoloso kolo kooloso badalai goo mapoo, goo tekepo kasi molosomo? ² O. Goo tekepo bei moloso. Goo daga malalo hagososo. Godeeye o to ee Yu odoo mapoo teneeso, diayo medee balame.

³ Esino Yu odoo aboso Godeeyo to mapoo dedele poogooso. Esino Godeeye nei yayo to edidi magoo goo ee poogoloso, see dimaga miligi pileisomo?

⁴ Haye, egeesee selaimo. Bei, hedebe Godee yino tei goodee takeli. Esino mi odoo susuga iba wulo gamenee takeli odoo. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Godee, nayo to takooga, edebeeyo duloso nayo tei goodee takeli deliso.

Osoloso edebeeyo nee goo midiga, nayo dagadileiso,” deliso.

⁵ Esiga iyo goo tokenee egee tomolo oso Godeeye tei goo egee tomolo goo ee woola yebuguga, iyo kasee takalaisomo? Godeeye ibada goo tokenee eyo nei tenelai tekeponee, dee takalaisomo? (Goo tokenee gweli egee mi odooso gweliso.) ⁶ Haye, Godeeye ibada goo tokenee eyo nei tenelai tekepo. Bei, Godeeye Yu odoo ibada goo tokenee eyo nei tenele poogooga, yayo odoo susuga dia goo midilei tebileime.

⁷ Esiga edebeeyo egeesee takalai malaiso, “Ayo gamenee takeli goo oso Godeeye tei goodee egee takomolo goo ee woola yilige bigiliso. Esiga goo tokenee ayo teli oso Godeeyo goo tekepo sabolo, osoloso Godee yo toowa doloso egee bado goo ee eligiga, nei mo goo tokenee eyo nei amapoo tenelai tekeponee,” dee takalai malaiso. Esino goo hageesi goalai tekeponee. ⁸ Osoloso see edebeeyo egeesee takalai malaiso, “Iba goo tokenee tolone dobomo. Egeesee seega, goo tekepo peledabalaiso,” dee takalai malaiso. Esino goo egeesee goalai ee diya tokenee. Esino odoo aboso takolone, goo hagee ayo eligi dolone, mo hu sabolo gamenee takeliso. Esiga odoo hagee bia dimapoo Godeeye dia goo tokenee eyo nei tenelai tekepo.

Odoo heeso Godeeyo howo woola tekepo koo badoso

* **2:25:** kolo kweli goo - Yu odooso diba Godeeyo odoo doloso debeli goo ee eligilame dia kolo ka kweli. **2:26:** Gal 5:6 **2:29:** Deut 30:6; Kol 2:11 **3:4:** Psa 51:4

⁹ Esiga Yu odoo ibano tekepo odoo doloso dobolone, Yu odoonee ee tokenee odoo dolone ka dosomo? Haye, egeesinee. Egeesi ma kulodu ayo nimapoo olo takaso, Yu odoo sabolo osoloso Yu odoonee iba susuga hodobo goo tokenee ma kulodu osee doso. ¹⁰ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Odoos heeso Godeeyo howo woola tekepo koo badoso.

Tei takoo, odoo hee mauwe.

¹¹ Osoloso tei takoo, Godeeyo goo gooleedoo odoo hee mauwe.

Osoloso tei takoo, Godee esieli odoo hee mauwe.

¹² Bei, odoo susuga oso Godee maga miligi pialoso diya tokenee poloso ka doso.

Egeesi ma kulodu tei, tekepo badeli odoo hee mauwe.

¹³ Osoloso diayo to keli goo ee odoo bi ma kuloduga hune kokeli egeesi masi moloso.

Osoloso diayo to kei omapoo wulo gamenee goo takolone debeliso.

Osoloso dia to ee saso odoo peli masi moloso, esiga to oso odoo mapoo dala teneliso.

¹⁴ Osoloso diba biame susuga emegei dimapoo heiga sabolo dobolone to tokenee takolone debeliso.

¹⁵ Osoloso diba emegei wooloomalame mopoodoo doloso silesibiliso.

¹⁶ Egeesi ma kulodu diayo dulone, dala goo sabolo hegi goo sabolo emegei dimapoo teneliso.

¹⁷ Esiga emegei sabolo mesie dabalai goo ee diba gooleedele.

¹⁸ Esiga tei Godeebolo ebili goo ee dimapoo mauwe.”

¹⁹ Iba gooleedooso, Moseseeye Godeeyo tei magoo ee Yu odooso tei magoo goo omapoo mesimo silame dimapoo teneeso. Bei, tei magoo hagosoo odoo susuga mipoo hamapoo debeli dia goo tokenee ee ogoloso gooleedoloso, see Godeeye kamana ma hemidu dabalame ka tenee. Esiga goo midilei biame mapoo iba iso nediliyo pidilame, Godee mapoo to nei takalai tebileime.

²⁰ Bei, iyo wulo tei magoo goo ee deedeega, goo oso iba Godeeyo howo woola odoo tekepo dalaima. Esino tei magoo oso ibada goo tokenee ee imapoo woola yilige bigiliso.

Godeeyo howo woola tekepo badalai goo ee tei too goo maga siboso

²¹ Esiga iyo tei magoo ee dodolone debei maga Godeeyo howo woola odoo tekepo doloso koo doso. Esino Godeeye eli hee maga imapoo yebuguso, iyo o howo woola tekepo doloso badalai goo ee. Eli hee egeeyo goo maga Godeeye To Magoo Booka Nape mapoo hogugu moloso. ²² Esiga iyo Lodee Yesu Kelisoye maga tei teli goo maga, nei Godeeye iba o howo woola odoo tekepo deliso. Esiga Yu odoo sabolo osoloso Yu odoonee sabolo iba susuga eli hedebe hamaga gie badeli talaiso. ²³ Bei, odoo susuga iba goo tokenee olo tooso. Esiga Godeeye toowa doloso egee bado goo sabolo koo tobuoso.

²⁴ Esino Godeeye iba sooloo dolone wulayo pidili goo maga, Owolo Yesu Kelisoye iba gillimadoloso ibada goo tokenee eyo nei yayo tooso. Goo egeesi maga nei Godeeye iba o howo woola odoo tekepo deliso. ²⁵ Esiga Godeeye Owolo Yesu Kelisoye ibada goo tokenee eyo nei mapoo talame meiyee diso, iba Godeeye kamana maga peegoo peledabalame. Egeesi ma kulodu Yesu Kelisoye ibada goo tokenee eyo nei talame, yayo taso. Esiga iyo goo omapoo tei toga, nei Godeeye iba o howo woola odoo tekepo dalaiso. Esiga goo

hagoso Godeeye goo medee teiba midili goo ee ka eligiso. Bei, daga hoogoo edebeeyo goo tokenee tolone doboome, Godeeye diba diya sooloo dolone dia goo tokenee eyo nei dimapoo tenele. ²⁶ Esino epedee hamapoo Godee eyo goo medee teiba midili goo ee ka eligiso. Osoloso yayo takolone, odoo Yesu mapoo tei teli ee o howo woola tekepo deliso.

²⁷⁻²⁸ Esiga iso nediliyo si howalai eyo bei molosomo? Haye, mauwe. Bei, hedebe tei too maga iba Godeeyo howo woola tekepo ka doso. Esino iyo tei magoo ee dodolone debei maga koo seeso. ²⁹ Egeesi ma kulodu iba tei toso, Godee yo hedebe Yu odoo dia Godeenee. Esino Godee yo Yu odoonee sabolosee dia Godee doloso ka badoso. ³⁰ Egeesi ma kulodu Godee hedebe. Osoloso iba o howo woola tekepo dabalai eli hedebe hagoso. Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee oso hedebe Yesu mapoo tei too maga Godeeye diba o howo woola odoo tekepo dalaiso. ³¹ Esiga tei too goo maga Godeeyo howo woola tekepo dabalame eligi goo oso tei magoo ee goonee deesomo? Haye, egeesee koo seeso. Esino goo ayo eligi oso tei magoo ee goo toowa doloso eligiliso.

4

Eibalahameeye tei too goo ogoloso Godeeye yo odoo tekepo diso

¹ Esiga ibada amawe Eibalahameeyo goo maga kasee takalaisomo? Yo mi odoo iba egeesi masi. Esino kasee maga yo Godeeyo howo woola odoo tekepo dee ka siyo? ² Goo yayo moodoomo silee oso yo Godeeyo howo woola tekepo badebei diepi, goo oso eyo nediliyo si howalai bei meliyo. Esino yo Godeeyo howo woola eyo nediliyo si koo howeli. Bei, yo eyo goo moodoo maga tekepo doloso ka badele. ³ Esino bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Eibalahameeye Godee mapoo tei teme,

Godeeye yayo tei too ee ogoloso o howo woola yo odoo tekepo diso.”

⁴ Egeesi ma kulodu edebeeyo o tou too eyo nei egee to ee emegei di binee. Esino yayo o tou too eyo nei oso. ⁵ Esino edebeeyo goo tekepo tomo sili maga Godeeyo howo woola yo odoo tekepo dalaimo. Esino hedebe tei too goo maga Godeeye odoo egee o howo woola odoo tekepo dee ka somoloso.

⁶ Esiga Godeeye edebeeyo goo tekepo tomo sili ee hesigelega poogoloso yimapoo goomogolone yo odoo tekepo deli goo ee, Deibidiye Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

⁷ “Edebeeyo o goo tokenee ee Lodeeye hapoloso boobado buguga,
yo goomoga sabolo badalaiso.

⁸ Osoloso edebeeyo o goo tokenee ee Lodeeye hesigelega poogooga,
yo goomoga sabolo badalaiso.”

⁹ Egeesi ma kulodu goomoga goo hagee hedebe Yu odoo mapoo ka molosomo? Haye. Yu odoonee sabolosee mapoo ka moloso. Bei, iyo daga olo takaso, Godeeye Eibalahameeye tei too ee ogoloso o howo woola yo odoo tekepo diso. ¹⁰ Esino kopolone Godeeye Eibalaham yo o howo woola odoo tekepo dee ka takayo? Yo kolo kooloso badoboome ka takayo? O kolo koolega badoboome ka takayo? Esino ee ma kulodu yo kolo koolega badoboome, Godeeye daga yo o howo woola olo odoo tekepo diso.

¹¹ Esiga Eibalaham yo kolo koolega badolone Godee mapoo tei teme, yo olo odoo tekepo diso. Osoloso hamamee o kolo kooso, yayo Godeeyo howo

woola odoo tekepo doloso badebei goo ee eligilame. Goo egeesi maga edebeeyo kolo koolega dobolone, diayo tei too goo omaga odoo tekepo doloso dogo, odoo egee bia dia ama ee Eibalahamso. ¹² Osoloso edebeeyo kolo kookooloso dobolone, Eibalaham masi Godee mapoo tei toloso dogo, odoo egee bia nosee Eibalahameeyo owolo dio doloso ka doso. Egeesi ma kulodu Eibalaham yo kolo koolega badolone, Godee mapoo tei tooso. Goo egeesi maga yo dibada amawe doloso ka badoso.

*Godeeye to edidi magoo goo ee
Eibalahameeye tei too maga tooso*

¹³ Esiga Godeeye Eibalaham mapoo osoloso amawe dio mapoo to edidi magolone, mipoo hagee dimapoo tenelaiso, dee takaso. Egeesi ma kulodu goo hagee Eibalahameeye tei magoo deedeede ee ogoloso ka takele. Esino Eibalahameeye Godee mapoo tei too goo ee ogoloso, yo odoo tekepo diso. Esiga Godeeye to edidi magoo hagee yimapoo ka taka. ¹⁴ Esiga edebeeyo Godeeye to magoo hagee wulo tei magoo goo ee deedeede maga ka too diepi, nei tei teli goo ee goo mauwe meliyo. Osoloso Godeeye Eibalaham mapoo to edidi magoo goo onosee goo mauwe meliyo. ¹⁵ Bei, tei magoo oso tei magoo gababili odoo mapoo Godeeye komonolone nei teneliso. Esino tei magoo mauwe daga, edebeeyo tei magoo ee gababileime.

¹⁶ Goo egeesi maga tei teli goo oso goo toowa ka moloso. Bei, Godeeye iyo tei too goo ee ogoloso yayo to edidi magoo goo ee imapoo wulo wulayo tenelaiso. Egeeseega Moseseeye tei magoo dedeli Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee dima kulodu edebeeyo Eibalahameeye tei toloso badebei egeesi masi dogo, to edidi magoo hagee dia. Bei, Eibalaham yo tei telaga odoo susuga ibada ama yoso. ¹⁷ Bei, Godeeye to booka mapoo hogugu oso Eibalahameeyo goo maga egeesee takooso, “Ayo no mi odoo susuga dia ama doloso badalame olo hesiaso,” diso. Esiga Eibalahameeye Godee mapoo tei too maga goo hagee olo peledabaso. Esiga Godee hagee odoo wedia hogaduloso gie badeli teneli yoso. Osoloso bi dia peledabalame moodeli Godee hedebe yoso.

¹⁸ Egeesi ma kulodu Godeeye Eibalaham mapoo to edidi magolone egeesee takaso, “Nayo mi odoo susuga dia ama doloso badalaiso,” dee takame, nei Eibalahameeye goo omapoo goo goolee bakadio delega, wulo tei toloso bameleeso. Bei, Godeeye see yimapoo egeesee takaso, “Namawe dio oso diya baloga ee hesigilei tebileime,” dee takaso. Esemu Eibalaham yo holo soomagelega adaga poloso badolone, to Godeeye taka mapoo tei tooso. ¹⁹ Egeesi ma kulodu Eibalaham yo adaga poloso badebei ee dugo 100 tugodalai koola tabaso. Yo ki me poogoloso ta masi badebeiso. Osoloso osobo Sela yo holo soomagelega deme toboloso olo adaga poloso badebeiso. Esino Eibalahameeye to Godeeye taka mapoo tei too goo ee pegelega medee kibiya osee meleeso. ²⁰ Osoloso Godeeye yimapoo to edidi magoo goo mapoo tei toloso badolone, yo goo goolee bakadio delega badebeiso. Osoloso yayo tei too oso yimapoo kitulugu teneme, yayo Godee mapoo goomoga poudooso. ²¹ Osoloso yayo egeesee gooleeso, “Godee eyo amapoo to edidi magoo goo ee moodoolai yo teiba,” deliso. ²² Esiga Godeeye Eibalahameeye tei too goo ee ogoloso yo o howo woola odoo tekepo deliso.

²³ Esiga to hagee hedebe Eibalaham mapoo takele. ²⁴ Esino goo hagonosee imapoo takaso. Bei, ibolosee Godeeyo howo woola odoo tekepo diso, iyo

ibada Lodee Yesu Keliso ta maga hogadi Godee yimapoo tei teme. ²⁵ Esiga Godeeye Yesu ibada goo tokenee maga talame teneeso, yayo toloso see hogadi goo omaga iba Godeeyo howo woola odo tekepo dalame.

5

Godeeyo howo woola odoo tekepo doloso badalai

¹ Esiga iyo Godee mapoo tei too goo maga iba Godeeyo howo woola odo tekepo doloso ka doso. Esiga ibada Lodee Yesu Kelisoye goo moodoo maga iba Godeebolo mesie sabolo ka doso. ² Bei, iyo tei too goo maga Kelisoye iba Godeeye sooloo dolone pidili goo mapoo gilimado simiso. Esiga iba Godeeye sooloo dolone pidi goo ee ma kulodu dobolone, Godeeye toowa doloso badeli mapoo yibolo hodobo medee tekepo dabalai goo omapoo, iba goomoga sabolo dulone bolone ka doso. ³ Iba goo hedebe omapoo goomogolone koo doso. Esino dala goo imapoo siboga, goo omapoo onosee iba goomegeliso. Bei, dala goo hagosu iba kibiloso dabalaiso. ⁴ Osoloso medee kibiya badeli goo oso Godeeye iba teiba dolone imapoo goomegeliso. Osoloso Godeeye iba teiba dolone imapoo goomogoga, goo oso gie badeli pidilei oso sibilei goo mapoo dulone goomoga sabolo bolone dabalame seliso. ⁵ Osoloso dulone bolone badalai goo hagosu goo mauwe malaime. Esiga goo omaga iba goohele sabolo dabalaimo. Bei, Godeeye o Dio Tei imapoo tenee maga, yayo diya sooloo deli goo ee ibada sooloo ma kulodu teneega.

⁶ Egeesi ma kulodu iba iso nediliyo pidilei tebile neme, Kelisoye iba pidilame Godeeye biame magoo mapoo simiso, yayo goo tokenee temelee odo iba halo talame. ⁷ Odo heeso odo medee teedee badeli eyo gie badeli pidilame talai ee kalawa toowa. Esino a gooleede, odo heeso odo tekepowa gie badeli ee pidilame talai malaiso. ⁸ Esino Godeeye yayo sooloo deli goo toowa ee eligilone, Owolo Yesu Keliso meiyee diso, iba goo tokenee ma kulodu osee doboome iba halo talame.

⁹ Esiga Kelisowo ta maga iba Godeeyo howo woola odo tekepo diga, Kelisoye iba Godeeye kamana maga gilimadoloso peegoo dilei goo ee iba diya gooleedooso. ¹⁰ Esiga iba Godee mapoo ha tolone osee doboome, Owolo Yesu Kelisoye ta maga yayo iba see o odo diso. Esiga iba tei o odo dolone Kelisoye ta maga hogaduloso gie badeli too omaga see ibada gie badeli pidilei goo ee, iba diya gooleedooso. ¹¹ Osoloso goo hedebe ogoso koo moloso. Esino iba nose epedee Godee mapoo diya goomogoso. Bei, Godeeye ibada Lodee Yesu Keliso maga iba tei olo o odo diso.

Adameeye teli goo tosibume, Kelisoye gie badeli tosimi

¹² Esiga odo hedebe Adameeye goo tokenee too maga goo tokenee susuga mipoo hamapoo simiso. Osoloso goo tokenee oso teli goo tosिमiso. Goo egeesi maga odo susuga oso dia goo tokenee eyo nei ee tolone wediliso. Bei, odo susuga oso goo tokenee olo tooga. ¹³ Esiga Moseseeye tei magoo goo ee pelededelega molome, odo susuga oso goo tokenee tolone debeiso. Esino egeesi ma kulodu Godeeye dibada goo tokenee ee hesigele. Bei, biame omapoo tei magoo goo ee mauwega. ¹⁴ Esino Adam maga bei mooloogoloso abaga sibulone, Moseseeye badebei biame omapoo odo susuga oso Adameeye goo moodoo maga wediaso. Egeesi ma kulodu

Adameeye Godeeye tei magoo gababia egeesi masi hee diayo gababile. Esino diba susuga wedimo simiso.

Adameeye eli abo maga Kelisoye hamamee simi egeesi masi badebeiso. ¹⁵ Esino Godeeye wulayo emegei dolone tenee sabolo, osoloso Adameeye goo tokenee too sabolo hedebeene. Bei, odoo hedebe Adameeyo goo tokenee maga teli goo oso odoo susuga mapoo simiso. Esemenei Godeeye wulayo emegei dolone tenee sabolo, osoloso o howo woola tekepo badeli goo ee odoo hee maga odoo susuga mapoo simiso. Odoo egee Yesu Kelisoso. ¹⁶ Esiga Godeeye wulayo emegei dolone tenee goo sabolo, osoloso Adameeyo goo tokenee sabolo hedebeene. Bei, Adameeye goo tokenee hedebe too maga, odoo susuga oso Dou mi mapoo dili eli omapoo debeiso. Esino Godeeye wulayo emegei dolone tenee maga, iba susuga goo tokenee ma kulodu debei biame mapoo, yayo iba o howo woola odoo tekepo diso. ¹⁷ Esiga odoo hedebeeso goo tokenee too maga, teli goo oso odoo susuga wiligi doloso badebeiso. Esino Godeeye wulayo emegei dolone tenee maga odoo tekepo deli oso kookaiyo badoboso gie badeli talaiso. Osoloso odoo hedebe Yesu Kelisoye goo moodoo maga, yayo wiligi doloso badeli mapoo dobolone, diayo wiligi odoo doloso yibolo hodobo bamalaiso.

¹⁸ Egeesi ma kulodu odoo hedebeeso goo tokenee too maga tokenee eyo nei teli gooso odoo susuga mapoo simiso. Esino Kelisoye goo tekepo moodoo maga odoo susuga ee Godeeyo howo woola odoo tekepo doloso dimapoo badoboso kookaiyo gie badeli teneliso. ¹⁹ Esiga odoo hedebeeso Godeeyo to mapoo mesilega poogoo maga, odoo susuga ee goo tokenee teli odoo diso. Esino odoo hedebeeso Godeeyo to mapoo mesie goo maga, odoo susuga ee Godeeyo howo woola odoo tekepo dalaiso.

²⁰ Esiga Godeeye odoo mapoo o tei magoo goo ee teneeso, diayo goo tokenee bei egee tomolo ee hoodo agalame. Egeesi ma kulodu goo tokenee oso diya kauwume, nei Godeeye sooloo dolone pidi goo onosee abaga hoogoo diya kawuso. ²¹ Esiga goo tokenee oso odoo susuga ee wiligi doloso molone, odoo susuga mapoo teli goo oso meleeso. Esino epedee hamapoo Godeeye sooloo dolone pidi goo oso wiligi doloso badolone, iba badoboso kookaiyo gie badeli talame ka ido duso. Bei, ibada Lodee Yesu Kelisoye goo moodoo maga iyo Godeeyo howo woola tekepo dabalai goo ee olo tooso.

6

Goo tokeneeso kitulugu ee woolooma

¹ Esiga iba goo tokenee osee tamalaisomo, Godeeye sooloo dolone pidili oso kauwulame? ² Haye, iba egeesee selaima. Bei, iba Keliso sabolo taso. Esiga goo tokenee oso iba wiligi doloso koo doso. Esiga iba see kasalame goo tokenee ma kulodu osee ka dabalaiyo? ³ Egeesi ma kulodu niba gooledeleyo, iyo Yesu Keliso sabolo hedebe dalame howo olugu goo oso iba yibolo hodobo wedia goo ee ka eligiso? ⁴ Esiga iba howo olugu biame omapoo iba Keliso sabolo wediloso yibolo hodobo midoosooso. Osoloso Ma Godeeye o kitulugu toowa oso Keliso ta maga see hogadiso. Esiga iba nosee gie badeli dia ee ma kulodu ka silesibe.

⁵ Esiga iba howo olugu goo maga Keliso sabolo wediaga, yo ta maga hogadi egeesi masi iba nosee gie badeli dia mapoo hogadileiso. ⁶ Osoloso iba olo gooleedooso, ibada goo nape ee Kelisobolo homo bulubo magoo mapoo olo enigaso, goo tokenee oso kitulugu ima kulodu egee molo ee me pagalame. Osoloso tokenee oso iba wiligi delega pagalame. ⁷ Bei, iyo

Keliso sabolo wedia biame omapoo goo tokenee oso kitulugu maga iba gilimadoloso peegoo peledabaso.

⁸ Esiga iba tei toso, iyo Keliso sabolo wedia goo maga iba see gie badeli dia toloso yibolo hodobo dabalaiso. ⁹ Bei, Kelisoye toloso see hogadi goo ee, iba olo gooleedooso. Esiga yo see talaime. Bei, teli goo oso see yo dagadilei ee kitulugu mauwe. ¹⁰ Esiga Kelisoye hedebe ta goo omaga goo tokenee oso kitulugu ee wooloomaloso peegoo togobuguso. Osoloso yo epedee hamapoo gie badolone, Godeeyo goo ee dodolone ka badoso. ¹¹ Esiga niba noseee egeesee goolee. Niba wediloso goo tokenee oso niba wiligi doloso koo debeli. Osoloso Yesu Kelisoye nimapoo gie badeli teneeso, niyo Godeeyo goo ee dodolone dabalame.

¹² Esiga niba suso goomoga goo ee deedeeyaga, nibada su teli hagee tokenee oso wiligi doloso na debeeye dee. ¹³ Osoloso goo tokenee oso niba wiligi diyaga, nibada su ee goo tokenee mapoo na tenee. Esino nibada su oso goo tekepo talame Godee mapoo tenee. Bei, Godeeye niba wedia maga see gie badeli talai mapoo ido simiso. ¹⁴ Esiga goo tokenee oso niba wiligi doloso na debeeye dee. Bei, tei magoo Godeeye Moses mapoo tenee oso niba wiligi doloso koo doso. Esino Godeeye sooloo dolone pidi goo oso epedee niba wiligi doloso ka doso.

*Goo tokenee poogoloso see
goo tekepo mapoo mesimo silei*

¹⁵ Egeesi ma kulodu tei magoo goo oso iba wiligi doloso koo doso. Esino epedee hamapoo Godeeye sooloo dolone pidili goo oso iba wiligi doloso ka doso. Esiga iyo goo tokenee osee tamalai tekepowa? Haye, iba egeesee selaime. ¹⁶ Bei, niyo mesiloso egee deede du goo oso niba wiligi doloso egee do goo ee, niba gooleedeleyo? Egeesi ma kulodu niba goo tokenee mapoo mesiloso omapoo hamamee deedeega, niba wedileiso. Esino niyo Godeeyo to mapoo mesiloso omapoo hamamee deedeega, niba Godeeyo howo woola odoo tekepo dabalaiso. ¹⁷ Esiga niba daga goo tokenee mapoo mesiloso deede siliso. Esino ayo Godee mapoo goomoga to taka. Bei, to tekepo oso nimapoo sibume, niyo medee kookoodoloso dobolone to omapoo mesilone debeliso. ¹⁸ Esiga niba epedee goo tokenee oso kitulugu maga peegoo peledoboloso see Godeeye niba wiligi doloso dobolone, yayo goomoga goo ee tolonge ka doso.

¹⁹ Esiga to ayo nimapoo taka ee niba medee gooleedelega, ayo goo iyo gooleedoo maga ka wudu takooso. Esiga niba daga nei mauwe tou teli odoo masi dobolone, nibada su ee goo tokenee opusomo opusomo di ee talame teneliso. Esino niba nei mauwe tou teli odoo masi dobolone, epedee nibada su ee goo tekepo talame Godee mapoo tenee, niba tei o odoo doloso egee do goo ee woola yilige bigilame. ²⁰ Esiga niyo daga goo tokenee oso niba wiligi doloso gilimado di biame omapoo goo tekepo oso niba wiligi doloso gilimado dile. ²¹ Osoloso niyo goo tokenee too oso nei ogoo goo tekepo nimapoo ka tosihoba? Mauwe. Esino wulo nimapoo teli goo ono tosihobiliso. Esiga goo daga niyo temelee oso epedee hamapoo nimapoo ebili goo ka teneeso. ²² Esino epedee hamapoo Godeeye niba tokenee oso kitulugu maga gilimadoloso peegoo peledabaso. Egeesi maga niba Godeeyo nei mauwe tou teli odoo doloso dobolone, o to mapoo mesimo silesiboso. Goo hagoso niba tei Godeeyo odoo doloso dobolone, badoboso kookaiyo gie badeli goo mapoo egee gilimado du goo ee woola yilige bigiliso. ²³ Esiga goo tokenee

eyo nei ee teli. * Esino Godeeye emegei di bi ee kookaiyo badoboso gie badeli ibada Lodee Yesu Keliso maga imapoo wulayo ka tenemoloso.

7

Tei magoo goo oso iba wiligi doloso koo bamoloso

¹ Esiga tei magoo goo gooleedoo odoe emegei, niba olo gooleedooso, bei, odoe epedee gie hagee do ee tei magoo goo oso wiligi doloso bamoloso. Esino diba wedioga, tei magoo goo oso diba wiligi doloso balaime. ² Egeesi ma kulodu dio masi hagos. Soboso giso obuloso badoga, yo tei magoo ee dodolone hedebe omo dio badalaiso. Esino omo toga, giso huli eyo tei oso yo wiligi doloso koo badoso. ³ Esino egeesi ma kulodu omo gie badolone see yayo giso hee mapoo obuoga, yo giso egee goo heli tooso. Esino yo omo toga, tei ogooso yo koo wiligi deeso. Esiga yo see giso hee mapoo obuoga, yo giso egee goo heli koo toso.

⁴ Esiga tei telaga odoe emegei, niba nosee egeesi masi doso. Bei, Kelisoye ta maga niba nosee odoe wedia masi doso. Goo egeesi maga tei magoo oso niba wiligi doloso koo doso. Bei, tei magoo oso egee takoo goo ee odoe wedia mapoo koo takooso. Esino ta maga hogadi Kelisoye niba olo o odoe doloso ka badoso, niyo Godeeyo tou tolone dobolone homokoko masi ko palame.

⁵ Egeesi ma kulodu iyo daga suso goomoga goo ee dodolone silesibume, tei magoo oso iyo goo tokenee talame see abaga hoogoo goomoga toowa meleeso. Esiga tokenee goomegeli goo oso iba teli mapoo gilimado diliso.

⁶ Esino iyo Keliso sabolo wedia goo maga iba epedee tei magoo ma kuloduga peegoo peledoboloso ka doso. Esiga tei magoo kitulugu oso iba wiligi doloso koo doso. Osoloso iyo daga tei magoo goo ee dodomo sili maga Godee mapoo mesiloso silesibiso. Esino iba epedee Dio Tei oso kitulugu maga Godee mapoo mesimo ka silesiboso.

Godeeye tei magoo goo oso ibada goo tokenee ee woola eligiliso

⁷ Esiga iyo tei magoo goo omapoo kasee takalaisomo? Tei magoo goo ee tokenee goowo? Haye, tokenee goonee. Esino tei magoo hogugu hagos mo goo tokenee ee amapoo woola eligiliso. Egeesi ma kulodu tei magoo hee oso egeesee takooso, “Nayo emegei dia bi ee haga na goomege,” dee takooso. Esiga to hagee ayo hesigaloso gooleedooso, emegei dia bi goomegeli goo ee goo tokenee. ⁸ Esino goo tokenee oso tei magoo ma kulodu eli ogoloso goo tokenee talame sooloo hapsageli goo ee amapoo teneeso. Esino tei magoo goo ee mauwe diepi, goo tokenee onosee kitulugu mauwe meliyo. ⁹ Esiga ayo daga tei magoo goo ee gooleedelega badebei biame omapoo a goomoga sabolo badebeiso. Esino ayo tei magoo goo ee gooleedoloso badebei biame omapoo, ayo goo tokenee talame gilee goo ee bei mooloogooso. ¹⁰ Esiga ayo goolee tei magoo goo oso amapoo gie badeli tenelai gooleeso, esino oso amapoo wulo teli goo tosimiso. ¹¹ Egeesi ma kulodu tokenee oso tei magoo ee ma kulodu eli ogoloso amapoo gamenee takoloso a teli mapoo ido diso. ¹² Esino tei magoo goo hagee medee tekepo, osoloso ee ma kulodu tokenee mauwe. Bei, tei magoo goo hagee Godee maga simi.

¹³ Esiga tei magoo ee ayo takolone tekepo deli ososee amapoo teli goo tosimisomo? Haye, tei magoo hagos amapoo teli goo tosibile. Esino goo

* **6:23:** teli eyo bei ee suso talai ee koo takooso. Esino dioso Godee maga puloso Dou mi mapoo toodalai goo ee takooso. **7:4:** Loum 6:2, 11 **7:6:** Loum 8:2; 6:4 **7:7:** Exo 20:17; Deut 5:21 **7:11:** Gen 3:13 **7:12:** 1Tim 1:8

tokenee oso amapoo teli goo tosimiso. Bei, goo tokenee oso tei magoo ee ma kulodu tou tofone a tokenee mapoo gido diso. Esiga a epedee ogoso, goo tokenee ee diya tokenee.

*Ibada sooloo ma kulodu
ha egee tomolo eyo goo*

¹⁴ Esiga iba gooleedooso, tei magoo goo ee Dio Tei maga siboso. Esino a mi odo. Esiga goo tokenee talame goomegeli oso a wiligi doloso ka ido siloso. ¹⁵ Goo ayo teli eyo bei ee, a koo gooleedeli. Bei, ayo goo tekepo talame goomegeli goo ee koo teli. Esino goo tokenee ayo talame koo goomegeli ee teliso. ¹⁶ Osoloso goo ayo koo goomegeli ee moodeli oso, ayo tei magoo goo ee goo tekepo deeso. ¹⁷ Egeesi ma kulodu ayo goo tokenee tofone koo badoso. Esino tokenee ama kulodu egee molo oso goo tokenee ka tomoloso. ¹⁸ Esiga a gooleedooso, ama kulodu goo tekepo hee mauwe. Ayo suso goomegeli goo ee takooso. A goo tekepo talai ee goomegeliso, esino goo hagee talai a koo tebili. ¹⁹ Bei, ayo goo tekepo talai doloso goomegeli goo ee telega, see goo tokenee ayo goweli ee teliso. ²⁰ Esiga ayo koo goomegeli goo ee toga, egee tei ayo koo toso. Esino tokenee ama kulodu egee molo oso ka toso.

²¹ Esiga a ogoso, ama kulodu goo hageesi moloso. Ayo goo tekepo tomo silei ee a goomogoga, goo tokenee oso a hamaga takeliso. ²² Esino egeesi ma kulodu a goomogolone, mo sooloo ma kuloduga Godeeye tei magoo goo ee tekepo deliso. ²³ Esino mo sooloo ma kulodu ha teli goo osee moloso. Bei, suso goomoga goo oso ayo goo tekepo talai doloso goomegeli goo mapoo ha ka tomoloso. Goo egeesi maga goo tokenee oso a neliga moso ma kulodu toosooloso badebei masi ka badoso. ²⁴ Esiga ye-ee, a diya gooholoso, a su hegi sabolo badoga. Mo suso a teli mapoo egee ido du, ee ma kuloduga odo agayo a peegoo ka tamagalaisomo? ²⁵ Esino ayo Godee mapoo goomoga to taka. Bei, ibada Lodee Yesu Kelisoye a pidiliso.

Egeesi ma kulodu mo gooso Godeeye tei magoo goo ee dodomo silame goomegeliso. Esino suso goomoga goo amapoo egee molo oso a tokenee mapoo gido diliso.

8

Dio Tei oso wiligi doloso badalai goo

¹ Esiga edebeeyo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doga, Godeeye dimapoo dibada goo tokenee eyo nei tenelaime. ² Bei, tokeneeso kitulugu oso iba teli mapoo gilimado diso. Esino epedee Yesu Kelisoye kitulugu maga gie badeli teneli Dio Tei oso iba peegoo gilimado diso. ³ Egeesi ma kulodu tei magoo goo oso iba goo tokenee maga peegoo gilimado dilei tebile. Bei, suso goomoga goo oso tei magoo goo omapoo ki mauwe pegeli goo teneliso. Esino hedebe Godee yo teiba. Esiga yayo Owolo mipoo hamapoo meiyee diso. Esemee yo goo tokenee teli mi odo iba egeesi paso. Osoloso yayo ibada goo tokenee eyo nei ee toloso taso. Esiga Godeeye goo tokenee oso kitulugu ee guobuguso. ⁴ Esiga Godeeye goo hagee moodooso, iso goomoga goo ee telega dobolone, Dio Tei mapoo mesilone iyo tei magoo oso takolone tekepo dee takeli goo ee talame.

⁵ Esiga suso goomoga goo mapoo dodomo sili odo ee hedebe suso goomoga goo ee talai ono goolee sabolo silesibiliso. Esino Dio Tei mapoo dodomo silesibili odo ee hedebe Dio Tei oso goomoga goo ee talame goolee

sabolo silesibiliso. ⁶ Egeesi ma kulodu edebeeyo suso goomoga goo ee talame goolomo siloga, yo talaiso. Esino Dio Tei oso goomoga goo ee talame goolomo siloga, yo gie badeli sabolo osoloso mesie goo talaiso. ⁷ Esiga suso goomoga goo tomo silesibili odoo oso Godee mapoo ha tomoloso. Bei, odoo egeesi oso Godeeye tei magoo mapoo dodomo silesibilei diya gowoolone, tei magoo ee dadalai koo tobuoso. ⁸ Goo egeesi maga suso goomoga goo mapoo dodomo silesibili odoo maga Godeeye goomoga goo talai koo tobuoso.

⁹ Esino egeesi ma kulodu suso goomoga goo oso niba wiligi doloso koo gilimado silesiboso. Esino Godeeyo Dio Tei nima kulodu egee bado oso niba wiligi doloso ka gilimado silesiboso. Esiga edebeeyo Kelisowo Dio Tei me badoga, yo tei Kelisowo odoonee. ¹⁰ Goo tokenee eyo nei oso nibada su mapoo teli goo tosibileiso. Esino Kelisoye nima kulodu tei badoso. Esiga nibada dio ee gie badoso. Bei, Godeeye niba o howo woola odoo tekepo diso. ¹¹ Esino nibada su ee wedioga, Godeeye o Dio Tei maga nibada su wedia mapoo see gie badeli tenelaiso. Bei, Yesu Keliso ta maga see hogadi Godee o Dio Tei ee nima kulodu badoga.

¹² Esiga tei telaga odoo emegei, goo tokenee ibada suso goomegeli goo oso iba wiligi doloso koo bamoloso. Esiga iyo goo tokenee talai goo eyo bei mauwe. ¹³ Bei, niyo goo hageesi tomo silesiboga, niba talaiso.* Esino niba Dio Tei oso kitulugu maga goo tokenee niyo goomegeli goo nima kulodu egee molo ee wooloomaga, niba badoboso kookaiyo gie badalaiso. ¹⁴ Bei, odoo Godeeyo Dio Tei oso wiligi doloso ido duga, odoo egee bia ee tei Godeeyo owolo dio doloso ka doso. ¹⁵ Esiga Godeeye imapoo Dio Tei tenee oso iba nei mauwe tou teli odoo dolone Godeebolo obulone dabalame ka tenele. Esino yayo imapoo Dio Tei tenee ogoso pidi maga iba owolo dio dolone yimapoo “Ma, mo Ma,” dolone ka doso. ¹⁶ Osoloso Godeeyo Dio Tei oso iba Godeeyo owolo dio doloso egee do goo ee ibada sooloo ma kulodu takoomoloso. ¹⁷ Esiga iba Godeeyo owolo dio doloso hagee do goo maga, goo susuga Godeeye imapoo tenelame to edidi magoo ee iyo hamamee talaiso, Kelisoye too egeesi masi iyo talaiso. Bei, iba Kelisoye dala too eyo su ee iyo toga, iba noseeyo yibolo hodobo toowa doloso Kei mi mapoo dabalaiso.

Hamamee toowa doloso dabalai goo

¹⁸ Esiga a tei toso, iyo epedee biame hamapoo dala hagee tomolo ee haga goo toowanee. Esino Godeeye toowa doloso badeli mapoo iyo yibolo hodobo dabalai goo ono diya toowa. ¹⁹ Esiga bi susuga Godeeye moodoo oso Godeeyo owolo dio ee gilimadoloso woola peledabalai goo ee dulone goomoga sabolo bolone ka doso. ²⁰⁻²¹ Egeesi ma kulodu Godeeye goomoga goo maga bi susuga yayo moodoo ee teliso kitulugu sabolo, osoloso hunili gooso kitulugu ee ma kulodu meleeso. Esino Godeeye tei owolo dio ee gilimadoloso woola peledabalai biame omapoo, bi susuga Godeeye moodoo ee goo hagee ma kuloduga gilimadoloso peegoo peledabalaiso. Esiga biame omapoo bi susuga yayo moodoo oso Godeeyo owolo dio ibolo hodobo toowa doloso dabalaiso. Esino epedee hamapoo goo susuga oso peledabalai biame ee bolone, bi susuga Godeeye moodoo oso goomoga sabolo ka bamoloso.

²² Esiga iba gooleedooso, soboso holo soomagalame dala teli egeesi masi, bi susuga Godeeye moodoo oso toowa doloso dabalai biame ee bolone, googa sabolo abaga simino epedee hamapoo dala ma kulodu ka doso.

8:9: 1Kol 3:16; 12:3 **8:10:** Gal 2:20 **8:13:** Gal 6:8; Kol 3:5 * **8:13:** talaiso eyo bei ee suso talai ee koo takooso. Esino dioso Godee maga puloso Dou mi mapoo toodalai goo ee takooso.

8:15: 2Tim 1:7; Maka 14:36; Gal 4:5-7; Yili 21:7 **8:16:** 2Kol 1:22 **8:20-21:** Gen 3:17-19; Isa 11:6-9

²³ Esino hedebe bi yayo moodoo oso peledabalai biame ee koo baso. Esino Dio Tei telaga odoo iba nosee dala ma kulodu googa sabolo dobolone, biame oso peledabalai ee bolone ka doso. Bei, goo susuga Godeeye imapoo tenelame to edidi magoo ee daga malalo Dio Tei teneeso. Esiga biame omapoo Godeeye iba owolo dio doloso hagee do goo ee woola yiligebuguloso, see yayo imapoo su dia tenelaiso. ²⁴ Esiga Godeeye ibada gie badeli olo pidiga, iba epedee goo susuga imapoo tenelame yayo to edidi magoo ee talame dulone bolone ka doso. Esino goo egee iyo olo too daga, iyo goo egee balai eyo bei me. ²⁵ Esino iyo duloso bolone hagee do goo ee iyo koo ogoso. Esiga iba mesie sabolo bolone ka doso.

Dio Tei oso iba pidilone

Godee mapoo takeli

²⁶ Osoloso iyo ki me poogoo ee ogoloso Dio Tei oso iba pidiliso. Bei, Godee mapoo medee tekepo takeli ee, iba gooleede. Esiga Dio Tei oso ibada sooloo ma kuloduga iba halo Godee mapoo takeliso. Esino yayo iba halo Godee mapoo takeli to eyo bei ee iyo takalai koo tebili. ²⁷ Esino odoo sooloo ma kulodu gooleedoo Godeeye Dio Tei oso takeli goo ee yo gooleedoos. Bei, Dio Tei oso Godeeye odoo halo yimapoo takolone, Godeeye goomoga goo sabolo tobuloso takeliso.

Godeeye o odoo hesigeli goo

²⁸ Esiga iba gooleedoos, goo susuga ma kulodu Godeeye yo diya gweli sabolo debeli odoo mapoo goo tekepo moodoolone ka badoso. Bei, Godee eyo to edidi magoo ee dodolone, yayo iba hesigaloso olo owolo dio diso. ²⁹ Esiga Godee eyo hesiga odoo ee daga hoogoo yo olo gooleedoloso badebeiso. Osoloso yayo diba olo hesigaso, diayo see Owolo Yesu masi dabalame. Egeesi ma kulodu iba ogoso, Yesuye Godeeye odoo susuga ee ma kulodu yayo daga holo masi ka badoso. ³⁰ Esiga Godeeye hesiga odoo ee eyo olo gilimadoos. Osoloso yayo gilimadoo odoo ee olo odoo tekepo diso. Esiga o howo woola odoo tekepo deli mapoo yibolo toowa doloso badeli goo ee yayo dimapoo teneeso.

Goo heeso iba Godeeye sooloo deli

maga domo pileime

³¹ Esiga iyo goo hamaga kasee takalaisomo? Godeeye iba dokolo badoso. Esiga odoo heeso imapoo ha toga, yayo iba daga dileisomo? Haye. ³² Esino Godeeye tei Owolodee ee goodegele. Bei, yayo Owolo ee ibada goo tokenee eyo nei talame imapoo wulo wulayo teneeso. Godeeye goo egeesi moodooga, see yayo bi susuga imapoo wulayo tei tenelaiso.

³³ Esiga Godeeye hesiga odoo ee see odoo agayo takolone odoo tokenee dee ka takalaiyo? Odoo mauwe. Bei, Godeeye diba olo odoo tekepo diso. ³⁴ Osoloso Godeeye hesiga odoo ee see odoo agayo takolone Dou Mi mapoo dileiso, dee ka takalaiyo? Odoo mauwe. Bei, Yesu Kelisoye tolosa see hogadiloso Amayo dee deede dokolo mapoo badolone iba halo Godee mapoo ka takomoloso.

³⁵ Esiga ogoo gooso iba Kelisoye sooloo deli goo maga domo ka pileiyo? Hegi goo sabolo osoloso dala goo sabolo oso iba Kelisoye sooloo deli goo maga domo pileisomo? Haye. Osoloso hodia goo sabolo osoloso bi mauwe dabalai goo sabolo oso iba Kelisoye sooloo deli goo maga domo pileisomo? Haye. Osoloso dala teneli goo sabolo, osoloso odoo heeso iba wooloomaga,

goo oso iba Kelisoye sooloo deli goo maga domo pileisomo? Haye, egeesee selaime. ³⁶ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Godee, nee goo maga edebeeyo biame susuga iba piligilame seliso.

Osoloso nee goo maga iba sipi be masi gilimadoloso piligilame ka duso.”

³⁷ Esino hegi goo toowa susuga hagee ma kulodu iba sooloo deli Godeeye kitulugu maga iyo olo dagadilesa ka doso. ³⁸ Bei, a gooleedooso, goo heeso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Egeesi ma kulodu teli goo sabolo, osoloso gie badeli goo oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Osoloso Godeeyo momaiye sabolo, osoloso bo holo oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Osoloso biame epedee hamapoo goo egee peledoboomo du sabolo, osoloso hamamee peledabalai goo oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Osoloso goo opusomo opusomo di oso kitulugu oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. ³⁹ Osoloso bi susuga kei ma dokodoo egee molo sabolo, osoloso bi susuga mipoo hamapoo egee molo oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Osoloso bi susuga Godeeye moodoo ee ma kulodu bi heeso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Esiga Godeeye sooloo deli goo hagee ibada Lodee Yesu Keliso maga imapoo ka yilige bugu moloso.

9

Godeeye Isalael odoe ee

tei o odoe doloso hesiga

¹⁻³ Esiga a Keliso sabolo hedebe doloso badolone, tei goodee hagee nimapoo ka taka. Osoloso ayo wulo gamenee koo takooso. Dio Tei oso mo sooloo ma kuloduga gweli goo ee ka bamoloso. Esiga mo sooloo ma kuloduga gweli goo ee epedee nimapoo tei goo taka goo ee, a gooleedooso. To ee hagoso, ayo nimapoo takolone mo odoe Isalael bia ee halo diya gooholone, a su hegi sabolo ka badoso. Bei, diayo Godeeye goomoga goo ee koo dedeliga. Esiga a teiba daga, a goomogoso, mo odoe oso mo debi ee toloso Keliso sabolo hedebe doloso dabalai. Osoloso ayo dia debi ee toloso Godeeye kamana ee toloso a Keliso maga puloso badalai. Esino ayo egeesee selai, a tebile.

⁴ Egeesi ma kulodu Isalael odoe hagee bia Godeeye tei owolo dio diso. Osoloso dimapoo yayo toowa doloso badeli goo ee eligiso. Osoloso yayo Isalael odoe sabolo to magooso. Osoloso yayo tei magoo ee dimapoo teneseo. Osoloso o hu dokodoo poudoolone yimapoo goomoga teneli goo ee dimapoo olo eligiso. Osoloso yayo dimapoo to abo edidi magooso.

⁵ Egeesi ma kulodu dibada amawe dio ee Eibalaham, Aisek osoloso Yekob. Osoloso Keliso onosee mipoo hamapoo sibilesa odoe hagee bia dia soosoo ma kuloduga odoe su pasoo. Esiga Keliso ee Godeeso. Esiga odoe susuga oso yimapoo goomoga poudoolone kookaiyo osee dabalai tekepo. Bei, bi susuga Godeeye wiligi doloso ka badoso. Goo hagee tei goo.

⁶ Esiga Godeeye Isalael odoe mapoo to edidi magoo ee gababiasomo? Haye, gababile. Bei, Isalael odoe susuga ma kulodu odoe abo ee tei Isalael odoonee. ⁷ Osoloso Eibalahameeyo amawe dima kulodu odoe abo ee tei Eibalahameeyo amawe dionee. Bei, Godeeye Eibalaham mapoo egeesee takaso, “Tei namawe dio ee hedebe nowolo Aisek maga balaiso,” diso. ⁸ Goo hagoso egeesee eligiso, Eibalahameeyo amawe dima kulodu, odoe abo ee tei Godeeye owolo dionee. Esino Godeeye to edidi magoo goo mapoo tei

too goo maga soolooga magoo ee, tei Godeeyo owolo dio oso. ⁹ Bei, Godeeye Eibalaham mapoo to edidi magolone egeesee takaso, “Ayo dugo hedebe poogoloso see wedi siboga, nosobo Sela giso holo soomagoo molo agalaiso,” dee takaso.

¹⁰ Esiga holope hagee ibada amawe Aisek. Yo kauwuloso Lebeka huso. Osoloso osobo Lebeka koowasi moodooloso, giso holo bakadio biame hedebe mapoo soomagooso. ¹¹⁻¹² Egeesi ma kulodu giso holo bakadio hagee soomagelega badoboome, Godeeye Lebeka mapoo egeesee takaso, “Nowolo daga holo oso omolowo to mapoo mesimo sileiso,” diso. Esiga o bakadio oso goo moodolai ee gooledelega doboome, Godeeye to hagee malalo olo takaso. Esiga Godeeye o odoo egee hesigamolo ee yayo goo moodoo ogoloso koo hesieli. Esino yo wulo eyo goomoga goo ee dodolone ka hesieli. ¹³ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Ayo Yekob ono diya goomegeliso. Esino Iso haga koo goomegeli,” dee takooso.

¹⁴ Egeesi ma kulodu iyo kasee takalaiyo? Godee yo hedebe hediliwe pidili Godeeyo? Haye, yo egeesee koo seli. ¹⁵ Bei, Godeeye Moses mapoo egeesee takaso, “Ayo sooloo deli goo ee odoo hee mapoo eligilei goomogoga, ayo yimapoo eligileiso. Osoloso ayo odoo hee pidilame goomogoga, ayo yo pidileiso,” diso.

¹⁶ Esiga Godeeye hesiga goo ee edebeeyo goomoga goo maga, osoloso diayo goo moodeli ee ogoloso koo hesigeli. Esino Godeeye wulo eyo sooloo dala maga odoo ka hesigamoloso. ¹⁷ Esiga o booka mapoo Godeeye Isipi odoo dia wiligi odoo taba mapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo wiligi odoo tabalame hu teneeso, wulo namaga ayo kitulugu odoo susuga mapoo yilige bigilame. Osoloso mo goo dudobuguloso mipoo hamapoo debeli odoo susuga oso dulame,” dee takaso.

¹⁸ Esiga iba gooleedooso, Godeeye odoo hee pidilame goomogoga, yayo yo pidileiso. Osoloso yayo koo mesili goo ee odoo hee mapoo tenelame goomogoga, yayo tenelaiso.

Godeeye kamana goo sabolo osoloso sooloo deli goo sabolo

¹⁹ Esiga odoo heeso amapoo egeesee woosalai malaiso, “Godee eyo odoo abo mapoo koo mesili goo ee ka tenemolo daga, yayo see kasi maga odoo egee bia odoo tokenee dee ka takalaiyo? Bei, odoo agayo Godeeye goomoga goo ee hamaga takalai ka teibayo?” ²⁰ Esino emegei, nayo Godee mapoo hageesee woosalai tekeponee. Bei, no wulo mi odoo. Esiga wudu taka to hagoso. Katolo bogoso moodoo oso yo moodeli odoo mapoo takolone, “Nayo kasalame a egeesee ka moodoowo?” dee takalai tekeponee. ²¹ Bei, katolo moodeli odoo yayo bogo hedebe egee toloso, katolo hee mapoo wulo biame susuga nei magalai sabolo, osoloso goo toowa biame mapoo katolo hee mapoo nei magalai ee moodolai, yimapoo kitulugu moloso.*

²² Egeesi ma kulodu Godee yo egeeseelone badoso. Yimapoo kitulugu moloso, yayo kamana sabolo osoloso yayo kitulugu ee odoo mapoo eligilei.

9:9: Gen 18:14 **9:11-12:** Gen 25:23 **9:13:** Mal 1:2-3 **9:15:** Exo 33:19 **9:16:** Epe 2:8
9:17: Exo 9:16 **9:20:** Isa 29:16; 45:9 **9:21:** Jer 18:6 * **9:21:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Godee eyo goomoga goo ee dodolone, odoo heeso goo toowa talame, osoloso odoo heeso goo pepooko talame hesilei, yimapoo kitulugu moloso. Bei, Godeeye odoo susuga ka moodooga.

Esino odoos yayo kamanali oso teli mapoo diyadeega, yayo ogoloso dia goo tokenee eyo nei saga tenelega mesie sabolo ka bamoloso. ²³ Osoloso yimapoo kitulugu moloso, yayo sooloo deli odoos mapoo yayo toowa doloso egee bado goo ee eligilei. Bei, odoos egee bia eyo olo hesigaso, yayo toowa doloso egee bado mapoo gasibe dalame. ²⁴ Esiga odoos Godee yayo toowa doloso egee bado mapoo gasibe dalame, hedebe Yu odoos ee hesile. Esino yayo Yu odoonee sabolosee hesiaso. Esiga odoos yayo hesia ee ibaso. ²⁵ Godeeye Yu odoonee dia goo maga Hoseya booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Odoos daga ayo mo odoos dele poogoo egee bia ee see epedee mo odoos dalaiso.

Osoloso ayo sooloo delega debei odoos egee bia ee, see epedee ayo sooloo dalaiso,” diso.

²⁶ Daga Godeeye dimapoo takolone,

“Niba tei mo odoonee,” diso.

Esino see yayo dimapoo takolone,

“Niba gie badeli Godeeyo owolo dio dalaiso.”

²⁷ Osoloso Aisayaye Isalael odoos dia goo maga takolone egeesee takaso,

“Isalael odoos oso diya balone booboos masi malaiso.

Esino dima kulodu wulo aboso gie badeli talaiso.

²⁸ Bei, Lodeeye mipoo hamapoo debeli odoos dia goo tokenee eyo nei saga teneloso hosudalaiso.”

²⁹ Osoloso Aisayaye see tobu Isalael odoos dia goo maga egeesee takaso,

“Kitulugu Godeeye ima kulodu odoos abo pidilega poogoo diepi,

Sodom mi sabolo osoloso Gomola mi sabolo* douso nadolone odoos susuga piligu egeesi masi iba nosei piligiliyo,” dee takaso.

Isalael odoos to tekepo mapoo

tei tele poogoo goo

³⁰ Esiga to ayo taka goo eyo bei ee egeesi moloso. Yu odoonee oso Godeeyo howo woola tekepo doloso badalai goo ee esile. Esino dieso tei too goo maga Godeeye o howo woola diba odoos tekepo diso. ³¹ Esino Isalael odoos oso Godeeyo howo woola tekepo doloso badalai goo ee esilone, dibada tei magoo ono medee dodolone debeiso. Esino goo oso diba odoos tekepo dele.

³² Bei, diayo tei tele poogoloso, wulo dieso kitulugu maga Godeeyo howo woola odoos tekepo dalame seeso. Goo egeesi maga diba yo odoos tagodibigili mapoo tagodibuguloso ka misigedibuo demeleeos. ³³ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Ayo Sayon mi mapoo yo magalaiso.*

Yo omapoo odoos tagodibuguloso ka misigedibuo demalaiso.

Esino edebeeyo yimapoo tei toga, goo omaga goohele sabolo badalaime.

Bei, goo hagoso goo mauwe malaime.”

10

¹ Esiga tei telaga odoos emegei, ayo mo sooloo ma kuloduga Isalael odoos halo Godee mapoo takolone badeliso, dia gie badeli pidilame.

9:25: Hos 2:23 **9:26:** Hos 1:10 **9:27:** Isa 10:22-23 **9:29:** Isa 1:9 * **9:29:** Sodom mi sabolo osoloso Gomola mi sabolo - Eibalahameeye badebei biame mapoo, Godeeye mi bakadio hagee dou gigoogooso. Bei, odoos egee biaso goo tokenee tolone doboome. **9:32:** Isa 8:14 **9:33:** Isa 28:16; 1Pita 2:6 * **9:33:** To hageeyo bei ee Godeeye odoos eyo hudi magoo Keliso ee Isalael odoos mapoo diye dalaiso.

² A gooleedooso, Isalael odoo diba Godeeye goomoga goo ee dadalame diya goomegeliso. Esino Godeeye goomoga goo ee, diba medee kibiya gooleedele. ³ Osoloso Godeeye o howo woola odoo tekepo dolone egee do goo onosee, diba gooleedele. Esino dieso nediliyo kitulugu maga Godeeyo howo woola odoo tekepo dalame, dibada tei magoo ee dodolone egee do oso diba koo pidili. Goo egeesi maga diayo Godeeyo goo maga o howo woola tekepo dabalai goo ee talai, diba gowooso. ⁴ Esino Kelisoye goo moodoo maga, edebeeyo Godeeyo howo woola tekepo doloso badalame, tei magoo Godeeye Moses mapoo tenee diayo ee dadalai ee bei mauwe. Bei, edebeeyo Keliso mapoo tei toga, nei Godeeye o howo woola yo odoo tekepo dalaiso.

*To tekepo oso gie badeli pidili
goo ee tosimiso*

⁵ Tei magoo ee deede mago edebeeyo Godeeyo howo woola tekepo badeli goo maga Moseseeye egeesee hoguguso, “Edebeeyo gie badeli talai goomogoga, yo tei magoo susuga ee dodolone ka badebee,” diso. ⁶ Esino tei too goo maga Godeeyo howo woola tekepo badeli odoo oso egeesee takalaime, “Odo agayo Keliso ido meilame Kei mi mapoo ka palaisomo?” diso. ⁷ Osoloso odoo ogoso see egeesee takalaime, “Odo agayo Keliso ta maga hogadilame, odoo wediayo dioso debeli mi mapoo ka meileisomo?” dee takalaime. ⁸ Esino hedebe Keliso mapoo tei teli goo oso gie badeli pidili goo ee ka tosbili. Bei, Keliso mapoo tei telaga odoo oso Moseseeye taka egeesee takalai teiba,

“Godee o to ee nama koolapoo moloso.

Osoloso to egee nee maga mapoo, osoloso nee sooloo ma kulodu moloso.”

To hagoso Keliso mapoo tei tolosa badeli goo ee eligiliso. Egeesi ma kulodu tei hebebe hagonosee iyo odoo abo mapoo ka takomo silesiboso.

⁹ Esiga nayo takolone, Yesu yo Wiligi Odoos doloso yiligebuguloso, see yo Godeeye ta maga hogadi goo mapoo nee sooloo ma kulodu tei toga, nee gie badeli pidileiso. ¹⁰ Bei, nee sooloo ma kuloduga tei too goo maga, Godeeye o howo woola no odoo tekepo dolone ka badoso. Osoloso nee magaso takolone Yesu yo Wiligi Odoos doloso yilige bugu goo maga nee gie badeli pidileiso. ¹¹ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Edebeeyo Keliso mapoo tei toga, goo omaga goohele sabolo badalaime. Bei, goo hagoso goo mauwe malaime,” deeso.

¹² Goo egeesi ma kulodu iyo ogoso, Yu odoo sabolo osoloso Yu odoonee sabolo hedebe. Bei, Lodee hedebe yo odoo susuga dia wiligi odoo. Goo egeesi maga odoo susuga oso diba pidilame yimapoo woosolone egee do mapoo, yayo goo tekepo susuga ka tenemoloso. ¹³ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Edebeeyo yo Lodeeye pidilame yimapoo takooga, o gie badeli pidileiso.”

¹⁴ Esiga edebeeyo Lodee mapoo tei telega dogo, diba pidilame yimapoo kasee woosalaisomo? Osoloso o goo ee dulega dogo, diayo yimapoo kasee tei talaisomo? Osoloso odoo heeso to tekepo dimapoo takelega poogooga, diba kasee duleisomo? ¹⁵ Osoloso to tekepo hagee takalame diye dilega

10:5: Lev 18:5 **10:6:** Deut 30:12-14 * **10:7:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Godeeyo howo woola tekepo badeli odoo oso egeesee takalaime. Bei, diayo tei too goo maga, Keliso yo dibolo hodobo olo badoga. Osoloso Keliso yo ta maga hogadi goo ee, diayo tei too goo maga diba gooleedooso.

10:11: Isa 28:16 **10:12:** Diye 15:9 **10:13:** Joel 2:32 **10:15:** Isa 52:7

poogooga, diba to hagee kasee takalaisomo? Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“To tekepo takomo silesibili odoo oso to tosiwaga ogoloso odoo susuga diya goomegeliso.”

¹⁶ Esino ee ma kulodu haga odoo susuga oso tei tele. To hamaga Aisayaye Godeeyo to booka mapoo egeesee hoguguso,

“Lodee, ibada to mapoo odoo agayo ka tei toowo?”

¹⁷ Esiga edebeeyo Kelisowo goo ee takomo silesibi goo maga, odoo aboso o goo duliso. Osoloso diayo o goo du maga, yimapoo tei teliso. ¹⁸ Egeesi ma kulodu ayo Isalael odoo dia goo maga ka woosowa. Diba to tekepo olo dusomo? O. Diba olo dulugaso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Dia to * mi susuga mapoo dudobuguso.

Esiga odoo susuga oso to hagee duso.”

¹⁹ Esino Isalael odoo oso to tekepo hagee duloso gooleedoosomo? O. Diba gooleedooso, esino medee kibiya tei tele. Osoloso Moseseeye egeesee hoguguso,

“Godeeye egeesee takaso,

‘Ayo mo tei magoo gooleedelee poogoo Yu odoonee ee pidiga,

nei Isalael odoo niyo dimapoo koolone kamana sabolo dabalaiso.’”

²⁰ Osoloso Aisayaye Godeeye taka to hagee ebilega egeesee takaso,

“Odoo a esilega poogoo oso a egeiso.

Osoloso odoo amaga woosole poogoo mapoo ayo mo goo ee dimapoo yilige buguso.”

²¹ Esino Godeeye Isalael odoo dia goo maga egeesee takaso,

“Ayo biame susuga diba gilimalame mopoodoo doloso badebeiso.

Esino diba gowoolone mo to duloso mesile poogooso.”

11

Isalael odoo ee Godeeye pegele

¹ Esiga goo ayo hagee takoo ee, Godeeye Isalael odoo gowoolone tei peegoo poogoosomo? Haye, pegele. Bei, anosee Isalael odoo. Osoloso anosee Eibalahameeyo amawe, Benyamineeyo bala ma kulodu badeli.

² Osoloso Godeeye daga hesia odoo ee gowoolone peegoo pegele. Egeesi ma kulodu Godeeyo to booka mapoo hogugu oso Ilayaye taka ee medee goolee. Bei, Isalael odoo ee gowoolone Godee mapoo egeesee takaso, ³ “Wiligi odoo Godee, Isalael odoo hagee biaso to namaga toloso kokodo takomo silesibili odoo ee piliguloso, see namapoo emegei di bi tenelame sili dousulu susuga sabolo guobuguso. Osoloso namaga to toloso kokodo takomo sili odoo hedebe ano badoso. Esino diayo anosee wooloomalame ka seeso,” dee takaso.

⁴ Esino Godeeye Ilayayo to su mapoo kasee takasomo? Yayo Ilaya mapoo egeesee takaso, “Amapoo tei teli odoo hedebe nayo koo badoso. Bei, mo odoo 7,000 doso, diba gamenee godee Bal deli eyo hu dokodoo koo poudili,” diso.

10:16: Isa 53:1 **10:18:** Psa 19:4 * **10:18:** Dia to ee odoo agamo towo? Osoko, giwo, osoloso a oso Godeeye kitulugu ee woola yilige bigiliso. Esiga dia to masi oso mi susuga mapoo dudobuguso.

10:19: Deut 32:21 **10:20:** Isa 65:1 **10:21:** Isa 65:2 **11:1:** 1Sam 12:22; Psa 94:14; Pil 3:5

11:3: 1Ki 19:10, 14 **11:4:** 1Ki 19:18

⁵ Esiga epedee hamapoo osee moloso, Isalael odoo haga susuga oso Godee maga peegoo kukulo dile. Esino Isalael odoo abo yayo sooloo dolone pidi maga yimapoo tei talame diba olo hesiaso. ⁶ Esiga Godeeye sooloo dolone pidili maga o odoo hesieliso. Egeesi ma kulodu diayo goo tekepo tolone dogo koo seli. Bei, Godeeye odoo hesieli goo ee wulo edebeeyo goo tekepo tolone dogo ka hesieli diepi, nei yayo sooloo dolone pidili goo ee goo mauwe meliyo.

⁷ Esiga Isalael odoo oso dieso nediliyo Godeeyo howo woola tekepo dabalame diya kitulugiliso. Esino diba goo hagee tele. Esino hedebe Godeeye hesia ono yayo o howo woola olo odoo tekepo diso. Esino odoo aboso Godeeyo to dulei gowoolone mesile poogooso. ⁸ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso Isalael odoo dia goo maga egeesee takaso, “Godeeye dimapoo goo tiadili goo teneeso,
diayo gooledele pagalame.
Osoloso Godeeye dia howo gagaso,
diayo egele pagalame.
Osoloso yayo dibada dulu tabagaso,
diayo see dule pagalame.

Esiga goo hageesi oso osee molone epedee hamapoo osee ka moloso.”

⁹ Egeesi ma kulodu Deibidiye dia goo maga egeesee takaso, “Wo toowa nalame mooloogoodoloso egee do goo oso dieso nediliyo bagagalame ti gama masi meleye dee.
Osoloso diayo omapoo ti gama oso bagagisaloso misige duboloso dobolone,
dibada goo tokenee eyo nei tolone debeeye dee.

¹⁰ Osoloso diayo egele pagalame,
dia howo neliga peye dee.
Osoloso diayo gauwuloso kookaiyo osee silesibilame,
dimapoo hegi goo kadadiye dee.”*

Yu odoonee oso gie badeli talai

¹¹ Esiga ayo see tobu hageesee ka takooso, Isalael odooso Keliso gowe goo maga diba olo tokenee pasomo? Haye, egeesee sele. Esino dia goo tokenee maga Yu odoonee dia gie badeli pidiliso, Yu odooso goo egee ogoloso see Yu odoonee mapoo koolone dogo, see diayo Yesu mapoo tei ka talame. ¹² Esiga Yu odooso eli dooboo dagadi goo maga Yu odoonee pidiso. Esino Yu odooso dieso eli dooboo dagadi maga see Godee mapoo siboga, biame omapoo nei Yu odoonee dia gie badeli diya pidileiso.

¹³ Esiga ayo see tobu epedee hamapoo Yu odoonee nimapoo taka, Yu odoonee niba halo diye di odoo ee aso. Esiga tou Godeeye amapoo tenee hagee ayo goomoga sabolo ka tomo siloso. ¹⁴ Esiga a gooledele, ayo Yu odoonee halo tou too ee ogoloso, tei mo odoo Yu odooso koolone Godee mapoo sibalalai malaiso. Egeeseega, yayo dia gie badeli pidileiso. ¹⁵ Esiga niba olo gooleedooso, Godeeye Yu odoo dimapoo miligi piaso. Goo egeesi maga Godeeye Yu odoonee ee see o odoo doloso dabalame yimapoo gilimado simiso. Esiga hamamee Godeeye Yu odoo ee yimapoo gilimado siboga, diayo kookaiyo gie badeli talaiso. Goo egee odoo wediaso see gie badeli too egeesi masi moloso. ¹⁶ Esiga niba ege, niyo wo wogai mapoo soo ee pepooko podoloso Godeeyo dalame peegoo magooga, wo wogai mapoo

11:6: Gal 3:18 **11:8:** Deut 29:4; Isa 29:10 **11:9:** Psa 69:22-23 * **11:10:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Odoo hagee biaso Keliso mapoo tei tele poogoo maga, diba Godeeyo howo woola tekepo doloso koo doso. Goo egeesi maga dia howo neliga poga, diba Kelisowo to tekepo ee ogoloso gooleedalaime. Osoloso diba hegi goo ma kulodu dabalaiso. **11:11:** Diye 13:46

soo toowa onosee Godeeyo dalaiso. Osoloso homo onosee egeesi moloso, homo too ee Godeeyo dalame yimapoo teneega, o dee onosee Godeeyo dalaiso.*

Olipi homo maga wudu taka

¹⁷ Esiga Yu odoo ee olipi homo dadabayo segei dee egeesi masi doso. Osoloso Yu odoonee ee olipi homo doobudu meli dee egeesi masi doso. Esino olipi homo dadabayo segei dee abo Godeeye kookoobuguloso, see doobudu meli olipi homo eyo dee koodo sibilesu ogusaso. Esiga Yu odoonee niba egeesi masi badoso. Godeeye niba homo dadabayo segei mapoo olo ogusugaso. Esiga olipi homo dadabayo segei oso nimapoo gie ka tenemoloso.

¹⁸ Esino olipi homo dadabayo segei masi dee peegoo kookoobugume, see Yu odoonee niyo o debi mapoo ogusugaloso egee molo goo omaga, niso nediliyo si haga na howee. Bei, niyo homo too mapoo gie badeli koo teneli.

Esino tooso dee nimapoo gie badeli ka teneli. ¹⁹ Esiga niyo hageesee takalai malaiso, “Iyo o debi talame homo dee egee olo peegoo kookoobuguso.”

²⁰ Egeesi ma kulodu niyo tei takoo. Bei, Yu odooso tei telega poogoloso doboome ogoloso homo dee masi peegoo kookoobuguso. Esem niyo tei too maga homo dee kobugu su omapoo olo ogusugaso. Esiga niba goo omapoo niso nediliyo si haga na howee. Esino niba ebia sabolo debee.

²¹ Bei, Godeeye homo tei o deede peegoo kookoobugu egeesi masi solone niyo tei telega dogaa, niba nose peegoo egeesee kookoobigileiso.

²² Esiga niba medee goolee, Godee diya mesie, osoloso Godee yo goo tokenee mapoo diya goweli. Esiga yayo Yu odoo abo yimaga peegoo diyadee eyo nei dimapoo dala teneliso. Esino niyo yayo mesili goo mapoo tei toloso osee dogaa, Godeeye nei nimapoo mesileiso. Esino niyo yimapoo tei telega dogaa, Godeeye niba homo dee masi peegoo kobigileiso.

²³ Egeesi ma kulodu Yu odooso see Godee mapoo tei toga, Godeeye diba see tobu homo dee masi todilesu, dieso ogusuga melee omapoo ogusugileiso. Bei, goo hagee moodoolai Godee mapoo kitulugu moloso.

²⁴ Esiga niba medee goolee, Yu odoonee niba olipi homo doobudu meli dee koodoloso see olipi homo dadabayo segei mapoo ogusuga masi ka moloso. Esino homo eyo goolee egeesee koo oluguli. Yu odoo ee tei olipi homo dadabayo segei o dee egeesi masi doso. Esiga Godeeye olipi homo dadabayo segei o dee peegoo kookoobugu ee see dieso olugulee mapoo ogusugilei yimapoo haga kodiane.

Isael odoo see Godee mapoo gilmado sibilei

²⁵ Esiga tei telaga odoo emegei, goo mada magoo melee ayo nimapoo woola taka, egeesega niba niso nediliyo si howelega dabalame. Egeesi ma kulodu goo mada melee ee hagoso, Godeeye koo mesili goo ee Isael odoo abo mapoo teneeso. Esino goo ogoso kookaiyo osee malaima. Esino Yu odoonee Godeeye daga hoogoo hesia sabolo tobuloso, diayo Yesu mapoo tei toloso dogaa, hamamee koo mesili goo dimapoo egee molo ee pagalaiso.

²⁶ Osoloso diayo tei too ee ogoloso, nei Isael odoo susuga dia gie badeli pidileiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Gie badeli pidili odoo ee Sayon mi maga sibileiso.

* **11:16:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Daga hoogoo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob hagee biasu Yu odoo dia wiligi odoo tebisaloso Godeeyo odoo doloso debeiso. Esiga dibada amawe dio onosee hamamee Godeeyo odoo doloso dabalaiso. **11:17:** Epe 2:11-19 **11:22:** Yon 15:2, 4

11:26: Isa 59:20-21

Isalael odoo susuga oso goo tokenee tolone egee do goo ee yayo peegoo magalaiso.

²⁷ Osoloso ayo dibolo to magoo ee dodolone, dia goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,” deeso.

²⁸ Esiga epedee hamapoo Yu odoo aboso to tekepo mapoo gowoolone Godee mapoo ha tolone ka doso. Goo egeesi maga to tekepo ee Yu odoonee nimapoo simiso. Esino Yu odoo ee Godee tei eyo hesia odoo oso. Bei, Yu odooso tei Godee o odoo doloso dabalai goo ee Godeeye dia amawe dio daga debei mapoo to olo edidi magooso. Goo egeesi maga Yu odoo dimapoo Godeeye gooma ka moloso. ²⁹ Bei, Godeeye tei o odoo hesialoso, yayo emegei di bi dimapoo wulayo teneega, yo o goo goolee see su koo widili.

³⁰ Esiga Yu odoonee niyo daga Godee gowoolone debeiso. Esino see Yu odooso Godee gowoome, nei Godeeye see Yu odoonee niba sooloo dalaso.

³¹ Esiga niyo daga Godeeyo to gowoolone debei egeesee solone, epei see Yu odooso Godeeyo to gowoolone ka doso. Esino Godeeye niba sooloo dala egeesee solone, hamamee see Yu odoo nose egeesee sooloo dalaiso.

³² Esiga Godeeye odoo susuga ee goo tokenee ma kulodu olo holoogooso, see hamamee dimapoo yayo sooloo deli goo ee eligilame.

Godeeyo hu dokodoo poude

³³ O, tei takoo. Godeeyo goo goolee sabolo osoloso yayo gooleedoo ee diya toowa osoloso diya goodomou. Esiga edebeeyo yayo to magoo eyo bei sabolo, osoloso o goo ee gooleedalai koo tebili. ³⁴ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Odoo agayo Godeeyo goo goolee eyo bei ka gooleedoo?”

Osoloso odoo agayo yo ka kokodo takasomo?

³⁵ Osoloso Godeeye yimapoo nei tenelame, daga malalo odoo agayo Godee mapoo bi ka teneeba? Haye, odoo mauwe.”

³⁶ Bei, bi susuga ee Godeeye moodoo. Osoloso bi susuga yayo medee ka bamoloso. Osoloso bi susuga ee o. Esiga odoo susuga oso hedebe o hu dokodoo poudoolone kookaiyo osee dabalai tekepo. To hagee tei goo.

12

Nibada su Godee mapoo tenee

¹ Esiga tei telaga odoo emegei, Godeeye imapoo sooloo deli goo toowa ee olo eligiso. Esiga niyo nibada su ee emegei di bi gie meli masi Godee mapoo tenelai, a goomogo. Bei, goo ogoso Godee mapoo goomoga tenelaiso, osoloso niba Godeeyo odoo doloso peegoo pi magoo goo ee eligileiso. Goo ogoso tei Godeeyo tou talai sabolo ka tobuoso. ² Esiga niba mi goo oso nibada goo goolee ee opusomo dee na seeye dee. Esino Godeeye nibada goo goolee ee opusomo dee ka seeye dee. Niyo egeesee seega, niba Godeeye goomoga goo ee medee gooleedalaiso. Goo ee, tekepo gweli goo, osoloso yimapoo goomoga teneli goo, osoloso teedee badeli goo.

³ Godeeye sooloo dolone pidi maga ayo o diye di odoo dalame, yayo a olo hesiaso. Esiga to hagee ayo nimapoo ka taka. Niso nediliyo si howolone na debee. Esino tei too goo Godeeye nimapoo tenee oso niba niso nediliyo medee egege. ⁴ Esiga ibada su hedebe mapoo ogusuga opusomo opusomo di moloso, osoloso dia tou onosee opusomo opusomo di moloso. ⁵ Egeesi ma

11:27: Jer 31:33-34 **11:33:** Isa 55:8-9 **11:34:** Isa 40:13; 1Kol 2:16 **11:35:** Job 41:11

11:36: 1Kol 8:6 **12:1:** Loum 6:11, 13; 1Pita 2:5 **12:3:** 1Kol 12:11; Epe 4:7; Pil 2:3 **12:4:** 1Kol 12:12, 27

kulodu iba nosee Keliso sabolo hedebe doloso egeesee ka doso. Iba ogusuga opusomo opusomo di oso su hedebe mapoo ogusugaloso ka doso.

⁶ Esiga Godeeye iba sooloo dolone pidi maga Dio Tei oso imapoo wulo emegei di goo opusomo opusomo di imapoo tenee ee moloso. Egeesi ma kulodu Godee maga to tolosokokodo takomo silame tou namapoo tenee daga, nayo tei too namapoo egee molo goo sabolo to osee takomo sile.

⁷ Osoloso namapoo odoo pidili tou tenee daga, no sosee ma kulodu badolone tou egee osee temelee. Osoloso namapoo Godeeyo to eligilame tou tenee daga, no Godeeyo to osee eligimelee. ⁸ Osoloso emegei kitulugu sabolo badalame pidili to takeli tou ee namapoo tenee daga, nayo badolone pidili to osee takemelee. Osoloso emegei di bi teneli tou ee namapoo tenee daga, no tou egee tolone badolone toowa osee tenemelee. Osoloso wiligi odoo doloso badeli tou ee namapoo tenee daga, no badolone tou egee medee temelee. Osoloso odoo pidili tou ee namapoo tenee daga, no goomoga sabolo diba osee pidimelee.

Tei telaga odoo oso dabalai goo

⁹ Esiga tei telaga odoo emegei, sooloo ma kuloduga niyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debree. Osoloso goo tokenee ee hegilone goo tekepo ono medee kibiya kookoode. ¹⁰ Esino niyo nee soosoo gweli egeesi masi nee odoo diya goolone, goomoga sabolo dimapoo mesie. ¹¹ Esiga niba Lodeeyo tou talai na wabede. Esino nibada sooloo ma kuloduga goomoga sabolo, osoloso Dio Tei oso kitulugu sabolo o tou ka te. ¹² Esiga Godeeye gie badeli nimapoo tenelai goo mapoo dulone bolone goomoga sabolo ka debree. Osoloso dala goo sabolo hegi goo sabolo ee ma kulodu medee kibiya debree. Osoloso biame susuga Godee mapoo takolone ka debree. ¹³ Egeesi ma kulodu tei telaga odoo bi tebile poogoo doga, niyo diba pidi. Osoloso tei telaga odoo soo siboga, diba nee mosopoo ido pele.

¹⁴ Osoloso odoo aboso nimapoo dala teneega, nei Godeeye dimapoo dala tenelame na takee. Esino wulo diba pidilame Godee mapoo ka takee. ¹⁵ Esiga goomoga ma kulodu debeli odoo sabolo hedebe doloso goomogolone debree. Osoloso goohele goo ma kulodu debeli odoo sabolo hedebe doloso gooholone debree. ¹⁶ Egeesi ma kulodu nee odoo sabolo hedebe doloso ka debree. Osoloso niba goo goolee toowa too doloso niso nediliyo si na howee. Esino niso nediliyo pepooko doloso odoo wuluge sabolo hedebe dalai na gowee.

¹⁷ Esiga odoo aboso nimapoo goo tokenee moodooga, nei niyo dimapoo goo tokenee moodoolone na debree. Esino odoo susuga oso goo tekepo deli goo ee tolone ka debree. ¹⁸ Egeesi ma kulodu niyo odoo susuga sabolo medee mesie sabolo dabalai goo ono diya kitulugi. ¹⁹ Esiga tei telaga odoo emegei, odoo aboso nimapoo goo tokenee moodooga, nei niyo goo tokenee egeesi masi dimapoo na moodee. Esino Godeeye nei dimapoo tenelame, wulo yimapoo deede peegee. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Godeeye egeesee takooso,

‘Ayo odoo susuga dibada goo tokenee eyo nei teneliso.’”

²⁰ Esino niba goo hageesi moodee,

“Namapoo ha teli odoo ee hodia badoga,
nayo yimapoo nei tenee.

Osoloso yayo howo nalapaga sabolo badoga,
nayo yimapoo howo keenee.

Esino nayo egeesee seega,

nei yayo eyo nediliyo o goo tokenee ee ogoloso ebileiso.”

²¹ Esiga goo tokenee oso niba na dagadiye dee. Esino niyo goo tekepo tolone debei maga goo tokenee ee dagadi.

13

Gamalee odoo dia to mapoo

mesilone debee

¹ Esiga odoo susuga oso gamalee odoo dibada to mapoo mesilone dabalai tekepo. Bei, gamalee odoo susuga oso dieso goomoga maga mi omapoo wiligi doloso koo doso. Esino Godeeye kitulugu dimapoo teneme, diba mi omapoo wiligi doloso ka doso. ² Esiga odoo agayo gamalee odoo dia to mapoo mesilega dogo, diba Godee mapoo koo mosioso. Goo egeesi maga diayo goo moodoo eyo nei dala talaiso. ³ Egeesi ma kulodu goo tekepo tomo silesibili odoo oso gamalee odoobolo koo ebili. Esino goo tokenee tomo silesibili odoo oso gamalee odoobolo obulone ka doso. Esiga niyo gamalee odoobolo ebilega dabalai goomogoga, niba wulo goo tekepo tolone dabalai tekepo. Egeesee seega, gamalee odoo oso niba ogoloso nimapoo goomogalaiso. ⁴ Esiga gamalee odoo diba Godeeyo tou teli odoo doloso doso, diayo niba pidilame. Esino niyo goo tokenee toga, niyo diba bolo ebilei tekepo. Bei, Godeeye dimapoo kitulugu olo teneeso, diayo nimapoo nibada goo tokenee eyo nei tenelone dabalame. Egeesi ma kulodu kitulugu diayo too egee goo mauwe koo moloso. ⁵ Esiga nibada goo tokenee eyo nei teya doloso gamalee odoo dia to mapoo mesiloso silesibe. Bei, niba olo gooleedooso, goo hagee goo tekepo.

⁶ Esiga gamalee odoo oso Godeeye dimapoo tou tenee ee medee tekepo tolone dabalame, tei telaga odoo niyo tekisi molee soolone debee. ⁷ Esiga gamalee odoo oso takolone, “Niba amapoo tekisi molee tenelame tubuloso magoo ee amapoo tenee,” dee takooga, niyo tubuloso yimapoo tenee. Osoloso dia to mapoo mesiloso silesibe. Osoloso dia hu dokodoo poudoolone ka debee.

Niba nee odoo

diya sooloo dolone debee

⁸ Esiga niyo bi wulo wulayo toga, eyo nei saga magee. Niyo egeesee seega, goo egee omapoo koodobileiso. Esino nee odoo sooloo deli goo ee hoo poogoo me. Esiga nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone debeli goo ee na koodobie. Niyo egeeseelone dogo, goo oso niba Godeeyo tei magoo goo susuga sabolo tubuloso dabalaiso. ⁹ Bei, Godeeyo tei magoo goo abo egeesi moloso, emegei dia kooka sobo sabolo osoloso emegei dia kooka giso sabolo goo heli teli tei, osoloso emegei wooloomali tei, osoloso emegei dia bi heli teli tei, osoloso emegei dia bi talame gilee tei. Osoloso tei magoo abo moloso. Esino tei magoo susuga eyo bei ee hagosoo.

“No nediliyo diya sooloo deli,

egeesee solone nee odoo diya sooloo dele.”

¹⁰ Esiga sooloo deli goo ee ma kulodu emegei mapoo hegi goo sabolo, osoloso dala goo sabolo teneli koo moloso. Bei, sooloo deli goo oso tei magoo goo susuga ma kulodu taka goo sabolo teiba moloso.

¹¹ Esiga ayo epedee hagee takoo goo ee tolone debee. Bei, iba olo biame hamameedee mapoo doso. Esiga tiesa maga see hogoogabie. Bei, iyo daga tei too biame mapoo gie badeli pidili goo ee eli sage meleeso. Esino epedee hamapoo olo hegi simiso. ¹² Egeesi ma kulodu neliga olo duga, mi hadobilei olo koola toobooso.* Esiga neliga ma kulodu dobolone goo tokenee teli goo ee poogoloso, see gadeebugu mapoo dobolone, mopoodoo doloso goo tekepo tolone dabalai tekepo. ¹³ Esiga iba gadeebugu mapoo debeli odo masi medee tekepo doloso dobomo. Esino iyo yugune naloso halabili, osoloso emegei dia sobo goo heli teli, osoloso toso agadigeli, osoloso biligeli goo, osoloso emegei kweli goo ee ma kulodu dabalai tekeponee. ¹⁴ Esino ee ma kulodu Lodee Yesu Kelisowo goo ee niyo dugo masi kaloso ka debee. Osoloso nibada suso goomoga oso goo tokenee teli goo mapoo dadalai na goolee.

14

Nemegei tei too odo mapoo to tokenee na takee

¹ Esiga nima kulodu odo tei too medee kibilega egee do ee emegei dolone ide. Osoloso dibada goo goolee opusomo opusomo di ee ogoloso dibolo toso na agadige. ² Bei, tei too odo heeso eyo goo goolee oso nei susuga ee nalai tekepo deliso. Esino tei too kibile poogoo odo heeso eyo goo goolee oso gala hwei nalai tei deliso. ³ Esiga nei susuga nalai tekepo deli odo oso see gala hwei nalai tei deli odo mapoo gowoolai tekeponee. Osoloso see gala hwei nalai tei deli odo oso nei susuga nalai tekepo deli odo ee tokenee dalai tekeponee. Bei, Godeeye odo nei susuga nali ee odo tokenee dee koo takeli. ⁴ Esiga nimapoo kitulugu mauwe, niyo odo heeyo tou teli odo ee tokenee sisilei. Bei, hedebe o wiligi odo oso o tou teli odo eyo goo ee midileiso. Esiga o tou teli odo oso Lodeeye pidi kitulugu maga o tou ee medee tekepo talaiso.

⁵ Osoloso see biame eyo goo maga odo heeso egeese takalai malaiso, "Biame hee ono diya tei dolone, nei biame abo ee tei mauwe," dee takalai malaiso. Osoloso nei odo heeso takolone, biame susuga ee hedebe, dee takalai malaiso. Egeesi ma kulodu goo hamaga odo susuga oso dieso goolee maga dabalai tekepo. ⁶ Bei, biame hedebe mapoo tei deli odo oso yo Lodee goolone ka seli. Osoloso nei susuga nali odo oso yo Lodee goolone nei susuga naliso. Bei, yayo goomoga to Godee mapoo takoloso nei naliso. Osoloso gala hwei nalai tei deli odo oso yo Lodee goolone, goomoga to Godee mapoo takoloso nei segei ono naliso. ⁷ Esiga mipoo hamapoo wulo iso goomoga goo ee tolone koo doso. Osoloso iyo wedilei onosee wulo iso goomoga goo maga koo wodumoloso. ⁸ Esino iyo mipoo hamapoo dobolone osoloso wedilone, Lodee mapoo goomoga goo tenelai tekepo. Esiga iyo mipoo toowa hamapoo egee do ee ma kulodu, osoloso iyo wedilei mapoo iba wulo Lodeeyo odo doloso dabalaiso.

⁹ Goo egeesi maga Keliso tolosa see gie badeli mapoo hogadiso, yayo odo gie egee do sabolo osoloso odo wedia dia wiligi odo doloso badalame.

13:11: Epe 5:14; 1Tes 5:6-7 **13:12:** 1Yon 2:8 * **13:12:** neliga sabolo mi hadobilei - goo eyo bei ee egeesi moloso. Neliga eyo bei ee Yesuye sibilega iyo epedee hagee do biame ee takoooso. Osoloso mi hadobilei ee Yesuye see wedi sibilei biame ee takoooso. **13:13:** Luka 21:34; Epe 5:18 **13:14:** Epe 5:11 **14:1:** Loum 15:7 **14:2:** Gen 9:3-4 **14:3:** Kol 2:16 **14:4:** Mat 7:1; Yem 4:11-12 **14:5:** Gal 4:10-11 **14:8:** Gal 2:20

¹⁰ Esiga niyo bei kasalame nee tei too odoe ee tokenee ka sisiliyo? Osoloso see niyo bei kasalame nee tei too odoe ee ka goweliyo? Bei, iba susuga Godeeyo howo woola tebisileiso, yayo ibada goo midilame. ¹¹ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“A wiligi odoe, Lodee, kookaiyo gie badeli ee aso. Osoloso ayo tei goo egeesee takooso,

Odoe susuga oso mo homo beiyopoo gauwuloso takolone,

a tei Godeeso dolone dabalaiso,” dee takaso.

¹² Esiga odoe hedebe hedebe di oso goo iso moodoo eyo bei ee Godee mapoo takalaiso.

Nayo nei nali goo maga nee odoe ee tokenee mapoo na gido di

¹³ Esiga iyo ibada tei too odoe eyo goo ee ogoloso wulo goo gooleeso nei midi nei midi dee na soomo. Osoloso nee tei too odoe oso goo tokenee teyaga, niyo yo tagodibigilame goo hee na moodee. ¹⁴ Esiga Lodee Yesuye amapoo olo eligiso, nei susuga nalai ee tei mauwe. Esino odoe heeso takolone, nei abo nalai tei daga, yo nei egee nelega tei doloso osee badalai tekepo. ¹⁵ Egeesi ma kulodu nayo nei nolone dabalai goo oso nee tei too odoe mapoo hegi goo tonomologa, nayo odoe egee sooloo dolone koo seeso. Esino nayo nei susuga nolone egee bado goo oso nee odoe ee tokenee na peye dee. Bei, Kelisoeye yo halo olo taso. ¹⁶ Niyo goolone goo hee ee tekepo dee gooleega, niba obeeyamo, nibada goo ee ogoloso, odoe aboso maneyaga. ¹⁷ Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo nei nalai sabolo, osoloso howo nalai sabolo oso goo toowa koo moloso. Esino Dio Tei oso kitulugu maga Godeeyo howo woola tekepo badalai goo sabolo, osoloso nee odoe sabolo mesie badalai goo sabolo, osoloso goomoga sabolo badalai goo oso goo toowa ka moloso. ¹⁸ Esiga edebeeyo goo egeesi ma kulodu badolone Keliso mapoo mesilone badoga, Godeeye odoe egee bia mapoo goomogalaiso. Osoloso odoe aboso yo odoe tekepo dalaiso.

¹⁹ Esiga iba mesie goo tosililei goo ee tolone dabalame esilone ka dobomo. Osoloso ibada odoe oso tei too ma kulodu kitulugu sabolo badalame, nei pidi nei pidi dolone dobomo. ²⁰ Esiga nei nayo nali oso Godeeye odoe hee ma kulodu tou too ee tokenee na peye dee. Nei susuga nalai tei mauwe. Esino nei susuga ee ma kulodu nayo nei hee ne oso nee tei too odoe ee goo tokenee mapoo gido duga, no goo tokenee toso. Esiga nayo yo halo nei egee na ne. ²¹ Egeesi ma kulodu nayo o howo woola gala hwei nelega pagalalai tekepo, osoloso wain i nelega pagalalai tekepo, osoloso goo abo moodelega pagalalai, goo oso nee tei too odoe hee goo tokenee talame gido diyaga.

²² Egeesi ma kulodu nayo goolee oso nei susuga nalai tekepo daga, nei egee osee namalai tekepo. Esino nayo goolee oso nei abo nalai ono haga tekeponee dee gooleega, no wulo nei abo ee namalai tekepo. Nayo goo bakadio hamaga kasee gooleesomo, goo hagee hedebe nee goo, osoloso Godeeyo goo oso. Osoloso edebeeyo goo eyo tomo sili ee goo tekepo doloso gooleedoloso, o goo goolee oso goolee, yo goo tokenee tele, dee gooleega, yo goomogalalai tekepo. ²³ Esino edebeeyo goo goolee bakadio doloso badolone, nei susuga ee ma kulodu nei hee nalai ee tekeponee. Egeeseega Godeeye yimapoo goo tokenee to, dee takalaiso. Bei, yo tei telega goo egee ka toso. Esiga goo yayo tedeli goo mapoo tei telega poogoloso see toga, yo goo tokenee toso.

15

*Nee odoowo goo ee
diya goolone ka debee*

¹ Esiga tei too ma kulodu kibiloso debeli odoowoo iyo, tei too kibile poogoo odoowoo ee pidilei tekepo. Osoloso iso nediliyo ibano goolone hedebe iso goomoga goo ee tolone na debee. ² Esino ibada odoowoo diya goolone, iyo diba medee pidilone dabalai tekepo, diba goomoga sabolo dobolone, diayoo tei too ma kulodu kibiloso dabalame. ³ Bei, Keliso eyo goomoga goo ee tomo sile. Kelisoye Godee mapoo taka goo maga, Godeeyoo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Edebeeyoo no tokenee sisiga,
yayoo a tokenee sisiso,” diso.

⁴ Esiga goo susuga ee Godeeyoo to booka mapoo daga hogoo olo hoguguso, imapoo eligilone iba pidilame. Goo egeesi maga iyo mesie sabolo dobolone, Godeeye imapoo gie badeli tenelai mapoo dulone dobolone ka balaga moloso.

⁵⁻⁶ Esiga tei too ma kulodu medee kibiloso dabalai goo sabolo, osoloso emegei pidilei goo sabolo Godee maga imapoo ka siboso. Esiga ayo Godee mapoo taka, niyo Yesu Kelisowo goo ogoloso ee dodolone, nima kulodu goo goolee medee hedebe oso ka malame. Osoloso niba nisoo susuga hodoo ibada Lodee Yesu Kelisowo Ama Godeeyoo hu dokodoo poudoolone dabalame.

*To tekepo ee Yu odoowoo sabolo osoloso
Yu odoonee diba pidilame ka moloso*

⁷ Esiga Kelisoye niba idoo, egeesee solone niba nosee nee odoowoo ide. Niyo egeesee solone daga, edebeeyoo goo hagee ogoloso Godeeyoo hu dokodoo poudileiso. ⁸ Esiga ayo nimapoo taka, Kelisoye Yu odoowoo ee halo mesilone tou teli odoowoo doloso badalame simiso, Godeeye dia amawe dio mapoo to edidi magoo goo ee tobuloso moodeli goo ee eligilame. ⁹ Osoloso Yu odoonee oso Godeeye dimapoo sooloo deli goo eligi maga o hu dokodoo poudilame. Bei, Deibidiye Godee mapoo taka goo ee Godeeyoo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Esiga ayo Yu odoonee dima kulodu badolone nee hu dokodoo poudileiso.
Osoloso goomoga kosaiya poulone badolone nee hu dokodoo poudileiso.”

¹⁰ Osoloso Godeeyoo to booka mapoo hogugu hee hagoso egeesee takooso,
“Yu odoonee niba, Yu odoowoo sabolo hedebe doloso goomoga dokodoo poude.”

¹¹ Osoloso Godeeyoo to booka mapoo hogugu hee hagoso egeesee takooso,
“Yu odoonee niba, Godeeyoo hu dokodoo poude.
Osoloso odoowoo susuga goomoga kosaiya poulone o hu dokodoo poudeye dee.”

¹² Osoloso Aisayaye egeesee hoguguso,
“Wiligi odoowoo hagoso Yesi* o bala ma kuloduga sibileiso,
yayoo Yu odoonee ee wiligi doloso badalame.

15:2: 1Kol 10:24, 33 **15:3:** Psa 69:9 **15:4:** 2Tim 3:16 **15:7:** Loum 14:1 **15:8:** Mat 15:24 **15:9:** Diye 3:25; Psa 18:49 **15:10:** Deut 32:43 **15:11:** Psa 117:1 **15:12:** Isa 11:10;

Yili 5:5 * **15:12:** Yesi hagee, wiligi odoowoo Deibidiyo ama. Yesi dio Deibidi dio dooboso wediaso. Osoloso dugo bei poogoloso hamamee Yesu soomagooso. Yesu yo Yesi bolo bala hedebe.

Osoloso Yu odoonee oso yimaga gie badeli talame dulone dobolone balaga malaiso.”

¹³ Niyo gie badeli teneli Godee mapoo tei too goo maga, yayo nimapoo mesie sabolo, osoloso goomoga sabolo oso nimapoo toowa doloso meleye dee, Dio Tei oso kitulugu maga nimapoo Godeeye gie badeli tenelai mapoo dulone dobolone balagamologa, nimapoo goomoga egee molo oso toowa doloso malame.

Poloye o tou maga taka

¹⁴ Esiga tei telaga odoe emegei, a tei toso, goo tekepo oso nima kulodu toowa doloso moloso. Osoloso a see tei toso, niyo Kelisowo goo ee medee gooleedoloso, see nee odoe pidili to oso nei pidi nei pidi dolone debeli goo ee, niba olo gooleedooso. ¹⁵ Esino goo susuga hagee niyo boobado bigiyaga, ayo to hogugu hagee ma kulodu nimapoo weliga ka yiligebiga. ¹⁶ Bei, Godeeye sooloo dolone pidi goo maga a Yesu Keliso o tou teli odoe diso, ayo Yu odoonee dima kulodu tou talame. Osoloso a Godee ogo odoe ogo doloso domo badeli odoe masi tou mesie tolone, Godeeyo to tekepo ee takomo silame. Esiga Dio Tei oso kitulugu maga, Yu odoonee diba Godeeyo dalame peegoo pi magalaiso. Goo egeesi maga diba Godee mapoo goomoga teneli emegei di bi masi malaiso.

¹⁷ Esiga ayo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso badolone, Godeeyo tou too maga a goomoga sabolo ka badoso. ¹⁸ Egeesi ma kulodu ayo goo abo maga takalaime. Esino hedebe Kelisoye amaga tou tolone ayo taka maga, osoloso ayo goo moodoo maga, Yu odoonee oso Godee mapoo tei too goo ee ayo ebilega woola takalaiso. ¹⁹ Osoloso ayo Dio Tei oso kitulugu maga goo toowa opusomo di moodoo ee ogoloso, diayo Godee mapoo tei too. Esiga ayo Kelisowo goo maga to tekepo susuga takomo silone, Yelusalem maga bei mooloogoloso abaga dino Ilulikum mi mapoo dilesi koodobiaso. ²⁰ Esiga a diya goomogoso, Kelisowo goo dule poogoo mosobia omapoo dilesi to tekepo takomo silame. Egeeseelone a koo goomegeli, odoe heeso omou segei mapoo ayo moso tegelai.* ²¹ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso,

“O goo gooleedele poogoo odoe oso o goo ee gooleedalaiso.

Osoloso o goo dule poogoo odoe oso o goo duloso medee gooleedalaiso.”

Poloye tei telaga odoe Loum mi mapoo debeli ee agala dilame goomoga

²² Goo egeesi maga ayo to tekepo takomo silone, niba agalame sibilei biame egele. ²³ Esino ayo mi hamapoo tou too ee olo hosudooso. Esiga ayo sibilesi niba agalai goomogoso. Bei, ayo dugo abo ee ma kulodu niba agala sibilame goomegeliso. ²⁴ Esiga a Spein mi mapoo dulone Loum mi omapoo sibilesi niba agalai goomogoso. Egeesi ma kulodu ayo goomoga sabolo biame deiyepo nibolo hodobo badoboso, see Spein mi mapoo dilame seega, niyo a pidi. ²⁵ Esino ayo nimapoo sibilei ee epedee mologa, Yelusalem mapoo tei telaga odoe mapoo emegei di bi todileiso. ²⁶ Bei, tei telaga odoe Makedoniya mapoo debeli odoe sabolo, osoloso Akaya mapoo debeli odoe oso Yelusalem mapoo tei telaga bi mauwe odoe ee pidilame molee mooloogoloso amapoo teneeso, ayo dimapoo todilame.

15:16: Loum 1:5; 11:13 **15:20:** 2Kol 10:15-16 * **15:20:** goo eyo bei ee, mi omapoo odoe heeso Godeeyo tou olo bei mooloogoo mapoo see Poloye dilesi domo abaga bei mooloogalai, yo koo goomegeli. **15:21:** Isa 52:15 **15:22:** Loum 1:13 **15:25:** 1Kol 16:1-4 **15:26:** 1Kol 16:1; 2Kol 8:1; 9:2, 12; Diye 24:17

²⁷ Esiga Makedoniya odoo sabolo, osoloso Akaya odoo oso goomoga sabolo molee hagee mooloogooso. Bei, Yu odoo dimaga gie badeli pidilei goo ee Yu odoonee dimapoo simiso. Esiga see diayo nei biso Yelusalem mapoo debeli tei telaga odoo ee pidilei tekepo diso. ²⁸ Esiga emegei di bi diayo mooloogoo ee ayo todileso Yelusalem odoo mapoo teneloso, see Spein mi mapoo dulone domopoo niba agalaiso. ²⁹ Esiga a gooleedooso, ayo nimapoo siboga, Kelisoye kitulugu maga ayo goo tekepo toowa nimapoo moodoolaiso.

³⁰ Esiga tei telaga odoo emegei, ibada Lodee Yesu Kelisowo hu maga, osoloso Dio Tei oso sooloo dala maga ayo nimapoo ka howaso, niyo mo tou su ee tolone, niyo tei medee a halo Godee mapoo takolone ka dabalame.

³¹ Egeeseelone niyo Godee mapoo takeeye, Yesu mapoo tei tele pogoo odoo Yudiya mi mapoo debeli oso amapoo dala teneeyaga. Osoloso see takeeye, ayo molee Yelusalem mapoo toduga, tei telaga odoo Yelusalem mapoo debeli oso ogoloso goomogalame. ³² Esiga Godeeye goomogoga, a goomoga sabolo nimapoo sibileiso. Osoloso ayo nibolo hodobo badolone, hasaloso see kitulugu talaiso. ³³ Esiga ayo Godee mapoo taka, mesie teneli Godeeye nibolo hodobo badalame. Goo hagee tei goo.

16

Poloye tei telaga odoo mapoo emegei di to taka

¹ Esiga ibada omoo Poibe yo Kenekeleya mi mapoo debeli tei telaga odoo dima kulodu dikon tou medee tekepo tolone badoso. ² Esiga sobo hagoso nimapoo siboga, Godeeyo odoo oso moodeli egeesee solone, niyo Lodeeyo hu maga yo idoloso yo medee pidi. Bei, goo abo maga yayo a medee pidilone, odoo abo onosee yayo medee diya pidimeleso.

³ Osoloso ayo emegei di to Pilisila mapoo osoloso omo Akwila mapoo takee. Bei, diba abolo hodobo Yesu Kelisowo tou teli. ⁴ Osoloso diayo mo gie badeli ee medee pidilame, nei diba dala toloso wedilame mopoodoo doloso debeiso. Goo egeesi maga ayo dimapoo diya goomogoso. Osoloso Yu odoonee dia sosee susuga ososee dimapoo diya goomogoso. ⁵ Osoloso dia moso ma kulodu howo gisilame mooloogoodoloso debeli odoo dimapoo ayo emegei di to takee.

Osoloso ayo gooma odoo Epainetus mapoo ayo emegei di to takee. Bei, Asiya mi toowa ee ma kulodu yayo daga malalo Keliso mapoo tei tooso.

⁶ Osoloso Meli mapoo ayo emegei di to takee. Bei, yayo niba halo tou toowa tooso.

⁷ Osoloso mo soosoo Anadolonikus sabolo osoloso Yuniyas mapoo ayo emegei di to takee. Bei, diayo abolo hodobo neliga moso ma kulodu debeiso. Egeesi ma kulodu diye di odoo dima kulodu odoo bakadio hagee hu toowa too odoo. A Keliso mapoo tei telega badoboome, daga diba olo tei toloso debeiso.

⁸ Osoloso ayo gooma odoo Lodee sabolo hedebe doloso badeli Amipiliyatus mapoo ayo emegei di to takee.

⁹ Osoloso ibada odoo ibolo hodobo Kelisowo tou teli odoo hee Ulubanus mapoo ayo emegei di to takee. Osoloso ayo gooma odoo Stakus mapoo ayo emegei di to takee.

¹⁰ Osoloso Apeles mapoo ayo emegei di to takee. Yayo dala ma kulodu badolone Keliso mapoo tei tolosa badebeiso. Osoloso Alistobuluseeyo moso kulodu debeli odoo mapoo ayo emegei di to takee.

¹¹ Osoloso mo soosoo ma kulodu badeli odoo hee Helodiyon mapoo ayo emegei di to takee. Osoloso Nalikusis eyo moso mapoo debeli tei telaga odoo mapoo ayo emegei di to takee.

¹² Osoloso sobo Tulupaina sabolo, osoloso omolo Tuluposa mapoo ayo emegei di to takee. Bei, sobo hagee bia oso Lodeeyo tou toowa teliso. Osoloso sobo ayo gooma Pelisis mapoo ayo emegei di to takee. Bei, yinosee Lodeeyo tou toowa teliso.

¹³ Osoloso Lodeeyo tou medee tekepo teli odoo Lupus mapoo ayo emegei di to takee. Osoloso owee mapoo ayo emegei di to takee. Bei, yayo mo wee masi badolone a medee pidimeleeso.

¹⁴ Osoloso ayo emegei di to Asunkilitus, osoloso Pelegon, osoloso Helemes, osoloso Patolobas, osoloso Helemas, osoloso tei telaga odoo dibolo hodobo hedebe deli odoo mapoo takee.

¹⁵ Osoloso Pilologus, osoloso Yuliya, osoloso Neleyus, osoloso obooba, osoloso Olumpas, osoloso tei telaga odoo susuga dibolo hodobo hedebe deli mapoo ayo emegei di to takee.

¹⁶ Esiga niba emegei dolone dee nei hai nei hai dolone ka debee. Osoloso tei telaga odoo Kelisowo sosee susuga hamapoo debeli oso emegei di to nimapoo ka taka.

Poloye hamameedee kokodo taka

¹⁷ Esiga tei telaga odoo emegei, nima kulodu domo pili odoo sabolo, osoloso tei telaga odoo peegoo gido dili odoo ee medee ege. Bei, diayo eligimo silesibulone, tei goo niyo duloso tei too goo sabolo tubuloso koo eligili. Esiga niba dimaga peegoo dooboobigi. ¹⁸ Bei, odoo egee biaso ibada Lodee Kelisoye goomoga goo ee koo dedeli. Esino dieso goomoga goo ee dodomo silone, foso hodolone goo tokenee gooleedele poogoo odoo ee goo tokenee mapoo gido diliso.

¹⁹ Osoloso niyo Lodee mapoo tei tolosa yimapoo mesie sabolo sili goo ee, tei telaga odoo susuga oso duloso olo gooleedooso. Esiga goo egeesi maga a diya goomogo. Esino a diya goomogo, niyo goo tekepo talai goo ono gooleedoloso, tokenee goo talai ee gooleedelega poogoloso dabalame.

²⁰ Osoloso mesie tosabilli Godeeye Saitenso kitulugu ee guobigilei koola toobooso, niyo yo dadilame. Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesuye niba sooloo dolone pidilame.

Polowo odoo oso Loum odoo mapoo emegei di to taka

²¹ Abolo tou teli odoo Timoti yinosee emegei di to nimapoo ka taka. Osoloso mo soosoo Lukiyas sabolo, osoloso Yason sabolo, osoloso Sosipate oso diayo emegei di to nimapoo ka taka.

²² Esiga Telitiyus ayo Polowo to hagee ka hogugu. Ayo Lodeeyo hu maga nimapoo emegei di to ka taka.

²³ Osoloso moso ayo hagee bado eyo ama Gaiyuseeye emegei di to nimapoo ka taka. Moso hageeyo kulodu tei telaga odoo susuga oso howo gisilone debeliso. Osoloso Kolin mi toowa ee ma kulodu molee gibadeli

odoo Elastuseeye emegei di to nimapoo ka taka. Osoloso ibada omolo Kuwalituseeye emegei di to nimapoo ka taka.*

Poloye to hamameedee taka

²⁵ Esiga iba Godeeyo hu dokodoo poudoomo. Bei, yayo to tekepo ayo hagee takomo silo to omaga niyo tei too goo omapoo kitulugu tenelai teiba. To tekepo Yesu Kelisowo goo hagee daga hoogoo mada meleeso. ²⁶ Esino kookaiyo badeli Godeeye to teneeso, to tekepo hagee Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso booka mapoo hogugulame. Goo egeesi maga to tekepo ee epei olo woola yilige buguso, odoo susuga oso Keliso mapoo tei toloso o to mapoo mesimo silesibilame. ²⁷ Esiga goo medee gweli Godee hedebe o hu ee Yesu Keliso maga kookaiyo dokodoo osee poudumelee. Goo hagee tei goo.

* **16:23:** To hogugu hagee peipa abo mapoo besee 24 hogugu moloso: Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba susuga sooloo dolone pidilame. Goo hagee tei goo. **16:25:** Epe 1:9; 3:5, 9; Kol 1:26; Loum 1:5

1 Tesalonika

Poloye Tesalonika odoo dimapoo to hogugu tenee

1 Tesalonika booka goo eyo bei

Polo Kolin mi mapoo badolone, Tesalonika odoo dimapoo to hagee hoguguso. Polo daga Tesalonika mapoo di biame mapoo edebeeyo o to duloso tei tooso. Esino Yu odooso goo hagee ogoloso Polo habuguso (Diye di odoo 17:1-10 omaga egeesee ka takooso). Esiga Poloye tei telaga odoo hagee bia diya gooleebugulone, kokodo takeli to hagee hoguguloso dimapoo teneeso, diayo dala ma kulodu dobolone, Godee mapoo tei toloso medee kibiya dabalame. Osoloso tei telaga odoo susuga oso Yesu siboga biame mapoo yayo badalai mi mapoo palai goo ee gooleedoloso dabalame diayo hoguguloso teneeso.

¹ To hogugu hagee Polo, Sailesi, osoloso Timoti iyo Tesalonika mi ma kulodu debeli tei telaga odoo nimapoo ka teneeso. Niba Ma Godee sabolo, osoloso Lodee Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. Esiga iyo Godee mapoo takooso, yayo niba sooloo dolone pidilame osoloso mesie sabolo dabalame.

Tesalonika odoo oso tei too

² Iyo biame susuga niba halo Godee mapoo takolone, nibada goo maga yimapoo goomegeliso. ³ Egeesi maga iyo niba Godee mapoo takolone goo hagee gooleebigiliso. Niyo tei too maga tou too sabolo, osoloso odoo abo sooloo dologa pidili sabolo, osoloso edebeeyo nimapoo dala tenee ee ma kulodu dobolone, Lodee Yesu Kelisoye see sibileiso doloso, bolone tei toloso doso.

⁴ Tei telaga odoo, emegei, iba gooleedooso, Godeeye niba sooloo dolone, niba o odoo dalame hesigasoo. ⁵ Bei, iyo to tekepo nimapoo tosimi ee wulo todee mosoowe tosiholeso ka takele. Esino iyo Dio Tei oso kitulugu maga ka taka. Osoloso iba to tekepo hagee kibiya tei toloso nimapoo eligiso. Osoloso iyo niba pidilame nibolo debeli ee niba gooleedooso. ⁶ Osoloso niyo ibada goo sabolo, osoloso Lodeeyo goo ee peedeeso. Egeesi maga niyo to hagee duloso toloso, dala ee ma kulodu doboome, Dio Tei oso goomoga sabolo to hagee tooso. ⁷ Esiga tei telaga odoo susuga Makedoniya mapoo debeli sabolo, osoloso Akaya mapoo debeli oso nibada goo duloso padalai tekepo. ⁸ Esiga Godeeye nimaga eligi goo ee hedebe Makedoniya sabolo Akaya sabolo mapoo dudobigile. Haye, niyo tei too goo ee mi susuga mapoo olo dudobuguso. Esiga nibada goo ee iyo mi abo mapoo see tobu takomo dilei ee goo haga toowanee. ⁹ Bei, mi susuga ee ma kulodu edebeeyo iyo nibada mosopoo siboga, niyo to tekepo too ee takeliso. Egeeseelone, diayo niyo gamenee godee poogoloso see tei gie badeli Godee mapoo sibilesi, o to mapoo mesimo sili goo ee takeliso. ¹⁰ Osoloso diayo Godeeyo owoloye ta maga Godeeye hogadi oso Kei mi ma dokodooga sibileiso doloso niyo egee bamolo goo ee takeliso. Odoo ee Yesu. Godeeye midilei biame mapoo, yayo komonolone tokenee eyo nei dala tenelai biame mapoo, Yesuye tei telaga odoo iba susuga peegoo gilimado dileiso.

2

Poloye Tesalonika mi mapoo tou too

1 Tei telaga odoo, emegei, iyo nibolo hodobo dobolone, biame wulo mosoowe hosule. ² Esiga niba gooleedooso, iyo daga nimapoo sibilame, Pili-pai mi mapoo doboome, edebeeyo imapoo to tokenee takolone, dala tenee goo ee. Esino ee ma kulodu ibada Godeeye iba pidime, edebeeyo iba gowe ee ma kulodu iba ebilega, Godeeyo to tekepo nimapoo takaso. ³ Bei, iyo eligi goo ee gamenee goonee, osoloso tokenee gweli goo maga koo eligiso. Esiga iyo nimapoo gamenee takalaime. ⁴ Esino iyo Godeeyo to tekepo ee eligimo silesiboso. Bei, Godeeye iba teiba doloso hesigaloso o to tekepo takomo silesibe, diso. Esiga iyo tou hagee tomo silo odoo goomogalame sile. Haye! Godee ibada sooloo ma kulodu egeli yo goomogalame ka siloso. ⁵ Osoloso niba nosee gooleedooso, niyo imapoo sibilame wulo gamenee toso hedele. Osoloso iba nei molee talame to tekepo ka takele. Godeeye goo hagee tei diso. ⁶ Egeesi maga nibolo osoloso odoo susuga oso imapoo goomogalame koo seli. Esino Kelisoye diye di odoo iyo toowa doloso niba balame, imapoo kitulugu meleeso. ⁷ Esino iyo egeesee sele. Bei, iyo niba holope masi oweeye owolo dio bali egeesi masi bameleeso. ⁸ Esiga iyo niba diya sooloo dolone goomoga sabolo hedebe Godeeyo to tekepo nimapoo ka tosbile. Haye. Ibada gie badeli sabolo nimapoo tenelame ka simi. Bei, niba iyo gooma odoo. ⁹ Tei telaga odoo, emegei, nibolo dobolone iyo nali bi sabolo, osoloso iyo goomoga bi abo sabolo tebilame, iyo ibada suso gesi sabolo biame sabolo tou toowa tomo silee, niba gooleedooso. Goo egeesi maga, iyo Godeeyo to takomo silesibulone, nimapoo hegi goo teneeyaga, bi koo howali.

¹⁰ O, iyo tei telaga nibolo dobolone, iyo tokenee goo hee tele. Esino iyo nibolo hodobo medee teedee dobolone, Godeeye o howo woola goo tekepo deli goo ee iyo tomo silesibiliso. Esiga goo hagee niba olo gooleedooso. Osoloso Godee nosee goo hamapoo tei diso. ¹¹ Esiga niba gooleedooso, maye owolo bameli egeesi masi, niba iyo egeesi bameleeso. ¹² Iyo niba Godeeyo howo woola kibiya dabalame, eli opusomo opusomo di maga nimapoo pidili to takaso. Bei, Godeeye niba imoloso, niyo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilesa dobolone, yo toowa doloso yibolo hodobo dabalame.

¹³ Osoloso iba see Godee mapoo goomoga to takooso. Bei, niyo iyo Godeeyo to taka duloso dobolone, to hagee edebeeyo eyo gooleeso takooso, dee takele. Esino niyo to hagee tei Godee maga siboso doloso medee tooso. Esiga Godeeye o to hagee sabolo tei telaga odoo nima kulodu tou tomoloso. ¹⁴ Esiga niba gooleedooso, Yu odooso Yudiya mi mapoo Yesu Keliso mapoo tei telaga odoo dimapoo dala tenemelee goo ee. Egeesi maga, goo egeesi oso nimapoo peledabaso. Goo ee nibada odoo oso nimapoo dala teneliso. ¹⁵ Yu odoo oso daga hoogoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo piliguso, osoloso diayo Yesu Keliso wooloomaso. Osoloso iyo Godeeyo to mi abo mapoo takomo silesibume, diayo iba peegoo hasisobigiliso. Esiga Godeeye Yu odoo dimapoo koo goomegeli. Osoloso diayo odoo susuga mapoo gowe toowa moloso. ¹⁶ Egeeseelone, diayo Yu dele poogoo odoo dimapoo iyo to tekepo todilesa takeme, Yu dele poogoo odoo oso gie badeli teyaga, diayo imapoo hamaga takalame seeso. Goo hageesi maga, dia tokenee susuga oso dieso dimapoo kadadigamo pologa, Godeeye komonolone dala toowa hoo poogoo mauwe dimapoo tenelaiso.

Poloye see Tesalonika mi mapoo dilame goomoga

¹⁷ Esiga tei telaga odoo emegei, edebeeyo iba nibada mi maga hasiso bugume, iyo biame deiyepo mapoo niba poogoo dilesa dobolone, niba boobado bigile. Esino iyo niba see agalame diya goomogolone, nimapoo sibilame wegegeeso. ¹⁸ Esiga iyo niba agala sibilame goomegeliso. O, tei taka, Polo ayo niba agalame sibilame wegeegeliso. Esino Saitenso iba hamaga takeliso. ¹⁹ Iyo niba agala sibilame goomegeliso. Bei, ibada Lodee Yesu see wedi siboga, ogoo goo oso imapoo goomoga ka tenelaiyo? Osoloso ogoo goo oso iyo o howo woola ebilega kibiya ka dabalaiyo? Ee nibaso. Niyo tei too oso iyo tou tekepo too ee woola yilige bigileiso. ²⁰ Bei, Godeeye nibada goo maga imapoo goomoga tenelaiso.

3

¹⁻² Esiga iyo niba agalame sibilei biame dagadime, see gowoolone, wulo Timoti nimapoo diye dolone, iba Atene mi mapoo debeiso. Ibada omolo Timoti hagee ibolo tou tomo silone, Godeeyo to tekepo Kelisowo goo ee takomo sili odoo oso. Esiga iyo yo nimapoo diye diso, yayo niyo tei too ma kulodu kibiya dabalame kokodo takalame. ³ Bei, dala hagee ma kulodu odoo heeso tei too peegeeyaga. Osoloso niba gooleedooso, tei teli goo ee ma kulodu dala sabolo moloso. ⁴ Esiga iba nibolo hodobo dobolone, dala goo oso sibilei nimapoo olo takaso. Esiga dala goo oso epedee imapoo peledaba, niba gooleedooso. ⁵ Goo egeesi maga, ayo niyo tei too goo ee dulega badalai, a goweso. Egeeseelone, ayo Timoti nimapoo diye diso. Bei, ayo niba halo goo diya kodumeleeso, niba Saitenso gamenee taka mapoo homodobuoga, oso iyo niba halo tou too goo ee wulo mosoowe hosudeeyaga.

⁶ Esino Timotiye epedee nibolo badoboso, see wedi sibileso, yayo nibada goo imapoo takeme du medee tekepo. Bei, yayo niyo tei too goo sabolo, emegei sooloo deli goo sabolo tolone egee do goo ee yayo sibileso imapoo takaso. Osoloso yayo imapoo niyo iba goolone dobolone, iba agala sibilame goomoga goo ee takaso. Egeesi ma kulodu nei iyo niba agala sibilame diya gooleeso. ⁷ Esiga tei telaga odoo emegei, iyo dala goo sabolo hegi goo sabolo ma kulodu dobolone, niyo tei too goo ee Timotiye imapoo sibileso takeme du oso iba pidiso. ⁸ Bei, iyo niyo Lodee mapoo tei toloso kibiya debei goo ee duloso diya goomogolone ka doso. ⁹ Goo egeesi maga, iyo niba gooleebugulone, goomoga to Godee mapoo taka hoo poogoo mauwe moloso. Bei, iba Godeeyo mudugiyopoo dobolone, nibada goo oso imapoo goomoga toowa teneeso. ¹⁰ Osoloso gesi sabolo biame sabolo, niba see agalai ee gooleebugulone, Godee mapoo takolone ka doso. Egeesi ma kulodu, niyo tei too goo ma kulodu, goo heeso tebilega mologa, iyo sibileso goo ee tebilame pidileiso.

¹¹ Esiga iyo Godee mapoo takooso, ibada Ama Godee sabolo osoloso ibada Lodee Yesu sabolo oso iyo nimapoo sibilei eli medee hoodo magalame. ¹² Osoloso iyo see Godee mapoo takooso, Lodeeye nima kulodu sooloo dala goo egee molo kibilame. Osoloso iyo niba diya sooloo egee dolomolo egeesi masi, see niyo nima kulodu osoloso odoo susuga ma kulodu emegei sooloo dala goo sabolo dabalame. ¹³ Osoloso iba see Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesuye yayo hesiga odoo sabolo sibilei biame mapoo, niyo tei too ma kulodu kibiya dobolone, ibada Ama Godeeyo mudugiyopaga, tekepo doloso tokenee goo mauwe odoo doloso dabalame.

4

*Godeeyo mudugiyopaga
tekepo doloso badalai goo*

¹ Tei telaga odoo emegei, tekepo doloso badalai goo maga Godee mapoo goomoga tenelai goo ee iyo nimapoo olo eligiso. Esiga a gooleedooso, niba egeesee goo ma kulodu ka doso. Esino tekepo goo nima kulodu egee molo oso toowa dalame, epedee ayo Lodee Yesuwo hu maga nimapoo ka taka. ² Iyo Yesu Kelisoye kitulugu maga nimapoo eligi goo ee, niba olo gooleedooso. ³ Bei, Godee yo goomogoso, niyo o howo woola tokenee mauwe teedee dabalame. Esiga niba giso sabolo sobo sabolo heli telega tei doloso teedee debee. ⁴ Esiga niba odoo susuga eyo howo woola tekepo doloso, osoloso goo tokenee mauwe doloso dabalame, nibada su kookoode. ⁵ Osoloso nibada su oso goo heli talame goomoga goo ee dodolone na debee. Bei, Godee gooleedele poogoo odoo oso goo hageesi teliso. ⁶ Goo egeesi maga, nemegei tei too odoo eyo osobo heli toloso yimapoo hegi goo na tenee. Bei, Lodeeye goo tokenee hageesi teli odoo mapoo tokenee eyo nei dala tenelaiso. Iyo daga hoogoo nimapoo kitulugu takolone goo egeesi na te diso. ⁷ Bei, Godeeye ibolo osoloso nibolo hesiga ee iyo goo tokenee ma kulodu dabalame ka sele. Esino iyo Godeeyo howo woola mapoo goo tokenee mauwe doloso kibiya dabalame, yayo iba hesigasoo. ⁸ Esiga edebeeyo to hagee dadalai gowooga, yo odoo to mapoo gowoolone koo seeso. Esino yayo Godeeye nimapoo Dio Tei egee tenemolo o to mapoo gowooso. ⁹ Esiga niba sooloo dala ma kulodu dobolone, tei telaga odoo oso emegei nei pidi, nei pidi dalai goo ee, niba gooleedooso. Bei, Godeeye sooloo dala goo ee nimapoo olo eligiso. Esiga iyo goo hamapoo see nimapoo hogugulei ee goo haga toowanee. ¹⁰ Emegei, niyo Makedoniya mi mapoo debeli tei telaga odoo mapoo sooloo dolone dobolone egee pidimolo, iba gooleedooso. Esiga iyo niba goo egeesi ma kulodu dobolone, goo oso diya toowa dalame kitulugu sabolo ka taka.

¹¹ Esiga niba nemegei sabolo medee mesie debee. Osoloso niba nibada su ee pidilei maga tou tolone dobolone, emegei dia goo na takee. Bei, iyo goo hagee daga nimapoo olo eligiso. ¹² Niyo goo egeesi tomo siloga, peegoo debeli odoo oso nibada goo ogoloso tekepo dalaiso. Osoloso niso nediliyo pidilame nee odoo mapoo na be.

Yesuye sibilei eyo goo

¹³ Emegei tei telaga odoo, niyo odoo wedia eyo goo gooleedelega badalai, iba koo goomogo. Peegoo debeli odoo oso odoo wedia halo gooholone diya pupusigeliso. Bei, diba odoo wedia oso see hogogadilei goo ee diba gooleedele. Esino peegoo debeli odoo diayo odoo wedia halo diya goohele sabolo debeli egeesi masi na debee. ¹⁴ Bei, iba Yesuye ta maga see hogadi goo mapoo tei teliso. Esiga iba see tei toso, Yesuye see wedi siboga, Godeeye tei telaga odoo wedia ee Yesubolo sibe dalaiso. ¹⁵ Osoloso Lodee eyo taka to ee iyo nimapoo ka taka, goo ee Lodeeye sibilei biame omapoo, odoo wedia osee mologa, iba wedilega gie hagee do odoo oso saga malalo Yesu mapoo palaime. ¹⁶ Esino Lodee eyo Kei mi ma dokodooga sibulone, to kitulugu sabolo, osoloso Godeeyo momaiye dia wiligi odoo eyo to sabolo, osoloso Godeeyo kibu i sabolo sibileiso. Egeeseega Keliso mapoo tei toloso odoo wedia oso daga malalo hogogadileiso. ¹⁷ Diba olo pologa, iba wedilega

epedee hagee do odoo sabolo, osoloso odoo wedia hogogadi sabolo, hodobo mooloogoodoloso, kei ma dokodoo Lodee tugodalame palaiso. Osoloso iba Lodee sabolo badoboso kookaiyo osee badalaiso. ¹⁸ Esiga niba nemegei nima kulodu egee do odoo oso odoo wedia maga diya goolee sabolo debeeyaga, kibilame to hagee dimapoo takee.

5

Yesuye sibilei goo mapoo mopoodoo de

¹ Tei telaga odoo emegei, iyo goo hageesi oso peledabalai biame ee nimapoo see tobu hogugulei goo haga toowanee. ² Bei, niba olo gooleedooso, Lodeeye see wedi siboga, heli teli odoo oso gesi sibili egeesi masi sibileiso. ³ Biame omapoo odoo abo oso egeesee takalaiso, “Epee! Biame diya tekepo. Imapoo goo hee mauwe, goomoga goo oso moloso,” dalaiso. Egeesee takaga mologa, haga booloogelega dala goo oso dimapoo siboga tokenee palaiso. Esiga niba goolee, sobo koowasi oso yayo holope soomagalame, dala oso yimapoo sibili yo gooleedoloso badoga koo peledebelee. Esiga goo hagee egeesi masi. Esiga odoo abo oso biame ee gooleedoloso badoga ka sibileime. Esiga biame omapoo odoo heeso peegoo pulo dilei tebileime. ⁴ Esino tei telaga odoo emegei, niba neliga ma kulodu koo debeli. Osoloso niba heli teli odoo oso nibada mosopoo siboga, niba dio diliso. Esino Lodeeyo biame oso siboga, niba dio dileime. Bei, niba biame oso sibilei mapoo mopoodoo doloso bolone doso. ⁵ Esiga niba biame gadeebugu mapoo kulodu sifesibili odoo oso. Esiga iba tei telaga odoo gesi neliga ma kulodu koo debeli. ⁶ Esiga iba tieseli odoo oso debei masi na dobomo. Esino iba mopoodoo doloso ibada su oso tokenee teyaga kookoodoloso bolone ka dobomo. ⁷ Bei, tieseli odoo oso gesi tieseliso. Osoloso yugune nalagaloso halabagali odoo oso gesi yugune nalagaliso. ⁸ Esino iba biame gadeebugu ma kulodu debeli odoo oso. Esiga iba tekepo, mopoodoo doloso dobolone, ibada su oso tokenee teyaga kookoodoloso bolone dobomo. Esiga ha teli odoo oso o su tioso woodeyaga gooloogalame, ki bi o su mapoo kaliso. Esiga iba egeesi masi Saiten oso gamenee taka mapoo homodobiayaga, iba Yesu mapoo tei tolone dobolone, emegei sooloo dolone dobomo. Osoloso ha teli odoo oso o wiligi mapoo tioso woodeyaga gooloogalame, ki bi wiligi mapoo meliso. Esiga iba egeesi masi Saiten oso gamenee taka mapoo homodobiayaga, iba gie badeli talame tei tolone dobomo. ⁹ Bei, Godeeye iba hesiga hagee, yayo komonolone dala tenelame ka hesigele. Esino ibada Lodee Yesu Keliso maga gie badeli talame ka hesiga. ¹⁰ Esiga Kelisoye iba halo olo taso, iyo yibolo hodobo dabalame. Esiga iyo doboso wedioga, goo oso iyo Keliso sabolo dabalai goo ee opusumo dalaima. ¹¹ Esiga niba nee odoo oso tei too ma kulodu kibiya dabalame, pidili toso nei takoo, nei takoo dolone ka debee. Esino a gooleedooso, niba egeeseelone doso.

To hamameedee kokodo taka

¹² Tei telaga odoo emegei, iyo nimapoo taka, nibada sosee wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Godeeyo to eligili odoo sabolo mapoo mesiloso dimapoo goomoga tenee. Bei, diayo nima kulodu tou toowa diya tolone doso. ¹³ Esiga diayo tou too maga niyo diba sooloo dolone, dimapoo mesie. Egeeseelone nemegei odoo sabolo medee mesiloso debee.

¹⁴ Osoloso nima kulodu tou talai mapoo wabedeli odoo oso tou talame toso diya takee. Osoloso odoo howo woala tou talai simili odoo mapoo

pidi to oso pidilone debee. Osoloso koo kibili odoo pidilone debee. Osoloso niba nemegei odoo sabolo mesiloso dobolone, saga kamanabugu dolone na debee. ¹⁵ Egeeseelone dobolone, edebeeyo nimapoo tokenee goo hee toga, nei na tenee. Esino niba nima kulodu osoloso odoo susuga ma kulodu mesie sabolo tekepo goo ono tolone ka debee.

¹⁶ Biame susuga ma kulodu goomogolone debee. ¹⁷ Egeeseelone dobolone biame susuga Godee mapoo takolone debee. ¹⁸ Osoloso goo susuga ma kulodu Godee mapoo goomoga to takolone debee. Bei, Godeeye Kelisowo odoo oso goo hageesi talai ee goomogoso.

¹⁹ Esiga niba Dio Tei oso nimapoo tou talai na hamaga takee. ²⁰ Egeeseelone, Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo oso Godeeye taka duloso to takooga omapoo na gowee. ²¹ Esino to mapoo medee dui, osoloso medee goolee, goo egee tei Godee maga simi beleso agalame. Goo egee tei goo daga, to mapoo tei te. ²² Osoloso tokenee goo telega debee.

²³ Esiga iyo Godee mapoo takooso, mesie goo teneli Godee yayo medee todoloso badalai goo ee nimapoo tenelame. Osoloso iba see Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Keliso oso sibilei biame mapoo bamo dulone, nibada dio maga, osoloso nibada su maga, osoloso niyo goolee maga tokenee mauwe poogoloso dabalame. ²⁴ Esiga Godeeye nimapoo goo hagee moodoolaiso. Bei, niba hesiga Godee yayo to taka ee dadalai koo pegeli.

²⁵ Tei telaga odoo emegei, niyo iba halo Godee mapoo takolone debee.

²⁶ Osoloso nemegei tei telaga odoo mapoo emegei di to takolone ka debee.

²⁷ Ayo Lodeeyo hu maga niyo to hogugu hagee tei telaga odoo susuga mapoo hesigalame ka taka. ²⁸ Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

2 Tesalonika

Poloye see tobu Tesalonika odoo dimapoo to hogugu tenee

2 Tesalonika booka goo eyo bei

Polo dio Timoti dio diayo to daga malalo hogugu ee (1 Tesalonika) Tesalonika sosee mapoo teneeso. Osoloso see hamamee a 6 poogoloso to hagee hoguguso. Bei, Tesalonika sosee ma kulodu debeli tei telaga odoo abo oso dibada tou susuga ee poogoloso see wulo dobolone Yesuye sibilei goo ee bolone debeiso. Esemé Poloye goo egee ogoloso see tobu dimapoo kokodo taka to hagee hoguguloso teneeso. Osoloso odoo abo oso Yesuye sibilei goo mapoo dooboo goolone bolone doboome, Poloye Yesuye sibilei goo ee see medee dimapoo eligiso.

¹ To hogugu hagee Polo, Sailesi, osoloso Timoti, iyo Tesalonika mi ma kulodu debeli tei telaga odoo nimapoo ka teneeso. Niba Ma Godee sabolo, osoloso Lodee Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. ² Esiga iyo Godee mapoo takooso, Ma Godee sabolo osoloso Lodee Yesu Keliso ye niba sooloo dolone pidilame osoloso mesie sabolo dabalame.

Keliso ye see sibilei goo

³ Tei telaga odoo emegei, niyo tei too goo sabolo nemegei sooloo deli goo sabolo oso nima kulodu egee kauwu maga, iyo Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. ⁴ Esiga niba dala goo sabolo hegi goo sabolo ee ma kulodu tei tolone dobolone kibiloso osee egee do maga, iyo goomoga sabolo Godeeye sosee abo mapoo debeli tei telaga odoo mapoo nibada goo takomo silesibiliso.

⁵ Niyo tei too maga dala egee to goo oso, Godeeye odoo susuga dia goo medee tekepo midilei goo ee woola ka eligiso. Goo egeesi maga Godeeye niba yayo wiligi doloso badeli mapoo gasibilei teiba dalaiso. Egeesi maga Godeeye wiligi doloso badeli goo maga niyo dala ka toso.

⁶⁻⁷ Esiga Godeeye hedebe hooda tei goo moodeliso. Esiga Yesuye see wedi siboga, odoo nimapoo dala egee tenemolo dimapoo Godeeye nei dala tenelaiso. Osoloso odoo dala ma kulodu egee do nimapoo hasali tekepo tenelaiso. Osoloso ibolosee hasali tekepo tenelaiso. Lodee Yesuye see wedi siboga, o momaiye kitulugu susuga sabolo Kei mi ma dokodooga dou paiya sabolo sibileiso. ⁸ Osoloso yayo sibileso, Godeeye goo mapoo goweli odoo sabolo, osoloso to tekepo Kelisowo goo mapoo koo mesili odoo dimapoo nei dala tenelaiso. ⁹ Omapoo Lodeeye diba tokenee poloso togobigileiso, osoloso o mudugiyopaga yayo diba toloso o kitulugu toowa maga peegoo togobisaga, diayo dala omapoo dobolone dala hoo poogoo me poogoloso osee dabalaiso. ¹⁰ Osoloso yayo sibilei biame omapoo, o odoo oso yimapoo goomoga tenelone Yesuwo hu dokodoo poudileiso. Bei, Yesu yayo daga diba pidi maga. Osoloso tei telaga odoo susuga oso Yesu mapoo howoodalaiso. Esiga ee ma kulodu nibolo hodobo dabalaiso. Bei, niyo to tekepo iyo nimapoo takeme, niyo tei too maga.

¹¹ Iba goo hamapoo niba halo, Godee mapoo biame susuga takolone doso, niyo yayo goomoga goo ee tolone dabalame. Bei, niyo goo egeesi ee tolone dabalame, Godeeye niba hesigasoo. Osoloso iyo see Godee mapoo takooso,

nimapoo goo goolee tekepo egee molo toloso, Godeeye kitulugu maga nibada suso tou talame. Osoloso see niyo tei too ma kuloduga egee kauwu tou ee medee talame. ¹² Esiga iyo dokodoo hagee takoo goo ee, edebeeyo nibada goo tekepo ogoloso ibada Lodee Yesuwo hu dokodoo poudilame ka seeso. Osoloso Lodee Yesuye nei nibada hu dokodoo poudoolone goomoga tenelame. Esiga ibada Godee osoloso Lodee Yesu Kelisoye sooloo dolone pidi maga goo hagee ka siboso.

2

Tei magoo mapoo koo mesili odo

¹ Tei telaga odo emegei, ibada Lodee Yesu Kelisoye sibilei goo sabolo osoloso yayo iba gilimadoloso hodobo yo tugodalai goo sabolo nimapoo takalai iba goomogo. ² Esiga odo aboso sibilesi takolone, “Lodeeyo biame olo simiso,” dee takooga duloso, dio dulone sooloo habasagolone, dia to mapoo tei na te. Osoloso diayo takolone, “Dio Tei oso imapoo goo hagee ka eligiso,” dee takooga dia to mapoo tei na te. Osoloso see diayo takolone, “Polo diayo imapoo to hogugu tenelone egeesee taka,” dee takooga goo onosee omapoo tei na te. ³ Esiga goo hageesee susuga ee ma kulodu odo heeso niba gamenee na takee dee. Bei, Lodeeyo biame oso sibilei mologa, daga goo bakadio oso peledabalaiso. Esiga odo aboso Lodee gowoolone yimapoo miligi pileiso. Osoloso tei magoo mapoo koo mesili odo oso peledabalaiso. Esino hamamee yo dou ma toodalaiso. ⁴ Yayo o su eyo nediliyo si howolone, edebeeyo goomegeli godee susuga ee tokenee dolone, hedebe yo tekepo doloso si howolaiso. Egeesee lone, yayo dileso Godeeyo tei moso mapoo badolone anosee tei Godee dalaiso.

⁵ Esino ayo nibolo silone, goo susuga hagee nimapoo takomo silee goo ee, niyo boobado bugusomo? ⁶ Esiga epedee hamapoo tei magoo mapoo koo mesili odo oso sibilesi goo tokenee teyaga hamaga taka goo ee niba olo gooleedooso. Yo tei o biame Godeeye magoo mapoo woola ka peledabalame yo hamaga takaso. ⁷⁻⁸ Esino tei magoo mapoo koo mesili goo oso mada odo ma kulodu olo goo moodoo moloso. Esino goo egeesi oso toowa peyaga, goo tokenee teyaga hamaga takeli odo oso hamaga takoloso badoso. Osoloso hamamee goo tokenee teyaga hamaga takeli odo ee peegoo duga, tei magoo mapoo koo mesili odo ee biame omapoo peledabalaiso. Esino Lodee Yesuye sibilesi, o maga maga poodi sabolo osoloso yayo toowa doloso kitulugu sabolo oso tei magoo mapoo koo mesili odo ee wooloomaloso pagalaiso.

⁹ Esiga tei magoo mapoo koo mesili odo oso siboga, yo Saitenso kitulugu sabolo sibileiso. Osoloso yayo Saitenso kitulugu maga goo toowa opusomo di moodoomo sileiso. ¹⁰ Yayo egeeseemo silone, goo tokenee opusomo opusomo di maga peegoo debeli odo ee gamenee goo maga diba talaiso. Osoloso diba ee ma kulodu dobolone wedileiso. Bei, diba gie badeli to mapoo gowoolone tei tele. ¹¹ Goo egeesi maga Godeeye goo tiadili goo toowa dimapoo tenelaiso, diayo tei magoo mapoo koo mesili odo oso gamenee goo taka mapoo tei talame. ¹² Esiga edebeeyo tei goo mapoo tei telega pogoloso, see tokenee goo goomegeli odo ee Godeeye dibada goo midiloso dimapoo tokenee eyo nei dala tenelaiso.

Kibiya debee

¹³ Tei telaga odoo emegei, Lodeeye sooloo dala oso nibolo hodobo moloso. Osoloso iyo niba halo Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. Bei, Godeeye daga hoogoo niyo gie badeli talame niba olo hesigaso. Esiga niyo Dio Tei oso kitulugu maga goo tokenee mauwe dobolone, niyo tee goo mapoo tei too maga Godeeye nimapoo gie badeli olo teneeso. ¹⁴ Godeeye iyo to tekepo hagee takomo silo maga niyo gie badeli talame niba iso, osoloso Yesu Keliso yo toowa dolone niba yibolo hodobo dabalame. ¹⁵ Esiga tei telaga odoo emegei, iyo nimapoo eligi goo sabolo osoloso to hoguguloso tenee sabolo medee kibiya toloso tei too ma kulodu kibiya debee.

¹⁶⁻¹⁷ Esiga iyo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Keliso sabolo osoloso Ma Godee sabolo oso niba pidilone nimapoo kitulugu tenelaiso, niyo goo tekepo tomo silone to tekepo komo silame. Bei, ibada Ama Godeeye iba sooloo dolone imapoo kookaiyo moloso osee malai pidili goo ee teneeso, iyo goomoga sabolo gie badeli yayo tenelai ee bolone dabalame.

3

Niyo iba halo Godee mapoo takee

¹ Tei telaga odoo emegei, Lodeeyo goo oso mi susuga mapoo saga dudobigilame, niyo iba halo Godee mapoo takee. Bei, iba goomogoso, Godeeyo to mapoo niyo tei toloso mesie egee do egeesi masi odoo mi susuga mapoo egee do diba noseee egeesee dabalame. ² Egeesi ma kulodu tokenee odoo oso imapoo dala teneeyaga, Godeeye iba pidilame yimapoo takee. Bei, odoo susuga oso Godee mapoo haga tei tele. ³ Esino Godee eyo to kitulugu magoo ee dadalai koo pegeli. Esiga yayo niba kitulugu teneloso niba medee balaiso, tokenee odoo Saiten yayo nimapoo dala teneeyaga. ⁴ Esiga iba Lodee mapoo tei toso, niyo iyo taka goo ee tomoloso, osoloso hamamee osee tomalaiso. ⁵ Esiga iyo niba halo Godee mapoo takooso, Lodeeye pidi maga Godeeye sooloo dala goo ee medee gooleedoloso dabalame. Osoloso dala ma kulodu kibiya dobolone Yesuye dala ma kuloduga kibiya badebei egeesi masi dabalame.

Kitulugu sabolo tou ka te

⁶ Tei telaga odoo emegei, iyo Yesu Kelisowo hu maga nimapoo diya ka taka. Tei telaga odoo aboso iyo eligi to ee dedelega pegeli sabolo osoloso tou talai wabedeli odoo dimaga peegoo dooboobigi. ⁷ Bei, iyo debei goo ee niba olo gooleedooso. Esiga niba noseee egeesee dabalai tekepo. Bei, iyo nibolo hodobo debei ee ma kulodu iba wabodo buguloso debele. ⁸ Osoloso iba odoo heeyo nei nali bi iyo wulayo koo nali. Haye, iba nei molee teneloso nei ka nali. Osoloso biame sabolo gesi sabolo ibada su oso tou toowa teliso, iyo nei nali bi talai eyo nei magalai ee talame. Iyo egeesee seega nimapoo hegi goo tenelega pagalame. ⁹ Iyo egeeseemo silone, niyo iba pidi doloso takalai kitulugu meleeno goo ee woola yilige bigile. Esino iyo nibolo hodobo dobolone, iba tou toowa teliso, niyo ibada goo ee padalame. ¹⁰ Osoloso iyo nibolo hodobo silee biame mapoo, iyo nimapoo eligi goo ee hagosoo. Odoo hee tou talai wabada daga, yimapoo nei nali bi na tenee.

¹¹ Osoloso iyo nima kulodu odoo aboso tou talai goweli goo ee taka iba duso. Egeeseelone diba tou telega wulo mosoowe domo silesibulone odoo heeyo goo ee takomo silesiboso. ¹² Iyo odoo egeesi mapoo Yesu Kelisowo hu maga ka taka, diayo goo egee poogoloso nei nali bi talai eyo nei magalai

ee talame tou tolone dabalame. ¹³ Esino tei telaga odoe emegei, niyo goo tekepo talai mapoo na wabede.

¹⁴ Goo egeesi ma kulodu odoe heeso iyo to hoguguloso tenee hamapoo mesilega poogooga, niyo o goo odoe woola yilige bigi. Osoloso yibolo hedebe dee na see. Egeeseega yayo goo hagee ogoloso similone wabedelega badalame. ¹⁵ Esino ee ma kulodu yo ha teli odoe dee na see. Wulo yimapoo toso kokodo takee. Bei, yayo nibolo hodobo tei too ma kulodu badoso.

Poloye emegei di to hamameedee taka

¹⁶ Esiga ayo Godee mapoo takooso, goo susuga ee ma kulodu mesili teneli Lodeeye biame susuga nimapoo mesili goo tenelame, osoloso Lodeeye nibolo hodobo badalame.

¹⁷ A Polo, ayo hamapoo mo deeso emegei di to hagee ka hoguga. To ayo hogugu goo ee hagoso. Niyo hamapoo medee hoodo ogoloso to hogugu susuga ee ayo hogugudoo dalame. Esiga ayo egeesee hoguguliso. ¹⁸ Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

1 Timoti

Poloye Timoti mapoo to hogugu tenee

1 Timoti booka goo eyo bei

Poloye Godeeyo to takomo silee biame mapoo Timotiye yayo eligi goo ee duloso tei tooso. Osoloso Poloye mi susuga mapoo Godeeyo to takomo sileeme, yayo yibolo sileeso. Osoloso hamamee Timotiye tei telaga odoo Epeses mi mapoo debeli ee bolone badoboome, Poloye to hogugu hagee yimapoo teneeso. To hogugu hagee ma kulodu sosee medee balai goo omaga kokodo takaso.

¹ A Polo. Ibada gie badeli pidili Godeeye, osoloso Yesu Kelisoye a hesialoso diye di tou ee amapoo teneeso. Osoloso iba Yesu Kelisoye see wedi sibilei ee dulone bolone ka doso.

² Ayo to hogugu hagee Timoti namapoo ka tonowa. Tei too ma kulodu no tei mo holo masi badoso.

Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye, no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo namapoo tenelame.

Gamenee eligi eyo goo maga kokodo taka

³ A Makedoniya mi mapoo dulone ayo namapoo to kitulugu sabolo olo takaso, nayo Epeses mi mapoo badalame. Esiga a goomogo, nayo mi omapoo osee badalai. Bei, nayo omapoo badolone, odoo aboso gamenee goo egee eligimo silesibo ee hamaga takalame. ⁴ Odoo hagee biaso adaga dia gesaboo ee tei telaga odoo mapoo diya oposusumo silesiboso. Osoloso diayo dia adagaso balomo simi goo ee diya oposusumo silesiboso. Esino oposusu goo hagoso wulo odoo susuga mapoo toso agadili goo ee tosiiboso. Esiga diayo eligi goo oso edebeeyo tei too goo maga Godeeyo tou talai ee koo pidili.

⁵ Esiga nayo gamenee goo eligili odoo ee hamaga takalai tekepo, tei telaga odoo oso emegei medee diya sooloo dolone dabalame. Sooloo deli goo ee sooloo ma kulodu goo tokenee mauwe maga, osoloso Godeeyo howo woola tokenee mauwe doloso gooleedeli goo maga, osoloso Yesu Keliso mapoo medee kibiya tei too maga sibiliso. ⁶ Esino gamenee goo eligimo silesibili odoo aboso goo tekepo omaga miligi piaso. Goo egeesi maga diayo goo bei mauwe takomo silesibiliso. ⁷ Esiga tei magoo Godeeye Moses mapoo tenee ee diayo eligimo silesibilei, diba goomogoso. Esino tei magoo goo eyo bei ee, diba gooleedele. Osoloso to dieso taka eyo bei ee medee gooleedele. Diba wulo boobadolone Godeeye tei magoo ee hageesi molodoo dolone, dooboo eligimo silesibiliso.

⁸ Esino iba gooleedoo, edebeeyo tei magoo ee medee eligiga, tei magoo ee medee tekepo malaiso. ⁹ Bei, tei magoo hagee odoo goo tekepo teli ee goolone hoguguloso ka tenele. Esino odoo tei magoo gababili mapoo, osoloso odoo tei magoo dadalai goweli mapoo, osoloso odoo Godee mapoo miligi pieli mapoo, osoloso odoo goo tokenee teli mapoo, osoloso tedele poogoloso wulo mi goo mapoo dodomo silesibili odoo mapoo, osoloso dibada owee wooloomali odoo mapoo, osoloso ama wooloomali odoo mapoo, osoloso odoo abo piligili odoo mapoo, ¹⁰ osoloso gisoso sobo goo heli teli mapoo, osoloso gisoso emegei giso goo heli teli mapoo, osoloso soboso emegei sobo goo heli teli mapoo, osoloso odoo idoloso nei mauwe

tou talame odoo abo mapoo neiso teli odoo mapoo, osoloso gamenee takeli odoo mapoo, osoloso goo midili mapoo tei yilone gamenee takeli odoo mapoo, osoloso Godeeye tei goodee eligi goo sabolo tebile poogoloso goo abo teli odoo mapoo ka tenee. ¹¹ Eligi goo susuga egee to tekepo ma kulodu ka moloso. To tekepo ee Godeeye amapoo olo teneeso, ayo odoo mapoo takomo silame. To tekepo hagosu Godeeye toowa doloso badeli goo sabolo, osoloso yayo medee tekepo badeli goo ee yilige bigiliso.

Godeeye sooloo deli goo maga

Poloye goomoga to taka

¹² Amapoo kitulugu teneli ibada Lodee Yesu Keliso mapoo, ayo goomoga to taka. Bei, yayo amapoo tei dolone, ayo o tou talame, yayo a hesiaso. ¹³ Ayo daga tei telega badolone, Kelisowo hu maga to tokenee takeliso. Osoloso Yesu Keliso mapoo tei telaga odoo mapoo, ayo dala goo sabolo hegi goo sabolo teneliso. Esino Godeeye a sooloo dolone mo goo tokenee eyo nei tenele. Bei, biame omapoo a tei telega badolone, goo mawo tomo silee susuga ee, a medee kibiya gooleedele. ¹⁴ Osoloso ibada Lodeeye a diya sooloo dolone medee pidiso. Goo egeesi maga ayo Yesu Keliso mapoo tei tolone, odoo abo sooloo deliso. Bei, ayo yibolo hedebe doloso ka badoga.

¹⁵ Yesu Kelisoye goo tokenee teli odoo ibada gie badeli pidilame mipoo hamapoo simiso. Esiga to egee tei dolone, iyo duloso omapoo tei talai tekepo. Esino goo tokenee teli odoo susuga ee ma kulodu, hedebe ayo diya tokenee badebeiso. ¹⁶ Esino ayo egeese badoboome, Yesu Kelisoye sooloo dolone a see idooso, edebeeyo goo hagee ogoloso Yesuye goo tokenee teli odoo susuga mapoo saga kemenelega pegeli goo sabolo, osoloso mesie sabolo egee bado goo ee gooleedalame. Osoloso edebeeyo yimapoo tei toloso badolone badoboso kookaiyo gie badeli ee talame.

¹⁷ Godee yo wiligi odoo toboloso kookaiyo osee badoso. Yo koo teli, osoloso odoo susuga oso yo koo egeli. Osoloso Godee hedebe yayo badoso. Esiga tekepo, iyo o hu dokodoo poudoolone, yimapoo goomogolone badalai goo oso kookaiyo moloso osee malaiso. To hagee tei goo.

Poloye Timoti mapoo tei too ma kulodu

medee kibiya badalame kokodo taka

¹⁸ Mo holo Timoti, Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso daga namaga taka to ee medee goolee. Osoloso to diayo taka ee anosee goolee molone, ayo namapoo to hogugu hagee ka tonowa. Esiga nayo Godeeyo to eligimo silone, to egee medee kookoodoloso kibiya badebee, ha teli odoo oso ha tolone medee kibiya tebeli egeesi masi, nayo Godeeyo tou kibiya talame. ¹⁹ Osoloso nayo Yesu Keliso mapoo tei too goo ee medee kibiloso badolone, nee sooloo ma kulodu goo goolee tekepo egee molo ee tobuloso tolone badebee. Bei, odoo aboso dia sooloo ma kulodu goo goolee tekepo egee molo ee gooleedoloso medee koo dedeli. Goo egeesi maga, diayo Keliso mapoo tei too goo ee poogooso. ²⁰ Esiga odoo hagee bia dima kulodu Humenayos dio osoloso Alesanda dio oso doso. O bakadio ee ayo Saiteneeyo dee mapoo magooso. Bei, o bakadio oso Godeeyo goo dooboo eligimo silesibili goo omaga Godeeyo hu tokenee peli goo ee dieso hoodo ogoloso omapoo pagalame.

2

Godee mapoo takeli goo ee eligi

¹ Esiga goo toowa ayo kitulugu sabolo namapoo hagee takoo ee egeesi moloso. Tei telaga odoos iyo Godee mapoo goomoga to sabolo yimapoo takalone, odoos susuga pidilame yimapoo takalai tekepo. ² Osoloso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso gamalee odoos susuga ee Godeeye pidilame iyo yimapoo takalai tekepo. Bei, iyo hodobo mesie goo ma kulodu dobolone, Godeeye goomoga goo sabolo, osoloso odoos susuga mapoo goo tekepo tolonge dabalame. ³ Bei, iyo odoos abo halo Godee mapoo takooga, iba goo tekepo toso. Egeeseega ibada gie badeli pidili Godee yo goomogalaiso. ⁴ Godee yo goomogoso, odoos susuga oso gie badeli pidili talame, osoloso Godeeyo goo maga tei goodee sabolo gooleedalame. ⁵ Bei, Godee hedebe yayo ka badoso, osoloso Godee ogo odoos ogo doloso domo badeli odoos hedebe Yesu Kelisoye badoso. ⁶ Biame Godeeye magoo mapoo Yesuye o su teli mapoo magooso, odoos susuga ee see eyo neiso idilame. Goo egeesi maga, iba ogoloso gooleedooso, Godeeye odoos susuga dia gie badeli pidilei, yo goomogoso. ⁷ Esiga to ayo hagee takoo ee tei goo. Ayo gamenee koo takooso. Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba susuga sooloo dolone pidilame. Goo hagee tei goo.

⁸ Esiga mi susuga mapoo tei telaga odoos oso howo gisilame mooloo-goodoloso dogo, mooloo-goodoos ee ma kulodu giso teedee debeli oso dibada dee dokodoo peligadoloso Godee mapoo takolone dabalai, a goomogo. Esino dima kulodu toso agadigilone kamana sabolo dabalai, a koo goomogo.

⁹ Osoloso tei too sobo oso dugo diayo kalakalai ee medee ogoloso kalai, a goomogo. Esino edebeeyo dimapoo balagalame, diba dugo nei toowaso teli kalakalai sabolo, osoloso wudu tiegisilei, a koo goomogo. Osoloso yo gold deli oso moodeli bi sabolo gie masi daloso kalai, a koo goomogo.* ¹⁰ Esino Godee mapoo mesili sobo oso emegei pidilone, goo tekepo tolonge dabalai tekepo.

¹¹ Godeeyo to takeli odoos oso Godeeyo to takomologa, soboso medee dulone dobolone goo goolee tolonge to omapoo mesimo silesibe. ¹² Egeesi ma kulodu soboso giso wiligi doloso dobolone Godeeyo to dimapoo eligilame, ayo koo takooso. Esino soboso to mauwe dobolone Godeeyo to ono medee dulei tekepo. ¹³ Bei, Godeeye daga Adam moodooloso see hamamee Ipi moodooso. ¹⁴ Egeesi ma kulodu Adameeye Saitenso gamenee taka mapoo tei tele. Esino soboso gamenee taka goo mapoo tei tolonge Godeeye tei magoo ee gababiaso. ¹⁵ Esiga soboso holo sooloogolone dabalai tekepo. Egeeseelone diayo tei too ma kulodu kibiloso, Godeeye goomegeli goo ee tolonge sabolo, osoloso su kookoodoloso dobolone, odoos susuga ee sooloo dolone dogo, Godeeye dia gie badeli pidileiso.

3

Sosee bali odoos

¹ Esiga to ayo hagee takoo ee tei dolone, iyo duloso omapoo tei talai tekepo. Edebeeyo sosee balai gooleega, yo tou tekepo talame goomogoso. ² Esiga odoos aboso diba maneyaga, sosee bali odoos oso odoos susuga eyo

2:6: Loum 3:29-30; Gal 1:4 **2:7:** Diye 9:15; Gal 2:7-8; 2Tim 1:11 **2:9:** 1Pita 3:3-5 * **2:9:** Poloye badebei biame omapoo, sobo aboso dugo nei toowaso teli kalakaloso, wudu tiegisaloso, bi abo medee tekepo dia su mapoo kalakaliso, gisoso ogoloso diba gilame, osoloso odoos howo woola dieso mopoodoo doo ee eligilame. Esino tei telaga sobo oso howo gisilame mooloo-goodoloso dobolone goo egeesi moodoolai, Polo yo goomegele. **2:10:** 1Tim 5:10 **2:12:** 1Kol 14:34 **2:13:** Gen 2:7, 21-22; 1Kol 11:8-9 **2:14:** 2Kol 11:3; Gal 3:1-6 **3:1:** Diye 20:28 **3:2:** Tait 1:6-9

howo woola tekepo badolone, sobo hedebe huloso badalai tekepo. Osoloso yo goo goolee tekepo ee dodolone badebee. Osoloso yo eyo nediliyo o su medee kookoodoloso badebee. Osoloso yo mesiloso badebee. Osoloso odoo soo simi mapoo emegei dolone badebee. Osoloso to tekepo medee eligili odoo doloso badebee. ³ Osoloso yo yugune naloso boobadolone na badebee. Osoloso saga kamana buguloso emegei woolone na badebee, esino mesiloso badebee. Osoloso toso agadigilone na badebee. Osoloso yo molee haga na gie. ⁴ Osoloso yo osobo sabolo osoloso owolo dio medee bolone badebee. Osoloso owolo dio oso o to duloso mesilone dabalame dimapoo eligi. ⁵ Esino yayo osobo sabolo osoloso owolo dio sabolo medee balai tebile daga, yayo tei telaga odoo kasee balaisomo? Yayo diba medee balai tebileime. ⁶ Osoloso odoo epedee gie tei too oso sosee balame hudi magalai tekeponee. Bei, yayo eyo nediliyo si hoowa goo omaga homodobuloso nei Godeeye yimapoo dala teneeyaga. Bei, goo hedebe egeesi masi, Saiten yo daga eyo nediliyo si hoowa goo omaga homodobuloso nei dala tooso. ⁷ Esiga peegoo debeli odoo oso sosee bali odoo hageeyo goo ee ogoloso tekepo dalai soowa. Egeeseega odoo susuga oso yimaga to tokenee hee takalaime. Osoloso Saiteno yo goo tokenee talame gido duga, yo o ti gama mapoo gadileime.

Dikon odoo

⁸ Dikon odoo diba nose medee todolone debee. Osoloso diba biame susuga ma kulodu medee tei goo takolone i bakadio dolone na debee. Osoloso diba yugune naloso boobadolone na debee. Osoloso molee talame gamenee takolone na debee. ⁹ Osoloso Godeeyo howo woola tokenee mauwe egee do goo ee gooleedoloso dabolone, Godeeye eligi goo mapoo tei too goo ee medee kookoode. ¹⁰ Esiga odoo agayo dikon tebisilei daga, tei telaga odoo oso daga odoo egee bia dia goo ee medee egege. Egeesi ma kulodu dibada goo susuga tekepo daga, odoo egee bia oso dikon odoo ka tebiseye dee.

¹¹ Esiga dikon sobo* hesieli goo onosee egeesi moloso. Diba nose medee todolone debee. Osoloso emegei dia goo na takee. Osoloso dibada su dieso nediliyo medee kookoode. Osoloso diayo tou too ma kulodu medee goosolone ka debee.

¹² Egeesi ma kulodu dikon odoo oso sobo hedebe huloso badebee. Osoloso diayo dibada holo sabolo, osoloso dia moso kulodu debeli odoo ee medee balai tekepo. ¹³ Esiga dikon odoo oso tou medee toga, tei telaga odoo oso ogoloso odoo egee bia tekepo dalaiso. Egeesee taka duloso dikon odoo oso Yesu Keliso mapoo tei too goo ee odoo mapoo takalai ebilega kibiya dabalaiso.

Iyo Godee gooleedalai goo eyo bei

¹⁴ A goomogoso, nayo egee bado mapoo saga sibilame. Esino ayo wulo to hogugu hagee namapoo ka tonowa. ¹⁵ Bei, ayo saga sibilega poogooga, to hogugu hagee Godeeyo soosoo oso goo talai ee namapoo eligileiso. Bei, Godeeyo soosoo hagee bia ee gie badeli Godeeyo sosee oso. Esiga Godee o sosee hagee omou masi oso Godeeyo goo maga tei goodee ee pupodou ka moloso. ¹⁶ O. Tei takoo. Tei goodee Godeeye yilige bugu oso diya toowa ka moloso. Goo ee,

Kelisoye tei odoo poloso sileeme,

odoo aboso yo egeiso.

Osoloso Dio Tei oso yo odoo tekepo doloso woola eligiso.

3:7: 2Kol 8:21 **3:11:** Tait 2:3 * **3:11:** dikon sobo - goo hagee dikon odoowo osobo, o, dikon sobo ee takoo malaiso. **3:16:** Yon 1:14; Kol 1:23; Maka 16:19

Osoloso Godeeyo momaiye oso yo egeiso.
 Osoloso o odoo oso mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo mapoo o
 goo takomo silesibume,
 odoo bei oso yimapoo tei tooso.
 Osoloso Godeeye yo Kei mi mapoo ido palaso.

4

Gamenee eligili odoo oso eligi goo mapoo na deedee

¹ Dio Tei oso woala egeesee takooso, “Biame hoo poogoo hamapoo odoo aboso tei too goo ee pagalaiso. Osoloso gamenee takeli dio sabolo, osoloso bo holo oso eligi goo ee, gamenee eligili odoo oso eligiga, odoo aboso goo omapoo dadalaiso,” diso. ² Esino goo hageesi eligimo silesibili odoo ee wulo gamenee takeli odoo oso. Osoloso diba dieso nediliyo si howoolone silesibilei ono goolone, goo tekepo sabolo, osoloso goo tokenee ee ogoloso dia sooloo ma kuloduga gooleedalai koo tebili. Bei, dia goo goolee ee tokenee paga, tekepo sabolo tokenee sabolo diayo gooleedalai tebile. ³ Osoloso diayo sobo hulei goo sabolo, osoloso nei abo nalai sabolo tei deliso. Esino Godeeye iyo nalame nei susuga moodooso. Esiga tei too odoo oso nei ee nalame, daga Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. ⁴ Bei, bi susuga Godeeye moodoo ee medee tekepo. Egeesi ma kulodu iyo nei abo ee tokenee dee takalai tekeponee. Esino iyo Godee mapoo goomoga sabolo nei egee nalai tekepo. ⁵ Bei, Godeeyo to sabolo, osoloso Godee mapoo taka goo oso nei hagee tekepo deliso.

Kelisowo tou teli odoo tekepo doloso badalai goo

⁶ Nayo to hagee tei telaga odoo mapoo medee eligilone badoga, no Yesu Kelisowo tou teli odoo tekepo dalaiso. Osoloso nayo nei naga kitulugu egee to egeesi masi, nayo to tekepo mapoo tei teli goo sabolo, osoloso goo tekepo eligi mapoo nayo dodolone badoga, goo oso namapoo kitulugu tenelaiso. ⁷ Egeesi ma kulodu, no gesaboo oposusu duga, goo omapoo na deedee. Bei, oposusu egee tei goonee, osoloso ogoso odoo koo pidili. Esino no Godeeye goomoga goo ee talai goo ono nee suso edidilone badebee. ⁸ Bei, nee su oso kitulugu sabolo badalame edidili goo ee goo haga toowanee. Esino nayo Godeeye goomoga goo ee tolone badalai goo ono diya toowa ka moloso. Bei, goo hagoso epedee iyo mipoo hamapoo hagee do eyo gie badeli sabolo, osoloso badoboso kookaiyo gie badeli see hamamee talai goo ee pidileiso.

⁹ To hagee tei goo taka. Esiga odoo susuga oso to hagee duloso tei talai tekepo. ¹⁰ Osoloso goo egeesi maga tei telaga odoo iyo to tekepo ee odoo mapoo eligimo silesibulone, tou toowa ka toso, odoo susuga oso to hagee duloso dadalame. Bei, iba gooleedooso, Godee yo gie badeli. Osoloso iba gooleedooso, yayo odoo susuga eyo gie badeli pidilame goomogoso. Osoloso to tekepo mapoo tei toloso dedeli odoo mapoo, yayo dibada gie badeli pidili odoo doloso badoso. ¹¹ Esiga to susuga ayo hagee hogugu ee tei telaga odoo oso mesilame, nayo dimapoo eligilone to kitulugu sabolo takee.

¹² Esiga nayo epedee hamapoo holaiso gie kauwa doloso egee bado goo omaga, odoo heeso no pepooko dee na seeye dee. Esino odoo susuga oso nee goo ogoloso dadalame, goo tekepo tolone badebee, nayo to keli maga, osoloso nayo badeli goo maga, osoloso nayo emegei sooloo deli goo

maga, osoloso nayo tei too goo maga, osoloso nayo todolone badeli goo maga. ¹³ Osoloso no ayo sibilei ee bolone, Godeeyo to odoosusuga mapoo hesigaloso diba eligilone, kokodo takolone ka badebee. ¹⁴ No goolee, daga sosee wiligi odoos tebisa oso nee wiligi mapoo tolosogodee mapoo takolone, Godeeye namaga yilige bugu goo ee takaso. Esem Dio Tei oso namapoo tou hee talame kitulugu teneeso. Esiga nayo kitulugu sabolo tou egee tolone ka badebee.

¹⁵ No ayo taka goo susuga hagee medee dodolone, kitulugu sabolo tolone ka badebee, odoosusuga oso nayo goo gooleeso kauwa ee agalame. ¹⁶ No badalai goo sabolo, osoloso goo nayo eligilei ee medee ogoloso, goo tekepo osee tomo sile. Nayo egeeseega Godeeye nee gie badeli sabolo, osoloso odoos nayo eligime du, egee bia dia gie badeli sabolo pidileiso.

5

Tei telaga odoos mapoo mesie sabolo takee

¹ Giso daga kauwa oso tei tolosobadolone, goo tokenee tomolo ogoga, nayo yimapoo toso kitulugu sabolo na takee. Esino nayo nama mapoo to medee mesie sabolo takeli egeesi masi, nayo yimapoo medee mesie sabolo kokodo takee. Osoloso nayo nomolodee mapoo to medee mesie sabolo takeli egeesi masi, nayo giso holaiso gie kakauwa mapoo medee mesie sabolo kokodo takee. ² Osoloso nayo noowee mapoo to medee mesie sabolo takeli egeesi masi, nayo sobo daga kakauwa mapoo medee mesie sabolo kokodo takee. Osoloso nayo nomolodee mapoo to medee mesie sabolo takeli egeesi masi, nayo sobo obuoo mapoo medee mesie sabolo, osoloso medee goo goolee tekepo goolone ka kokodo takee.

Sobo bauwe medee pidi

³ Sobo bau holo mauwe ee pidili odoos me daga, tei telaga odoos oso goo ee ogoloso diba pidilei tekepo. ⁴ Esino sobo bau yo owolo sabolo, osoloso o eiye dio doga, diayo tei tolosogee du goo ee dodolone, yo pidilei tekepo. Diayo egeeseelone doga, goo oso diba pepuso doboome, owee dio osoloso dibada eiye dio diba pidilone debei, eyo nei pidilone ka seeso. Bei, diayo goo egeesi moodoolai, Godee yo goomogoso. ⁵ Egeesi ma kulodu sobo bau yo pidilei odoos me poogoloso badolone, a Godeeye pidileiso doloso, gesi sabolo biame sabolo Godee mapoo takolone badeliso. ⁶ Esino sobo bau oso eyo goomoga goo ono dodomo siloga, yo Godee maga domo puloso ka badoso. ⁷ Esiga tei telaga odoos oso sobo bauwe holo mauwe medee pidilame, nayo dimapoo takee. Diayo egeeseega, odoosusuga oso diba ogoloso dia tou maga to tokenee hee takalaime. ⁸ Esino edebeeyo takolone, yo tei too ma kulodu Keliso dedeli odoos doloso, see o soosoo sabolo osoloso o moso kulodu debeli odoos sabolo medee pidilega badoga, yo tei too ma kulodu koo badoso. Osoloso o goo tokenee oso tei tele poogoo odoos eyo goo tokenee ee dagadiso.

⁹ Esiga sosee ma kulodu tei telaga odoos oso sobo bauwe medee pidilame, edebeeyo dia hu toga, wulo sobo bauwe dugo 60 dagadileso, giso hedebe obuloso badebei egee do eyo hu ono ka teye dee. ¹⁰ Osoloso diba edebeeyo goo tekepo tomo silesibili sobo deli. Osoloso dibada owolo dio medee tekepo bali sobo. Osoloso diba odoos soo pidili sobo. Osoloso diba tei telaga odoos abo mapoo mesilone tou teli sobo. Osoloso diba dala ma kulodu debeli odoos

ee pidili sobo. Osoloso diba goo tekepo susuga tomo silesibili sobo. Esiga sobo bauwe egeesi masi eyo hu ono talai tekepo.

¹¹⁻¹² Esino edebeyo sobo bauwe dia hu toga, sobo gie kakauwa oso bau moodoo egee do dia hu na teye dee. Bei, diayo bau dobolone soseeso diba pidilame, to magolone, iba Kelisowo tou teli sobo dolone, see giso obileime deliso. Esino see hamamee giso obilei diya goomogoga, diba see Keliso mapoo miligi pialoso giso obiliso. Diayo egeesee moodeli goo maga, dieso to edidi magoo ee gababuoga, diba goo tokenee teliso. ¹³ Osoloso goo hee egeesi moloso. Nayo sobo gie kakauwa oso bau moodoo ee soseeso pidilame hu toga, diayo tou talai wabodolone, wulo goo mauwe mosopoo silesibulone, emegei dia goo takolone dabalaiso. ¹⁴ Esiga sobo gie kakauwa oso bau moodooga egee do oso see giso obuloso, holo sooloogaloso dia soosoo medee balai, a goomogo. Diayo egeeseega iba goweli odoosoo dia goo maga to tokenee takalai tebileime. ¹⁵ Esino sobo gie kakauwa oso bau moodooga egee do abo oso Keliso mapoo miligi pialoso Saiteneeyo to duloso ee dodolone ka doso.

¹⁶ Egeesi ma kulodu tei too sobo oso o soosoo ma kulodu sobo bauwe dogo, yayo egee bia medee bamelee, tei telaga odoosoo see ma kulodu debeli oso diba diya musumiyaga. Egeeseega sosee ma kulodu tei telaga odoosoo egee do oso sobo bauwe pidili odoosoo mauwe egee do ono pidilei eli tekepo agalaiso.

Sosee bali odoosoo medee pidilei goo

¹⁷⁻¹⁸ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Bulmakau be yo tou tomo siloga, yo nei nalame o maga tiso na tialeegee.” Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso see egeesee takooso, “Tou teli odoosoo tou too eyo nei talai tekepo.” Esiga sosee bali odoosoo odoosoo mapoo Godeeyo to eligilone dobolone tou toowa teliso. Esiga tei telaga odoosoo sosee ma kulodu debeli oso bali odoosoo dia to mapoo duloso mesiloso diba medee bamelee. Egeeseelone diayo dia tou medee goosa tolone, Godeeyo to kitulugu sabolo eligiga, dia too eyo nei tenee. ¹⁹ Esiga odoosoo heeso sibilesoo namapoo takolone, “A sosee bali odoosoo oso goo tokenee tomo silee egeiso,” dee takooga, nayo o to mapoo duloso saga tei na te. Esino odoosoo bakadio, o, bakadio hedebe di oso sibilesoo namapoo takooga, dia to mapoo tei ka te. ²⁰ Egeesi ma kulodu sosee bali odoosoo oso goo tokenee tomo silee ee nayo tei ogoga, nayo tei telaga odoosoo susuga eyo howo woola yimapoo diya takee. Nayo egeeseega, sosee wiligi odoosoo tebisa abo oso goo hagee ogoloso goo tokenee talai ebileiso.

²¹ Godee sabolo, Yesu Keliso sabolo, osoloso diayo hesia momaiye dia howo woola kitulugu sabolo ayo ka taka, nayo mo to duloso omapoo dadalame. Egeeseelone hedebe hediliwe pidilone na badebee.

²² Osoloso nayo sosee bali odoosoo hudi magolone, yayo badebei goo ee medee egegelega, nee deeso o wiligi mapoo tolosoo Godee mapoo na takee. Esino nayo egeesee moodooga, o goo tokenee maga noboo hodobo hegi talaiso. Esino no goo tokenee teyaga, nee su no medee teedee.

²³ Timoti, no howodee namologa, no nee gemedei dalaiso. Esino biame abo mapoo wain i pepooko ne. Egeeseega nee gemedei ma kulodu dala meli ee mauwe pagalaiso.

²⁴ Sosee balai hudi magalame mooloogoodoo ee ma kulodu, odoosoo aboso odoosoo howo woola goo tokenee teliso. Esiga dia goo midilega ogoloso gooleedeliso. Esino odoosoo abo dia goo tokenee mada meli ee hamamee see weliga yilige bigileiso. ²⁵ Egeesi maga goo tekepo odoosoo aboso teli ee woola

moloso. Esino goo tekepo odoo aboso teli ee saga yilige bigileime. Esino goo ee hamamee see woola yilige buguga agalaiso.

6

*Nei mauwe tou teli odoo sabolo
osoloso dia wiligi odoo tebisa sabolo*

¹ Tei telaga nei mauwe tou teli odoo diayo dibada wiligi odoo tebisa dia to mapoo mesilone dabalai tekepo, edebeeyo goo ee ogoloso iyo eligi goo maga osoloso Godeeyo goo maga to tokenee takelega pagalame. ² Nei mauwe tou teli odoo dia wiligi odoo tebisa abo ee tei telaga odoo oso. Esino diayo dia wiligi odoo tebisa dia to mapoo mesilega pagalalai tekeponee. Esino diayo goomoga sabolo dia wiligi odoo tebisa dia to mapoo medee mesiloso silesibilei tekepo. Bei, dia wiligi odoo tebisa onosee tei telaga odoo oso. Osoloso nei mauwe tou teli odoo oso dia wiligi odoo tebisa ee sooloo dolone debeliso.

Molee diya gweli goo ee goo tokenee

Esiga Timoti, ayo taka goo ee, nayo odoo mapoo eligilone kokodo takolone badebee.

³ Osoloso edebeeyo eligi goo hee tolosa odoo mapoo eligimo siloga, yo ibada Lodee Yesu Kelisoye Godeeyo goo maga tei goodee eligi goo sabolo koo tobuoso. ⁴ Odoo hageesi masi yo goo goolee tekepo gweli yimapoo mauwe. Esino wulo eyo nediliyo yo tekepo dolone si howeli odoo oso. Osoloso odoo hageesi oso eligi opusomo opusomo di maga toso agadilei, yo diya goomegeliso. Osoloso toso agadili hagoso goo hageesi tosibiliso. Goo ee, emegei kweli goo sabolo, osoloso biligeli goo sabolo, osoloso emegei dia goo maga to tokenee takeli goo sabolo, osoloso emegei dia goo maga tokenee gweli goo sabolo, ⁵ osoloso odoo abo domo pili goo sabolo tosibiliso. Osoloso o goo goolee ee olo tokenee pa. Esiga yimapoo tei goo mauwe moloso. Osoloso yayo goolee, Godeeye goomoga goo ee dodomo sili goo oso yo bi bei doloso badalai, dee gweliso.

⁶ Esino odoo agayo Godeeye goomoga goo ee dodolone, bi yimapoo egee molo maga goomoga sabolo badoga, yo mipoo hamapoo badolone, yo bi bei doloso badeli masi badalaiso. ⁷ Bei, mipoo hamapoo ibada owee diayo iba bi sabolo soolooga magele. Esiga iba wedioga, ibada bi sabolo dileime. ⁸ Esiga nei sabolo, osoloso kali bi sabolo imapoo egee molo ee olo ibolo teiba dalai tekepo. ⁹ Esino bi bei doloso badalame gweli odoo ee goo tokenee mapoo saga gido duga, yo goo tokenee teliso. Odoo hageesi masi diba ti gama ma kulodu beso gadili egeesi masi doso. Bei, diayo bi bei doloso dabalame goolee oso goo tokenee susuga talame, diba gido duga tokenee palaiso. ¹⁰ Bei, edebeeyo molee diya goomogoga, yayo molee talame, goo tokenee bei opusomo opusomo di teliso. Esiga odoo aboso molee diya goomoga goo maga dia tei too goo ee poogoloso peegoo diyadeeso. Dieso egeesee goolee oso dimapoo goohele goo tosibiliso.

*Timoti, no goo tokenee susuga maga
peegoo di*

¹¹ Esino Timoti, no Godeeyo odoo. Esiga no goo tokenee susuga ogamaga peegoo di. Osoloso no Godeeyo howo woola tekepo badolone, yayo goomoga goo ee tolone badebee. Osoloso tei too ma kulodu osee badolone,

emegei diya sooloo dolone ka badebee. Osoloso dala goo susuga ee ma kulodu medee kibiya badebee. Osoloso mesie sabolo badebee. ¹² Badoboso kookaiyo gie badeli nayo ee talame, no tei too ma kulodu medee diya kitulugi. Bei, nayo odoos susuga eyo howo woola badolone, nayo Godee mapoo tei tolosos egeee bado goo ee takeme, Godeeye gie badeli egeee namapoo tenelame no ka idoo. ¹³ No goolee, Godeeye bi susuga mapoo gie badeli teneliso. Osoloso Yesu Kelisoye o goo maga Pontiyus-Paillet eyo howo woola tei goo takaso. Esiga Godeeyo howo woola, osoloso Yesuwo howo woola ayo toso kitulugu sabolo namapoo taka, ¹⁴ nayo ibada Lodee Yesu Kelisoye sibilei biame ee bamo dulone, goo tokenee mauwe badolone, ayo namapoo kokodo taka to ee dodolone badebee. ¹⁵ Esiga Yesu yo biame Godeeye magoo omapoo sibileiso. Osoloso Godee yo wiligi odoos susuga eyo wiligi odoos. Osoloso yo gidebeli odoos susuga dia tei gibadeli odoos oso. Esiga hedebe yimapoo goomogolone badalai tekepo. ¹⁶ Godee hedebe yayo kookaiyo gie ka badoso. Osoloso yayo egeee bado koola mapoo dilei iyo koo tebili. Bei, yo diya gadeebugu ma kulodu badeliga. Esiga odoos heeso yo egele. Tei takoo, odoos heeso yo agalai koo tebili. Yimapoo kookaiyo molosoo osee meli kitulugu ee molosoo. Esiga iyo biame susuga hedebe o hu dokodoo poudoolone badalai tekepo. To hagee tei goo.

Bi bei odoos oso o odoos pidi

¹⁷ Nayo bi bei odoos mapoo to hagee kitulugu sabolo takee, diayo dieso nediliyo si howoolone, dia molee oso dia gie badeli tekepo dabalaiso dolosoo gooleeyaga. Bei, molee saga hosudalai malaiso. Esino diba hedebe Godee mapoo tei tolone dabalai tekepo. Bei, Godee hedebe yayo iba pidiliso. Osoloso hedebe yayo iba goomogalame goo tekepo ee imapoo tenelone badoso. ¹⁸ Osoloso see diayo odoos susuga mapoo goo tekepo tolone dobolone, diba pidilone dabalame dimapoo to kitulugu sabolo takee. Egeeseelone diayo dia molee oso odoos bi tebile poogoo ee pidilone dabalame. ¹⁹ Diayo goo egeesi tolone dogaa, goo oso hamamee diba pidilei bi ee Kei mi mapoo mooloogoo magoo molo agalaiso. Osoloso diayo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

²⁰ Timoti emegei, Godeeye tou namapoo tenee ee medee be. Osoloso goo Godeeye goweli ee dulosoo omapoo hamamee na deedee. Osoloso to tekepo mapoo goweli odoos dia to mapoo na mesie. Bei, diayo dieso diba goo gooleedoo odoos deliso, esino diba goo dooboo eligimo silesiboso. ²¹ Esiga odoos abosoo goo hageesi goolee sabolo dobolone, tei too ma kuloduga peegoo diyadeeso.

Ayo Godee mapoo taka, yayo niba sooloo dolone pidilame.

2 Timoti

Poloye Timoti mapoo to hee hoguguloso tenee

2 Timoti booka goo eyo bei

To hogugu hagee Poloye neliga moso tegei ma kulodu badolone, Timoti mapoo see hoguguloso teneeso. Bei, edebeeyo yo wooloomalai biame olo koola toobooso doloso gooleeso. Esiga Timotiye tei too ma kulodu kibiloso badalame, Poloye kokodo taka to hagee hoguguloso yimapoo teneeso. Bei, Timotiye Polowo goo tekepo ee padalai, yo goomogaso.

¹ A Polo, Yesu Kelisoye diye di odoo. Osoloso Godeeye goomoga maga a hesialoso diye di tou ee amapoo teneeso, ayo o to odoo mapoo eligimo siloga, edebeeyo to ee duloso tei talame. Osoloso Yesu Keliso mapoo tei too goo maga diayo badoboso kookaiyo gie badeli talame. ² To hogugu hagee mawo diya gooma holo Timoti namapoo ka tonowa.

Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye, no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo namapoo tenelame.

Poloye Timoti mapoo kokodo taka

³ Timoti, ayo no goolone Godee mapoo goomoga to takeliso. Osoloso biame susuga sabolo, osoloso gesi susuga ayo no halo Godee mapoo takeliso. Osoloso mo awe diayo Godee mapoo tei toloso sibadee egeesi masi anosee Godee hedebe omapoo tei tooso. Egeeseelone Godeeye howo woola tokenee mauwe egee bado goo ee a gooleedoloso, ayo o tou ka tomoloso. ⁴ Osoloso iyo hodobo doboso ayo no poogoo dime, nayo a goolone pisa ee ayo koo boobado buguso. Esiga amapoo goomoga toowa malame, no ayo see agalai, a diya goomogo. ⁵ Nayo Yesu Keliso mapoo tei toloso kibiya egee bado, a gooleedoo. Esiga nayo tei too goo egeesi masi ee daga nee eiye Lois mapoo meleeso. Osoloso see noowee Yunike mapoo meleeso. Esiga a tei toso, tei too goo egeesi oso epedee hamapoo namapoo moloso. ⁶ Goo egeesi maga ayo namapoo ka taka. Bei, ayo daga nee wiligi mapoo deeso toloso Godee mapoo takeme, Dio Tei oso namapoo tou talame kitulugu teneeso. Esiga tou egee pailame dou masi tooee. ⁷ Bei, Godeeye imapoo Dio Tei tenee egee iba ebilame ka tenele. Esino yayo imapoo Dio Tei tenee oso imapoo kitulugu sabolo, sooloo deli goo sabolo, osoloso goo tokenee teyaga ibada su kookodeli goo ee tenee.

⁸ Esiga ibada Lodee Yesu Kelisowo goo ee, nayo odoo mapoo takalai na simiye. Osoloso Kelisowo goo takomo silee maga, ayo neliga moso ma kulodu hagee bado goo omaga no na simiye. Esino nayo mo tou su tolone, Godeeye namapoo tou tenee ee dala ma kuloduga kitulugu sabolo osee tomo di. Bei, Godeeye namapoo kitulugu ka tenemogila. ⁹ Godeeye ibada gie badeli pidiso, osoloso yayo iba o odoo doloso gilimadooso. Iyo goo tekepo toloné doboome ka sele. Haye, Godeeye bi susuga moodelega badolone, eyo goomoga goo ee dodolone iba ka gilimadoo. Osoloso Yesu Kelisoye iba halo goo moodolai goo maga, Godeeye iba sooloo dolone pidilame goomoga magooso. ¹⁰ Osoloso ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye egee sibo goo oso Godeeye sooloo dolone pidili goo ee see woola yilige buguso. Osoloso teli oso kitulugu ee me pagalame, yayo olo dabaso. Osoloso badoboso kookaiyo gie badeli goo ee to tekepo maga, yayo woola yilige

buguso. ¹¹ Godeeye a hudi magooso, ayo diye di tou talame, osoloso ayo odoo mapoo to tekepo hagee takalame, osoloso Kelisowo goo ee o odoo mapoo eligilame. ¹² Esiga ayo tou hagee tolone, dala goo ma kuloduga similega badolone tou ka tomoloso. Bei, ayo tei toloso hagee dodomo du odoo ee, a gooleedooso. Odoo ee Yesu. Esiga a gooleedooso, to tekepo yayo amapoo taka ee, eyo medee osee bamo dimeleso, yo see wedi sibileiso.

¹³ Esiga tei goo ayo namapoo eligime nayo du ee odoo mapoo eligi. Osoloso no Yesu Keliso sabolo hedebe doloso badeliga, tei too ma kulodu osee badebee, osoloso emegei sooloo dolone ka badebee. ¹⁴ Osoloso ima kulodu badeli Dio Tei oso pidili maga, Godeeye namapoo Yesuwo goo maga to tekepo tenee ee medee be, edebeeyo to egee see opusomo diyaga.

¹⁵ Osoloso no see gooleedooso, tei telaga odoo Asiya mi mapoo debeli susuga oso a poogoloso diyadeeme, Pigelos dio osoloso Helemogenes dio onosee a poogoloso diyadeeme.

¹⁶⁻¹⁷ Osoloso Onesipoloseeye Loum mi mapoo sibileso a agalame diya esiamo sileeso. Osoloso a neliga moso ma kulodu ki tiso tialogoloso badebei ogoloso, yayo similega a pidimeleeso. Esiga ayo Godee mapoo ka taka, Lodeeye Onesipolos sabolo osoloso o moso kulodu debeli odoo ee sooloo dalame. ¹⁸ Osoloso Godeeye goo midilei biame mapoo o goo medee sooloo dala sabolo midilame. Esiga ayo Epeses mi mapoo badoboome, yayo a medee pidimelee goo ee Timoti, no olo gooleedooso.

2

Keliso halo ha teli odoo masi kitulugu sabolo badebee

¹ Mo holo emegei, Yesu Kelisoye sooloo dolone pidili goo oso namapoo kitulugu teneeye dee. ² Osoloso ayo odoo howo woola namapoo eligi goo ee, odoo no medee tei deli mapoo nayo eligi, diayo see odoo abo mapoo eligilame. ³ Esiga Yesu Keliso halo ha teli odoo tekepo masi dala ma kulodu tou too silei na gowee. ⁴ Bei, no ege, ha teli odoo tekepo oso o wiligi odoo ee goomogalame, hedebe yayo o to mapoo mesimo siliso. Egeeseelone yayo tou hee peegoo koo teli. ⁵ Osoloso no ege, hoguli odoo oso hogua ma kulodu, odoo abo dagadilame, yayo tei magoo susuga medee dedelega poogooga, yo hogua eyo nei talaima. ⁶ Osoloso no see ege, nei howo segeli odoo tou toowa too oso, o nei howo segei oso bi moodoogaloso melee ogoloso daga malalo eyo talai tekepo. ⁷ Esiga to ayo hagee hogugu ee nayo medee gooleede. Bei, to ayo hogugu hageeyo bei ee nayo medee gooleedalame, Lodeeye namapoo goo goolee tekepo tenelaiso.

⁸ Deibidiyo amawe Yesu Keliso ta maga hogadi goo ee, nayo osee goolomo sile. To tekepo hagee ayo takomo siloso. ⁹ Esiga ayo to tekepo hagee takomo sileeme, odoo aboso a mesiya masi toloso ki tiso tialogoloso neliga moso ma kulodu husooso. Esino Godeeyo to tekepo hagee tiso tialogoloso koo moloso. ¹⁰ Goo egeesi maga ayo Godeeye hesia odoo ee halo dala ma kulodu tou osee ka tomoloso, diayo Yesu Keliso mapoo tei toloso dia gie badeli pidilame, osoloso yibolo kookaiyo badoboso medee tekepo badalame.

¹¹ Esiga tei goodee ee hagoso.
Iba Keliso sabolo taga,

iba see yibolo hodobo gie dabalaiso.

¹² Osoloso iyo dala ma kulodu medee kibiya doga,

goo ogoso iba wiligi odoo doloso hamamee yibolo hodobo mipoo hagee gidabalaiso.

Osoloso odoo howo woola iyo o goo gagadiga,
nei odoo howo woola yinosee ibada goo gagadileiso.

¹³ Esino iyo tei too ma kulodu badolone yo boobado buguga,
nei yayo iba boobado bigileime.

Bei, yo eyo to edidi magoo ee gababuloso see opusomo dalai koo tebili.

Yesuwo tou teli odoo tekepo

¹⁴ Esiga to ayo namapoo hoguguloso hagee tenee ee nayo tei telaga odoo mapoo medee eligimelee. Osoloso diayo goo pepooko maga toso egee agadigamolo, Godeeyo howo woola dimapoo takee. Bei, goo egeesi oso odoo hee koo pidili. Esino to ee dulone egee do ono wulo tokenee peliso. ¹⁵ Timoti, tou nayo too ee Godeeye ogoloso goomogalame, osoloso nee tou too oso namapoo simili goo tenelega pagalame, nee tou medee kitulugu sabolo te. Osoloso nayo Godeeyo to odoo mapoo eligilone, dooboo dagadilega medee tei goo ono ka eligimelee. ¹⁶ Esino goo Godeeye goweli sabolo, osoloso goo mauwe oposusumo silesibili odoo omaga, no peegoo di. Bei, goo egeesi oso odoo Godee maga peegoo gilimado diliso. ¹⁷ Egeesi oposusu goo oso agagisa masi toowa poloso odoo su naliso. Humenayos dio Piletus dio oso goo egeesi oposusumo silesibiliso. ¹⁸ Odoo hagee biaso tei eligi goo maga peegoo diyadeeso. Osoloso diayo takolone, odoo wedia maga see hogogabili goo ee olo peledabaso, doloso takomo silesibume, odoo aboso goo ee duloso dibada tei too olo tokenee paso. ¹⁹ Esino Godee mapoo tei telaga odoo ee kibiya osee doso. Diba omou mi neligi doloso segei egeesi masi moloso. Omou omapoo Godeeye to hogugu hagoso ka moloso, "Godeeye o odoo dee ee gooleedeliso," diso. Osoloso to hee hogugu ee egeesi moloso, "Edebeeyo takolone, 'A Godee dedeliso,' dee takooga, yo goo tokenee maga peegoo di," diso.

²⁰ Esiga bi bei odoowo moso kulodu peleta opusomo opusomo di moloso. Peleta abo yo gold deli oso moodoo. Osoloso abo yo siliba deli oso moodoo. Wo toowa nali biame mapoo peleta omapoo wo magoloso naliso. Osoloso peleta abo ee bogoso moodoo. Osoloso abo homosoo moodoo. Biame susuga peleta omapoo wo magoloso naliso. ²¹ Esiga to hageeyo bei ee egeesi moloso: tei telaga odoo dia goo tokenee susuga ayo hogugu mapoo miligi pialoso dogo, Godeeye diba tolosoo goo toowa mapoo maligileiso. Bei, Godeeye odoo egeesi masi ee o dalame peegoo pi magalaiso. Esiga yayo o wiligi odoo eyo tou ee medee tekepo talame mopoodoo doloso badalaiso.

²² Esiga holaiso gie kakauwa oso goo tokenee talai diya goomegeli goo maga no peegoo dilesoo badebee. Osoloso Godeeyo howo woola tekepo badolone, tei too goo sabolo, osoloso emegei sooloo deli goo sabolo, osoloso odoo abo sabolo mesie badalame kitulugi. Egeesi ma kulodu Godeeyo howo woola goo tokenee mauwe dobolone, Godeeyo hu dokodoo poudili odoo diba nosee egeesee dabalai tekepo. ²³ Osoloso goo bei mauwe sabolo, osoloso to dooboo takeli goo maga toso agadigeli odoo omaga, no peegoo dooboobigi. Bei, no gooleedooso, goo egeesi oso biligeli goo ee tosbiliso.

²⁴ Esiga Lodeeyo tou teli odoo oso toso agadigilone na badebee. Esino yayo odoo susuga sabolo medee mesiloso badolone, saga kamanabugu dolone na badebee. Osoloso yo eligili odoo tekepo doloso badebee. ²⁵⁻²⁶ Osoloso yayo eligiga goweli odoo mapoo, nei yayo dimapoo mesie sabolo kokodo

2:13: Loum 3:3-4; Tait 1:2 **2:14:** 1Tim 6:4; Tait 3:9 **2:15:** 1Tim 4:6 **2:16:** 1Tim 4:7

2:17: 1Tim 1:20 **2:19:** Num 16:5; Yon 10:14; 1Kol 8:3; Isa 52:11 **2:22:** 1Tim 6:11 **2:23:** 1Tim 4:7

takolone badebee. Bei, Saitenso yayo goomoga goo tomo silesibilame diba gilimadooso. Esino eligili odoo tekepo oso dimapoo mesie sabolo tei goo medee eligiga, goo oso Godeeye pidi maga dibada goo goolee su wuduloso, tei goo eligi ee toloso Saiteneeyo goo ee pagalai malaiso.

3

Biame hamameedee eyo goo

¹ Goo hagono medee gooleede. Bei, biame hamameedee mapoo dala goo sabolo, osoloso hegi sabolo oso sibileiso. ² Bei, biame omapoo edebeeyo o odoo goolega, wulo dia su ono diya goolone dabalaiso. Osoloso diayo molee diya goomogalaiso. Osoloso diayo odoo abo pepooko dolone, diba dieso nediliyo si howalaiso. Osoloso diayo odoo abo dia goo maga to tokenee takalaiso. Osoloso diayo dibada ama dio sabolo, osoloso owee dio dia to mapoo mesilone dabalaima. Osoloso diayo emegei dimaga bi toloso eyo nei dimapoo goomoga to takalaima. Osoloso diayo Godee mapoo mesilega dabalaiso. ³ Osoloso diayo emegei sooloo delega dabalaiso. Osoloso diayo odoo heeyo goo tokenee boobado bigili goo ee malaime. Osoloso diayo emegei dia goo maga gamenee takolone dabalaiso. Osoloso diayo goo tokenee talai mapoo dia su kookoodalaima. Osoloso diayo emegei goolega dobolone, dala tenemalaiso. Osoloso diayo goo tekepo ee diya gooolone dabalaiso. ⁴ Osoloso diayo emegei dala talame tiasalaiso. Osoloso diayo gooso hamamee peledabalai omapoo kibiya goolega, dieso goolee goo ono tomo sileiso. Osoloso dieso nediliyo goolee diba odoo toowa, dee goalaiso. Osoloso diayo dia su oso goomoga goo ono tomo silesibulone, diayo nei Godee goolega dabalaiso. ⁵ Odoo egeesi oso gamenee tei too odoo masi badolone, diayo nei Godeeyo kitulugu mapoo tei telega dabalaiso. Esiga goo tokenee ayo hogugu ee tomo sili odoo omaga peegoo dooboobigi.

⁶⁻⁷ Bei, odoo hageesi oso silesibulone, emegei dia moso tagaga ma kulodu galaga peleso, sobo goo medee koo gweli ee kukulo egeliso, sobo ogoso goo diayo eligi ee dadalame. Sobo hageesi masi oso biame susuga goo dia eligi dulame goomegeliso. Esino diayo tei goodee gooleedalai ee koo tebili. Bei, dia goo tokenee sabolo, osoloso dia suso goomoga goo oso dimapoo kadadigamo palaga. ⁸ Esiga daga hoogoo, Yanes dio Yambeles* dio Moses mapoo wegigasoo. Esiga goo hedebe egeesi maga gamenee goo eligili odoo epedee hamapoo egee do oso Kelisowo goo maga tei goo eligi mapoo wegigamoloso. Bei, dia goo goolee olo tokenee poloso, tei too goo ee me poogoome. ⁹ Esino diayo goo tomo sili oso biame sagelaima. Bei, dia goo tokenee ee odoo susuga eyo howo woola yilige bigileiso. Goo hedebe egeesi onosee Yanes dio Yambeles dio mapoo peledabaso.

No mo goo peedee

¹⁰⁻¹¹ Esiga Timoti, no ayo eligi goo sabolo, osoloso ayo badeli goo sabolo, osoloso ayo talame goomegeli goo sabolo, osoloso ayo tei too goo sabolo, osoloso ayo mesie sabolo sooloo deli sabolo badebei goo ee, no olo gooleedooso. Osoloso Antiyoka mi mapoo, osoloso Ikonyum mi mapoo, osoloso Listala mi mapoo edebeeyo amapoo hegi goo sabolo, osoloso dala teneme, ee ma kulodu ayo kibiloso badebei goo ee, no olo duso. A dala

3:1: 1Tim 4:1 **3:5:** Mat 7:15, 21; Tait 1:16 **3:8:** Exo 7:11 * **3:8:** Yanes dio Yambeles dio - Odoo hagee bia googoso moodeli odoo, diba Isipi mi mapoo debeli. Moses dio Isipi odoo dia wiligi odoo taba dia howo woola diayo goo toowa opusomo di gamenee moodooso. Egeesi ma kulodu diayo kitulugu oso Moseseeye kitulugu Godee maga too sabolo teiba, ee Isipi wiligi odoo mapoo eligilame, diba goomogaso. (Oposusu hagee Exodus 7:11-22 mapoo moloso.) **3:10-11:** Diye 13:14-52; 14:5, 8-20

susuga ee ma kulodu osee badebeiso. Esino dala susuga ee ma kuloduga, Lodeeye a idoloso peegoo diso. ¹²O. Tei takoo, odoo agayo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso, Godeeye goomoga goo ee dodolone badalai goomogoga, edebeeyo dimapoo dala tenemalaiso. ¹³Osoloso ee ma kulodu goo tokenee teli odoo sabolo, osoloso gamenee goo eligili odoo dia goo tokenee oso toowa dalaiso. Osoloso diayo odoo abo mapoo gamenee goo eligi maga tei goodee maga peegoo gilimado dileiso. Osoloso diba nosee dieso nediliyo peegoo gilimado dileiso.

¹⁴ Esino Timoti, daga Godeeyo to tekepo namapoo eligime, nayo to omapoo medee tei tooso. Esiga eligi goo omapoo medee kibiya kookoodoloso badebee. Bei, namapoo eligi odoo ee, no olo gooleedooso. ¹⁵ Esiga no pepooko maga bei mooloogoloso sibulone, Godeeyo to booka mapoo hogugu goo ee, no olo gooleedooso. Osoloso Godeeyo to mapoo kitulugu moloso, namapoo goo goolee tekepo tenelai, nayo Yesu Keliso mapoo tei toga gie badeli talame. ¹⁶⁻¹⁷ Godeeyo to booka mapoo hogugu susuga ee Godee maga simi. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso odoo mapoo tei goo eligilone, edebeeyo dooboo dagaduga, tei goo eligi mapoo ka ido sibo domoloso. Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso edebeeyo tekepo badeli goo ee eligiliso, Godeeyo odoo oso mopoodoo doloso goo tekepo susuga tomo silesibilei ee tebilame.

4

Poloye Timoti mapoo to hamameedee kokodo taka

¹⁻² Yesu Kelisoye mipoo hamapoo wiligi odoo doloso badalame see wedi siboga, yayo odoo susuga epedee gie hagee do sabolo, osoloso odoo wedia sabolo dia goo midileiso. Esiga ayo Yesu Kelisowo howo woola, osoloso Godeeyo howo woola, namapoo ka taka, nayo to tekepo ee odoo mapoo eligilame. Osoloso Godeeyo to dulei goomegeli odoo mapoo, osoloso Godeeyo to dulei goweli odoo mapoo nayo Godeeyo to medee takee. Egeeseelone edebeeyo gamenee eligi goo mapoo tei toga, nayo diba to tekepo sabolo tei eligi goo mapoo see ido sibo dolone ka badebee. Osoloso diayo see goo tokenee teyaga, Godeeyo toso diba medee pidilone ka badebee. Osoloso nayo dimapoo Godeeyo to eligilone, medee mesie sabolo dimapoo kitulugu tenelone badebee. ³ Bei, odoo aboso to tekepo eligi goo mapoo gowoolai biame ee sibileiso. Egeeseelone dieso goomoga goo ee dodolone, eligili odoo abo ee gilimado sibileiso, to diayo dulei goomoga goo ee dimapoo eligilame. ⁴ Egeeseelone, diayo tei eligi goo ee poogoloso see gesaboo oposusu mapoo medee dulone dabalaiso. ⁵ Esino goo susuga ee ma kulodu, no tei goo ono kibiya kookoodoloso, no nediliyo nee su kookoodoloso badolone, dala ma kulodu kibiya badebee. Osoloso to tekepo eligilone badolone, tou susuga Godeeye namapoo tenee ee medee temelee.

⁶ Esiga Timoti, ayo namapoo kokodo taka. Bei, edebeeyo a wooloomaloso mipoo hagee poogoo dilei biame olo koola tooboo. ⁷ Esino tou Godeeye amapoo tenee ee medee kibiya tomo sibiloso hosudooso. Egeesi ma kulodu ayo tei too ee medee kibiloso badoso. ⁸ Esiga ayo Godeeyo howo woola tekepo badeli goo maga, yayo Kei mi ma dokodoo mopoodoo doloso magoo nei oso a bamoloso. Esiga goo medee teiba midili odoo Lodeeye siboga, nei ee amapoo tenelaiso. Osoloso yayo nei hedebe amapoo tenelai mauwe.

Haye, odoo agayo yayo sibilei mapoo bolone goomoga sabolo dogo, diba onosee nei talaiso.

⁹ Timoti, ayo hagee bado mapoo saga sibilame, no weegeegee. ¹⁰ Bei, odoo abolo badeli Dimaseeye mi toowa eyo goo goomoga maga, a poogoloso see Tesalonika mi mapoo diso. Esino Kelesekeseeeye Galesia mi mapoo Godeeyo tou talame diso. Osoloso Taites onosee Dalamatiya mi mapoo Godeeyo tou talame diso. ¹¹ Egeesi ma kulodu hedebe Luka ono abolo hamapoo badoso. Esiga nayo amapoo sibulone Maka ido sibeye. Bei, yayo mo tou pidiliga. ¹² Esino ayo Tikikus Epeses mi mapoo diye diso. ¹³ Esiga Timoti, nayo siboga, mo kekeisu dugo kali Tolowasee mi mapoo, Kalopuseeyo moso mapoo deedee poogoo ee tosibeye. Osoloso mo booka onosee tosibeye. Osoloso nayo mo booka gala koloso moodoo ee tosibilei, a diya goomogo.

¹⁴ Egeesi ma kulodu ki biso bi moodoogali odoo hee Alesandaye amapoo dala toowa tenemeleeso. Esino Lodeeye yimapoo nei dala tenelaiso. ¹⁵ No obeeyamo, nayo odoo ogono medee ege. Bei, iyo eligi goo ee yayo diya wegigeliso.

¹⁶ Esiga ayo daga malalo goo midili mapoo pala biame omapoo, odoo heeso a pidilame abolo pele. Esino odoo susuga oso a poogoo diso. Esino ayo Godee mapoo taka, yayo dibada goo tokenee ee hapoloso boobado bigilame. ¹⁷ Esino Lodeeye a pidilone abolo badebei maga, goo midili odoo oso a teli mapoo tenele. Esino ayo to tekepo ee Yu odoonee goo midili mi koola mapoo tebisamelee mapoo takalame, yayo a pidiso. ¹⁸ Esiga edebeeyo amapoo dala tenelame seega, dala ee ma kulodu Lodeeye a pidileiso. Osoloso yayo a Kei mi ma dokodoo ido palaiso. Esiga odoo susuga oso biame susuga hedebe Godee mapoo mesilone yimapoo goomoga poudilei tekepo. To hagee tei goo.

¹⁹ Esiga ayo emegei di to ee Plisila sabolo, osoloso Akwila mapoo takoloso, see Onesipolos sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo mapoo takee.

²⁰ Elastuseeye Kolin mi mapoo osee badebeiso. Osoloso Tolopimus yo paiye neme, ayo yo Miletus mi mapoo hologooso. ²¹ Esiga dugo telega mologa, no sibilei eli esialoso ayo hagee bado mapoo sibilame weegeegee.

Yubulus sabolo, osoloso Pudes sabolo, osoloso Linos sabolo, osoloso Kalaudiya sabolo, osoloso tei telaga odoo susuga sabolo, oso diayo emegei di to ee namapoo takooso.

²² Ayo Godee mapoo taka, Lodeeye nobolo badalame, osoloso yayo niba sooloo dolone pidilame.

Taites

Poloye Taites mapoo to hogugu tenee

Taites booka goo eyo bei

Poloye mi abo mapoo Godeeyo to takomo sileeme, Taites yibolo hodobo sileeso. Osoloso hamamee Poloye Taites yo Kiliti mi te mapoo sosee bamalame omapoo hologooso. Esiga to hogugu hagee ma kulodu Poloye Taites mapoo sosee bali odoosoo badalai goo ee hoguguloso teneeso.

¹ A Polo, Godeeyo tou teli odoosoo. Osoloso Yesu Kelisoeye a diye diso, ayo Godeeye hesia odoosoo mapoo Yesuwo goo maga tei goo eligiga, diayo tei too ee kauwulame. Bei, tei goo ogosoo diayo Godeeye goomoga goo ee tomo silesibulone dabalai goo ee eligileiso. ² Osoloso diayo Godee maga kookaiyo badoboso gie badeli talai ee balame, ayo diba pidilone ka badoso. Bei, gamenee koo takeli Godeeye daga bi susuga moodelega badolone, yayo kookaiyo badoboso gie badeli hagee mapoo tenelame to olo edidi magooso.

³ Esiga biame yayo magoo mapoo ibada gie badeli pidili Godee yayo o to tekepo amapoo yilige buguloso a diye diso, ayo odoosoo mapoo to tekepo ee takalame.

⁴ Esiga ayo to hogugu hagee Taites namapoo ka tonowa. Bei, tei too ma kulodu no tei mo holo masiga.

Esiga ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoeye no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo ee namapoo tenelame.

Sosee bali odoosoo

⁵ Ayo no Kiliti mi te mapoo hoologoloso poogoo diso, nayo mi pepooko susuga mapoo sosee bali odoosoo hudi magalame, osoloso soseeoyo tou hosudele poogoo ee hosudalame. ⁶ Nayo egeeseemo silone, ayo namapoo sosee bali odoosoo eyo goo taka ee no goolee sabolo sile. Bei, sosee bali odoosoo yo odoosoo susuga eyo howo woola goo tokenee mauwe badebee. Osoloso yo sobo hedebe huloso badebee.* Osoloso owolo dio oso tei tolosoo dobolone, ama dio owee dio eyo to mapoo mesilone ka debee. Osoloso diba wiligi me poogoloso susoo goomoga goo tokenee ee tolone na debee. ⁷ Edebeeyo sosee balai goomogoga, yo odoosoo susuga eyo howo woola goo tokenee mauwe badebee. Bei, Godeeye o odoosoo medee bali tou ee yimapoo teneega. Osoloso eyo nediliyo na si hoowee. Osoloso saga na kamana bigi. Osoloso yugune naloso na halabee. Osoloso na bilige. Osoloso molee talame gamenee na takee. ⁸ Esino yayo odoosoo soo simi pidilone ka badebee. Osoloso yo goo tekepo goolone badebee. Osoloso yo o su eyo nediliyo medee kookoode. Osoloso yo Godeeye tekepo deli goo ee tolone badebee. Osoloso Godeeyo howo woola medee teedee badebee. ⁹ To tekepo ee tei goodee, osoloso to hagee opusomo dee koo seli. Yayo to tekepo iyo eligimo silee mapoo kibiya kookoodoloso badebee, tei goodee eligilone odoosoo abo pidilame. Osoloso to tekepo mapoo gooweli odoosoo oso eli dooboo dagadi goo ee ogoga, yayo dimapoo goo eligilame.

Kiliti odoosoo gamenee goo eligi

¹⁰ Ayo namapoo egeesee ka taka. Bei, sosee ma kulodu Godeeyo to mapoo

1:2: Kol 1:27 **1:4:** 2Kol 8:23; Gal 2:3; Loum 1:7 **1:6:** 1Tim 3:2-7; 2Tim 2:24-26 * **1:6:** sobo hedebe huloso badebee - goo hagee, yo sobo hedebe huloso badalai, o, yo sobo hedebe mapoo goo malosoo badalai ee takoo malaisoo. **1:10:** 1Tim 4:7

koo mesili odoo abo doso. Diba goo eyo bei mauwe wulo to booweliso. Osoloso diayo gamenee goo odoo mapoo eligilone, tei goo maga diba peegoo gilimado diliso. Goo hageesi egee tomo silesibo ee tei telaga Yu odoo* aboso ka seeso. ¹¹ Esiga diayo egee eligimo silesibo goo ee hamaga takee. Bei, soosooso tei too goo ee diayo tokenee pomo silesiboso. Osoloso diayo molee talame gamenee goo hagee eligimo silesibiliso. ¹² Egeesi ma kulodu daga hoogoo Kiliti mi te mapoo badeli eligili odoo heeso, o odoo dia goo maga takolone egeesee takaso, “Kiliti odoo susuga diba gamenee takeli odoo. Osoloso diayo dibada suso goomoga goo tokenee ee dodolone ka doso. Osoloso diayo tou talai gowoolone, wulo nei diya toowa nolone ka doso,” diso. ¹³ Yayo goo taka hagee ee tei goo taka. Esiga Taites, nayo gamenee goo eligi mapoo tei teli odoo hagee bia ogoloso dimapoo diya takemelee, diayo gamenee goo eligi ee poogoloso, see goo tekepo eligi mapoo medee kibiya tei ka talame. ¹⁴ Osoloso diayo Yu odoo dia adaga dia goo egee oposusumo silesibo ee peegeeye dee. Osoloso diayo Godeeyo goodee mapoo goweli odoo dia tei magoo mapoo egee mesimo silesibo onosee peegeeye dee.

¹⁵ Esiga Godeeyo howo woola subugo mauwe badeli odoo mapoo, bi susuga medee tekepo subugo mauwe moloso. Esino goo tokenee tolone Yesu mapoo tei tele pegeli odoo dimapoo bi susuga subugo mauwe koo moloso. Bei, goo goolee tekepo dimapoo melee ee olo tokenee paga. Esiga goo tekepo sabolo, osoloso goo tokenee dieso teli ee ogoloso koo gooleedeli.

¹⁶ Esiga diayo takolone, “Godee iba gooleedooso,” dee takeliso. Esino diayo goo tokenee teli oso Godee mapoo tei telega pegeli goo ee eligiliso. Diba diya tokenee odoo. Osoloso diba Godee mapoo koo mesili. Osoloso diba goo tekepo talai koo tebili.

2

Tei goodee eligi mapoo deede

¹ Esino Taites, nayo tei telaga odoo mapoo Yesu Kelisowo goo maga tei goodee eligili sabolo teiba eligi. ² Egeeseelone nayo giso adaga medee eligi, diayo mesie sabolo dobolone, dieso nediliyo dibada su medee kookoodoloso dabalame. Osoloso odoo susuga eyo howo woola medee tekepo dabalame. Osoloso diayo tei too medee kibiloso dobolone, odoo susuga diya sooloo dolone ka dabalame. Osoloso diayo dala goo ma kulodu kibiya dabalame.

³ Osoloso nayo sobo adaga medee eligi, diayo dia suso Godeeye goomoga goo ee tolone ka dabalame. Osoloso dimapoo takee, diayo emegei dia goo maga to tokenee takelega dabalame. Osoloso diayo yugune naloso halabagamo silesibiyaga, medee takee. Osoloso goo tekepo tolone dabalai goo ee diayo odoo mapoo eligilone dabalame, nayo dimapoo eligi. ⁴ Esiga diayo goo egeesi moodooga, sobo gie kakauwa diayo dibada giso sabolo, osoloso owolo dio sooloo deli goo ee eligilei tebileiso. ⁵ Osoloso diayo sobo gie kakauwa oso goo tekepo tolone, Godeeyo howo woola subugo mauwe dobolone, dia su medee kookoodeli goo ee eligilei tekepo. Osoloso omo dio sabolo, osoloso owolo dio sabolo medee balai goo onosee eligi. Osoloso omo dio eyo to mapoo mesili goo ee eligi, tei tele poogoo odoo oso goo ee ogoloso, Godeeyo to maga to tokenee takelega pagalame.

⁶ Osoloso giso gie kakauwa dibada su medee kookoodeli goo ee dimapoo eligi. ⁷ Osoloso edebeeyo nee goo susuga ogoloso padalame, nayo hedebe

* **1:10:** Yu odoo hagee biaso egeesee eligiliso, tei telaga odoo susuga oso Yu odoo dia tei magoo ee dodolone kolo koolai tekepo deliso. **1:11:** 1Pita 5:2; 2Tim 3:5-6 **1:13:** 2Tim 4:2 **1:14:** 1Tim 4:7 **1:16:** 1Yon 1:6; 2:4 **2:3:** 1Tim 3:11 **2:5:** Epe 5:22 **2:7:** 1Tim 4:12

goo tekepo tolone ka badebee. Osoloso nayo Godeeyo to eligiga, goo tekepo goolone medee ka eligi. ⁸ Nayo Godeeyo to dooboo dagadilega medee eligi, namapoo goweli odoosoo imaga to tokenee takalai similame.

⁹ Osoloso nayo see tei telaga odoosoo nei mauwe tou teli mapoo takee, diayo dia wiligi odoosoo eyo to mapoo mesilone, diayo goomoga goo ee tolone, dibolo toso agadigelega pagalame. ¹⁰ Osoloso diayo dia wiligi odoosoo eyo bi heli talai tekeponee. Esino diayo medee tei dolone, tou medee goosa tolone dabalai tekepo, dia wiligi odoosoo dia goo tekepo ogoloso, yayo dia goo ee tekepo dalame. Osoloso ibada gie badeli pidili Godeeyo goo maga eligi goo ee tekepo dalame.

¹¹ Tei telaga odoosoo oso goo egeesi tolone dabalame, nayo dimapoo eligi. Bei, Godeeye iba sooloo dolone pidili goo maga Yesu Keliso mipoo hamapoo meiyee diso, yayo odoosoo susuga ibada gie badeli ee pidilame. ¹² Godeeye sooloo dolone pidili goo oso imapoo ka eligi moloso, mi goo Godeeye goweli iyo ee dedelega pagalame. Osoloso iba epedee hamapoo dobolone, ibada su iso nediliyo kookoodoloso, Godeeye goomoga goo ee tolone, o howo woola teedee dabalame. ¹³ Esiga iyo goo egeesi tolone dobolone, Yesu Keliso mipoo hamapoo sibilei goo ee dolone ka bamoloso. Yo tei Godee, osoloso yo ibada gie badeli pidili odoosoo. Yayo see wedi siboga, eyo toowa doloso badeli goo sabolo sibileiso. Goo susuga egee iba gooleedoosoo. Esiga yayo see wedi sibilei ee bolone iba goomoga sabolo ka doso. ¹⁴ Yayo iba halo olo taso, iyo goo tokenee ma kulodu doboome, yayo iba neiso tolosoo peegoo gilimado dilame. Egeeseelone yayo olo taso, iyo o odoosoo doloso dobolone, o howo woola medee teedee dabalame. Osoloso iyo goo tekepo talai ee diya goolone dabalame.

¹⁵ Esiga nayo goo susuga hagee kitulugu sabolo medee kokodo takee, tei telaga odoosoo oso goo ee tolone dabalame. Esino diayo goo omapoo mesilega poogooga, nayo dimapoo diya takee. Nayo egeesi eligi goo ee ogoloso edebeeyo hedebe nayo eligi mapoo mesilei tekepo. Egeeseelone odoosoo heeso nayo eligi goo ee goo mauwe, dee na takeeye dee.

3

Tei telaga odoosoo dabalai goo

¹ Esiga Taites, nayo tei telaga odoosoo mapoo goo hageesi see tobu eligimelee, diayo diba gibadeli gamalee odoosoo dia to mapoo, osoloso mosobia eyo wiligi odoosoo tebisa dia to mapoo mesilone dabalame. Egeeseelone diayo goo tekepo susuga ee talai olo mopoodoo doloso dabalame. ² Osoloso diayo emegei dia goo maga to tokenee takolone na debee. Esino diba toso agadigelega mesie sabolo dobolone, emegei sooloo dolone dabalai tekepo.

³ Esiga no iyo daga tei telega debei goo ee goolee. Iba tei telega dobolone, goo medee koo gweli odoosoo doloso debeiso. Iyo Godeeyo to mapoo mesilega doboome, odoosoo aboso iba tei goodee maga peegoo gido diliso. Osoloso goo tokenee iyo gilee goo ee osee tomo silone pagalai tebile. Iyo odoosoo abo mapoo goo tokenee moodeliso, osoloso emegei dia bi ogoloso talame diya gweliso. Osoloso edebeeyo iba hegiliso, esega nei iyo diba hegiliso.

⁴⁻⁵ Esino ibada gie badeli pidili Godeeye o mesie goo ee imapoo eligilone iba sooloo dolone, yayo ibada gie badeli pidiso. Esiga iyo goo tekepo teme, yayo iba ka pidile. Esino yayo ibada goo tokenee hapoloso Dio Tei imapoo tenee maga, yayo sooloo dolone iba pidiso, iyo see gie badeli

dia toloso dabalame. ⁶ Ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye ibada goo tokenee hapalame ta goo omaga, Godeeye o Dio Tei ima kulodu badalame su goodegelega wulayo teneeso. ⁷ Esiga Godeeye iba sooloo dolone pidi maga, o howo woala iba olo odoo tekepo doloso doso. Esiga iba kookaiyo badoboso gie badeli ee talame ka bamoloso. ⁸ To hagee tei goo, osoloso to hagoso odoo susuga pidilei kitulugu moloso. Esiga a goomogo, nayo goo hagee tei telaga odoo mapoo medee eligilame. Nayo egeesee seega, diba goo tekepo tolone odoo susuga pidilone medee dabalaiso.

⁹ Esino goo wulo bei mauwe maga toso agadigeli odoo omaga peegoo dooboobigi. Osoloso edebeeye o adagaso balomo simi goo ee oposusulone, Moseseeye tei magoo goo ee dadalame toso agadigaga goo ee, nayo ogoloso na deede. Bei, goo susuga hagoso odoo koo pidili. ¹⁰ Osoloso odoo agayo gamenee eligi goo ee toloso sosee ma kulodu eligimo silone odoo domo piga, nayo yo hamaga takee. Osoloso yayo nee to dulega poogoo, see tobu hamaga takee. Esino yayo nee to dulega poogoloso see osee eligimo siloga, yo peegoo wulo peegee. ¹¹ Odoo ogoso tei goodee eligili maga miligi pia goo ee, no gooleedooso. Osoloso goo yayo tomo sili oso Godeeye howo woala yo odoo tokenee doloso egee bado goo ee woala eligiliso.

Emegei di to hamameedee taka

¹² Ayo Ateamas, o, Tikikus namapoo diye dalaiso. Osoloso yo nayo egee bado mapoo peledobooga, nei nayo Nikopolis mi mapoo sibilesa a tugodalame weegegee. Bei, dugo biame mapoo a mi omapoo badalai, a goomogo. ¹³ Osoloso Apolos sabolo, osoloso gamaleeyo tei magoo diya gooleedoo odoo Sinasi pidilone, diba mi hee mapoo dilame dogo, bi diayo dulone todilei tobuloso dimapoo tenee. ¹⁴ Osoloso tei telaga odoo oso goo tekepo tolone dobolone, bi tebile poogoo odoo ee pidilei tekepo. Bei, ibada odoo oso tei too ma kulodu dobolone, wulo goo mauwe mosoowe dabalai tekeponee.

¹⁵ Esiga odoo susuga abolo debeli oso namapoo emegei di to ka taka. Esiga Taites, see nayo iyo emegei di to taka hagee, nobolo hodobo debeli tei telaga odoo dimapoo takee.

Ayo Godee mapoo taka, yayo niba susuga sooloo dolone pidilame.

Palimon

Poloye Palimon mapoo to hogugu tenee

Palimon booka goo eyo bei

Palimon hagee bi bei odo, osoloso yo Kolosi mi mapoo badeli. Esino yo tei tolosa badolone, Polo dio emegei doloso badebeiso. Egeesi ma kulodu Onisimas yo Palimoneeyo tou teli odo doloso badolone, nei mauwe tou temeleeo. Egeesi ma kulodu Onisimaseeye o wiligi odo Palimon maga pulo dileso Polo tugodoloso yibolo badebeiso. Osoloso Poloye eligi goo maga yo Yesu mapoo tei tooso. Egeesi ogoloso Poloye Palimon mapoo to hogugu hagee teneeso, Palimon o tou teli odo Onisimaseeye see wedi dileso, Palimoneeye badebei mapoo peledobooga, yayo yimapoo nei dala tenelega, yo goomoga sabolo see ka idalame.

¹ A Polo, Yesu Kelisowo goo ee takomo silee maga, neliga moso ma kulodu badeli odo ee aso. Ibada omolo Timoti asalo hamapoo dobolone, iyo ibada odo ibolo tou hedebe teli Palimon namapoo to hogugu hagee ka tonowa. ² Osoloso tei telaga odo nee moso kulodu howo gisili odo mapoo to hogugu hagee ka tonowa. Osoloso to hogugu hedebe hagonosee ibada obooba Apiya, osoloso ha teli odo masi Godeeyo tou mapoo kibiloso ibolo badeli Alakipus nimapoo ka tonowa.

³ Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo ee nimapoo tenelame.

Palimoneeye sooloo deli goo sabolo

osoloso tei too goo

⁴ Palimon, ayo biame susuga Godee mapoo takolone no halo goomoga to takeliso. ⁵ Bei, nayo Lodee Yesu mapoo tei too goo ee, a duliso. Osoloso nayo Godeeyo odo susuga ee sooloo dolone egee bado goo sabolo, a duliso. ⁶ Nayo Yesu mapoo olo tei tooso. Goo egeesi maga, nayo tei telaga odo sabolo hedebe doloso ka badoso. Esiga ayo Godee mapoo taka, hedebe deli goo hagoso no pidilone, iba Keliso sabolo hedebe doloso hagee do goo maga, goo tekepo susuga iyo teli goo ee medee gooleedalame. ⁷ Molo emegei, nayo Godeeyo odo ee sooloo dolone dimapoo goomoga tenelone egee bado goo oso, amapoo kitulugu sabolo, osoloso goomoga toowa sabolo ka tenemoloso.

Onisimas yo tei nomolo masi hesie

⁸ A Kelisowo diye di odo doloso badoga, amapoo kitulugu moloso, nayo goo tekepo talame, ayo namapoo to kitulugu sabolo takalai. ⁹ Esino ayo no diya sooloo doloso. Esiga ayo namapoo wulo ka woosowa. Bei, a Polo, Yesu Kelisowo tou teli goo maga neliga moso ma kulodu badolone olo adaga poloso ka badoso. ¹⁰ Ayo Onisimas yo halo namapoo ka taka, nayo yo pidilame. Bei, a neliga moso ma kulodu badolone, yayo tei talame ayo yo pidiso. Esiga epedee hamapoo ayo ama masi ka badoso. ¹¹ Daga Onisimaseeye nee tou teli odo doloso badebei mapoo yayo no medee pidile. Esino epedee yayo tei tolosa badolone, asalo pidilei teiba.

¹²⁻¹³ Onisimas yo ayo diya gooma odo. Esiga yo abolo hodobo hamapoo badalai, a goomogo. Bei, ayo to tekepo takomo silee eyo goo maga neliga moso ma kulodu ka badoso. Esiga no halo yayo a pidilone badalai, a

goomogo. Esino ayo yo namapoo see wedi diye deeso. ¹⁴ Bei, ayo namapoo wooselega yo hamapoo gidoloso badalai tekeponee. Egeesi ma kulodu nayo a pidilame, ayo no seselai, a koo goomogo. Esino no goomoga oso, nayo a pidilei, a goomogo. ¹⁵ Onisimaseeye biame deiyepo mapoo no poogoo dilesa badebeiso. Esino ayo goolee, goo ogoso peledabaso, yo see hamamee namapoo wedi sibilesa biame susuga nobolo hodobo badalame. ¹⁶ Esiga nayo yo see idoga, yo wulo nama hemi badolone nei mauwe tou teli odo, dee na goolee. Bei, yinosee epedee Keliso mapoo tei too odo. Esiga yo ayo diya gooma. Esiga nei nayo yo nei mauwe tou teli odo dolone, Lodee mapoo tei too ee ma kulodu nomolo masi diya goolone badebee.

¹⁷ Esiga asalo Kelisowo tou hodobo teliga, ayo no agalame siboga, nayo a idili, Onisimaseeye namapoo siboga yinosee egeesee ide. ¹⁸ Egeesi ma kulodu Onisimaseeye namapoo goo tokenee hee olo too daga, osoloso yayo nee bi hee nei tenelega toloso badoga, goo onosee amapoo takee, ayo nei magalaiya. ¹⁹ A Polo, ayo mo deeso to hagee ka hoguga: bi yayo too eyo nei ee ayo namapoo tenelaiso.* Esino no gooleedooso, nayo Keliso maga gie badeli talame, ayo no pidiso. Esiga a goomogoga, ayo no halo pidi goo eyo nei, ayo namapoo takalai, a teiba. Esino ayo namapoo takalaime. ²⁰ Esiga molo emegei. Iyo Keliso mapoo tei too ee ma kulodu doga, nayo Lodee halo Onisimas ee see ide. Eseega a goomoga sabolo badalaiso. ²¹ Ayo namapoo egee takoo goo hagee nayo toloso, Onisimas halo goo tekepo abo talai goo ee, a gooleedoso. Goo egeesi gooleedoloso, ayo to hogugu hagee namapoo ka tonowa.

²² Osoloso goo hee hagoso. Ayo neliga moso ma kuloduga peegoo peledabalame, niyo Godee mapoo takolone debeliso. Esiga Godeeye goomogoga, a peegoo peledoboloso see niyo egee do mapoo sibileiso. Esiga ayo omapoo sibilesa badalai debi mopoodoo de.*

Emegei di to hamameedee taka

²³ Kelisowo goo ee takomo silee goo maga neliga moso ma kulodu abolo badeli odo hee Epapalas onosee yayo emegei di to ee namapoo taka. ²⁴ Osoloso abolo hodobo tou teli odo Makaye, osoloso Alistakuseeye, osoloso Dimaseeye, osoloso Lukaye, emegei di to onosee namapoo ka taka. ²⁵ Ayo Godee mapoo taka, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

1:16: 1Tim 6:2 * **1:19:** Poloye o deeso to deiyepo hagee nei tenelai goo maga hogugoso. Esino to abo Poloye odo hee mapoo takame, yayo hogugu malaiso. **1:22:** Pil 1:25; 2:24 * **1:22:** Poloye to hogugu susuga hagee Palimon mapoo hoguguloso teneeso. Esino to besee 22 ee ma kulodu egee molo, ee yayo Kolosi mi mapoo debeli tei telaga odo dimapoo to hoguguloso teneeso. **1:23:** Kol 1:7 **1:24:** Kol 4:10-14

Yemes To Yemeseeye hogugu

Yemes booka goo eyo bei

Yemes booka hogugu hagee Yesuwo omolo. Yayo Yelusalem sosee wiligi doloso badolone, mi abo mapoo debeli tei telaga odoo mapoo to hogugu hagee teneseo, diayo Keliso mapoo tei too maga dala egee tomolo ee ma kulodu medee kibiya dabalame.

¹ Emegei! A Yemes, Godee sabolo osoloso Yesu Kelisowo tou teli odoo. Ayo Yu odoo bala 12* mi opusomo opusomo di mapoo egee dobomo du nimapoo to hagee ka hoguguso.

*Dala goo sabolo goo tokenee mapoo
gido dili goo sabolo*

² Tei telaga odoo emegei, dala goo susuga oso nimapoo siboga, goomoga sabolo ee ma kulodu ka debee. ³ Bei, niba gooleedooso, dala goo hageesee oso sibiliso, iyo tei too kibiya beleso agalame. Egeesi ma kulodu iyo dala goo ee ma kulodu kibiya doga, goo oso iyo tei too ee ma kulodu mesie sabolo debeli goo ee eligiso. ⁴ Esiga niyo tei too goo ee kibilame, mesie goo nima kulodu egee molo oso osee mele dee. Niyo egeesee seega, goo susuga ee ma kulodu niba kibiya dabalaiso. ⁵ Esiga odoo hee niyo goo goolee tekepo tebile daga, yayo Godee mapoo takalai tekepo. Bei, Godeeye yimapoo simili goo tenelaimo. Esino Godeeye o odoo pidilei goomoga toowa mologa, yayo yo pidileiso. ⁶ Esino yayo Godee mapoo tei toloso yimapoo takooga, goo bakadio na goolee. Bei, goo bakadio gweli odoo ee poo siboga, howo ki simi oso egee holodu odoo yo egeesi masi badoso. ⁷⁻⁸ Odoo egeesi yimapoo goo goolee hedebe koo moloso. Esino goo susuga ee ma kulodu goo goolee bakadio doloso badoso. Esiga yayo Godee mapoo taka goo ee nei talaiso doloso goolai tekeponee.

⁹ Esiga tei telaga bi mauwe debeli odoo niba goomege. Bei, Godeeye o howo woola niba toowa diso. ¹⁰ Osoloso tei telaga bi bei odoo niba Godeeye pepooko daga, niba goomege. Bei, osoko biame mapoo osokoso pukusi mapoo pounoga, siligaloso egee wodio, niba nose egeesee selaiso. ¹¹ Osoloso osokoso sibulone palapalawa tekepo mapoo pounoga, palapalawa tekepo oso wodoloso miyomoo dologa dibiliso, niba nose egeesee selaiso. Esiga bi bei odoo niyo nibada tou tolone doga, niba wedileiso.

¹² Odoo heeso dala ma kulodu kibiya badolone tei too goo pegelega badoga, Godeeye yo pidileiso. Bei, yo dala ma kulodu tei too kibiya badoga, Godeeye yimapoo nei kookaiyo badoboso gie badeli tenelaiso. Esiga kookaiyo badoboso gie badeli hagee Godeeye yimapoo diya goolee sabolo debeli odoo mapoo tenelame to magooso.

¹³ No goo tokenee talame gido duga, “a goo tokenee talame Godeeye gido du,” dee na goolee. Bei, tokenee goo oso Godee gido dilei tebile. Osoloso Godeeye o odoo ee tokenee goo mapoo koo gido dili. ¹⁴ Esino odoo eyo tokenee goo talame diya gweli goo oso yo kukuga ka gido dili. ¹⁵ Osoloso tokenee goo talame gweli goo hagoso suso goo talame gido dileiso. Osoloso suso tokenee goo too hagoso kauwuloso see odoo mapoo teli goo tosilileiso.

1:1: Mat 13:55; Gal 1:19; Diye 15:13; 1Pita 1:1 * **1:1:** Yu odoo bala 12 egee eyo bei Yu odoo tei telaga odoo ee takooso. **1:2:** Loum 5:3-5 **1:3:** 1Pita 1:7 **1:5:** Prov 2:3-6 **1:10:** Isa 40:6-7

¹⁶ Esiga tei telaga odoo ayo gooma niba goolee, Godeeye odoo koo gido dili. ¹⁷ Bei, tokenee mauwe tekepo goo susuga ee Ma Godeeye egee bado dokodooga sibiliso. Egeesi ma kulodu bi yayo moodoo a, giwo, osoloso osoko diayo melee mi hedebe omapoo koo meli, esino diba biame heeso mi hee ma molo osoloso mi hee ma molo deliso. Esino diba moodeli Godee yo opusomo dee koo seli. ¹⁸ Esiga eyo goomoga goo ee dodolone, Godeeye o to tekepo maga imapoo gie badeli goo ee olo teneeso, yayo moodoo bi susuga ma kulodu iyo malalo dabalame.

Godeeyo to duloso susu tou tolone debee

¹⁹ Esiga tei telaga odoo ayo gooma, niba dui, odoo susuga oso saga duli odoo doloso dabalai tekepo. Egeeseelone niba saga to takeli goo sabolo osoloso saga kamana bigili goo sabolo ee ma kulodu na debee. ²⁰ Bei, edebeeyo komonolone goo peledebeli oso Godeeyo howo woola mapoo tekepo doloso badeli goo sabolo koo tobuoso. ²¹ Esiga nima kulodu Godeeyo howo woola goo tokenee susuga sabolo osoloso suso goo tokenee teli sabolo peegee. Osoloso niyo Godeeyo to duloso too goo ee mesie sabolo kibiya toloso debee. Bei, to omapoo kitulugu moloso, niyo gie badeli talai.

²² Esiga niba Godeeyo to duloso yayo egee takoo goo ee tolone debee. Bei, niba Godeeyo to duloso yayo egee takoo goo ee telega doge, niba niso nediliyo dooboo gooleeso. ²³⁻²⁴ Bei, edebeeyo Godeeyo to duloso susu tou telega badoga, yo edebeeyo dio egeli mapoo eyo nediliyo ogoloso poogoloso o mudu saga boobado bigili egeesi masi badoso. ²⁵ Esino edebeeyo Godeeye kokodo taka to tekepo ee medee ogoloso boobado bigilega medee dodomologa, yayo goo susuga tomo sili ma kulodu Godeeye pidileiso. Godeeye kokodo taka to medee tekepo oso odoo susuga tokenee goo maga gilimolone ka badoso.

²⁶ Egeesi ma kulodu edebeeyo eyo nediliyo yo Godeeyo goo diya gooleedooso doloso, tokenee goo takalame o maga kookoodelega poogooga, yayo Godeeyo goo gooleedoo ee goo mauwe moloso. Osoloso yo eyo nediliyo dooboo gooleeso. ²⁷ Esino edebeeyo gilibo holo sabolo osoloso hauwe sabolo dala ma kulodu debei ee pidilone badolone, mi toowayo tokenee goo maga o su eyo gibadoga, Godeeye yayo tei too goo ee medee teedee dalaiso.

2

Odoo abo pilega tokenee odoo sabolo tekepo odoo sabolo hodobo dabalai goo

¹ Tei telaga odoo emegei, niba ee ibada toowa Lodee Yesu Keliso mapoo tei telaga odoo oso. Esiga niba odoo abo ogoloso, diba ee tekepo dolone dimapoo goomogolone, odoo abo ee tokenee dolone diba na gowee. ² Goo hageesee ee takooso, odoo heeso niyo mooloogoodoloso howo gisilone doge, dugo medee tekepo sabolo bi abo medee tekepo kaloso gasibileiso. Egeeseega epedee omapoo bi mauwe odoo onosee dugo tokenee kaloso gasibileisa. ³ Egeeseega niyo dugo tekepo kaloso gasimi odoo mapoo, “No malalo hamapoo sibilesi bie,” dee takoloso, see hamamee dugo tokenee kaloso gasimi odoo mapoo, “No hamamee hoogoo dilesi tebide o, miyomoo bie,” dalaiso. ⁴ Esino niyo goo egeesee egee moodoo, niba ogoo goo moodoosomo? Niba wulo odoo abo ono tekepo dolone, odoo abo ee

tokenee, deeso. Esiga goo goolee tokenee nima kulodu egee molo oso odoo abo dooboo midiliso.

⁵ Esiga tei telaga odoo ayo gooma, niba goo hagee medee dui! Godeeye mi toowa ma kulodu bi mauwe odoo ee hesigaso, diayo dibada sooloo ma kulodu tei too goo oso toowa doloso dabalame. Osoloso diayo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilame. Bei, Godeeye yo goolee sabolo sili odoo mapoo to kitulugu magooso, yayo wiligi doloso badeli mapoo gadilame. ⁶ Esino goo ee ma kulodu niyo bi mauwe odoo ee goo mauwe odoo deliso. Esino niba kasi maga bi bei odoo mapoo hamamee ka dadaga malala? Egee bia oso nimapoo dala teneloso goo midili mapoo ido diliso. ⁷ Osoloso diayo nibada Lodee Yesu Kelisowo hu tekepo maga to tokenee takeliso.

⁸ Godeeyo to booka ma kulodu kokodo taka to toowa egeesee moloso, “No nediliyo diya sooloo deli egeeseelone no nemegei odoo mapoo diya sooloo dele,” diso.

Esiga niyo kokodo taka to hagee medee deedeega, niba eli mapoo doso. ⁹ Esino niyo goolee ma kulodu odoo abo ee tekepo dolone, odoo abo tokenee daga, niba tokenee toso. Egeesi maga Godeeyo to oso takooso, niba tei magoo gababili odoo diso. ¹⁰ Bei, edebeeyo Godeeye tei magoo susuga medee dodolone, tei magoo hedebe gababuoga, yo tei magoo susuga ee gababuoso. ¹¹ Esiga Godeeye egeesee takaso, “Niyo odoo heeyo sobo sabolo giso sabolo goo heli na te,” diso. Osoloso Godee hedebe oso see egeesee takaso, “Odo na wooloome,” diso. Osoloso no odoo heeyo sobo sabolo giso sabolo heli koo teli, esino odoo wooloomolone badoga, no tei magoo gababili odoo oso.

¹² Esiga niyo to kei susuga sabolo osoloso suso goo too susuga sabolo obeeyamo. Bei, niba tokenee goo maga peegoo gilimadoo dili tei omaga nibada goo midileiso. ¹³ Esiga goo midilei biame mapoo, Godeeye emegei koo sooloo deli odoo ee sooloo dala goo sabolo midileime. Esino Godeeye goo midilei biame mapoo emegei sooloo deli odoo ee sooloo dala goo sabolo midiga, diba ebilega goomoga sabolo dabalaiso.

Tei too ma kulodu su sabolo tou talai

¹⁴ Esiga tei telaga odoo emegei, edebeeyo eyo nediliyo yo tei too odoo doloso, yayo suso tou too me daga, yayo tei too ee goo mauwe. Odo egeesee seli ee yayo tei too oso yimapoo gie badeli tnelaime. ¹⁵ Egeesi ma kulodu emegei tei too odoo oso nei egeesi sabolo osoloso dugo egeesi sabolo me badeliso. ¹⁶ Egeeseega nayo yimapoo takolone, “Emegei, medee dileso, dugo kaloso badolone wo ne,” dee takooga, nayo yimapoo bi tebile poogoo tenelega wulo egeesee takoloso poogooga, no tekepo goo koo toso. ¹⁷ Esino bei, tei too oso obusomo molone suso goo too mauwe mologa, tei too ee goo mauwe.

¹⁸ Egeesi ma kulodu odoo heeso egeesee takalai malaiso, “No tei too teiba. Esino a wulo suso goo teli odoo,” dalaiso. Egeeseega nei ayo odoo omapoo egeesee takalaiso, “Bei kasolone nayo suso goo too mauwe badolone, nayo tei too goo ee woola ka eligileiyo? Esino suso tekepo goo teli odoo ayo mo suso goo too maga ayo tei too goo ee eligileiso,” diso. ¹⁹ Esiga nayo Godee hedebe egee bado mapoo tei teliso. Goo ee tekepo. Esino bo holo sabolo Godee hedebe egee bado mapoo tei tolone ebiliso.

²⁰ Esiga no goo goolee mauwe odoo, tei too ee suso tou too me daga, tei too egee goo mauwe. Esiga no goo hagee ayo namapoo eligilame ka sala? ²¹ Ibada amawe Eibalaham yo Godeeyo howo woola mapoo tekepo odoo diso. Bei, yayo tei toloso suso tou too maga. Goo ee yayo egeesee siso, yayo owolo Aisek ee Godee mapoo gala wooloso teneli dousulu mapoo wooloomalame dokodoo magooso. ²² Esiga no goolee. Eibalahameeye tei too sabolo osoloso suso tou too sabolo oso medee teibaso. Osoloso yayo suso tou too oso yayo tei too ee kauwudooso. ²³ Goo hagoso Godeeyo to booka ma kulodu taka goo sabolo tubulone egeesee takaso, “Eibalahameeye Godee mapoo tei teme, Godeeye yayo tei too ogoloso o howo woola yo tekepo odoo diso.” Goo egeesi maga Godeeye Eibalaham yo tei mo odoo diso. ²⁴ Esiga niba goolee. Odoo susuga oso hedebe tei too maga Godeeyo howo woola tekepo odoo dee koo seeso. Haye. Suso tou too sabolo osoloso tei too maga Godeeyo howo woola odoo susuga ee tekepo deliso.

²⁵ Osoloso iba see domo sili sobo Leihabeeye goo too ee ogoso. Yibolosee yayo goo too oso Godeeyo howo woola yo tekepo diso. Bei, yayo Yeliko odoo dia mosobia mada agalame di Isalael odoo ee pidilone, yayo o mosopoo iyadoloso palaso. Osoloso see yayo diba eli hee maga diye dulone dibada gie badeli pidiso. ²⁶ Esiga odoo o su mapoo dio mauwe odoo ee ta. Esiga tei too goo onosee egeesi moloso, edebeeyo yayo tei too ee suso tou telega badoga, yayo tei too ee goo mauwe moloso.

3

Nibada i medee kookoode

¹ Tei telaga odoo emegei, niyo susuga eligili odoo doloso dabalai, a koo goomogo. Bei, niba olo gooleedooso, Godeeye goo midilei biame mapoo eligili odoo susuga ibada goo ee Godeeye diya kitulugu sabolo midileiso.

² Egeesi ma kulodu iba susuga eli dooboo dagadiliso. Esino edebeeyo yayo to taka ma kulodu eli dooboo dagadilega badoga, odoo yayo tei too ee kauwa moloso. Esiga odoo hageesi oso eyo nediliyo o su susuga kookoodalai teiba moloso. ³ Esiga iba dio masi hagee ogoso. Edebeeye hosee be ma dokodoo buloso dilame gooleega, yo bi pepooko hosee be eyo maga mapoo magoloso tiso su mapoo bagagoo, su mapoo bagagoo dalaiso. Osoloso ti omapoo toloso dulone hosee be oso edebeeyo goolee mi mapoo dilame ti ee gimo dileiso. ⁴ Osoloso dio masi hee hagoso. Abei toowa mapoo silesibili du onosee egeesi moloso. Du oso poo toowa simi ma kulodu osee dumologa, du egee dooboo dileime. Bei, du egee toowa, esino du mali suda pepooko hee osio mapoo moloso. Oso du tosili odoo oso goomoga mi mapoo mamo diliso.

⁵ Esiga ibada maga ma kulodu i pepooko egee egeesi moloso. Ibada su mapoo bi susuga egee molo ma kulodu i ee diya pepooko moloso. Esino yayo toso hodolone diya doko topeliso. Wulo goolee, dobu ee dou pepookoso gigoogooga, dobu susuga douso nadiliso. ⁶ Esiga i ibada maga ma kulodu egee molo onosee egeesi masi moloso. Bei, i oso ibada su mapoo tokenee teneliso. Esiga iso tokenee bei mooloogooloso odoo su susuga dou masi nadiliso. Dou hagee Dou mi maga bei mooloogooloso ibada i mapoo gigoogiliso. Egeeseega dou hagoso edebeeyo gie badeli nadoloso tokenee peliso.

⁷ Egeesi ma kulodu odoo susuga oso gala seebee opusomo opusomo di só, osoloso beliyeso kolo dili, osoloso howo kulomoo debeli ee see badalame

poopeliso. ⁸ Esino edebeeyo i ee be masi poopooloso badilei tebile. Bei, i diya tokenee. Esiga yayo sa masi odoos wooloomalame mopoodoo doloso moloso. ⁹ Esino i hedebe hagoso ibada wiligi taba Ma Godee mapoo goomoga poudiliso. Osoloso i hedebe hagoso see Godeeye yo egeesi masi moodoo odoos susuga mapoo dala tenelame to takeliso. ¹⁰ Esiga maga hedebe hamaga Godee mapoo goomoga poudilei sabolo, osoloso odoos dala tenelai goo takeliso. Esiga tei telaga odoos emegei, ima kulodu goo hageesi oso malai tekeponee. ¹¹ Esiga howo ou hedebe maga howo sokousoo sabolo howo kakada sabolo dilei tebile. ¹² Osoloso sibolo homo oso wewee koo peli. Osoloso kobolomee homo oso sibolo koo peli. Haye. Osoloso howo ou sokousoo maga howo kakada koo sibili.

Odoos agayo tekepo gweli ka badosomo?

¹³ Esiga nima kulodu odoos agayo tekepo badalai goolee sabolo ka badosomo? Yo tekepo badalame goo goolee omaga o suso tou too ee eligilei tekepo. Egeeseelone yo eyo nediliyo doko topalai goo goolee sabolo na badebee. ¹⁴ Esino niba mada nibada sooloo ma kulodu emegei hegili goo sabolo osoloso hedebe niso nediliyo gweli goo sabolo mologa, niba tekepo goo gweli odoos dee na takee. Bei, niyo egeesee egee takoo niba tei goo koo takooso. ¹⁵ Niba mada goo tokenee hageesi goolee sabolo badolone, niso nediliyo niba tekepo dee takooga, goo goolee egee Godee maga koo sibili. Esino goo goolee egee mi goo oso goo goolee sabolo osoloso Saitenso goo goolee maga ka siboso. ¹⁶ Osoloso mi kamapoo emegei hegili goo sabolo osoloso hedebe eyo nediliyo gweli goo sabolo mologa, mi omapoo abo puloso molone tokenee goo susuga oso kauwuleiso.

¹⁷ Esino tekepo badalai goo Godee maga egee sibo goo oso imapoo eligiso. Malalo goo toowa ee tokenee mauwe goo oso, osoloso mesie goo, osoloso emegei gweli goo, osoloso emegei dimapoo mesili goo, osoloso sooloo deli goo, osoloso emegei pidili goo, osoloso odoos abo pilega tokenee odoos sabolo tekepo odoos sabolo hodobo dabalai goo, osoloso tei takeli goo. ¹⁸ Esiga edebeeyo odoos abo sabolo mesie badolone emegei odoos sabolo mesie badalai goo eligiga, odoos egee bia dima kulodu tekepo goo oso malaiso.

4

Godee mapoo hegi sibadee

¹ Esiga ogoos goo oso biligeli goo sabolo toso agadigeli goo sabolo nimapoo ka tosibiliyo? Nibada goo goolee ma kulodu tokenee goo talame goomoga goo egee molo oso tosibiliiso. Bei, nibada goo goolee ma kulodu tokenee goo talame goomoga goo oso tekepo gweli goo sabolo biligamoloso. ² Niba bi goomegeliso, esino niba bi ee koo teli. Esiga nimapoo emegei hegili goo oso molone, emegei wooloomaliso. Esino goo hagoso niyo goomoga goo sabolo koo tebili. Esiga niba toso agadigilone biliso. Esino goo hagoso niyo goomoga goo sabolo koo tebili. Bei niso Godee mapoo koo woosali. ³ Osoloso niyo Godee mapoo woosaga, nei tenelega pegeli goo ee bei hagoso. Niyo tokenee gweli goo sabolo woosaloso see bi ogoso niso goomoga goo talai daga ka seli.

⁴ Goo goolee bakadio gweli odoos niba medee Godee sabolo hedebe doloso koo debeli! Esiga niba goolee, mi goo mapoo goomegeli oso Godee mapoo ha toso. Esiga edebeeyo mi goo sabolo hedebe doloso siloga, yo Godee sabolo ha tomoloso. ⁵ Esiga niba Godeeyo to booka mapoo hogugu hagee

goo mauwe gooleesomo? Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, “Godeeye imapoo Dio Tei tenee oso iyo hedebe Godee goolee sabolo silesibilame diya goomogoso,” diso. ⁶ Esino Godeeye iba sooloo dolone medee pidiliso, iyo silesibilune hedebe yo goolee sabolo silesibilame. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Godeeye odoo eyo nediliyo dokodoo topeli odoo susuga goweliso.

Esino odoo eyo nediliyo pepooko deli odoo ee sooloo dolone medee pidiliso,” diso.

⁷ Esiga niba Godeeyo mudugiyopoo niso nediliyo pepooko dee osoloso o to mapoo mesimo silesibe. Osoloso Saitenso tokenee mapoo gido dilame gamenee taka ee ma kulodu kibiloso dobolone o to mapoo gowee. Bei, niyo egeeseega Saiten yo nimaga peegoo pulo dileiso. ⁸ Esiga niba Godee mapoo hegi sibadee. Egeeseega Godee yinosee nima hegi sibileiso. Esiga tokenee odoo niba edebeeyo o dee subugo hapili egeesi masi nibada tokenee maga Godee mapoo bidiga debee. Osoloso goo goolee bakadio gweli odoo nibada goo goolee tokenee peegoo poogoloso, hedebe Godeeyo goo ee goolee. ⁹ Esiga niba goomoga goo poogoloso see nibada goo tokenee mapoo goohele sabolo pupusugulone debee. ¹⁰ Osoloso Godeeyo mudugiyopoo niso nediliyo pepooko dee. Egeeseega Godeeye niba dokodoo poudileiso.

Nemegei tei too odoowo goo maga to tokenee na takee

¹¹ Esiga tei telaga odoo emegei, nima kulodu nee odoowo goo maga to tokenee na takee. Niyo nee odoowo goo maga to tokenee takolone yo tokenee to daga, Godeeye tei magolone emegei sooloo dele dee taka goo ee tokenee deeso. Egeeseega Godeeye tei magoo mapoo medee kibiya koo deedeeso. Osoloso niso nediliyo tei magoo maga goo midili wiligi tebisa deeso. ¹² Esino iyo goo omapoo ogoso. Hedebe Godeeye tei mageli odoo doloso badolone goo midili odoo doloso ka badoso. Godee hedebe yayo gie badeli pidili doloso badolone odoo susuga mapoo dibada tokenee eyo nei teneli doloso ka badoso. Esiga nayo nee odoowo goo ogoloso, no tokenee odoo dee takalai tekeponee.

Godigi gooso peledabalai, iba gooleede

¹³ Esiga odoo aboso egeesee takeliso, “Iba godigi mi abo mapoo dileso sitowa moso togoloso dobolone dugo hedebe ma kulodu molee toowa talaiso,” deliso. Esiga to egeesee takeli odoo niba to hagee medee dui. ¹⁴ Bei, niba godigi gooso peledabalai gooleede. Nibada gie badeli ee dei i masi moloso. Bei, dei i moloso see saga guododili egeesee masi moloso. ¹⁵ Esino niba wulo to hageesee takalai tekepo, “Godeeye goomogoga, iba dobolone goo hagee tolone dabalaiso,” dalaiso. ¹⁶ Esino niba niso nediliyo dokodoo topolone niso talai goo ee takolone doso. Esiga eyo nediliyo dokodoo topeli ee goo tokenee. ¹⁷ Esiga edebeeyo tekepo goo talai ee o goo goolee mapoo meleeno, goo ee telega poogooga, yo goo tokenee toso.

5

Bi bei odoo oso bi mauwe odoo mapoo dala egee tenemolo eyo nei Godeeye tenelaiso

4:6: Prov 3:34; 1Pita 5:5 **4:7:** Epe 6:12 **4:8:** Zec 1:3; Mal 3:7; Isa 1:16 **4:10:** Job 5:11; 1Pita 5:6 **4:12:** Loum 2:1; 14:4 **4:13:** Luka 12:18-20 **4:14:** Prov 27:1; Psa 39:5, 11 **4:17:** Luka 12:47

¹ Bi bei odoo niba mo to dui! Niba goohele sabolo pupusugulone debee. Bei, nimapoo dala goo siboso. ² Esiga nibada bi susuga ee tokenee palaiso. Osoloso nibada kali bi babooso nalaiso. ³ Nibada molee mosopoo mooloogoo magoo egee eyo mosoowe tokenee palaiso. Nibada molee tokenee pa oso, nibada tokenee goo ee ka eligiso. Esiga goo midilei biame omapoo nibada molee tokenee pa oso, niba dou masi nadalaiso. Esiga niba boobadaga odoo. Bei, niba kasalame biame hamameedee ee bolone, bi bei mooloogoo maloso ka debeiyoo? ⁴ Esiga niba ege, niyo nibada tou teli odoo oso, nibada nei howo segei mapoo tou telagamo silesibume nei tenele. Esiga diayo nimapoo gowoolone, Godee mapoo pidilei goo maga pupusugulone doso. Esiga ibada Godee kitulugu toowa yayo diayo pupusiga melee goo ee olo duso.

⁵ Egeesi ma kulodu niyo mi toowa hamapoo dobolone, bi bei doloso, niso goomoga goo ee tolone debeiso. Esiga niba be hu poopooloso kauwuga wooloomaloso nali niba be egeesi masi doso. Bei, niba niso goomoga goo sabolo niso nediliyo poopooloso kauwuga, goo midilei biame omapoo, be masi pilgilame doso. ⁶ Osoloso niyo tekepo odoo susuga ee goo midili mapoo iyado peleso dibada goo midiloso diba piligi deliso. Esino odoo hagee bia oso nimapoo goo koo moodeli.

Dala ma kulodu dulone bolone medee kibiya debee

⁷ Esiga tei telaga odoo emegei, niba Lodeeye sibilei mapoo dulone bolone ka debee. Goo ee egeesi masi moloso, edebeeyo nei howo sogoloso howo sibabeleso baliso. Howo simi oso o nei howo segei pologa kakauwuloso ko pa oso telegabeleso baliso. ⁸ Esiga nei howo segeli odoo oso o nei howo oso kakauwulame bali egeesi masi niba dulone bolone medee kibiya ka debee. Bei, Lodeeye sibilei olo koola toobooso.

⁹ Esiga tei telaga odoo emegei, nee odoo mapoo takolone, “nibada tokenee oso ka see,” dee na goolee. Bei, niyo egeeseelone doga, Godeeye nibada goo midiloso tokenee eyo nei tenelaiso. Esiga niba ege, goo midili odoo ee osulu niyopoo olo tobudoso.

¹⁰ Esiga tei telaga odoo emegei, niba Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso debei ogoloso, niba nose egeesi masi debee. Bei, diayo Godeeyo hu maga to takomo silesibulone dala ma kulodu mesie sabolo debeliso. ¹¹ Esiga edebeeyo dala ma kulodu kibiya badoga, Godeeye yimapoo goomogolone badoso. Esiga niba Yobowo goo olo gooleedooso. Yo dala ma kulodu mesie goo sabolo medee kibiya badebeiso. Esem Godeeye yimapoo goomogolone, yimapoo goo moodoo olo duso. Bei, Godeeye odoo susuga sooloo dolone ka badoso.

¹² Tei telaga odoo emegei, goo toowa hagono medee dui! Niba tei goo takalame, Kei mi sabolo, osoloso mipoo toowa sabolo, osoloso bi abo sabolo hesigaloso tei na magee. Esiga odoo heeso nimapoo sibilesi tou hagee teye dee takooga, niyo goo egee talai goomogoga, yimapoo hedebe niyo goomoga goo ee takee. Osoloso niba goo egee talai gowooga, niyo hedebe gowe goo ee takee. Bei, niyo egeese selega tei magooga, Godeeye nibada goo midiloso niba tokenee odoo dalaiso.

Godee mapoo takeli goo ee kitulugu moloso

¹³ Esiga niyo debei ma kulodu, edebeeyo hegi goo mologa, yayo Godee mapoo takalai tekepo. Osoloso edebeeyo goomoga goo sabolo badoga, yayo goomoga kosaiya sabolo Godeeyo hu dokodoo poudoolone badalai tekepo.

¹⁴ Osoloso nima kulodu edebeeyo paiye sabolo badoga, yayo sosee wiligi tebisa gilimadalai tekepo, diayo yimapoo sibilesa, Lodeeyo hu sabolo olipi iso sooloso, yo halo Godee mapoo takalame. ¹⁵ Osoloso diayo tei toloso Godee mapoo takooga, paiye weidileiso. Bei, Lodeeye diayo Godee mapoo taka to ee duga, paiye ka weidoso. Egeesi ma kulodu, odoo yimapoo goo tokenee hee too mologa, omapoo Lodeeye hapoloso boobado bigileiso.

¹⁶ Esiga niso nima kulodu, nibada goo tokenee ee yiligebuguloso howo gise goo oso nei takoo, nei takoo dolone ka debbee, Godeeye nima kulodu paigiga odoo egee do tekepo moodoolame. Bei, Godeeyo howo woola mapoo tekepo badeli odoo oso Godee mapoo takeli goo ee diya kitulugu moloso.

¹⁷ Esiga ibada amawe Ilaya yo iba egeesi masi badebeiso. Yayo howo sibilega pagalame dokodoo kibiya takeme, howo sibilega dugo bakadio hedebe di poogoloso a 6 poogooso. ¹⁸ Osoloso yayo see howo sibilame, dokodoo kibiya takeme, howo see simiso. Eseme nali bi segei see paladeeso.

¹⁹⁻²⁰ Esiga tei telaga odoo emegei, nima kulodu odoo hee oso tei goodee maga peegoo duga, odoo heeso yo see ido sibilei tekepo. Bei, niba goolee, edebeeyo emegei tokenee goo maga goo tekepo mapoo ido siboga, yo odoo egee kookaiyo moloso osee meli teli mapoo duga, o gie badeli pidilone ka seeso. Egeeseega biame omapoo Godeeye o goo tokenee hapoloso boobado bigileiso.

1 Yonee To Yoneeye hogugu

1 Yonee booka goo eyo bei

Gamenee goo eligili odoo oso sosee susuga mapoo eligimo silesibulone, Yesuye odoo su toloso mi hamapoo sile dee takomo silesibiliso. Osoloso diayo eligi eyo kulodu goo tokenee talai goo ee haga goo toowanee, dee takomo silesibiliso. Osoloso emegei pidilei sabolo haga goo toowanee deliso. Diayo eligi goo hageesi eligimo silesibume, Yesu o hamamee dili odoo hee, Yonee olo adaga poloso badolone, goo hagee ogoloso to hogugu hagee sosee susuga mapoo teneeso. Bei, Yonee goomegele tei telaga odoo sosee susuga mapoo egee do oso see gamenee goo eligili odoo oso eligi mapoo hamamee deedeeyaga. Esino diayo daga Kelisowo goo du ee medee kibiya toloso dabalame, yo goomogaso.

Yesu yo gie badeli teneli to oso

¹ Iyo nimapoo gie badeli teneli to eyo goo hoguga. Goo ee daga bei mooloogoo mapoo yo badebeiso. Iyo o goo duloso ibada howoso yo tei egeiso. Osoloso ibada deeso yo sigeso. ² Gie badeli oso woola yiligebugume egeiso. Esiga iyo yo tei egeiso. Kookaiyo gie badeli yimapoo moloso, esiga iyo nimapoo woola ka taka. Yo daga Ma Godeebolo badebeiso. Osoloso yo imapoo yilige buguso. ³ Esiga iyo duloso egei goo ee nimapoo ka taka, niyo ibolo hedebe dalame. Osoloso iba Ma Godee sabolo owolo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. ⁴ Esiga iyo goo hamaga nimapoo osoloso imapoo goomoga goo oso kauwuloso malame, to hagee hoguguloso ka teneeso.

Godee yo gadeebugu

⁵ Esiga iyo Keliso maga du goo ee see nimapoo hagee yilige buguso. Goo ee, Godee yo gadeebugu. Yimapoo neliga hee mauwe. ⁶ Egeesi ma kulodu odoo susuga iyo takolone, iba Godee sabolo hedebe deliso doloso, see neliga ma kulodu silesiboga, iba wulo gamenee takooso. Esiga iba tei goo koo deedeeso. ⁷ Esino Godeeye gadeebugu ma kulodu egee bado egeese badolone, iba see gadeebugu ma kulodu dogo, oso tei telaga odoo iba susuga hedebe doloso dobolone ka salai. Egeeseega owolo Yesuwo sawo oso ibada tokenee susuga hapoloso tabigileiso.

⁸ Egeesi ma kulodu iyo takolone, “Iba tokenee mauwe odoo,” dee takooga, iba iso nediliyo gamenee takooso. Esiga imapoo tei goo mauwe. ⁹ Esino iyo ibada tokenee goo ee Godee mapoo yilige buguga, yayo ibada tokenee goo ee hapoloso boobado bigileiso, osoloso goo tokenee susuga hapoloso iba Godeeyo howo woola see medee teedee moodoolaiso. Bei, yayo o to kitulugu magoo ee dodolone, hooda hedebe tei goo moodoolaiso. ¹⁰ Osoloso iyo takolone, “Iba tokenee goo koo teli,” dee takooga, iyo Godee yo gamenee takeli odoo dolone ka salai. Egeesi maga Godeeyo to oso ibada sooloo ma kulodu koo moloso.

2

Keliso ee iba pidili

¹ Mawe dio ayo gooma, niyo goo tokenee teyaga, hogugu hagee nimapoo ka tonowa. Esino nima kulodu odoo heeso tokenee toga, niba goolee. Odoo heeso ima hodiokooga toboloso iba halo Godee mapoo takoomoloso, odoo ee medee teedee odoo Yesu Kelisoso. ² Esiga Kelisoye ibada goo tokenee maga taso. Egeesi maga goo tokenee susuga peegoo togobuguso, Godeeye imapoo nei tenelega pagalame. Esino hedebe ibada goo tokenee peegoo tabigilame tele. Haye, odoo susuga mipoo toowa mapoo debeli sabolo dibada tokenee peegoo tabigilame ka ta.

³ Osoloso odoo susuga iyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesimo silesiboga, iba yo gooleedooso doloso gooleedalaiso. ⁴ Esino edebeeyo takolone, “Godee a gooleedooso,” dee takoloso, see yayo Godeeye kokodo taka to mapoo koo mesimo siloga, yayo wulo gamenee goo goolone ka seeso. Esiga odoo egeesi mapoo tei goo mauwe. ⁵ Esino edebeeyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesimo siloga, odoo egeesi masi oso o sooloo ma kulodu Godee gweli goo ee kauwuloso moloso. Osoloso iba goo egeesi maga iyo tei Godee sabolo hedebe di goo ee gooleedeliso. ⁶ Goo ee edebeeyo takolone, “A Godee sabolo hedebe doloso badoso,” dee takooga, odoo yo Yesuye badebei egeesi masi badebe.

⁷ Ayo gooma odoo, ayo nimapoo kokodo takeli to hoguguloso hagee tenee goo ee dianee. Esino niyo daga tei toloso kokodo taka to ee hagoso. Bei, kokodo takeli to nape hagee niso daga hoogoo olo duso. ⁸ Esino kokodo takeli to nape hamapoo goo dia onosee moloso. Bei, goo dia tei ee Keliso ma kulodu osoloso nima kulodu eligiso. Goo egeesi maga neliga mauwe poogoomo dime, gadeebugoo moloso.

⁹ Odoo agayo takolone, a gadeebugoo mapoo badoso doloso, tei too odoo hee gowooga, odoo ee neliga ma kulodu osee badoso. ¹⁰ Esino odoo agayo emegei tei telaga odoo sooloo dologa, yo gadeebugoo ma kulodu badoso. Esiga gadeebugoo ee ma kulodu badolone, tei too odoo hee tokenee mapoo homodobilame moodolaime. ¹¹ Esiga ee ma kulodu odoo agayo tei too odoo gowoolone badoga, yo neliga ma kulodu badoso. Yo neliga ma kulodu badolone, eyo egee du eli koo ogoso. Bei, neliga goo oso o howo gooloogooga.

¹² Esiga mawe dio ayo gooma, ayo to hogugu hagee nimapoo ka tonowa.

Bei, nibada goo tokenee Yesu maga hapoloso boobado buguso.

¹³ Osoloso adaga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niyo daga bei mooloogoo maga badebei odoo Yesu ee niba gooleedooso.

Osoloso see gie kakauwuga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niyo tokenee odoo Saiten sabolo ha too ee ma kulodu niyo olo dagadiso.

Osoloso mawe dio ayo see to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, ibada ama Godee niba olo gooleedooso.

¹⁴ Osoloso adaga nimapoo to hogugu hagee see ka tonowa.

Bei, niyo daga bei mooloogoo maga badebei odoo Yesu ee niba gooleedooso.

Osoloso gie kakauwuga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niba kitulugu odoo oso.

Osoloso Godeeyo to oso nima kulodu mologa, niyo tokenee odoo Saiten ee olo dagadileso doso.

*Mi toowa hageeyo goo mapoo
goomegeli goo*

¹⁵ Esiga niba mi toowa hageeyo goo sabolo osoloso ee ma kulodu bi susuga egee molo mapoo haga na goomege. Edebeeyo mi toowa hageeyo goo mapoo diya goomogoga, o sooloo ma kulodu Ma Godee goolee goo ee mauwe. ¹⁶ Esiga mi toowa hageeyo goo diya goomoga maga goo hagee peledabalaiso. Suso goomoga goo sabolo, osoloso mi toowa hageeyo kulodu bi egee molo ogoloso goomegeli goo sabolo, osoloso bi bei doloso badolone, si howeli goo sabolo. Esino goo susuga hagee Ma Godee maga koo sibili, esino mi toowa hagee eyo goo oso. ¹⁷ Mi toowa hagee sabolo osoloso edebeeyo goomegeli goo susuga sabolo mauwe pagalaiso. Esino Godeeye goomoga goo tomo sili odoo ee badoboso kookaiyo osee badalaiso.

Keliso mapoo ha teli odoo

¹⁸ Mawe dio, biame hoo pagalai koola toobooso. Esiga Keliso mapoo ha teli odoo oso sibilei goo ee nimapoo olo takaso. Esino Keliso mapoo ha teli odoo abo epedee olo peledabaso. Egeesi maga biame hoo pagalai koola tooboo doloso iba ka gooleedoso. ¹⁹ Esino odoo hagee bia daga ibolo hodobo siloso see iba poogoloso diso. Bei, diba tei ibolo hedebe doloso debele. Diba tei ibolo hodobo debei diepi, iba poogoo dile pegeliyo. Esino diayo iba poogoloso di oso tei diayo ibolo hedebe delega poogoo goo ee ka yilige buguso.

²⁰ Esino nimapoo Kelisoye Dio Tei olo teneeso. Egeesi maga niba susuga tei goo ee olo gooleedooso. ²¹ Esiga ayo nimapoo hoguguloso epedee hagee tenee goo ee niyo tei goo gooleedelega dogaa koo seeso. Esino tei goo ee niba olo gooleedooso. Bei, tei goo ee ma kulodu gamenee takeli goo mauwe. ²² Osoloso gamenee takeli odoo ogumo? Edebeeyo Yesu yo Kelisonee dee takooga, odoo ee gamenee takeli odoo oso. Esiga yo Keliso mapoo ha teli odoo oso. Bei, odoo hagosoo Yesu yo Kelisonee dee takooga, yo Ma Godee sabolo osoloso owolo Yesu mapoo gowoolone miligi piasso. ²³ Esiga odoo agayo Godeeyo owolo Yesu mapoo gowoolone miligi piaga, yo Ma Godee sabolo hedebe doloso koo badoso. Esino edebeeyo Godeeyo owolo Yesuwo goo woola yilige buguga, yo Ma Godee sabolo hedebe doloso badoso.

²⁴ Esiga to tekepo daga niyo du mapoo tei toloso ka debee. To oso nibada sooloo ma kulodu mologa, Ma Godee sabolo osoloso owolo Yesu sabolo hedebe doloso dabalaiso. ²⁵ Esiga Kelisoye imapoo kookaiyo badoboso gie badeli tenelame to kitulugu magooso.

²⁶ Osoloso odoo aboso gamenee eligi goo eligimo silesiboga, ayo epedee o goo ee hoguguloso nimapoo ka tonowa. ²⁷ Esino nimapoo Kelisoye Dio Tei olo teneeso. Osoloso Dio Tei oso nibada kulodu badolone, niba ka eligimoloso. Esiga odoo heeso tei goo eligilei niba koo goomogoso. Bei, Dio Tei oso niba tei goo susuga olo eligimoloso. Esiga yayo eligi ee ma kulodu, tei goo ee eligilone, gamenee goo koo eligiso. Esiga niba Dio Tei oso eligi goo mapoo dodolone, Yesu sabolo hedebe doloso osee debee.

Godeeyo owolo dio

²⁸ Esiga mawe dio ayo gooma, niba Keliso sabolo hedebe doloso osee debee. Egeesee seega yayo simi mapoo o mudugiyopaga kitulugu sabolo ebilega tebisileiso.

²⁹ Godee yo goo tekepo moodeli niba gooleedooso. Osoloso niba goolee-

dooso, goo tekepo tomo sili odoo ee Godeeyo owolo dio doloso doso.

3

¹ Esiga ibada Ama Godeeye iba susuga diya sooloo dala goo toowa goo ee medee goolee! Yayu sooloo dala maga iba yayu owolo dio deliso. Esiga iba tei owolo dio doloso doso. Esino mi toowa goomegeli odoo oso Godeeyo goo diba gooleede. Goo egeesi maga diba ibada goo gooleede. ² Esiga emegei, iba Godeeyo owolo dio doloso doso. Esino iba medee gooleede, iyo hamamee dabalai goo ee. Esino iba gooleedooso, Keliso siboga, iba see yo masi palaiso. Bei, iyo tei yo agalaiso. ³ Esiga edebeeyo goo hamapoo bolone dulone badoga, odoo oso tokenee mauwe Keliso masi badalai tekepo.

⁴ Esiga edebeeyo goo tokenee tomo siloga, yayu Godeeyo tei magoo gabagamo siloso. Bei, tokenee goo ee tei magoo gababili. ⁵ Niba olo gooleedooso, Kelisoye simi ee odoo susuga ibada tokenee hapoloso boobado bigilame ka simi. Bei, yimapoo tokenee hee mauwe. ⁶ Edebeeyo Keliso sabolo hedebe doloso badoga, yo tokenee goo osee tomo sileime. Esino edebeeyo tokenee goo osee tomo siloga, Kelisowo goo yo gooleede, osoloso yimapoo tei tele.

⁷ Mawe dio ayo gooma, niba obeeyamo, odoo aboso eligi maga niba peegoo na gilimado di dee. Goo tekepo teli odoo ee Godeeyo howo woola tekepo badoso. Esiga yo Kelisoye Godeeyo howo woola tekepo egee bado yinosee egeesi badoso. ⁸ Esino edebeeyo goo tokenee tomo siloga, yo Saiteneeyo odoo. Bei, Saiten yayu daga bei mooloogoolone tokenee odoo doloso badebei oosee osee badoso. Esiga Godeeyo owoloye Saitenso tou teli ee guobigilame ka simi. ⁹ Osoloso edebeeyo Godeeyo owolo doloso badoga, yo goo tokenee osee tomo sileime. Bei, Godeeyo tei gie badeli yima kulodu moloso. Esiga yayu see goo tokenee tomo silei tebile. Bei, yo Godeeyo owolo.

¹⁰ Esiga goo hageesi maga iyo Godeeyo owolo dio sabolo osoloso Saiteneeyo owolo dio sabolo medee kibiya ka gooleedoso. Odoo agayo tekepo goo telega poogooga, yo Godeeyo owolonee. Osoloso tei too odoo sooloo delega poogooga, yo Godeeyo owolonee.

Nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dalai

¹¹ Daga eligi goo niyo du hagoso. Esiga iyo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ¹² Esiga niba Keineeyo goo na peedee. Bei, yo Saiteneeyo odoo doloso badolone, omolo wooloomaso. Bei kasalame Keineeye omolo ka wooloomayo? Bei, Kein yo goo tokenee tomo sili, esino omoloye Godeeyo howo woola goo tekepo tomo sili. ¹³ Esiga tei telaga odoo emegei, tei tele poogoo mi toowa mapoo debeli odoo oso niba hegioga, haga na goolee. ¹⁴ Osoloso iba gooleedooso, iyo tei telaga odoo sooloo dologa, iba teli maga see gie badeli mapoo dabagaso. Esino odoo agayo yimapoo sooloo dala goo mauwe daga, yo ta masi osee badoso. ¹⁵ Osoloso odoo agayo tei telaga odoo hegioga, yo odoo wooloomali odoo oso. Esiga niba olo gooleedooso, odoo wooloomali odoo ee dibada kulodu kookaiyo badoboso gie badeli mauwe.

¹⁶ Goo hamaga tei sooloo deli goo ee ka gooleedoso. Yesu Kelisoye iba halo o su teli mapoo magooso. Esiga iba nose tei too odoo ee halo, ibada gie badeli peegoo magalai tekepo. ¹⁷ Odoo yimapoo bi teiba oso tei too odoo bi mauwe badoga ogoloso, yo pidilega poogooga, o sooloo ma kulodu Godee

goolee goo mauwe. ¹⁸ Mawe dio emegei, iyo emegei sooloo dolo doloso wulo toso takalai tekeponee. Esino suso pidilone tei sooloo dalai tekepo.

*Godeeyo howo woola ebilega
kitulugu sabolo dabalai*

¹⁹⁻²⁰ Esiga iyo emegei sooloo dologa, egeesi maga iyo tei Godeeyo owolo doloso do goo ee gooleedalaiso. Esino ibada sooloo maga goolee oso takolone iba tokenee odoo, dee takooga, iba ebileime. Esino iba Godeeyo howo woola ebilega kitulugu sabolo dabalaiso. Bei, Godee yo toowa osoloso yayo ibada sooloo oso goolee dagadiso, osoloso goo susuga iyo moodeli yo gooleedoo.

²¹ Esiga tei telaga odoo emegei, ibada sooloo maga goolee goo oso takolone, iba tokenee odoo, dee koo takooga, iba ebilega poogoloso Godeeyo howo woola dabalaiso. ²² Egeesi ma kulodu iyo yimapoo woosaga, yayo goo ee imapoo tenelaiso. Bei, iyo yayo kokodo taka to mapoo mesiliso, osoloso yayo goomoga goo ee tomoloso. ²³ Esiga yayo kokodo takolone egeesee takaso, “Niba Godeeyo owolo Yesu Keliso mapoo tei te. Osoloso yayo eligi ee dodolone, emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone debee,” diso. ²⁴ Edebeeyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesilone dodomo siloga, diba yibolo hedebe doloso badoso. Osoloso nei Godee dibolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso iba gooleedooso, Godee ibolo hedebe doloso badoso. Bei, yayo o Dio Tei imapoo teneloso badoso.

4

Eligi goo susuga medee ege

¹ Tei telaga odoo emegei, niba obeeyamo. Bei, gamenee goo eligili odoo bei mipoo toowa hamapoo olo silesiboso. Esiga odoo heeso sibilesi takolone, “Ayo eligi goo hagee eligimo silo Dio Tei maga siboso,” dee takooga, o to duloso yimapoo saga tei na te. Esino niyo yayo egee eligimo silo tei Godee maga sibabeleso, medee hoodo ege. ² Esino niba diayo eligi eyo kulodu Godeeyo Dio Tei hageesee gooleedalaiso. Diayo eligi oso takolone Yesu Godee maga sibilesi odoo poloso mi hamapoo badebeiso daga, oso diayo eligi goo ee tei Godee maga siboso. ³ Esino odoo agayo takolone Yesu Godee maga sibilesi odoo ka pele, dee takooga, yayo eligi goo ee Godee maga sibile. Odoo ee ma kulodu Keliso mapoo ha teli dio tokenee badoso. Esiga Keliso mapoo ha teli dio tokenee mipoo toowa hamapoo sibileisogo dee takeme dumelee ee olo sibilesi badoso.

⁴ Mawe dio emegei, niba Godeeyo owolo dio doloso doso. Esiga niyo gamenee goo eligili odoo oso eligi duloso o to mapoo tei tele poogoo oso, niyo diba dagadiso. Bei, odoo susuga ibada kulodu Dio Tei egee bado oso kitulugu oso tei tele poogoo mi toowa mapoo debeli odoo dima kulodu dio egee bado oso kitulugu ee dagadiso. ⁵ Gamenee goo eligili odoo hagee bia Godee gooleede. Esiga biame susuga silesibulone mi goo ee eligimo silesibili. Osoloso mi odoo Godee gooleede poogoo oso dibada to mapoo medee duliso. ⁶ Esino iba Godeeyo odoo doloso doso. Esiga tei Godeeyo odoo oso ibada to medee duliso. Esino Godeeyo owolonee oso ibada to ee medee koo duli. Goo egeesi maga Dio Tei sabolo gamenee takeli dio sabolo medee hoodo agalaiso.

Godeeye sooloo deli

⁷ Tei telaga odoo emegei, iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. Bei, sooloo deli goo ee Godee maga sibili. Esiga odoo agayo emegei sooloo dologa, yo Godeeye owoloso, osoloso yo Godee gooleedooso. ⁸ Esino odoo agayo emegei sooloo delega poogooga, yo Godee gooleede. Bei, Godee yo sooloo deli. ⁹ Esiga Godeeye iba sooloo dala goo ee yebugulone owolo hedebe mipoo toowa hamapoo meiyee diso, iyo yimaga kookaiyo badoboso gie badeli talame. ¹⁰ Esiga tei sooloo deli goo hagoso. Iyo Godee sooloo deli goo osonee. Esino Godeeye iba sooloo dolone owolo meiyee diso, ibada goo tokenee maga talame, osoloso goo tokenee susuga peegoo togobigilame. ¹¹ Tei telaga odoo emegei, Godeeye iba diya egeesee sooloo dalaso. Esiga iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ¹² Edebeeyo Godee egele. Esino iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone daga, Godee ibolo hedebe doloso badoso. Osoloso yayo sooloo dala oso ibada kulodu kauwuloso malaiso.

¹³ Esiga Godeeye o Dio Tei imapoo teneeso. Egeesi maga iba gooleedooso, iba Godee sabolo hedebe doloso badoso, osoloso Godee ibolo hedebe doloso ka badoso. ¹⁴ Osoloso Ma Godeeye owolo mipoo toowa hamapoo meiyee diso, yayo mi odoo oso gie badeli ee pidilone badalame. Osoloso iyo goo hagee ogoloso ka takomo silesiboso. ¹⁵ Esiga odoo agayo takolone, Yesu Godeeye owolo dee takooga, Godee yibolo hedebe doloso badoso, osoloso yinosee Godee sabolo hedebe doloso badoso. ¹⁶ Godeeye iba diya toowa sooloo dala goo ee olo gooleedooso. Esiga iyo Godeeye iba sooloo dala goo mapoo tei toloso kibiya ka doso.

Godee yo sooloo deli. Esiga odoo agayo sooloo dolone badoga, yo Godee sabolo hedebe doloso badoso, osoloso nei Godee yibolo hedebe doloso badoso. ¹⁷ Iba goo midilei biame mapoo ebilega kitulugu sabolo dabalame, Godeeye sooloo deli goo ee toowa poloso imapoo teneeso. Bei, iba Keliso masi mi hamapoo ka doso. ¹⁸ Edebeeyo Godeeye yo sooloo deli goo ee gooleedoo daga, yo ebileime. Esiga sooloo deli goo toowa poloso egee molo oso ebili goo habigileiso. Esino iba Godeeye ibada tokenee eyo nei tenelai mapoo obuga, yayo sooloo dala goo ee imapoo kauwule.

¹⁹ Iba susuga dobolone sooloo deliso. Bei, Godeeye daga malalo iba sooloo dalaga. ²⁰ Osoloso odoo heeso takolone, “A Godee diya gweliso,” doloso see tei too odoo heiga sabolo badoga, yo gamenee takeli odoo oso. Bei, odoo egeesi masi oso tei too odoo yayo egeli sooloo delega badoga, yo Godee koo egeli kasee goalaiyo? ²¹ Kokodo takeli to hagee Godeeye imapoo olo teneeso. Odoo agayo Godee diya gooleega, emegei tei too odoo sabolo diya sooloo dalai tekepo.

5

Godeeye owolo mapoo tei talai goo

¹ Esiga edebeeyo tei tolone Yesu Godeeye hesia Keliso daga, yo Godeeyo owolo oso. Osoloso odoo agayo Ma Godee gooleega, yo Godeeyo owolo dio sooloo doloso. ² Iyo Godee diya goolone, yayo kokodo taka to mapoo mesiloso silesiboga, oso iyo Godeeyo owolo dio sooloo dala goo ee gooleedooso. ³ Bei, iyo Godee gweli goo eyo bei hagoso. Iyo yayo kokodo taka to mapoo mesiloso silesibileiso. Osoloso yayo kokodo taka to ee imapoo haga kodianee. ⁴ Esiga Godeeyo owolo dio oso diayo tei too maga mi goo

oso kitulugu ee dagadileso doso. ⁵ Esiga odoo agayo mi goo sabolo ha too kitulugu ee ka dagadiyo? Edebeeyo Yesu Godeeyo owolo dolone tei toga odoo oso, mi goo sabolo ha too kitulugu ee dagadileso badoso.

Kookaiyo gie badeli Yesu mapoo moloso

⁶ Osoloso Yesu mi hamapoo sibileso, Godeeyo owologo dalame howo oluguso. Osoloso homo bulubo magoo mapoo tolone o sawo sologo buguso. Esiga Yesuye mi hamapoo simi ee hedebe howo olugulame sibile. Esino howo oluguloso sawo sologobigilame ka simi. Osoloso Dio Tei oso tei goo hagee imapoo takooso. Bei, Dio Tei oso hedebe tei goo ee takemeliso. ⁷ Esiga goo bakadio hedebe di hagoso Kelisowo goo ka eligiso. ⁸ Goo ee Dio Tei, osoloso howo olugu, osoloso sawo sologo bugu goo oso imapoo Kelisowo goo ka yilige buguso. Ee ma kulodu goo bakadio hedebe di oso goo hedebe eligiso. ⁹ Esiga edebeeyo egei goo ee imapoo yilige buguga duloso, iba tei teliso. Esino ee ma kulodu Godeeye imapoo egee takoo goo diya toowa. Esiga iyo duloso medee kibiya kookoodalai tekepo. Bei, yayo imapoo owolowo goo ee tei goo takaso. ¹⁰ Esiga odoo agayo Godeeyo owolo mapoo tei toga, Godeeye owolowo goo maga tei goo taka to mapoo o sooloo ma kulodu tei too osee moloso. Esino odoo agayo Godeeye owolowo goo mapoo tei goo taka to mapoo tei telega poogoo odoo oso Godee gamenee takeli odoo, deliso. ¹¹ Esiga Godeeye imapoo owolowo goo mapoo tei taka to hagoso. Godeeye imapoo badoboso kookaiyo gie badeli teneeso. Gie badeli egee owolo Yesu maga imapoo ka teneli. ¹² Osoloso edebeeyo owolo Yesu mapoo tei toga, yimapoo gie badeli egee olo moloso. Esino odoo agayo Godeeyo owolo mapoo tei telega poogooga, yimapoo gie badeli egee mauwe.

Yoneeye to hamameedee taka

¹³ Esiga ayo Godeeyo owolo mapoo tei telaga odoo nimapoo to hogugu susuga hagee ka tonowa, niyo badoboso kookaiyo gie badeli too goo ee gooleedalame. ¹⁴ Esiga iba gooleedooso, iyo Godee yimapoo takolone iyo goomoga goo ee yayo goomoga goo sabolo tobuloso woosaga, yayo ibada to dumeiso. ¹⁵ Egeesi ma kulodu yayo iyo yimapoo taka duso doloso, ogoo goo yimapoo woosaga, yayo goo ee imapoo teneliso.

¹⁶ Esiga edebeeyo emegei tei too odoo oso telega pagalai tokenee tomolo ogoga, yayo Godee mapoo takalai tekepo, Godeeye o gie badeli pidilame. Esiga ayo hagee takoo goo ee, odoo teli mapoo koo ido dili goo ee taka. Esino teli mapoo ido dili goo tokenee moloso. Esiga ayo hagee takoo goo ee, teli mapoo ido dili goo tokenee teli odoo ee halo Godee mapoo takalame ayo koo takooso. ¹⁷ Tekepo goonee susuga egee, tokenee goo oso. Esino tokenee susuga oso teli mapoo koo ido dili.

¹⁸ Esiga iba gooleedooso, edebeeyo Godeeyo owolo doloso badoga, yo goo tokenee osee tomo sileime. Bei, Godeeyo owolo Yesu yayo yo medee bamoloso. Osoloso tokenee odoo Saitenso yo tokenee palaima. ¹⁹ Esiga iba gooleedooso, iba Godeeyo owolo dio. Esino imaga mi toowa ma peegoo egee do Saitenso bamoloso. ²⁰ Osoloso see iba gooleedooso, Godeeyo owolo olo simiso. Osoloso yayo imapoo goo gweli medee tekepo olo teneeso, iyo tei Godee gooleedalame. Esiga iyo tei Godee sabolo, osoloso owolo Keliso sabolo hedebe doloso doso. Esiga Yesu tei Godeeso. Osoloso kookaiyo badoboso gie badeli yimaga imapoo ka teneli.

²¹ Esiga mawe dio emegei, niba medee badolone gamenee godee maga peegoo dooboobigi.

2 Yonee Yoneeye to see tobu hogugu

2 Yonee booka goo eyo bei

Daga Godeeyo to eligimo silone, odoos eligimo silesibili oso mi hee maga hee mapoo du. Osoloso mi hee maga hee mapoo du domo silesibulone, Godeeyo to takomo silesibiso. Osoloso mi ee ma kulodu tei telaga odoos oso diba medee pidiso. Esino Godeeyo to takomo silesibili odoos mooloogoodoo ee ma kulodu gamenee goo eligili dibada mooloogoodoo onosee silesibiso. Esemee diye di odoos Yoneeye goo hagee ogoloso tei telaga odoos oso gamenee goo eligili odoos pidiyaga to hagee ka hogugu.

¹⁻² Esiga tei telaga odoos nibada amawe ayo Godeeye hesia wee osoloso owolo dio mapoo to hogugu hagee ka teneeso. Ayo niba diya gooleeso. Hebebe ayo niba diya koo gooleeso. Esino tei goo gooleedoo odoos susuga sabolo niba diya goolone doso. Bei, tei goo ee ibada sooloo ma kulodu egee molo oso imapoo kookaiyo moloso osee malaiso.

³ Ayo Godee mapoo takooso, Ma Godeeye owolo Yesu Keliso sabolo oso odoos susuga iba sooloo dolone pidilame, osoloso imapoo mesie goo tenelame. Bei, iyo tei goo mapoo tei tolosos emegei sooloo dala sabolo doso.

⁴ Esiga nee holaiso aboso Ma Godeeye kokodo taka to mapoo tei tolosos dodomo di duloso a diya goomogaso. ⁵ Osoloso wee emegei, to hogugu hagee namapoo dianee. Esino iyo daga du sooloo deli goo ee see ka hoguga. Esiga iyo dobolone emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ⁶ Esiga sooloo deli goo eyo bei hagoso. Iyo Godeeye kokodo taka to ee medee dadalai tekepo. Bei, niyo Godee diya goolee sabolo dobolone emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. Esiga niba daga hogoo goo hagee olo duso.

⁷ Esiga gamenee goo eligili odoos bei oso mipoo toowa hamapoo silesiboso. Odoos egee bia oso silesibulone, Yesu Kelisoye tei odoos poloso mi hamapoo silee goo ee koo eligili. Osoloso odoos agayo goo hageesee eligimo siloga, yo gamenee goo eligili odoos oso, osoloso yo Keliso mapoo ha teli odoos oso.

⁸ Esiga niba medee debee, gamenee goo eligili eyo to mapoo tei tolone, Godee maga nei telega peegeeyaga. Esiga niyo tou toowa too eyo nei talame, medee kibiloso ka debee. ⁹ Osoloso edebeeyo Kelisoye eligi kibiya kookoodelega poogoloso, see eligi hee mapoo yayo diya kookoodoga, yo Godee sabolo hedebe doloso koo badoso. Esino odoos agayo Kelisoye eligi kibiya kookoodoga, yo Ma Godee sabolo osoloso owolo Keliso sabolo hedebe doloso badoso. ¹⁰ Esiga odoos agayo Kelisoye eligi goo ee eligimo sibilega, see eligi hee eligimo siboga, emegei doloso nibada mosopoo na ido di. ¹¹ Bei, odoos agayo odoos hageesi masi sabolo emegei daga, yayo o tou tokenee too sabolo hedebe deeso.

¹² Ayo nimapoo takalai goo abo moloso. Esino wulo to hogugu oso nimapoo takalai a koo goomogo. A mawo nimapoo sibilesos nibolos hodobo to kalai ee a goomogoso. Osoloso ayo omapoo siboga, iyo hodobo goomoga poustileiso.

¹³ Esiga Godeeye hesia noomoo eyo holaiso diayo emegei di to namapoo ka taka.

3 Yonee

Yoneeye to see bakadio hedebe di hogugu

3 Yonee booka goo eyo bei

Yoneeye to hogugu hagee tei too odoos Gaiyus mapoo teneeso. Bei, Gaiyuseeye Godeeyo to eligimo silesibili odoos oso o mi mapoo sibume, yayo pidi goo ee dume. Osoloso sosee wiligi odoos taba Diotelepes mapoo yayo gowe to hamapoo hoguguso. Bei, odoos hagoso Godeeyo to eligimo silesibili odoos pidilei goowoolone odoos aboso diba pidiyaga hamaga takeliso.

¹ Ayo gooma odoos Gaiyus, tei telaga odoos namawe ayo no diya gweli namapoo to hogugu hagee ka tonowa.

² Ayo gooma odoos, a tei toso, no pailega medee tekepo bado malaiso. Esino ayo no halo Godee mapoo takooso, nayo goo susuga ee ma kulodu medee tekepo badalame. Esino a gooleedoos, no tei too ee ma kulodu tekepo badoso. ³ Osoloso tei telaga odoos emegei aboso sibilesi, nayo tei goo mapoo kibiya kookoodoloso osee dodomolo goo ee takeme duloso, a diya goomogaso. ⁴ Esiga goo abo toowa oso amapoo goomoga toowa koo teneli. Esino mo awe diayo tei goo ee deedeega ogoloso, a diya goomegeliso.

⁵ Ayo gooma odoos, nayo to tekepo eligimo silesibili odoos oso eligimo silone, nee mi mapoo odoos soo masi siboga, nayo egee pidi goo ee tekepo.

⁶ Osoloso diayo sibilesi nayo sooloo dala goo sabolo bado goo ee ibada sosee hamapoo sibilesi takaso. Godeeyo to eligimo silesibili oso nee mi mapoo sibilesi see dilame doboome, diayo eli domopoo nalai nei dimapoo tenelone, Godeeye goomoga goo sabolo tobuloso tenee. ⁷ Bei, diba Keliso halo, tou tomo silesibulone, tei tele poogoo odoos maga bi koo teli. ⁸ Esiga Gaiyus no asalo diba medee pidilei tekepo. Iyo odoos hagee bia pidiga, diayo to tekepo eligimo silesibili sabolo hedebe doloso dabalaiso.

⁹ Osoloso ayo goo hamaga sosee omapoo to hoguguloso olo teneeso. Esino Diotelepeseeye to ee duloso mesile. Bei, nima kulodu sosee mapoo yayo wiligi doloso badalame diya goomogaso. ¹⁰ Esiga ayo siboga, yayo goo tokenee teli sabolo osoloso ibada goo maga gamenee taka goo ee woola yilige bigileiso. Osoloso yo goo hedebe egee moodele. Esino yayo Godeeyo to eligimo silesibili o mi mapoo siboga, hamaga takeliso. Osoloso see sosee odoos oso Godeeyo to eligimo silesibili odoos ee pidiyaga, yayo hamaga takeliso. Esino ee ma kulodu yayo taka tei telega poogoloso, sosee odoos abo oso Godeeyo to eligimo silesibili odoos pidiga, yayo diba sosee maga peegoo mageliso.

¹¹ Esiga ayo gooma odoos, tokenee odoos eyo goo ogoloso o goo ma malo na peede. Esino goo tekepo hedebe ee temelee. Odoos agayo goo tekepo ee tomologa, yo Godee sabolo hedebe doloso badoso. Esino odoos agayo tokenee goo tomologa, yo Godee gooleedele. ¹² Esiga odoos susuga oso Demetilyus odoos eyo goo tekepo deliso. Osoloso o suso tou too oso tei goo sabolo tebiliso. Osoloso iba nose yo tekepo odoos dee takeliso. Esiga no olo gooleedoos, iba tei goo hedebe ee takeli.

¹³ Ayo namapoo goo abo takalai moloso. Esino wulo to hogugu oso namapoo takalai a koo goomogo. ¹⁴ A mawo namapoo sibilesi nobolo hodobo to kalai a goomogo.

¹⁵ Esiga ayo Godee mapoo takooso, Godeeye namapoo mesie goo tenelame. Osoloso nee odoos diayo namapoo dibada emegei di to takaso. Esiga nei nayo ibada odoos omapoo egee do mapoo, ibada emegei di to dimapoo takee.

Yuda Yudaye to hogugu

Yuda booka goo eyo bei

Yuda booka hoguguli odoo hagee Yesuwo omolo Yuda oso malaiso. Esiga yayo tei telaga odoo susuga mapoo pidi to hagee hoguguloso teneeso, diayo gamenee goo eligi mapoo tei teyaga. Bei, gamenee eligili odoo oso tei telaga odoo ee peegoo gilimado di ogoloso.

¹ A Yuda, Yesu Kelisowo tou teli odoo, osoloso Yemeseeyo omolo. Ayo Ma Godeeye hesia odoo nimapoo to hogugu hagee ka tonowa. Bei, Ma Godeeye niba sooloo deliso, osoloso Yesu Kelisoye niba medee ka bamoloso. ² Ayo Godee mapoo taka, yayo sooloo deli goo sabolo, osoloso mesie goo sabolo, osoloso Godeeye niba gweli goo oso nimapoo toowa doloso ka malame.

Gamenee goo eligili odoo

dia goo maga kokodo taka

³ Tei telaga odoo emegei, iyo Godee maga gie badeli pidili too goo ee ayo olo daga nimapoo hoguguloso tenelame diya goomogaso. Esino ayo goo hee maga to hogugu hagee ka tonowa. Godeeye opusomo dee koo seli tei goodee eligi ee o odoo imapoo teneeso. Esiga tei goodee eligi egee odoo aboso see opusomo diyaga, niyo medee bamelee. ⁴ Bei, gamenee eligili odoo oso tei telaga odoo masi nibada mooloogoodoo ma kulodu galaga sibileso nibolo hodobo ka doso. Esiga odoo hagee biaso eligilone, Godeeye iba sooloo dolone pidilone, iyo goo tokenee talai koo hamaga takeli doloso eligiliso. Osoloso adaba sobo sabolo giso sabolo goo heli talai ee tei mauwe deliso. Osoloso see diayo ibada wiligi odoo Lodee Yesu Keliso mapoo goweliso. Osoloso odoo hagee biaso Godee mapoo mesilega silesibiliso. Esino Godeeye odoo hagee bia dia goo maga goo midilame daga hoogoo to olo edidi magooso.

⁵ Egeesi ma kulodu ayo goo niso gooleedoo ee see nimapoo medee eligilei, a goomogo. Esiga niba goolee, Godeeye Isalaa odoo pidilone, Isipi mi maga peegoo gilimado diso. Esino see hamamee Isalaa odoo abo yimapoo tei tele poogoo odoo ee yayo piliguso. ⁶ Osoloso niba goo hee hagee goolee. Godeeyo momaiye aboso kitulugu Godeeye dimapoo tenee sabolo tou talai goomegelega, wulo see abaga kitulugu toowa talai ee goolone, mi Godeeye dimapoo tenee ee poogoloso diyadeeso. Esem Godeeye diba ki ti moloso kookaiyo osee meli oso tiegisaloso wulu neliga poogoo mapoo huyasoloso doso, biame hamameedee mapoo dia goo ee ka midilame. ⁷ Osoloso Sodom mi sabolo, osoloso Gomola mi sabolo, osoloso mi pepuso abo koola omapoo bumodi dibada goo ee, niba goolee. Momaiyeso goo tokenee too egeesi masi diayo tooso. Bei, mi omapoo adaba sobo sabolo giso sabolo heli teli goo tokenee oso molone, gisoso emegei giso sabolo goo heli teliso. Esiga Godeeye dibada mi ee douso nadalame dou toosooso. Odoo egee bia dimapoo, osoloso momaiye egee bia dimapoo peledaba goo oso, Godeeye goo tokenee teli odoo dia goo tokenee eyo nei dala dimapoo tenelai goo ee eligiso. Dala goo hagee kookaiyo moloso osee meli Dou mi ee takooso.

⁸ Egeesi maga gamenee eligili odoo hagee bia onosee egeese seliso. Diayo dia sapootieli ee Godee maga sibili dolone, ee dodolone, dia suso goo

tokenee teliso. Osoloso diayo Godee mapoo mesilega dobolone, Godeeyo momaiye susuga eyo goo maga to tokenee takeliso. ⁹ Esino momaiye susuga dia wiligi odoo Maikoleeye Saiten sabolo Moses ta eyo kou maga toso agadiga* omapoo, yayo Saiten mapoo to tokenee hee takele. Esino yayo wulo Saiten mapoo egeesee takaso, “Godeeye namapoo nei dala tenelaiso,” diso. ¹⁰ Esino gamenee goo eligili odoo hagee biaso goo diayo gooleedele poogoo maga to tokenee takeliso. Osoloso diba gala seebeeso dieso goomoga goo teli egeesi masi doso. Esiga dieso goomoga goo ee tolone egee do ogoso diba tokenee peliso. ¹¹ Esiga diba dala talaiso! Bei, diayo Keineeyo goo deede magaa. Bei, Keineeye omolo wooloomaso. Osoloso diayo Balameeyo goo* ee dodolone, molee talame goolee maga tokenee tolone ka doso. Osoloso diayo Kolayo goo* ee dodolone, Godeeyo to mapoo mesilega doso. Esiga Godeeye diba tokenee palaiso.

¹² Esiga niyo emegei sooloo deli wo ne* ee ma kulodu odoo hagee biaso dieso nediliyo diba ono diya goolone, similega wo nalagaliso. Goo egeesi maga diba bi subugobolo masi dobolone, niyo debei ee tokenee polone ka doso. Osoloso osoko biame mapoo howo hemiye mologa, howo sibilega pooso guobigili diba egeesi masi doso. Osoloso diba homo su oso ko peli biame mapoo ko pelega pegeli egeesi masi doso. Osoloso diba homo siliga peegoo alaga bigili egeesi masi doso. ¹³ Esiga abei mapoo howo ki toowa sibulone makawo sabolo sibili egeesi masi, diayo dia simili goo woola egeesee eligiliso. Osoloso diba kei ma dokodoo giwo boobadomo sili egeesi masi doso. Esiga Godeeye wulu goodomou olo mopoodoo dooso, diayo neliga omapoo kookaiyo dobosoo osee dabalame.

¹⁴⁻¹⁵ Esiga Adameeye balomo simi ee ma kulodu amawe dio 7 omapoo badeli Inokeeye malalo gooso peledabalai omaga takolone, odoo hagee bia dia goo maga egeesee takaso, “Niso ege, Lodeeye o momaiye diya bei sabolo siboso, mi odoo susuga dia goo ee midilame. Osoloso Godee mapoo koo mesili odoo oso goo tokenee too sabolo, osoloso Godee maga duwa faka eyo nei yayo dimapoo dala tenelame siboso,” diso.

¹⁶ Esiga diayo goweli goo ee yilige bugulone emegei dia goo takomo sile-sibiliso. Egeeseelone diayo suso goomoga goo mapoo dodomo silesibulone, dieso nediliyo diba teiba dolone si howeliso. Osoloso see diayo odoo abo maga bi diayo goomegeli ee talame to hadaliso.

Tei too mapoo kibiloso debee

¹⁷ Esiga emegei, niba ibada Lodee Yesu Kelisoye Diye di odoo oso malalo gooso peledabalai taka ee goolee. ¹⁸ Bei, diayo nimapoo egeesee takaso,

1:9: Dan 10:13, 21; 12:1; 2Pita 2:11; Yili 12:7; Zec 3:2 * **1:9:** Maikol dio Saiten dio toso agadiga - Moses teme, Godeeye Maikol mapoo takolone, Moses tayo kou todileso midoose, diso. Esino Saitenso Maikol dio toso agadilone egeesee takaso, “Amapoo kitulugu moloso, Moses tayo kou todilei. Bei, Moseseeye Isipi odoo hee woolooma maga,” diso. Esino Maikoleeye Moses tayo kou ee Saiten mapoo tenelai goodoogaso. **1:10:** 2Pita 2:12 **1:11:** Gen 4:7-8; 1Yon 3:12; 2Pita 2:15; Num 22:1-41;

16:1-35 * **1:11:** Balameeyo goo - Balam yo Godee maga to tolosa kokoda takomo sili odoo. Daga hoogoo Moseseeye badebei biame omapoo yo badebeiso. Esino yo Isalael odoonee. Yo molee talame goolee maga, yayo Godee mapoo wewigaso. * **1:11:** Kolayo goo - Daga hoogoo Kolaye Godee mapoo wewigime, mi goodaso. Esemee o odoo sabolo mi ma kulodu misigedubuloso miso togoo doloso wediaso. Esiga oposusu hagee Numbers 16:1-35 mapoo moloso. **1:12:** 2Pita 2:13, 17 * **1:12:** emegei sooloo deli wo ne - Daga hoogoo tei telaga odoo oso mooloogoodoloso, diayo hedebe doloso emegei sooloo dolone debeli goo ee kauwulame nei naliso. Osoloso diayo wo ne hoo poogolone Yesu gooleebugu wo naliso. **1:14-15:** Gen 5:18, 21-24 **1:18:** 2Pita 3:3

“Lodee mapoo osoloso o odoo mapoo manolone duwa takeli odoo oso biame hamameedee mapoo sibileiso. Osoloso diayo sibileso dia suso goomoga goo susuga ee tolone dabalaiso,” diso. ¹⁹ Esiga odoo hagee biaso tei too ma kulodu debeli odoo ee domo piliso. Osoloso diba nosee mipoo hageeyo goo goomegeli odoo oso. Osoloso dibada kulodu Dio Tei mauwe.

²⁰ Esino tei telaga odoo emegei, Godeeyo goo maga tei eligi goo mapoo niyo olo tei tooso. Esiga tei eligi goo ee ma dokodoo nibada gie badeli ee moso masi tege. Osoloso Dio Teiso kitulugu maga Godee mapoo takolone debee. ²¹ Osoloso Godeeye niba sooloo dolone badoso doloso goolone, Godee mapoo hegi sibileso debee. Osoloso Lodee Yesu Kelisoye sooloo dala maga kookaiyo badoboso gie badeli ee talame dulone bolone ka debee.

²² Osoloso tei too kibile poogoo odoo ee sooloo dolone pidilone debee. ²³ Osoloso odoo aboso Dou mi mapoo diyadeega, niyo ogoloso see saga gilimado sibe. Osoloso nee odoo oso goo tokenee toga, diba medee sooloo dala sabolo pidilone dobolone, niso nediliyo medee bamelee, niba nosee dibada goo tokenee hedebe omapoo dedeyaga.

Godeeyo hu dokodoo poude

²⁴ Godee yo kitulugu. Esiga yayo nibada tei too homodobiyaga niba pidilei, yo teiba. Osoloso yayo niba goo tokenee mauwe odoo doloso, niba o mudugiyopoo dabalame gilimado sibilei, yo teiba. Esiga niba omapoo goomoga sabolo dabalaiso. ²⁵ Esiga iyo Godeeyo hu dokodoo poudoomo. Bei, Godee hedebe hagoso ka badoso. Osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye iba halo tou too maga Godeeye ibada gie badeli pidiso. Esiga hedebe yayo toowa doloso ka badoso. Osoloso yayo bi susuga eyo wiligi odoo doloso ka badoso. Osoloso kitulugu susuga ee yimapoo moloso. Bi susuga moodelega badolone, yo egeesee badebeiso. Osoloso yo epedee hamapoo egeesee badoso. Osoloso yo see hamamee kookaiyo osee egeesee badalaiso. Goo hagee tei goo.

Pidi to abo

Diye di odoo Hu hagee Yesuye o hamamee dili odoo 12 mapoo hu dia hagee hediso. Osoloso hamamee Polo nosee mooloogoodoo hageeyo kulodu diliso diye di odoo hu tooso.

Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo Odoo hagee bia oso Godeeye taka duloso odoo mapoo takeliso. Osoloso ee ma kulodu daga hoogoo odoo egeesi masi oso Godee maga to toloso o booka mapoo hoguguliso. Esiga to hogugu hagee Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu hogugu moloso. Odoo hageesi masi oso hamamee peledabalai goo sabolo, osoloso Godeeye pidili to ee odoo mapoo takeliso.

Pelisi odoo Hu hagee Yu odoowo mooloogoodoo hu heeso. Odoo mooloogoodoo hagoso Moseseeye tei magoo sabolo, Godeeyo to tosili odoo oso to hogugu susuga sabolo, medee dodomo siliso. Esino egeesi ma kulodu odoo hagee bia oso diayo goolee maga tei abo magoloso, see Godeeyo tei magoo sabolo hodobo magooso. Osoloso diayo Godeeyo tei magoo sabolo, osoloso dia tei sabolo ee dodolone, diesono diba tekepo dolone, odoo abo tokenee deliso. Goo egeesi maga Yesuye odoo hagee bia dimapoo takolone, dieso nediliyo toowa deli odoo diso.

Sedisi odoo Hu hagee Yu odoo mooloogoodoo heeyo hu. Esiga odoo opusomo opusomo di hagee bia oso mooloogoodoo hagee ma kulodu debeiso: tei moso wiligi tebisa, osoloso dia soosoo dio, osoloso Godee ogo odoo ogo doloso debeli odoo abo, osoloso bi bei odoo, osoloso Yu wiligi odoo tebisa abo. Mooloogoodoo hagoso Loum odoo sabolo emegei dolone, hee Pelisi odoo goweliso. Osoloso diayo Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu Moseseeye tei magoo mapoo tei tolone, hee Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso to hogugu mapoo tei koo teli. Osoloso diayo odoo wedia oso ta maga see hogabilei goo mapoo tei koo teli.

Tei eligili odoo Yu odoowo mooloogoodoo abo diba Godeeye tei magoo ee eligili odoo deliso. Daga hoogoo odoo hagee bia oso Moseseeye tei magoo sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso Godeeye To Magoo Booka Nape eyo kulodu hogugu ee gooleedalame sukulu talame diliso. Osoloso diayo tei goo ee sukulu toloso medee gooleedoloso sibilesi Godeeye tei magoo eligili odoo hu teliso. Esiga odoo hagee bia oso Yu odoowo howo gisili moso mapoo Godeeye tei magoo eligimo siliso. Esino egeesi ma kulodu odoo abo hagee bia oso Pelisi odoo dia mooloogoodoo ee ma kulodu debeliso. Esiga edebeyo takolone, Yesu yo eligili odoo, deliso. Esino yo odoo eligilei goo ee gooleedalame sukulu talame dile.

Deibidi Deibidi hagee daga hoogoo Yesu soomagelega molome, Isalael odoowo wiligi odoo toboloso badebeiso. Yayu wiligi odoo toboloso badolone, Godeeye goomoga goo temelee. Esiga Deibidiyo goo ee hesigilei gooleega, goo ogoso Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu Samuel booka mapoo moloso.

Moses Esiga Moses hagee daga hoogoo Deibidi sabolo Yesu sabolo soomagelega molome, daga yo badebeiso. Osoloso Isalael odoo Isipi mi mapoo dala ma kulodu doboome, yayo diba gilimadoloso peegoo gilimado diso. Osoloso Godeeye yimapoo tei magoo teneeso, Isalael odoo oso tei magoo ee medee dadalame.

Godeeyo to booka Epedee hamapoo Godeeyo to hogugu booka egee tomolo Godeeye To Magoo Booka Nape sabolo Dia sabolo hodobo gooloogoo doloso hogugu booka ee tomoloso. Esino Yu odoo sabolo, osoloso tei telaga odoo daga debei sabolo, oso Godeeyo to booka mapoo hogugu temelee ee

wulo booka hedebe, ee Booka Nape oso. Esiga Diye di odoow booka mapoo, Godeeyo to hogugu booka ee Booka Nape ee takooso.

Yu odoowo hasali biame Godeeye mipoo sabolo, osoloso kei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo, biame 6 ee ma kulodu moodooso. Osoloso biame 7 mapoo yo hasaso. Esiga biame egee Sadee pepooko oso. Esiga Yu odoow oso Sadee pepooko biame mapoo tou telega dobolone, Godee mapoo takolone debeliso. Osoloso daga Yesu mapoo tei telaga odoow sabolo Sadee pepooko biame mapoo Godee mapoo takolone debeliso. Esino Yesu ta maga hogabuloso Kei mi ma dokodoo pala ogoloso hamamee, diayo Sadee pepooko biame poogoloso see Sadee toowa biame mapoo Godee mapoo takolone dobolone Yesu gooleebugu wo nalisoo.

Yu odoowo howo gisili moso Yu odoow oso bia mi susuga ee ma kulodu diayo howo gisili moso opusomo opusomo di meleso. Moso hageeyo kulodu diayo Godee mapoo takeliso. Osoloso diayo Moseseye tei magoo sabolo, osoloso Godee maga to tolosoko kokodo takomo silesibili odoow oso to hogugu ee hesigaloso, goo eyo bei ee medee hoodo egeliso. Egeesi ma kulodu Polo obakadio Yesu dio Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to takomo siliso.

Yu odoowo tei moso Moso hagee Yu odoowo howo gisili moso sabolo hedebeenee. Esino moso hagee wulo hedebe Yelusalem mi mapoo tegei melee. Yu odoowo tei moso hamapoo goo toowa ee hagosoo. Yu odoow oso Godee mapoo goomogalame, osoloso dibada goo tokenee hapalame, gala hu opusomo opusomo di hado peleso moso kulodu weliso. Esino odoow wuluge oso moso hageeyo kulodu peleso gala hu koo weli, hedebe Godee ogo odoow ogo doloso debeli odoow oso odoow susuga ee halo moso omapoo peleso gala hu ka weli. Egeesi ma kulodu goo tokenee hapalame gala hu weli odoow ee, Moses osoloso emei Elon osoloso amawe dio oso moso kulodu debeliso.

Godeeye gababia wo nali Godeeye gababia wo nali hagee Yu odoow dimapoo goo diya toowa. Bei, wo ne hamapoo dobolone, Godeeye teli tosbibili momaiye mapoo Isipi bia odoow dia holope malalo soomagoo piligimo diye neme piligu goo ee gweliso. Esiga Yesuye o hamamee dili odoow gilimadoloso, Godeeye gababia wo hagee nolone dobolone, see Yesu gooleebugu wo nali goo hagee bei mooloogooso.

Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nali Wo nali hagee Yu odoow dimapoo goo diya toowa. Wo nali hagee bei mooloogolone, Godeeye gababia ee malalo gesi hedebe mapoo nalisoo. Osoloso omaga bei mooloogoloso sadee hedebe ma kulodu, Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugulone wo ne ee ma kulodu debeiso. Wo nali hageeyo kulodu nei abo nalisoo, osoloso palawa wo masi yist sabolo hemele poogoo sabolo siloso nalisoo.

Pentikos biame Esiga Pentikos biame hagee Godeeye gababia wo naloso hamamee biame 50 poogoloso omapoo bei mooloogooso. Biame hamapoo Yu odoow oso dibada homolee mapoo nei segei gooloogaloso nala pogolone Godee mapoo goomoga poudiliso. Goo hagee Yu odoowo goo. Esino Yesu Keliso mapoo tei telaga odoow iyo takolone, biame egee sosee oso bei mooloogoo biame, dee takeliso. Osoloso Dio Tei oso meledaba biame deliso.

Loum Hu hagee mi edebeeyo bia eyo hu, osoloso mi omapoo debeli odoowo hu. Loum mi hagee, Yu odoowo mi maga koolanee, Itali mi toowa eyo kulodu melee. Mi abo mapoo debeli odoow diba Loum odoow bolo diya ebigeli. Bei, Loum odoow diba diya kitulugu odooga. Osoloso diayo du medee tekepo moodoogaliso. Osoloso ha teli bi sabolo medee tekepo moodoogaliso. Egeesi maga diayo kitulugu oso mi abo diayo gibadebeiso. Esiga Yesuye badebei biame mapoo diayo Loum odoow hee Pailteeye Yu odoow dia mi mapoo dileso gibadebeiso. Osoloso hamamee diye di odoow oso

silesibi biame mapoo see Peliks mapoo Yu odoo dia mi gibalalame diye diso. Osoloso Peliks dileso hamamee odoo hee Pestus yo diye diso, Yu odoo gibalalame.

Sisa Esiga Sisa hu hagee odoo hunee. Esino wulo Loum mi ee gibalali wiligi odoowo hu oso. Esiga daga hoogoo Yesu soomagoo biame mapoo Sisa-Ogastaseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso see tobu Yesuye ta biame domo mapoo Sisa-Taibiliyeseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso diye di odoo oso silesibi biame mapoo Sisa-Kolodiyaseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso Diye di odoo booka hoo poogoo hamameedee mapoo Poloye Loum mi mapoo di biame oso Sisa-Neloye gibadebeiso.

Pidi to abo

D

Deibidi

Deibidi hagee daga hoogoo Yesu soomagelega molome, Isalael odoowo wiliigi odoo toboloso badebeiso. Yayo wiliigi odoo toboloso badolone, Godeeye goomoga goo temeeseo. Esiga Deibidiyo goo mapoo to kalai gooleega, booka nape Semiyolo mapoo moloso.

Diye di odoo

Hu hagee Yesuye o hamamee dili odoo 12 mapoo hu dia hagee hediso. Osoloso hamamee Polo noseet mooloogoodoo hageeyo kulodu dilesa diye di odoo hu tooso.

G

Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo

Odoo hagee bia oso Godeeye taka dulosa odoo mapoo takeliso. Osoloso ee ma kulodu daga hoogoo odoo egeesi masi oso Godee maga to tolosa o booka mapoo hoguguliso. Esiga to hogugu hagee Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu hogugu moloso. Odoo hageesi masi oso hamamee peledabalai goo sabolo, osoloso Godeeye pidili to ee odoo mapoo takeliso.

Godeeye gababia wo nali

Godeeye gababia wo nali hagee Yu odoo dimapoo goo diya toowa. Bei, wo ne hamapoo dobolone, Godeeye teli tosibili momaiye mapoo Isipi bia odoo dia holope malalo soomagoo piligimo diye neme piligu goo ee gweliso. Esiga Yesuye o hamamee dili odoo gilimadolosa, Godeeye gababia wo hagee nolone dobolone, see Yesu gooleebugu wo nali goo hagee bei mooloogoosa.

Godeeyo to booka

Epedee hamapoo Godeeyo to hogugu booka egee tomolo ee Godeeye To Magoo Booka Nape sabolo Dia sabolo hodoba gooloogoo dolosa hogugu booka ee tomolosa. Esino Yu odoo sabolo, osoloso tei telaga odoo daga debei oso Godeeyo to booka mapoo hogugu temelee ee wulo booka hehebe, ee Booka Nape oso.

I

Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nali

Wo nali hagee Yu odoo dimapoo goo diya toowa. Wo nali hagee bei mooloogolone, Godeeye gababia ee malalo gesi hedebe mapoo naliso. Osoloso omaga bei mooloogolosa sadee hedebe ma kulodu, Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugulone wo ne ee ma kulodu debeiso. Wo nali hageeyo kulodu nei abo naliso, osoloso palawa wo masi yist sabolo hemele poogoo sabolo silosa naliso.

K

Keliso

Keliso dee egee takoo hu eyo bei ee Godeeye hesia dolone ka takoosa.

L

Lam be

Lam be dee egee takoo sipi be hu gie kauwa ee takoosa. Bei, Isalael odoo oso tokenee goo hapalame sipi be gie kauwa wooloomalosa Godee mapoo teneliso.

Lodee

Lodee dee egee takoo hu eyo bei ee wiligi odo taba dolone ka takooso.

Loum

Hu hagee mi edebeeyo bia eyo hu, osoloso mi omapoo debeli odoowo hu. Loum mi hagee, Yu odoowo mi maga koolanee, Itali mi toowa eyo kulodu melee. Mi abo mapoo debeli odo diba Loum odo bolo diya ebigeli. Bei, Loum odo diba diya kitulugu odooga. Osoloso diayo du medee tekepo moodoogaliso. Osoloso ha teli bi sabolo medee tekepo moodoogaliso. Egeesi maga diayo kitulugu oso mi abo diayo gibadebeiso. Esiga Yesuye badebei biame mapoo diayo Loum odo hee Paileteeye Yu odo dia mi mapoo dileso gibadebeiso. Osoloso hamamee diye di odo oso silesibi biame mapoo see Peliks mapoo Yu odo dia mi gibalalame diye diso. Osoloso Peliks dileso hamamee odo hee Pestus yo diye diso, Yu odo gibalalame.

M

Mesaya

Hibulu dia toso Mesaya dee egee takoo sabolo, osoloso Guliki toso Keliso dee egee takoo goo eyo bei ee, hedebe Godeeye hesia dolone ka takooso.

Moses

Moses hagee daga hoogoo Deibidi sabolo Yesu sabolo soomagelega molome, daga yo badebeiso. Osoloso Isalael odo Isipi mi mapoo dala ma kulodu doboome, yayo diba gilimadoloso peegoo gilimado diso. Osoloso Godeeye yimapoo tei magoo teneeso, Isalael odo oso tei magoo ee medee dadalame.

O

Odo Holo

Yesuye eyo nediliyo takolone, a Odo Holo, dee taka hagee, yo tei odo dolone ka takomo silee.

P

Pelisi odo

Hu hagee Yu odoowo mooloogoodoo hu heeso. Odo mooloogoodoo hagoso Moseseeye tei magoo sabolo, Godeeye to tosili odo oso to hogugu susuga sabolo, medee dodomo siliso. Esino egeesi ma kulodu odo hagee bia oso diayo goolee maga tei abo magoloso, see Godeeye tei magoo sabolo hodobo magooso. Osoloso diayo Godeeye tei magoo sabolo, osoloso dia tei sabolo ee dodolone, diesono diba tekepo dolone, odo abo tokenee deliso. Goo egeesi maga Yesuye odo hagee bia dimapoo takolone, dieso nediliyo toowa deli odo diso.

Pentikos biame

Pentikos biame hagee Godeeye gababia wo naloso hamamee biame 50 poogoloso omapoo bei mooloogooso. Biame hamapoo Yu odo oso dibada homolee mapoo nei segei gooloogaloso nala pogolone Godee mapoo goomoga poudiliso. Goo hagee Yu odoowo goo. Esino Yesu Keliso mapoo tei telaga odo iyo takolone, biame egee sosee oso bei mooloogoo biame, dee takeliso. Osoloso Dio Tei oso meledaba biame deliso.

S

Sedisi odo

Hu hagee Yu odo mooloogoodoo heeyo hu. Esiga odo opusomo opusomo di hagee bia oso mooloogoodoo hagee ma kulodu debeiso: tei moso wiligi tebisa, osoloso dia soosoo dio, osoloso Godee ogo odo ogo doloso debeli odo abo, osoloso bi bei odo, osoloso Yu wiligi odo tebisa abo. Mooloogoodoo hagoso Loum odo sabolo emegei dolone, hee Pelisi odo goweliso. Osoloso diayo Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu Moseseeye tei magoo mapoo tei tolone, hee Godee maga to toloso

kokodo takomo silesibili odoosoo to hogugu mapoo tei koo teli. Osoloso diayo odoosoo wedia oso ta maga see hogabilei goo mapoo tei koo teli.

Sisa

Sisa hu hagee odoosoo hunee. Esino wulo Loum mi ee gibadeli wiligi odoosoo hu oso. Esiga daga hoogoo Yesu soomagoo biame mapoo Sisa-Ogastaseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso see tobu Yesuye ta biame domo mapoo Sisa-Taibiliyeseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso diye di odoosoo oso silesibi biame mapoo Sisa-Kolodiyaseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso Diye di odoosoo booka hoo poogoo hamameedee mapoo Poloye Loum mi mapoo di biame oso Sisa-Neloye gibadebeiso.

T

Tei eligili odoosoo

Yu odoosoo mooloogoodoo abo diba Godeeye tei magoo ee eligili odoosoo deliso. Daga hoogoo odoosoo hagee bia oso Moseeeye tei magoo sabolo, osoloso Godee maga to tolosoo kokodo takomo silesibili odoosoo oso Godeeye To Magoo Booka Nape eyo kulodu hogugu ee gooleedalame sukulu talame diliso. Osoloso diayo tei goo ee sukulu tolosoo medee gooleedolosoo sibilesoo Godeeye tei magoo eligili odoosoo hu teliso. Esiga odoosoo hagee bia oso Yu odoosoo howo gisili mosoo mapoo Godeeye tei magoo eligimoo siliso. Esino egeesi ma kulodu odoosoo abo hagee bia oso Pelisoo odoosoo dia mooloogoodoo ee ma kulodu debeliso. Esiga edebeeyoo takolone, Yesu yo eligili odoosoo, deliso. Esino yo odoosoo eligilei goo ee gooleedalame sukulu talame dile.

W

Wo mana deli

Daga hoogoo Yu odoosoo dugo 40 ee ma kulodu miwe poogoo mi mapoo silesibume, Godeeye wo mana deli hagee diayo nalame teneliso. Mana deli hagee, wo masi heliye pepookoo dooboo hadali.

Y

Yu odoosoo hasali biame

Godeeye mipoo sabolo, osoloso kei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo, biame 6 ee ma kulodu moodoosoo. Osoloso biame 7 mapoo yo hasaso. Esiga biame egee Sadee pepookoo oso. Esiga Yu odoosoo oso Sadee pepookoo biame mapoo tou telega dobolone, Godee mapoo takolone debeliso. Osoloso daga Yesu mapoo tei telaga odoosoo sabolo Sadee pepookoo biame mapoo Godee mapoo takolone debeliso. Esino Yesu ta maga hogabulosoo Kei mi ma dokodoo pala ogoloso hamamee, diayo Sadee pepookoo biame poogoloso see Sadee toowa biame mapoo Godee mapoo takolone dobolone Yesu gooleebugu wo naliso.

Yu odoosoo howo gisili mosoo

Yu odoosoo oso bia mi susuga ee ma kulodu diayo howo gisili mosoo opusomoo opusomoo di meeleeso. Mosoo hageeyoo kulodu diayo Godee mapoo takeliso. Osoloso diayo Moseeeye tei magoo sabolo, osoloso Godee maga to tolosoo kokodo takomo silesibili odoosoo oso to hogugu ee hesigaloso, goo eyo bei ee medee hoodoo egeliso. Egeesi ma kulodu Polo obakadio Yesu dio Yu odoosoo howo gisili mosoo mapoo pelesoo Godeeyoo to takomoo siliso.

Yu odoosoo tei mosoo

Mosoo hagee Yu odoosoo howo gisili mosoo sabolo hedebeenee. Esino mosoo hagee wulo hedebe Yelusaleem mi mapoo tegei melee. Yu odoosoo tei mosoo hamapoo goo toowa ee hagosoo. Yu odoosoo oso Godee mapoo goomogalame, osoloso dibada goo tokenee hapalame, gala hu opusomoo opusomoo di hado pelesoo mosoo kulodu weliso. Esino odoosoo wuluge oso mosoo hageeyoo kulodu pelesoo gala hu koo weli, hedebe Godee ogo odoosoo ogo doloso debeli odoosoo oso odoosoo susuga ee halo mosoo omapoo pelesoo gala

hu ka weli. Egeesi ma kulodu goo tokenee hapalame gala hu weli odo e,
Moses osoloso emei Elon osoloso amawe dio oso moso kulodu debeliso.